

ଅସରକ୍ତ ପଥ

ଡାକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର

ଅସରକ୍ତି ପଥ

(ଆମ୍ବଜୀବନୀ)

ଲେଖକ

ଡାକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

ଉଦ୍‌ଦ୍ଦିଲ୍ଲା କ୍ୟାନ୍ସର ସ୍ଲାରକୀ ଟ୍ରେଷ୍

୯୧୭୧, ଶହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଅସରନ୍ତି ପଥ

(ଆୟାଜୀବନୀ)

ଲେଖକ :

ଭାକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

ଉଦ୍‌ଦ୍ଵିଳା କ୍ୟାନ୍ସର ସ୍ଲାରକୀ ଟ୍ରେଷ୍

୬ / ୧୬୧, ଶହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବିତରକ

ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ

ମୁଷ୍ଟକ ପ୍ରକାଶକ ଓ ବିକ୍ରେତା

ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ - ୨

ଅକ୍ଷର ସଜ୍ଜା :

ଆନନ୍ଦ ଡି.ଟି.ପି.

ଡଗରପଡ଼ା, କଟକ- ୨

ମୁଦ୍ରଣ :

ପଞ୍ଚଶକ୍ତା ପ୍ରକାଶନ

ସୂତାହାଟ, କଟକ

ପ୍ରତ୍ୱଦ ପଇ :

ମାନସ କେନା

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ :

ଡିସେମ୍ବର, ୨୦୦୯୫

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୧୮୦

ASARANTI PATHA

An Autobiography by :

Dr. Baikuntha Nath Mishra

Published by :

URMILA CANCER

SMARAKI TRUST

A/161, Saheed Nagar

Bhubaneswar

Distributor :

M/s Jagannath Ratha

Publisher & Book-seller

Binod Bihari, Cuttack-2

> Letter Setting by :

Ananda D.T.P.

Dagarapara, Cuttack -2

Printed by :

Panchasakha Prakashan

Sutahat, Cuttack

Cover designed by :

Manas Jena

First Edition :

December, 2009

Price : **Rs. 180/-**

ଉହୁର୍

‘ଅସରନ୍ତି ପଥ’ର ସମସ୍ତ ପାଠକ ଓ ପାଠିକାଙ୍କୁ

ବିନମ୍ରତାର ସହ
ଲେଖକ

ସୂଚୀପତ୍ର

ପୃଷ୍ଠା

୧ ।	ଉଦ୍‌ବଗ୍ର	
୨ ।	ନିଜକଥା	
୩ ।	ଅସରତି ପଥର ଅଭିଯାତ୍ରୀ..... ଶାନ୍ତିନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଆଚାର୍ୟ	
୪ ।	ଅଭିମତ - (କ) ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର (ଖ) ସୁପ୍ରଭା (ନିନି) (ଗ) ଜନେକ ପାଠକ (ଘ) ଅକିଞ୍ଚନ ପାଠକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ‘ଅସରତି ପଥ’ ।	
୫ ।	ଅକାଳରେ ବନ୍ଧୁପାତ	୧
୬ ।	ବଡ଼ପୁଅର ଦାୟିତ୍ବ ବୁଝିଲି	୧୦
୭ ।	ଦୂର୍ବଳର ସାହା ଦରବ	୨୦
୮ ।	ଖତରଦାରେ ପଢ଼	୩୧
୯ ।	ପିତୃହରାର ନୂତନ ଘର	୩୯
୧୦ ।	କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ	୪୮
୧୧ ।	ଚାକିରୀ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ଓ ବିବାହ ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିର୍ବୂପଣ	୭୦
୧୨ ।	ଅଶାନ୍ତିର କୁହେଲିକାରେ ବିବାହ	୭୮
୧୩ ।	ପ୍ରଥମ ମହାଲୟା ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଓ ଜୀବନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ମୂହୂର୍ତ୍ତ	୯୧
୧୪ ।	ଉଜ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତି	୯୭
୧୫ ।	ଲକ୍ଷନ୍ୟାତ୍ରୀ	୧୦୧
୧୬ ।	ଲକ୍ଷନରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ	୧୧୭
୧୭ ।	ଉଭର ଆୟରଲିଯାଣରେ ଦଶମାସ	୧୨୯
୧୮ ।	ଲକ୍ଷନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ	୧୨୮

	ପୃଷ୍ଠା
୧୯ ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏଡ଼ିନ୍ଯ	୧୪୦
୨୦ ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପରେ ପ୍ରଥମ ସମସ୍ୟା	୧୪୧
୨୧ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ଥାପ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଯୋଗଦାନ	୧୭୦
୨୨ ପାରାଦୀପରେ ଚିନି ବର୍ଷ	୧୭୭
୨୩ ଛତ୍ରବଜାର ଉଡ଼ାଘରେ ଚିନିବର୍ଷ	୧୮୪
୨୪ ରାଜ୍ୟ ସ୍ଥାପ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ	୧୮୮
୨୫ ଢୁଢୀୟ ପିଢୀରେ କନ୍ୟାରହ - ଦୀପା	୨୦୧
୨୬ ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଣ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସଂକ୍ଲାନ୍ତରେ	୨୦୭
୨୭ ଅବସର ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶେଷ ଘଟଣା	୨୧୧
୨୮ ମୋ ମା' - କ୍ଷୀର ମା	୨୨୪
୨୯ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଭ୍ରମଣ	୨୩୧
୩୦ ଗୁରୁରାଟ, ରାଜପ୍ଲାନର ମାଉଷାଆରୁ	୨୩୯
୩୧ ହିମାଳୟର ସ୍ଥୁତି	୨୪୩
୩୨ ଆମେରିକା ଭାଏରୀ	୨୪୯
୩୩ ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ୍ ଯାତ୍ରା	୨୫୭
୩୪ ଉଚରର କ୍ୟାନସର କାହାଣୀ	୩୦୩
୩୫ ସ୍ଥାପ୍ୟ ବିଭାଗରେ ହୁର୍ମାତି - ଏକ ବିହଙ୍ଗା ବଲୋକନ ଓ ତାର ନିରାକରଣ	୩୦୯
୩୬ ରାଜାବରିଚାର ସ୍ଥୁତି	୩୧୭
୩୭ ଉର୍ମିଲା କ୍ୟାନସର ସ୍ଥାରକୀ ଗ୍ରୁଷ୍ଟ	୩୩୭
୩୮ ଅନୁବନ୍ଦ - ପ୍ରଫେସର ଅଭିନ ସାହୁ	୩୪୦
୩୯ ସ୍ଥାରଣୀୟ କେତୋଟି ଫଳୋଗ୍ରାହୀ	୩୪୧

ନିଜକଥା

ଜୀବନର ସାଯଂକାଳରେ ବେଳେବେଳେ ଭାବିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ - ଲିଖିରଦର
ଏ ଜୀବନ ମୁଁ ଜଗତରେ କେମିତି ବିତେଇଛି ? ଆମୁକେହିକ ମନୋଭାବ ନେଇ ମୋ
ନିଜର ସୁଖ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଏ ଜୀବନ କାଟିଛି ବା ମୋ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁଖ
ସୁବିଧା ପାଇଁ ଏ ଜୀବନ ଉଷ୍ଣଗ୍ରେ କରିଛି ? ଅବା “ସର୍ବେ ଭବତ୍ତୁ ସୁଖନଃ ସର୍ବେ ସତ୍ତ୍ଵ
ନିରାମୟା, ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣୀ ପଶ୍ୟନ୍ତି, ମା କଷିତି ହୁଅ ଭାଗ ଭବେଦ” ଆଦର୍ଶ ନେଇ
ମୁଁ ଜଗତର ହିତ ଓ ସର୍ବଜନଙ୍କ ହିତପାଇଁ ଜୀବନ ଉଷ୍ଣଗ୍ରେ କରିଛି ।

ଯେତେ ଭାବିଲେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଭର ମନକୁ ଆସେନି । ମୋ ବିଚାରରେ
ଯାହା ଦେଖୁଛି - ନିଜ ପାଇଁ, ନିଜର ପରିବାର ପାଇଁ, ସର୍ବଜନ ହିତପାଇଁ ମୁଁ ଜୀବନକାଳ
ଭିତରେ ସଦା ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । କେତେ ସଫଳତା ପାଇଛି, ସେ ବିଚାର ହେବ
କେମିତି ?

ସେ ବିଚାର କରିବାକୁ ମୁଁ ଜନ ସମାଜକୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଉଛି । ଜନ ସମାଜକୁ
ମୋ ଜୀବନର ସଫଳତା ବା ବିପଳତା ମାପିବାକୁ ହେଲେ, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଜୀବନର
ସବୁ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଘଟଣାବଳୀର ଉପର୍ଯ୍ୟାପନା ଆବଶ୍ୟକ । ତା ହେବ
କେମିତି ? ସେଥିପାଇଁ ମୋ ନିଜର ଆମ୍ଭ ଜୀବନୀ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସ କଲି । ଧ୍ୟାନ
ସମାଜକୁ ଏହା ପ୍ରଦରି ।

ସମସ୍ତ ନରମାରୀଙ୍କର ଜୀବନ କାଳ ନିଷ୍ଠ୍ୟ ବହୁ ଘଟଣା ବହୁନ୍ତି । ତାର
ପରିପ୍ରକାଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ସମସ୍ତେ ନେଇ ପାଇବାକୁ ନାହିଁ । ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଓ ଉପାଦ୍ଧ
ଉପରେ ଏହା ନିର୍ଭର କରେ ।

କେଉଁ ଜଣେ ମନୀଷୀଙ୍କ ଲେଖା ଦେଖୁଥିଲି - ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ନିଛକ ସତ୍ୟ
ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସତ୍ୟକୁ ସମର୍ଥନ ନ ଦେଇ ବା ସତ୍ୟର
ଆତ୍ମଆଳରେ ନିଜର ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଲେଖିଲେ, ସେ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଏକ ଉତ୍ତମ
ପାଠ୍ୟବସ୍ତୁ ହୋଇପାରେ - କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ଆମ୍ଭ ଜୀବନୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସତ୍ୟ
ଉପରେ ଆଧାରିତ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଜନସାଧାରଣ ସାଧାରଣତଃ ଆଦର କରିଥାନ୍ତି
ବୋଲି ମୋର ଦିଶ୍ୟାସ ।

ମୋ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ । ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ ହେଲେ
ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ପଛ ଦୁଆ ଦେଇନାହିଁ । ଏ ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ ମୋ ନିଜର
ଅନୁଭବ ଶକ୍ତି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ । ତେଣୁ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦିଦି ବା ପ୍ରଶଂସା
ଗ୍ରହଣ କରିବା ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଜର୍ଜ ବାର୍ଟାଡ଼ ଶ କହିଥିଲେ - “ମୋ ଜୀବନ ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଯୁଗାଧୀୟ ମହମବତୀ ନୁହେଁ - ଏହା ଏକ ସୁମନ୍ଦର ଚର୍ଚଳାଇର - ଯାହାକି ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରକୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛି ।”

ମୁଁ ଜଣେ ନିହାତି ଅକିଞ୍ଚନ ମାନବ - ତଥାପି ମୋ ଜୀବନ କାହାଣୀ, ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରକୁ ଅର୍ପଣ କରୁଛି । ଜନସାଧାରଣ ବା ସାଧାରଣ ପାଠକ ମଣିଳୀ ଏହି ଆମ୍ଜୀବନୀ ପାଠ କରି ସଫଳ ବା ଅସଫଳ ଜୀବନର ମୂଳ୍ୟାଙ୍କନ କରିବେ ।

ଏହି ଆମ୍ଜୀବନୀ ଲେଖୁବା ପଛରେ ବହୁତ ବନ୍ଧୁ, ସମର୍କୀୟ ଓ ପରିବାରର ଲୋକ ଜଡ଼ିବି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ଆଶୁରୋଷ ପ୍ରସାଦ ପଞ୍ଚନାୟକ, ଶାସ୍ତ୍ରିକ ଶ୍ରୀ ଉତ୍ତମ କୁମାର ପ୍ରଧାନ, ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ଅଭିନ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ସମର୍କୀୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାନ ଉତ୍ତମୀ ପ୍ରମିଳା (ପମି), ମୋ ଭାଣେଜୀ ସୁପ୍ରଭା (ନିନି), ପରିବାର ଭିତରେ ଟିଆ ସବିତା (ମାମା), ବୋହୁ କଲ୍ୟାଣୀ, ପୁଅ ଦେବାଶିଷ (ଦେବୁ) ଓ ଜୋଇଁ ପ୍ରଦୀପ (ବାପୁ) ଆଦି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ଓ ଉତ୍ସାହ ଏହି ଲେଖା ପାଇଁ ମୋତେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବାରେ ସାହାୟ୍ୟ କରୁଛି । ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର କୃତଙ୍କତା ଝାପନ କରୁଛି ।

ମୋର ଅତି ପରିଚିତ ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟକ ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀୟୁଷ୍ଟ ଶାନ୍ତରୁ ଆଚାର୍ୟେ ଏ ପୁଷ୍ଟକର ବା ଅସରନ୍ତି ପଥର ଅଭିଯାତ୍ରୀ ହିସାବରେ ମୋତେ ଅଭିନ୍ଦିତ କରି, ପୁଷ୍ଟକ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ପାଠକଶଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏ ଅସାଧାରଣ ଆବାହନ ପାଇଁ, ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋ ହୃଦୟର ଗଡ଼ୀର କୃତଙ୍କତା ଝାପନ କରୁଛି ।

ମୋର ଶୁଭେଳ୍ଲୁ ବର୍ଷିଯାବ ସାହିତ୍ୟକ ଶ୍ରୀୟୁଷ୍ଟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଏହି ଆମ୍ଜୀବନୀ ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କର ମୂଳ୍ୟବାହ ମତାମତ ଦେଇ ଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଠାରେ କୃତଙ୍କ ।

ମୋର ପୁତ୍ର ଦେବାଶିଷର ସହପାଠୀ ଓ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀମାନ ଶୁଭେହୁ ଶୈଖର ଗଥ, ଏ ପୁଷ୍ଟକ ପ୍ରକାଶ ନିମିତ୍ତ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଅକୁଣ୍ଡିତ ଚିତରରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଶୁଭେଳ୍ଲୁ ଝାପନ କରୁଛି ।

‘ଉନ୍ନିଳା କ୍ୟାନସାର ସ୍ଥାରକୀ ଟ୍ରୁଷ୍ଟ’ ଏ ପୁଷ୍ଟକ ପ୍ରକାଶନର ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥିବାରୁ ଟ୍ରୁଷ୍ଟବୋର୍ଡର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ମୋର କୃତଙ୍କତା ଅର୍ପଣ କରୁଛି ।

ସମସ୍ତ ପାଠକ ମଣିଲୀଙ୍କୁ ଅସରନ୍ତି ପଥ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ସାଦର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଇ ବିଦ୍ୟାୟ ନେଉଛି ।

- ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର

ଅସରକ୍ତି ପଥର ଅଭିଯାନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଆମ ସମୟର ଜଣେ ଅନନ୍ୟ ସଫଳ ବ୍ୟକ୍ତି

“ଅସରକ୍ତି ପଥ” ଆମ ସମୟର ଜଣେ ଅନନ୍ୟ ସଫଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆମ୍ବୀବନୀ । ଏ ଆମ୍ବୀବନୀ ଆମ ବିଷସର ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବର ଦଳିଲ ।

ଏ ଦଳିଲର ସମୟ ଅବଧି ପ୍ରାୟ ସାତ ଦଶଶି । ଏ ଏକ ଚାପୁର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗ ସନ୍ଧିର ସମୟ । ଏଇ ସପ୍ତ ଦଶଶି ଅତରାଳରେ ଜନ୍ମିତ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଆଧୁନିକ ଭାରତ ଉତ୍ସବର ଚିନୋଟି ସନ୍ଧିକାଳକୁ ନିଜ ଜୀବନ କାଳରେ ସୁଚକ୍ଷ୍ମରେ ଦେଖିବି ବୋଲି ଦାବୀ କରିପାରେ । ସେ ସନ୍ଧି କାଳ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଗର ଉଦୟ, ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଗର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଓ ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଗର ଅନ୍ତ ରାତ୍ରିର ପ୍ରବେଶ କାଳ । ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଗର ଅନ୍ୟନାମ ଭାନତୀୟ ରେନୋସାଁର ଯୁଗ । ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ସୁଦୀଘ୍ୟ ବ୍ରିଟିଶ ଉପନିବେଶ ବେଳରୁ ସ୍ଵାଧୀନତା ପ୍ରାୟ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ଓ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବଞ୍ଚି ରହିପାରିଥିଲା ତାହାର ସମୃଦ୍ଧି ଘଟିଥିଲା ଏଇ ରେନୋସାଁ କାଳରେ । କ୍ରମେ ତାର ଅବସାନ ମଧ୍ୟ ଘଟିଲା ଏଇ ସତ୍ତ୍ଵର ଅଶୀ ବର୍ଷ କାଳରେ ଜନ୍ମିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଖି ଆଗରେ ! ତେଣୁ ଏଇ ଦଶଶିମାନଙ୍କରେ ବଂଚି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ସେଇ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଐତିହାସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦ୍ରୁଷ୍ଟା ଓ ସାକ୍ଷୀ ପୁରୁଷ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କର ଆମ୍ବୀବନୀ ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଅନନ୍ୟ ।

ତାତ୍କାର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୩୭ରେ । ଏ ଏକ ଯୁଗସନ୍ଧିର ସମୟ । ୧୯୩୦ରେ ମହାମ୍ବା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଲବଣୀ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ପରେ ପରେ ଏ କଥା ସଷ୍ଟ ଭାବେ ଜଣା ସରିଥିଲା ଯେ ଭାରତୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ବ୍ରିଟିଶର ପଶୁବଳ ଆଉ ଅଟକେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମାଡ଼ି ଚାଲିବେ ଓ ସ୍ଵାଧୀନତା ବଳ ପୂର୍ବକ ହାସଲ କରିବେ । ଏଇ ଥିଲା ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଗର ଉଦୟ ଭାନୁଙ୍କ ପ୍ରଥମ କିରଣ ଯାହା ତଢକାଳୀନ ଭାରତର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଲୋକଙ୍କ ଚିତ୍ତକୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଭାସିତ କରିଥିଲା । ଏଇ ସମୟରେ ମୟୂରଭଙ୍ଗ ଭଳି ଏକ ଆରଣ୍ୟକ ରାଜ୍ୟର ଦୁର୍ଗାପୂର ନାମକ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନରେ ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରାଥମିକ ଦ୍ଵୀଳ ଶିକ୍ଷକ ସେଦିନ ଏକ ଅଭୂତ ଘଟଣା ଘଟାଇଲେ । ସେଦିନ ନିଜ ଘରର ଚାକରାଣୀ ବୁଡ଼ୀ କୋହ୍ନୁ ଆଦିବାସୀ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ପଛରେ କାନି ଧରି ଚାଲିଥିବା ଗୋଟିଏ

ସାତ ଆଠ ବର୍ଷର ନଙ୍ଗଳା ପିଲାକୁ ସେ ଓ ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଦୁ ଠାବ କଲେ । ବନ୍ଦୁ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ । ଲଙ୍ଗଳା ପିଲାଟିକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ କଲେ – ଏ ପିଲାର ଗାଇ କଳା ଅଛି । ଦେଖିବ ସେ ଜଣେ ଖୁବ ବଡ଼ ମଣିଷ ହୁବ । ଏ କଥାକୁ ସେତେବେଳେ କିଏ ବା କିନ୍ତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାନ୍ତା ? କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ୟର କଥା – ମୟୂରଭାଞ୍ଜର ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ ଦୁର୍ଗାପୁରର ସେଇ ଦରିଦ୍ର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକ ଦେବାନ୍ତର ମିଶ୍ର ଜ୍ୟୋତିଷ ବନ୍ଦୁଙ୍କର ସେଇ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀକୁ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ସେଇ ମୁହଁର୍ଭରେ ସଂକଷ୍ଟବନ୍ଦ ହେଲେ ଓ ଲଙ୍ଗଳା ପିଲାଟାକୁ କୋହ୍ଲୁ ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଠୁ ଆଶି ତାକୁ ଯରେ ରଖି ଲାକନ ପାଲନ କଲେ, ପାଠ ପଡ଼େଇଲେ । ସମୟ କ୍ରମେ ସେଇ ପିଲାଟି ହେଲା – ୧୯୭୧ର ଡିଃଶା ସରକାରରେ, ବିଜ୍ଞୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଣ୍ଡଳର, ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ! ତାଙ୍କ ନାଁ-ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂ । ଏ ଥିଲା – ଭାରତରେ ମହାମାରୀକୁ ଯୁଗର ସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟ ସମୟ ।

ଏଇ ଯୁଗସନ୍ଧିରେ ଜନ୍ମିତ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବଡ଼ ପୁଅ ବୈକୁଣ୍ଠ ତାଙ୍କ ପରିଣତ ବୟସରେ ଲେଖିଥିବା ଆମ୍ବଜୀବନୀର ଆରମ୍ଭଟି ଅବଶ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ଏଇ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ପିତାଙ୍କର ଅକାଳ ବିଯୋଗକାଳୀନ ଶୋକ ଜର୍ଜିତ ସ୍ଥୁତିତୁ । ୧୯୪୧ରେ, ମାତ୍ର ୧୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଘଟିଥିଲା ଲେଖକଙ୍କର ପିତୃବିଯୋଗ । ବିଧବା ମାତା ଓ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ଭାଇ ଉତ୍ତରଣୀଙ୍କ ସମେତ ଏକ ବିରାଗ ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହି ଏଇ ସତର ବର୍ଷର କିଶୋର ତା ପରେ କିପିରି ତାଙ୍କ ସାମାଜିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ତଢକାଳୀନ ଏକ ବନ୍ଦ ସାମାଜିକ ପରଂପରାର ନିଶ୍ଚତ୍ତ ଭିତରେ ତୁଳାଇବା ସହିତ ନିଜିର ଶିକ୍ଷାଗତ ଉତ୍ତରିଳାଷ୍ଟକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରି ପାରିଲେ – ତାହାର୍ହି ଏଇ ସଫଳ ଜୀବନର ମୁଖ୍ୟ କାହାଣୀ ।

ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର ୧୯୭୮ରେ ଲକ୍ଷନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବନ୍ଦୁ ଆକାଶିଂତ ଏପ.ଆର.ସି.ଏସ୍ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରାପ୍ତ ତାଙ୍କର । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଦ ପାଖରେ ଗଣ୍ଠା ଗଣ୍ଠା ଚାକିରି ଥୁଆ ହେଉଥିଲା – ଜଳଣ୍ଠ, ଆୟାରଳାଣ୍ଠ, କାନାଡ଼ା ଓ ଆମେରିକାରେ । ସେ ସମୟ ଭାରତରୁ ବ୍ରେନଟ୍ରେବର ଆରମ୍ଭ ଯୁଗ । ଡିଃଶାରୁ ତାଙ୍କର ଜାଙ୍ଗିନୀୟରମାନେ ସାମାନ୍ୟ ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ପଳାଉଥାନ୍ତି ଦରିଆ ପାରି ଦେଶକୁ – ବେଶୀ ଆୟ ଆଉ ସୁଖ ସୁବିଧାର ପ୍ରଲୋଭନରେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମିଶ୍ର ବିଦେଶରେ ଚାକିରି ପାଇ ସୁନ୍ଦର ଫେରିଆସିଲେ ଡିଃଶାକୁ । ଏ ଥିଲା ସେଇ ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଯୁଗରେ ଜନ୍ମ ହେଉଥିବା ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନାଦର୍ଶ । ୧୯୭୦ ଦଶକ ଗାନ୍ଧୀବାଦର ମଧ୍ୟାହ୍ନ । ତାଙ୍କର

ମିଶ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ସେ ସୁଗର ପ୍ରଭାବ ତଥାପି ରହିଥିଲା ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ । ୧୯୭୮ରେ ସେ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଲା ପରେ ସବୁ ଏପ.ଆର.ସି.ଏସ ବାଲା ତାନ୍ତ୍ରଜଳ ପରି କଟକର ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଆଜୀବନ ପ୍ରଫେସର ଭାବେ ରହିଯିବାକୁ ମନ ନବଲେଇ ‘ଫେରିଫେରି’ ବା ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଚାକିରି କରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ଏଇ ‘ଫେରିଫେରି’ ଚାକିରି ଭିତରେ ସେ ଚିକିତ୍ସକ ଜୀବନର କି କି ଦୂର୍ଲ୍ଲଭ ରୋଗୀ ଓ ବିଚିତ୍ର ସାମାଜିକ ପରିସ୍ଥିତି ଦେଇ ଗତି କରି କରି ସେଇ ସ୍ଵାୟା ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦବୀ ପ୍ରାସ୍ତୁ ହେଲେ ତାର ଏକ ରୋମାଞ୍ଚକର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଆମେ ପଡ଼ିବାକୁ ପାଉ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆମ୍ଭ ଜୀବନାଟିର ଅନ୍ତରାଳରେ ।

ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତ୍ରୈ. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଆମ୍ଭଜୀବନୀ ଯେ ଏକ ସାର୍ଥକ ଜୀବନର କାହାଣୀ ଏହା ନିଃସମେହରେ କହିଛେବ । କିନ୍ତୁ ଏହା କହିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅସଂଖ୍ୟ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣାବଳୀର ତର୍ଜମା କଲେ ଏପରି ଏକ ଜୀବନକୁ ଏକ ଦୁଃଖୀଲୋକର ଜୀବନୀ ବୋଲି ମନେ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅସମୀଚୀନ ହେବ ନାହିଁ । ରାମାୟଣ ପାଠକମାନେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ବିଚିଲିତ ହୋଇ ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହତରାଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ମନେକରି କାହନ୍ତି ସେଇ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଅନେକାଂଶରେ ଏଇ ଆମ୍ଭରିତରୁ ଉପଳଳି କରି ପାଠକ ବିଗନ୍ତି ହେବା ସ୍ଵାଭାବିକ ।

ବୈକୁଣ୍ଠବାବୁ ମୋର ଜଣେ ଅତି ପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଯେ ଏଭଳି ତ୍ରୁଟିକରି ଭରପୂର ତାହା କଞ୍ଚନା ମଧ୍ୟ କରିନଥିଲି । ଆମ୍ଭଜୀବନୀ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମହତ ଅଙ୍ଗ । ସାମାଜିକ ବାସ୍ତବତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯାହା ଉପନ୍ୟାସ ବା ଗଞ୍ଚରେ ମଧ୍ୟ ଅକୁଳ ରହେ ତାହା ଆମ୍ଭଜୀବନୀରେ ପଦାକୁ ଆସେ । ସେଥିପାଇଁ କୁହାୟାଏ - ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଏକ ଅନନ୍ୟ କାହାଣୀ ଲୁହାୟିତ ଯାହା କେବଳ ସେଇ କହିପାରେ । ଅନ୍ୟ କେହି ସେ କାହାଣୀ କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭଜୀବନୀ ମାଧ୍ୟମରେ କେବଳ ସେ ଗୁପ୍ତ କାହାଣୀ ସମାଜ ସମନାକୁ ଆସିପାରେ ।

୭. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଆମ୍ଭଜୀବନୀ ଏକ ଅବଶ୍ୟ ପଠନୀୟ ଜୀବନର କାହାଣୀ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ
ଆମ୍ଭଜୀବନୀ

ତା ୨୯.୩.୦୯

ଭୁବନେଶ୍ୱର

(କ)

ବର୍ଷେଯାନ ସାହିତ୍ୟକ, ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ, ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଓ ରାଜନୈତିକ ପୂଜନୀୟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ଅଭିମତ

ସ୍ନେହର ବୈକୁଣ୍ଠ,

ତୋ ଜୀବନୀ ପଡ଼ିଲି । ଜୀବନୀ ନୁହେଁ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ । ପିଲାଦିନେ ଥରେ
ଉତ୍ତର ଘରକୁ ଆସିଥିଲୁ, ତା'ପରେ ଉବରୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ସାକ୍ଷାତ ।
ସେଇଠି ତୋତେ ମୁଁ ଜଳ କରି ଜାଣିଲି । ତୋ ସ୍ତ୍ରୀ କୁ ମୁଁ ଦେଖିଛନ୍ତି । ତା'ବାପଙ୍କର
ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥା ହେଲା ସେ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ ମନଦୁଃଖ ହେଉଛନ୍ତି । ଏତେ ବଡ଼
ବିଚାର କାରଣାନା ଧୂଲିସାଦ ହୋଇଗଲା, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନାହିଁ । ତୋ ଜୀବନରେ
ବିଲାତ୍ୟାତ୍ରା ହୋଇଥିଲା, ମୁଁ ସେ କଥା ଜାଣିଛି । ତୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଶକୁ ଫେରିଲୁ,
ତାକିରୀର ସର୍ବୋତ୍ତମାନରେ ସଂପ୍ରାପିତ ହେଲୁ, ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ନ ଥିଲି ।
Director of Health ହେବାବେଳକୁ ମୁଁ କୌଣସି ବାର୍ଗୀ ଜାଣିନଥିଲି । ଏବେ ତୁ
Cancer ସମସ୍ତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଗବେଷଣା କରୁଛୁ ଜାଣି ଖୁସି ହେଲି ।

ତୋ 'ଅସରକ୍ତି ମଥ'କୁ ପଡ଼ିଲି । ତୁ ପିଲାଦିନକୁ 'ଡଗର' ସହିତ ସଂପର୍କ
ରଖିଥିବାରୁ ତୋର ଆଲୋଖ୍ୟ ଯେତେ ସରଳ ହେବା କଥା ତାହା ହୋଇଛି - ନିର୍ଭୟେ
ଭାଷା ଓ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଭାବର ସମନ୍ବୟ ଅତି ଚମକାର ହୋଇଛି । ତୋର ଏହି ଲୋକୀଙ୍କୁ
ଲୋକେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଦର କରିବେ । ତୁ ଯେ ଲୋକହିତ ପାଇଁ ପରିବାର ସହିତ ନ ରହି
ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏକୁଚିଆ ରହିଛୁ, ତାହା ଆମ ପାଇଁ ବହୁ ଭାଗ୍ୟର କଥା ।

ତୁ ଜଣେ ଅତି ତଳ ତାତ୍ତ୍ଵର ବୋଲି ମୁଁ ଜଣେ, କିନ୍ତୁ ତୋ ଭଲି ଜଣେ ତାତ୍ତ୍ଵର
ସେ ଏକଟ ଉତ୍ତକୋଟୀର ସାହିତ୍ୟକ ହୋଇପାରିବ, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁନାହିଁ ।
ଏ ସବୁ ପାଇଁ 'ଡଗର' ଦାୟୀ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି ।

ମୋର କାଳି ଭଲି ମନେ ପଡ଼ୁଛି ତୁ ଯେତେବେଳେ Capital Hospital
ରେ ଥିଲୁ, ମୋର ସେତେବେଳେ Strangulated Hernia ହେଲା । ତୋର ମୋ

ପ୍ରତି ସେହି ଓ ଉଚ୍ଚ ଯୋଗଁ ତୁ ମୋ ଦେହରେ ଛୁରା ଲଗାଇ ପାରିବୁନି ବୋଲି ସଫା
ମନା କରି ଦେଇଥିଲୁ ଓ ଗିରିଜା ବାବୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୋର Operation କରାଇଥିଲୁ ।
କାଗଜପତ୍ରରେ କିନ୍ତୁ ତୋ ନାଁ ରହିଲା, କାଟଣ ଗିରିଜାବାବୁ ସେତେବେଳେ ଅବସର
ଗ୍ରହଣ କରିସାରିଥିଲେ ।

ବର୍ଷମାନ ସମାଜରେ ମୋ ଠାରୁ ଗାନ୍ଧି ଚେତନାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ଏବେ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୋର ଏଇ ଆମ୍ୟମାନୀକ୍ଷାକୁ ମୁଁ କହିବି ଏକ ପ୍ରକୃତ ଗାନ୍ଧିବାଦୀର ଆମ୍ କଥା ।
ଉଗବାନ ତୋର ମଞ୍ଜଳ କରନ୍ତୁ ..... ତୋର ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସର ସାଫଳ୍ୟ କାମନା କରି
ମୋ ଗୁରୁଦେବ ଓ ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ।

। ଇତି ।

ତୋର ନିତ୍ୟଭାର

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ରମଣୀ

(ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର)

ପାଞ୍ଚୁଲିପି ପଡ଼ିଥିବା ଅନ୍ୟ କେତେକ ପାଠକଙ୍କ ମତାମତ

(ଖ)

ଲେଖକ ଡାକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର ମୋର ମାମୁଁ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ‘ଅସରତି ପଥ’ ପଡ଼ିବା ଅବସରରେ ମୁଁ ଯେ ନିଜକୁ କେତେ ଭାଗ୍ୟବତୀ ମନେ କରୁଛି, ତାହା ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ନାନା ଘାତପ୍ରତିଘାତ ଅଭାବ ଅନାଟନ ସହେ ଜିଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵାସ, ଦୃଢ଼ମନୋବଳ, ତୀତ୍ର ଉଛ୍ଵା ଶତ୍ରୁ, ଅଦମ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା, ଉତ୍ସାହ ସହ ନିଜ ସଂକଷ୍ଟ, ସାହସ, ଅଧ୍ୟବସାୟର ସାଧନା ପଥରେ ଆଗେଇ, ଲେଖକ ଡାକ୍ତର ମିଶ୍ର ଆମ ଲାଗି ଏ ଭଳି ନମ୍ବନାଟିଏ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି ।

ଲେଖକଙ୍କର ଘଣଶାପୁର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଭିତରେ ଆମ ସଭିକର ଜୀବନର ସମ୍ବନ୍ଧ ବିତ୍ତ ଫୁଲି ଉଠିଛି ।

ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ବାଟ ଚାଲିବା ଲାଗି ସର୍ବ ଶକ୍ତିମାନ ଜିଶ୍ଵର ଆମକୁ ସହାୟ ହୁଅଛୁ ।

ସୁପ୍ରଭା ମିଶ୍ର (ନିନି)

(ଗ)

ଡାକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଲିଖିତ ‘ଅସରତି ପଥ’ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ସଂପ୍ରାପନର ସଫଳ କାହାଣୀ । ଲେଖକଙ୍କର ଭାଷା ଖୁବ୍ ସରଳ, ସାବଳୀଳ ଓ ସ୍ଵର୍ତ୍ତ ।

ଲେଖକ ଯେ ସମ୍ବାଦନାର ‘ନିଆଁହୁଳା ଟିଏ’ ଏହି ପାଞ୍ଚୁଲିପି ପଡ଼ି ନିଃସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକଥା କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଲେଖକଙ୍କର ଦୂରଦୃଷ୍ଟି, ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ, ବିବେକ, ସାହସ ଓ ଜ୍ଞାନ ଆହ୍ଵାନର ନିଶା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କଷାଘାତ ଓ ଅଭାବ ଅନାଟନକୁ ୧୦ଲି ଦେଇ ତାଙ୍କ ଆଗକୁ ଆଗକୁ

ଛିକି ନେଇଛି । ପାଣ୍ଡିଲିପିର ପୃଷ୍ଠାରେ ପୃଷ୍ଠାରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ନିଷାପର ଉଦୟମ ଓ କର୍ବ୍ୟପରାଯଣତାର ସୁଚନା ମିଳୁଛି, ତାହା ନିଷୟ ପାଠକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି ।

ଓଡ଼ିପ୍ରତ୍ୟ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ, ତଥା ନିଜର ଦେଶମାଟି ଭଳି ମନେ କରୁଥିବା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ହୁର୍ମାତି ଉପରେ ସେ ଯେଉଁ ଆଲୋକପାତ କରିଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ତାଙ୍କର ଜାଗ୍ରତ ଚେତନାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପରିଚୟ ମିଳେ । ପଞ୍ଚାୟତରାଜ ଶାସନର ପ୍ରଚଳନ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାକୁ ବିକେହ୍ରୀକରଣ କରାଯାଇ ଦେଶକୁ ହୁର୍ମାତିର ଜ୍ୟାନସର ଘେରିବୁ ତାଣି ଆଣିବା ଲାଗି ସେ ଯେଉଁ ମତାମତ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ଗ୍ରହଣୀୟ ଓ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

‘ଭଙ୍ଗାଗଡ଼ା ହୁନିଆର ନୀତି’ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଵରରେ ତାକ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ନୀତିରୁ ରାଜା ବରିଚାର ମିଶ୍ର ପରିବାରକୁ ବାଦ ନ ଦେଇ ବରଂ ଏକ ବହୁମୂଳ୍ୟ ଉଦାହରଣ କରି ସାଧାରଣ ପାଠକ ସାମନାରେ ଗଡ଼ି ତୋଳିଛନ୍ତି ଲେଖକ ।

ମଣିଷ ଜୀବନରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିଦର୍ଶନ ପ୍ରେମର ପରାକାଷା ମିଳେ, ଜ୍ୟାନସର ମ୍ଲାରକୀ ତ୍ରୁଷ୍ଟର ଜନ୍ମ ଓ ଲାଲନ ପାଳନ ପ୍ରତି ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ । ଏହି ଅସରତି ପଥର ପଥକ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀନୀଙ୍କ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିଛନ୍ତି ନିର୍ଭୂତରେ ନିଜ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଓ ସମାନରେ ଜ୍ୟାନସର ମ୍ଲାରକୀ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ଜରିଆରେ । ଏହି ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ନିଷୟ ପାଠକର ନମସ୍ୟ ।

୪ମ ଶ୍ରେଣୀର ଆଲୁଅ ଲିଭିଗଲା ପଦ୍ୟରୁ ମନେ ପଡ଼େ ।

ଆଗରେ ପଡ଼ିଛି ପଥ ବହୁଦୂର
ଆହୁରି କେତେ ଯେ ବାକି
ଚାଲିବି ଚାଲିବି ନ ପଡ଼ିବି ଥକି
ମୁଦିବା ଆଗରୁ ଆଖୁ ।

ସେ ଚାଲିଥାନ୍ତୁ ଓ ଆମକୁ ଦିଗଦର୍ଶନ ଦେଉଥାନ୍ତୁ ।

- ପାଠକ

ଡା. ୦୯୬୦୫୨୦୦୯

(ଘ)

ଜଣେ ଅକିଞ୍ଚନ ପାଠକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅସରତି ପଥ - କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟରେ
ଜୀବନଆଗୟ । ଲୋକପ୍ରିୟ ଶିକ୍ଷାପ୍ରେମୀ ବହୁକୁଳୁମେୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଆକାଳ ଓ ଅପ୍ରେତ୍ୟାଶିତ
ବିଯୋଗରେ ବଡ଼ ପୁଅର ଆବିର୍ତ୍ତାବ । ଚିତ୍ର ହୃଦୟ ବାଦାରକ, ଯେତେବେଳେ ଚାରି
ଆତେ ଶୂନ୍ୟ, ମଣିରେ ଦାୟିତ୍ଵର ବୋଣ ବିଚାରକୁ ଆସେ ।

ବଡ଼ ପୁଅର ଦାୟିତ୍ଵ, ପାଠପଡ଼ା, ଉଚ୍ଚ ଆକାଂକ୍ଷା ବହୁ କୁରୁମ୍ଭର ଭାଇତରଣୀ
ମାନଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ବ୍ୟତୀତ ଶିକ୍ଷା ବିବାହ । କିଏ ଭାବିବ ଏହି ହାଇସ୍କୁଲ ଛାତ୍ର
ଅସରତି ବାଧା ବିନ୍ଦୁ ଏହି ଦିନେ ଜୀବନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶଳ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ, ବିଭାଗୀୟ
ମୁଖ୍ୟ, ପୁଣି ଲୋକପ୍ରିୟ ସମାଜ ସେବକ ହେବ । ଜୀବନରେ ଏମିତି ପରିଷ୍ଠିତି ନିଜର
ଅର୍ଥନ୍ତିକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରିପ୍ରକାଶ କରେ । ନାଗବଚା ସର୍ୟ ହେବାଠାରୁ କରିବା,
ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖା । ଜୀବନରେ ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ର ଧରିଲେ, ସେ ଯେ ସ୍ଵପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ,
ଏହା ସହପାଠୀ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାପଡ଼େ । ଡାଏରୀ ବିଲାତ ଯାଏ ।
ଯିବାର ବାଟ ସୁଗମ ହୋଇ ଯାଏ । ଅର୍ଥ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଜିଶୁରଙ୍ଗ ଆଶୀର୍ବାଦ, ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ସହଧର୍ମ ହେବା ଭକ୍ତି ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ
ବିଭ ପରିବାରର ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତା ସହଧର୍ମଣୀଙ୍କ ସହଯୋଗ । ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ
ପରିବାରର ବିରିନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ, ଲେଖକ କୃତିତ୍ବ ସହ କରି ପାରନ୍ତି । ସବୁରି
ମନ ନେଲାପରି ।

ବିଲାତରେ ସାତବର୍ଷ - ଜୀବନ ଏକ ସଂଘର୍ଷ । ଏହାକୁ ଏକ ଚାଲେଞ୍ଜ ବା
ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଆହ୍ଵାନ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ସେ ନିଜର ଦକ୍ଷତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିଛନ୍ତି ।

ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ - ପାରିବାରିକ ଓ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ଵ । ବଡ଼ ପୁଅ ବଡ଼
ହେଲେ ଦାୟିତ୍ଵ କାନ୍ତରୁ ଖସାଇବେ ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଘଟଣା ଆମର ଅର୍ଥକେନ୍ଦ୍ରିକ
ସମାଜରେ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାଇ ଭଉଣୀ ନିଜର ଆଶ୍ରିତ - ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ
ସହାୟତା ଦେଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ।

ଖତଗଦାରେ ପଢ଼ୁ ‘ପିତୃହରାର ନୂତନ ଗୁହ’ ଏଥରେ ଅପରିଚିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଦରି ନେବା, ତାକୁ ନିଜର କରି ପରିବାର ସମ୍ପର୍କ ଦୃଢ଼ କରି ପିଡ଼ି ପିଡ଼ି ଧରି ବାନ୍ଧି ରଖିବା କଷଣା ଲେଖକଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ଅସାଧାରଣ ।

ସହଧର୍ମୀଣୀ ଉର୍ମିଳାଙ୍କ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ପରି ଏକ ବିଷାଦଗ୍ରୂପ ଘଟଣା ଯାହାକୁ ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ଥାରକୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାଧ୍ୟମରେ ଲେଖକ ଜଗତଜନ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଉପର୍ଗ୍ରାହୀ କରିଛନ୍ତି ତାକୁ ସ୍ମରଣୀୟ କରି ରଖିବାକୁ ।

ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏହି ଜୀବନ ଚରିତ ପଢ଼ି ପାଠକ ଅସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ନିଜର ଉଚ୍ଚ ଆକାଂକ୍ଷା ଚରିତାର୍ଥ କରିପାରିବ । ନିଜେ ଦୃଢ଼ଥାଇ ଯୁଗ୍ମ ପରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ବହନ କରିପାରିବ । ନିଜେ ଅନ୍ୟର ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉଥିଲେ ଆର୍କିତ ସୁନାମ ବହୁଗୁଣରେ ନିଜର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନରେ ସହାୟକ ହେବ ।

– ଜଣେ ଅକିଞ୍ଚନ ପାଠକ

ଅକାଳରେ ବନ୍ଧୁପାତ୍ର

୧୯୪୧ ମସିହା କଥା - ଫାଲଗୁନ ମାସ ଗୁରୁ ଦିନ, ମାଘ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ । ଶନିବାର-ରଙ୍ଗାଜୀ ମସିହା ଅନୁସାରେ ଫେବୃଆରୀ ୧୭ ତାରିଖ । ମନ୍ୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ଏକ ନିପଟ ପଡ଼ାଗାଁରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସନ । ମାଘ ମାସର ସନ୍ଧ୍ୟା-ପବନର ଥଣ୍ଡାଳିଆ ସର୍ଷ ବେଶ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଛି । ଗାଇ ଗୋରୁ ଗୋଠରୁ ଘନକୁ ଫେରି ଗୁହାଳରେ ବନ୍ଧା ହୋଇପାରିଲେଣି । କେଉଁ କେଉଁ ଘରେ କୁଳବଧୂମାନେ ତୁଳସୀ ମୂଳରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବତୀ ଦେଇ ଶଙ୍ଖ ଧୂନି କରୁଛନ୍ତି । କାହା କାହା ଘରେ ମୂଲିଆ ମାଲିକ ମିଶି ବିଲଗୁ ଆସିଥିବା ଧାନ କଲେଇ ନିଜ ନିଜ ଖଳାରେ ଥିବା ଧାନ ପୁଣିରେ ସାମିଳ କରୁଛନ୍ତି । ଗାଁ ଦାଷ୍ଟରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲା ଏଣେ ତେଣେ ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି ।

ଗାଁଟିର ନାମ ଦୁର୍ଗାପୁର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ, ମାହାତ୍ମ ଗ୍ରାହି ଓ କୋହୁ ସାଇକୁ ନେଇ ଏ ଗାଁର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପାଖାପାଖୁ ହଜାରେ ହୋଇପାରେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ ଏ ଗାଁରେ ନ ଥିଲା । ବଳଙ୍ଗ ନଦୀ କୁଳରେ ଥିବା କୁଦଶାସନ ବାରଯାର ବନ୍ୟା ଦାଉରେ ଉପ୍ତାଢ଼ିତ ହେଉଥିବାରୁ ରାଜାଙ୍କ ଦୟାରୁ କୁଦଶାସନର ଲୋକେ ଦୁର୍ଗାପୁରକୁ ଉଠିଆସି ଯେ ଯାହାର ଘର ତୋଳିଥିଲେ । ସେ ପ୍ରାୟ ୮୦-୯୦ ବର୍ଷତଳର କଥା ହୋଇପାରେ । ମୋ ବାପାଙ୍କ ଜେଜେବାପା ନିଜ ହାତରେଖା ଭାଗବତ ପୋଥୁ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିଦେଇ ଦୁର୍ଗାପୁର ଶାସନ ସହ ନାଶରାଜ ଜମି ଶାସନ ଭାଗ ହିସାବରେ ପାଇଥିଲେ । ସେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଅଞ୍ଜି ଗାଁରୁ ଆସି କୁଦଶାସନରେ ବସନ୍ତ ଛାପନ କରିଥିଲେ ।

ରାଜାଙ୍କ ସମୟରେ ଦୁର୍ଗାପୁର କୁରାଢ଼ିଆ ପ୍ରଗଣାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଗାଁ ଥିଲା । କୁରାଢ଼ିଆ ପ୍ରଗଣାର ସର୍ବାର ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ସର୍ବାରଙ୍ଗ ବସବାସ ଯୋଗୁ ଗାଁର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ସର୍ବାରମାନେ ରାଜାଙ୍କ ତରଫରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ପାଖରୁ ଜମିର ଖଜଣା ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ । ଗଡ଼କାତ ମିଶ୍ରଣ ପରେ ଦୁର୍ଗାପୁର ଦର୍ଶାହି ଚହେସିଲର ଏକ ଗାଁ ହେଲା ଓ ବଡ଼ପାହି ଚହେସିଲଦାର ତାଙ୍କର ରେଣ୍ଡିନ୍ୟ ଜନସପେକୁରଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା କୁରାଢ଼ିଆ ପ୍ରଗଣାର ଖଜଣା ଆଦାୟ କଲେ ।

ମୋ ମା' ଆମ ତୁଳସୀ ଚଉରାମୁଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାବତୀ ଦେଇ ବୁନ୍ଦାବତୀଙ୍କୁ ଓଳଗି ଲାଗିଥାରି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ଛପର ଗାଡ଼ି ଗାଁ ଆଡ଼କୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଆସୁଛି । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡକୁ ଲାଗି ଏକ ଛୋଟିଆ ଶାଳବଣ । ବଣଭିତରୁ ଗାଡ଼ିଟି ବାହାରିଆସିଲା ପରେ ଗାଡ଼ିଟିର ଢୁଣ୍ୟ ଆଉଟିକେ ସୁସ୍ଥ ହେଲା । ମା' ଜାବିପାରିଲେନି ଗାଁର କୋଉଣ୍ଡିଅ ଶାଶୁଘରୁ ବାପ ଘରକୁ ଆସୁଛି କି କୋଉ ବୋହୁ ବାପଘରୁ ଶାଶୁଘରକୁ ଆସୁଛି । ସାଧାରଣତଃ ଛପର ଗାଡ଼ିରେ ଝିଅ ବୋହୁ ଯିବା ଆସିବା କରିବା ସେ ସମୟର ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା । ମା' ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନର ସମସ୍ତ ଝିଅ ବୋହୁଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନରେ ମୋଟ ୭/୮ ଟି ଘର । ତେଣୁ ସେ ଠିକ୍ କରିପାରିଲେନି କିଏ ଏ ଗାଡ଼ିରେ ଆସିପାରେ ।

ଛପର ଗାଡ଼ି ଧରେ ଧରେ ଆସି ଆମ ଘର ସାମନାରେ ଅଟକିଲା । ଯୋଗା ବଜଦ ଖୋଲାଗଲା ପରେ ମା' ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ - ପଚାରି ବୁଣ୍ଡିଲେ ଏ ଗାଡ଼ି ଶୁନ୍ଧଳାହାରୀ ଗାଁରୁ ଗାଁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଧରି ଆସିଛି । ଆଉ ଚିକିଏ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ କଞ୍ଚାବିନ୍ଦଶା ଉପରେ ବାପା ନିଷ୍ଠେଜ ଭାବରେ ତୁପଚାପ ଶୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ବାପା ଆମର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ । ଆମ ଗାଁଠାରୁ ଚାରି କିଲୋମିଟର ଦୂର ଏକ ଅଦିବାସୀ ଗାଁରେ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ସେ ଶନିବାରଦିନ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ସୋମବାର ସକାଳେ ପୁଣି ନିଜର କର୍ମଷଳକୁ ଲେଉଛି ଯାଆନ୍ତି । ଆଜି ଅଦିନରେ ଅସମ୍ୟରେ ପୁଣି ଛପର ଗାଡ଼ିରେ ଘରକୁ ଆସିଲେ କାହିଁକି ? ମା' ମନକୁ ପାପ ଛୁଇଲା । ବତ ପାଟିରେ ଭଉଣୀ ଲିଲିକୁ ଡାକ ଛାଡ଼ିଲେ ।

“ମା', ଲକ୍ଷନ ଧରି ଦାଣକୁ ଆସିଲୁ, ବାପା ଆସିଛନ୍ତି ।”

ଲିଲି ମୋର ଶୟ ଭଉଣୀ-ବାପା ମା' କର ୪୨୯ ସନ୍ତାନ । ୧୦-୧୧ ବର୍ଷର ଝିଅ, ମୁଁ ବଡ଼ ପୁଅ, ୧୭ ବର୍ଷର, ବାରିପଦା ଏମ. ପି. ସି. କଲେଜର ଛାତ୍ର । ବଡ଼ ଝିଅ କ୍ଷୀର ଓ ମୋ ତଳ ଭଉଣୀ ରାଧା ବିବାହିତା, ଶାଶୁଘରେ ଅଛନ୍ତି । ରାଧା ତଳ ଭାଇ ବସନ୍ତ ତଣତପୁର ମାଇନର ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ର । ସେଠାରେ ହଣ୍ଡେଲରେ ଥାଏ । ଆମର କକେଇ ଆର୍ଟ ତଣତପୁର ସ୍କୁଲରେ ଗୋଷେଯ କାମ କରନ୍ତି ଓ ସେଠାରେ ରହନ୍ତି । ଆର୍ଟ କକେଇ ଘରୁ ରାଗ ଗୋଷେରେ ଘରଛାଡ଼ି ବହୁବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ବାହାରକୁ ପଳାଇଯାଇଥିଲେ । ବାହାରେ ଦିଲ୍ଲୀ କଲିକତା ବୁଲି ବୁଲି ୨/୩ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ଗାଁକୁ

ଫେରିଥିଲେ । ଏକାନବର୍ଷୀ ପରିବାରଟି ଜାଗ ଜାଗ ହୋଇ ବଡ଼ କକେଇ, ମଧ୍ୟ କକେଇ ଓ ଆମ ଘର ଅଳଗା ଅଳଗା ଅଛନ୍ତି । କାହାଦ୍ୱାରକୁ ଆସିବେ ଦୃଷ୍ଟରେ ପଡ଼ି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ବସିଥିଲେ । କକେଇଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଖୁ ଚିହ୍ନିପାରି ମୋ ସାଜରେ ଆମ ଘରକୁ ତାକି ଆଣିଲି । ସେ ଯେ ଆସିଲେ ସେଇ ଦିନଠାରୁ ଆମ ଘରେ ରହିଲେ । ସେ ଅବିବାହିତ ଥିଲେ । ଆମର ୨ୟ କକେଇ ଥିଲେ ବିପହାକ । ଶୁଭୀଙ୍କ ମୁଢୁୟପରେ ଘରେ ଭାଇ ଭାଇ ଅଳଗା ହୋଇଥିଲେ ଓ ୨ୟ କକେଇ ଆମ ସହିତ ରହୁଥିଲେ । ମୋର ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ବେଳେ ରାଜୟକ୍ଷାରେ ତାଙ୍କର ମୁହୂୟ ହୁଏ । ତାଙ୍କର ମୁହୂୟର କିଛି ଦିନ ପରେ ଆର୍ବ କକେଇ ଆସି ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଓ ଆମରି ଘରେ ୨ୟ କକେଇଙ୍କ ପ୍ରାନ ପୂରଣ କଲେ । ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ତାକିରି ପାଇଁ ତଣତପୁର ସୁଲାରେ ଗୋଷତ୍ତା କାମ କରୁଥିଲେ ।

ମା' ସହିତ ଗାଁରେ ଲିଲି ୧୧ ବର୍ଷର ଝିଅ, କୁଙ୍କା ୯ ବର୍ଷର ଝିଅ, କାଉଁଲି ୭ ବର୍ଷର ଝିଅ, ବିଜୟ ୪ ବର୍ଷର ପୁଅ, ବେଜ ୭ ମାସର ଝିଅ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଭରଣୀ ଲିଲି ଲକ୍ଷନ ଧରି ସାଜେ ସାଜେ ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ତା' ହାତରୁ ଲକ୍ଷନ ନେଇ ମା ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ । ବାପା ନିହାତି ନିଷେଇ, ହୁଇ ଆଖି ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇଛି । ଦେହରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଆଣିଲେ । ହାତ ପାଦ ସବୁ ଥଣ୍ଡା ଲାଗିଲା । ଅଛ ଉଚ୍ଚ ଗଳାରେ କହିଲେ - ‘ତୁମର କ’ଣ ହେଲା । କିଛିତ ଖବର ପଠାଇନ’ ।

ଧୀର ଗଜାରେ ବାପା ଉଭର ଦେଲେ, “ସେ କଥା ପରେ ଜାଣିବୁ । ଘରେ ବିଛଣା କରି ମୋତେ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇ ଯା ।”

ଗାଡ଼ି ପାଖରୁ ମା ତାକ ଛାଡ଼ିଲେ - ‘ଆରେ ଜଚିଆ, ତୁ ଚିକେ ଆସିଲୁ । ଦଦେଇଙ୍କୁ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ନେବା । ଦଦେଇଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ।’ ମା'ର ତାକ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ମା'ର ବଡ଼ ଦିଅରଙ୍କ ପୁଅ ଜଚିଆ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଦିଅର ରସାନଦ ଗାଡ଼ି ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ବାପାଙ୍କୁ ଗୋଟା ପଣେ ଚେକି ନେଇ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଝିଅ ଲିଲି ଶୋଇବା ଘରେ ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଛଣା ପାରିସାରିଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଦେବା ପରେ ବାପା ଚିକିଏ ବିଶ୍ଵାମ କଲେ ।

ମୋ ବାପା ସବୁଦିନେ ବହୁ କୁରୁମି । ତାଙ୍କର ମା ଜରଣୀ ୩ ଓ ୫ ଭାଇ । ସବୁ ନାରମାନେ ଅଳଗା ଅଳଗା । ବାପାଙ୍କ ତଳ ଭାଇ ପୈଡ଼କ ଘରର ଗୋଟିଏ ଅଂଶରେ ତାଙ୍କ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ନେଇ ରହନ୍ତି । ଚାଷବାସ କରିଚଳନ୍ତି । ଜଟିଆ ତାଙ୍କର ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁଅ । ବଡ଼ ପୁଅ ମେଟ୍ରିକ ପାସ ପରେ ଫରେଷର ଚାକିରୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି । ବାପାଙ୍କର ଢୁଢାୟ ଭାଇ ସଦାଶିବ, ତିନି ତାରି ବର୍ଷତଳୁ ରାଜ ଯକ୍ଷାରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ମୃତ୍ୟୁର ବହୁ ପୂର୍ବତ୍ତୁ ସେ ଥିଲେ ବିପର୍ହିକ । ଆମ ପରିବାରରେ ସେ ଆମ ସହିତ ରହୁଥିଲେ । ବେମାରୀ ସମୟରେ ମୋ ମା' ସେ କଜେଇଙ୍କର ବହୁତ ସେବା କରିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି । କାଶ ହେଲେ ଘର ଭିତର ଚଟାଣ ରତ୍ନରେ ଭରିଯାଏ । ଆଞ୍ଚୁଳା ଆଞ୍ଚୁଳା କପ ଓ ରତ୍ନ ମୋ ମା' ସେ ଘରୁ ସଫାକରିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି । ଚତୁର୍ଥ ଭାଇ ରସାନନ୍ଦ ଗାଁ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ । ସେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଅଳଗା ରହନ୍ତି । ପୈଡ଼କ ଘରର ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଂଶ ସେ ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି । ୫ମ ଭାଇ ଆର୍ତ୍ତାଶ । ସେ ଅବିବାହିତ ଓ ମୋ ବାପା ମା'ଙ୍କ ଠାରେ ଆସିଥିବା । ବାରିପଦା ପାଖରେ ଥିବା ତଖତପୁର ମାଇନର ସ୍କୁଲ ହଷ୍ଟେଲରେ ସେ ରୋଷେୟା କାମ କରନ୍ତି । ଷ୍ଣ୍ଵ ଭାଇ ପୁର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ମାଉସୀଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର କୃଷ୍ଣାନୟପୁର ଶାସନରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି ।

ନିଜର ପାଞ୍ଚ ଭାଇଙ୍କୁ ଯାହାକିଛି ଶିକ୍ଷାଗର୍ତ୍ତ ଯୋଗ୍ୟତା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନରେ ଥଇଥାନ କରିବାରେ ବଡ଼ ଭାଇ ହିସାବରେ ମୋ ବାପାଙ୍କ ଭୂମିକା ବେଶ କିଛି ଥିଲା । ବାପା ଅଛେ ବୟସରୁ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ହରାଇଥିଲେ । ଭରଣୀମାନଙ୍କର ବିବାହ କର୍ମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଥଇଥାନ କରିବାରେ ବାପାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ପରିସ୍ଥିତ ହେଇଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କର ନିଜ ପରିବାର କିଛି କମ୍ବି ନ ଥିଲା । ତିନି ପୁଅ ଓ ଛିଅ । ବଡ଼ ଛିଅ କ୍ଷୀର ବିବାହିତା, ବଡ଼ ପୁଅଙ୍କୁ ବାରିପଦା କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷକ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ର । ଦ୍ୱିତୀୟ ଛିଅ ରାଧା ବିବାହିତା, ରାଧା ମୋ ଠାରୁ ସାନ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁତ୍ର ବସନ୍ତ ବାରିପଦା ପାଖ ତଖତପୁର ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ର । ତା ପରେ ଲାଗି ଲାଗି ତିନି ଛିଅ । ଲିଲି, କୁଙ୍କା ଓ କାଉଁଲି, ତାପରେ ଢୁଢାୟ ପୁତ୍ର ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାନ ଛିଅ ବେଳା ।

ଯେଉଁ ସମୟର କଥା କୁହାଯାଉଛି । ସେ ସମୟରେ ସାନ ଝିଅ କେଜର ବସ୍ତ ଗ ମାସ ଓ ବଡ଼ ପୁଅ ମୋର ବୟସ ଥିଲା ୧୭ ବର୍ଷ । ଏ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ ବାପାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ । ସେ ସମୟରେ ବଡ଼ ପରିବାର କିଛି ଦୂଆକଥା ନ ଥିଲା ।

ବାପା ଥିଲେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ । ମାସକୁ ୫ ଟଙ୍କା ବେତନରୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରି ଏବେ ମାସକୁ ୧୫ ଟଙ୍କା ପାଉଛନ୍ତି । ଜମି ଦିନ ମାଣ । ସେଥୁରେ ଏ ବହୁ କୁରୁମ୍ଭ ପରିବାରର ଭରଣପୋଷଣ ସମ୍ବ ନୁହେଁ । ସେ ତାଙ୍କ ସ୍କୁଲ ପାଖ ଚିକିଏ ବଡ଼ ଜାଗା ବେତନଟାରେ କିଛି ପିଲାଙ୍କୁ ଚିଉସନ କରି କିଛି ଅଧିକ ଅର୍ଥ ରୋଇଗାର କରୁଥିଲେ ସତ କିନ୍ତୁ ସେଥୁରେ ମଧ୍ୟ ଗୁଜୁରାଣ ମେଣ୍ଟ୍ ନ ଥିଲା । ପିଲାଙ୍କ ପଢ଼ାପଡ଼ି ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ଡାଙ୍କଠାରେ ସମ୍ବଳର ଅଭାବ ଥିଲା ।

ବଡ଼ ପୁଅ ମୁଁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ବୃତ୍ତି, ମାଇନର ପରୀକ୍ଷାରେ ବୃତ୍ତି ଓ ମେତ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ବୃତ୍ତି ପାଇ କଲେଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିପାରିଛି । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ବ୍ୟତୀତ ଏହା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁଅ ବସନ୍ତର ମାଇନର ସ୍କୁଲର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ମୁଁ ମୋ ବୃତ୍ତିରୁ ମାସିକ ୫ ଟଙ୍କା ଦିଏ ଓ ନିଜେ ଏକ ସମ୍ବାନ୍ଧ ପରିବାରରେ ତାଙ୍କ ପିଲାଙ୍କୁ ଚିଉସନ କରି ତାଙ୍କରି ଘରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି କଲେଇ ପଡ଼ା ତୁଳେଇ ପାରୁଛି ।

ଘରର ସବୁ କାମ ପକେଇ ଦେଇ ମା ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ । ତାଙ୍କ ଦେହକୁ ଚିକେ ଆଉଁସା ଆଉଁସି କରି ପୁଣି ପଚାରିଲେ କୁହୁ, ତୁମର ହଠାତ୍ ଏମିତି କଣ ହେଲା ? ତୁମେ ବହୁତ ଦୁର୍ବଳ ଦିଶୁଛ । କଣ ଚିକେ ଖାଇବ ?

କିଛି ଉତ୍ତର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ବାପାଙ୍କର ଭକ୍ତ କିନା ହାତୁକେ ବାନ୍ତି ହୋଇଗଲା ତା ସହିତ ତରଳ ଖାଡ଼ା । ତାଙ୍କୁ ସଫାସଫି କରି ପୁଣି ବିହଣାରେ ଶୋଇବା ପରେ ମା ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବାନ୍ତି ଓ ଖାଡ଼ା ହୋଇଛି । ସେ ଗାଁର କିଛି ମୁଖ୍ୟା ଲୋକ ଗାଡ଼ି ବନୋବସ୍ତ କରି ବାପାଙ୍କୁ ଗାଁକୁ ପଠାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସ୍କୁଲରେ ବାପା ଏକୁଚିଆ । ତାଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ର ନେବାକୁ କେହି ନାହାଁନ୍ତି । ସେ ଆଦିବାସୀ ଗାଁର ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଘରକୁ ପଠାଇବାର ବନୋବସ୍ତ କଲେ । ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଡ଼ାଇବାରେ ବାପାଙ୍କର ଥିଲା ଅସୀମ ତୃପ୍ତି । ସେ ଗାଁର ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ବେଶ ଆଦର ଓ ଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ।

ମା' ପୁଣି କହିଲେ ମୁଁ ଚିକେ ବାର୍ଲ ପାଣି କରି ଆଶୁଷ୍ଟି । ପିଇଦେବ ଦେହକୁ ଚିକେ ବଳ ଆସିବ ।

ପୁଣି କହିକି କେଜାଣି, ମା ପୁଣି ତାକ ପକେଇଲେ, “ହେ ରସାନୟ, ରସାନୟ, ତୁମେ ଚିକେ ଗଲ, ଦେବୁକୁ ତାକି ଆଣିବ । ସେ ତ ଆଜି ଗାଁରେ ଅଛି । ବଡ଼ ତାତ୍ତର, ହୁଏତ ରୋଗ ପାଇଁ କିଛି ଔଷଧ ଦେଇପାରେ ।” ବୋଧହୃଦୟ ବାପାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ମା'ଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନଥିଲା ।

ଦେବୁ ଗାଁର ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ସାନ ପୁଅ - ପାଚଣା ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ପାଶ କରିଛି । ସେଇ ପାଚଣାରେ ହାଉସର୍ଜନ କାମ କରୁଛି । ସେ ଦିନ ଯୋଗକୁ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲା ଓ ଗାଁରେ ଅଛି । ଦେବୁର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ଆମ ବାପା ।

ଦିଅର ରସାନୟ ଦେବୁକୁ ତାକିବାକୁ ଗଲେ । ଲିଲି ବାଲିପାଣି ଆଣି ମା'ଙ୍କ ହାତକୁ ଦେଲା, କହିଲା ‘ମା’ ଏତକ ତୁ ବାପାଙ୍କୁ ପିଆଇ ଦେ ।’ ବାପା ବାଲି ପାଣି ତୋକଟିଏ ନେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ମା’ ପୁଣି ବହୁତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ - ‘ତୁମର ଦେହର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ମୋତେ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁନି । ବୈକୁଞ୍ଜକୁ ଖବର ଦେଲେ ସେ ଆସି ତୁମ ପାଇଁ କଣ ବଦୋବସ୍ତ କରନ୍ତା ।’ ପୁଅ ଉପରେ ମା'ର କି ଅସାମ ଭରିଥା । ବାପା କହିଲେ ‘ତୁ କ’ଣ ପାଇଲ ହେଲୁ କ୍ଷୀର ମା, ବୈକୁଞ୍ଜ ପାଠ ପଡ଼ିବା ପିଲା । ଏଠାରେ ଆସି କଣ କରିବ ? ଦେବୁ ଆସୁ ଔଷଧ ଦେଲେ ମୁଁ ଭଲ ହୋଇଯିବି ।’

ଆମ ଗାଁରେ କାହାରି ବିମଦ ଆପଦ ପଡ଼ିଲେ, ଲୋକେ ମୋ ମାକୁ ଆସି ତାକନ୍ତି । ବହୁତ ରୋଗୀଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଆସିଛି । ବହୁ କୁରଗୋଗୀ ଝାଡ଼ାଗୋଗୀ, ବସନ୍ତ ଗୋଗୀ ଓ ପ୍ରସୂତିମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଆସିଛି । କିଛି କିଛି ଗାଉଁଲି ପ୍ରତିକାର ମଧ୍ୟ ତକୁ ଜଣା । କିଛି କରି ନ ପାରିଲେ କେଉଁ ଗୋଗୀଙ୍କୁ ସାଜେ ସାଜେ ତାତ୍ତରଖାନାକୁ ପଠାଇଦେବା କଥା, ସେ ବିଚାର କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ତାର ଅଛି । ନିଜର ଅଭିଜନତାରୁ ସେ ଜାଣୁଥିଲା ବାପାଙ୍କର ଦେହ ବିଶେଷ ଖରାପ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଏମିତି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କର ପୁଣି ଆଉଥରେ ଭକ୍ତ କିନା ବାନ୍ତି ହେଲା । ବାପା ଆଉ କଥା କହି ପାରିଲେନି । ନାହିଁର ସନ୍ଦର୍ଭକୁ ହେଲା- ଜୋରରେ ନିଶ୍ଚାସ ପ୍ରଶାସ ବହିଲା ।

ତାତ୍ରର ଦେବୁ ଆମ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସବୁ ଶେଷ । ବାପାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କୋରାମିବ ଇବଞ୍ଜେକସନ୍ ଦେଇ କହିଲେ, “ହାର୍ଟ ଫେଲ ହେଲା, ଆଉ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ ।”

ଆମ ଗାଁର ଏହି ତାତ୍ରର ଦେବୁଙ୍କ ଭଲ ନାମ ତାତ୍ରର ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ତ୍ରିପାଠୀ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଶଳ୍ୟ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର ପଦବୀରେ ଥିଲେ ଓ ସେହି ପଦବୀରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ବାପାଙ୍କର ମୁଢୁୟ ଆମ ପରିବାର ପାଇଁ ଏକ ଦାରୁଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହେଲା । ପରିବାରର ଠ ଜଣ ବାପା ଛେଉଷ୍ଟ ପିଲାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ୪୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମୁଢୁୟ, ଏ ସବୁ ଚିନ୍ତା ମା'କୁ ଏତେ ବିବୃତ କଲା ଯେ ସେ ବିଲକୁଳ ପଥର ପାଲଟି ଗଲା ।

ଆମ ଘରେ ଏ ଘରଣା ଘରୁଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ବାରିପଦା ମହାରାଜା ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ର । ସବୁ ଦିନ ପରି ସେ ଦିନ ମଧ୍ୟ ସକାଳ ଥୁଣ୍ଡର କ୍ଲ୍ୟୁସ ରେ ଯୋଗଦାନ କରୁଥିଲି । ଥୁଣ୍ଡର କ୍ଲ୍ୟୁସ ରେ ମୁଁ ଖବର ପାଇଲି କଲେଜ ଅଫିସର ହେଡ଼କ୍ଲାର୍ ଉପରିବାବୁ ମୋତେ ଅଫିସକୁ ଡକାଇଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଅନୁମତି ନେଇ ମୁଁ କଲେଜ ଅଫିସକୁ ଆସିଲି । ଉପରିବାବୁ ମୋର ସ୍କୁଲ ସହପାଠୀ ଚିରଜଞ୍ଜନ ପାଇଁଙ୍କ ବାପା । ଚିର ସହିତ ଆମେ ବାରିପଦା ସ୍କୁଲରେ ଏକାଠି ପଢୁଥିଲୁ । ତେଣୁ ଉପରିବାବୁ ମୋତେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲେ । ମୋତେ ଖବର ଦେଲେ, “ବେତନଟାରୁ ଫୋନ ଆସିଛି । ତୁମ ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ । ତୁମେ ସାଙ୍ଗେ ଗାଁକୁ ଯିବ ।”

ମୋ ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ, ଏକଥା ମୋର ସବୁ ସହପାଠୀ ସେତେବେଳକୁ ଜାଣି ସାରିଥିଲେ । ବାରିପଦାରେ ଯେଉଁ ସମ୍ଭାବ ପରିବାରର ପିଲାଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିଉସନ କରି କଲେଜରେ ପଡ଼ୁଥିଲି, ଏ ଖବର ତାଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚାରିଥିଲା । ପରେ ଶୁଣିଲି ମୋର ଦୁର୍ଗାପୁର ଯିବାକୁ ବଦ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇ ସାରିଛି । ବାଲେଶ୍ୱର ଯିବାକୁ ସେତେବେଳେ ଆଉ ବସ ନ ଥିଲା । ଅର୍ମଦାରୋଡ଼କୁ ଯିବା ବସରେ ମୁଁ ଦାତିଆ ମୁହାଁ ଛକ ଯାକେ ଯିବି । ମୋ ସହିତ ମୋର ସହପାଠୀ ରସାନନ୍ଦ ଲେଙ୍କା ଯିବ । ସାଇକେଲଟିଏ ଯିବ ବସ ଉପରେ । ଦାତିଆ ମୁହାଁ ଛକରୁ ସାଇକେଲରେ ରସାନନ୍ଦ ମୋତେ ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ ।

ସେଇମଣି ମାତ୍ରରେ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିବା ଦେଳକୁ ଦିନ ଏଗାରଗାରୁ କିଛି ଅଧିକ ସମୟ ହେବ । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ବାପା ଆଉ ଘରେ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଗାଁ ମାଣିକୁ ନିଆୟାଇଛି । ଶବରେ ମୁଖ୍ୟ ଦେବାକୁ ମୋ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

ମୋର ଏ କି ଯୋଗ !!! ମଣାଣିକୁ କ’ଣ ଯିବି ? ମାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଛାନିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଘର ଭିତରକୁ ପଣିଗଲି । ପୁରବନ୍ଧ ଘର । ଆମ ଠାକୁର ଘରେ ଗୋଟିଏ ବଉଡ଼ିଆ ଖରେ ମା ଶୋଇଥିଲା । ମୁଁ ଆସିଛି ଶୁଣି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲା ଓ କାହିଁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଆଖର ଲୁହ, ଅଳଗାବାଳ ଦେଖୁ ଯେ କେହି ବୁଝିବ ଦୁଃଖର ବୋଲି ମୁଖାଇବାକୁ ତାର ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଘୋସିଥରା ହେଲି । କିନ୍ତୁ ଆଖରମ୍ୟର କଥା ମୋ ଆଖରେ ଲୁହ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ଥିଲି ଏକ ପଥର-ଜୀବନହୀନ ବସ୍ତୁଟିଏ । ଚେତନା ନାହିଁ । ମା ମୋତେ କୁଣ୍ଡେଇ ଧରି କାହିଁଲା - ମୁଁ ବି ମା’ କୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକେଳ ସେମିତି ରହିଗଲି ।

କକେଇମାନେ ମୋତେ ମା’ଠାରୁ ଅଳଗା କରି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ମଣାଣିକୁ ନେଇଗଲେ । ବାପାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ଉଠେଇବାକୁ ଛାକଳି କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ କେମେରା କର୍ବି ? ଯୁଗ ବିତି ଗଲାଣି ବାପାଙ୍କର କୌଣସି ଫଟୋ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । ଫଟୋ ଉଠା ସଂସ୍କୃତି ସେତେବେଳେ ଆମ ଘରେ ନ ଥିଲା ।

ସେଇ ଶୁଖଲାହାରା ଗାଁରୁ ଠାଙ୍କ ହାତ ଲେଖା ଚିଠିଟିଏ ଏ ଯାକେ ମୁଁ ସାଇତି ରଖିଛି । ବାପାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ମୋ ପାଖରେ ସେତିକି । ମୋ ବିବାହ ପରେ ଉର୍ମିଲାକୁ ମଧ୍ୟ ବାପାଙ୍କର ଫଟୋ ଦେଖାଇ ପାରିନି । ଉର୍ମିଲା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି ସେଇ ଚିଠିଗାକୁ । ବାପାଙ୍କର ମୋ ପାଖକୁ ଶେଷ ଚିଠି ।

ମୁଁ ମୁଖ୍ୟ ଦେଲି, ବାପାଙ୍କର ମର ଶରୀର ପାଉଶରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ମଣାଣିର କ୍ରିୟା ନଡ଼ିପୁରରୁ ନରନନା ଆସି ସମାପନ କଲେ । ନରନନା ବାପାଙ୍କର ଭଣିଜା । ତାଙ୍କର ଦଦେଇ ଝିଅ ଭଉଣୀଙ୍କ ପୁଅ । ସେ ଦଦେଇ ଆମ ପାଖ ଗାଁ ଦସ୍ତିକୋଟିରେ ଚନ୍ଦିଛି । ନରନନା ବାପାଙ୍କୁ ସବୁଦିନେ ବହୁ ସନ୍ନାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ।

ଆମ ଗାଁର ଶିବ ବାରିକ ବାପାଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ବାରିକ ହିସାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କଲା ।

ପରେ ସମ୍ମୁଖୀ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାରେ ନରନନ୍ଦା ଓ ଶିବ ବାରିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହ୍ୟୋଗ କଲେ । ଶିବ ବାରିକ ମଧ୍ୟ ବାପାଙ୍କୁ ମାମ୍ବୁ ବୋଲି ଡାକେ । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଶିବ ଭାଇ ବୋଲି ସମ୍ମୋଧନ କରୁଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଚିତ୍ତରଣୀ ।

ମୋତେ ଗାଁରେ ଛାଡ଼ି ରମ୍ଭାନନ୍ଦ ବାରିପଦା ଫେରିଗଲା । ସେ କେମିତି ଫେରିଲା ସେ ହିସାବ ମୁଁ ରଖିନାହିଁ । ଆମେ ବାରିପଦାରୁ ଆସିବା ସମୟରେ ବାପାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହେବା କଥା ସେ ମୋତେ ଆଦୌ ଜାଣିବାଙ୍କୁ ଦେଇନଥିଲା । ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚ ସିଧାସିଧୁ ମୂଳନ ପରିଷିତିର ସମ୍ମାନ ହେଲି ।

ଘରର ବଡ଼ପୁଅ ହିସାବରେ ହଠାତ୍ ବହୁତ ଦାୟିତ୍ବ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଆସିଗଲା । ପ୍ରଥମରେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ସମ୍ମୁଖୀ କେମିତି ହେବ । ମା' ଓ ସାନ ଭାଇ ଭଉଣୀ ମାନଙ୍କର ଭରଣ ପୋଷଣ, ଭାଇ ଭଉଣୀ ମାନଙ୍କର ପାଠପଡ଼ା, ବିବାହ କ୍ରତ୍ତ ଜତ୍ୟାଦି ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଅଛି ।

ନିଜେ ନିଜକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ଆଗରୁ ମୋ ଉପରକୁ ଆସିଥିବା ଏ ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇପାରିବ କି ? ଭବିଷ୍ୟତ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉରର ଦେବ ।

● ● ●

ବଡ଼ପୁଅର ଦାସିତ ବୁଝିଲି

ବାପାଙ୍କର ଅତେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା ସରିବା ପରଦିନ ଦଶାହକ୍ରିୟା କିପରି ହେବ, ସେ ବିଷ୍ୟରେ ଗୁରୁଜୀନମାନଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କଲି । ଗୁରୁଜୀନ କହିଲେ ଗାଁରେ କକେଇମାନେ ଓ ମାମୁୟର ।

ବାପାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ମାମୁୟ ଘରୁ କେହି ଆସିନଥିଲେ । ବଡ଼ମାମୁଁ ଓ ମୋର ୨ୟ ମାମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ଚାକିରି କରିସାରିଲେଣି । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜର ଚାକିରି ଛାନରେ ହୁଏତ ଥିଲେ । ଆଖ ପରେ ଆସି ମାକୁ ଦେଖିଦେଇ ସେଇଦିନ ବାରିପଦା ଫେରିଗଲେ । ବାରିପଦାରେ ମୋ ମାମୁୟର । ଅଜାଙ୍କର ସେ ସମୟରେ କୌଣସି ଚାକିରି ନ ଥିଲା । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ମାମୁୟରୁ ଏ ଅବଶାରେ ମୋର କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇବାର ଆଶା ନ ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମେ ବଡ଼ କକେଇଜ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପୁଣିର କଲି । ବଡ଼ କକେଇ ବାପାଙ୍କ ୩ରୁ ୪/୪ ବର୍ଷ ଛୋଟ ହେବେ । ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ସେମିତି କିଛି ନ ଥିଲା । ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ କିଛିଦିନ ଅଧ୍ୟନ କରିଥିଲେ । ଆମ ଗାଁର ଡାତ୍ରର ଶ୍ରୀବଦ୍ଧ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ହସପିଟାଲ ଏଚେଷ୍ଟେର ହିସାବରେ କିଛିଦିନ ଚାକିରି କରିଥିଲେ । ପରେ ଘରେ ରହି ଚାଷବାସ କଥା ବୁଝିଲେ ଓ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ । ମୁଁ ଜାଣିବା ଦିନପାରୁ ସେ ଏକାନ୍ତବର୍ଷୀ ପରିବାରରେ ନ ଥିଲେ । ପୌଢ଼କ ଘରର ପୂର୍ବ ଅଂଶକୁ ବିଜାଜନ କରି ୨ଟି କୋଠୋ, ଆଗଣା ଓ ଏକ ସାମନା ବୈଠକୀ ଡଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବଡ଼ କକେଇ ଖୁଡ଼ୀ ଓ ଡାଙ୍କର ପିଲାମାନେ ସେଥିରେ ରହୁଥିଲେ । ବଡ଼ କକେଇଙ୍କୁ ଆମେ ସବୁ ବୁଝାବାପା ଓ ଖୁଡ଼ାଙ୍କୁ ବୁଝା ମା ବୋଲି ସମ୍ପୋଧନ କରୁଥିଲୁ । ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନଙ୍କଠାରୁ ସେ ଅଳଗା ହେବା କଥା-କେବେ ହେଲେ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।

ବଡ଼ କକେଇଙ୍କୁ ମୋର ସବୁବେଳେ ଉପ୍ରଥାଏ । ଦେଖିବାକୁ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଡାଙ୍କର ଉତ୍ତରାବ ପରିସ୍ଵର ହେଉଥାଏ । ଡାଙ୍କ ସାମନାକୁ ଯାଇ କଥାବାର୍ଗୀ ମୁଁ କେବେ କରିନଥିଲି । ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଓ ଅନ୍ୟ କକେଇମାନଙ୍କ ସହିତ ଡାଙ୍କର ସେମିତି ସଦରାବ ନ ଥିବା ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲି ।

ବଡ଼ କକେଇଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବାଷଣି ସେ ମୋତେ ପାଖକୁ ତାକି ମୁଁ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କର ବନ୍ଦବ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । “ବୁଝିଲୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ତୋ ବାପା ଆମର ବଡ଼ ଭାଇ । ଘରର ବଡ଼ ପୁଅ । ତାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଜଣେ ମୁରବିର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଯେମିତି ହେବା କଥା ସେମିତି କରିବା ଦରକାର ଓ ଖୁବି ଭଲରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତୁ ସେଇ ଅନୁସାରେ ବଦୋବସ୍ତ କର” ।

ବାପାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧି କ୍ରିୟା କାମର ବଦୋବସ୍ତ ମୁଁ କରିବି । କକେଇମାନଙ୍କର ଏଥରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ବ ନାହିଁ । ଏକଥା ମୋତେ ମୋର ବଡ଼ କକେଇ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣି ମୋତେ ବେଶ ଅତ୍ୱାଆ ଲାଗିଲା । ତିନି ବର୍ଷ ତଳର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଏଇ କକେଇଙ୍କର ତଳଭାଇ ଆମର ଦ୍ଵିତୀୟ କକେଇ ରାଜୟକ୍ଷା ଗୋଗରେ ମୁତ୍ର୍ୟବରଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ବିପର୍ମିକ ଓ ନିଃସଂକାନ । ତାଙ୍କର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ଓ ଶୁଦ୍ଧିକାମ ମୋତେ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଥିଲି ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର । ସେତେବେଳେ ବାପା ଥିଲେ, ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାପା ବହନ କରିଥିଲେ । ସେ କକେଇଥିଲେ ମୋ ବାପା ମା’ଙ୍କ ଠାରେ ଆଶ୍ରିତ ।

ସେ କକେଇଙ୍କ ଶବଦାହ ସମୟରେ କୁଆଡ଼େ ଶାଳ କାଠ ଦୁଇଗଡ଼ ବଳି ପଡ଼ିଲା । ବଡ଼ କକେଇ ବିନାକୁଣ୍ଠାରେ ସେ ମଶାଣିରେ କହିଥିଲେ, “ଏ କାଠ ଏଠାରେ ଥାଉ । ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ଆମ ବଡ଼ଭାଇ କାମରେ ଲାଗିବ ।” ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଭାଇ ଭାଇ ଭିତରେ ଯେ ସହୃଦୟତା ନ ଥିଲା ଏକଥା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କ ଭାଇ ନୁହେଁ ଭାଇର ପୁଅ । ହୁଏତ ମୋ ପାଇ ସହୃଦୟତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିପାରନ୍ତି ।

ସାହାସ ବାନ୍ଧି କକେଇଙ୍କୁ ଉଭର ଦେଲି । “କକେଇ, ଶୁଦ୍ଧିକାମ ଭଲରେ କରିବାକୁ ପଇସା ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ତୁମେ ତ ଜାଣିଛ ବାପାଙ୍କ ରୋଜଗାରରେ ଘରର ଗୁରୁଗାଣ ମେଣେ ନାହିଁ । ସେ ପାଇଁ ସେ କେତେକ ପିଲାଙ୍କୁ ବେଚନଟାରେ ଚିତ୍ରସନ କରୁଥିଲେ । ମୋ ପଢ଼ା ଖର୍ଚ୍ଚ ତ ସେ କେତେବେଳେ ଦେଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ତ ସଞ୍ଚୟ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଯାହା ଜମି ତିନିମାଣ ସେଥରେ ଯାହା ହେଉଛି ତା ମଧ୍ୟ ବର୍ଷକୁ ଅଣ୍ଟେ ନାହିଁ । ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଭଲରେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ହେବ କେମିତି ?”

କକେଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଉଭର ଦେଲେ “ଉପାୟ ଅଛି । ତୁମର ଯେଉଁ ଚାଷ ଜମି ଅଛି । ତାକୁ ଆଗୁଆ ବନ୍ଦକ ଦେଇ ଦିଅ । ସେ ଚକାରେ ଶୁଦ୍ଧିକାମ ଭଲରେ ହୋଇପାରିବ ।”

ଏ କଥା ପଦକ ଶୁଣି ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଗଲା ।

ତଥାପି ଉଭର ଦେଲି - “ଆମେ ଭାଜଭଉଣୀ ମିଶି ୭ ଜଣ ଅଛୁ, ସେଥରେ ପୁଣି ମା’ । ଜମି ବନ୍ଧା ଦେଲେ ଅସତାବର୍ଷକୁ ଏ ସମସ୍ତେ ଚଳିବେ କିପରି ?”

କକେଇ, “ଏବେବୁ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦେଖା�ିବ ।”

ଏ ଉଭର ଶୁଣିବା ପରେ ମୋଟାମୋଟି ମୁଁ ବୁଝିଲି, ବାପାଙ୍କର ଶୁଣିକ୍ରିୟା ସମାଦନ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ । କାରଣ ଘରର ବଡ଼ ପୁଅ ମୁଁ । ସେଥରେ କକେଇମାନଙ୍କର କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ । କକେଇକୁ କହିଲି, “କକେଇ, ଆଗୁଆ ଜମି ବନ୍ଧା ଦେଇ ବାପାଙ୍କର ଶୁଣିକ୍ରିୟା ସମାଦନ କରିବା ମୋ ଦେଇ ସମ୍ବ ହୋଇ ପାରିବନି ।” ବଡ଼ କକେଇ ସାଙ୍ଗେ ଉଭର ଦେଲେ “ତା’ ହେଲେ ସେ ଶୁଣିକ୍ରିୟାରେ ମୁଁ ବା ମୋ ପରିବାରର କେହି ଯୋଗ ଦେବେ ନାହିଁ ।”

ସେଇଯା ହିଁ ହେଲା । ବାପାଙ୍କର ଶୁଣିକ୍ରିୟାରେ ବଡ଼ କକେଇ ବା ତାଙ୍କ ପରିବାରର କେହି ଯୋଗ ଦେଇ ନ ଥିଲେ ।

ତୃତୀୟ କକେଇ ଆମ ଶୁଣି କାମରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ସତ କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ରହୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ।

ବଡ଼ କକେଇଙ୍କ ସାମନାରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବାକ ଲଡ଼େଇ ମୋତେ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଆଶ୍ରୟ୍ୟ ଲାଗିଲା । ୪୦ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ବ୍ର କକେଇଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ୧୭/୧୭ ବର୍ଷର ପିଲା ଏପରି ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି କିପରି ? ତା ଉଭର ମୁଁ ଖୋତି ପାଇଲି ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ନାନୀ କ୍ଷୀରକୁ, ସାନ ଭଉଣୀ ରାଧାକୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାମୀ ମାନଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲି । ବାପାଙ୍କର ମୁତ୍ର୍ୟ ଖବର ଦେଲି ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଲେଖିଲି ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ନିଜେ ଆସି ଏ କାମରେ ସହଯୋଗ କଲେ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିବ । ନାନୀ ଓ ଭିଶୋଇ ଭଗବାନବାବୁ ଶୁଣିକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ । ରାଧା ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ମଧ୍ୟ ଆସିଲେ ।

ବାପାଙ୍କ ଅତି ଗଜାପି କରିବାକୁ ବଡ଼ ଚିଶୋଇ ଭଗବାନବାବୁ କଲିକତା ଯାଇଥିଲେ ୩
ଠିକ ୧୧ ଦିନରେ ଅସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ନଗନନା ଓ ଶିବଭାଇ ପୁରୋହିତ ଓ ବାରିକ ହିସାବରେ କୌଣସି ପାରିଶ୍ରମିକ
ନ ନେଇ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ମୋତେ ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଲେ ଓ କହିଲେ, ବ୍ୟକ୍ତ
ହେବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଅଛ ବହୁତେ ଶୁଣି କାମ ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।

ମାମୁଁ ଘରୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନାହିଁ । ବଡ଼ କକେଇଙ୍କର ଅସହଯୋଗ,
ଢୁଢୀୟ କକେଇଙ୍କର ଉଦାସିନତା । ଏ ଭିତରେ ମୁଁ ଭାବି ପାରିଲିନି ଏ ଶୁଣିକ୍ରିୟା
କେମିତି ହେବ । ମୋ ଜୀବନର ଏ ଯାକେ ମୁଁ ନିଜ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରୁ ସାହାଯ୍ୟ
ସହାନୁଭୂତି ପାଇବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ । ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ
ମୋତେ ବେଶ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲି ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ
କରିବାକୁ ବାରିପଦା ଆସିବି ।

ପିଲାଦିନ୍ଦ୍ର ଏ ଯାକେ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ମୁଁ ପାଇଛି ମୋର
ଦୁର୍ଦ୍ଵିନମାନଙ୍କରେ । ସେ କଥା ସବୁମାନେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ସବୁର ହିସାବ ନିକାଶ କରିବାକୁ
ମୋର ଆଶ୍ରମ ଏବେ ବଢ଼ିଆସୁଛି ।

୧୯୩୭ ସାଲ ମେ ମାସ ୨୮ ତାରିଖରେ ମୋର ଜନ୍ମ । ସେଇ ପଡ଼ା ଗାଁ
ବୁର୍ଗପୁରରେ । ମା ଠାରୁ ଶୁଣିଛି ମୋତେ ବର୍ଷେ ବା ଦେଡ଼ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଜୀବ
ହେଲା । ୨୧/୨୨ ଦିନ ଧରି ଜୀବିତ କରିଲାନି । ମୁଁ ଅତି ବୁର୍ଗ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି ।
ବଞ୍ଚିବାର ଆଶା କମ ଥିଲା । ବଡ଼ସାହି ଡାକ୍ତରଙ୍ଗାନାର କେଉଁ ଶ୍ରୀହରି ଡାକ୍ତର ମୋର
ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିଲେ । ଡାକ୍ତର ରୋଗ ନିରୂପଣ ଥିଲା ଚାଇପାଇତା । ଚାଇପାଇତା ରୋଗ
ପାଇଁ ସେତେବେଳେ ଔଷଧ ନ ଥିଲା । ରୋଗୀର ସେବା ଶୁଶ୍ରଷା ଥିଲା ଅସଲ ଚିକିତ୍ସା ।
ସେଥୁରେ କିଏ କିଏ ଆରୋଗ୍ୟ ହେଉଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ରୋଗୀଙ୍କର ମୁତ୍ତ୍ୟ ଥିଲା
ସୁନିଶ୍ଚିତ । ମା' ବାପା ମୋ ପାଇଁ ବହୁତ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ମୋ ଜୀବ ଯେ
ଛାଡ଼ିବ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନଥିଲେ ।

ମା କହିବାର ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି - ଜୀବ ହେବାର ୨୨ ଦିନରେ ରାତିରେ
ବାପାଙ୍କର ବଡ଼ କକେଇ (ସେତେବେଳୁ ସେ ମୃତ) କାନ୍ଦରେ ଏକ ନାମାବଳୀ
(୧୩)

ପଳେଇ ମା ସାମାନାରେ ଆସି ଛିଡା ହେଲେ । ମା କୋଳରେ ମୁଁ ଥିଲି, ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଆଣି କହିଲେ - “ଯା, କାଳିକୁ ତୋ ପୁଅର କ୍ଷର ଛାଡ଼ିଯିବ ।”

ସେଇଯା ହିଁ ସ୍ନେଲା । ନିଆଁରେ ପାଣି ପଡ଼ି ନିଆଁ ଲିଭିଗଲା ପରି ତା ପରଦିନ ମୋ କ୍ଷର ଛାଡ଼ିଗଲା । ବାପା, ମା ଓ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋ ମା’ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ବଡ଼ କକେଇଙ୍କ ରୂପରେ ଆମର କୁଳଠାକୁର ରଘୁନାଥ ଆସି ତ ପୁଅକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଗଲୁ ପିଲାର କ୍ଷର ଛାଡ଼ିଗଲା । ଉଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ସବୁ ସମ୍ବ ହୋଇପାରେ ।

ମୋତେ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଦେବାକୁ ମୋ ବାପା ମାଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଲ ନ ଥିଲା । ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ସେଇ ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ସେଇ ସ୍କୁଲରେ ହିଁ ଶେଷ ହୋଇଥାଏ । ଆମ ଗାଁର ସ୍କୁଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ସର୍ଦିରଙ୍କ ଘରର ପିଲାମାନେ ଉପରକୁ ପଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଓ ଗାଁର ଆର୍ଦ୍ଧବେଦ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଅଭିରାମ ମିଶ୍ରଙ୍କର ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ପଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ବଡ଼ କକେଇଙ୍କ ପୁଅ ମଧ୍ୟ ତା ମାମୁଁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରୁ ମେଟ୍ରିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପା ମାଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ନ ପାଇ ମୁଁ ମେଟ୍ରିକ ପାଶ କରି କଲେଇରେ ପଶିପାରିଛି ସେ ମୋ ପ୍ରତି ଉଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଛାଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ଉଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛି - ପରାମାରେ ଭଲ ଫଳ ଦେଖାଇ ବୁଝି ରୂପରେ, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ଓ ଆଦର ଜିତର ଦେଇ ଓ ସହପାଠୀମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ଓ ସହଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ । ବାପାଙ୍କର ସବୁ ଖୁସି ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଲା ।

କୁଗା ପଚା ପିନ୍ଧିବାରେ ସେ ଥିଲେ ବେଶ ସରଳ । ତାଙ୍କର ପୋଷାକ ଥିଲା ଧୋତି ଓ ପଞ୍ଜାବୀ । ଦୁଇଟି ପଞ୍ଜାବୀରୁ ତାଙ୍କର ଅଧିକ ପଞ୍ଜାବୀ ନ ଥିବାର ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ତାଙ୍କୁ ଶାର୍ଟ ପିନ୍ଧିବାର ମୁଁ କେବେ ଦେଖୁନି । ଘରେ ଥିଲେ ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧୁଥିଲେ । ଗାମୁଛା ଉପରେ ଗଞ୍ଜି ବା ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗାମୁଛା କାନ୍ଦରେ ପକାନ୍ତି । ଘରବାଢ଼ିରେ କାମ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ । ନିଜ ହାତରେ ଘରବାଢ଼ିରେ ଶାଗ ପନିପରିବା ଲଗାଉଥିଲେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମକା, କୋଳଥ ମୁଗ ଆଦି ମଧ୍ୟ ଆମ ବାଢ଼ିରେ ଚାଷ କରାଉଥିଲେ ।

ବାପାଙ୍କର ସରଳ ପୋଷାକ , ଘରବାଢ଼ିରେ ଚାଷ ଉତ୍ୟାଦି ମୋ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିଲା । ପୋଷାକର ତାକତକ୍ୟରେ ମୁଁ ବିଶ୍ଵାସ କରୁନଥିଲି । ତାକିରୀ ଜୀବନରେ ସରକାରୀ କ୍ଷାର୍ଟରର ହତା ଭିତରେ ପନିପରିବା ଶାଗ ଆଦି ଲଗାଇବା ମୋର ସତକଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନିଜ ଘର ବାଢ଼ିରେ ସେ ସବୁ କରିବାରେ ମୋର ମଧ୍ୟ ସତକଥିଲା । ମୋ ଶଳା କୁନିଆର ବାହାଘରରେ ଆମ କ୍ଷାଟରର ହତାରେ ଚାଷ ହୋଇଥିବା ପୋଇରେ ବାହାଘର କାମ ଉଠିଯାଇଥିଲା ।

ଚସର କୋଷାକୁ ସିଖାଇ ସେଥିରୁ ସୂତାବାହାର କରିବା ବାପାଙ୍କ ବେଶ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ସେ ଯେଉଁ ଚସରସୂତା ବାହାର କରୁଥିଲେ ତାକୁ ଗାଁ ତଣ୍ଡାକୁ ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଇଁ କାଣ୍ଡିଆ ତିଆରି କରାଉଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ କାଣ୍ଡିଆ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିଛି ।

ମହାମ୍ୟାଗାନୀଙ୍କ ଡାକରା ଘରେ ଘରେ ସୂତାକାଟିବା ମୋ ଉପରେ ବେଶ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିଲା । ମାଇନର ସୁଲକ୍ଷ୍ଣ ମୁଁ ତକଳିରେ ସୂତା କାରୁଥିଲି ଓ ଆମ କଟାହୋଇଥିବା ସୂତା ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନେ କଂଗ୍ରେସ କର୍ମୀଙ୍କ ଦେଉଥିଲେ । ହାଇସୁଲରେ ପଢ଼ିବାବେଳେ ମୋ ଅନୁଗୋଧରେ ବାପା ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସୁରକେସ ଥରଟ କିଣି ଦେଇଥିଲେ । ସେଥିରେ ମୁଁ କିଛିଦିନ ସୂତା କାଟିଥିଲି । ଆମର ଚାଷ ହେଉଥିବା ସୋରିଷ ଓ ଜଙ୍ଗଲରୁ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ମହୁଲଫଳ (ଗୋଲ)କୁ ବାପା ଗାଁ ଘଣାରେ ପେଡ଼ି ତେଲ ବାହାର କରିବାକୁ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିନ୍ଧା ଗାମୁଛା ଥିଲା ତତ୍ତ ବୁଣା ଗାମୁଛା । ଗାଉଁଳି ଶିକ୍ଷକୁ ଉସ୍ତାହିତ କରିବା ବାପାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ଗୁଣ ।

ବାପା କେବେ ଆମ ଭାଇଭାଇଣୀଙ୍କୁ ଶାସନ ପାଇଁ ଶାରିରୀକ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରୁନଥିଲେ । କଥାରେ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଶାସନ । ଥରେ ନାନୀ ସହିତ ଘର ଭିତରେ ଲୁହୁକାଳି ଖେଳୁଖେଳୁ ଆମର ଏକ ଆଲମିରାକୁ ଆମେ ପକାଇଦେଇଥିଲୁ । ତା ଭିତରେ ଥିବା କାଟ ଜିନିଷ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା । ବାପା ବହୁତ ଚାନ୍ଦିଲେ - କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଶାସନଥିଲା କଥାରେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପରଜୀବନରେ ମୋ ପିଲାଙ୍କୁ ଶାସନ ପାଇଁ ମାରଧର କରିନି । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ବାପାଙ୍କର ମୋ ଉପରେ ପଢ଼ିଥିବା ପ୍ରଭାବ ।

ବାରିପଦାରେ ହାଇସୁଲରେ ପଢ଼ିବାବେଳେ ମୁଁ ଥରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଚର୍ଚଲାଇଟ କିଣିଥିଲି । ଚର୍ଚ ଲାଇଟ ମୋର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ବୋଲି ବାପା ମୋତେ ତା କାହିଁକି କିଣିଲି ବୋଲି ଆକଟ କଲେ । କିଣିବା କାରଣ ନ କହି ମୁଁ କହିଲି, ତା ହେଲେ

ସେ ଚର୍ଚି ମୁଁ ଆଉ କାହାକୁ ବିକିଦେବି । ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ବାପା ସତ୍ତ୍ଵ ଛେଲେନି ବରଂ କହିଲେ ମନ ଖୁସିରେ ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ କିଣିଛୁ, ତାକୁ ଯହରେ ରଖିବୁ । ବିକିବା କଥା ଭାବିବୁନାହିଁ । ଏ କଥାଟି ମୋ ଉପରେ ବେଶ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୀବନରେ ମୁଁ ମୋ ଜିନିଷ ବିକିବାକୁ ଆଦୌ ମନ ବଳାଇନପାହିଁ । ଅଦରକାରୀ ଭାବିଲେ ଯାହାର ଦରକାର ତାକୁ ଖୁସିରେ ଦେଇ ଦେଇଥାଏ ।

ଘରବାଡ଼ିରେ ସ୍ଥଳବାଡ଼ିରେ ଫଳଗଛ ଲଗାଇବା ବାପାଙ୍କର ସଭକ ଥିଲା । ସେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଥିଲେ ପ୍ରାୟ ଫଳଗଛ ବିଶେଷତଃ ଆୟଗଛ ଲଗାଇଥିଲେ । ଆମ ଗାଁ ସ୍ଥଳରେ ସେ ଯେଉଁ ଆୟଗଛ ଲଗାଇଥିଲେ ସେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଘର ବାଡ଼ିରେ ଫଳଗଛ ଲଗାଇବା ମୋର ମଧ୍ୟ ଏକ ସଭକ । ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ପରେ ତାଙ୍କ ନାମରେ ମୁଁ ଆୟ, ପଣସ ପିଲୁଳୀ ଓ ବେଳ ଆବି ଗଛ ଲଗାଇଛି । ଗଛ ଭିତରେ ଏକାଧିକ ନଢ଼ିଆଗଛ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ମୋ ଉପରେ ମୋ ବାପାଙ୍କର ପ୍ରଭାବର ପରିଚୟ ।

ବାପାଥିଲେ ବେଶ ନିର୍ଦ୍ଦିକ - ସତ ପଥରେ ଥିଲେ ତାଙ୍କର କେହି କିଛି କ୍ଷତି କରିପାରିବେନି ବୋଲି ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ଥରେ ଆମର ବଢ଼ କକେଇ ଜମି ଭାଗବାନ୍ତରେ ଅସତ୍ତ୍ଵ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଘର ପଛପଚୁ ପାରିକଲେ - ସବୁଗଣ୍ଡଗୋକର କାରଣ କୁଆଡ଼େ ମୋ ବାପା-ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ବେକରୁ ହାଣି ଦେଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଚାଙ୍ଗିଆ ଧରି ଆମ ଘର ପଛ ବାରଣ୍ଣାକୁ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ଦୁଇ ଘର ମଧ୍ୟରେ ଯିବା ଆସିବାକୁ ବାଟିଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଚାଙ୍ଗିଆ ଧରି ଆସିବାର ଦେଖୁ ଆମେ ଡୁରିଗଲୁ ଓ କାନ୍ଦିଲୁ । ମା ପାଟିକଳା ବାପାଙ୍କୁ - ତୁମେ ଘର ଭିତରକୁ ଆସ । ବାପା ଘର ପଛପଚ ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଥିଲେ । ମୋଟେ ହଳଚଳ ବି ହେଲେନି ବରଂ କହିଲେ ସେ ଆସି ଏଇତୁ ଫେରିବ - ତୁମେ ସବୁ ବ୍ୟସ ହେଉଛ କାହିଁକି ? ସେଇଯା ହେଲା - କକେଇ ଗର୍ଜନ କରି ଆସିଲେ ଓ ବାପାଙ୍କ ପାଖରୁ ଫେରିଗଲେ ତାଙ୍କ ଘର ପଚକୁ । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଏବେ ବି ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ଦେହ ଶୀତେଜ ଉଠେ ଓ ବାପାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିକତା ମୋଟେ ଯେ ଆଶ୍ୟକ୍ୟ କରିଥିଲା - ସେଇଯା ମନେପଡ଼େ ।

ପାଠ ପାଇଁ ପାଇଁ ବାପା ମାଙ୍କର ଆର୍ଥକ ସାହାଯ୍ୟ ମୁଁ ନ ପାଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ପିଲାଦିନରୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଯେଉଁ ସତ ଶିକ୍ଷା ମୁଁ ପାଇଛି ଯେଉଁ ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧା

ଉପରୋଗ କରିଛି ମୋର ଜୀବନର ମୂଳଦୁଆ ତାହାରି ଉପରେ ଗଡ଼ା ଯାଇଛି । ସତକଥା କହିବ - ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିବ, ଜଣଗଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବ ଉତ୍ସାହି ସତ୍ତ୍ଵ ଶିକ୍ଷା ବାପା ମାଙ୍କ ସାନ୍ଧିରୁ ମୁଁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲି । ଆମ ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁରରୁ ମାମୁଁଘର ବାରିପଦା ଯିବାର ଆନନ୍ଦ ବାପା ମାଙ୍କ ସହିତ ଯାଇ ମୁଁ ଓ ନାନୀ ବେଶ ଉପରୋଗ କରୁଥିଲୁ । ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ଗାଁରୁ ବେଚନଟୀ, ବେଚନଟୀରୁ ସାନ ରେଳଗାଡ଼ି ଚଢ଼ି ବାରିପଦା, ବାରିପଦା ଷେସନକୁ ଯୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଦେଉଳ ସାହି ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯିବା ଏକ ଉଲ୍ଲାସମାୟ କାହାଣୀ । ସେ ସମୟରୁ ଯିବା ଆସିବା ସୁବିଧା ସେଇଯାହିଁ ଥିଲା । ଏତେ ପରିମାଣରେ ବସ ଯିବା ଆସିବା କରୁ ନ ଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଚାଲି ଚାଲି ବାରିପଦା ଆସିଛି । ଗାଁରୁ ବାରିପଦା ୨୦ କୋଶ । ଗାଁରୁ ଓପରଓଳି ସମସ୍ତେ ଚାଲି ଚାଲି ଆସନ୍ତି । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରପୁର ବା ଲଜଳକଟା ଡାକବଜାଳା ବାରଞ୍ଚାରେ ରାତି କଟେଇ ତା ପରଦିନ ସମସ୍ତେ ବାରିପଦା ଯାଆନ୍ତି । ଦୂରବାଟକୁ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାର ଅନ୍ୟ ଏକ ନମୁନା ହେଲା ନାନୀଘର ନିଳଗିରିକୁ ଯିବା । ମାଣତ୍ରୀ ଦେଇ ଦୁର୍ଗାବେବୀ ତା ପରେ ଡଳାବାଟରେ ଯାଇ ମିତ୍ରପୁରରୁ ସତ୍ତକରେ ନୀଳଗିରି ମୁଁ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଛି । ବାଟରେ ବହୁତ ଗପ କହି ମଣ୍ଡିରେ ମଣ୍ଡିରେ ଯେଉଁ ଗାଁ ପଡ଼େ ସେ ପୋଖରୀ ମାନଙ୍କରେ ପାଦ ଧୋଇ ଆମେ ପୁଣି ଚାଲୁ । ବାପା କହୁନ୍ତି - ‘କୋଶେ ଯା-ଧୋ ପା, ଯେତେ ଜାହା ସେତେ ଯା’ - କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବା ମୁଁ ପିଲାଦିନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥିଲି ।

ରାମାୟଣର ସବୁ ଗପ ମା ମୋତେ ପିଲାଦିନେ ଶୁଣାଇଥିଲା । ସେ ଗପରୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଅସୀମ ଶିକ୍ଷାଲାଭ ହୋଇଛି ।

ବାପା ଶନିବାର ଦିନ ଘରକୁ ଆସିଲେ ନାମାଙ୍କୁ ଓ ମୋତେ ଦୁଇ ଜଙ୍ଗ ଉପରେ ବସାଇ ଥିତି ଆଦର କରନ୍ତି । ଏମିତି କିଛି ସମୟ କଳାପରେ ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇ ଶ୍ଵାସିଥା କରନ୍ତି ।

ବାପା ମୁଖାଗଡ଼ିଆ ସୁଲରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ ଦେଖନ୍ତି ନିଜ ହାତରେ ସେ ନିଜେ ରୋଷେଇ କରିବା । ମୋତେ କହୁଥିଲେ ଜଣେ ଲୋକ ନିଜ ମୁଠାରେ ୫ ମୁଠା ଚାଉଳର ଭାତ

କଲେ ତା ପାଇଁ ସେବିକି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ନିଜେ ଗୋଷାଇ
 କରୁଥିଲେ । ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ସ୍ଵାବଳମ୍ବି ହେବ ମୁଁ ତାଙ୍କରି ପାଖରୁ ଶିଖଥିଲି ।
 ବାପାଙ୍କ ମୂଷା ଗାଡ଼ିଆ ଅବସ୍ଥାନ ଓ ମୋର ବୈଶିଙ୍ଗା ସ୍କୁଲରେ ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରାୟ ଏକ
 ସମୟର କଥା । ବୈଶିଙ୍ଗାରେ ମୁଁ ମେଲେରିଆରେ ବରାବର ପାଡ଼ିତ ହେଉଥିଲି ।
 ମୋର ପ୍ଲିହା ବେଶ ବଡ଼ ହୋଇଥିବାର ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ପ୍ଲିହା ବଡ଼ିବାର ଚିକିତ୍ସା ଥିଲା
 “ପ୍ଲିହା ମାରିବା ।” ପେଟ ଉପରେ ବାମ ପଟରେ ତେଳ ଦେଇ ପତର ଉପରେ
 ଡହକ ଅଙ୍ଗାର ରଖିବା ହେଲା “ ପ୍ଲିହା ମାରିବା ।” କବିରାଜ ମାନେ ଏହା କରୁଥିଲେ ।
 ଏଥରେ ପ୍ଲିହା ଆକାର କମେ ଓ ପାଳି କୁର ଭଲ ହେବା କଥା । ମୋ ପେଟର
 ବାମପଟେ ଏ ପୋଡ଼ା ଘା ର ଚିହ୍ନ ଏ ଯାକେ ଅଛି । ଯୁଗଳର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବିରାଜ
 (ନାମ ମୋର ମନେ ନାହିଁ) ବାପାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ମୋ ପାଇଁ ଏହା କରିଥିଲେ ।
 ଏଥରେ ମୋର ପାଳି କୁର (ମେଲେରିଆ) ଛାଡ଼ିଲା କି ନାହିଁ ମୋର ମନେ ନାହିଁ-କିନ୍ତୁ
 ବାରିପଦା ଆସିଲା ପରେ ମୋର କୁର ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏବେ ତାଙ୍କର ହେଲା ପରେ
 ବୁଝୁଛି ପ୍ଲିହା ପାଇଁ ଏପରି ଚିକିତ୍ସା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ବୈଶିଙ୍ଗା ମାରନର ସ୍କୁଲର ଆଉ
 ଏକ ମୁରଣୀୟ ଘରଣା ହେଲା-ଆମର ୪ଥ ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ନାନ୍ଦି ମୋତେ
 ଶୀତରେ ଥରିବାର ଦେଖୁ ଗୋଟିଏ ଶୀତ ତାଦର ଦେଇଥିଲେ । ମୋର ସେତେ
 ବେଳେ ଘୋଡ଼ିହେବା ଚାଦର ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଏ ଶୁଣା ମୁଁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ
 ମନେ ରଖିଛି । ବୈଶିଙ୍ଗା ସ୍କୁଲ ଛାଡ଼ିଲା ପରେ ତାଙ୍କ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖନି । କିନ୍ତୁ ମୋ
 ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ ପିଲାଙ୍କ ୦ାରୁ ସେ ପଚାରି ବୁଝୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଘର ଥିଲା ମୋରଡ଼ା
 ପାଖରେ-ମୋର ବହୁତ ସହପାଠୀ ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ମୋରଡ଼ାର ବାସିନ୍ଦା ଥିଲେ ।
 ମୂଷା ଗାଡ଼ିଆ ପୂର୍ବରୁ ବାପାଥିଲେ କଷିପୁରରେ । ନାନୀ ସହିତ ମିଶି ବାପାଙ୍କ ସହିତ
 ଆମେ କଷିପୁର ମଧ୍ୟ ଯାଇଛୁ । ଆମକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ତାଙ୍କ ଚାକିରୀ ଯାନକୁ
 ଯିବାରେ ତାଙ୍କର ଅସାମ ଆନନ୍ଦ ଓ ଆମର ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଖୁସି, ଆମେ ଉପଭୋଗ
 କରୁଥିଲୁ । କଷିପୁରର ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମର ପିଲାଦିନ୍ଦ୍ର ପରିଚୟ ଥିଲା ।

ମୂଷାଗାଡ଼ିଆ ପରେ ବାପାଙ୍କର ଚାକିରୀଯାନ ଥିଲା-କେଶରପୁର । ଆମ ଗାଁରୁ
 ପ୍ରାୟ ୪ କି.ମି. ହେବ । ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ୁଥିଲି । ସ୍କୁଲ ଛୁଟି
 ସମୟରେ ବାପାଙ୍କ ସହିତ କେଶରପୁର ଯାଇଛି । କେଶରପୁର ମହନ୍ତଙ୍କ ଘରେ ବାପା

ରହୁଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ପାଠ ପଡ଼ାଉଥିଲେ । ମହନ୍ତଙ୍କ ଘର ବେଶ ଧନୀ ଲୋକ । ଧାନ ଜମି ବହୁତ- ଧାନ ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଅମାର । ପୁରବନ୍ଦି ଘର, ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁର । ମହନ୍ତଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅତି ସେହୀ । ତାଙ୍କ ଘରେ ମୁଁ ଏକାଧିକ ବାର ବାପାଙ୍କ ସହିତ କାଳାତିପାତ କରିଛି । ତାଙ୍କ ପୁଅ ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦ ଗୋସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସୁଲଗ ପାଠ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଛୁଟିରେ ଗଲେ ପଡ଼ାଉଥିଲି । ପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ । ବେତନଟୀ ହାଇସ୍କୁଲର ହେଡ଼ ମାତ୍ରର ତାକିରୀ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମହନ୍ତଙ୍କ ଜାମାତା ଭବେଶ ପାଣିଗ୍ରହୀ ମୋର ମାମ୍ବୁ, ଅଜାଙ୍କର ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ, ସେ କଥା ସେଇ କେଶରପୁରୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ।

ବାପାଙ୍କର ସଠିଲୋ ପୋଷିଂ ବେଳକୁ ମୁଁ ମେଟ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇସାରିଥିଲି । ବାପାଙ୍କ ସହିତ ସଠିଲୋ ଯାଇଛି । ସେଠାକାର ହେଡ଼ପଣ୍ଡିତ ମୋତେ କୌଣସି ଏକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଛୁଟିର ଅନୁପଣ୍ଡିତରେ ତଙ୍କର କାମ କରିବାକୁ ଅର୍ଡର କରାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ମୁଁ ୨/୩ ମାସ କାମ କରିଥିଲି । ସେଠାରୁ ଯେଉଁ ଦରମା ପାଇଲି ଓ ସେ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ବେତନଟୀରେ କେତେକ ମାରୁଆଡ଼ି ପିଲାଙ୍କୁ ଟିଛିସନ କରୁଥିଲି, ସେ ଟିଛିସନ ପଇସା ମିଶାଇ କଲେଇ ଆଡ଼ମିଶନ ବେଳକୁ ଆଂଶିକ ଆଡ଼ମିଶନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ନିଜର ବିଛଣା ଚାଦର ଶେଇ, ମଶାରୀ ଆଦି ତିଆରି କରିଥିଲି ।

ଆଜିର ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ବାପାଙ୍କର ସବୁ ସ୍ଥାତି ମୋ ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହେଲା । ବହୁତ ମାନସିକ କଷ୍ଟ ହେଲା କିନ୍ତୁ ତୁପ୍ତ ଚାପ ରହି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତାରେ ବୁଡ଼ି ରହିଲି । ବାପାଙ୍କର କ୍ରିୟା କେମିତି ଉଠିବ । ଏ ଘର ଚଳାଚଳ କେମିତି ହେବ ।

ସେଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ତାକିବା ଛଡ଼ା ମୋର ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ନିଜକୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଲି ।

● ● ●

ଦୁର୍ବଳର ସାହା ଦଇବ

ବାପାଙ୍କର ଅତ୍ୟେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା ସରିବାର ଢୂତୀୟଦିନ ମୁଁ ବାରିପଦା ଆସିଲି । ବାରିପଦା ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ସଦର ମହିନାମା । ବଳଙ୍ଗ, ଚିପଟ, ଜଗାଳୀ, ସରାଳୀ ଆଦି ନବୀ ବେଶ୍ଟିତ ଏକ ମନୋମେ ସହର । ବିଭିନ୍ନ ଫଳ ପୁଷ୍ଟ ଓ ଉଭିଦରେ ଭରପୁର ରାଣୀବାଗ ଥିଲା ଏକ ପ୍ରମୋଦ ଉଦ୍ୟାନ । ଉକ୍ତଳ ମାତାଙ୍କର ସୁଯୋଗ୍ୟ ସତାନ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁମାରୀଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ଏ ଉଦ୍ୟାନର ସୃଷ୍ଟି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରୀ ଧର୍ମଶାଳା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁମାରୀଙ୍କ ସ୍ମୃତିକୁ ଜୀବିତ ରଖିଛି । ରାଣୀବାଗର ଖେଳନା ରେଳଗାଡ଼ି ପ୍ରତାପ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇପୁତ୍ର ପ୍ରଦୀପ ଓ ସ୍ଵରୂପଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ଓ ଅଗଣିତ ଦର୍ଶକଙ୍କର ମଧ୍ୟ ମନୋରଞ୍ଜନ କରୁଥିଲା । ମଧୁବନ ଥିଲା ଏକ ସୁନ୍ଦର ଓ ପ୍ରଶନ୍ତ ଆମବରିତା । ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନତ ମାନର ଆମଗଛରେ ଭରପୁର ଥିଲା ହେମିଲିଟନ ଫାର୍ମ । ମହାରାଜା ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ନିର୍ମିତ ମନ୍ଦିର ବିଭିନ୍ନ ସୁଗନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ ଫୁଲରେ ଶୋଭା ପାଉଥିଲା । ପ୍ରତି ଶନିବାର ଓପରାଳେ ସେଠାରେ ବେଣ୍ଟ ବାଦ୍ୟର ବଦୋବସ୍ତ ଥିଲା । ଏହା ଥିଲା ସର୍ ସାଧାରଣଙ୍କର ପାଇଁ ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଯାନ ।

ଏ ହେଲା ମୁଁ ବାରିପଦା ଉଚ୍ଚ ରଙ୍ଗାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢୁଥିବା ସମୟର ବାରିପଦା । ସେ ସମୟର ବାରିପଦାରେ ଉଚ୍ଚ ରଙ୍ଗାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଛାତ୍ରାବାସ, ଛାତ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ ଖେଳପଡ଼ିଆ, ସବୁ ସୁବିଧା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଙ୍ଖାନା, ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ନତମାନର ପାଠୀଗାର ଆଦିର ଘାପନା ପ୍ରକାବସଳ ମହାରାଜା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ବେଙ୍ଗଲ ନାଗପୁର ରେଳଣ୍ଡି ସହିତ ଛୋଟ ରେଳ ଲାଇନ ଦ୍ୱାରା ଚାମ୍ପାରୁ ବାରିପଦାର ସଂଯୋଗ ସେଇ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସମୟରେ ହିଁ ହୋଇଥିଲା ୧୯୦୪ ସାଲରେ । ସ୍ବାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ଠିକ ଏକ ଶହ ବର୍ଷପରେ ୨୦୦୪ ସାଲରେ ସେ ଛୋଟ ରେଳଲାଇନ ଏବେ ବଡ଼ ରେଳଲାଇନରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସମୟରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବହୁତ କିଛି ଉନ୍ନତି ସାଧୁତ ହୋଇଥିଲା ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜରେ ରାଜତ୍ତ କରୁଥିବା ଭଞ୍ଜ ରାଜବଂଶ ଅତି ପୁରାତନ । କେତେକ ଏତିହାସିକଙ୍କ ମତରେ ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଗଙ୍ଗ ଓ ସୋମବଂଶ ରାଜାଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ପୁରାତନ । ଚତୁର୍ଥ ଶତାବୀରୁ ଭଞ୍ଜ ରାଜାମାନେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ କେଉଁଏରରେ ରାଜତ୍ତ କରୁଥିବାର ପ୍ରମାଣ ଅଛି ।

ବରାହବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ବଣେଇମଣ୍ଡଳରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ ଓ ଖୃତି ମଣ୍ଡଳରେ ରାଜତ୍ତ କରୁଥିବା ଭଞ୍ଜବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କର ସମୟାମୟିକ ଥିଲେ । ବରାହ-ବଂଶୀୟ ରାଜାଙ୍କର ରାଜକୀୟ ଛାପ ଆଦିରେ ମୟୁର ଛବି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେମାନେ ରାଜପୁତ୍ରନାର ଚିତୋରଗଡ଼ରେ ଥିବା ମୟୁର ରାଜବଂଶର ବଂଶଧର, ପୁଣି ମୌର୍ୟ ବଂଶର ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ ମୌର୍ୟଙ୍କର ବଂଶଧର ବୋଲି ଦାବୀ କରନ୍ତି । ଭଞ୍ଜବଂଶର ରାଜା ଓ ମୟୁରବଂଶୀୟ ରାଜା ମାନେ ଏକ ବଂଶର ବୋଲି ବହୁତ ଏତିହାସିକ କହନ୍ତି । ମୋଟାମୋଟି କହିଲେ ଭଞ୍ଜ ବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଏକ ଅତି ପୁରାତନ ରାଜବଂଶ ଓ ବହୁଦିନରୁ ମୟୁରଭଞ୍ଜରେ ରାଜତ୍ତ କରି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ମୋଗଲ ଶାସନ, ମରହଙ୍ଗା ଶାସନ ଓ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ କାଳରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ରାଜାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିନରେ ସାମନ୍ତରାଜୀ ହିସାବରେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶାସନ କରିଆସୁଥିଲେ ।

୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ଭାରତ ସ୍ଵାଧୀନତା ହାସଳ କଳାପରେ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ୨ ଟି କରନ ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ ୨୪ ଟି ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ମିଶିଯାଉଥିଲେ । ଗଣଭକ୍ତ ଅସଫଳ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶିଥିଲା ଓ ଓଡ଼ିଶାର ଆଉ ଏକ ଜିଲ୍ଲା ହିସାବରେ ଗଣାହେଲା ।

ମୁଁ ଯେଉଁ ଛାତ୍ରବସରେ ରହି ବାରିପଦା ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚରାଜୀ ବିଦ୍ୟାକୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲି ତାର ନାମ ଥିଲା ପ୍ରେଜାର ହଷ୍ଟେଲ । ଏହି ଛାତ୍ରବାସ ୧୯୦୪-୧୯୦୫ ସାଲରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା କଥା ଛାତ୍ରବାସର କାନ୍ଦରେ ଲେଖାଅଛି । ବ୍ରାହ୍ମାରୁ ବାରିପଦାକୁ ଯୋଗ କରୁଥିବା ଛୋଟ ରେଳିଲାଇନ ୧୯୦୪ ମସିହାରେ ଉଦୟାଚିତ ହୋଇଥିଲା । ବେଳେ ଛୋଟଗଲାଟ ସାର ଏଣ୍ଟପ୍ରେଜାର ଏଥରେ ପୌରହିତ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତାକରି ମୁଁଟିକୁ ଜୀବିତ ରଖିବାକୁ ପ୍ରେଜାର ହଷ୍ଟେଲ ଓ ଲେଡ଼ିପ୍ରେଜାର ବାଲିକା ମାରନର ସ୍ଥଳ ବାରିପଦାରେ ସେ ସମୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସାର ଏଣ୍ଟପ୍ରେଜାରଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା

ପାଇଁ ଅପାର ସହାନୁଭୂତି ଥିଲା । ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ଜମିଶନର ଥୁବା ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁର, ବଲାଙ୍ଗିର ଆଦି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆଣି ଓଡ଼ିଶାରେ ସମିଲି କରିବାକୁ ବଡ଼ଳାଟଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଭାରତର ବଡ଼ଳାଟ ଲଢ଼ କର୍ଜନ ରିସଲେ ସାରକୁଳାର ଜାରି କରିଥିଲେ ଓ ୧୭/୧୦/୦୪ ତାରିଖରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଏକ ଦରବାର ବସାଇ ସାର ଏଷ୍ଟପ୍ରେଜାର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଓଡ଼ିଶା ଭିତ୍ତିଜନ ସହିତ ମିଶିବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇଥିଲେ । ସମ୍ବଲପୁରର ପ୍ରେଜାର କ୍ଲାବ ଏହି ସମୟରେ ଉଦୟାଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରେଜାର ହସ୍ତେନର ଅଟି ନିକଟରେ ଭାବତୋଷ ଦାଶଙ୍କ ଘର । ଭବତୋଷବାବୁ ଥିଲେ ବାରିପଦାକୁ ଆସୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଖବରକାଗଜ ଓ ମେଗାଜିନ ଆଦିର ଏକେଷ୍ଟ । ବାରିପଦା ସହରର ସମସ୍ତ ଖବରକାଗଜ ଓ ସବୁ ପ୍ରକାର ସାପ୍ତାହିକ, ମାସିକ ମେଗାଜିନ ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ସହରରେ ସର୍ବନ କରାଯାଉଥିଲା । ସମାଜ, ପ୍ରକାଶକ୍ତି, ଷ୍ଟେଚସମ୍ୟାନ, ଅମୃତ ବଜାର ପତ୍ରିକା, ହିନ୍ଦୁଷ୍ଵାନ ଷାଣ୍ଡାର୍ଡ ତାଙ୍କର ଏକେହି ଯୋଗୁଁ କଟକ କର୍ଜିକତାରୁ ବାରିପଦାକୁ ଆସୁଥିଲା । ମୁଁ ଓ ମୋର ସହପାଠୀମାନେ ଖବର କାରତ କଣିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଆମ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାକୁ ତାଙ୍କୁ ବେଶ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ସ୍ବାଧୀନତା ଆୟୋଜନ କଥା, ମହାମ୍ୟାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଓ ନୀତି ହତ୍ୟାଦି ସେ ଆମକୁ କହୁଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ଖବର ପିଛୁଥିଲେ । ଯନ୍ତ୍ର ସତ୍ୟତା ଆମ ଅର୍ଥନୀତିକୁ କେବିତି ଖରାପ ଦିଗକୁ ନେଇଯାଉଛି, ତା ମଧ୍ୟ ସେ ଆମମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଥିଲେ ।

ଆମେ ସବୁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ‘ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ପ୍ରଚାର ସମିତି’ର ଏକ ଶାଖା ବାରିପଦାରେ ଥିଲା । ହିନ୍ଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ସବୁ ଭାରତୀୟ ହିନ୍ଦି ଶିଖିବା ଉଚିତ, ମହାମ୍ୟାଗାନ୍ଧୀ ଏହା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଥିଲେ । ଆମେ ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ପ୍ରଚାର ସମିତି ଅଫିସରେ ସ୍କୁଲ ପରେ ଯାଇ ହିନ୍ଦୀ ଶିକ୍ଷା କରୁଥିଲୁ । ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ପରିକାରେ ମୁଁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ, ପ୍ରବେଶ, ପରିଚୟ ଓ କୋବିଦ ମଧ୍ୟ ପାଶ୍ଚ କରିଥିଲି । ଆମର ହିନ୍ଦୀ ଶିକ୍ଷକ, ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ - ତାଙ୍କ ଘର ଥିଲା ଯାଇପୁରଗୋଡ଼ରେ । ମୁଁ ମୋର ଜଣେ ସାଜଙ୍କ ସହିତ ଯାଇପୁରଗୋଡ଼ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲୁ ଓ ତାଙ୍କଠାରେ ଗୋଟିଏ ରାତି ରହିଥିଲୁ ।

ଜୀବନରେ ଏ ଯାକେ ମୁଁ ବଡ଼ ରେଳଗାଡ଼ି ଦେଖି ନ ଥିଲି । ମୋର ପରିଚିତ ଥିଲା ଛୋଟ ରେଳଗାଡ଼ି ଯାହା ବୁଝାରୁ ବାରିପଦା ଯିବା ଆସିବା କରେ । ସେଥିରେ ବେତନଟା ଷ୍ଣେଷନରୁ ବାରିପଦା ବାପା ମା'ଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଆସିଛି । ତେଣୁ ଯାଜପୁର ଗୋଡ଼ ବଡ଼ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବା ସେ ବୟସରେ ଏକ ଦୁଃସାହସିକ କାମ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଦୁଇଜଣ ମିଶି ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲୁ ।

ବୁଢ଼ନ ଖାନ ଦେଖିବା, ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେଠାକୁ ଯିବା ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଆନନ୍ଦର କାର୍ଯ୍ୟଥିଲା । ଅନିର୍ଣ୍ଣିତତା ଭିତରେ ପଶିବା ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ଏକ ଆହ୍ଵାନ ।

ତଥକାଳୀନ 'ଡଗର'ର ନାଗବଚା ଆଦୋଳନ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲୁ—ମୁଁ ମୋର ସହପାଠୀ ବନ୍ଦୁ ତ୍ରିଲୋଚନ, ସତ୍ତୋଷ ଉତ୍ସାଦି । କର୍ମୀଠ ନାଗବଚା ହିସାବରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ 'ଡଗର'ସମ୍ପାଦକ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ସହିତ ସମର୍କ ପ୍ଲାପନ କରିଯାଇଥିଲୁ । ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ଭୋଲା, ତ୍ରିଲୋଚନ ଓ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଇତ୍ୱୁ ସାଇ କରି ଆମେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଭଦ୍ରକ ଯାଇଥିଲୁ । ସେ ଆମର ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀର କଥା । ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା – ସେ ଆମକୁ ବେଶ ଆଦର କଲେ । ତାଙ୍କ ଘରେ ଆମେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିଥିଲୁ । ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା ବେଳକୁ ମୋର କେତୋଟି ଲେଖା ଡାଗରର ନାଗବଚା ବିଭାଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଢ଼ୁଛି ସେ ଗୁଡ଼ିକଥିଲା—'ସତ୍ୟ' ବିଷୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଏକ ସଦର୍ଭ-ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ଲାନ ପାଇଥିଲା । ତା ବ୍ୟତୀତ 'କୋଣାର୍କ' 'କୋହିମୁର ଗଲାଚାଳି' ଓ ଆଉ କେତେ କବିତା ଯାହା ମୋର ମନେ ପଢ଼ନାହିଁ ।

ସୁଲବୁ ଲେଖାଲେଖୁ କରିବାକୁ ମୋର ଆଗ୍ରହ ଥିଲା – ସେ ସମୟରେ ବମ୍ବେରୁ ପ୍ରକାଶିତ 'କୁକୁମ' ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ମୋର 'ନିରାକାର' ନାମକ ଏକ କବିତା ପ୍ଲାନ ପାଇଥିଲା । ଏହାଥିଲା ହାତ ଲେଖା ପତ୍ରିକା । ସାଇକ୍ଲେଷାଇଲ୍ ହୋଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କପି ବାହାରୁଥିଲା ।

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଥିଲେ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ବନ୍ଦୁ । ବାରିପଦା ଆସିଲେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହୁଥିଲେ । ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ପ୍ରକାବ ଛାତ୍ରବିଷୟରୁ ଆମ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା ଏଇ ନାଗବଚା ଆଦୋଳନ ଯୋଗୁଁ । ସତ କହିବୁ, ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବୁ ନାହିଁ, ପରର ଉପକାର କରିବୁ, ଦେଶପାଇଁ କାମ କରିବୁ ଉତ୍ସାହିତ ଆମର ଆଦର୍ଶ ଥିଲା ।

(୧୩)

ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁର ଉତ୍ସବାଳୁକର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ବହୁତା ଥିବା ଯୋଗୁଁ ମୁଁ
ଓ ପ୍ରିଲୋଚନ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁର ଉତ୍ସବାଳୁକର ନିକଟତମ ଥିଲା ।

ବାରିପଦାରେ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁର ଉତ୍ସବାଳୁ ଥିଲେ ଏକ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କର
ପିତାଥିଲେ ଜଣେ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ । ଅପରିପକ୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ
ହୁଏ । ଅଜାଙ୍କ ପାଖରେ ରହି ସେ ମଣିଷ ହୋଇଥିଲେ । ତିନିଜାଇ ଓ ଏକ ଭଉଣୀ ।
ଭଉଣୀ ବିବାହିତା । ଭାଇମାନେ ଏକାନ୍ତବର୍ଗୀ ପରିବାରରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରମ୍ପରା
ଭିତରେ ସେତେ ଆନ୍ତରିକତା ନ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼େ । ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁ ବାବୁଙ୍କର
ଚାରିପୁଅ ଓ ଦୁଇଛିଅ । ସ୍କୁଲରେ ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷା
ପାଇନଥିବାରୁ ସେ ପାଠପଢାପାଇଁ ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ଛାତ୍ର ନ ଥିଲେ । ଘରେ ନିଜେ
ପିଲାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ ।

ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁର ଉତ୍ସବାଳୁ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜନୀତି, ବିଜ୍ଞାନ, କଳା ଓ
ସାହିତ୍ୟ ଆଦିରେ ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱୟୁଦ୍ଧର ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ
ତାଙ୍କର ଜିଭ ଅଗରେ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼େ । ତାରିଖ, ମାସ ଓ ସାଲର ହିସାବ ଦେଇ
ସେ ସବୁ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରନ୍ତି । ଦେଶରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଆଯୋଜନ, ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ
ସ୍ବାରାଜର ରୂପ ରେଖ କେମିତି ହେବ ଉତ୍ସାହି ସେ ବେଶ ପ୍ରାଞ୍ଚିଳ ଭାବେ ଆମ
ଆଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ । ଛାତ୍ରମାନେ କେମିତି ସମାଜରେ ଭଲ ନାଗରିକ ହେବେ
ସେ ବିଶ୍ୱୟରେ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁ ବାବୁ ଆମକୁ ବହୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି । ଛାତ୍ରାବାସର ତର୍କ
ସଭାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସେ ଆମ ପାଇଁ ଠିକ୍ କରି ଦେଉଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ।
ସବୁଦିନେ ଖଦଡ଼ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ, ନିଜ ଆଦର୍ଶରୁ କେବେ
ହଚୁନଥିଲେ ।

ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵର ସୂଚନା ମିଳିବ ।
ବେଶ ହୃଦୟପୁଷ୍ଟ, ଉଚ୍ଚତା ଗ୍ରେଟ ଲାଙ୍ଗ ପାଖାପାଖୁ, ଉନ୍ନତ ନାସିକା, ଆଜାନ୍ତରିଲମ୍ବିତ
ବାହୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵର ସୂଚନା ଦେଉଥିଲା । ପିତା ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ
ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶରେ ସେ ସବୁଦିନେ ଖଦଡ଼ ଧୋତି ଓ ଖଦଡ଼ ସାର୍ଟ ବା ପଞ୍ଜାବୀ
ପିନ୍ଧୁଥିଲେ । ଖଦଡ଼ ପଚିଧାନ ସେ ସମୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନେତୃଷ୍ଠାନୀୟ ସମ୍ବାଦ ଦେଉଥିଲା ।

ଉଜ୍ଜ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚାରିବର୍ଷ ଅତୀତ ହେଲା ବେଳକୁ ଉବତୋଷ
ବାବୁଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ସେହି ସହାନୁଭୂତି ବେଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଗରୀବଘରର ପିଲା,
ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ଓ ସଦ ଚରିତ୍ର ଯୋଗୁ ମୁଁ ତାଙ୍କର ବେଶ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲି ଏ କଥା ମୁଁ
ନିଃସଦେହରେ କହି ପାରିବି ।

ମାତ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉଭୀର୍ଷ ହୋଇ ମୁଁ ଜୁନିଆର କଲେଇ ସ୍କୁଲାରସିଏ ବା
ବୁଦ୍ଧି ପାଇବାର ଘୋରାଘ୍ୟ ଅର୍ଜନ କଲି । ମାସକୁ ୨୦ ଟଙ୍କା ବୁଦ୍ଧିରେ ମୋ ପରି ଏକ
ଗରୀବ ପରିବାରର ପିଲା ପାଇଁ କଟକରେ ପଡ଼ିବା ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା । ବାରିପଦା କଲେଇ
ହସ୍ତେଳରେ ରହିଲେ, ସେଠାରେ ମାସକର ଦେଖ ଥିଲା ୨୪ ଟଙ୍କା । ତେଣୁ ସେଠାରେ
ରହି କଲେଇରେ ଗଡ଼ିବା ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଇଁ ସମ୍ବ ନ ଥିଲା । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ,
ଏଣେ ବଢ଼ି ପରିବାରର ଖର୍ଚ୍ଚଯୋଗୁଁ, ବାପା ପିଲାମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳେଇ
ପାରୁନଥିଲେ ।

ମୋ ପାଖରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣି ମୋ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କଲେ
ଉବତୋଷବାବୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ତଙ୍କ ପିଲାଙ୍କର ଗୁହ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ହେବି ଓ ବାରିପଦାରେ
ଦୂଆ ଖୋଲିଥିବା କଲେଇରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିପାରିବି । ଯେଉଁ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ପିଲାମାନେ
ସୁଶିକ୍ଷା ପାଇବେ ନାହିଁ ବୋଲି ନିଜ ପିଲାକୁ ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଛାତ୍ର ନ ଥିଲେ, ସେହି
ପିଲାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋ ଉପରେ ଛାତ୍ରିବା କିଛି ଛୋଟ କଥା ନୁହେଁ । ମୋ ଉପରେ
ତାଙ୍କର କେତେ ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ ଏଥରୁ ତାହା ଅନୁମେୟ । ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ତୁଳେଇ
ପାରିବି ତ ? ଏଥୁସହ ମୋର କଲେଇ ପଢ଼ା ପାଇଁ ସେମିତି ଯହ ଦେଇ ପାରିବି ତ ?
ଯେହବୁ ପ୍ରଶ୍ନବାଚା ମୋ ମନରେ ଉଙ୍କି ମାରିଲା ସତ - କିନ୍ତୁ ମୋର ଅନ୍ୟ ବିକଷତ କିଛି ନ
ଥିଲା । ପ୍ରସ୍ତାବଚି ମୁଁ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଗ୍ରହଣ କଲି । ବାପା, ମା' ମଧ ଏଥରେ ସତ୍ତ୍ଵ
ଥିଲେ । ମୋ ବୁଦ୍ଧି ପରିଷାର ସାନଭାରକୁ ମାସକୁ ୫ ଟଙ୍କା ଦେଇ ମାରନର ସ୍କୁଲରେ
ତାର ଅଧ୍ୟନ ମଧ ଚାଲୁ ରଖିପାରିଲି । ଏହା ହେଲା ୧୯୪୦ ମସିହା କଥା ।

ବର୍ଗମାନ ଉବତୋଷବାବୁଙ୍କର ଘର ବିଷୟରେ ଆଉ କିଛି କହିବା ଉଚିତ
ଭାବୁଛି । ଘଟଣା କ୍ରମେ ୧୯୪୯ ମସିହା ଯାକେ ମୋ ଜୀବନର ନଥ ବର୍ଷ ଏହି
ଘରେ କଟିଛି । ଗୁହ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ପଦରୁ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ମୁଁ ସେଇ ଘରେ ପୁଅ ହିସାବରେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଛି ।

ବାରିପଦା ସହରର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘର । ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗୋଲାପ ବାଗ କୁହାୟାଏ । ମୟୁରରଞ୍ଜର କେଉଁ ଏକ ରାଜାଙ୍କ ରାଜୁତି ସମୟରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ଗୋଲାପ ବଗିଚା ଥିଲା ବୋଲି ଭାବିବା ସ୍ଵାଭାବିକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ସରା ନାହିଁ । ବାରିପଦା ଉଚ୍ଚ ଲଙ୍ଘାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଦୂର ଛାତ୍ରବାସ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗଡ଼ି ଉଠିଛି । ସ୍କୁଲ ଅପିସ ସାମନାରେ ଆମେ ପର୍ବୃଥିବା ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିରାଟ ଅନନ୍ତନାଗେଶ୍ୱର ଗଛ ହୁଏତ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆଗରୁ ଫୁଲ ବଗିଚା ଥିବାର ସ୍ମୃତିନା ଦିଏ ।

ମୁଁ ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପାଦ ଦେଲାଦେଲକୁ ସେ ପରିବାରରେ ତାଙ୍କ ତଳଭାଇ, ତଳଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଖଣ୍ଡିଅ ଓ ପୁଅଙ୍କ ସହିତ ଏକାନ୍ତବର୍ଷୀ ପରିବାର ହିସାବରେ ଥିଲେ । ଉବତୋଷବାବୁ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖଲତା ଦେବୀ, ତାଙ୍କର ତାରି ପୁଅ ଓ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡିଅଙ୍କୁ ମିଶାଇ ସେହି ଏକ ପରିବାର । ସେ ପରିବାରରେ ମୁଁ ସାମିଲ ହେଲେ ସୁନ୍ଦର ଆମୟରେ ମୋ ସମ୍ପର୍କ କେବଳ ଉବତୋଷ ବାବୁ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସାମିତି ଥିଲା ।

ପ୍ରାୟ ଏକ ଏକର ଜମିର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଏକ ତାଲା ଘର । ଘର ସାମନାରେ ପ୍ରଶନ୍ତ ଖୋଲାପ୍ଲାନ ପ୍ରାଚୀର ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ । ପାଚେରୀରେ ଥିବା ଗେଟ ଦେଇ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା ବେଳକୁ ଏକ ଛୋଟ ବୈଠକ । ବୈଠକକୁ ଲାଗି ପିଲାଙ୍କ ପଡ଼ାଯର । ଏହି ବୈଠକରେ ଏକ ଚେତୁଳ ଓ ତାର ପାର୍ଶ୍ଵରେ କିଛି ଚେଯାର ପଡ଼ିଥାଏ । ଫ୍ରେଜାର ହଷ୍ଟେଲରୁ ଆମେ ଉବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ଏହି ବୈଠକରେ ବସି ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲୁ । ବୈଠକରୁ ଗୋଟିଏ କୋଠୀ ଦେଇ ଘର ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଘରଟି ୨ ଟି ପୁରରେ ବିଭିନ୍ନ । ପ୍ରଥମ ପୁରରେ ଏକ ବିରାଟ ସିମେଣ୍ଟ ଅଗଣା । ଠାକୁରଙ୍ଗର ଓ ଉବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘର ପ୍ରଥମ ପୁରରେ । ଦ୍ଵିତୀୟପୁରକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମ ପୁରରୁ ବାରଣ୍ଗାର ଏକ ବାଟ ଘର ଦେଇ ଦ୍ଵିତୀୟପୁରର ବାରଣ୍ଗାକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରରେ ତଳ ଭାଇଙ୍କର ଶୋଇବା ଘର । ଗୋଷ୍ଠେଇ ଘର ଭିତରପୁରର ଉତ୍ତର ପଟକୁ - ପୂର୍ବପଟକୁ ପାଇଶାନା ଓ ଗାଧୁଆ ଘର । ମଞ୍ଚରେ ସିମେଣ୍ଟ ଅଗଣା । ମୋଟାମୋଟି ଘରଟି ଏକ ଖାନଦାବ ପରିବାରର ଘରବୋଲି ବେଶ ଅନୁମାନ କରିଛେ । ଘରର ପଛପଟରେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଏକ ପୁରବନ୍ଦି ଘର, ଛାତ ତାର ଟାଇଲରେ ।

ଉବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହିବାକୁ ଆସିବା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ପିଲାଙ୍କ ପଡ଼ାଘରର ଗୋଟିଏ ପଚରେ ମୋ ପାଇଁ କାଠଶଟିଏ ପଡ଼ିଛି । ପ୍ରବେଶ ଦୂର ଓ ମୋ ଖଟକୁ ଛାଡ଼ି ବାକୀ ଅଂଶରେ ପିଲାମାନେ ତଳେ ଆସନ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ାପଡ଼ି କରିବାର ବଦୋବସ୍ତ କରାଗଲା । ମାତ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ସଠିଲୋ ସ୍କୁଲରେ ତାକିରୀ କରି ଉପାର୍ଜିତ ପଇସାରେ ଯେଉଁ ବିଛଣା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇଥିଲି ସେ ଖଟରେ ତାହା ପକାଇଲି ।

ନୃଆକରି ଏ ଘରକୁ ଆସିଥିବାରୁ ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ମୋତେ ଶକ୍ତା ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ବଢ଼ି ଭୋଗରୁ ଉଠି ବାରିପଦାର ଖାଞ୍ଜିରୀବନ୍ଦକୁ ମୁଁ ମୋ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମ୍ମାଦନ କରିବାକୁ ଚାଲିଥାଏ । ମୋ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ଶେଷକରି ପିଲାମାନେ ଉଠିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ଫେରିଆସିଥାଏ । ସକାଳ ତଗାରୁ ୯.୩୦ ଯାକେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପାଠ ପଡ଼ାଇବା ମୋର କାମ । ତା ପରେ ଭାତ ଖାଇସାରି ୧୦ଟା ସୁନ୍ଦା ମୁଁ କଲେଜକୁ ଚାଲିଯାଏ । ଭିତରପୁରର ବାରଣ୍ଡାରେ ମୋ ପାଇଁ ଭାତ ବଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ର ହୋଇଥିବାରୁ ୧୦ଟାରୁ ୪ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ କଲେଜରେ ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ । ପ୍ରାକ୍ତିକାଳ କ୍ଲ୍ୟୁସ ସରିବାକୁ ୪ଟା ବାଜେ ।

ସମ୍ପାଦନ୍ତର ସେମିତି ତଗାରୁ ୯ଟା ଯାକେ ପିଲାମାନଙ୍କର ପାଠପଡ଼ାର ଯନ୍ତ୍ର ନେଇ ୯ଟାରେ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ରାତିଖୁଆ ସମ୍ମନ କରି ମୋ କୋଠରୀକୁ ଆସେ ଓ ତାପରେ ମୋର ପଡ଼ାପଡ଼ି ଆରମ୍ଭ କରେ ।

ପିଲାଙ୍କର ସମୟାନ୍ତରବର୍ତ୍ତତା, ସମ୍ପାଦୁତ୍ତରା ରହିବା, ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ସନ୍ମାନ ପାଠପଡ଼ାରେ ଉନ୍ନତି ଆଦି ଦେଖି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରୁଥିଲି । ମଣ୍ଡିରେ ମଣ୍ଡିରେ ଉବତୋଷବାବୁ ପଚାରିଲେ ପିଲାଙ୍କ ବିଷୟରେ କହୁଥିଲି ।

ଏହା ଥିଲା ମୋର ଦୈନିନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକଲାପ । ଏମିତି ଭାବରେ ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ୭ ମାସ କଟିବା ପରେ ବାପାଙ୍କର ଆକର୍ଷିକ ବିଯୋଗ ଖବର ପାଇଥିଲି ।

ବାରିପଦାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଗଲି ମୋର ପୁରାତନ ଛାତ୍ରବାସ ପ୍ରେଜାର ହସ୍ତେଲିକୁ । ମୋର ବନ୍ଦୁ ତ୍ରିଲୋଚନ, ଭୋକା, ସତୋଷ, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଓ ରସାନନ୍ଦ ଆଦିକ ସହ ଦେଖାହେଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ଯେମିତି ଖୁସି ହେଲି ମନ ଭିତରେ କୋହ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ବୁଦ୍ଧି ପାଇଲା । ମୁଁ ଗାଁକୁ ଯିବା ପରତାରୁ

ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋ ପାଇଁ ସେ ବହୁତ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ ତାହା ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି । ମୋ ଠାରୁ ସବୁ କଥା ପଚାରି ବୁଝିଲେ । ପରେ ପରେ ଗୋଟିଏ କାଗଜ ଫର୍ଦ୍ଦ ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ଫର୍ଦ୍ଦରେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ନାମ ଲେଖୁ କିଏ କେତେ ପରିମାଣରେ ମୋତେ ସାହାୟ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ତା ମଧ୍ୟ ଲେଖୁଥିଲେ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ମୋଟ ସାହାୟ୍ୟ ପରିମାଣ ଥିଲା ୧୧୦ ଟଙ୍କା । ସମସ୍ତେ କହିଲେ ଏମିତି ପରିଷିତିରେ ଏହା ତୁମ ସାହାୟ୍ୟରେ ଲାଗିବ । ମୋର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବା ଭାଷା ନ ଥିଲା । ମୁଁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ କିଛି ଅନୁରୋଧ କରିନଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲି ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋତେ ବହୁତ ଆଦର ଓ ଶ୍ରୀମା କରୁଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ହାର୍ଦିକ ସମବେଦନା ମୋର ପରମ ସମ୍ପଦ ପରି ମନେ ଛେଳା । ନିଜର ରତ୍ନ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା କକେଇ ମାମୁଁ ଆଦିକଠାରୁ ଯାହା ପାଇନଥିଲି, ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋତେ ସେ ସହାନୁଭୂତି ଅଛାଦି ଦେଲେ । ପରିଣତ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମୟର ସ୍ତୁଲ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବହୁତ ନିର୍ବିତ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ତ୍ରିଲୋଚନର ମଳହାର କ୍ୟାନସାରରେ ମୁଢୁୟମୁଢୁସିଲା । ଆମେ ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ କଟକ ପାଉଥିଲୁ । ଭୋକାର ରତ୍ନ କ୍ୟାନସାର, ଶେଷ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରିଲିନି ସତ, କିନ୍ତୁ ଯେବେ ବାରିପଦା ଗଲେ ତାଙ୍କୁ ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଦେଖାକରୁଥିଲୁ । ସେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲେ ଆମ ଘରେ ରହୁଥିଲେ । ଭୋକାର ରତ୍ନ କ୍ୟାନସାର ଜାଣିବା ବେଳକୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାତ୍ୟନଳୀ କ୍ୟାନସାର ପାଇଁ ଦିଲ୍ୟୁରେ ଚିକିତ୍ସାଧୀନା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆମ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁତ୍ବ ଅତି ନିର୍ବିତ୍ତ ଥିଲା ।

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁସାରିବା ପରେ ଗଲି ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖଲତା ଦେବୀଙ୍କ ଠାରେ ମୁଁ ଏକ ନିର୍ମଳ ପବିତ୍ର ମାତୃଭାବ ଆଭାସ ପାଇଲି । ସେ ମୋ ମା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ଖବର ପଚାରି ବୁଝିଲେ । ଦିପଦ ସମୟରେ ଭଗବାନ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହାୟ ହୁଅନ୍ତି - ତା ମଧ୍ୟ କହିଲେ ।

ଦେଖିବାକୁ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖଲତା ଦେବୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୀଣକାୟ । ଚାରିପୁଅ ଓ ଦୁଇଝିଅଙ୍କ ଜନନୀ ସେ । ପିଲାଙ୍କୁ ଟାଣ ଭାଷାରେ ଆକଟ କରିବା, କେହି କେବେ ଦେଖି ନ ଥିବେ । ପିଲାଙ୍କର ମନଜାଣି ଜ୍ଞାନାପିଆ, ରୋଗ ବୈରାଗ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ର, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଉପଦେଶ ସମୟ ଅନୁସାରେ ସେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷୀଣକାୟ ଶରୀରରେ ଘରର ସମସ୍ତ କାମ ସେ ହସି ହସି ସମାଦନ କରୁଥିଲେ ।

ମୋତେ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ସୁଖଲତା ଦେବୀ ଓ ତାଙ୍କର ଯା (ଦିଅରଙ୍ଗ ସ୍ତ୍ରୀ) ବସନ୍ତ ମୋ ସହିତ ସମଦ୍ରୁଧଣୀ ଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି । ମୋ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଶ୍ରୀଷ୍ଟା ବହୁ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଯାଇଥିବାର ସୂଚନା ପାଇଲି । ମୋ ଜାନିବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ମଧ୍ୟ ଛଳଛଳ ହେବାର ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ସେଇ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ମୋ ହାତକୁ କିଛି ଚଙ୍ଗା ବଢ଼ାଇଦେଲେ । କହିଲେ ନିଅ ବାପା, ଏତକ ତୁମ ବାପାଙ୍କ କ୍ରିୟାରେ ବ୍ୟବହାର କରିବ । ଏ ଅୟାଚିତ ସାହାଯ୍ୟ ମୋତେ ଆହୁରି ଶୋକାଭିଭୂତ କରିଦେଲା । ଦୁଇଜଣ ଯାକ ମୋତେ ବହୁତ ଆଶ୍ରାସନା ଦେଲେ ।

ମୋ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ମିଳିଥିବା ସାହାଯ୍ୟ ମିଶି ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ମୋ ପାଖରେ ୧୯୦୮ଙ୍କା ସୋଇଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ ହେଲା । ବଡ଼ ଭିଶୋଇ ଭଗବାନବାବୁ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବାପାଙ୍କର ଅଣ୍ଟି ମେଇ କାଳୀଘାରରେ ପକାଇଥିଲେ । ବିବାହିତା ଉତ୍ତରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାମୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାରେ ଯୋଗଦାନ କଲେ । ନଡ଼ପୁରର ନଗନନା ଓ ଗନ୍ଧାଳୀର ଶିବ ବାରିକ (ଶିବ ଭାଇ) ମୋତେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ସେ ପାଇଁ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ସମାହିତ ହୋଇପାରିଲା । ନଗନନା ବାପାଙ୍କର ଭଣିଙ୍ଗା, ଶିବଭାଇ ବାପାଙ୍କର ଅତିପ୍ରିୟ ଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ବାପାଙ୍କ ମାମୁଁ ହିସାବ କରୁଥିଲା । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଯାହା ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେବାକଥା, ସେତିକି ଦେଇପାରିନଥିଲି । ସେମାନେ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ବାପାଙ୍କ କାମ କରିଚାଲିଥିଲେ । ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ପରେ ଦେଖିଲି ବେଶ କିଛି ପଇସା ମୋ ହସ୍ତରତ ପାଣିରୁ ବଳିଛି ।

ବଡ଼ କକେଇ ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହଯୋଗ କଲେ ନାହିଁ କି ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାରେ ଯୋଗଦାନ କଲେ ନାହିଁ । ଏଇଯା ହେଲା ଆମ ପରିବାରରେ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କର ସାନମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦର୍ଶ । ନିଜର ବଡ଼ଭାଇର ଶ୍ରୀର କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କର କିଛି

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ । ସବୁ କାମ ଅପ୍ରାସ୍ତ ବନ୍ଦ ପୁଅ, ଅଗୋଜଗାରିଆ ପୁଅ ତୁଳେଇବ ।
ନିହାତି ଅଯୋତ୍ତିକ ଓ ହାସ୍ୟାସ୍ୱଦ ନିଷ୍ଠାତି ।

ମୋତେ କଲେଇ ଫେରିବାକୁ ହେବ । ଏ ଭିତରେ ୧୭ ଦିନ ମୁଁ କଲେଇବୁ
ଅନୁପଣ୍ଡିତ ହେଲିଥି । ମା ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲି ।

‘ବୁଝିଲୁ ମା’ - ଘରେ ତୁମେ ସବୁ ଚଳିବା ପାଇଁ ବର୍ଷକର ଚାଉଳ କିଣି
ଜମାକରିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ମୁଁ କରି ସାରିଛି । ମୋ ବୃତ୍ତି ଚଙ୍ଗାରୁ ସାନଭାଇ ବସନ୍ତକୁ
ମାସକୁ ୪ ଚଙ୍ଗା ଦେଲେ ତାର ଖର୍ଚ୍ଚ ତଖତପୁରରେ ଚଳିବ । ମୋ ନିଜର ତ କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ
ନାହିଁ । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହି ମୁଁ ଚଳିଯାଉଛି । ତୁମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ
ପ୍ରତିମାସ କିଛି ଚଙ୍ଗା ଦେଇପାରିବି ।”

ମା’ ଉଭର ଦେଲା - “ଏହି ବର୍ଷକର କଥା ମୁଁ କହୁନିରେ ବାପା, - ମୁଁ
ସବୁଦିନର କଥା କହୁଛି । ତୁ ପାଠ ପଡ଼ା ଛାଡ଼ିଦେ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଚାକିରା
କର । ତୋ ବାପା ତ ମାଇନର ପାଶ କରି ତାଙ୍କର ଛ’ ଭାଇ ଓ ତିନି ଭଉଣୀଙ୍କୁ
କୁଳରେ ଲଗାଇ ପାରିଲେ । ତୁ ତ ମେଟ୍ରିକ ପାଶ କରିଛୁ । ଏ ଭଉଣୀ ଭାଇଙ୍କ କଥା
କାହିଁକି ବୁଝିପାରିବୁନି ?”

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ମୋ ପାଇଁ ବେଶ କଷ୍ଟକର ଥିଲା । ଖାଲି କହିଲି, “ମା’
ଅଧିକ ପାଠ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଭଲରେ ରଖି ପାରିବି । ଏବେରୁ ଚାକିରା
କଲେ ମୋର ଯାହା ଗୋଜଗାର ହେବ ସେଥିରେ ମୋ ପରିବାରକୁ ପୋଷିବା ପାଇଁ
କଷ୍ଟକର ହେବ । ବାପାଙ୍କର ସମୟ ଏବେ ଆଉ ନାହିଁ ।”

ମା’ କୁ ମୁଁ ଏ ଉଭର ଦେଲି ସତ କିନ୍ତୁ ଅଧିକ ପାଠ ପଡ଼ି ଉଛ ଚାକିରା
କରିବାର ଉତ୍ତାତିଳାଷ ମୋ ଠରେ ପିଲାଦିନ୍ଦୁ ଉକି ମାରିବା ଆଗୟ କରିଥିଲା । ବାପାଙ୍କର
ଆକସ୍ମୀକ ବିଯୋଗରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଉତ୍ତାତିଳାଷ ଦବିଯାଇ ନ ଥିଲା ।

ଶେଷରେ ମା’ ମୋ ପ୍ରତ୍ଯାବରେ ରାଜି ହେଲା, ଘର ପାଇଁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ
କରି ମୁଁ ଫେରିଲି ବାରିପଦା ।

● ● ●

ଖଡ଼ଗଦାରେ ପଦ୍ମ

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପିଲା । ମା' ସୋମବାରୀ । ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସହ କୌଣସି ବିବାଦରୁ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେ ଆମ ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ତାଙ୍କ ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହୁଥିଲେ । ସୋମବାରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନରେ କାମନ୍ତ୍ରଣୀ କାମ କରି ପେଟ ପୋଷେ । ଭାଇମାନଙ୍କ ସହିତ ନ ରହି ସେ ନିଜ ରୋଜଗାରରେ ନିଜେ ଘର କରି ମା ପୁଅ ଚଳୁଥିଲେ । କୋହ୍ଲୁ ସାହିରେ ଏକ କୋଠରୀ ବିଶିଷ୍ଟ ତାର ଘର । ପୁଅ ପେଟରେ ଥିବା ବେଳୁ ସୋମବାରୀ ଶାଶୁଘର ଛାଡ଼ି ବାପ ଘରକୁ ଆସିଛି । ସେମାନେ ଜାତିରେ କୋହ୍ଲୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର । ଭୂମିଜ, ସାନ୍ତାଳ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଆମ ଗାଁରେ ଅଛନ୍ତି । ସବୁଯାକ କୋହ୍ଲୁଙ୍କର କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସାହି କୋହ୍ଲୁସାହା । ଆଦିବାସୀମାନେ ବହୁତ ଜିଦ୍ଧାର । ଯାହା ବୁଝିଥିବେ ସେଇଯା । ଯାହା ଠିକ୍ କରିଥିବେ ସେଇଯା କରିବେ । ସୋମବାରୀର ଭାଇମାନେ ମଧ୍ୟ ଭିଶୋଇ ଉପରେ କୁର୍ରି । ସେ ଯଦି କେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଗାଁକୁ ଆସିବ ତାକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ହାଶିଦେବେ । ଏ କଥା ସେମାନେ ଖୋଲାଖୋଲି କହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ କାହିଁକି ମତାନ୍ତର ହେଲା ତା ଜାଣିବା ମୁଣ୍ଡିଲ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ କହୁଥାରୁ ତା ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖନାହିଁ । ମା' ଓ ମାତ୍ରୀ ମାନେ ତାର ସବୁକିଛି । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନର ପିଲାଦିନର ନାମ ନାହ୍ୟା । ନାହିଁ ଯାନରେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲାଥିବାରୁ ତାକୁ ଗାଁ ଲୋକେ ନାହ୍ୟା ବୋଲି ତାକୁଥିଲେ । ତା ମା ମଧ୍ୟ ନାହ୍ୟା'ମା ହିସାବରେ ପରିଚିତ ଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସେ ଫୁଲା ଲୁଚିଗଲା କିନ୍ତୁ ନାହ୍ୟା ତାକ ବହୁତ ଦିନ ଧରି ଗାଁରେ ଥିଲା ।

ମୋ ବାପା ଦିନେ ଆମ ଦାଣ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଦୁଙ୍କ ସହିତ ଗପସପ ହେଉଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ମା' ସୋମବାରୀ ପଛେ ପଛେ ସାତବର୍ଷର ଯେଉଁ ଲଜଳା ପିଲାଟିଏ ଚାଲିଛି, ତାହାରି ଉପରେ । ସୋମବାରୀ ଆମ ଗାଁରେ ବେଶ ଜଣାଶୁଣା । ବାପା ତାକୁ ତାକି ପଚାରିଲେ “ସୋମବାରୀ । ତୋ ପିଲା ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଡ଼ିବା କଥା । ତୁ ତାକୁ ସ୍କୁଲରେ ଛାତ୍ର ନାହୁଁ କାହିଁକି ?”

ବାପା ଥିଲେ ଆମ ଗାଁର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ।

ସୋମବାରୀ ତାଙ୍କୁ ଉଭର ଦେଲା “ପାଠ କ’ଣ ହେବ ବାବୁ – ଆଉ ଚିକେ
ବଡ଼ ହେଲେ ଗାଇ ଜଗିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବି । କିଛି ତ ରୋଜଗାର କରିବ । ଆମ ଗୁରୁଗାଣ
ସହଜରେ ମେଣ୍ଟିଯିବ । ସେ ପାଠରୁ କଣ ପାଇବ ?”

ବାପାଙ୍କର ସେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟାରେ କିଛି ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ପିଲାକୁ
ଅନେଇ ଦେଇ ସେ କହିଲେ, “ଏ ପିଲା ଭାଗ୍ୟରେ ରାଜଯୋଗ ଅଛି । ସେ ଭଲ
ପାଠ ପଡ଼ିବ । ଦେବାନନ୍ଦ ବାବୁ, ତାଙ୍କୁ ଆପଣ ଆଣି ପାଠ ପଡ଼ାନ୍ତୁ ।”

ମୋ ବାପାଙ୍କର ନାମ ଥିଲା – ଦେବାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର । ଏହି ସମୟରେ ସେ ଆମ
ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁର ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିଲେ । ସୋମବାରୀକୁ ବୁଝାବୁଝି
କରିବାରେ ପ୍ରଥମରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପରେ ପରେ ସେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ
ହେଲେ । ସୋମବାରୀ ବାପାଙ୍କୁ କହିଥିଲା ‘ତୁ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ପାଠ ପଡ଼େବୁ ତାର ବହି
ସିଲଟ ସବୁକଥା ତୁ ବୁଝିବୁ ।’ ଏକଥାରେ ବାପା ହଁ ଉଚିଲେ । ମୋ ବାପାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ
ଥିଲା – ସବୁ ପିଲା ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ନ୍ତୁ । ସବୁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଏମିତି ଆଗ୍ରହ ଥିଲେ ଆମ
ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବହୁଦିନରୁ ବଢ଼ିସାରିଥାଏତା । ଖାଲି ଉଚ୍ଚ ଜାତିର
ପିଲା ନୁହଁଛି – ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବାର ଶୁଭ କମ୍ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ସେ
ସମୟରେ ଆଗ୍ରହ ଥିଲା ।

ତହୁମୋହନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ମୋ ବାପାଙ୍କ ଯହରେ ଆମ ଗାଁ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ
ହଁ ଆରମ୍ଭ ମେଲା । ଦୁର୍ଗାପୁର ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସେ ସମୟରେ ସେ ପାଖ
ଆଖର ୧୪/୨୦ଟି ଗାଁର ପିଲାଙ୍କ ପଡ଼ିବାର ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ଗୋବରା ଶୋଳ, ଗନ୍ଧାଳୀ,
ଲେହାସାହି, ଅଷ୍ଟ ପୁରା, ତିଜରା, ଆଗୁଆଡ଼ ଆଦି ଗାଁରୁ ପିଲା ସେ ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିବାକୁ
ଆସୁଥିଲେ । ଦୁଇଜଣ ଶିକ୍ଷକ । ସ୍କୁଲ ଘର କହିଲେ ଦସ୍ତା ଛାତ ପକା ଏକ ବଡ଼
କୋଠରୀ । ତା’ର ଦୁଇପଟେ ବାରଣ୍ଣା । ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ । ଶିଶୁ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଢତୀୟ
ଶ୍ରେଣୀ ଯାକେ ପିଲାମାନେ ତା ଭିତରେ ପାଠ ପଡ଼ୁଥିଲେ । ସବୁ ଶ୍ରେଣୀ ପିଲା ଅଳଗା
ଅଳଗା ବସୁଥିଲେ । ତଳେ ଚଟେଇ ପକେଇ ତା ଉପରେ ପିଲାମାନେ ବସୁଥିଲେ ।
ମୋଟ ଛାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୩୦/୪୦ ରୁ ଅଧିକ ନ ଥିଲା । ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ – ଗାଁ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ
ପ୍ରତାବ ଯୋଗୁଁ ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ସ୍କୁଲ ଛାପନ ହୋଇପାରିଥିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଯେ ଏକ ଉଜ୍ଜଳକୋଣାର ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ତାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ତିନି ଦିନକୁ ବାପା ଜାଣି ପାରିଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ - ପ୍ରଥମ ତିନି ଦିନ ତିତରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଷମାଳା ଶିଖି ଯାଇଥିଲେ । ବାପାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନଙ୍କ ଉପରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପାଠ ପଡ଼ା ଆଚମନ ଦେବବର୍ଷ ତିତରେ ସେ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ପରାମାରେ ସାରା ମନ୍ୟୁରଭଞ୍ଜରେ ପ୍ରଥମ ଖାନ ଅଧିକାର କରି ବୁଝି ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନଙ୍କ ଅକ୍ଷର ବହୁତ ସୁଦୂର ଥିଲା ।

ବାପା ସୋମବାରୀକୁ କହିଲେ, “ବୁଝିଲୁ ସୋମବାରୀ, ତୋ ପୁଅ ପରାମାରେ ବହୁତ ଭଲ କରିଛି । ବୁଝି ପାଇଛି । ସେ ଏହାପରେ କୁଆମରା ସ୍କୁଲରେ ମାଇନର ପଡ଼ିବାକୁ ଯିବ ।” ଆମ ଗାଁର ନିକଟଷ୍ଟ ମାଇନର ସ୍କୁଲ ସେ ସମୟରେ ଥିଲା କୁଆମରା ପରେ ବଡ଼ପାହିରେ ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଛାପିତ ହୋଇଥିଲା ।

ସୋମବାରୀ ଉଗର ଦେଲା । “ତୁ ଯଦି କହୁଛୁ, ସେ ପଢ଼ । ପାଠ କଥା ମୁଁ କ’ଣ ଜାଣେ ? ମାଷ୍ଟରବାବୁ, ସେ ତୋ ପୁଅ । ତୁ ଯାହା କହୁଛୁ ସେଇଯା କର । ତା କଥା ସବୁ ତୁ ବୁଝିବୁ ।”

ସେଇଯା ହିଁ ହେଲା - ମୋ ମାର ଚେଷ୍ଟାରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ପାଇଁ ଖଟ, ବିଛଣା ଆଦି ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା । ବାପାଙ୍କ ସହିତ କୁଆମରା ଯାଇ ସେ କୁଆମରା ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲେ । ବୁଝି ଚଙ୍କାରେ ସେଠାରେ ଚାରିବର୍ଷ ଚଳିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ମାଇନର ପରାମାରେ ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ବୁଝି ପାଇଲେ । ବାରିପଦା ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ବାପା ତାଙ୍କ ପାଇଁ କଲେ । ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଶେଷବର୍ଷ ତାଙ୍କ ଟାଇପ୍‌ଡ଼ ବେମାରା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନ ସ୍କୁଲରେ ଯୋଗଦେଇ ପାରିଲେନି । ପରେ ମହାରାଜାଙ୍କ ଦୟାରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଢ଼ି ନ ଥିବା ଛାତ୍ରବାସରେ ତାଙ୍କର ରହିବାର ଠିକ୍ ହେଲା ଓ ସେ ମେଟ୍ରିକ ପରାମାରେ ପାଶ କଲେ ।

ଆଦିବାସୀ ପିଲା ମେଟ୍ରିକ ପାଶ କରିବା ଜାଣି ମନ୍ୟୁରଭଞ୍ଜ ରଜାଙ୍କ ଦୟାରୁ କଟକ ରେତେମ୍ବା କଲେଜରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନଙ୍କ ବୁଝି ଦିଆଗଲା । ରେତେମ୍ବା କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ୧୯୪୭ ସାଲ ସ୍ବାଧୀନତା ଆବୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଜଣନ୍ତେଷ୍ଟେଲ ଛାତ୍ର ଉପରେ କଂଗ୍ରେସ ପତାକା ଉତ୍ତାଉଥିବା ଦୋଷ ଯୋଗୁ କଲେଜରୁ ବହିଷ୍ଟୁତ ହେଲେ । ଏହା ପରେ ତାଙ୍କର ପାଠ ପଡ଼ାର ସମାପ୍ତି ହେଲା ।

(ମାନା)

ମୋ ବାପା ମାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦିନକୁ ଦିନ ହୃଦୀ ପାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ସେ ଆମ ଘରେ ବଡ଼ ପୁଅ ହିସାବରେ ଗଣାଯାଉଥିଲେ । ଆମେ ପିଲାମାନେ ଜାଣିଲୁ ଯେ ସେ ଆମର ବଡ଼ ଭାଇ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମେ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ସମ୍ମୋହନ କରୁଥିଲୁ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମଧ୍ୟ ମୋ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କୁ ନିଜର ବାପା ମା' ହିସାବରେ ସମ୍ମାନ ଦେଇଆସୁଥିଲେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ ବାପା ମା'ଙ୍କର ଆକର୍ଷଣ ସମାଜର କୌଣସି ବାଧା ବିଦ୍ୱ ମାନି ନ ଥିଲା । କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାର, ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମାଜରେ, ପୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ନିଜ ପିଲାପରି ପାଳନ ପୋଷଣ କରିବା ସେ ସମୟରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଭାବନାର ବାହାରେ । ଗାଁ ସାଇପଡ଼ିଶାଙ୍କଠାରୁ ନିଜର ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କଠାରୁ ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରତିବାଦ ଯେ ନ ହୋଇଛି - ତା ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ବଦ୍ଧାୟରୁ ରହୁଟିଏ ବାହାର କରି ତାଙ୍କୁ ଏକ ସୁମଣିଷ ହିସାବରେ ସମାଜରେ ଛିଡ଼ା କରିବାରେ ମୋ ବାପା ମା'ଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଏକ ଆଦର୍ଶଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏ କଥା ଯେ କେହି ଉପଳଦ୍ଧି କରିବେ ।

ଦୁର୍ଗାପୁର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନରେ ଆମଘର ଏକ ପୁରବଦ୍ଧ ଘର । ମଞ୍ଚରେ ଅଗଣା - ଚାରିପଟେ ଚାଗୋଟି କୋଠରୀ ଓ ଅଗଣାକୁ ଲାଗି ଭିତର ବାରଣ୍ଣା । ପୂର୍ବପଟେ ପୁର ଭିତରକୁ ପଶିବା ବାଟ ଓ ପଣ୍ଡିମ ପଟେ ବାହାରକୁ ଯିବାର ଆଉ ଏକ ବାଟ, ବାଡ଼ିପଟ ବାଟ । ପୂର୍ବ ଓ ପଣ୍ଡିମପଟ ବାରଣ୍ଣା ବେଶ ପ୍ରଶନ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଲଜ୍ଜା ବୋଲି କହୁଥିଲୁ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ଖଟ ଆମର ପୂର୍ବପଟ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ଭାହାଣ ପଟେ ପଡ଼ିଥାଏ । ଖଟର ଉରର ପଟେ ଏକ ବାଉଁଶ ତଳେଇ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବପଟ ଲଂଘା ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଭାଇଙ୍କ ଖଟ ତଳେଇର ଦକ୍ଷିଣପଟକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥାଏ । ଦକ୍ଷିଣିଆ ଖଟ, ସତରଞ୍ଜି, କନ୍ଦା, ବିଲଣା ଚାଦର, ମଶାରୀ ସବୁ ସଜ ଭାଇଙ୍କର ଅଳଗା । ଦକ୍ଷିଣପଟେ ଥିବା ୨ଟି କୋଠରୀ ଭିତରୁ ପୂର୍ବପଟ କୋଠରୀ ବାପା ମା ଓ ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କର ଶୋଇବା ଘର । ପଣ୍ଡିମ ପଟ କୋଠରୀ ଠାକୁର ଘର । ଉରର ପଟେ ଥିବା ଦୁଇଟି କୋଠରୀଭିତରୁ ପଣ୍ଡିମ ପଟ କୋଠରୀ ଆମର ଧାନଘର ଓ ପୂର୍ବପଟ କୋଠରୀ ଆମର ହାଣିଶାଳ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଖୁଆ ପିଆ ପଣ୍ଡିମ ପଟ ଲଂଘାରେ ହୁଏ । ଘର ବାହାର ପଟେ ପୂର୍ବ, ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଣ୍ଡିମ ପଟେ

ଦାଷ୍ଟ ବାରଣା - ଖରାଦିନେ ଆମେ ସବୁ ସେ ଦାଷ୍ଟ ବାରଣାରେ ଉଠାବିଶ୍ଵାରେ ଶୋଉଥିଲୁଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ମା ଆମ ଘରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଘର ଲିପାପୋଛା, ବାସନମଜ୍ଜା, ଆଦି ଥିଲା ତାଙ୍କର କାମ । ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କ ଲୁଗାପଟା ସହ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଭାଇଙ୍କର ଲୁଗାପଟା ମଧ୍ୟ ଧୋଇ ଦେଉଥିଲେ ।

ରେଭେନ୍ଦୁ କଲେଜରୁ ବହିଷ୍ମୃତ ହେଲା ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କର ଆଉ ପାଠ ପଡ଼ିବାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରହିଲା ନାହିଁ । ଆମ ଗାଁ ପାଖ କୁଆମରା ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ (ଭାଇଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେ ଥିଲା ମାଇନର ସ୍କୁଲ) ସେ ଦିତୀୟ ଶିକ୍ଷକ ରୂପେ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷକ ବା ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର ଥିଲେ ସୁପରିଚିତ ସୁଦର୍ଶନ ଶିକ୍ଷକ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପଣ୍ଡି ।

ଭାଇ କୁଆମରା ସ୍କୁଲରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ବୁଝି ପାଇ ଆମ ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁର ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରୁ ପାଶ କରି ସାରିଥିଲି । ମୋତେ ସେ ନେଇ କୁଆମରା ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇ ଦେଲେ । ମୋ ପାଠ ପଡ଼ା ତିନି ମାସ ସରିଛି କି ନାହିଁ, ଅନୁଗ୍ରହ ପୋଲିସ ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲରେ ପୋଲିସ ସବରନ୍ତିପେକ୍ଷର ଟ୍ରେନିଂ ନେବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ଚରଫରୁ ଭାଇଙ୍କ ପାଖକୁ ଡାକରା ଆସିଲା । ସେ କୁଆମରା ଛାତ୍ର ଅନୁଗ୍ରହ ପୋଲିସ ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ମୁଁ ରହିଗଲି କୁଆମରା ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ । କୁଆମରାରେ ଥିବାଯାକେ ଭାଇ ମୋ ଖୁଆପିଆ କଥା ବୁଝୁଥିଲେ । ଦୁଇ ଓଳି ଭାତ ଖାଇବାରେ ମୋର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ବୁଝିଗଜା ମେସକୁ ଦେଇ ଦଉଥିଲି ଓ ଦୁଇଓଳି ମେସକୁ ଭାତ ମିଳୁଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ହଷ୍ଟେଲର ଚାର୍ଜଥିଲା ମାସକୁ ୧୭ ସେଇ ଚାଉଳ ଓ ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା । ମାସିକ ବୁଝି ଥିଲା ନ ଟଙ୍କା । ତେଣୁ ନ ଟଙ୍କାରେ ଚାଉଳ ଓ ଟଙ୍କା ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ ଚକ୍ର ଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଟଙ୍କାରେ ୧୭ ସେଇ ଚାଉଳ ମିଳୁଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଅସୁବିଧା ହେଲା ଦୁଇଓଳି ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇବାରେ । ଆମର ଜଳଖ୍ଯା ସକାଳ ଓ ସନ୍ଧାରେ ଥିଲା ମୁଢି, ମୟୁରଭଞ୍ଜର ସାଧାରଣ ଜଳଖ୍ଯା । ଭାଇ ସେତକ ମୋ ପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଥିଲେ । ସେ କୁଆମରା ଛାତ୍ରିବା ପରେ ମୋର ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇବାରେ ବେଶ ଅସୁବିଧା ହେଲା । ଜଳଖ୍ଯା ନ ପାଇ ମୁଁ କାନ୍ଦିବାର ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ମାକୁ ବେଶ ରାଗୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ବା କଣ କରିପାରିବ ? ମା ତାର ବିଚାର କରି ଆମ ଗାଁର ଝରି ହାତରେ ମର୍ମିରେ କିଛି

ମୁଢି ମୋ ପାଇଁ କୁଆମରାକୁ ପଠାଇଗେଉଥିଲା । ଝରି ଆମ ଗାଁ ପାଖ ଆଗୁଆଡ଼ ଗାଁର - ସେ ମାଣତ୍ରୀରୁ କୁଆମରାକୁ ସାଇକେଳରେ ଡାକ ନେଇ ଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ମୁଢି ଦେଲେ ସେ ମୋତେ କୁଆମରା ସ୍କୁଲର ହଷ୍ଟେଲରେ ଦେଇ ଆସୁଥିଲା । ଏମିତି ବର୍ଷଚିଖ କଟିଲା । ମୋର ୫ମ ଶ୍ରେଣୀ ବେଳକୁ ଆମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ବୈଶିଜ୍ଞା ବଦଳି ହେଲା । ସେ କୁଆମରା ସ୍କୁଲରୁ ମୋତେ ବୈଶିଜ୍ଞା ଆଣିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ମୋ ବାପାଙ୍କର ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତ କଲେ । ବାପାଙ୍କୁ କହିଲେ ତାର ପଡ଼ାପଡ଼ି ସମର୍କୀୟ ସବୁ ଖବର ସେ ବୁଝିବେ ଓ ବାପାଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ବାପା ହିଁ କଲେ ଓ ମୁଁ ବୈଶିଜ୍ଞା ସ୍କୁଲରେ ୫ମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ପାଠ ଆରମ୍ଭ କଲି । କୁଆମରା ସ୍କୁଲରେ ଯେଉଁପିଲାମାନେ କ୍ଲ୍ୟୁସରେ ଭଲ କରୁଥିଲେ ଆମ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୈଶିଜ୍ଞା ନେଇ ଆସିଲେ । ଆମେ ସବୁ ଭଲଫଳ ଦେଖାଇ ମାରନର ସ୍କୁଲରୁ ହୃଦୀ ପାଇଲୁ ତେଣୁ ବୈଶିଜ୍ଞା ସ୍କୁଲ ଓ ଆମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ସୁନାମ ବଢ଼ିଲା ।

ଅନୁଗୁଲ ପୋଲିସ ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲରୁ ପାଶ କଲାପରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ବାରିପଦା ଥାନାରେ ସବ୍ରତନୃପକ୍ଷୀର ହିସାବରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ବାରିପଦାରୁ ବୈଶିଜ୍ଞା ଥାନାକୁ ଫୋନ କରି ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ସେ ମୋ ଖବର ବୁଝୁଥିଲେ ।

ଚାକିରୀରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଯୋଗଦାନ କଲାପରେ, ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କର ବିବାହ କଥା ଆମ ଘରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା । ପୁଅର ବିଭାଘର ନେଇ ଯୋମବାରୀ (ଭାଇଙ୍କର ମା') ମଧ୍ୟ ମୋ ବାପା ମାଙ୍କ ପାଖରେ ବିବାହ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲା ।

ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ପାଇଲର ହେବାର ଜଛା ଥିଲା ଭାଇଙ୍କର । ସେ ସମର୍କରେ ସେ କ'ଣ ସବୁ କାଗଜ ପଡ଼ି ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମା, ମୋ ମା ଓ ବାପା ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ନ ହେବାରୁ ସେ ଦିଗରେ ସେ ଆଉ ଆଗେଇ ନ ଥିଲେ ।

ବାରିପଦା କେଥେକିବେଳି ଚର୍ଚର ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକଙ୍କର ଏକ ପାଳିତା କନ୍ୟାଥିଲା । ଏ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକ ଥିଲେ ଜଂରେଜ ଲୋକ । ଏହି ପାଳିତା ଝିଅ ପାଇଁ ସେ ବରପାତ୍ର ଖୋଜୁଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ସେ ଝିଅକୁ ବିବାହ କଲେ, ଉତ୍ତର ଧର୍ମପ୍ରଚାରକ ତାଙ୍କୁ ଉଚିତିକ୍ଷା ପାଇଁ ଲଣ୍ଠନ ପଠାଇବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ । ଭାଇଙ୍କର ଜଛା ମଧ୍ୟ କିନ୍ତି ପରିମାଣରେ ସେ ଦିଗରେ ଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଭାଇଙ୍କର ମା, ମୋ ମା' ଓ ବାପା ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଘୋର ବିରୋଧ କଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଜଙ୍ଗ ବିଶୁଦ୍ଧରେ ଯିବାକୁ ଭାଇଙ୍କର ସାହସ ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେ କହି ବସିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ରଦାୟରେ ଶିକ୍ଷିତାଛିଥ ମିଳିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୁହେଁ ।

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭରରେ ମୋ ବାପା ମାକର ଜବାବ ଥିଲା ଆଗ ଝିଅଟିଏ ଠିକ୍ ହେଉ । ତାକୁ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଦେବା ଓ ପାରିବାରିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ୍ୟା କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ମୋ ବାପା ମା ନେବେ ।

ଶେଷରେ ଝିଅ ଖୋଜିବା ଦାୟିତ୍ବ ପଡ଼ିଲା ବାପାଙ୍କ ଉପରେ । ବଡ଼ସାହୀ ପାଖ ଏକ ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ଝିଅ ଠିକ୍ ହେଲା । ସେ ଝିଅକୁ ଦେଖାଦେଖୁ କରି ଭାଇ ମଧ୍ୟ ପଥଦ କଲେ । ସେ ଝିଅ ଆସି ରହିଲା ଆମ ଘରେ । ସେ ଝିଅ ଥିଲା ମୋ ନାନୀର ସମସ୍ତସୀ । ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କ ମେଳରେ ସେ ଆମର ଘରେ ପାଠ ପଢା ଆରମ୍ଭ କଲା । ମା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଘର କରଣା କାମରେ ସବୁ ଶିଖାଇବାକୁ ଯହ ନେଲେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କ ପରିବାରର ରକ୍ଷାବଡ଼ା, ପିଠାପଣା ଆଦି କରାଇବାରେ ମା ତାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ରକ୍ଷାରକ୍ଷି କାମରେ ଯୋଗ୍ୟା କଲେ । ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା, ବହି ପଡା, ଚିଠି ପତ୍ର ଲେଖା ଆଦି କରିବାରେ ବାପା ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ସେ ଓଡ଼ିଆ ବହି ପତ୍ର ଭଲରେ ପଡ଼ି ପାରିଲେ । ଏହା ପରେ ଭାଇଙ୍କର ବିବାହ କରିବାକୁ ସନ୍ତ୍ତି ମିଳିଲା । ଆଦିବାସୀ ଝିଅ ସହ, ଆଦିବାସୀ ପରିବାରର ଆମ ଗାଁରେ ଭାଇଙ୍କର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପଦ ହେଲା । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଭାଇ ଓ ବୋହୁ ଆମ ଘରେ ରହିବା ପାଇଁ ଆମ ଘରର ପୂର୍ବପଚକୁ ଆଉ ଏକ କୋଠରୀ ତିଆରି କରାଯାଇଥିଲା । ବିବାହ ପରେ ଭାଇ ଓ ବୋହୁ ସେହି ଘରେ ରହିଲେ । ଏକାନ୍ତର୍ଭାବରେ ପରି ଖାପିଆ ସବୁ ଆମ ଘରେ ଚାଲୁରହିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପୁର ଗାଁର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ଦେବାନନ୍ଦ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଏ କୃତି କୌଣସି ବହିରେ ଲିପିବନ୍ଦ ନାହିଁ । ଏହା ମୋର ଅଙ୍ଗେ ନିଜେଇବା କଥା । ଯେତେବେଳେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଧର୍ମାନ୍ତିକରଣ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ବଳବତ୍ତର ରହିଛି, ହିନ୍ଦୁ ସମାଜରେ ଉଛନୀକ ଜାତି ଭିତରେ ସଂହଚ୍ଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାରେ ନୌରାଶ୍ୟଜନକ ଫଳାଫଳ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେ ସମୟରେ ଦେବାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ଏକ ଆଦିବାସୀ ପିଲାର ଧର୍ମାନ୍ତିକରଣକୁ ବନ୍ଦ କରିପାରିଥିଲେ ଓ ଉଛ ଜାତିର ପରିବାର ସହିତ ଆଦିବାସୀ ପରିବାରର ସଂହଚ୍ଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପାରିଥିଲେ । ଏହା ହେଲା ଦିଂଶି

ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାଚୀନର କଥା । ଆଦିବାସୀ ପିଲାର ଶିକ୍ଷାରେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ତାକୁ ଉଚ୍ଛିତ କରିପାରିଲେ ଓ ଏକ ସୁନାଗରିକ ହିସାବରେ ଗଡ଼ି ପାରିଥିଲେ ।

ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ । ଆମ ପରିବାର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂହର ପରିବାରର ୨ୟ ପିଢ଼ୀ ଓ ନୟ ପିଢ଼ୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂହର୍ତ୍ତ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିଛି । ଦେବାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ସମାଜରେ ନିଃସ୍ଵର୍ଗ ଅଜଣା ମଣିଷ । କିନ୍ତୁ ଏଇ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସେହି ଅଜଣା ମଣିଷର କୃତି ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

ମୋ ପିଲାମାନେ ଭାଇଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭାଇବୋଲି ସମ୍ମେଧନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦଦେଇ ଜେଠେଇ ହିସାବରେ ସମ୍ମେଧନ କରନ୍ତି । ପରେ ଭାଇଙ୍କର ୨ୟ ପୁଅ ଉଚ୍ଛିତିରେ ବିବାହ କଲେ । ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ଜାତିଭେଦ ପ୍ରଥା ଏଇ ପରିବାରରେ ରୁଷ୍ମୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂ ଥିଲେ ଉଚ୍ଛିତିକାଷା । ସରକାରୀ ଚାକିରୀରେ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଛିତିକାଷ ପୂରଣ ହେଲାନି । ଦ୍ଵିତୀରସିଧ୍ୟ ପାଶ କରି ସେ କିଛିଦିନ ବାରିପଦାରେ ଓକିଲାତି କଲେ ।

ପରେ ଆମେ ଜାଣିଲାବେଳକୁ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଭାଇ ଓ ବୋହୁ ଖୁବ ସମ୍ମବ ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ପିଲାଙ୍କୁ ନେଇ ବାରିପଦାରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵାନ ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କ ମା ସୋମବାରୀଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

ମୋ ବାପାଙ୍କର ମୁହୂୟବେଳକୁ ଭାଇଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନ କେଉଁଠି ମୋତେ ଜଣା ନ ଥିଲା । ସେ ବାପାଙ୍କର ମୁହୂୟ ଖବର ପାଇଥିଲେ କି ନାହିଁ ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ଦେବାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଗଡ଼ିବାରେ ଏତେ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ, ଭାଇଙ୍କ ନିଜ ଭାଷାରେ ଯିଏ କି ‘ଖତ ଗଦାରେ ପଢ଼’ ଫୁଠାଇ ପାରିଥିଲେ ତାଙ୍କର ମୁହୂୟରେ ତାଙ୍କର ସେହି ପ୍ରିୟ ବଡ଼ ପୁଅ, ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ସିଂ ଓ ପ୍ରିୟ ଛାତ୍ର ଉପଷ୍ଠିତ ନ ଥିଲେ ।

ଏହା ବିଧୁର ବିଢ଼ମନା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କ’ଣ ହୋଇପାରେ । ହଜିଯାଇଥିବା ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କୁ ମୁଁ ପୁଣି ଭବିଷ୍ୟତରେ ପାଇଥିଲି ।

● ● ●

(୩୮)

ପିତୃହରାର ମୃତନ ଘର

ବାପାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକୁୟା ପରେ ଘର ଚଳିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ମୁଁ ବାରିପଦା ଆସିଲି । ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ହାର୍ଦିକ କୃତଜ୍ଞତା ଆପେ ଆପେ ପରିସ୍ଥିତ ହେଲା । ନମ୍ବାର କରିବା ବଦଳରେ ନତଜାନ୍ତ ହୋଇ ମୁଁ ଉତ୍ସମ୍ଭବ ଓଳକି କଲି । ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଆପେ ଆପେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନିର୍ଜଗଲା । ସେ ଘରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଇଁ ଭବତୋଷ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖଲତା ଦେବୀଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ।

ମୁଁ ଏବେ ଆଉ ଏକୁଚିଆ ବସି ଜଳଖୁଆ ଓ ଭାତ ଖାଉନାହିଁ । ଆଗରୁ ଭିତର ବାରଣ୍ଣାରେ ମୋ ପାଇଁ ଜଳଖୁଆ ଓ ଭାତ ବଡ଼ା ଯାଉଥିଲା । ଏବେ ଦେଖିଲି ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ବସି ତାଙ୍କ ଖାଇବା ଘରେ ଭାତ ଓ ଜଳଖୁଆ ଖାଉଛି । ଦେଇନିକ ସକାଳେ ଖାଞ୍ଚିର ମଙ୍ଗଳା ବନ୍ଧକୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାଦନ ପାଇଁ ଯିବା ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ମୋତେ ଭବତୋଷବାବୁ ତାଙ୍କ ଘରର ପାଇଖାନା ଓ ଗାଧୁଆଘର ବ୍ୟବସ୍ଥାର କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣମାରେ ତାଙ୍କ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ଜାମା ତିଆରି ହେଲେ ମୋ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନୂଆ ଶାର୍ଟଟିଏ ତିଆରି ହେଉଛି । ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପିଲା ହୁଏବରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଯେ ସାମିଲ ହୋଇଯାଉଛି ଏହା ଅନୁଭବ କଲି ।

ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ଗାଁକୁ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି - ଗାଁକୁ ଯିବାବେଳକୁ ମା ପାଇଁ ଗନ୍ଧମ, ଅଟା ଓ ଚିନି ଆବି ନେଇଯିବା ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିଲା । ରିଧବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଏକାଦଶୀ ପାଳନ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ମା' ପାଇଁ ମାସକୁ ୨ ଟି ଏକାଦଶୀ ପାଇଁ ଅଟା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କଣ୍ଠୋଳ ସାମଗ୍ରୀ କଣ୍ଠୋଳ ଦରରେ କିଣିଲେ ଖୋଲାବଜାର ଅପେକ୍ଷା ଶୁଷ୍ଟା । ମୁଁ କେମିତି କଣ୍ଠୋଳ ଦରରେ ଗନ୍ଧମ ଓ ଚିନି ପାଇବି ସେ ପାଇଁ ଭବତୋଷବାବୁ ତାଙ୍କର ପରିଚିତ ଥିବା ସିଭିଲ ସଫ୍ଟ୍‌ଵେବ୍ ଅଟିପରକୁ ଅନୁଗୋଧ କରୁଥିଲେ ମୋ ପାଇଁ ସବୁ ସାମଗ୍ରୀ କିଣିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବେ । ମୁଁ ସେହି ଅନୁସାରେ ସେ ସବୁ ଜିନିଷ ନେଇ ଗାଁକୁ ଯାଉଥିଲି । ଗଲାବେଳକୁ ବସରେ ବିନାପରିସାରେ ମୋତେ ନେଇ ଯିବାକୁ ବସମାଲିକଙ୍କ ମଧ୍ୟ

ସେ ଅନୁଗୋଧ କରୁଥିଲେ । ମୁଁ ବିନା ପଇସାରେ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ବାସରେ ବାରିପଦାରୁ ବେତନଟୀ ଯାକେ ଆସିପାରୁଥିଲି । ଘରେ ମା' ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କୁ ଦେଖାଦେଖାକରି ପୁଣି ବାରିପଦା ଫେରୁଥିଲି ।

ମହାରାଜା ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ ବାରିପଦା କଲେଜ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି । ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ମନ୍ୟରଭଞ୍ଜରେ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଲୋକପ୍ରିୟ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା, ସେହି ପ୍ରଶାସନ ବାରିପଦା ହାଇସ୍କ୍ଵିଲ ଘରେ ଜଣାଗମିତିଏର କଲେଜ (ବିଜ୍ଞାନ ଓ କଳା) ଛାପନ କରିଥିଲେ । ବାରିପଦା ହାଇସ୍କ୍ଵିଲରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ଯାକେ କ୍ଲାସ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା । କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ପରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରୁ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ଅର୍ଥାତ ମାର୍ଗନର ସ୍କୁଲର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା । ସେହି କୋଠରୀ ସବୁର ପୁନର୍ଗୀତନ କରି ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଓ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ଲେବୋରେଟେରି ଓ ଥୁଓରି କ୍ଲାସ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ହଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ସ୍କୁଲ ଅଫିସର ଉପରତାଳାରେ ବାଇଓଲୋଜୀ ଲେବୋରେଟୋରି ଓ କ୍ଲାସ ରୂପ ଛାପନ କରାଗଲା । କଳା ବିଭାଗର କ୍ଲାସ ସବୁ ସ୍କୁଲର କ୍ଲାସରୁମରେ ବିତିନ ସମୟରେ ପରିଚାଳିତ ହେଲା । ପରେ ଏମ.ପி.ସି. କଲେଜ ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ଓ ତାପରେ ତଖତପୁରକୁ ନୃତନ କଲେଜ କୋଠାକୁ ଶ୍ଵାନାନ୍ତରୀତ ହେଲା । ଆଇ.ଏସ.ସି. ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ଏମ.ପି.ସି. କଲେଜର ସାଇନ୍ସ ସେସାଇଟିର ମୁଁ ଥିଲି ଯମାଦକ । ରେଡ଼ିଓ-ଏକ୍ଷିଚରିଟି ଉପରେ ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ଲେଖା ମୁଁ ପୁରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲି ।

କଲେଜରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମୋର ଆଦର୍ଶ ଥିଲେ ତା ଭିତରେ କେ.୬ସ. ରାମମର୍ତ୍ତ (ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ), ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭାର୍ଗବ (ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର), ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଦାଶ (ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ), ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନରବର ସାମନ୍ତରୟ (ଓଡ଼ିଆ) ଅନ୍ୟତମ । ସେମାନଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ମୋ ଜୀବନ ଗଠନରେ ବହୁତ ସ୍ଵପ୍ରଭାବ ପକାଇଛି ।

କଲେଜ ଉଚ୍ଚପର୍ଦ୍ଦୁ ୧୯୪୧ ସାଲରେ ମାତ୍ରାସ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଯିବାର ସ୍ଵରିଧା ମିଳିଥିଲା । ସରକାରୀ ସାହାୟ୍ୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାୟ ଶ୍ରେଣୀ ଟ୍ରେନ୍ ଟିକଟ ହୋଇପାରିଥିଲା । ବାକି ଖୁଅପିଆ ପାଇଁ ଜଣକୁ ୨୦ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ମୋତେ ଏ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଯିବାକୁ ଭବତୋଷବାବୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ମୋ ପାଖରେ

କିଛି ଚଙ୍ଗା ଥିଲା ସତ କିନ୍ତୁ ସେଥରେ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଳେଇବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ଭବତୋଷବାବୁ ମୋତେ ଆଂଶିକ ସାହାଯ୍ୟ ହିସାବରେ କିଛି ଚଙ୍ଗା ଦେଲେ ଓ ମୁଁ ମାତ୍ରାସ ପରିଭ୍ରମଣରେ କଲେଜ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଗଲି ।

କେମିଷ୍ଟି କ୍ଲ୍ୟୁସରେ କେମିଷ୍ଟି ପ୍ରଫେସର ଚାରିଦ କଲେ ପ୍ରାକଟିକେଲ କ୍ଲ୍ୟୁସକୁ କୌଣସି ପିଲା ଖାଲିପାଦରେ ଆସି ପାରିବେ ନାହିଁ । ପାଦରେ ଜୋତା ବା ଚଟି ନଥୁଲେ କ୍ଲ୍ୟୁସରେ ପଶିବାକୁ ବାରଣ କରାଯିବ । ମୁଁ ଏଯାକେ ଖାଲି ପାଦରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲି - ମୋର ଜୋତା ବା ଚଟି ନ ଥିଲା । ଜୋତା ବା ଚଟିର ଆବଶ୍ୟକତା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲି । ଭବତୋଷବାବୁ ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ - ମୋ ପାଇଁ ହଳେ ଚଟି କିଣି ଆଣିଲେ ଓ ତାକୁ ପିଛି ମୁଁ କଲେଜକୁ ଯିବା ଆସିବା କଲି ।

ପରେ ମାତ୍ରାସ ପରିଭ୍ରମଣ ସମୟରେ ମେରିନା ବିଚରେ ସେ ଚଟି ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲି ଓ ତାହା ହଜିଗଲା । ବାରିପଦାରେ ପୁଣି ମୋ ବୃଦ୍ଧି ପଇସାରେ ଆଉ ଏକ ହଳ ଚଟି କିଣି କଲେଜ ଯିବା ଆସିବା କଲି ।

ମୁଁ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହି କଲେଜରେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ କ୍ରମଶାଖାରେ ମୋର ହେଉଥିଲା, ସେ ମଧ୍ୟରେ ରସାନନ୍ଦ ଲେଜା ଅନ୍ୟତମ । ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସେ ମୋତେ ବାରିପଦାରୁ ଦୁର୍ଗାପୁର ନେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ରସାନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଖବର କାଗଜ ବ୍ୟବସାୟର ହିସାବ ନିକାଶ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଚାକରାଟିଏ କରିଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ତା ପଢାପଡ଼ି ସହିତ ତାଙ୍କ ତୁଳେଇ ପାରୁଥିଲା । ସହରରେ କାଗଜ ବାଣିବାକୁ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କର ୨ ଜଣ ହକର ଥାଆନ୍ତି । କେତେବେଳେ କେମିଟି ଜଣେ ଅନୁପର୍ଦ୍ଧିତ ହେଲେ ରସାନନ୍ଦଙ୍କୁ ସେ ହକାର କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା - କିନ୍ତୁ ତାର କାମ ଥିଲା - ମାସିକିଆ କାଗଜ ଗ୍ରହିତାଙ୍କ ନାମରେ ଦୈନିକ କାଗଜ ଦେବାର ହିସାବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମାସ ଶେଷରେ ବିଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତାଙ୍କ ଦିଆଯାଉଥିଲା ଓ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଚଙ୍ଗା ଥାଣି ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଜମା ଦେବା । ସୁବିଧା ଅସୁବିଧାରେ ରସାନନ୍ଦ ହକର ଦାୟିତ୍ବ ମଧ୍ୟ ତୁଳୁଥିଲା ସୁବିଧା ଅସୁବିଧାରେ କାଗଜ ବାଣିବା ଦାୟିତ୍ବ ମଧ୍ୟ ମୋ ଉପରେ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ମୋର ୨ୟ ବାର୍ଷିକ ପାଠ୍ୟଦ୍ଵା ବେଳକୁ ରସାନନ୍ଦ ଉବ୍ଦତୋଷ ବାବୁଙ୍କ
ଘରୁ କାମଶାହି ଦେଇଥିଲା ଓ ଖବର କାଗଜ ହିସାବ ରଖିବା ଥିଲା ମୋର ଦାଯିତ୍ବ ।
ଉବ୍ଦତୋଷବାବୁ ଦେନିକ ମୋ ପାଖରୁ ହିସାବ ନେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମିତି ହେଲା
ମାସ ମାସର ହିସାବ ସେ ନବୃଷ୍ଟି ସେମିତି ମୋ ପାଖରେ ରହୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପଇସା ନିତି
ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପଇୟ କରାଯାଉଥିଲା ଓ ତାର ହିସାବ ମୁଁ ରଖୁଥିଲି ।

ମାତ୍ରାସ ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଉବ୍ଦତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ
ମୁଁ ଛୋଟ ବଡ଼ କିଛି କିଛି ଜିନିଷ ଉପହାର ହିସାବରେ ଆଣିଥିଲି । ସମସ୍ତେ ବହୁତ ଖୁସି
ହେଲେ କିନ୍ତୁ ମୋ ନିଜ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଆଣିବାକୁ ମୋର ସମଳ
ନ ଥିଲା ।

ଘର ପିଲା ହିସାବରେ ମୋତେ ଆଉ କେତେକ ଘର କାମ ଉବ୍ଦତୋଷବାବୁଙ୍କ
ଘରେ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ୁଥିଲା । ବଜାରରୁ ପନିପରିବା ଆଣିବା, ମାଛ ମାଂସ
ଆଣିବା, କୌଣସି ଚିଠିପତ୍ର ନେଇ ଆବଶ୍ୟକ ଖାନରେ ଦେବା ଜତ୍ୟାଦି କାମ ମୋତେ
ଉବ୍ଦତୋଷବାବୁ ମଣ୍ଡିରେ ମଣ୍ଡିରେ ଦେଉଥିଲେ । ତାତ୍ରରଖାନାରୁ ଔଷଧଆଣିବା ମଧ୍ୟ
ଆଉ ଏକ କାମ ଥିଲା ।

ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଏକ ଓକିଲଙ୍କ ପାଖରୁ ଚଙ୍କା ନେଇ ଆଣିବାକୁ
ମୋତେ ମଧ୍ୟ ବାଲେଶ୍ୱର ପଠାଉଥିଲେ । ଚଙ୍କାର ପରିମାଣ ହଜାରେ ଉପରେ
ସାଧାରଣତଃ ଥାଏ । ମୁଁ ହୁଏତ ୨ ଥର ଏ କାମ କରିଛି ।

ମୁଁ ଉବ୍ଦତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହୁଥିବା ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷମ ଘରଣା
ଅଣେ ନିରେଇଛି । ବାପାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତବେଳକୁ ବାପା ସରକାରୀ ଚାକିରୀରେ ଥିଲେ ।
ପ୍ରତିତେଷ୍ଟ ପଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ୧୮୦୦ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଆମର ଘରର ଅସୁବିଧା
ବେଳକୁ ସେ ଟଙ୍କା ଆମର ବହୁତ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଟଙ୍କା କେମିତି ଆସିବ
ତାର କୌଣସି ଉପାୟ ମୋତେ ଜଣା ନ ଥିଲା । ଉବ୍ଦତୋଷ ବାବୁ ଏ କାମ ନିଜ
ହାତକୁ ନେଲେ - ସ୍କୁଲ ଡି.ଆଇଙ୍କ ଅପିସ ଚରପରୁ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ ସେ ଟଙ୍କା
କେମିତି ଆସିବ ତାର ବଦ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେ । ବାପାଙ୍କ ମୁହୂର୍ତ୍ତକାଳୀନ ରିପୋର୍ଟ ବଡ଼ସାହି
ଆନାରୁ ଯୋଗାଡ଼ି କରାଇଲେ । ସେଥିରେ ଗାଁର ଚୌକିଦାର ଭୁଲ ତାରିଖ ରିପୋର୍ଟ

କରିଥିଲା - ପରେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସଂଶୋଧନ କରାଇ ଶେଷରେ ସେ ଟଙ୍କା ସେ ଆଣିପାରିଥିଲେ । ମା' ଦସ୍ତଖତ କଲା ସିନା କିନ୍ତୁ ସେ ଟଙ୍କାର ଚେହେରା ଦେଖୁ ପାରିଲାନି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେ ଟଙ୍କା ଦେଖିନି ।

ମା' ପୁଅ ଭିତରେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସବୁଦିନେ ମାନ୍ଦୁ ଆକଟ କରିଛି - ତୁ ମାଗିବୁ ନାହିଁ । ସେତ ମୋର ପିତା ସ୍ଥାନରେ ରହି ସବୁ କରୁଛନ୍ତି - ତୁ ତାଙ୍କୁ ସେ ଟଙ୍କା କଥା କହିଲେ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ । ମା'ର ଅଳି ମୋ ପିଲା ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ପଇସା ପାଇଲେ କିଛି ତ ଅଭାବ ଦୂର କରିପାରନ୍ତେ ।

ମୋ କଥା ନ ମାନି ମା' ମର୍ମରେ କେବେ ଆସି ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଟଙ୍କା ମାଗିଛି । ସେ ଉରର ଦେଇଥିଲେ ସେ ଟଙ୍କା ବୈକୁଣ୍ଠର ପଡ଼ାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ଯାଉଛି - ମା' କାହି କାହି ଗାଁ କୁ ଫେରିଛି । ବହୁତ ଦିନ ପରେ ମୋତେ ଏ କଥା କହିଲା ସତ - ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଉରର ବୁଝି ପାରିନଥିଲି । ମୁଁ ମା'କୁ କହିଥିଲି - “ମୋ ପାଇଁ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସେ କରୁଛନ୍ତି - ତାଙ୍କ ଘରେ ସ୍ଥାନ ଦେବା, ମୋର ଖୁଆପିଆ ଭଲମନ୍ଦ କଥା ବୁଝିବା, ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ମୋ ପାଇଁ ଲୁଗାପଣ କିଣିବା ଆଦି ତାଙ୍କ ପରିଷରର ପିଲାଙ୍କ ପରି କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ହେଲା ତଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ଓ ପ୍ରଶନ୍ତ ମାନସିକତା । ତାଙ୍କୁ ୧୮୦୦ ଟଙ୍କା କଥା କହିବା ଆମର ସଂଜାର୍ଷ ମାନସିକତାର ସୂଚନା ଦେଉଛି । ସେ ପାଇଁ ମୁଁ ମନା କରିଥିଲି ଟଙ୍କା କଥା ତୁ ଆବୋ କହିବୁ ନାହିଁ - ତୁ କହିବି ତା କିନ୍ତୁ ?”

ମୋ ଉରର ମା' ପସନ୍ଦ କଲା କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି ।

ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପଢ଼ିଶା ଘର ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘର । ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳରେ ରାଜସ୍ଵ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ସହିତ ମହେଶ୍ଵର ନାୟକ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ମତ୍ତା । ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ଭଢ଼ାରେ ରହୁଥିଲେ ତତ୍କାଳୀନ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷେଟ ବ୍ୟାଙ୍କର ମେନେଜର । ସେ ମୋ ଆଶଙ୍କର କକେଇ ପୁଅ ଭାଇ । ତେଣୁ ସାମାଜିକ ପ୍ରରରେ ମା'ର ମାମୁଁ । ମୋ ମା' ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ଗାଁରେ ରହୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଥିଲେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷେଟ ବ୍ୟାଙ୍କର ମେନେଜର, ସହରରେ । ସାମାଜିକ ସମୀକରଣରେ ମା' ଥିଲା ବହୁତ ତଳେ-ତେଣୁ ସେ ମୋ ମା'କୁ ଚିହ୍ନିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଚିହ୍ନା ପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି ।

ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୋ ଛାନ ଆହୁରି ତଳେ । ତାଙ୍କ ପଡ଼ିଶା ଘରର ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଡ଼ାଉଥିବା ଏକ ଚିଉସନ ମାଷ୍ଟର । କିନ୍ତୁ କାଳକ୍ରମେ ମୁଁ ତାତ୍ରୀ ପାଶ କରି ବାରିପଦା ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ତାକିରୀ କଳାବେଳକୁ ଆମ ଭିତରେ ସମ୍ପର୍କର ନୃତ୍ୟ ସଂସ୍କରଣ କାମ କରିଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ଥିଲି ନାତି ଓ ସେଥୁଲେ ମୋର ଅଜା । ମୋ ମା' ପୂର୍ବର ଭାଗେଜୀ ହିସାବରେ ଛାନ ବଜାୟ ରଖି ପାରିଥିଲା । ଏହାହିଁ ଆମ ସମାଜର ଅଙ୍ଗେ ନିରୋଧବା ଏକ ଚାଲିଚଳନର ନମ୍ବନା ।

ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପାଣିର ଅଭାବ ପଡ଼େ- ଖରାଦିନେ । ସେତେବେଳେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ପଡ଼ିଶାଘର ତଳ ଘରକୁ ପିଲାଙ୍କ ସହ ଗାଧୋଇବାକୁ ଆସୁଥିଲି । ଷ୍ଣେଲିହ, ମିନି, ଲେନିହ, ନେତାଜୀ ଆଦି ମୋ ସହିତ ଥାନ୍ତି । ସାନଗୁଡ଼ିକୁ ଗାଧୋଇ ଦେଇ ତତ୍ତିଆରେ ପୋଛା ପୋଛି କରି ମୁଁ ଘରକୁ ପଠାଇଦିଏ । ଷ୍ଣେଲିନ ନିଜେ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ କରି ଫେରେ । ଦିନେ ଦିନେ ମିନି ଓ ମୁଁ ରହିଯାଉ ଶେଷକୁ । ମିନିର ଉଦପାଦ ସେତେବେଳେ ବଢ଼େ - ମୋ ଉପରକୁ ପାଣି ଛାଟିବାରେ ତାର ଆନନ୍ଦ । ଶେଷରେ ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ଆମେ ଫେରୁ ଓ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ଖୁଆପିଆ କରୁ - ମୁଁ କେବଳ କହେ ମିନି ଆଜି ଗାଧୁଆ ବେଳେ ବହୁତ ଉପାତ ହୋଇ ମୋ ଉପରକୁ ପାଣି ଛାଟିଛି । ସମସ୍ତେ ଶୁଣନ୍ତି - କିନ୍ତୁ କାହାରି କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରେନି ।

ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କର ଚିଉସନ ମାଷ୍ଟର ହିସାବରେ ଥିଲି ସିନା, କିନ୍ତୁ ସେ ଘରୁ ପାଉଥିଲି ଅଜସ୍ର ପରିମାଣରେ ପିତୃମାତୃ ସ୍ନେହ । ପିତୃହରା ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ଅବିମୁରଣୀୟ ଅଭାବ ସେଥୁରେ ପୂରଣ ହୋଇପାରୁଥିଲା । ଏମିତି ୨ ବର୍ଷ କଟିବାକୁ ହେଲାଣି ।

ଆଜ.ଏସ.ସି. ପରୀକ୍ଷା ଦେଲାପରେ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଛାସଳ କରିବାକୁ ମୋର ଆକାଂକ୍ଷା ଉତ୍ସେକ ହେଲା । ଇତିନିୟରିଂ ପଡ଼ିବାକୁ କାଳେ ସୁଯୋଗ ଆସିବ । ସେ ପାଇଁ ଖତରପୂର ଆଜ.ଆଜ.ଚି କୁ ଦରଖାସ୍ତ କଲି । କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜକୁ ମଧ୍ୟ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲି । ସମସ୍ତ କଥା ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଜଣାଉଥିଲି - କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ସେମିତି କିଛି ଉଭର ମୁଁ ପାଉନଥିଲି ।

ଖଡ଼ଗପୁର ଆଇ.ଆଇ.ଟି ମୂଆକରି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ପଣ୍ଡିତ ମେହେବୁଙ୍କ ଶିଳ୍ପ ସମୃଦ୍ଧ ଭାରତ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଚାରୋଟି ଜନଦିଅବ ରହିଛିତିରେ ଥିଲା ଏବଂ ଚେକନୋଲୋଜି ଗଢ଼ା ଯାଇଥିଲା ତା ଭିତରେ ଖଡ଼ଗପୁର ଆଇ.ଆଇ.ଟି ଅନ୍ୟତମ । ଖଡ଼ଗପୁର ଆଇ.ଆଇ.ଟି ରୁ ଚିଠି ଆସିଲା ଯଦି ୭୦ % ରୁ ଅଧିକ ନମ୍ବର ଆଇ.ଏସ୍.ସି.ରେ ଅଛି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖରେ ରହିବାରଭିତ୍ତି ପାଇଁ ଯିବାକୁ । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ କହିଲି - ତାଙ୍କ ୦୧ ରୁ କିଛି ଉତ୍ତର ପାଇନଥିଲା । ମୋ ୦୧ରେ ତ୍ରେବ ଟିକେଟ୍ କରି ଖଡ଼ଗପୁର ଯିବାକୁ ପଇସା ନ ଥିଲା । ମନର ଭଲ୍ଲା ମନରେ ରଖି ଛୁଟ ରହିଲି ।

ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବଶ୍ୟକ ଏ ସମୟରେ ଆଦୌ ଭଲ ନ ଥିବାର ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି । କଟକ କଲିକତାରୁ ଯେଉଁସବୁ ଖବରକାଗଜ ଆସୁଥିଲା ତାହା ମାସିକିଆ ବିତରଣ କରି ମାସ ଶେଷରେ ବିଲ୍ ସଂଗ୍ରହ କରି ଖବରକାଗଜ ଅଫିସକୁ ପଠାଯାଏ । ଅଭାବ ଅନାଚନ ଭିତରେ ମୁଁ ଜାଣିଛି ସେ ସବୁ ପଇସା ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘର ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଏ । ଖବର କାଗଜ ଅଫିସକୁ ପଠାଯାଇପାରେନି । କଟକ କଲିକତାର ଖବର କାଗଜ ଅଫିସରୁ ଚିଠି ଆସେ ପଇସା ପଠାଇବାକୁ - କିନ୍ତୁ ସମୟ ଅନୁସାରେ ପଇସା ଯାଇପାରୁନଥିଲା । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ସୁନାମ ଯୋଗୁଁ କୌଣସି କାଗଜ ଯୋଗାଣ କେବେହେଲେ ବନ୍ଦ ହେଉ ନ ଥିଲା । ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଖବରକାଗଜ କମାନୀମାନଙ୍କର ବକେଯା ଭରଣାକରାଯାଉଥିଲା ଓ କାଗଜ ବ୍ୟବସାୟ ଚାଲୁ ରଖାଯାଉଥିଲା ।

କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ଚିଠି ଆସିଲା - ମୋର ଡାକ୍ତରୀ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ କଟକ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ସିଲେକସନ୍ ହୋଇଯାଇଛି । ସେ ସମୟରେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି ମାର୍କ ଦେଖି କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ସିଲେକସନ୍ ହେଉଥିଲା - ଜଣରଭିତ୍ତି ପାଇଁ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । ସିଲେକସନ୍ ପାଇଁ ଏଣ୍ଟ୍ରାନ୍ସ୍, ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଏ ଖବର ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଲି । ଘରେ ମା ଓ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଲେ । ବୁଝାସୁଖ କରି ଜାଣିଲି ଆଡ଼ମିସନ୍ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଟଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଏ ଟଙ୍କା ଆସିବ କେଉଁଠା ? ମୋର ତ ସମ୍ବଲ ନାହିଁ - ଆଡ଼ମିସନ୍ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ହଷ୍ଟେଲାରେ ରହି ଚଳିବି କେବିତି ? ସେ ପାଇଁ ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଛି ।

ଆଡ଼ମିସନ୍ ପାଇଁ ମୁଁ ବାରିପଦା ଓ ବେତନଟୀର କେତେକ ଧନୀ ଓ ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସାହାୟ୍ୟ ନେବାକୁ ଠିକ୍ କଲି । ବେତନଟୀର ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବଳା, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସାହୁ ଇତ୍ୟାଦି । ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁଗୋଧ କଲି । ସେମାନଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟରେ ଆଡ଼ମିସନ୍ ପାଇଁ ମୋର ପାଣି ସଂଗ୍ରହ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବଳାଙ୍କର ଏକ ଚାଉଳ କଳ ଥିଲା । ସେ ଗରାବ ପିଲାଙ୍କୁ ପଡ଼ାପଡ଼ି ପାଇଁ ସାହାୟ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସାହୁଙ୍କର ଏକ ଗ୍ରୋସରି ସପ ଥିଲା - ପାଖ ଗାଁର ଲୋକେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜିନିଷ ନେଇ ପାଇକାରା ଦରରେ ବିକ୍ରୀ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ଆଦିକନ୍ତ ସାହୁ ବୈଶିଙ୍ଗ ସ୍କୁଲରୁ ମୋତେ ଜାଣିଥିଲେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବଳାଙ୍କ ପୁଅ ସତୋଷ ବଳାଙ୍କ ସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ମୋର ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର ସେମିତି ବଦାନ୍ୟ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ ଅନୁଗୋଧ ରକ୍ଷା କରି ମୋତେ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ନାମ ଲେଖାଇବାକୁ ମୋର ଆଶା ସମ୍ବ ହେବାର ମୁଁ ଦେଖିଲି ।

ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁ ବାବୁଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ମଧୁରଭଞ୍ଜର ଦେବୋତର ପାଣିରୁ ମାସିକ ୨୪ ଟଙ୍କା ସାହାୟ୍ୟ ମିଳିବାର ଖବର ଆସିଲା । ଭଗବାନଙ୍କର ଅସୀମ ଦୟା ଯୋଗୁଁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ନାମ ଲେଖାଇବାର ସମ୍ବାଦନା ମୋତେ ଉଦ୍ଧଳ ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଲେ ମୁଁ କଟକ ଯିବି ।

ଯେଉଁଦିନ କଟକ ଯିବା କଥା - ତାର ବହୁଦିନ ଆଗରୁ ଖବର କାଗଜ ହିସାବ ମୋ । ଠାରୁ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁଙ୍କ ନେବାର କଥା, ସେବିନ ସମ୍ପାଦନୀ ଏବଂ ପୁରୀ ମୋତାରୁ ହିସାବ ନେବା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ମୋର ମାନସିକ ବ୍ୟପ୍ତତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା ।

ଶେଷରେ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁ ବାବୁ ଅତି ତରବରରେ ମୋ ପାଖରୁ କାଗଜର ହିସାବ ନେଲେ । ଯରୋଇ ଏକ କିମ୍ବାନୀ ବସକୁ ଖବର ଗଲା, ସେ ବସରେ ମୁଁ କଟକ ଯିବି - ବସ ଚିକେ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ମୋ ପାଇଁ । ଏ ଥିଲା ବସ କିମ୍ବାନୀକୁ ଉଦ୍‌ବିନ୍ଦୁ ବାବୁଙ୍କ ଅନୁଗୋଧ ।

ମା' ସେତେବେଳକୁ ରାତି ଖାରବାର ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲେ । ରାତି ଖାନା ଶେଷ କରି ମା ଓ ବାବାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ଘର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ବହୁତ ନିବିଢ଼ି ଥିଲା । ମୋର ବିବାହ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିବିଢ଼ିତା ସେମିତି ଅତୁଚ୍ଛ ଥିଲା ।

ରସାନନ୍ଦ ଲେଜାର ଏକ ଫୁଲପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ମୁଁ ବସ ଝଣ୍ଟକୁ ଚାଲିଲି । ଏଯାକେ ମୁଁ ଫୁଲପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିନଥୁଲି - ଧୋତିରେ କାମ ଚଳିଯାଉଥିଲା । ସେଇଟି ଥିଲା ମୋର ପ୍ରଥମ ଫୁଲପେଣ୍ଟ । ରସାନନ୍ଦ ମୋତେ ଛାଡ଼ିବାକୁ ବସ ଝଣ୍ଟ ଯାକେ ଆସିଥିଲା । ମୋର ଅନ୍ୟ କେତେକ ସାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ମୁଁ କଟକ ଥରିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲି । ବାଲେଶ୍ଵର ଷେସନରୁ ହାଓଡ଼ା ପୁରୀ ଏହୁପ୍ରେସରେ କଟକ ଆସିଲି । ପରଦିନ ସକାଳେ କଟକ ପହଞ୍ଚ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜକୁ ଚାଲି । କୁଆ ଛୋଇ ଆସିଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲା । ସତିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ବାରିପଦାର ମୋର ସହପାଠୀ - ସେ ମଧ୍ୟ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ନାମ ଲେଖାଉଥିଲା ।

ଯେତିକି ପଇସା ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲି ସେଥିରେ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଓ ହଷ୍ଟେଲରେ ଆଡ଼ମିସନ ହେଲା । ଦେବୋରର ଫଣ୍ଟରୁ ମାସିକ ୨୫ ଟଙ୍କା ପାଇବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖବର ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ଜାଣିଯାରିଥିଲି ।

କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ମୋର ଜୀବନଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

● ● ●

କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ୫ ବର୍ଷ

୧୯୪୭ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ ମଁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ଛାତ୍ର ସିଂହାବରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି ।

ଏସ.ସି.ବି.ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଇତିହାସ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଏତିକି କୁହାୟାଇପାରେ । ରଥ୍ୟାତ୍ରୀ ସମୟରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପର୍ବ ପର୍ବାଣୀରେ ପୁରାର ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ସାରାଦେଶରୁ ବହୁତ ତୀର୍ଥ୍ୟାତ୍ରୀ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାପନ୍ୟ ଜନିତ ସୁବିଧା କରିବାକୁ କଟକରେ ଏକ ତୀର୍ଥ୍ୟାତ୍ରୀ ଚିକିତ୍ସାଳୟ (ପିଲିଗ୍ରିମ ହସପିଟାଳ) ପ୍ଲାପନ କରାୟାଇଥିଲା । ସେହି (ପିଲିଗ୍ରିମ ହସପିଟାଳ) ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶା ମେଡ଼ିକାଲ ସ୍କୁଲରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ମେଡ଼ିକାଲ ସ୍କୁଲରେ ୨୦ ଜଣ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଶିକ୍ଷାପାଇଁ ସୁବିଧା ଥିଲା । କଟକ ସିଉଲ୍‌ସର୍ଜନ ଡା. ଷ୍ଟୁଯାର୍ ଏହାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଥିଲେ ।

ଭାରତୀୟ ମେଡ଼ିକାଲ କାଉବସିଲ ଭାରତ ବର୍ଷରୁ ମେଡ଼ିକେଲ ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ କରିବାର ନିଷ୍ଠାରୀ ନେବାରୁ ୧୯୪୩ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରୁ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପଢ଼ିଯା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପାଇଁଲା ମହାରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ୧.୬.୧୯୪୪ରେ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ।

ସ୍ଥାଧାନତା ପରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ଡାକ୍ତର ଉଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ମଧ୍ୟରତଙ୍କ ରାଜୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଙ୍ଗ ଦେଓକର ପୃଷ୍ଠାପୋଷକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଓଡ଼ିଶା ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଙ୍ଗ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ନାମରେ ନାମିତ ହେଲା । ଇଂରାଜୀ ଶାସନ ସମୟରେ ବ୍ରିଟିଶ ଆମ ଅପିସରମାନେ ମେଡ଼ିକାଲ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜରେ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହୁଥିଲେ । ପରେ ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ଯୋଗ୍ୟ ଡାକ୍ତରମାନେ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ପଦରେ ଅଧିକ୍ଷିତ ହେଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମୋଜର ଏ.ଚି.ଆଣ୍ଡରେସନ, ମୋଜର ଆର.ଜେ.ହିନ୍ଦ୍, ମୋଜର ପି.ଏଲ.ଓନିଲ ଆଦି ମୁଖ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ । ପରେ ପରେ ଡକ୍ଟର ଏସ.ୱେ.ଆଚାର୍ୟ, ରାଯବାହାଦୂର ଡକ୍ଟର ଏସ. ପୁଣ୍ଡରୀ, କର୍ଣ୍ଣକ ପାପତୋ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେହି ପଦବୀରେ ଅଧିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ।

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ମୁଁ ଆଦିମିସନ୍ ନେବାବେଳକୁ ଡକ୍ଟର ଗାୟକୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ ଅଛାୟୀ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ପଦବୀରେ ଥିଲେ । ପରେ ପରେ ତ୍ରୈ.ୱେ.ସି.ଦାସ ସେହି ପଦକୁ ଆସିଲେ । ତ୍ରୈ.ୱେ.ସି.ଦାସ ଥିଲେ ଅଣ୍ଡିଆ । ଆମେ କଲେଜରୁ ପାଶ୍ କଳାବେଳକୁ ତ୍ରୈ.ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପଙ୍କନାୟକ କଲେଜ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ଥିଲେ ।

ମୋର ଶୁଭେଳ୍ଲୁ ଓ ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ସାହ୍ୟ ଯୋଗାଢ଼ି କରିଥିଲି, ସେଥିରେ ମୋର ନାମଲେଖା କାମ ଚଳିଗଲା ଓ ପ୍ରଥମ ମାସ ଚଳିବା ପାଇଁ କିଛି ପଇସା ରଖିପାରିଥିଲି । ହଷ୍ଟେଲରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଛାନ ମିଳିଗଲା । ପୁରୁଣା ହଷ୍ଟେଲର ଉପରତାଳାରେ ଦୁଇଜଣ ର୍ଥ ବାର୍ଷିକୀ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ମୋର କୋଠରୀ ଚିହ୍ନିତ ହେଲା । ସେ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀରେ ମା ଜଣ ଛାତ୍ର ରହିବାର ବିଷୟରେ ଥିଲା । ବାରିପଦା କଲେଜର ମୋର ବନ୍ଦୁ ସଜିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ନୂଆ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିଲେ । ସୁଜ୍ଞ ସମୟ ଭିତରେ ମୋର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଲାସ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଚିହ୍ନିପରିଚୟ ହୋଇପାରିଥିଲା ।

୪୦ ଜଣ ଛାତ୍ର ୧୯୪୭ ରେ ଆଦିମିସନ୍ ନେଇଥିଲେ । ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାଥିଲା ୫ ଜଣ । ଅନଶିଷ୍ଟ ଥିଲେ ଛାତ୍ର । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଅନୁପାତ ବେଶ ବଦଳିଛି । ଶତକତ୍ତା ୪୦ ଛାତ୍ର ଓ ୪୦ ଛାତ୍ରୀ ହେବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି ।

ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ପାଦ ଦେଲି ସତ - କିନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଏଠାରେ କାଳାତ୍ମିପାତ କରି, ଡାକ୍ତର ହୋଇ ବାହ୍ୟର ଦୁନିଆରେ ପ୍ରବେଶ କରିବି - ଏହା ଥିଲା ମୋ ମନରେ ଏକ ବିଚାଟ ପ୍ରଶ୍ନବାଟା । ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଦୁରାବସ୍ଥା ଥିଲା ସେ ସଦେହର ଅସଲ କାରଣ । ଯେଉଁ ସହପାଠୀ ବା ବର୍ଷିଷ୍ଠ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଲି, ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଲି ମାସକୁ ଚଳିବାକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ବରେ ୪୦ ଟଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିତି ପରିପେକ୍ଷାରେ ଦେବୋରର ପାଣିରୁ ମାସିକ ୨୫ ଟଙ୍କାରେ ମୁଁ ଚଳିବି କିପରି ? ଆଗରୁ ବଢ଼ିବାଲିବାର ଉପାହ କମ୍ ନ କରିବାକୁ ମୁଁ ମନେ ମନେ ସଂକଷ୍ଟ କଲି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଥିଲେ ପରି ମଧ୍ୟ ଚିରିଲାଗିପାରେ - ଏତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜଣା କଥା । ସେହି ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରିଥା ରଖି ନିଜକୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଲି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଛିଟା ମୋ ପୋଷାକ ପଢ଼ରେ ପଢ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନ ଭଣା ନ କରିବାକୁ ଛାଇ କଲି ।

କ୍ଲାସ ଆଗୟ ହେଲାଠାରୁ ଆନାଗୋମି କ୍ଲାସରେ ମୁଁ ବେଶ ବାହି ହୋଇପଡ଼ିବାର ଅନୁଭବ କରିଛି । ସବୁ କ୍ଲାସକୁ ଓ ଶବ ବ୍ୟବଛେତ ହଲକୁ ମୁଁ ଧୋତି ଓ ଶାର୍ଟ ପିନ୍ହି

ଯାଉଥିଲି । ମୋର ପ୍ୟାଣ ନଥିଲା । କଟକ ଗଲାବେଳକୁ ବହୁ ରସାନଦତୀରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ୟାଣ ମାଟି ନେଇଥିଲି । ତାକୁ ସବୁଦିନେ ପିଛିବା ସମ୍ବ ନ ଥିଲା । ମୁତ୍ତନ ଭାବେ ପରିଚିତ ବହୁଙ୍କ ଭିତରୁ ପାଶାଗଡ଼ର ଡିଜର ମେହେର ମୋତେ ତାଙ୍କ ପ୍ୟାଣ ପିଛିବାକୁ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ୟାଣ ମୋତେ ବେଶ ଫିର କରିଯାଉଥିଲା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ନିଜ ପାଇଁ ପ୍ୟାଣ ବରାଦ ଦେଇପାରିଥିଲି । ରସାନଦ ଓ ଡିଜର ମେହେରଙ୍କ ପାଇଁ ମୋର ବେଶ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଥିଲି ।

ମେଟିକାଲ କଲେଜର ବିଭିନ୍ନ ମେସରେ ମାସିକ ମେସ ଖର୍ଚ୍ ୪୦/୭୦ ଟଙ୍କାରୁ ୨୦/୨୨ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । ଆର୍ଥିକ କ୍ଷମତା ଉପରେ ପିଲାମାନେ ମେସ ଠିକ କରୁଥିଲେ । ମୋ କ୍ଷମତାକୁ ଗହିଁ ମୁଁ ଏପରି ମେସ ବାଛିଲି ଯେଉଁଠି ୨୦/୨୨ ଟଙ୍କାରେ ମାସଟି ଚଳିଯାଉଥିଲା, ମେସ ପରିଚାଳନା ଥିଲା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଘରୋଜ ବଦୋବସ୍ତ । ମୀଠ ଫଣ ମୟୂରଭଞ୍ଜରୁ ମୋର ମାସକୁ ୨୪ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଆସୁଥିଲା । ସେଥିରୁ ମନିଅର୍ଦ୍ଧର ଫିସ କଟିଯାଏ । ଉତ୍ତର ୨୨ ଟଙ୍କାକୁ ଦେଇଦେଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ ପଇସାରେ କିଛି ଚାଢା କିଣି ଦେଇଥିଲି । ସେହି ଶୁଖିଲା ଚାଢା ୨ ମୁଠା ଥିଲା ମୋର ଜଳଖ୍ଯା । କ୍ୟାନ୍ତିନରେ ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇବା ମୋ ପାଇଁ ଦୂରହ୍ଵ ଥିଲା ।

ଦେବୋରର ଫଣ ଟଙ୍କା ପାଇବାକୁ ମୋତେ ପ୍ରତିମାସ କଲେଜରୁ ଏକ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ଯେ ମୁଁ ନିଯମିତ କ୍ଲାସରେ ଯୋଗଦାନ କରୁଛି । କଲେଜ ଅଟିସରୁ ସେ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଆଣିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ସହଜସାଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଆମର ଆନାଗୋମି ଡିମନ୍ସ୍ଟ୍ରେଚର ଡାକ୍ତର ସତ୍ୟବାଦୀ ହଜାରୀ ମୋତେ ପ୍ରତିମାସ ଗୋଟିଏ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଦେଉଥିଲେ ଯେ ମୁଁ ନିଯମିତ କ୍ଲାସ ଆଚେଷ କରୁଛି । ସେହି ସାର୍ଟିଫିକେଟ ବଳରେ ପ୍ରତିମାସ ଦେବୋରର ଫଣରୁ ମୋ ପାଖକୁ ଟଙ୍କା ଆସୁଥିଲା । ଡଃ. ସତ୍ୟବାଦୀ ହଜାରୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ଚିରଦିନ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ରହିଥିବି । ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ମୁଁ ଜୀବନରେ ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ ।

ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରୁ କଲେଜରେ ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦିନିଆ ଚାଟିନ୍ଦି ଥିଲା ଯେ ସକଳ ୯ ଟଙ୍କାରୁ କ୍ଲାସ ଆରମ୍ଭ - ଥୁଓରି କ୍ଲାସ । ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ମୁଠେ ଦୁଇମୁଠା ଶୁଖିଲା ଚାଢା ଖାଇ ମୁଁ କ୍ଲାସକୁ ଯାଏ । ଆନାଗୋମି ଓ ପିଙ୍ଗିଓଲୋଜି କ୍ଲାସ ସକାଳେ ହୁଏ । ପିଙ୍ଗିଓଲୋଜି ସହିତ ଆମେ ବାଇଓକେମେସ୍ଟ୍ରି ମଧ୍ୟ ପଡ଼ୁଥିଲୁ । ହିଷ୍ପେଲୋଜି ମଧ୍ୟ ପିଙ୍ଗିଓଲୋଜି

ସହିତ ହେଉଥିଲା । ଆମ ପରେ ବାଜାଓକେମେଣ୍ଟ୍ ଏକ ନୂଆ ପେପର ହେଲା । ଆନାଚୋମି ସହିତ ହିଷ୍ପେଲୋଜି ସାମିଲ ହେଲା । ୧ଟା ରେ କ୍ଲୁସ ସାରି ହସଷେଳ ଥାସି ଲଞ୍ଚ ଖାର । ଅପରାହ୍ନ ୨ ଟାରୁ ୪ ଟା ଯାକେ ଆନାଚୋମି ଡିସେକସନ୍ କ୍ଲୁସ ।

ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ହିସାବ ଦେଲି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଏଯାକେ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ପାଠ ପାଇଁ ମୋତେ ଦିନକୁ ଯେତିକି ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ୁଥିଲା, ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ତାହା ବହୁ ଗୁଣରେ ଅଧିକ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାହା ଉପଳବ୍ରିକ୍ତି କରୁଥିଲୁ । ଆଗରୁ କହିଛି ଶବ ବ୍ୟବଛେତ କ୍ଲୁସକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଧୋତି ପିଛି ଯାଉଥିଲି - ପରେ ଏହା ପ୍ୟାଣକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା । ୫ ଜଣ ଛାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଶବ ବ୍ୟବଛେତ କରୁଥିଲୁ । ମୋ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଚାରିଙ୍ଗଣ ହେଲେ - ଉମା ଶଙ୍କର ପତି, ସନାତନ ରଥ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରସନ୍ମା ତାମା ଓ ସତ୍ତିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର । ଉମା ଶଙ୍କର ପତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେରିକାରେ । ସନାତନ ରଥ ନିଉରୋସର୍ଜରୀ ପ୍ରଫେସର ପଦରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସତ୍ତିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବିଶାରଦ ପଦରୁ ସରକାରୀ ଚାକିରୀରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ଆମର ଡେମନସ୍ଟ୍ରେଚର ଥିଲେ ଡଃ. ସତ୍ୟବାଦୀ ହଜାରୀ ଓ ଡଃ. ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥ । ସେଇମାନଙ୍କଠାରୁ ହିଁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଆନାଚୋମି ଶିଖିଥିଲୁ ।

ଥୁଣ୍ଡରି କ୍ଲୁସ ନେବାକୁ ପ୍ରଫେସର ରାଯକୁଷ ମହାନ୍ତି ଆସୁଥିଲେ । ଚରଣ୍ଝୋରୁ ଆନାଚୋମିରେ ଏମ. ଏସ. ଟିଗ୍ରୀ କରି ସେ ଆମର ଆନାଚୋମି ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତକୁ ତର ଲାଗୁଥିଲା । ମଣ୍ଡି କପାଳରେ ବଡ଼ ଆକାରର କଳା ଚିପା ଲଗାଇ ସେ କଲେଜ ଆସୁଥିଲେ । ଗ୍ୟାଲେରିରେ ଯେଉଁ କ୍ଲୁସ ହେଉଥିଲା ସେହି କ୍ଲୁସରେ ତଳୁ ଉପରକୁ ଧଡ଼ ଧଡ଼ କରି ଉଠି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଆମକୁ ଅଧିକ ତର ଲାଗୁଥିଲା । ମଣ୍ଡିରେ ମଣ୍ଡିରେ ବ୍ୟାକ ବୋର୍ଡରେ ଆନାଚୋମିର କିଛି ନାମ ସେ ଲେଖିଦିଅଛି । ସେ ସବୁ ମନେ ରଖିବା ମୋ ପାଇଁ ବେଶ କଷ୍ଟକର ଥିଲା । ଏହି ଅଭିଜନାରୁ ଭାବିଲି ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ପାଶ କରିବା ବେଶ କଷ୍ଟକର ହେବ । ପାଶ ହେବ କି ନ ହେବ ତା ମଧ୍ୟ ମନକୁ ସଦେହରେ ଭରପୁର କରିଦେଲା । ପ୍ରଫେସର ମହାନ୍ତିଙ୍କର ପାଠ ପଡ଼ା ସେତେ ଭଲ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପାଠ ଆଦାୟ କରିବାରେ ସେ ବେଶ ପାରଇମ ଥିଲେ । ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଆନାଚୋମି ପରାୟା, ଭଲ ନ ହେଲେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଇଣ୍ଡ୍ରିୟମନ ଖରାପ ହେବ । ତେଣୁ ଆମେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆନାଚୋମିକୁ ଅଧିକ ସମୟ ଦେଉଥିଲୁ ଓ ପାଠ ମନେ ରଖିବା ସହି ହେଉଥିଲା ।

ପିକିଓଲୋଜି ପ୍ରଫେସର ଡାଃ. ଏସ. ଏମ. ବାର୍ନାଗ୍ରୀ-ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପିକିଓଲୋଜିଷ୍ଟ । ସେ ଥିଲେ ପିକିଓଲୋଜିରେ ଏମ.ୱେ.ସି. । ତେଣୁ ନିଜକୁ ବେଶ ଉଚରିତ ହେ ରଖନ୍ତି । ଡାକ୍ତରମାନେ ଆଇ.ୱେସି. ପରେ ଏମ.୬.୩.୬.୧୩. କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ଆଇ.ୱେସି., ଏମ.୬.୩.୬.୧୩., ଆଇ.ୱେସି., ଏମ.ଆର.ସି.୩., ଆଇ.ୱେସି., ଏମ.ଆର.ସି.୧୩. ରତ୍ୟାଦି କହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ ପିକିଓଲୋଜିରେ ଏମ.ୱେସି. ବୋଲି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପାଠ ପଡ଼ାଇବା ବେଶ ଉନ୍ନତ ମାନର ଥିଲା ।

ପ୍ରଫେସର ବାର୍ନାଗ୍ରୀ ସହାୟକ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ ଡାକ୍ତର ବାଗଚୀ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆମର କିଛି କିଛି କ୍ଲାସ ନେଉଥିଲେ । ବାଇଓକେମେଷ୍ଟ୍ ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସହାୟକ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମ ୨ ବର୍ଷ ପଡ଼ାପଡ଼ିରେ ବେଶ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଜୀବନରେ ପଡ଼ାପଡ଼ିରେ ବେଶୀ କଷ୍ଟ କରିଥିବା ସମୟ ମନେ ପକେଇଲେ ବୋଧହୁଏ ଏହି ଆନାଗୋମି ଓ ପିକିଓଲୋଜୀ ପାଇଁ ମୁଁ ବେଶୀ କଷ୍ଟ କରିଛି । ପିକିଓଲୋଜୀ ପାଇଁ ସେତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ନ ଥିଲି - କିନ୍ତୁ ଆନାଗୋମି ବହୁତ କଷ୍ଟକର ହୋଇଛି ।

୨ ବର୍ଷ ପରେ ପ୍ରଥମ ଏମ.୬.୩.୬.୧୩. ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତରୀଁ ହେଲି । ମୋର ସହପାଠୀଙ୍କ ଭିତରୁ ପ୍ରାୟ ୭/୮ ଜଣ ଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ୨ୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ କ୍ଲାସ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଚିଲିକା ବୁଲିଯିବାକୁ ମୁଁ ସକମ ହୋଇଥିଲି । ସେଥିରେ ମୋର କେତେକ ସହପାଠୀ ମୋତେ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲେ । ରମ୍ଭାରେ ଗୋଟିଏ ରାତ୍ରି ଆମେ କାଟିଥିଲୁ । ଚିଲିକାରେ ନୌକା ଭ୍ରମଣ ଆଦି କରି ଆମେ କଟକ ଫେରିଥିଲୁ । ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ପୁଅ ଈଅଙ୍କର ମିଶାମିଶି ସାଧାରଣ କଲେଜ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି । ପୁଅଈଅଙ୍କର ଏହି ପ୍ରଥମ ମିଳାମିଶା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିବାହ ବନ୍ଦନରେ ଆବଶ୍ୟକ କରିଛି । ଡା. ଉମାଶଙ୍କର ପତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀନରସନ୍ଧା ତାମାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେମାନେ, ଇଂଲଣ୍ଡରେ କିଛି କାଳ କାଟି ପରେ ଆମେରିକାରେ ଏବେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି । ମୁହଁଟି ସନ୍ତାନଙ୍କର ଜନକ ଜନନୀ । ୨ ଜଣ ଯାକ ଡାକ୍ତର ଓ ଆମେରିକାରେ

ଅଛନ୍ତି । ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ମୁଁ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉର୍ମିଲା ଆମେରିକା ଯାଇଥିଲୁ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହେଲା । ବହୁତ ପୁରୁଣ ସ୍କୁଟି ମନେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ଘରେ ୨ ଥରରେ ପ୍ରାୟ ୮ / ୧୦ ଦିନ ଜାଟିଥିଲୁ ।

ଆର୍ଥିକ ଦୂରାବସ୍ଥା ସହେ ପ୍ରଥମ ୨ ବର୍ଷ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ମୋର କଟିଗଲା । ମା ସୁଖଲତାଙ୍କ ମାନସିକ ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ମୋ ଘରେ ଖାଇବାକୁ ନାହିଁ । ମୁଁ କେମିତି ଏମ.ବି.ବି.ଏସ. ପଡ଼ିବି । ସେ ଆଶଙ୍କା ତାଙ୍କର କିଛି ପରିମାଣରେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୂରୀଭୂତ ହେଲା । ମାୟ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ବେଳକୁ ମୟୁରଭଞ୍ଜରୁ ଆଉ ଏକ ବୃଦ୍ଧି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମୋମୋରିଆଲ ବୃଦ୍ଧି ମାସକୁ ୨୪ ଟଙ୍କା ମୁଁ ପାଇଥିଲି । ପ୍ରଫେସନାଲ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ଏ ବୃଦ୍ଧି ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ଥିଲା । ତେଣୁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ମାୟ ବର୍ଷ ବେଳକୁ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଭଲ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ରହି ପାରିଲି । ଭୋକ ଉପାସରେ ମାସକୁ ୨୪ ଟଙ୍କାରେ ଚଳିବା ଭଗବାନଙ୍କ ଦିଯାକୁ ଦୂରୀଭୂତ ହେଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ମୋ ପରିବାର କଥା ଚିକିଏ ଜଣାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୋର ମାୟ ଭଉଣୀ ଲିଲି ଗାଁ ସ୍କୁଲରୁ ବୃଦ୍ଧିପାଇ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ପରାକ୍ଷାରେ ପାସ କଲା । ମା'ର ଜଙ୍ଗା ଝିଅଙ୍କୁ ଘରେ ନ ବସାଇ ପଡ଼ିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା କଥା । ଆମ ଗାଁ ୦ାରୁ ୩/୪ କି.ମି. ଦୂରରେ ନଡ଼ପୁରରେ ଥିଲା ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ । ମା'ର ତଳଭଉଣୀ ସେହି ଗାଁରେ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଆମେ ଜାଣିଛୁ ସେ ପାତି ମାଉସୀ (ଡାକନାମ) ତାଙ୍କର ଭଲନାମ ମୋର ମନେ ନାହିଁ ।

ସେ ମାଉସୀ ବିବାହର ଅଛଦିନ ପରେ ମୃଦୁଯବରଣ କରିଥିଲେ । ମରୁପା ଘୋମନାଥ ପାଣି ୨ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେଇ ସମ୍ପର୍କକୁ ମନେ ପକାଇ ମା ସେ ମରୁପାଙ୍କ ଅନୁମତି ଚାହିଁଥିଲା ଲିଲି ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ପଡ଼ିପାରିବକି ? ବନ୍ଦୁ ବାନ୍ଦବଙ୍କ ଘରେ ଝିଅ ପିଲା ରହି ପଡ଼ିବାରେ ମାର ଆପରି ନ ଥିଲା । ସେ ମରୁପା ସନ୍ଧରି ଦେଲେ - ଲିଲି ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରୁ ପାଶ କଲା । ଝିଅଙ୍କର ପାଠ ପଡ଼ାକୁ ମାର ଆପରି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାସ୍ତୁ ବନ୍ଦେ ଝିଅଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଦେବା ତାର ଜଙ୍ଗା । ମେଡ଼ିକାଲରେ ମୁଁ ୨ୟ ବାର୍ଷିକ ଛାତ୍ର ଥିଲା ବେଳେ ଗାଁରୁ ଚିଠି ଆସିଲା । ମା' ଜଣାଇଛି ଯେ କେବଳ ଫଳ ପୁଷ୍ଟ ଆଚିକା ଦେଇ ଲିଲିକୁ ସେ ତା ଶାଶୁଭ୍ରତକୁ

ପଠାଇଦେବାକୁ ଠିକ୍ କରିଛି । ଲିଲିର ବାହାଘର ମୋ ନାନୀ ଯୋଗାଡ଼ କରିଛି - ନାନୀ ଶାଶୁଘର ଗାଁ ନାଳିଗିରି ପାଖରେ କୁକୁନଣ୍ଡା ନାମକ ଗାଁର ଶ୍ରୀ ରାଧାଶ୍ୟାମ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ । ରାଧାଶ୍ୟାମ ଥିଲା ପିତୃହରା । ମା'ର ବଡ଼ ପୁଅ - ମାମୁଁ ତାଙ୍କର ଘରକଥା ବୁଝୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ୨୦/୨୫ ମାଣ ଜମିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଜମିରୁ କିଛି କିଛି ବିକି ମାମୁଁ ସେ ପରିବାରକୁ ଚଳାଉଥିଲେ । ସମ୍ପରି ରକ୍ଷଣା ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ମାମୁଁଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ନ ଥିଲା । ଏହି ରାଧାଶ୍ୟାମ ସହିତ ନାନୀ ଲିଲିର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଥିଲା । ମା' ଓ ଆର୍ତ୍ତକକା ସେଥିରେ ସମ୍ମତ ଥିଲେ । ମୋର ମଧ୍ୟ ଆପରି କରିବାର ଅବସ୍ଥା ନ ଥିଲା । ଫେଟ ପୋଷିଦାକୁ ଜଜମାନି କାମ ଓ ୧୨ ମାଣ ଜମିର ଚାଷ ରାଧାଶ୍ୟାମଙ୍କର ଅବଲମ୍ବନ ଥିଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ରାଜି ହେଲି । ଚେକା କନ୍ୟା ହିସାବରେ ଲିଲିର ବିବାହ ସମାପ୍ତି ହେଲା ।

ବିବାହ ପରେ କିଲି ହେଲା ଘରର ବଡ଼ ବୋହୁ ! ଜମିଜମା ବିକ୍ରି କରିବାରେ କଟକଣା ଜାହିର କଲା । ଏ ବିବାହ ପରଠାରୁ ମାମୁଁ ଆଉ ଜମି ବିକ୍ରି କରି ପାରିଲେନି । ଜମିର ଅମଳ ଧାନରେ ପରିବାର ଚଳିଲା । ମା' , ରାଧାଶ୍ୟାମ, ତାଙ୍କର ସାନ ଭାଇ ଓ ବଡ଼ ବୋହୁ ଲିଲିକୁ ମିଶାଇ ଘରେ ୪ ଜଣ ଭଲରେ ଚଳିଲେ । ପରେ ୨ୟ ପୁଅ ବାହା ହୋଇ ତା' ପରିବାର ଚଳାଇଲା ।

ଲିଲିର ୪ ପୁଅ ଓ ୨ ଭିଅ - ଭମସ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମର୍ପଣ କଲା ପରେ ଦୂଆ ଘର ଫୋଳିଥିଲା । ୪୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ ହୁଦ୍‌ଘାତରେ ଲିଲି ଛହଲୀକା ସମରଣ କଲା ।

ପରେ ମୁଁ ଚାକିରୀରେ ଯୋଗଦେଳାପରେ, ଲିଲିର ପୁଅ ଭିଅ ବିବାହ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧାରେ ଭଉଣା ହିସାବରେ ଆମେ ଲିଲିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛୁ କିନ୍ତୁ ଲିଲିର ନିଜର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ତା ପରିବାରକୁ ସ୍ଵର୍ଗକ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିପାରିଥିଲା ।

ଦୃଢ଼ାଯ ବର୍ଷ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ଆଉ ଏକ ସ୍କୁଲଣୀୟ ବିଷ୍ୟ । କଲେଜରେ ବାର୍ଷିକ ଦିବସପାଇଁ କ୍ଲିନିକାଲୁ ଓ ନନ୍ଦ କ୍ଲିନିକାଲ ବର୍ଷର ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହୁଏ । ଦୃଢ଼ାଯ ବର୍ଷ ମୁଁ ନନ୍ଦ କ୍ଲିନିକାଲ ବିଷ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖା ଦେଇଥିଲି - ‘ସେସିଏକ ଡାଇନାମିକ ଆକସନ ଥିଏ ପ୍ରୋଟିନ୍’- ସେ ଲେଖାଟି ସେ ବର୍ଷ ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲା । ପୁରସ୍କାର ଅର୍ଥ ଥିଲା ୫୦ ଟଙ୍କା - ମୋ ପାଇଁ ସେ ପ୍ରଥମ

ଆବଶ୍ୟକତା ବହୁତ ଦେଶୀ ଥିଲା । ସେ ଲେଖାଟି ମଧ୍ୟ ସେ ବର୍ଷ ମେଡ଼ିକାଳ କଲେଜରେ ସୋଭେନିଅରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ଲେଖା ଛପା ଅକ୍ଷରରେ ଦେଖୁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଜାବରେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲି ।

ସୁଲ ଦିନରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖାଲେଖୁ କରିବାକୁ ମୋର ଆଗ୍ରହ ଥିଲା । ସେ ବିଶ୍ୟରେ ଆଗରୁ କହିଛି । ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିବା ବେଳେ ମୋର ଆଦ୍ୟ ଯୋବନରେ କୌଣସି ଏ କାଞ୍ଚନିକ ଉର୍ବଶୀ ପାଇଁ ଲେଖୁଥିବା କବିତାଟି ମୋର ଏ ଯାକେ ମନେ ଥିଛି । ତାହା କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଆସନ୍ତାକାଳିରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିଥିଲା । କବିତାର ନାମ ଥିଲା ।

ଅଭିଲିପ୍ତି

‘କୁଙ୍କୁମେ ଦେବି ଲଳାଟେ ତ୍ରୁମରି ଚିପାଗୋ,
କଞ୍ଚକରେଖା ତଳ ତଳ ବେନିନୟନେ ।
ରଜନୀଗନ୍ଧା କବରୀରେ ଥାଣି ଖୋସିବି
ତାରୁ ମୁଦ୍ରିକା ଅଙ୍ଗୁଳି ପଟେ ମଉନେ ।
ଲମ୍ବାଇଦେବି ଗୋଲାପର ମାଳା ଗଲେ ଗୋ
କୁସୁମିତ ହେବ ଉନ୍ନତ ତ୍ରୁମା ବକ୍ଷ
ଛାନ୍ତି ଦେବିଗୋ ଚରଣରେ ପୁଣିତୃପୁର
ନୃତ୍ୟର ତାଳେ କର୍ମ ଉଠିବ କଷ ।

× × × × × ×

ଦିଜନ ନିଶାର ଜଡ଼ତା କାଟି ମୁଁ ତୋଳିବି
ବଂଶୀର ଏକ ଲାଳିତ୍ୟମନ୍ୟୀ ରାଗିଣୀ
ଉର୍ବଶୀ ତୁମେ ପାଶେ ପାଶେ ଖାଲିଥିବ ଗୋ
ପରାଣେ ମୁଁ ଥାଉ ଅଧିକ ତୁମ୍ଭୁ ଗାହେନ୍ତି ।
କାଜାଳ ମୁଁ ତ ଚିର କାଜାଳ ସଖୁରେ
ଦୁନିଆରେ କାହିଁ ପାଏନି କାହାତୁ ଆଦର ।
ବୁନ୍ଦୁକ୍ଷିତ ଏ ପରାଣେ ତାହୁଁଛି କେବଳ
ସେନେହ ତ୍ରୁମର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେହି ମୋ ବିଜବ ।

(୫୫)

ପୂର୍ବକୁ କହିଛି ଯେ ମାଘ ବର୍ଷ ଦେଲକୁ ମୁଁ ମହିନାରୀ ପୁର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୁଜି ପାଇଥିଲି - ମାସକୁ ୨୪ ଚଙ୍କା । ମଠ ଫଣ୍ଡର ୨୪ ଚଙ୍କା ସହ ଆଉ ୨୪ ଚଙ୍କା ମିଶିଲା ପରେ ମୋର ଚଳାଚଳ ବହୁତ ସୁବିଧା ଜନକ ହେଲା । ଅନ୍ୟ ଏକ ନୃତ୍ୟ ମୋସକୁ ପରିବର୍ଜନ କଲି । ସେ ମୋସରେ ମାସକୁ ପ୍ରାୟ ୩୫ ଚଙ୍କା ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ମୋର ମାଘ ବର୍ଷର ଅଧ୍ୟୟନ କାଳରେ ମା'ଙ୍କର (ବାରିପଦାର ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ସ୍ଵୀକର) କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଚିକିତ୍ସା ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ବାରିପଦାରେ ହସପିଟାଲ ଚାର୍ଜରେ ଥିବା ଡାଃ ରାଘବ ରାଓ ବାରିପଦାରୁ ବଦଳିଛୋଇ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଅର୍ଥେ ପେଡ଼ିକ୍ସର ସହକାରୀ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ବାବାଙ୍କର (ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର) ପରିଚୟ ଦେଶ ଭଲ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ସ୍ଵପାରିଶ ଯୋଗୁଁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେଇଙ୍କର ଖୁର୍ଦ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମମିଷନ ହେବା କଥା ସ୍ଵୀରୋଗ ବିଭାଗରେ, ମୁଁ ଯାଇ ମା'ଙ୍କର ଆତ୍ମମିଷନ କରାଇଥିଲି । ରାଘବ ରାଓଙ୍କ ନାମ କହି ପ୍ରଫେସର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେଇଙ୍କ ଖୁର୍ଦ୍ଦରେ ଆତ୍ମମିଷନ ହେଲା । ପରେ କିନ୍ତୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେଇ ମୋ ଉପରେ କ୍ଷୁର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ କାରଣ ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚାତରେ ଏ ଆତ୍ମମିଷନ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାଘବ ରାଓଙ୍କ ନାମ ଯୋଗୁଁ କଥା ବିଶେଷ ଖରାପ ହେଲା ନାହିଁ ।

ମା' (ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ଵୀ) ଯେତେ ଦିନ ହସପିଟାଲରେ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଖ୍ଯାଥା ଓ ଭାତ ମୁଁ ଆମ ମେଘରୁ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଯୋଗାଉଥିଲି ।

ଏକ ଛୋଟ ଅପରେସନ ପରେ ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କାନାରୁ ଡିସର୍ଚାର୍ଜ ହୋଇ ବାରିପଦା ଫେରିଗଲେ ।

ଢୁଢୀୟ ବର୍ଷରେ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ଆମ ବ୍ୟାବର ପିଲାଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବାର ପାଲିପଡ଼ିଲା । ସରଜାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଷଢ଼ିବୁର ପାଇଁ କିଛି ପଇସା ମିଳିଥିଲା ଓ ବଳକା ହର୍ଷ ପିଲାମାନେ ଦେଉଥିଲେ । ମୋ ବୁଝି ପଇସାରୁ ଏହି ପରିଭ୍ରମଣ ପାଇଁ ପଇସା ମୁଁ ଦେଇପାରିଥିଲି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଉତ୍ତର ଭାରତ ପରିଭ୍ରମଣରେ ବାହାରିଗଲୁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ପାଥୋଲୋଜି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ବ ସବୁ ଦେଖୁ ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ । ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବା ବାଟରେ ମୋତେ କିନ୍ତୁ

ବଢ଼ିବାର ଜଣାପଡ଼ିଲା । ସେ ସମୟରେ ରାମନବମୀ ପାଇଁ ତ୍ରୈବରେ ଲୋକଗହକି ବେଶୀ ଥିଲା । କିଛି ଲୋକ ଜବରଦସ୍ତ ଆମ ତବାରେ ପଶିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ତବାର କାଟ ତାଙ୍ଗି କିଛି ପିଲା ରତ୍ନାକ୍ର ହେଲେ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ମୋ ଦେହରେ ଚିକେନ୍ ପଞ୍ଚ ବାହାରିସାରିଥିଲା ।

ଆମ ସାଇରେ ପାଥୋଲୋକି ପ୍ରଫେସର ଅନନ୍ତ ମୋହନ ତ୍ରୁପାଠୀ ଥିଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ଦିଲ୍ଲୀର ଜନଫେକସର ହସପିଟାଲରେ ଆଡ଼ମିସନ କରି ଦେଲେ ଓ ସବୁ ପିଲା ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦିଲ୍ଲୀର ଯାହା ସବୁ ଦେଖା ଦେଖୁ କରିବାର କଲେ ଓ ମୁଁ ହସପିଟାଲରୁ ଡିସର୍ଟ ହେଲେ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର ଏମ.ପି.କ କାଟରକୁ ଯାଇ ସେଠାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିବାର ଠିକ୍ କରିଦେଇଗଲେ ।

ନିଜଲୋକଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦିଲ୍ଲୀର ଜନଫେକସର ହସପିଟାଲରେ ରହିବା ମୋତେ ବେଶ କଷକର ହେଲା । ମେଡିକାଲ ଶ୍ରୁତେଷ୍ଟ ହିସାବରେ ମୋତେ ସମସ୍ତେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ । ମୋ ରୂପରେ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ରୋଗୀଥିଲେ ସେ ଜଣେ ତାତ୍ତ୍ଵର ଥିଲେ । ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଚିକେବପଞ୍ଚ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇବାର ଆଶୁଥିଲେ ଓ ମୋତେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ଦେଉଥିଲେ । ହସପିଟାଲ ଶାଦ୍ୟ ମୁଁ କେଉଁ ଦିନ ନିଏ କେଉଁ ଦିନ ନିଏ ନାହିଁ । ସେ ତାତ୍ତ୍ଵରବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଭଲ ଚିହ୍ନ ପରିଚୟ ହୋଇଗଲା ।

ଜନଫେକସର ହସପିଟାଲରୁ ଚିଠି ଲେଖିବାକୁ ମନା - କାକେ ଚିଠିରେ ଜନଫେକସର ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବ । ମୋର ସହପାଠୀମାନେ କଟକ ପହଞ୍ଚିଲେ ବାରିପଦାରେ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଖବର ଦେବାର କଥା ।

ପ୍ରାୟ ୧୦ ଦିନ ପରେ ମୋତେ ତାତ୍ତ୍ଵର ଖାନାକୁ ଡିସର୍ଟ କଲେ । ମୋର ପେଣ୍ଟ, ସାର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ଆଗରୁ କାହିଁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ହସପିଟାର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଚକୁଥିଲି । ମୁଁ ହସପିଟାଲରୁ ଡିସର୍ଟ ହେବା ସମୟରେ ମୋର ପୂର୍ବ ପୋଷାକ ମୋତେ ମିଳିଲା । ହସପିଟାଲ ପୋଷାକ ଫେରିପତ୍ର ଦେଇ ମୋ ନିଜ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ବାହାରକୁ ଆସିଲି ।

ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର ଏମ.ପି.କ ଘରକୁ ଆସିଲି । ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର ବହୁତ ଗ୍ରେହା ଲୋକଥିଲେ । ସେ ପ୍ରାୟ ବିଛଣାରେ ରହୁଥିଲେ । ପାର୍କିଆମେଣ୍ଟ ଯାଉନଥିଲେ ।

ପରେ ଜାଣିଲି ତାଙ୍କୁ ଆଗରୁ ଯେଉଁ ଚେତ୍ତିଏସନ ଚିକିତ୍ସା ଦିଆଯାଇଥିଲା ତା ଫଳରେ ତାଙ୍କ ପିଠିରେ ଆଗୋଗ୍ୟ ନ ହୋଇଥିବା ଯା ଥିଲା - ଏହା ଅଧିକ ଚେତ୍ତିଏସନର ଫଳ । ତେଣୁ ସେ ସବୁବେଳେ ଶୟ୍ୟାଶ୍ୟୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବସାରେ ୨/୩ ଦିନ ରହିଲା ପରେ ମୋର ଚିକଟର ବଦୋବସ୍ତ କରାଗଲା । ଆମ ପ୍ରଫେସର ମୋର ଚିକଟର ପଇସା ଦେଇଯାଇଥିଲେ ।

ମୁଁ ଟ୍ରେନରେ ଫେରି ଆଗ ଗାଁକୁ ଗଲି । ମୋ ମା' ସେତେବେଳକୁ ମୋର କୌଣସି ଖବର ପାଇନଥିଲେ । ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବା ଜଣାଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ମୁଁ ଫେରିନାହିଁ ତାହା ସେ ଜାଣି ନ ଥିଲା । ଠାକୁର ମାନସିକ କରିଯାଇଥିଲା । ଗାଁରେ ମୋତେ ଦେଖିଲାପରେ ପୂଜା ହେଲା ।

ମୁଁ ଗାଁକୁ ବାରିପଦା ଗଲି ଓ ପରେ କଟକ ଆସିଲି ।

ଡୃତୀୟ ବାର୍ଷିକୀ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ଖୁବ୍ ଡିଇଟି ବେଳକୁ ଷେଖୋଷେପର ଆବଶ୍ୟକତା ହୁଏ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ନୃଥା ଷେଖୋଷେପ କିଣିଥାନ୍ତି । ମୋର ଉପର ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ବନ୍ଦୁ ଶୀତଳ ଘୋଷ ମୋତେ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ଷେଖୋଷେପ ଦେଇଥିଲେ ଓ ନୃଥାଚିଏ ସେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ କିଣିଥିଲେ । ସେ ଜାଣିଥିଲେ ନୃଥା ଷେଖୋଷେପ କିଣିବାକୁ ମୋର ସମ୍ମଳ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ମୁଁ ମୋ ଡାକ୍ତରୀ ପାଶ କରିବାଯାକେ ଚଳାଇଥିଲି । ମେଡ଼ିକାଲର ପଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହେଲାଠାରୁ କୌଣସି ବହି ମୁଁ କିଣି ନ ଥିଲି । ଉପର କ୍ଲୀସର ପିଲାଙ୍କର ବହି ସବୁ ମୋ ପାଖକୁ ସେମାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଆସୁଥିଲା ଓ ମୋର କାମ ଚଳିଯାଉଥିଲା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ୪ ବର୍ଷ ମେଡ଼ିକାଲ ପଡ଼ା ସମୟରେ ମୁଁ ..ସେ ସୁନ୍ଦର ବହି କିଣି ନ ଥିଲି ତଥାପି ବହିର ଅଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।

ଡୃତୀୟ ବର୍ଷ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ଆଉ ଏକ ବିଶେଷ ଘଟଣା ହେଲା । ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଜାଇଙ୍କ ଖବର ପାଇଲି । ଶୁଣିଲି ସେ ବାରିପଦା ଛାତ୍ରିବା ପରେ (୧୯୪୯ ମସିହା ବୋଧ ହୁଏ) ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଯାଇ ସେଠାରେ ଲେବର ଯୁନିୟନ ସେକ୍ରେଟାରୀ ହିସାବରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ଟାଟା କମ୍ପାନୀର ମୟୂରଭାଞ୍ଜରେ ଥିବା ନାଟି ଖଣ୍ଡି ଭିତରୁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଗୋଟିଏ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଥିଲା ଗୋରୁ ମହିଷାଣୀ, ସୁଲେଇପାଟ । ଶ୍ରମିକ ଆଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ସେ ସେତେବେଳକୁ ଲେବର ଯୁନିଅନର ସେକ୍ରେଟାରୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ମୋର

ବହୁତ ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ମାଘ ବର୍ଷ ପୂଜା ହୃଦୀରେ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲି । ମୋର ପ୍ରୁଧାନ ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଆର୍ଥିକ ସାହାୟ୍ୟ । ପ୍ରତିବର୍ଷ କଲେଜର ଆଡ଼ମିସନ୍ ଫିସ ୨ଟି କିଣ୍ଟିରେ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ଟଙ୍କା କରି ୨୦୦ ଟଙ୍କାର ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ଭାଇଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟରେ ଏହା ପୂରଣ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରି ମୁଁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ବାହାରିଲି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଆର୍ଥିକ ସାହାୟ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଦେଖିପାରିଲିନି । ୧୯୪୪ ପୂଜା ହୃଦୀରେ ମୁଁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଗଲି । ଆଗରୁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ଥରୁଚିଏ । ୯ମ ଶ୍ରେଣୀରେ ସ୍କୁଲ ଏକ୍ଷକରସନ୍ତରେ ବାଦାମପାହାଡ଼, ଟାଟା ରତ୍ୟାଦି ସାଉତ୍ ହିସାବରେ ଯାଇଥିଲି । ବାରିପଦା ହାଲସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ କାଶୀନାଥ ମିଶ୍ର ଆମ ସହିତ ଥିଲେ । ତଥାପି ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଯିବାର ବାଟ ପଚାରି ବୁଝିଥିଲି । ବାରିପଦାରୁ ବସ୍ତରେ ରାଇରଙ୍ଗପୁର ଆସି ରାତିରେ ସେଠାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଟଗାଟିଏ ଧର୍ମଶାଳା ବାରଣ୍ଡାରେ ରାତି କାଟି ତା ପରଦିନ ସକାଳେ ଟାଟା ବାଦାମପାହାଡ଼ ପାସେଞ୍ଚର ଟ୍ରେନରେ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଗଲି । ଦିନ ୧୧ଟା ସୁଦ୍ଧା ପହଞ୍ଚିଲି । ଭାଇଙ୍କ ଘର ପାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ଭାଇ ଓ ବୋହୁ ମୋତେ ଦେଖି ବେଶ ଖୁସି ହେଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାପରେ ଜାଣିଲି ଯେ ବାପାଙ୍କ ମୁହୂୟ ଜୀବର ସେମାନେ ବହୁତ ତେରିଲେ ପାଇଥିଲେ ।

୨/୩ ଦିନ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ରେ ରହି ଭାଇଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲି । ତାପରେ ବାରିପଦା ଆସିଲି ଓ ସେଠାରୁ କଟକ । ତାଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ପଇସା ପାଇଲି ସେଥିରେ ସେ ବର୍ଷର କଲେଜର ଆଡ଼ମିସନ୍ ଫିସ ହୋଇଗଲା । ଗାଁ ଛାତ୍ର କୁଆମରା ସ୍କୁଲରେ ଟଙ୍କିବା ପାଇଁ ଏଇ ଭାଇ ମୋତେ ସାଇକେଳରେ ଦୁର୍ଗାପୁରରୁ କୁଆମରା ଆଣି ସେଠାରେ ନାମଲେଖାଇଥିଲେ । ବୈଶିଙ୍ଗାରେ ପାଠ୍ୟକ୍ଷିଳୀ ବେଳେ ଆର୍ଥିକ ସାହାୟ୍ୟ ନ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ବାରିପଦାରୁ ମୋର ଜଳମନ୍ୟ ଥାନାକୁ ଟେଲିଫୋନ୍ କରି ବୁଝୁଥିଲେ । ପରେ ବୈଶିଙ୍ଗାରେ ମୋର କୁର ଓ କାଶ ଭଲ ନ ହେବାକୁ ମୁଁ ବାରିପଦା ଆସି ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ତହିଁ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇଥିଲି । ଏ ସବୁ କଥା ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଭାଇବାନଙ୍କର ଅସୀମଦୟା । ମୋର ଆବଶ୍ୟକ ପଢ଼ିଲା ବେଳକୁ ମୋ ପାଇଁ କୌଣସି ବନ୍ଦୋବନ୍ଦ ସେ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ମୁଁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଯାଇ ଭାଇଙ୍କଠାରୁ କଲେଜ ଫିସ ଆଶୁଥିଲି । କେତେ ଥର ମନିଅର୍ଦ୍ଦରରେ ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ପଇସା ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲି ।

ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ୪୨୍ ବର୍ଷରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ପାଠୋଲୋଜି, ଫାର୍ମାକୋଲୋଜି, କୁରିସପ୍ଲଞ୍ଚେନ୍ ସହିତ ସାଇଜିନ୍ ଓ ପକ୍ଷିକ ହେଲଥ ଆମର ପାଠ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଥିଲା । ଏହି ୪ଟି ବିଷୟ ବନ୍ଦୁରେ ଆମକୁ ଏମ.ବି.ବି.ଏସ. ପାର୍ଟ - ୧ ଯୁନିଭରସିଟି ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜର ପାଠ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଆଉଟିକେ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ କରିବାକୁ ଉଛ୍ଵାସ କରୁଛି ।

ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱିତୀୟବର୍ଷ ପରେ ଏନାଟୋମି, ଓ ଫିଜିଓଲୋଜିରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ଏଥରେ ପାଶକଲେ ପ୍ରଥମ ଏମ.ବି.ବି.ଏସ. । ଯାଏ ବର୍ଷରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ପଥୋଲୋଜି, ଫାର୍ମାକୋଲୋଜୀ, କୁରିସପ୍ଲଞ୍ଚେନ୍ ସହ ସାଇଜିନ୍ ଓ ପକ୍ଷିକ ହେଲଥ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ପରୀକ୍ଷା ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ ଶେଷକୁ ହୁଏ । ଏହା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରୀକ୍ଷା । ଶେଷ ଏମ.ବି.ବି.ଏସର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ।

ଦୃତୀୟ ବର୍ଷରୁ ଉପର ବିଷୟ ୪ଟି ସହିତ ମେଡ଼ିସିନ୍, ସାର୍ଜରୀ, ଗାଇନିକୋଲେଜୀ, ଚନ୍ଦ୍ର ଗଲାନାସାକର୍ଷ ଆଦି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପଡ଼ାଯାଏ - କିନ୍ତୁ ଶେଷ ଏମ.ବି.ବି.ଏସର ୨ୟ ଭାଗ ପରୀକ୍ଷା ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ହୁଏ ।

ଶେଷ ଏମ.ବି.ବି.ଏସରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲାପରେ ବର୍ଷଟିଏ ହାତ୍ସର ମୋହସିପ କରିବା ଦରକାର ବାଧ୍ୟତା ମୂଳକ ନ ଥିଲା ।

ଏବେ କିନ୍ତୁ ମେଡ଼ିକେଲ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ବନ୍ଦୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି - ୪ ବର୍ଷର ପାଠ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ୪ %, ବର୍ଷରେ ଶେଷ କରାଯାଉଛି - ହାତ୍ସରସର୍ଜନ ବଦଳରେ ଇନ୍ଦରାରବସିପ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ - ତା ପରେ ଯାଇ ଡାକ୍ତରୀ ଲାଇସେନ୍ସ କରି ଅପାରିବ ।

ସାଇଜିନ୍ ଓ ପକ୍ଷିକ ହେଲଥ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ ଡାୟ. ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ପାଣିଗ୍ରାହୀ - ଡାୟ. ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ତାଙ୍କର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପଡ଼ାଇବାରେ ବେଶ ଧୂରନ୍ତର ଥିଲେ । ଆମେ ସବୁ ତାଙ୍କର କ୍ଲ୍ୟୁସ ନୋଟ୍ ପଢ଼ି ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଥିଲୁ । ପାଠୋଲୋଜି ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ ଡାୟ. ଅନ୍ତ ମୋହନ ତ୍ରୀପାୟୀ ଓ ଡାୟ. ଗୋପିବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତି । ଫାର୍ମାକୋଲୋଜି ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ ପ୍ରଫେସର ଓଡ଼ିଆ, କୁରିସପ୍ଲଞ୍ଚେନ୍ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରଫେସର ନ ଥିଲେ । ତଦାନୀତନ କଟକ ସିରିଜ ସର୍ଜନ ଡାୟ. ଗୌରାଜ ଚରଣ ପଞ୍ଜନାୟକ ଆମ କ୍ଲ୍ୟୁସ ନେଉଥିଲେ । ସେ କ୍ଲ୍ୟୁସର ଏହି ବିଶେଷତ୍ତ ଥିଲା

ଯେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସାକରୁଥିଲୁ ଓ ସେଥିରେ ସେ ବେଶ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରାମ୍ବା ପାଇଁ ଜୁରାୟ ବହି ପଡ଼ି ଆମେ ଯାହା କିଛି ଶିଖୁଥିଲୁ ଓ ସେହି ହିସାବରେ ପରାମ୍ବା ଦେଉଥିଲୁ ।

ଚତୁର୍ଥ ବାର୍ଷିକୀ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ପିଲାଙ୍କର ବିମ୍ବରେ ସୁଏରେଇ ସିଷ୍ଟମ ଦେଖିବାକୁ ବିମ୍ବ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏ ଥିଲା ଆମର ଷଢ଼ି ଚାର । ସୁଏରେଇ ପାଇୟ ସବୁ ମଞ୍ଚ ସମ୍ବୁଦ୍ଧରେ ସୁଏରେଇ ଡିସରାଯି କରୁଥିଲେ, ତାହା ଆମେ ଦେଖିଲୁ । ତା' ସହିତ ବିମ୍ବର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦର୍ଶନୀୟ ଛାନ ସିନେମା ଇତ୍ୟାଦି ବୁଲି ଦେଖିଥିଲୁ । ସିନେମା ସୁଚିଂ ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲୁ । ସି.ଆଇ.ଡ଼.ର ଅଞ୍ଚଅଂଶ ସୁଚିଂ ଦେଖିଥିଲୁ । ବିମ୍ବରୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ମୁଁ ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଛି କିଛି ଜିନିଷ ଆଣିଥିଲି । ମୋ ଭାଇଭାଇଣୀଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଆଣି ପାରି ନ ଥିଲି । ବିମ୍ବର ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ ମୋ ସଞ୍ଚୟର ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲି ।

ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ଚତୁର୍ଥ ବାର୍ଷିକୀ ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ ମୋ ଜୀବନର ଆଉ ଏକ ସ୍ଵରଣୀୟ ଘରଣା ହେଲା ଦକେଇଘାଇ ଭାଙ୍ଗିବା । ୧୯୪୪ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର କଥା । ଦକେଇଘାଇଭାଙ୍ଗିବାର ପରଦିନ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲରେ ଆମେ ଖବର ପାଇଲୁ ଦକେଇଘାଇ ଭାଙ୍ଗିଛି । ସେ ଅଞ୍ଚକର ବା ଜଗତସିଂହପୁର ସବ୍ଦତ୍ତିଜନର ବହୁତ ଘରବାଢ଼ି, ଗାଈ ଗୋରୁ ମଣିଷ ବଢ଼ି ପାଣିରେ ଭାସି ଯାଇଛନ୍ତି - ସେ ଅଞ୍ଚକୁ ସରକାର ସ୍କ୍ରୋପେବକ ପଠାଇବେ - ଯେଉଁମାନେ ସେ ଅଞ୍ଚରେ ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ କରିବେ - ଖାଇବା ଶୋଇବା ଆଦିରେ ଠିକ୍ ଠିକଣା ରହିବନି - ଯେଉଁମାନେ ଯିବାକୁ ତାହାଙ୍କି ଶୀଘ୍ର ବାହାରି ପଡ଼ନ୍ତି । ଅନିଶ୍ଚିତତାକୁ ଲମ୍ବ ଦେବାର ମୋର ପ୍ରବୃତ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ବାହାରିପଡ଼ିଲି । ମୋ ସହିତ ମୋ ସହପାଠୀ ମଧ୍ୟ କେତେଜଣ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ନିଜର ପେଣ୍ଟଶାର୍ଟ ତତ୍ତ୍ଵିକାରୀ ବେଗରେ ପୁରେ ଜଳଖ୍ୟା ଖାଇ ଆମେ ୨/୩ ଜଣ ବାହାରିପଡ଼ିଲୁ । ମୋର ସହପାଠୀ ବ୍ରଜଗୋପାଳ ଯେନା, ଗଙ୍ଗାଧର ବେହେରା, ଗୌର ତତ୍ତ୍ଵ ଦାସ ଆଦି ଥିବାର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ହଷ୍ଟେଲରୁ ଜିପରେ ଆଣି ଆମକୁ କଲେଜ ଛକରେ ପହଞ୍ଚାଇଲା ପରେ ସମସ୍ତେ ଅଳଗା ଅଳଗା ଦଳରେ ସାମିଲ ହେଲେ - କେତେକ ଗଲେ ଯାଇପୁର, କେତେକ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଜଣେ ପାଇଁକି ହେଲାଥ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ ଭାଇରେକଟାର ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ସେନିଟାରି ଲବସପେକ୍ଷରଙ୍କ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଜିପରେ କନ୍ଧରପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିଲୁ । ସେଇଠି ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ତା ପରେ ଦେଖିଲି ଆଗକୁ ଖାଲି ପାଣି ପାଣି ପାଣି । ରାତ୍ରାଘାଟ ନାହିଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛର ଅଗ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ସେ ଦୂଶ୍ୟ ଏତେ ଭୟକର ଥିଲା ଯେ ଦେଖିଲେ ଉଚ୍ଚ ଆସୁଥିଲା । ଏ ସମ୍ବୁଦ୍ଧପ୍ରାୟ ଦୂଶ୍ୟ ସହ ଉପରୁ ମଧ୍ୟ ଝପିଛିପି ବର୍ଷା । କେଉଁ ଅଜଣା ପରିଷିତିକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ମୋତେ ଜଣା ନ ଥିଲା । ଅନ୍ୟ କେତେକ ସରକାରୀ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ନା ଜଣ ଏକ ମଟର ଚାଲିତ ଡକାରେ ବସିଲୁ - ଡକା କୁଆଡ଼େ ଯିବ ଜଣା ନାହିଁ । ଏ ଅଥଳ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଭିତରେ ପାଖାପାଖୁ ଘଷାଏ ଗଲାପରେ ଏକ ନଦୀ ବନ୍ଦରେ ଆମକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦିଆଗଲା ଓ ଆମେ ଜାଣିଲୁ ଏ ଛାନଟିର ନାମ ବିରିଡ଼ି । ବିରିଡ଼ି ହାଟ ପାଖରୁ ଚାଲି ଚାଲି ବାଲିଆ ପି.ଡବଲ୍ୟୁ ବଜଳାକୁ ଆସିଲୁ । ସେ ବଜଳା ଟିକେ ଉଜ୍‌ଯାଗାରେ ଥିବାରୁ ଜଳରେ ପ୍ରାବିତ ହୋଇନଥିଲା । ଯେଉଁ ଏସିଷାଷ ତିରେକଟାର ପାଦିକ ହେଲଥ ଆମ ସାଜରେ ଥିଲେ ତାକ ଗାଁ ଥିଲା ଏହି ପାଖା ପାଖୁ ଅଞ୍ଚଳରେ । ଅଭଜ ବୋଲି ଗାଁ । ତାକ ଗାଁର ସବୁଦ୍ଧର ବୁଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ଗାଣଗୋରୁ ଓ ମଣିଷ ବହୁତ ଭାସିଯାଇ ଥିଲେ । ପହଞ୍ଚବାର ପରବର୍ଷ ୧୫ ଦିନର ଆମର ଅବସ୍ଥାନ ଥିଲା ଏହି ବାଲିଆ ତାକ ବଜଳା - ଆମ ଚିମର ଲିଡ଼ର ଏକ କାଠମରରେ ତାଙ୍କର ଜିନିଷପତ୍ର ରଖିଲେ । ମୁଁ ଓ ସେନିଟାରି ଲବସପେକ୍ଷାର ସେହି ଘରେ ତଳେ ଆମର ବେଗ ରଖିଲୁ ।

ଚିମ ଲିଡ଼ର ଆମକୁ ବରାତ କଲେ ପାଖ ପାଖର ଗାଁକୁ ଯାଇ କୁଅ ଓ ପୋଖରୀ ପାଣି ବିଶୋଧନ କରିବୁ ।

ଜର ଖାଡ଼ାରୋଗୀକୁ ଔଷଧ ଦେବୁ - ଓ କଲେରା ପାଇଁ ସମସ୍ତକୁ ଲନ୍ଜେବସନ ଦେବୁ ।

ପ୍ରଥମ ଦିନେ ୨ ଦିନ ଉପରୁ ପଡ଼ୁଥିବା ଚାତ୍ରା ଚାଉଳ ସଂଗ୍ରହ କଲୁ ଆମ ପାଇଁ - ଉପରୁ ପଡ଼ୁଥିବା ଅଖାରୁ ଲୋକେ ଆମକୁ ଚାତ୍ରା, ଚାଉଳ, ବ୍ରେଡ଼ ବିସକିଟ ଆଦି କିଛି କିଛି ଦେଉଥିଲେ । ଯେତିକି ସଂଗ୍ରହ କଲୁ ତାକ ବଜଳାକୁ ଆଣିଲୁ ଓ ଆମ ଲିଡ଼ର ଆମର ଖାଇବାପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ । ଜଳଖାଆ ଚାତ୍ରା ଦିନ ବେଳେ ଓ ରାତିରେ କୌଣସି ମତେ ଭାତ ଓ କୌଣସି ସିଖା ତରକାରୀ କରାଉଥିଲେ । ବଜଳାରେ ଥିବା ବେଳେ ଆମ ପାଇଁ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରାଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ୨ ଦିନ ଚାତ୍ରାରେ ଚଳିଲୁ - ପରେ ଭାତ ମିଳିଲା ।

ଏ ଭିତରେ ପାଣି ଛାଡ଼ିଲାପରେ ୨ୟ ଓ ୩ୟ ଦିନ ବେଳକୁ ଆମେ କେତେକ ପାଖ ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ ସମ୍ମନ ଦେଲୁ । ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଗାଁକୁ ଫେରୁଥାଆନ୍ତି । କୁଠିଂ ପାଉଡ଼ର କୁଅରେ ପକାଇଲୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭେକସିବ ଦେଲୁ ଓ କୁର ରୋଗୀଙ୍କୁ ବଟିକା ବାଣ୍ଡିଲୁ । ଖାଡ଼ା ପାଇଁ ସାଲପା ଗୁଆନିତିବ ।

ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ ଆମକୁ ଗାମୁଛା ବଦଳ କରି ପାଣି ଭିତରେ ଯିବାକୁ ପହଞ୍ଚିଲା । ଅଷ୍ଟେଅଷ୍ଟେ ପାଣି । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଫେର ବଦଳ କରୁଥିଲୁ ।

ଆସେ ଆସେ ବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାର ଗାଁକୁ ଯାଇଛେଲା - ସେସବୁ ଗାଁରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା କଲୁ । କଟକ ବିରିତି ଜଗତସିଂହପୁର ଗାସ୍ତା ପ୍ରାୟ ୧୦/୧୨ ଦିନ ପରେ ଖୋଲିଗଲା । ବସ ଯିବା ଆସିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଗାଁ ସେବା ଛାଡ଼ି ମୁଁ ବସ ଚଢ଼ି କଟକ ଫେରି ଆସିଲି ଓ ମୋ ହଷ୍ଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ଅନ୍ୟ ବନ୍ଦମାନେ ଆଗରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଯାଇପୁର ଯିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ହେଲକେଘୁରରେ ନିଆଗଲା ବୋଲି ପରେ ଶୁଣିଲୁ ।

ଆଗରୁ ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିବା ବେଳେ ଘର ପୋଡ଼ିଗଲେ ପାଣି ବୋହି ନିଆଁ ଲିଭାଇବା, ଡାକ୍ତର ଖାନାରେ, ସମ୍ପର୍କୀୟ ଦାବୀ କରୁନଥିବା ଶବ ପୋଡ଼ି ଆଦି ସାମାଜିକ ସେବା ମୁଁ କରିଥିଲି - ଦଲେଇ ଘାଇ ପରେ ବଢ଼ି ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ କରିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋର ହେଲା - ଏ ଅଭିଜ୍ଞତା ମୁଁ ଜୀବନରେ ଭୁଲି ପାରିବିନି ।

ପାଣି ଛାଡ଼ିଲାପରେ, ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଗାଁରେ ଆମେ ଚିକିତ୍ସା, ପାଣି ବିଶେଷଧନ ଓ ଭେକସିନେସନ କରିଥିଲୁ ତା'ର ଏକ ବିବରଣୀ ତିଆରି କରି ଚିମ୍ବ ଲିଡ଼ରଙ୍କୁ ହେଇଥିଲି - ତା ସହିତ ଗାସ୍ତା ଓ ଗାଁଶାର ମୋୟ ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରିଥିଲି ।

କଟକଙ୍କୁ ଫେରିଲାପରେ ପଣ୍ଡିତ ନେହେରୁ ଦଲେଇ ଘାଇ ଦେଖିବାକୁ ଆସି ବାଲିଯାତ୍ରା ପଡ଼ିଆରେ ଯେଉଁ ଭାଷଣ ଦେଲେ ତା'ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଥିଲି । ଦଲେଇ ଘାଇ ଭାଙ୍ଗିବାର ପ୍ରାୟ ୧୫/୧୨ ଦିନ ପରେ ସେ ଓଡ଼ିଶା ଆସିଥିଲେ ।

ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ଚତୁର୍ଥ ବାର୍ଷିକା ଛାତ୍ର ଥିଲା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍କୁଲଣୀୟ ଘରଣା ହେଲା - ସୀମା ଆୟୋଜନ - ୧୯୪୭ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ । ସୀମା କମିଶନର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାରା ଓଡ଼ିଶାରେ । ଆୟୋଜନ ସ୍ଵତ୍ୟୁର୍ଗ ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କଟକ, ପୁରୀ, ବ୍ରଜପୁର ଆଦି ଛାନରେ ଆୟୋଜନ

ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହୋଇଥିଲା । କଟକରେ ରେଡ଼ିଓ ସେସନ ଆଗରେ ପିକେଟିଂ କରିବାକୁ ଆମେ କେତେକ ମେଡ଼ିକେଲ ଛାତ୍ର ଆସିଥିଲୁ । ଚିଯରଗେସ ଓ ଗୁଲିଚାଳନା ଦେଖୁ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ସେଠାରୁ ଆସି ଆମ ହଷ୍ଟେଲ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେହି ଗୁଲିକାଣ୍ଡରେ ସୁନୀଲ ଦେ ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା । ମେଡ଼ିକେଲରେ ପୋଷମର୍ଟମ ପରେ ସେ ଶବ ପ୍ରସେଶନରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଶହ ଶହ ଛାତ୍ର କଟକ ସହରରେ ବୁଲିଥିଲୁ । ପୁରୀରେ ବେଜପାଣିଆ ନାମକ ଜଣେ ବାଳକର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ଆଦୋଳନ ପାଇଁ ଡିଶାର ସମସ୍ତେ ଆପେ ଆପେ ଆଗେର ଆସିଥିଲେ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ଏହି ଆଦୋଳନରେ ଡିଶାର କୌଣସି ଉପକାର ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ଏକ ନିଷ୍ଠଳ ଆଦୋଳନ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଏକ କଥା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଡିଶା ସହିତ ଗଡ଼ିଜାତ ମିଶ୍ରଣ ସମୟରେ ମଧ୍ୟରଭଞ୍ଜ ଡିଶାରେ ନମିଶି ଅଲଗା ଥିଲା । ସୋସାଲିଷ୍ଟ ନେତା ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦ୍ଵିବେଦୀ ବାରିପଦାର ମଧ୍ୟବନ ପଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟରଭଞ୍ଜବାସୀଙ୍କୁ ଡିଶାରେ ମିଶିବା ପାଇଁ ମିଟ୍ଚ କରାଇଥିଲେ । ଆମେ ସବୁ ଘାଇଷୁଲ ଛାତ୍ର । ଦ୍ଵିବେଦୀଙ୍କୁ କଳାପତାଙ୍କ ଦେଖାଇ ‘ଦ୍ଵିବେଦୀ ଫେରିଯାଥ’ ବୋଲି ଧ୍ୱନି ଦେଇଥିଲୁ । ଡିଶାଆ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରଭଞ୍ଜ ଡିଶାରେ ମିଶିବାକୁ ଯିଏ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିଲା, ଆଜି ସୀମା ଆଦୋଳନରେ ଅନ୍ୟ ଡିଶାଆ ଭାଷାଭାଷି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଡିଶାରେ ମିଶାଇବାକୁ ସେ ଆଦୋଳନ କରୁଛି । ରାଜନୈତିକ ନେତାଙ୍କ ହାତରେ ଛାତ୍ର ସମାଜ ଯେ କ୍ରୀଡ଼ନକ - ତାହା ଏଥରୁ ସମ୍ଭବ ଜଣାପଦିଯାଉଛି ।

ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷରେ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଟିଅ ମିନିର ବିବାହ ହେଲା । ବିବାହ ଉସ୍ତବରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ମୁଁ ବାରିପଦାରେ ଥିଲି । ସେ ସମୟର ବାରିପଦାରେ ଥିବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ଏସଟିଓ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୁଦନ ଦାଶଙ୍କର କକେଇପୁଅ ଜାଇ ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ ପ୍ରାକୃତ ହୋଇଥିଲା । ମଧୁସୁଦନ ଦାଶ ଥିଲେ ସୁର୍ଯ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ନିଳକଣ୍ଠ ଦାଶଙ୍କର ଜାମାତା । ଡିଶାର ଏକ ସୁପରିଚିତ ଓ ଖ୍ୟାତନାମା ପରିବାର । ଏମିତି ପରିବାରରେ ସାମର୍ଜନ ପାଇନ କରିବା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଆଗ୍ରହ ରହିବା ସ୍ଥାପିବିକ । ତେଣୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ ସହିତ ମିନିର ବିବାହରେ ବାବା ଦେଶ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥିଲେ । ରାମ ବାବୁ ଥିଲେ ବି.ଏ.ବିଏଡ୍. ପରେ ସେ କରଞ୍ଜିଆ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା କଲେ ଓ ପରିବାର ସହିତ କରଞ୍ଜିଆରେ ଥିଲେ ।

ମିନିର ବିବାହ ପରେ ଉଦତୋଷ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କର ସୀଙ୍କର ଅଧିକ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଶ୍ରୀଦା ପାଇଲା ପରି ମୋର ମନେ ହେଲା । ମିନି ସହିତ ସେ ମୋର ବିବାହ କରିପାରନ୍ତି ବୋଲି ଯେଉଁ ଅପପ୍ରଚାର ସେ ସମୟରେ ବାରିପଦାରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲା, ଏ ବିବାହପରେ ତାର ଅବସାନ ହେଲା । ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜକୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଗଲାପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଘର ସହିତ ମୋର ସମ୍ପର୍କ ଅତ୍ରୁଚ ରହିଥିଲା । ୧୯୪୦ ରୁ ଯେଉଁ ସମ୍ପର୍କର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ମୋ ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ତାହା ବହୁପରିମାଣରେ ବୃକ୍ଷି ପାଇଥିଲା । ଘର ଶିକ୍ଷକରୁ ମୁଁ ସେ ଘରେ ଆଉ ଏକ ପିଲା ହିସାବରେ ଗଣା ହେଲି । ପାରିବାରିକ ସମୀକରଣରେ ମୁଁ ଥିଲି ପିଲାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବଡ଼ । ତେଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ବଡ଼ ଭାଇ ଖାନରେ ରହିଲି । ଏହା ଥିଲା ଏକ ସ୍ଵତଃ ସଂଜ୍ଞାତ ସମୀକରଣ । ଖାଲି ମୋ ପଚରୁ ନୁହେଁ ଉଭୟ ପଚରୁ । ତାର ପରିପ୍ରକାଶ ହେଲା ମିନିର ବିବାହ ପରେ ।

ବିବାହ ରାତିରେ ବରକନ୍ୟା ବିଦା ହେଲା ପରେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ମଞ୍ଚ ଘରେ ପଡ଼ିଥିବା ଯୋଡ଼ା ପଳଙ୍କରେ ସତରଞ୍ଜ ପକାଇ ଶୋଇଥିଲି । ଅନ୍ୟ ପିଲା କହିଲେ ଷ୍ଟେଲିନ୍, ଲେନିନ୍, ନେତାଜୀ ଆଦି ମୋ ପାଖରେ ଶୋଇଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ନିଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ - ମୁଁ ଥିଲି ଜାଗ୍ରତ - ମୋ ଆଖରେ ପାଣି । କେତେ ସମୟ ଧରି ମୁଁ କାନିଥିଲି ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ହଠାତ ବାବା ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି । ମୋତେ ଅନେକ ଦେଇ ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୋ ଆଖରେ ସେ କୁହ ଦେଖିଛନ୍ତି ବୋଲି ଘରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି । ମୋ କାନ୍ଦ କେତେବେଳେ ସରିଲା ମୁଁ ଜାଣିନି । ସକାଳୁ ଜାଣିଲି ରାତିରେ ଯେମିତି ମୋର ଆବୋ ନିଦ ହୋଇନାହିଁ । ମିନିର ବିଦା ହେଲା ପରେ ମୁଁ କାହିଁକି କାନିଲି ? ସାନ ଭଉଣୀ ବିବାହ ପରେ ସେ ଘରଜାଢ଼ି ଗଲେ ଭାଇମାନେ କଣ ଏମିତି ଦୁଃଖ କରନ୍ତି । ମୋ ନିଜ ଭଉଣୀ ରାଧା ବିଦାୟ ହେଲା କଥା ମୋର ସେମିତି କିନ୍ତି ମନେ ପଡ଼ିଲାନି ।

ଭଉଣୀ ପାଇଁ ଭାଇର ସମେଦନ ଶାଳତା ମୋ ପାଇଁ କିନ୍ତି ଆର୍ଯ୍ୟଜନକ ନ ଥିଲା । ମିନି ବାହାଘରରେ ମୁଁ ତାହା ଅଙ୍ଗେଲିତେଜନ୍ତି । ସେହି ବିବାହରେ ମୁଁ ଗୀତଚିଏ ଲୋକୁଥିଲି -

ସେ ଦିନର ଚିକି ମନି ଅତି ଅଳିଆଳୀ ତ
 କଞ୍ଚଳ ପରାଶ ପୁଣି ନିହାତି
 କଥା ପଦେ କହିଲେ ତ ଛଳ ଛଳ ନୟନ
 ନୟନେ ସାଗର ଥିଲା ସାଇତି ।
 କେତେ କଳି ନ କରେ ସେ, ତଥାପିତ ସରଳ
 ଶାନ୍ତ ହରିଣୀ ସମ ନିରୀହ
 ଭାବିତ ହୁଏନି ତିଳେ ଚାଲିଯିବ ଆଜି ସେ
 ତୁଟାଇ ସେନେହ ମାୟା ଆମର
 ଅନୁପମ ପାରିଜାତ ହେଉ ହୃଥା ସରଗେ
 ନୃଥାଯର ଉରି ଉଠୁ ହରଷେ ।
 ସୁଖମାୟ ହେଉ ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ
 ଏତିକି କାମନା ଶୁଭ ଦିବସେ ।

କାଳକୁମେ ଏ ସବୁ ସମେଦନ ଶୀଳତା ହଜିଯାଇଛି । ମୋ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ
 କହୁଛି - 'କୌଣସି ସମର୍କର ଚିରଯାୟିତା ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରଶ୍ନ ଚିହ୍ନ ।'

ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ିବାର ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ
 ଥାଇପାରେ ବୋଲି ମୋର ଅନୁମାନ । ପୁଅଠାରୁ ଯାହା ଆଶାକରିବା କଥା ମୋଠାରେ
 ହୁଏତ ସେ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ମୁଁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ଡାକ୍ତର ହେଲା
 ବାହାରିବି । ମୋତେ ସେ ନିଜ ହାତରେ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି, ଏହି ଥିଲା ତାଙ୍କର ସତ୍ତୋଷ । ସେ
 ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ମୋର ଜୀବନ ଗଠନର ଶିଖୀ ସେ ନିଜ ।

ପରେ ପରେ ଏ ଭାବନା ତାଙ୍କର ନିର୍ମୟ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ହେଲା । ସେ ଠିକ
 କଲେ ମୋ ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିରୂପଣ ସେ କରିବେ ।

ମୋର ବଡ଼ ଭିଶୋଇ ସେତେବେଳକୁ ମୋ ପାଇଁ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ମା
 ପାଖକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି । ମୋର ମାନସିକ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଖାପ ଖାଇଲାଭଳି କୌଣସି ଝିଅର
 ପ୍ରସ୍ତାବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମା କୁ କହିଲି ତୋର ବଡ଼ ଜୋଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ
 ମନ ଦେବୁନାହିଁ । ମୋ ଲାଗି ମନଲାଞ୍ଜି ଝିଅ ଭବତୋଷବାବୁ ଠିକ କରିବେ । ଏହା
 ପରେ ବଡ଼ ଭିଶୋଇଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିବା ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଏହି ୪ଥ ବାର୍ଷିକୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ବାହାରୁ ଆସୁଥିବା ପରୀକ୍ଷକଙ୍କର ପକ୍ଷପାତୀତା ଯୋଗୁଁ ମୋର ପାଥୋଲୋଜିରେ ପାଶ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ୪ଥ ବାର୍ଷିକୀ ପରୀକ୍ଷାର କୌଣସି ବିଷୟରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ନହେଲେ ଆମର ସମ୍ବୂଧ୍ୟ ପାଠ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଛ ମାସ ପରେ ସେ ବିଷୟରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପୁଣି ବର୍ଷ ଶେଷକୁ ଅନ୍ୟ ସବୁ ବିଷୟରେ ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ପାଥୋଲୋଜିରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ନ ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ମୁଁ ଗ ମାସ ପରେ ସେଥିରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ଓ ଠିକ ୪ମ ବର୍ଷ ସରିଲା ବେଳକୁ ଶେଷ ଏମ.ବି.ବି.ସ୍କ. ଦ୍ଵିତୀୟ ପେପରରେ ସବୁ ବିଷୟରେ ପାଶ କରି ଠିକ ସମୟରେ ଏମ.ବି.ବି.ସ୍କ.ରେ ପାଶ କରିଥିଲି (୧୯୪୭) ।

ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ପଞ୍ଚମ ବାର୍ଷିକୀ ଛାତ୍ର ଥିବା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ମାନସିକ ରୋଗ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷାଲୀର ପାଇଁ ଆମେ କଟକରୁ ବିଶ୍ଵାରର ରାଶକୁ ଆସୁଥିଲୁ । ଏହାଥିଲା ଓଡ଼ିଶା ଓ ବିହାର ସରକାରଙ୍କର ବ୍ରନ୍ଦମାଣୀ । କଟକରେ ସେ ସମୟରେ ମାନସିକ ରୋଗୀଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ନ ଥିଲା । ରାଶରେ ଥିବା ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ବିଭିନ୍ନ ମାନସିକ ରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷାଲୀର କରୁଥିଲୁ । ପରେ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ମାନସିକ ରୋଗୀ ଚିକିତ୍ସାପାଇଁ ଶୟ୍ୟା ସଂଯୋଗ କରାଗଲା । ଏହି ଶିକ୍ଷାଲୀର ସମୟ ଆମ ପାଇଁ ଥିଲା ତିନି ସପ୍ରାହ୍ର । ଏହାପରେ ରାଶ ନିକଟରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚକ ଚିବି ସାନୋଟୋଟିପିମରେ ଏକ ସପ୍ତାହ ଚିବି ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷାଲୀର କରି ଆମେ ସବୁ କଟକ ଫେରୁଥିଲୁ ।

ଆମ ପାଇଁ ଏ ସମୟଟି ବେଶ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲା । ମାନସିକ ବ୍ୟାଧି ବିଷୟରେ ଓ ଚିବି ସାନୋଟୋଟିପିମାନ୍ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ ପରେ ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆମେ ସେଠାରେ ପରିବେଶଣ କରିଥିଲୁ । ଗୀତ, ନାଚ, ହାସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାପକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆଦି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ବେଶ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା ।

ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ପାଶ କଲାପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଆମର ହାଉସମ୍ୟାବସୀପ । ହାଉସମ୍ୟାବ ଥିବା ସମୟରେ ଆମର ମାସକୁ ଦରମା ଥିଲା ୧୦୦ ଟଙ୍କା । ମାସକୁ ୪୦ ଟଙ୍କାରେ ଚକ୍ରଥିବା ଅବସାନ୍ତ ଦେଖିଲେ ଆମର ରୋଜଗାର ୨ ପୁଣ ହେଲା ।

ହାଉସ୍ସର୍ଜନ ମେସରେ ଖୁଆପିଆ ଚିକେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଭଲ ଥିଲା । ମୁଁ ପ୍ରଥମ ୭ ମାସ ଶଳ୍ୟ ବିଭାଗରେ ହାଉସ୍ସମ୍ୟାନସିଦ୍ଧ କଲି । ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପ୍ରଫେସର ଡା. ଡି. ଏନ୍. ତ୍ରିପାଠୀ ପାଖରେ । ଡି.ଏନ୍. ତ୍ରିପାଠୀ ଆମର ଗାଁ ଲୋକ । ମୋ ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ତାତ୍ତ୍ଵର ହିସାବରେ ସେ ଦେଖୁଥିଲେ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଭଲ ଧାରଣା ଥିଲା । ଅନ୍ୟ ବିଭାଗରେ ହାଉସ୍ସର୍ଜନ ମାନଙ୍କୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅପରେସନ୍‌ର ସ୍ବିଧା ମିଳେ କିନ୍ତୁ ଡା. ଡି.ଏନ୍. ତ୍ରିପାଠୀ ମୋତେ ପେଟ ଅପରେସବ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ । ସେ ସବୁ ମୁଁ ନିଜେ ନିଜେ ଅନ୍ୟ କାହାରି ସାହାଯ୍ୟ ନ ନେଇ କରୁଥିଲି । ସର୍ଜରୀ ପାଇଁ ମୋର ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ିଲା ଓ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସର୍ଜରୀରେ ପି. ଜି. କରିବି ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଥିଲି । ସର୍ଜରୀ ପାଇଁ ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ିବାର ଆଉ ଏକ କାରଣ ଥିଲା, ସେ ସମୟରେ ଡା. ସୁନ୍ଦରମାର ଦାସ ଓ ଡା. ଦୁର୍ଗା ମିଶ୍ର ନାମକ ଦୁଇ ଜଣ ଯୁବ ସର୍ଜନ ଜଳଣ୍ଡରୁ ଫେରି ଆମ କଲେଜରେ ସର୍ଜରୀର ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପ୍ରଫେସର ହିସାବରେ ଜୟନ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସର୍ଜରୀର ଦକ୍ଷତା ଶଳ୍ୟବିଭାଗର ସମ୍ମାନ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି କଲା । ମୁଁ ପି.ଜି. ପାଇଁ ସର୍ଜରୀ ବାହିବାରେ ଏହା ହେଲା ଦିତୀୟ କାରଣ ।

ହାଉସ୍ସମ୍ୟାବ୍ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ମୋ ମା' ଓ ପିଲାମାନେ ଚଳିବା ପାଇଁ କେତେବେଳେ କିଛି କିଛି ପଇସା ଘରକୁ ଦେଇ ପାରୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ପରିବାର ପାଇଁ ମୋର ବଡ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା ସାନ ଭଉଣୀ କୁଙ୍କାର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ କରିବା । କୁଙ୍କା ମୋର ଚତୁର୍ଥ ଭଉଣୀ । ଗାଁ ସ୍କୁଲରୁ ନି.ପ୍ରା. ପରିଷାରେ ଉଚ୍ଚାର୍ଷ ହେଲାପରେ ଅଧିକ ପାଠ ପାଇଁ ମା ତାଙ୍କୁ ନାନା ସହିତ ନିଳଗିରି ପଠାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେଠାରେ ଚତୁର୍ଥ ଓ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ସେ ପଡ଼ିବ । ପରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ପାଠ ପରିବର୍ତ୍ତ ନାନାର ଦିତୀୟ ପୁତ୍ର ଭାଲୁଆକୁ କାଣେଇବାରେ ତା' ଦିନ ଯାଉଛି । ଆର୍କାକା. ନୀଳଗିରି ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଗାଁକୁ ଆଣିଲେ । ନାନା ଘରେ ସେ ପ୍ରାୟ ବର୍ଷଟିଏ କାଟିଛି । ପରେ ପରେ ତା' ବିବାହ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଲା ।

ଆନନ୍ଦପୁର ପାଖ ଜଡ଼ିପାଳରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଥିଲା – ଆନନ୍ଦପୁରର ଚାରୁନାନୀ ଘରର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରୁ । ଶତପଥୀ ଘରର ଜଣଜା ପ୍ରମେୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ । ଜଡ଼ିପାଳର କାହାକୁ ମୁଁ ଜାଣିନଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦପୁରର ଚାରୁନାନୀ, ଶାମବାବୁ, ହରେକୁଷବାବୁ ଓ ଦିବାକର କକା (ବାପାଙ୍କ ମାଉସୀ ପୁଅ ଭାଇ) ଆଦିଙ୍କୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି । ସେମାନେ

ଶିଥ ପସଦ କଲେ ଓ ବିବାହ କରିବାର ଯୋଗାଡ଼ କଲି । ଲିଳି ବାହାଘରରେ କିଛି ନ କରି ଫଳ ପୁଷ୍ଟ ଆଚିକା ଦେଇ ଖିଅକୁ ଚେକି ଦେଇଥିଲୁ । ଚେକା କନ୍ୟା ହିସାବରେ ସେ ବାହାଘର ଛେଲା କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଜଗାରକ୍ଷମ । ଗୋଜଗାର ଅନ୍ତ ଛେଲେ ମଧ୍ୟ ଶିଥ ପାଇଁ ଲୁଗାପଟା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଥ ସଜ ଦେଇ ବିବାହ କରାଗଲା । ବିବାହରେ ଗାଁ ଲୋକ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଘୋଜି ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ଘୋଜାନାଥ ଦାଶ ଏ ବିବାହ ପାଇଁ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବାରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୋର ସମୁଦ୍ରା ଖର୍ଚ୍ଚ ୨୪୦ ଟଙ୍କା ତାହା ମୁଁ ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲି । ତୋଳା ସହିତ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ମିଶି ବାରିପଦା ବଜାରରୁ ଖିଅର ସଜ କିଣିଥିଲୁ । ଖିଅକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ମୁଁ ଆସିଥିଲି ଜଡ଼ିପାଳ ।

ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ଅବିବହିତ ଥିବା ୪ଟି ଶିଥ ଭିତରୁ ୨ଟି ଖିଅଙ୍କର ବିବାହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛେଲା । କୁଙ୍କାର ବିବାହ ପରେ ମା'ର ମାନସିକ ଅବଷ୍ଟା ଚିକେ ଭଲ ଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ।

ସର୍ଜରୀରେ ହାଉସମ୍ୟାନସିପ୍ ସାରି ମେଡ଼ିସିନରେ ହାଉସମ୍ୟାନସିପ୍ କଲି । ପ୍ରଫେସର ରମ୍ଯନାଥ ସାହୁଙ୍କ ପାଖରେ ନା ମାସ କାମ କରିଥିଲି - ଚୌଧୁରୀ ନିଶାମଣି ନନ୍ଦ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନିଥର ପିଙ୍କିଷିଆନ ବନ୍ଦୁତ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ଠାରୁ ମେଡ଼ିସିନରେ କିଛି କିଛି ଶିଖିଥିଲି । ପ୍ରଫେସର ସାହୁ ମଧ୍ୟ ମଣ୍ଡିରେ ମଣ୍ଡିରେ ହାଉସମ୍ୟାନମାନଙ୍କୁ ପଚରା ଉଚରା କରି ଶିକ୍ଷାଦେବାକୁ ଛାଡ଼ିନଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ସାହୁ ଓ ଚୌଧୁରୀ ନିଶାମଣି ନନ୍ଦ ତାଙ୍କ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ବନ୍ଦୁତ ପ୍ରତିଭାବାନ ଛାତ୍ର ଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ବିଜ୍ଞାପନ ବାହାରିଲା ଆସିଷାଣ ସର୍ଜନ ନିଯୁକ୍ତି ଆଭିହକ ହିସାବରେ । ମୋର ବନ୍ଦୁତ ସହପାଠୀ ଚାକିରୀ ନେବାକୁ ତ୍ୟଗ ଥିଲେ ଓ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଚାକିରୀ ପାଇଁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ।

ମୋର ପ୍ରଥମ ପୋଷିଂ ଛେଲା କଳାହାର୍ତ୍ତିର ଜୁନାଗଡ଼ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କ୍ଵାଇୟକେନ୍ଦ୍ରରେ ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ।

କଟକରୁ ସିଧା ଜୁନାଗଡ଼ ଯାଇ ସେଠାରେ ଜ୍ଞାନାର୍ଥୀ କଲି ଜାନୁଆରୀ ୧୯୪୮ ରେ ।

● ● ●

ଚାକିରୀ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ଓ ବିବାହ ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିରୂପଣ

ଜୀବନରେ ଚଙ୍ଗା ଗୋଟିଗାର କରିବା ସମସ୍ତକର ଏକ ସ୍ଵପ୍ନ । ସରକାରୀ ନିୟମିତିପଦ୍ର ପାଇଲା ପରେ ସେ ସ୍ଵପ୍ନ ମୋର ସାକାର ହେଲା । ଘରେ ମା’, କଙ୍କେଇ ଭାଇ ଭଉଣାକର ଅବସ୍ଥା ଦେଖ ଖରାପ । ମୋ ଗୋଟିଗାରରୁ ଘରକୁ କିଛି ଚଙ୍ଗା ଦେଇ ମୁଁ ତାଙ୍କର କଷ୍ଟ ଲାଗୁବ କରିଯାଇବି । ଏଣେ ଭଦ୍ରତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପିଲାମାନଙ୍କର କୌଣସି ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ ଚିନିଷା ନିଜ ଗୋଟିଗାରରୁ ଦେବାକୁ ମୋର ଜଣା ।

୧୯୫୮ ସାଲର ଜୁନାଗଢ଼ ଗୋଟିଏ ବୁକର ସନ୍ଦରମହିଳା । ଜୁନାଗଢ଼ କମ୍ୟୁନିଟି ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଭାଙ୍ଗି ଗଲାପରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳ ମାଟି ବୁକରେ ପରିଣତ ହେଲା - ଧର୍ମଗଢ଼, ଜୁନାଗଢ଼ ଓ କୋକସରା । କୋକସରା ବୁକରେ ମୋର ସହସ୍ରାୟ ଧରୁଣ ଦାସକ ପୋଷିଂ ଜୁନାଗଢ଼ରେ ମୋର । ଧରମଗଢ଼ରେ କିଏ ପୋଷିଂ ହେଲେ ମୋର ମନେ ନାହିଁ । ଧର୍ମଗଢ଼ରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ନ ଥିଲା । ତାଣେ ବ୍ରଜ ଗୋପାଳ ଜେନା ଭବାନିପାଠଶାର ପୋକିସ ହସପିଟାଲରେ ପୋଷିଂ ହେଲେ ।

କଟକରୁ ଜୁନାଗଢ଼ ଆସିବା ସେ ସମୟରେ ଦେଖ କଷ୍ଟକର କଥା । ରାତିରେ ଦୋତ୍ରାସ ମେଲରେ ବସି ବିଜୟନଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାକୁ ହୁଏ । ବିଜୟନଗରରୁ ଲିଙ୍କ ଏହୁପ୍ରେସ (ଭାଇଜାଗରୁ ରାୟପୁର) ଧରି ସେଥିରେ କେସିଜା ଆସି କେସିଜାରୁ ବସରେ ଭବାନୀପାଠଶା । ବିଜୟନଗରରେ ମେଲ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଲିଙ୍କ ଏହୁପ୍ରେସ ନଥାଏ । ତାପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଲିଙ୍କ ଏହୁପ୍ରେସ ଧରି କେସିଜାରେ ସକାଳେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ । କେସିଜାରୁ ବସରେ ଭବାନୀପାଠଶା - ସେଠାରୁ ବସ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଜୁନାଗଢ଼ । ଜୁନାଗଢ଼ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଦିନ ୧୧ଟା ୧୨ଟା ହୋଇଥାଏ । କଟକରୁ ଜୁନାଗଢ଼ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ମାତ୍ର ଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକା ଲାଗୁଥିଲା । କଟକ ଖବର କାଗଜ ୨ ଦିନ ପଛରେ, କଲିକତା କାଗଜ ମଧ୍ୟ ୨ ଦିନ ପଛରେ ଜୁନାଗଢ଼ରେ ମିଳୁଥିଲା । ଏହା ହେଲା ୧୯୫୮ର ଜୁନାଗଢ଼ ।

ଡକ୍ଟିଶା ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ କଳାହାଣ୍ଟି ଗେଜେଟିଯାରରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ୧୮୪୯ ଯାକେ ଜୁନାଗଢ଼ କଳାହାଣ୍ଟିର ରାଜଧାନୀ ଥିଲା । ଜୁନାଗଢ଼ର ଦଖ୍ତବାମନମଦିର ଶୀଳାଲିପିରେ ୧୭୧୮ ସାଲରେ ମହାରାଜା ଯୁଗ ସାଇ ଦେଓ ତାଙ୍କର ରାଜଧାନୀ କଳାହାଣ୍ଟି ନଗର ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୁନାଗଢ଼ ସେହି କଳାହାଣ୍ଟିନଗର । କଳାହାଣ୍ଟି ରାଜ୍ୟର ନାମକରଣ ତାର ରାଜଧାନୀ ସହର କଳାହାଣ୍ଟି ନଗର ହିସାବରେ କଳାହାଣ୍ଟି ରହିଲା । ପରକାଳରେ ରାଜଧାନୀ ଭବାନୀପାଟଣକୁ ଛାନାତରୀତ ହୋଇଥିଲା । କଳାହାଣ୍ଟି ଡକ୍ଟିଶା ସହିତ ମିଶ୍ରଣ ହେଲା ୧ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୪୮ ରେ ।

ଜୁନାଗଢ଼ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ୧୯୦୦ ମସିହାରେ ଖାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଶୟ୍ୟାସଂଖ୍ୟା ଥିଲା - ୧୦, ପୁରୁଷ - ୭ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ - ୪ । ୧୯୫୮ ରେ ମୁଁ ଜୁନାଗଢ଼ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଯୋଗଦେଲାବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ଜୁନାଗଢ଼ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଶୟ୍ୟା ସଂଖ୍ୟା ସେହି ୧୦ ଥିଲା । ପରେ ସେଥରେ ପ୍ରାଥମିକ ଦ୍ୱାଷ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରର ଅଟି ଶୟ୍ୟା, ପୁରୁଷ - ୪ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ - ୨ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୯୭୮ ମସିହାରେ ଜୁନାଗଢ଼ ପି.ୱେବି ନିକଟପ୍ରତି ଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରାମକୁ ଉଠି ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ଏରିଆ ଡେଜେଲପମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ତରଫରୁ ପି.ୱେବି.ର ଘର ଓ କ୍ଵାଟର ଆଦି ତିଆରି ହେଲା ।

ମୁଁ ପି.ୱେବି.ରେ ଥିବା ସମୟରେ ଇଉନିସେସ ତରଫରୁ ଗୋଟିଏ ଦୂଆ ଜିପ ଜୁନାଗଢ଼ ପି.ୱେବି.କୁ ମିଲିଥିଲା । ନାହୋଲରେ ୪୦ ହଙ୍କାର ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଇଁ ଏକ ହେଲଥ ସବୁ ସେଷ୍ଟର ଖୋଲାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁସେଷ୍ଟାରର ଜନସଂଖ୍ୟା ୪ ହଙ୍କାର ।

୧୯୫୮ ର ଜୁନାଗଢ଼ ବେଶ୍ ଛୋଟ ଜାଗା - ହାଇସ୍କୁଲ, ବୁଲ୍ ଅଫିସ ଓ କେତେକ ମାରୁଆଡ଼ିଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟିକ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ନେଇ ଏକ ଛୋଟ ଖାନ ।

ମୋତେ ରହିବା ପାଇଁ ବୁଲ୍ କ୍ଵାଟରରୁ ଗୋଟିଏ ଘର ମିଲିଲା । ମୋର ପଡ଼ିଶା ସବୁ ବହୁତ ମେଳାପି ଥିଲେ ।

କଟକରୁ ଯାହା ବିଲାଶ ନେଇଥିଲି ସେତିକି । ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଡା.ସୁରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମେତ୍ତିକାଳ କଲେଜରୁ ଅଛ ଅଛ ଜାଣିଥିଲି ।

ପ୍ରଥମ କେତେ ଦିନ ତାଙ୍କ ଘରେ ଖାଆ ପିଆ କଲି । ପରେ ମୋ କ୍ଷାରରରେ ଜଣେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ତ୍ର ପିଅନ୍ ରହି ରହି କଲା ।

ଶୋଇବା ପାଇଁ ହସ୍ତପିଚାଳ କଷ୍ଟାକୁର ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ ଦଉଡ଼ିଆ ଖଚଟିଏ ଦେଲେ । କ୍ଷାରରୁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ତ୍ର ଯିବାକୁ ପୁରୁଣା ସାଇକେଲଟିଏ ଦେଲେ । ମୋ ବସାରୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ତ୍ର ପ୍ରାୟ ଏକ ମାଇଲରୁ ଅଧିକ । ଜୁନାଗଢ଼ ଛାଡ଼ିଲାପରେ ଏସବୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲି ।

ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ତ୍ର ଓ ସରକାରୀ ହସ୍ତପିଚାଳ ଏକା ଛାନରେ ଥିଲା । କାମ ହିସାବରେ ସକାଳେ ଓ.ପି.ଡ଼.ରେ ବସିବା କଥା ଓ ଓପରଙ୍ଗେ ମୁଁ ଗାଁ ଗଣ୍ଠା ଚାର କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲି ।

ଦିଧା କଟକ ଚାଉନ୍ଦରୁ ମଧ୍ୟପଳ ଜୁନାଗଢ଼ - ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅନୁଭବ କଲି । ସେତେବେଳେ ଜୁନାଗଢ଼ରେ ଜଲେକ୍ଷି ସିଟି ନ ଥିଲା । ସେଇ ଲକ୍ଷନ ଆକୁଆରେ ଚଳିବା କଥା - ମାଇନର ସ୍ତୁଲରେ ପଡ଼ିଲା ବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷନ ଆକୁଆରେ ପଢ଼ୁଥିଲୁ । ଗାଁରେ ସେଇ ଲକ୍ଷନ ଆକୁଆ - ତେଣୁ ଜୁନାଗଢ଼ ଆମ ଗାଁ, ମୋର ମାଇନର ସ୍ତୁଲ ବୈଶିଜ୍ଞା ସହିତ ସମାନ ଜଣାପଢ଼ିଲା ।

ଜୁନାଗଢ଼ରେ ଦୋକାନ ବଜାର ସେମିତି ନ ଥିଲା । ଯାହା କିଣା କିଣି କରିବା କଥା ଭବାନୀପାଟଣାରୁ ଆଣୁଥିଲୁ । ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଭବାନିପାଟଣା ଯିବା କଥା - ଗୋଟିଏ ଚାକ ଘରେ ଭବାନୀପାଟଣାରେ ସିନେମା ହେଉଥିଲା । ଭବାନୀପାଟଣାରୁ ରାତିରେ ଜୁନାଗଢ଼ ଆସିଲେ ବେଶ କିଛି ଅଞ୍ଚଳ ଘର୍ଷଣ କରିଲା ଥିଲା - ମୁଁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଅଫିସରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାଘ ଦେଖିବା କଥା ଆଲୋଚନା ହୁଏ ।

୧୯୯୭ ରୁ ୧୯୯୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁବାର ମୁଁ କଳାହାଣ୍ଟି ଯାଇଛି । ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଟ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର କନ୍ୟାଲକ୍ଷଣାଙ୍କ ହିସାବରେ ଜୁନାଗଢ଼, ଭବାନିପାଟଣାରେ ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିଛି । ରାଷ୍ଟ୍ରାୟାଟରେ ବେଶ ଉନ୍ନତି - ଦୋକାନ ବଜାର ବେଶ ଅଧିକ । ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଛି । ଭବାନିପାଟଣା ଜୁନାଗଢ଼ ଭିତରେ ସେ ଜଙ୍ଗଳ ଆଉ ନାହିଁ । ଜୟପାଟଣାରୁ ଇନ୍ଦ୍ରାସତି ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଛି । ମୋଟାମୋଟି କଳାହାଣ୍ଟିର ବହୁତ କିଛି ଉନ୍ନତି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ।

କୁନାଗଡ଼ରେ ମାସ କାଟିଛି କି ନାହିଁ ମୋତେ ଧରମଗଡ଼ ତିଥିପେନସାରୀ ଯିବାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧର ଆସିଲା । ଧର୍ମଗଡ଼ ଆଉ ଏକ କୁଳ ଓ ଧର୍ମଗଡ଼ ସବୁତିଭିବର ସଦରମହିମା । ଜୁନାଗଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଆହୁରି ଛୋଟ ଜାଗା ।

କୁଳ କ୍ଷାତର ଭିତରେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷାତର ମିଳିଲା । ତିଥିପେନସାରୀ ଥିଲା ଗୋଟିଏ ଚାଳିଯାଇ । ଚଣାଣ ସିମେଣ୍ଟରେ, ୨ଟି ରୂମ୍ ଓ ଗୋଟିଏ ବାରଣ୍ଡା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବସିବା ରୂମ୍ ଓ ତିଥିପେନସାରୀ ରୂମ୍ । ବାହାର ମେଲା ଖାନରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅପରେସନ ଓ ଡ୍ରେସିଂ କରାଯାଏ । ଏହା ହେଲା ୧୯୪୮ ର ଧରମଗଡ଼ର ତିଥିପେନସାରୀ ।

ପରେ ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଧର୍ମଗଡ଼ ସବୁତିଭିଜନ ହସପିଚାଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଶଯ୍ୟା ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ୧୦, ପୁରୁଷ-୨ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ-୪ । ପୁଣି ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଅଧିକ ୧୨ଟି ଶଯ୍ୟା ଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସବୁତିଭିଜନ ହସପିଚାଳ ବୁଢ଼ନ ଭାବରେ ଗଠନ କରାଗଲା ।

ଏହି ଧର୍ମଗଡ଼ରେ ଥିଲା ବେଳେ ମୋର ଏକ ବିଶେଷ ଅଭିଜନା ହେଲା । ଅର୍କୁନ ପାଟଯୋଗୀ ଧର୍ମଗଡ଼ର ଏକ ଜଣାଶୁଣା ଭଦ୍ରଲୋକ । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଖାନୀୟ ଓକିଲ । ତାଙ୍କ ଭାଣେଜୀ ୮-୧୦ ବର୍ଷର ଝିଅ ଚିଟାନୟରେ ପାଢ଼ିତ ହୋଇ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଆସିଲା । ନିକଟ ଅତୀତରେ କଟକରେ ମୁଁ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରେବସସ ଖାର୍ତ୍ତରେ ହାଉସମ୍ୟାନ୍ୟିପ୍ କାମ ତୁଳେଇ ଥିଲି । ଏ.ଟି.ୱେ. ଓ ମାସପେଶୀର ସାନ୍ତ୍ରକାରୀ ମଧ୍ୟ ମତାମତ ଦେଲି ଯେ ଧରମଗଡ଼ରେ ସେ ଚିକିତ୍ସିତ ହୋଇପାରିବ । ମୋର ଯାହା ଯାହା ଦରକାର ଲେଖିଲି । ଲୋକଯାଇ ରାଯପୁରରୁ ଔଷଧ ଆଣିଲା ଓ ମୋ ଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସା ଆଗ୍ରହ କରାଗଲା । ୧୦-୧୨ ଦିନ ପରେ ବୋଗୀ ସୁନ୍ଦର ହେବାର ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଓ ଭଲ ହୋଇ ଘରକୁ ଗଲା । ଏହି ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟରେ ପରେ ମୁଁ ମନ ଭିତରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି ଓ ଚିଟାନୟର ଜଟିଲତା ବିଷୟ ଭାବି ଧର୍ମଗଡ଼ରେ ଏ ଚିକିତ୍ସା ସୁହଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଯିନାକ୍ତ କରିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମେତିକାଳ କଲେଜରୁ ସହ୍ୟ ଫେରିଥିବା ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ଏ ସଂକଟମୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ମୁଁ ମେଳିଥିଲି ସତ, ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ବୋଗୀ ଭଲ ହେଲା । ଏହା ପରେ ମୋର ସୁନାମ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା ।

ଭଲ ହେଲା ପରେ ସେ ଝିଅ କୁଆ ଜାମା ପିନ୍ଧି ତା ବାପାଙ୍କ ସହିତ ମୋ କୁଗରକୁ ଆସିଥିଲା । ସେମାନେ ମୋ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ଥାଳୀ ମାଗିନେଇ ସେ ଥାଳୀରେ ୮୦ଟି ରୂପା ଟଙ୍କା ଥୋଇ ଥିଲେ । ପରେ ଝିଅଟି ମୋ ପାଦ ପାଖରେ ଥାଳି ରଖି ମୋତେ ପ୍ରଶାମ କଲା । ପରେ ବଳଦଗାଡ଼ିରେ ଚାଉଳ ବସ୍ତା ଓ ଜାଳେଣୀ କାଠ ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଇଁ ସେମାନେ ଆଣିଥିଲେ । ଏ ଘଟଣାଟି ମୁଁ ସବୁ ଦିନେ ମନେ ରଖିଥିବି ଓ ବହୁତଙ୍କ ଆଗରେ ଏଯାକେ ବର୍ଷନା ମଧ୍ୟ କରିଛି ।

ଡାକ୍ତର ରୋଗୀଙ୍କ ଭିତରେ ସମ୍ପର୍କ ପୂର୍ବରୁ ଯାହା ଥିଲା ଏବେ ଆଉ ସେ ସମ୍ପର୍କ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନି । ରୋଗୀଙ୍କର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ଆପେ ଆପେ ଆସୁଥିଲା ଓ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ମଧ୍ୟ ରୋଗୀପାଇଁ ଥିଲା ନିସ୍ଵାର୍ଥପର ସେବା । ଏବେ ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା କିଶାବିକାରେ ସୀମିତ- ଭାବିଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଲାଗେ ।

ଧରମଗଡ଼ରେ ମୋର ରହଣୀ ଅଞ୍ଚ ସମୟ ଅର୍ଥାତ୍ କିଛି ମାସ ପାଇଁ ଥିଲା । ସେ ସମୟଟି ବେଶ ଘଟଣା ବହୁଳ । କୁକୁରେ ବିଦ୍ଧିଓ ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ନାୟକ । ସେ ଥିଲେ ଅବିବାହିତ ଓ ମୋର ମଧ୍ୟ ବିବାହ ହୋଇନଥିଲା । ପାଖ ପାଖ ୨ ଟି କୁଗରରେ ଆମେ ରହୁଥିଲୁ । ମୁଁ ଥିଲି ସବ ଜେଲର ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ । ସେତେବେଳେ ସ୍ଥାପ୍ୟ ବିଭାଗ ଦାୟିତ୍ବରେ ଜେଲଖାନା ସବୁ ରହୁଥିଲା । ଡାଇରେକ୍ଟର-ଅଫ୍-ପ୍ରିଜିନ୍ ଥିଲେ ଡାଇରେକ୍ଟର ସମାସଦ ଜଣେ ଡାକ୍ତର । ଜିଲ୍ଲା ଜେଲ ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଥିଲେ ସିରିଲ ସର୍ଜନ ଓ ସବଜେଲର ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଥିଲେ ସବଡ଼ିଭିଜନ ହସପିଟାଳ ଚାର୍ଜରେ ଥିବା ଡାକ୍ତର । ଜେଲର ଥ୍ରୋର୍ଡ୍‌ବ କନ୍ଦମାଙ୍କ ହାତରେ ମୋ ଘର ସଫାସଫି କରାଉଥିଲେ । ଖାଲି ମୋ ଘର ନୁହଁ ମୋର ପଢ଼ିଶା ଚନ୍ଦ୍ରମଣିବାବୁଙ୍କ କୁଟର ମଧ୍ୟ ଜେଲ ଥ୍ରୋର୍ଦ୍ବ ମଧ୍ୟ ସଫା କରାଉଥିଲେ । ରାତ୍ରିବାକୁ ଜେଲରୁ କନ୍ଦମା ଆସୁଥିଲେ ଓ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଷେଇ ହେଉଥିଲା । ଆମେ ଏକତ୍ର ଖାଉଥିଲୁ । ଧରମଗଡ଼ ହାତରୁ ପନିପରିବା, କୁକୁଡ଼ା ଓ ଅଣ୍ଟା ପ୍ରରୂତି ସାତ ଦିନ ପାଇଁ କିଶା ହୁଏ । ପ୍ରତିଦିନ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ଆମେ ୨ ଜଣ ଖାଉଥିଲୁ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କଳାହାଣ୍ଟିରେ ପନିପରିବା ଚାଷ ସେମିତି ନ ଥିଲା । ନଜକୁଲରେ ପରିବା ଚାଷ ହୁଏ ତାହା ସେଠାରେ ଜଣା ନ ଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ବାବୁଙ୍କ ସହ ଏହି ବନ୍ଦୁତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟକୁ ଆହୁରି ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲା ।

ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣିବାବୁ ଓ ମୁଁ ଶହାଦନଗର ଛୁବନେଶ୍ୱରରେ ବସବାସ କରୁଥିଲୁ ।

ଅଛୁ କେତେମାସ ରହିଲାପରେ ମୋର ପୁଣି ଜୁନାଗଢ଼ ବଦଳି ହେଲା । ଡା.ସ.
ପବିତ୍ର ମୁଖ୍ୟାଙ୍କ ଧରମଗଡ଼ରେ ପୋଷିଙ୍ଗ ହେଲେ ।

ମୋର ଲୋକପ୍ରିୟତା ଧର୍ମଗଡ଼ରେ ବହୁତ ବଢ଼ି ଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ଧର୍ମଗଡ଼
ଛାଡ଼ିଲାବେଳକୁ ଲୋକ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ ଏ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଆମେ ଛାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ ।

ଜୁନାଗଢ଼କୁ ଫେରିଲାପରେ ଆମର ପି.୬ସ୍.ସି. ଇଣ୍ଟରର୍ଭିଉ ପାଇଁ ଡାକରା
ଆସିଲା । ମୁଁ ପି.୬ସ୍.ସି. ଇଣ୍ଟରର୍ଭିଉକୁ ଯିବା ସମୟରେ ଭବତୋଷ ବାବୁ ଯୋଜନା
କରିଥିଲେ ମୋ ବିବାହ ପାଇଁ ଝିଅ ଦେଖିବା । ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ସେ ଝିଅମାନଙ୍କ
ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ ।

ପି.୬ସ୍.ସି. ଇଣ୍ଟରର୍ଭିଉ ପରେ ମୁଁ ବାରିପଦା ଯାଇଥିଲି । ନାହିଁ ଝିଅଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ
ସେ ମୋ ପାଇଁ ରଖିଥିଲେ । ବିବାହ ସମ୍ଭାବରେ ମୋର ମତାମତ ଥିଲା ମୁଁ ଏମିତି ଏକ
ଝିଅ ସହିତ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ କି ରୋଜଗାରକ୍ଷମ ଥୁବ ବା ପରେ
ରୋଜଗାରକ୍ଷମ ହୋଇପାରିବ । ପରିବାର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ କାମ କରି
ରୋଜଗାର ନ କଲେ ପରିବାର ଚଳିବା କଷ୍ଟ । ମୋ ପରିବାରରେ ଜଣେ କକେଇ,
ମା’, ବାରି ଭଉଣୀ ଓ ଦୁଇ ଭାଇ । ବାରି ଭଉଣୀଙ୍କ ଭିତରୁ ମାତ୍ର ଓ ୪ର୍ଥଙ୍କର ବିବାହ
ମୁଁ ଚାକିରୀ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଶେଷ କରାଯାଇଥିଲା । ବାକି ଅର୍ବିବାହିତ ଥିଲେ ୨
ଜଣ । ସାନ ଭାଇ ବିଜୟ ଓ ମଣ୍ଡିଆଭାଇ ବସନ୍ତ । ବସନ୍ତର ବେଳପାହାଡ଼ରେ
କର୍ମସଂଘାନ ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ସେ ଘରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁନଥିଲା । ବସନ୍ତର
ପାଠ ପଢ଼ାରେ ୯ମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଡୋର ବନ୍ଦ ହେଲା । ତକତପୁର ଛାଡ଼ିଲା ପରେ ତା
ପାଠ ପଢ଼ା ପାଇଁ ମା’ ତାକୁ ମାମୁଁ ଘରେ ବାରିପଦାରେ ଛାଡ଼ିଥିଲା । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
୮ମ ଓ ୯ମ ପାର୍ଶ୍ଵ୍ୟତ ସେ ପହଞ୍ଚିଲା । ପରେ ମାମୁଁ ଘରେ ଆପର୍ଟି ହେଲା ସେ
ସେଠାରେ ରହିପାରିବନି । ତା’ର ଦୁଷ୍ଟାମି ଯୋଗୁଁ ମାମୁଁ ମାନେ ତାକୁ ରଖିବାକୁ ଚାହିଁଲେନି
- କିନ୍ତୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ତାକୁ ନ ରଖିବାର କାରଣ ହିସାବରେ ଦୁଷ୍ଟାମିଙ୍କୁ ଦ୍ୱାରି ଦିଆଗଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ବେଳପାହାଡ଼ରେ ଏକ ଛୋଟ କାମରେ ତାକୁ ଭର୍ତ୍ତର କରି ପାରିଥିଲେ ।
ମା’ର ଚିତ୍ତା ତା ପାଇଁ ଦୂର ହେଲା । ଭାଇମାନଙ୍କର ବିବାହ ସାନଭାଇର ପାଠପଢ଼ା,

ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ବିବାହ ଭତ୍ୟାଦି ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ମୋ ଗୋଜଗାରରେ ଚଳିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ସେହି ସର୍ବ ବାହିଥିଲି ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଯିଏ ହେବ ସେ ବିବାହ ପରେ ତା'ର ଚାକିରା କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ଦରକାର । ବିବାହରେ ଯୌତୁକର ନାମ ଧରାଯିବନାହିଁ । ମୋର ଯେଉଁ ଭଉଣୀମାନେ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ବିବାହ ପାଇଁ ମୁଁ ଯୌତୁକ ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ ବୋଲି ବେଶ ଜାଣିଥିଲି । ସେଇପାଇଁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଥିଲା ମୋ ବିବାହଜନିତ ଆଉ ଏକ ସର୍ବ । ବିବାହ ସାଧାସିଧା ସରଳ ଓ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ପାଇତ ହେବ । ଜାକଜମାକ ହେବନି, ତା ପାଇଁ ମୋର ଅର୍ଥ ନାହିଁ ।

ଭବତୋଷ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଏସବୁ କଥାରେ ରାଜି ଥିଲେ ।

ପି.ୱସ.ସି. ଭବତାରିତକୁ ଆସିବ ସମୟରେ ମୁଁ ପୂର୍ବସ୍ଥିରାକୃତ ତିନିଜଣ ଝିଅକୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି ।

ପ୍ରଥମ ଝିଅ ଥିଲେ ବାରିପଦା ପ୍ରେମକୁମାରୀ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ଜଣେ ଶିକ୍ଷୟତ୍ରୀ - ବେଶ ସମ୍ବାନ୍ଧ ପରିବାରର ।

୨ୟ କନ୍ୟା ଦେଖିବାକୁ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସେ ଝିଅଙ୍କ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ ପୁରୀ ଗଲୁ ଓ ପୁରୀରେ କନ୍ୟା ଦେଖା ହେଲା । ଝିଅ ବିବାହ ପାଇଁ ଅରାଜୀ - ତେଣୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ କାଟ ଖାଇଲା । କନ୍ୟା ଦେଖା ପରେ ଆମେ କଟକ ଆସିଲୁ ।

କଟକରେ ଶାୟ କନ୍ୟା ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା । ସେ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭାବଗ୍ରହୀ ମିଶ୍ର ଅବସରପ୍ରାୟ ଆଇ.୧.୧୩ ଅଫିସରଙ୍କର ୪ର୍ଥ କନ୍ୟା ଉର୍ମିଳାକୁ । ରାଜାବଚିରାରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ - ଭାବଗ୍ରହୀବାବୁ ମୋତେ ଝିଅ ଦେଖାଇବାରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ସଫଳ ହେଲେ ନି - କାରଣ ପଡ଼ାଇରେ ଝିଅ ପଡ଼ାପଡ଼ି କରୁଥିଲା । ସେ ଦୁଆର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି କବାଟ ଧଡ଼ କରି ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ପରେ ଠିକ୍ ହେଲା କନ୍ଦିକା କଟେଜରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଝିଅକୁ ଦେଖିଦେବ । ଝିଅ ତାର ମାର୍ଜିକୁ ଭାଗ୍ରଜଣାରେ ଦେଖିବାକୁ ଯିବ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ରାଜାବଚିରାରୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ଉର୍ମିଳାର ସାନ ଭଉଣୀ ପ୍ରମିଳା ଓ ନିର୍ମଳା ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲି ଓ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଟିଥିଲି ଉର୍ମିଳା ଏମାନଙ୍କ ଭଳି ହୋଇଥିବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କନିକା କଟେଜରେ ମାରଁଙ୍କ ରୋଗ ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ଉର୍ମିକାକୁ ଦେଖୁବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ମତାମତ ଦେବା ଆଗରୁ ଝିଅ ଘର ମତାମତ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲି । ପରେ ଶୁଣିଲି ଝିଅ ଘର ମୋ ପାଇଁ ସନ୍ଧତ ଅଛନ୍ତି । ପରେ ମୁଁ ସେଠାରେ ବିବାହ ପାଇଁ ସନ୍ଧତି ଦେଲି । ଉର୍ମିକା ସେତେବେଳକୁ ୫ମ ବାର୍ଷିକ ବଚାନି ଛାଡ଼ୀ । ସେ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ରୋଗଗାରକ୍ଷମ ହେବ ଏଥୁରେ ମୋର ସଦେହ ନ ଥିଲା ।

ଉର୍ମିକାର ଏକ ପଟେ ଧରି ମୁଁ ବାରିପଦାରୁ କଳାହାଣ୍ଟି ଫେରିଲି ।

ଜୁନାଗଢ଼ରେ ତାଃ. ହରିଶ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଉର୍ମିକାର ପଟେ ଦେଖାଇଥିଲି ଓ ସେ ଭାବଗ୍ରାହୀ ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ବୋଲି କହିଥିଲି । ସେ ପରିବାର ସହିତ ସେ ପରିଚିତ ବୋଲି କହିଲେ ଓ ସେମାନେ ସମର୍କୀୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ । ହରିଶବାବୁଙ୍କ ମା' ଉର୍ମିକାର ପିତ୍ରସୀ । କିନ୍ତୁ ହରିଶବାବୁ ପରିବାର ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ମତାମତ ଦେଲେ ତାହା ମୋଡେ ଭଲ ଲାଗିନଥିଲା । ପରେ ବିବାହ ପରେ ଉର୍ମିକା ମଧ୍ୟ ତା ଶୁଣି ଭାବିପାଇଲାନି ହରିଶ ଭାଇନା କେମିତି ଏହା କହିଲେ । ହରିଶବାବୁଙ୍କ ମତାମତ ଥିଲା ସେମାନେ ବଢ଼ିଲୋକ ଘର ଓ ଆମ ପ୍ରତିର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ପରିବାର ବେଶ ଉପରେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଶଶୁର ଘର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ଲାପିତ ହେବା ପରେ ଦେଖିଛି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବଢ଼ି ଲୋକ ଆଭାସ ଆଦି କିଛି ନାହିଁ – ଅତି ସାଧାରଣ ପରିବାର । ହରିଶବାବୁ କାହିଁକି ଏହା କହିଥିଲେ, ତା'ର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଇବା ସମ୍ବ ହୋଇନଥିଲା ।

● ● ●

ଅଶାନ୍ତିର କୁହେଳିକାରେ ବିବାହ

ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଳାହାଣ୍ତି ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବ୍ରିଗେଡ଼ିଯାର ଖୁରାନାକୁ ମୁଁ ଭେଟିଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ମୋର କଳାହାଣ୍ତିରୁ ବଦଳି ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିବା । ବିଗ୍ରେଡ଼ିଯାର ଖୁରାନା ସେନାବାହିନୀରୁ ଅବସର ନେଲାପରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହିସାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ସେନାବାହିନୀରୁ ଅବସରପ୍ରାୟ ଅପିସରକୁ ନିଆୟାଇଥିଲା । ବ୍ରିଗେଡ଼ିଯାର ଖୁବ ଚାଣୁଆ ଅପିସର ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ମନରେ ଜୟ ଆସୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଗୋଗୀର ଛନ୍ଦବେଶରେ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ଆଉଟଡୋରକୁ ଯାଇ, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଗୋଗୀ ସେବାର ଢାର୍ଟ ଦେଖାଇ ସେ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବାର କଥା ମୁଁ କଳାହାଣ୍ତିରୁ ଶୁଣିଥିଲି । ତଥାପି ମୋ ବଦଳି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଛିର କରି ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟରେ ଭେଟିଲି ।

ତାଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା - ‘ତୁମେ କର୍ତ୍ତକି କଳାହାଣ୍ତିରୁ ମୟୂରଭାଞ୍ଜ ବଦଳି ପାଇଁ ଚାହୁଁଛୁ ।’

ମୋର ଉରର ଥିଲା - ‘ମୋର ବାପା ନାହାଁଛି, ମୁଁ ଘରର ବଡ଼ ପୁଅ । ମୋର ବିବାହ ବିଷୟ ନେଇ ସବୁ ବଦୋବସ୍ତ ମୋତେ ହିଁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୋର ମୁରବି ପ୍ଲାନରେ ଆଉ କେହି ନାହାଁଛି ।’

ମୋତେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର ତାଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ବୋଧନ୍ତୁଏ ନ ଥିଲା । ମୋ ଉରର ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କ ସତ୍ତ୍ଵକ୍ଷଣ କରିଥିଲା । ସେ କେବଳ କହିଲେ - ‘ତୁମେ କଳାହାଣ୍ତି ଫେରିଯାଅ । ତୁମର ବଦଳି ଆଦେଶ ଚେଲିଗ୍ରାମରେ ପାଇବ ।’ କେତେ ଚଞ୍ଚଳ ସେ ମୋ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ଠି ନେଲେ ଭାବିଲେ ଆଶ୍ୟ୍ୟ ଲାଗୁଛି ।

ମୁଁ କଳାହାଣ୍ତି ଫେରିବାର ପ୍ରାୟ ୧୫ ଦିନ ଉଚିତରେ ମୋର ବଦଳି ଆଦେଶ ଚେଲିଗ୍ରାମରେ ପାଇଲି । ବଦଳି ହେଲା - ବାରିପଦା ହେଡ଼କାଟର ହସପିଚାଲର ଟ.ବି. କୁମିଳ ଚାର୍ଜରେ ।

ବଦଳି ଆଦେଶ ପାଇବାର ୧୫ ଦିନ ଭିତରେ ମୁଁ ମୋର ସବୁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ବାରିପଦା ବାହାରି ପଡ଼ିଲି । ଗ୍ରାନସପରରେ ସେ ପଇସା ଦରଜାର । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଆଗୁଆ ଗ୍ରାନସପର ଟି.ଏ. ପାଇବା ଦରଖାସ୍ତ କଲି ଓ ୧୪୦ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିଲା । ସେଇ ପଇସାରେ ମୁଁ ବାରିପଦା ଆସିଗଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ସରକାରୀ ଚାକିରୀରୁ ଅବସର ନେବାଯାକେ ସେ ଆଗୁଆ ଟି.ଏ. ଆଡ଼ିଜଷ୍ଟ ହେବାର ମୋର ମନେ ନାହିଁ । ସୁରେତ୍ରନାଥ ଦାଶ ନାମକ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଟି.ବି. କୁନ୍ତିକର କିରାଣୀ ପଦରେ ଥିଲେ । ସେ କହନ୍ତି ଆଗୁଆ ଟିଏ ବିଲ୍ ଆଡ଼ିଜଷ୍ଟ କରି ସେ ବିଲ୍ ତିଆରି କରିନଥିଲେ ।

୧୯୪୯ ସାଲ ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ମୁଁ ବାରିପଦା ଆସିଲି ଡା. ବ୍ରଜମୋହନ ନନ୍ଦ ଥିଲେ ସିରିଲ ସର୍ଜବ ।

ବାରିପଦାରେ ପହଞ୍ଚ ମୁଁ ସଦର ହସପିଟାଲରେ ଜ୍ଞାନ କଲି । ରହିଲି ଉବତୋଷବାହୁଙ୍କ ଘରେ । ମା ଭାଇ ଉଦ୍‌ଧରଣୀ ସେତେବେଳକୁ ଗାଁରେ । ମୋର ୪ମ୍ବ ଉଦ୍‌ଧରଣୀ କ୍ଷମି ଶ୍ରେଣୀରେ ପଡ଼ୁଥିଲା— ବାରିପଦା ପ୍ରେମକୁମାରୀ ବାଲିକା ସୁଲାରେ । ଦେଉଳସାହିରେ ମାମୁଁଙ୍କ ଘରେ ଥିଲା । ଆଉ ସବୁ ଭାଇ ଉଦ୍‌ଧରଣୀ ଗାଁରେ ଥିଲେ । ମୋ ତଳ ଭାଇ ବେଳପାହାଡ଼ରେ ଚାକିରୀ ନେଇ ଯୋଗ ଦେଇସାରିଆଏ ।

ଟିବି କୁନ୍ତିକରେ ପୋଷିଂ ହେଲେ ସୁନ୍ଦା ମୋତେ ପିମେଲ ଥ୍ରାର୍ଡରେ ଡିଉଟି ଦିଆଗଲା ଓ ତା' ସହିତ ପିମେଲ ଥ୍ରାର୍ଡ ଚାର୍କରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ରହିଲି ।

ତଦାନୀନ୍ତନ ବାରିପଦା ଡାକ୍ତରଣାନା ବିଷୟରେ ଅନ୍ତକିଛି ଲେଖିବାକୁ ଜାଣା କରୁଛି । ବର୍ଷାବିଭାଗ, ପୁରୁଷ ଓ୍ୟାର୍ଡ ଓ ମହିଳା ଥ୍ରାର୍ଡ (ଜାନାନା ହସପିଟାଲ)କୁ ନେଇ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଏକର ଜମିରେ ଡାକ୍ତରଣାନାର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ଥିଲା ।

ମହିଳା ଥ୍ରାର୍ଡ ଥିଲା ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରାସାଦ ଓ ନୃତନ ଭାବରେ ଗଠିତ । ପୁରୁଷ ଥ୍ରାର୍ଡର ଉପର ତାଳାରେ ଥିଲା ଏହିରେ ବିଭାଗ । ନର୍ମ ସୁଲ ପାଇଁ ଥିଲା ଆଉ ଏକ ବଳ । ପୁରୁଷ ଥ୍ରାର୍ଡକୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଓ ମହିଳା ଥ୍ରାର୍ଡର ଗୋଟିଏ ଏମିତି ୨ଟି ଅପରେସନ ଥିଏଟର ଥିଲା । ଡାକ୍ତରଣାନାର ପରିସର ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ନିୟ ଗଛରେ ଉର୍ବରଥିଲା । ମାୟୂରଭାଙ୍ଗର ସବ୍ରତିଭିଜନ ଡାକ୍ତରଣାନାମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ନିମ୍ନଗତ୍ତ ମହାରାଜାଙ୍କ ସମୟରୁ ରୋପଣ କରାଯାଉଥିଲା ।

ଜିଲ୍ଲା ସଦର ମହକୁମା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସେ ସମୟରେ ଡାଃ ଯୁଧୁଷ୍ଠିର ମହାତି ଥିଲେ - ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ ସର୍ଜନ ଇନ୍ଦ୍ରଚାର୍ଜ । ବୃତ୍ତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷ, ସରଳ ଓ ଅମାୟିକ ଭତ୍ତବ୍ୟକ୍ତି । ଲେଡ଼ି ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ ସର୍ଜନ ଥିଲେ ଡାଃ ବାସତୀବାଳା କେନା । ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବେଶ ଦକ୍ଷଥିଲେ - ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁମାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା ହିସାବରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ବୟସ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଭିତରେ ଡାଃ ଦୁର୍ଗା ଚରଣ ଘୋଷାଲଙ୍କ ନାମ ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି - ସେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦିନେ ବହିଂ ବିଭାଗ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳାଉଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ସଦର ମହକୁମା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସଞ୍ଚୟା ୭/୮ ରେ ସାମିତ ଥିଲା । ପୁରୁଷ ଓଡ଼ିରେ ଜଣେ, ମହିଳା ଓ୍ୟାର୍ଡରେ ଜଣେ, ଚିବି କିନିକରେ ଜଣେ ଓ ବହିଂ ବିଭାଗରେ ଜଣେ । ଲେଡ଼ି ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ ସର୍ଜନ, ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ ସର୍ଜନ ଇନ୍ଦ୍ରଚାର୍ଜ ଓ ସିଭିଲ ସର୍ଜନଙ୍କୁ ମିଶାଇ ୭ ଜଣ । ମୁଁ ଚିବି କିନିକରେ ପୋଷିଂ ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ମହିଳା ଓଡ଼ିରେ ମଧ୍ୟ କାମ କରୁଥିଲି । ମହିଳା ଓ୍ୟାର୍ଡର ଅନ୍ୟ ଡାକ୍ତରଥିଲେ ଡାଃ ମନୋରମା ଚାନ୍ଦ - କଲେଇରେ ମୋର ସହପାଠୀ ଅମୂଲ୍ୟଚାନ୍ଦଙ୍କ ଭରଣୀ । ୨୦୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଖାନା । ମୟୂରଭଞ୍ଜକୁ ଛାଡ଼ି ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାକୁ ଲାଗି ପରିମବଜର କିଛି ଅଞ୍ଚଳରୁ ଗୋଗୀ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଏଠାକୁ ଆସୁଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବଡ଼ ବଡ଼ ଅପୋରେସନ ଏଠାରେ କରାଯାଉଥିଲା । ଶାଥାର ନିଶା ପ୍ରୟୋଗ କରି ବିଭିନ୍ନ ଅଧିକ ଅପୋରେସନ ମୁଁ ଏଠାରେ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଉଥିଲି । ସର୍ତ୍ତରୀ ବା ପ୍ରସୃତି ବିଭାଗରେ ଉପାଧ୍ୟୁରର ତିଗ୍ରୀ ନ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ସ୍ନାତକ ତିଗ୍ରୀରେ ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ସମୟରେ କରାଯାଉଥିଲା । ଆଖର ମୋଟିଆବିହୁ ଅପୋରେସନ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ କରାଯାଉଥିଲା । ବୃତ୍ତିଗତ ଅଭିଜତା ଯୋଗୁଁ ଏହା କରିବା ସମ୍ବନ୍ଦ ହେଉଥିଲା । ପରେ ଉପାଧ୍ୟୁରର ତିଗ୍ରୀଧାରି ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ପୋଷିଂ ହେଲେ ଓ ନିଜ ନିଜ ବିଭାଗର ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳେଇଲେ ।

ବାରିପଦା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପରସର ଭିତରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ବୁଝାମଣା ବେଶ ଭଲ ଥିଲା । ସିଭିଲ ସର୍ଜନ ଡାକ୍ତର ବ୍ରଜମୋହନ ନଦଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ଏକ ଉତ୍ତମ ଡାକ୍ତର ଗୋଷ୍ଠୀ ଏଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଥିଲେ । ନିଜ ନିଜର ବୃତ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ତୁଳାଉଥିଲେ ।

ପରସ୍ତ ଭିତରେ ଥିବା ଉଚମ କୁଞ୍ଜାମଣାର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ଥିଲା - ସମସ୍ତ ଷାଘଙ୍କର ଚେଷ୍ଟାରେ ଏକ ନାଟକ ୧୯୪୯ ସାଲରେ ମଞ୍ଚରେ କରାଯାଇ ପାରିଥିଲା ।

ନାଟକର ନାମ ଥିଲା - ‘ଜୟମାଳ୍ୟ’ - ସେ ସମୟରେ ସିଭିଲସର୍ଜନଙ୍କ ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିବା ଶ୍ରୀ ଭଞ୍ଜ କିଶୋର ପଛନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଲେଖାଯାଇଥିଲା ଓ ଅନ୍ତର୍ମଧ୍ୟ ରଙ୍ଗ ମଞ୍ଚରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଭଞ୍ଜ କିଶୋର ପଛନାୟକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏକ ଖ୍ୟାତନାମା ନାଟ୍ୟ ଲେଖକ ହିସାବର ଓଡ଼ିଶାରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଅବସ୍ଥା କ୍ରମେ ଏହି ନାଟକର ମୁଖ୍ୟ ଅଭିନେତା ହିସାବରେ ବ୍ରଜ ଭୂମିକାରେ ମୋ ପରି ଏକ ଅନରିଜ୍ଜ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ସମୟର ସିଷ୍ଟାର ଚ୍ଚ୍ୟଟାର ଶ୍ରୀମତୀ ବିନୋଦିନୀ ପଛନାୟକ ମୁଖ୍ୟ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ଖ୍ୟାତି ସଂପନ୍ନ ଅଭିନେତ୍ରୀ - ତେଣୁ ନାଟକ କିଛି ପରିମାଣରେ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କଲା । ନାଟକ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଥିବା ବାରିପଦାର କେତେକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି - ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟି, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁରେଣ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଓ ନାଟ୍ୟକାର ଭଞ୍ଜ କିଶୋର ପଛନାୟକଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ସର୍ବେ ମୋ ଅଭିନୟରେ ଉନ୍ନତି ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ପୂଜା ଛୁଟୀରେ ବାରିପଦା ରହଣୀ ସମୟରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉର୍ମିକା ମଧ୍ୟ ଏହି ନାଟକ ମଞ୍ଚରେ ହେବା ଦେଖିଥିଲା - ‘ଘରେ ମୋ ମା’ ଓ ଭରଣୀମାନଙ୍କ ଆଗରେ ତାର ମତାମତ ଥିଲା ଯେ - “ମୁଖ୍ୟ ଅଭିନେତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଭିନୟ ବେଶ ଭଲ ଥିଲା ।”

ଏହି ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଏକ ‘ଚେରିଟି ସୋ’ ହିସାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଚେରିଟିରୁ ଯେତିକି ରୋଗାର ହେଲା - ମଞ୍ଚର ଖର୍ଚ ସେଥିରୁ ବାଦ ଦେଇ ବେଶ କିଛି ବଳକା ଟଙ୍କା ରହିଲା ଓ ତାହା ରେଡ଼କ୍ରସ ପାଣି ହିସାବରେ ରଖାଗଲା । ଏହା ପରଠାରୁ ବାରିପଦା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଚେରିଟିରେ ଏକ ନାଟକ ମଞ୍ଚ କରାଯାଉଥିଲା ଓ ବଳକା ପଇସା ରେଡ଼କ୍ରସ ପାଣିକୁ ଥାସୁଥିଲା । ଏହି ପାଣିରୁ ଗରାବ ରୋଗୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାଜ ସେବା କାମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଏ । ମୁଁ ଜଂଲଶ୍ଵର ଫେରିବାପରେ ବାରିପଦା ଡାକ୍ତରଖାନା ଡ୍ରାମାଟିକ ଏସୋଇଏନର ନିମନ୍ତଣ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପାଉଥିଲି - ଡ୍ରାମା ଦେଖୁଯିବାକୁ । ଏହା ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମ ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରିଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଅଭିନେତାଙ୍କ ସନ୍ନାନ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଏକ ସୂଚନା ।

ବାରିପଦାରେ ଜ୍ଞାନ କଳା ପରେ ପରେ ମୋ ବିବାହ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଆଲୋଚନା ଆଗମ ହେଲା । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଲା - କଟକ ରାଜାବରିଚାର ଅବସରପ୍ରାସ୍ତ ଆଇ.୧.୯୩. ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାବଶ୍ରାମୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ୪ଥ କନ୍ୟା ଉନ୍ନିଲା ସହିତ ମୋ ବିବାହ ହେବ । ଉନ୍ନିଲାକୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ଦେଖୁସାରିଥିଲି - ସେ ପଚକୁ ହଁ ଶୁଣିଲା ପରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ହଁ କଲି । ଉର୍ମିନା ୫ମ ବାର୍ଷିକ ବଚାନି ଛାତ୍ରୀ - ଚେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ପଡ଼େ । ସେ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ରୋକଗାର କରି ମୋ ସହିତ ମିଶି ମୋର ବଢ଼ି ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ ଉଠାଇପାରିବ ସେ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଆସିଯାରିଥିଲା ।

ମଣିଷ ଜୀବନରେ ବିବାହ ବନ୍ଧନ ଏକ ଅତି ପବିତ୍ର ବନ୍ଧନ । ପୁଅ ଝିଅ ଏହି ବନ୍ଧନକୁ ନେଇ ବହୁତ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିଥାନ୍ତି । ଆଶ୍ରମର ସହିତ ଏହି ଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ମିଳନ ସଫଳ ଜୀବନର ସଦେଶ ଦିଏ । ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକର ପରିପୂରକ ଓ ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ମିଳନ ଜୀବନର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବେଶ ଅନୁଭବ କରିପାରିଲି ଯେ ମୋର ବିବାହକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ବହୁତ ସମସ୍ୟା ବହୁଳ ହେବ ।

ବିବାହ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେଲା ସତ - କିନ୍ତୁ ବିବାହ ପରିଚାଳନା କେମିତି ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ମୋତେ ଘୋର ମାନସିକ ଦୂଦି ଭିତରେ କାଟିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ମାନସିକ ଦୂଦର ଅସଲ କାରଣ ହେଲା ମୋର ପାରିବାରିକ ସମୀକରଣ । ଗୋଟିଏ ପଟେ ମୋ ମା, କକେଇ, ଭାଇ, ଭଉଣୀ - ଅନ୍ୟ ପଟେ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପରିବାର - ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରତାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପିତୃଷ୍ଵାନରେ ଦେଖୁଆସିଛି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଅନାବିଳ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯୋଗୁଁ ସେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ମାତୃଷ୍ଵାନୀୟ । ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ମୋତେ ବଢ଼ିଭାଇ ହିସାବରେ ସମ୍ମାନ ଦେଉଥିଲେ ।

ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ଜଙ୍ଗା ଉନ୍ନିଲା ସହରର ଝିଅ - ମଧ୍ୟରେ ଚଳିବା ତା ପକ୍ଷେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ସେ ବିବାହର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ବାରିପଦାରେ ହେବ । ମୋର ମା ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ଜଙ୍ଗା ଗାଁରେ ବାହାଘର ହେବ । ସେଥିରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭାଗ ନେବାର ଅଛି । ପୁଅ ବାହାଘର - ମା, ର କାମ ବହୁତ ଅଛି । ମା ପୁଅକୁ ବିବାହ ପାଇଁ ଖୋଲିପେଇ, ଆଞ୍ଚୁଲୀ ଦେଇ ବିଦାକରେ - ସେ ଏ କାମ ନ କରିବ କେମିତି ? ଗାଁରେ ସାଇପଡ଼ିଶା ଭାଇ ଭଉଣୀ ସମସ୍ତେ ଏ ଉତ୍ସବରେ ଭାଗିଦାରୀ ହେବା କଥା - ତାଙ୍କୁ କେମିତି ଏଥରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯିବ ।

ମୋର ପିଉସୀ ନାନୀଙ୍କର ଶ୍ରିଅମାନେ ଅଢ଼ି ବସିଲେ ଗାଁରେ ହିଁ ବାହାଘର ହେବ ।

ଏ ବିବାଦୀୟ ପରିଷିତିର ସମାଧାନ କଣ ? ଦେଖୁ ବସିଲେ ବିବାଦୀୟ ପରିଷିତି ଦ୍ରୁଜପଚର ମୋ ପ୍ରତିଥିବା ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଲତେଇ । କୌଣସି ପଚକୁ ମୁଁ ଉପେକ୍ଷା କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ଭବତୋଷବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ମୋ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତାହା ଥିଲା ସ୍ଵଳ୍ପ ଓ ଅନାବିଳ । ପିଲାଦିନକୁ ମା'ର ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇ ମୁଁ ବଢ଼ିଛି । ବାପାଙ୍କ ମୁତ୍ୟପରେ ମୋ ଉପରେ ତାର ବହୁତ ଆଶା - ତାକୁ ନିରାଶ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷେ ସମବ ନୁହେଁ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମାଧାନର ପଛା ବାହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋତେ ହିଁ ଶେଷରେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ମୋ ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ସିଭିଲ ସର୍ଜନ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ କ୍ଷାର୍ଟର ଆଲର କରିଥିଲେ । ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି ସେହି କ୍ଷାର୍ଟରରୁ ବର ବାହାରି ଆମ ଗାଁକୁ ଯିବ । ବାରିପଦାବୁ ଭବତୋଷବାବୁ ମୋର କେତେକ ସାଇ ବରଯାତ୍ରୀ ହିସାବରେ ଯିବେ । ନୀତିନିୟମ ଅନୁସାରେ ଗାଁରୁ ବର ଅନୁକୂଳ କରି ବାହାରିବ ଆମ ଘରୁ । ମା ଓ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଯେମିତି ଯାହା କରିବାର ନିୟମ ଅଛି ସେମାନେ ସେଠାରେ ତାହା କରିବେ । ମୋର ଜଣେ କକେଇ ଗାଁରୁ ବରଯାତ୍ରୀ ଦଳରେ ସାମିଲ ହେବେ । ଗାଡ଼ିରେ ବର ବରଯାତ୍ରୀ ବାଲେଶ୍ୱର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ବାଲେଶ୍ୱରରୁ କଟକ ତ୍ରେନରେ ଯିବେ । ତା ପର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଭବତୋଷବାବୁ ଠିକ୍ କଲେ । କଟକରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଦ ଦୁର୍ଗାଚରଣ ପାହୀଙ୍କ ଘରେ ବର ବରଯାତ୍ରୀ ପହଞ୍ଚିବେ । ସେଠାରୁ ବ୍ୟାଣି ପାର୍ଟି ସହ ବର ଓ ବରଯାତ୍ରୀ ରାଜାବରିଚାର ଭାଗଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବେ ।

ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହେଲାପରେ ତା' ପରଦିନ ବରକନ୍ୟା ତ୍ରେବରେ ବାଲେଶ୍ୱର ଆସି ସେଠାରୁ କାର ଯୋଗେ ଗାଁକୁ ଆସିବେ । ବରକନ୍ୟାକୁ ପ୍ରଥମେ ଗାଁରେ ମା ଓ ଭଉଣୀମାନେ ବଦାପନା କରି ଘରକୁ ନେବେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାହା ନୀତି ନିୟମ ସେହି ଅନୁସାରେ କାମ ଗାଁରେ ହେବ । ତା ପରେ ବରକନ୍ୟା ବାରିପଦା ଫେରିବେ ଓ ମୋତେ ମିଳିଥିବା ସରକାରୀ କ୍ଷାର୍ଟରକୁ ଯିବେ । ସେଠାରେ ବରକନ୍ୟାକୁ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଘରକୁ ନେବେ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପ୍ରସ୍ତାବର ସ୍ରୋଷ ମୁଁ ହୋଇସୁନ୍ଦା ବେଶ ଜାଣିପାବୁ ଥିଲି
ଏଥୁରେ ମୋ ମା ଭଉଣୀ ଆଦୋ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ
କଟକରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

ଯାହା ହେଉ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ବରକନ୍ୟା ବାଲେଶ୍ଵରରୁ
ଗାଁ ଦେଇ ବାରିପଦା ଆସିଲେ ।

ବାଲେଶ୍ଵର ଷେସନରୁ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଯିଏ ଗାଡ଼ିରେ ଆଣିଥିଲେ ସେ ଥିଲେ
ଆମର ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ । ତାଙ୍କୁ ବାଲେଶ୍ଵର ଷେସନରେ ଦେଖୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶ୍ରଯ୍ୟ
ହୋଇଥିଲି । ପରେ ଜାଣିଲି ଭବତୋଷ ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇଥିଲେ ଓ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ
ବାଲେଶ୍ଵରରୁ ଦୁର୍ଗାପୁର ଦେଇ ବାରିପଦା ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ
ଭାଇ ଓ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କର ବହୁତ ଆଗରୁ ଚିହ୍ନାପରିଚିତ ଥିଲା । ମୋ ପରିବାର
ସହିତ ଭାଇଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠତା ମଧ୍ୟ ସେ ଜାଣିଥିଲେ ।

ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖୁ ମୋର ମନେପଡ଼ିଲା ଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର କଥା । ସେ
ବାହାଘର ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିରୂପଣ କରିଥିଲେ ମୋର ବାପା ଓ ମା । ବାହାଘରର ପ୍ରତିଟି
କାର୍ଯ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ରାତି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା । ମୋ ବାପା ମା
ସେଥୁରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିନିଥିଲେ । ଯଦିଓ ଭାଇଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ ମା ବାପାଙ୍କର ଅକୃତ୍ତିମ
ପୁତ୍ରସେହି ଭରପୁର ଥିଲା ଭାଇଙ୍କର ମା, ମାମ୍ବୁ ମାଇଁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାହି ଲୋକ ଏ
ବାହାଘରରେ ଯେମିତି ଭାଗନେବାକଥା ସେମିତି ନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମୋ ବାହାଘରରେ
ମୋର ମା, ଭଉଣୀ କକେଇ ଓ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଏମିତି ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଉଛି କାହିଁକି ?
ଭବତୋଷବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସେହି ଶୁଣା ମୋତେ ଏତେ ପରିମାଣରେ ବାନ୍ଧି
ରଖିଯାଉଥିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ଗାଡ଼ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଗାଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା ପରେ
ମା ଓ ଖୁଡ଼ୀ ଆଦି ଯେମିତି ବନ୍ଦାପନା କରିବା କଥା ସେମିତି କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ନୀତିନିୟମ ଓ ଲୋକାଚାର ଯାହା ହେବା କଥା ହେଲା । ତା' ପରେ ଆମେ ଆସିଲୁ
ମୋର କ୍ଵାର୍ଟରଙ୍କୁ । ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆମକୁ ଗାଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଭିତରଙ୍କୁ ଆଣିଲେ ।
ରହିବା ପାଇଁ କ୍ଵାଟରରେ ସବୁ ବଯୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଗାଁରୁ ବିଦାୟ ନେଇ

ବାରିପଦା ଆସିବା ବେଳକୁ ମୋ ମା', ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କର କାନ୍ଦକାନ୍ ମୁଁ ମୋତେ ବେଶ ବିଚଳିତ କରିଥିଲା ।

ତାପର କାମ ଚତୁର୍ଥୀ କାମ - ଚତୁର୍ଥୀ ଦିନ ସକାଳେ ବରଜନ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ । ଦିନବେଳେ ଆମ ଘରେ ଚତୁର୍ଥୀ ଶ୍ରାବ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପଚାର ସମାହିତ ହେଲା । ଗାଁରେ ସରଳ ନିରାଢ଼ିମର ଚତୁର୍ଥୀ ଭୋଜି ମୋ ପରିବାର ଲୋକଙ୍କ ଓ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବରଜନ୍ୟା ବାରିପଦା ଫେରିଆସିଲେ ।

ମୋ ପରିବାର ଓ ଉବ୍ଦେଶ ବାବୁଙ୍କ ପରିବାର ଉତ୍ତରେ ବେଶ ଭାଗ ବଞ୍ଚାରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା ।

ବିବାହର ତ ଦିନ ପରେ ଉର୍ମିଳା ଗଲା କଟକ । କଲେଇ ଖୋଲି ମାରଥିବାରୁ ତାକୁ କ୍ଲୂସରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାର ପ୍ରିଭିୟେସ୍ ପରୀକ୍ଷା ସେଇବର୍ଷ ଦେବାର ଥିଲା ।

ଏ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସାତ ଦିନ ଉତ୍ତରେ ମୁଁ କେବଳ ତିନି ଦିନ କାକୁଆଲ୍ ଲିଭ ନେଇଥିଲି । ଦୁଇଦିନ ଛୁଟି ବିବାହ ପାଇଁ କଟକ ଯିବା ଆସିବା ଓ ତୃତୀୟ ଦିନ ୪ଥୀ କାମରେ ଗାଁକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ବାକି ଦିନମାନଙ୍କରେ ତାତ୍ରଣାନା ତିଉଟି କରୁଥିଲି । ତିନି ଦିନ ଛୁଟି ନେଇ ବିଭାଗର । ପରେ ଏହା ଏକ ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ହୋଇଥିଲା ।

ମୋ ବିବାହ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ କେତୋଟି କଥା ଲେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି । ବିବାହ ତାରିଖ ଥିଲା ୧୦ ମେ ୧୯୪୯ - ବିବାହ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ମା ନାମରେ ଛପା ଯାଇ ବନ୍ଦୁ ବାନ୍ଦୁବଙ୍କ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମୋ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଫଟୋ ପ୍ରିଣ୍ଟ କରି ମୁଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ତିଆରି କରିଥିଲି ଅଛେ କେଇଣଣେ । ମୋ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ । ସେ ଫଟୋ ପ୍ରିଣ୍ଟରେ ଉର୍ମିଳାର ଓ ମୋର ଛବି ଥିଲା । ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭିତ୍ତି କେତେକ ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣଙ୍କୁ ବହୁତ ଦିନ ଧରି ସାଇଥିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଆମ ଘର ଆଲବମରେ ଏ ଯାକେ ତାହା ଅଛି ।

ନବ ବଧୁଙ୍କ ଉପହାର ଦେବାକୁ କୌଣସି ଶାଢ଼ୀ ବା ଗହଣା ମୁଁ କିଣି ପାରିନଥିଲି । ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟକ୍ଲେକ୍ କଳମ ଉର୍ମିଳାକୁ ଦେଇଥିଲି । ମୋ ବିବାହ ଉଷ୍ଣବରେ ବାରିପଦାରେ ଭୋଜିଭାତ କରିବାକୁ ମୋର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵର୍ଗକତା ନ ଥିଲା । ଆଗରୁ

କହିଛି ତୁର୍ଥୀ ଦିନ ଗାଁରେ ଏକ ସରଳ ନିରାହିମର ଭୋକିରେ ମୋର ଘରଲୋକେ, ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଓ ଗାଁଲୋକଙ୍କୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିଥିଲୁ । ବାରିପଦାକୁ ଯେଉଁମାନେ ବୋନ୍ଦୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵାସ ଗ୍ରାସଟିଏ ଓ କେତେବେଳେ କେମିତି ମିଠାଟିଏ ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବୁଛି ଏ ବିବାହ ପରିଷିତିକୁ ଆଉ ଚିକେ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରିବାକୁ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ୮-୯ ବର୍ଷରୁ ଆମ ଘରେ ବଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା, ସାମାଜିକ ଚଳନ ସବୁ ଆମରି ଘରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଇଁ କନ୍ୟା ଠିକ୍ କଲେ ମୋ ବାପା ଓ ମା । ମୋ ବାପା ମାଙ୍କର ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇଥିଲା - ସେଥିରେ ଭାଇଙ୍କର ମା, ମାମ୍ବୁ ମାଇଁ ଓ ସାଇଲୋକେ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲେ । ମୋ ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ମୁଁ ୧୯୪୧ରୁ ମୋ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ୧୯୪୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଘରର ପୁଅ ହିସାବରେ ଜ୍ଞାନ ପାଇଥାସିଛି । ଆର୍ଥିକ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରୁ ପିତୃଜ୍ଞାନୀୟ ସାହାୟ୍ୟ ସହଯୋଗ ବହୁତ ପାଇଛି । ମୋ ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିରୂପଣ ସେ କଲେ । ସେଇଟି ଥିଲା ତାଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଦ୍ଵେଷ ଓ ବାସନ୍ୟର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ଏ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବାକୁ ମୋ ମା'ର ଯୋଗ୍ୟତା ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ଥିଲା ଉନ୍ନିଙ୍କ ସହରରେ ବଡ଼ିଛି ଗାଁରେ ଚଳିବା ତା ପକ୍ଷେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ଏ ଯୁଦ୍ଧକେତେଦୂର ସମୀଚାନ ? ମୋ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ଓ ଭବତୋଷବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚଯ ଏକ ସମାନ୍ତରାଳ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିବା ଅବସ୍ଥା । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଆମ ପରିବାରର ନୟ ପିତ୍ତୀ ଯାଏ ଘନିଷ୍ଠତା ତିଷ୍ଠି ଆସିଛି କିନ୍ତୁ ମୋ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ସମ୍ପର୍କରେ କାହିଁକି ଏତେ ଶିଥୁ ଅବନତି ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ? ଭବିଷ୍ୟତରେ କଣ ଏହାର ଉତ୍ତର ମିଳିପାରିବ ?

ବିବାହ ପରେ ପରେ ମୋତେ ମିଳିଥିବା କ୍ଵାର୍ଟର ଅନ୍ୟ ଭାଇଙ୍କ ଆଲାଟ ହେଲା । ପରେ ବୁଝିଲି ମୋର ବିବାହ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ସିଭିଲ ସର୍ଜନ ତା. ନୟ ସେ କ୍ଵାର୍ଟରଟି ମୋତେ ଆଲାଟ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ପରେ ସେ କ୍ଵାର୍ଟର ମଧ୍ୟ ଚାଲିଗଲା । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ମୋ ପାଇଁ ୨ଟି ଖଟ, ଗଢି, ବିଛଣା ଚାଦର, ବେଡ଼ କଭର, ମଣାରୀ ଆଦି ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । କାଠ

ଖଚ ସେ ସମୟରେ କାନାୟ ବାବୁଙ୍କ କାଠ କାରଖାନାରେ ବରାଦରେ ହୋଇଥିଲା । ସରକାରୀ ଘରେ ସେତିକି ପଡ଼ିଥିଲା । କଳାହାଣ୍ଟିରେ କାମ କଲା ସମୟରେ ମୁଁ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ବାସନ କୁସନ କରିଥିଲି ସବୁ ଷିଳର । ବିଜୟନଗରରୁ ତାହା ସବୁ କିଣିଥିଲି । ଥାଳି, ଗିନା, ଗ୍ଲ୍ଯାସ, କରେଇ ଇତ୍ୟାଦି । କଳାହାଣ୍ଟିରେ ମୋର ନିଜ ରୋଷେଇରେ ତାହା ଲାଗୁଥିଲା । ବିବାହ ପରେ ସେ ହେଲା ଆମ ପାଇଁ ଆମର ବାସନ କୁସନ । ତା ଡଢା ବିବାହପରେ ଶଶ୍ଵର ଘରୁ ମଧ୍ୟ ଥାଳୀ, ଗ୍ଲ୍ଯାସ ଇତ୍ୟାଦି କଣ ମିଳିଥିଲା । ଘର କହିଲେ ମୋ ଜିନିଷ ଭିତରେ ବିଛଣା ଓ ରୋଷେଇ ଘର ପାଇଁ କିଛି ବାସନକୁସନ । ବାଲଟି ଇତ୍ୟାଦି ବିବାହ ପରେ ପରେ ମୁଁ ବାରିପଦା ବଜାରରୁ କିଣିଥିଲି । ଏ ସମସ୍ତ ଜିନିସ ସରକାରୀ କ୍ଷାଟରରୁ ବୁଝା ହୋଇ ଆସିଲା ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ଖଚ ଖୋଲାହୋଇ ପ୍ୟାକ ହେଲା । ବିଛଣା ମଧ୍ୟ ସେମିତି ବନ୍ଦା ରହିଲା । ମୁଁ ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଯେମିତି ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଶୋଉଥିଲି ସେମିତି ଶୋଇଲି । ତାଙ୍କ ପୁରୁଷ ପୂର୍ବ ଠାକୁର ଘରେ (ପରେ ସେଇଟି ଶୋଇବାଯର ହେଲା) ମୋ ଜିନିଷ ବନ୍ଦା ହୋଇ ରହିଲା ।

ମେ ମାସରେ ବିବାହ – ତା ପରେ ପରେ ଖରାହୁଟିରେ ଉର୍ମିଲାର ବାରିପଦା ଆସିବା ଠିକ୍ ହେଲା । ଉବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଛୁବୁଲି ଲାଇବ୍ରେରୀ ପାର୍ଶ୍ଵରେ ବୈଶିଜ୍ଞାର ହରିଷ୍ଟ୍ର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ହୃଥା ତିଆରି ଘରଟି ୮ - ୧୦ ଦିନ ପାଇଁ ଡଢା ନିଆଗଲା ମୋ ପାଇଁ । ମୋର ବିଛଣା, ବାସନ କୁସନ ସବୁ ସେ ଡଢାଘରକୁ ବୁଝାଗଲା । ସେଠାରେ ପୁଣି ଉର୍ମିଲା ସହ ୮ - ୧୦ ଦିନ କାଟିବାର ବଯୋବସ୍ତ କରାଗଲା । ଉର୍ମିଲାକୁ ବାଲେଶ୍ଵର ଷ୍ଟେସନରୁ ମୁଁ ଆଣିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରୁ ଆମେ ଆସି ଡଢାଘରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଆମ ପାଇଁ ମା ସୁଖଲତା ସବୁ ରନ୍ଧାବତା କରି ରଖିଥିଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କ ମାତୃ ସୁଲଭ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁ ବିନା ଅସୁବିଧାରେ ରହିଲୁ । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଆସି ଆମ ପାଇଁ ଚାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜଳଖ୍ୟା, ଦିନଓଳି ଖୁଆ, ରାତିର ଖୁଆ ସବୁ ସେ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଉର୍ମିଲା ହୁଏତ ତାଙ୍କ ଚିକେ ସାହ୍ୟାୟ କରୁଥିବ । ମୁଁ ଜାଣିଛି ମୁଁ ତିଉଟିରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଚାଲିଯାଏ ଓ ଖାଇଲାବେଳକୁ ମାତୃସ୍ତେଷ୍ଟର ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶନ – ଆମ ପାଇଁ ସବୁ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

ପଛକୁ ଚାହିଁ ଥାଳି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି - ଏ ସବୁ ବନ୍ଦୋବନ୍ଦ କାହିଁକି ? ଉର୍ମିଲାକୁ ଧରି ବାଚିପଦାର ସେଇବାପା ଓ ମାଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଆମେ କଣ ରହିପାରନ୍ତିନି ? ଭଡ଼ାଘରର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ? ଉତ୍ତର ପାଇବାରେ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେଲାନି । ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି - ସେ ଘରେ ପୁଅବୋହୁ ହିସାବରେ ଆମକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିବାରେ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ସଦେହ ଥିଲା । ତାଙ୍କଡ଼ା ମୁଁ ଜାଣିନି ମୋ ଶାଶ୍ଵୁତାରୁଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର କିପରି ପରିଚୟ ସେ ପ୍ରତିପାଦନ କରିଛନ୍ତି - ମୋର ନିଜର ଜନ୍ମକରା ମା, ମୋର ଜନ୍ମକରା, ଭାଇଭଉଣୀ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି - ତେଣୁ ଉର୍ମିଲା ସହିତ ତାଙ୍କ ଘରେ ପୁଅ, ବୋହୁ ହିସାବରେ ରହିଲେ, ମୋ ଶାଶ୍ଵୁତାରୁଙ୍କ ସମର୍ଥନ ମିଳିବା ନେଇ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କର ସଦେହ ବା ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ।

ଏ ଭିତରେ ଉର୍ମିଲା ସହିତ ମୋର ଘନିଷ୍ଠତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ପରେ ଉର୍ମିଲାଠାରୁ ଜାଣିଲି ମୋ ବିବାହ ପାଇଁ ମୋ ଭାବୀ ଶଶୁରଙ୍କଠାରୁ ୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲେ । ଏ ଖବର ପାଇଲା ପରେ, ଉର୍ମିଲା ପାଖରେ ମୋତେ ବହୁତ ଲମ୍ବିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା - କିନ୍ତୁ ବାବାଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ଅସତ୍ରୋଷ ହେବାର ଶର୍ତ୍ତି ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କଠାରୁ ଜୀବନରେ ମୁଁ ଯାହା ପାଇଛି ତାଙ୍କୁ ଓଜନ କଲେ ତାଙ୍କର ମୋ ପାଇଁ କୌଣସି ଅଯୋଗ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେନା । କିନ୍ତୁ ମନରେ ଅଶାନ୍ତି ଆସିଲା ଯେ ମୋ ଅଗୋଚରରେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା କେମିତି ? ଯେଉଁ ଖଟ ବିଛଣା ଆଦି ତିଆରି ହେଲା ତ୍ରେତୀରେ ବର୍ଷଯାତ୍ରା ବର କଟକ ଗଲେ ଓ କଟକରୁ ବାଚିପଦା ଫେରିଲେ ସେଥିପାଇଁ ଏ ପଇସା ନିଶ୍ଚୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଛି । ଶଶୁର ଘରୁ କିଛି ଯୋଡ଼ୁକ ନେବି ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାର ଆଉ ଯଥାର୍ଥତା ନ ଥିଲା । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲୋକ ଆଣିଥିଲି ମଧ୍ୟରେ ଷେଷ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ୪୦୦ ଟଙ୍କା । ଏ ବିବାହ ପାଇଁ ତାଙ୍କଡ଼ା ମୋ ଦରମାର କିଛି ସଞ୍ଚୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଭବତୋଷ ବାବୁ କଲେ । ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିମାଣ ମୋତେ ଅଜଣା । ମୋ ଜାଣିବାରେ ଖଟ ବିଛଣା ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରାୟ ୨୫୦ ଟଙ୍କା ।

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ବାଦାମ ପାହାଡ଼ରେ ଥାଆନ୍ତି - ସାନ ଭାଇର ବିବାହ ପରେ ବର କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଭେଟିବା ନିହାତି ଉଚିତ । ବୋହୁ ବନବାସିନୀ ମଧ୍ୟ ଉର୍ମିଲାକୁ ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ଏ ଭିତରେ ଉର୍ମିଲା ମୋ ଠାରୁ ଭାଇ ଓ ବୋହୁଙ୍କ ବିଷୟରେ ସବୁ ଖବର ପାଇସାରିଥିଲା । ତେଣୁ ଛିର ହେଲା ସେଇ ଖରାହୁଚିରେ

ଉର୍ମିଳା ସହ ମୁଁ ବାଦାମପାହାଡ଼ ଯିବି – ସେଠାରୁ ଭାଇ ଆମକୁ ଗାଗା ନଗର ହୁଲାଇ ଆଣିବେ ଓ ତାପରେ ଆମେ ବାରିପଦା ଫେରିବୁ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଅନୁସାରେ ଆମେ ବାଦାମପାହାଡ଼ ବାହାରିଲୁ । ନବ ବିବାହିତା ଉର୍ମିଳା ସହିତ ମା ଛାନୀୟ ବା ଶାଶୁ ଛାନୀୟ କେହି ଲୋକ ଯିବା ଦରକାର । ମା' ସୁଖଲତାକୁ ସେ ଦାୟିତ୍ବ ଦିଆଗଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ବାଦାମ ଆସିଲୁ । ବାଦାମରେ କିଛି ଦିନ ରହି ଗାଗା ଦେଖୁ ବାରିପଦା ଫେରିଲୁ । ଆମର ଭ୍ରାବଧାନ କରିବାକୁ ମା ସୁଖଲତା ଆମ ସାଜେ ଥିଲେ ।

ବାଦାମରୁ ଫେରିଲା ପରେ ଉର୍ମିଳା କଟକ ଆସିଲା ଓ ଆମର ଜିନିଷ ପତ୍ର ବନ୍ଦା ହୋଇ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲା । ଭଡ଼ାପର ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା ।

ଉର୍ମିଳା ଆସିଲାବେଳକୁ ଆମର ଅଛାୟୀ ଘରକରଣା, ସେ କଟକ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୋର ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଲେଉଛି ଆସିବା ଘରଣା ବହୁ ଷେତ୍ରରେ ଆଲୋଚିତ ହେଲା । ମୋ ମା' ଓ ଭଉଣୀମାନେ ଉର୍ମିଳାର ସାନିଧ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଅସତୋଷ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଉପଳଦ୍ଧି କରିବାକୁ ହେଉଥାଏ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମ ଗାଁରେ । ୪ମ ଭଉଣୀ ଗଣ୍ଡ ଶ୍ରେଣୀରେ ଛାତ୍ରୀ, ସେ ଥାଏ ମାମୁଁ ଘରେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆସି ଆମ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଚାହିଁଲା ଏ ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ମୋତେ ହିଁ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଭାବିଲି – ମୁଁ ନ କଲେ କେତେ ଦିନ ଯାକେ ଏ ଅବସ୍ଥା ଚାଲିଥିବ ମୋତେ ଅଜଣା ରହିଲା ।

ମୋର ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସିଭିଲସର୍ଜନ ଡାଃ ନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଉପଳଦ୍ଧି କଲେ । ମୁଁ କାଟର ପାଇଁ ପୁଣି ଅନୁରୋଧ କଲା ପରେ ତାଙ୍କର ଉପଦେଶ ହେଲା – ଜେଲର ଗୋଟିଏ ଗାଇପ ତୁ କ୍ଵାର୍ଟରକୁ ସେ ମୋତେ ଆଲଟ କରିଦେବେ । ସେ କ୍ଵାର୍ଟର ଖାଲିଅଛି ଓ ସିଭିଲସର୍ଜନମାନେ ସେ ସମୟରେ ଜେଲର ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଥାଅଛି । ମୁଁ ହଁ କଲି । କ୍ଵାର୍ଟର ମିଳିବା ପରେ ମୋର ଯାହା କିଛି ଜିନିଷ ପତ୍ର ସେ କ୍ଵାର୍ଟର କୁ ଗଲା । ସେଇଠି ମୋର ଘରକରଣା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏଇଠି ହେଲା ପୂଜାଛୁଟିରେ ଓ ସେ ପୂଜାରେ ଉର୍ମିଳା ତା ନନାଙ୍କ ସହ ବାରିପଦା ଆସି ଏହି ଜେଲ କ୍ଵାର୍ଟରରେ ଅବସ୍ଥାନ କଲେ । ମୋର ନିଜ କ୍ଵାର୍ଟରରେ ରହିବା ଦେଖୁ ସେ ମଧ୍ୟ ସତୋଷ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ନନାଙ୍କର ଅତିଥି ଚର୍ଚା ଭଲ ଭାବରେ ହେଲା । ପୂଜା ଛୁଟୀ ସରିଲା ପରେ ନନା ଓ ଉର୍ମିଳା କଟକ ଫେରିଗଲେ – ମୋ ଜାବନରେ

ନୁଆ ଘର କରଣା ଆରମ୍ଭ ହେଲା - ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ମୋ ଉପରେ ମୋ ନିଜର ଅଧିକାର ଆସିଲା । ଭବତୋଷ ବାବୁ 'ମା' ସୁଖଲତା ଦାଶ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କଲେ ମୁଁ ସବୁଦିନେ ତାଙ୍କର ହୋଇ ରହିପାରିବିନି । ସାମାଜିକ ସମର୍କରେ ଏକ ସନ୍ତୁଳିତ ଅବସ୍ଥା ଆସିବାର ଅଛି ଓ ତାହା ଆସେ ଆସେ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

ଉର୍ମିଳା ଗଲା ପରେ ମୋ ମା' ଭଉଣୀ, କକେଇ ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ ମୋର ଜେଳ କ୍ଵାର୍ଟରରେ ମୋ ପାଖରେ ରହିଲେ । ମା' ସୁଖଲତାଙ୍କ ସ୍ଵେଚ୍ଛବନ୍ଧନର ଘନିଷ୍ଠତା ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଚିକେ ଭଣା ପଡ଼ିଲା ।

ବିବାହ ବନ୍ଧନ ପାଇଁ ଆମେ ଯେଉଁ ସ୍ଵପ୍ନ ଆଗରୁ ଦେଖୁଥିଲୁ - ବିବାହ ଉପର ଓ ତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଆମେ ଗତି କଲୁ ଓ ଆମର ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ମୋ ନିଜଲୋକଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ କୌଣସି ସହଯୋଗ ପାଇନଥିଲି । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସହଯୋଗ ପାଇଲି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ମୋର ରତ୍ନ ସମର୍କ ନୁହଁନ୍ତି । ମନେ ମନେ ଉପଳଦ୍ଧି କରିଥିଲି ତଥାକଥୁତ ରତ୍ନ ସମର୍କ ମୂଲ୍ୟଭାନ ।

କିନ୍ତୁ ବିବାହ ସମୟରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ମୋର ରତ୍ନ ମାଂସ ସମର୍କୀୟ ମା, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟକର । ମୋତେ ଅଶେଷ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଆଦର ଦେଇଥିବା ନିଜର ପୁତ୍ର ପ୍ରାନ୍ତରେ ରଖୁଥିବା ଭବତୋଷ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉଛାକୁ ପ୍ରୁତିଗୋଧ କରିବା ମଧ୍ୟ ମୋର ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରକର ମାନବୀୟ ସମର୍କ ବୃଦ୍ଧିବାକୁ ମୋର ଚେତନା ନ ଥିଲା ।

ଶାଳି ଏତିକି ଭାବିଲି ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଆମ ପରିବାରର ସମର୍କ ଯଦି ଏ ପିତ୍ରୀ ଧରି ତିଷ୍ଠି ପାରିଲା - ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ସମର୍କ ପ୍ରଥମ ପିତ୍ରାରୁ କାହିଁକି ଉଣା ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି ? ଉତ୍ତର ଖୋଜିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଆଉ ଅଛି କି ନାହିଁ ତା ମଧ୍ୟ ସନ୍ଦେହ ଭିତରେ । କିନ୍ତୁ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୁଣାମ୍ବକ ମାନବୀୟ ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

● ● ●

ପ୍ରଥମ ମହାକଳୟା ଶ୍ରାନ୍ତ ଓ ଜୀବନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମୁହଁର୍ତ୍ତ

ଆଶ୍ଚିନ୍ନ ମାସ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଅମାବାସ୍ୟାକୁ ମହାକଳୟା କୁହାଯାଏ । ମା' ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ପୂଜା ଉତ୍ସବ ସେହିଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଦଶମୀ ତିଥିରେ ସମର୍ପିତ ହୁଏ । ମହାକଳୟାର ପୂର୍ବ ପଦରଦିନ ଅପରାପକ୍ଷ ବା ପିତୃପକ୍ଷ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ଏହି ପିତୃ ପକ୍ଷରେ ପିତୃଗଣଙ୍କ ପାଇଁ ତର୍ପଣ କରି ଶ୍ରାନ୍ତ ଦିଆଯାଏ । ଶ୍ରାନ୍ତ ଅର୍ପଣ ଏକ ପବିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ । ସ୍ଵାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ଉତ୍ତରଯଙ୍କ ଉପଞ୍ଚିତିରେ, ଉତ୍ତରଯଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାପିତ ହୁଏ । ପରମରା ଅନୁସାରେ ମୋ ପରିବାରରେ ପିତୃପକ୍ଷ ଶ୍ରାନ୍ତ ତିଥ ଅନୁସାରେ କରାଯାଏ । ମୋ ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା ଏକାଦଶୀ ତିଥିରେ - ତେଣୁ ଆମକୁ ଏହି ଏକାଦଶୀରେ ଶ୍ରାନ୍ତ ଦେବା କଥା । ମୋ ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ପିତୃପକ୍ଷ ଶ୍ରାନ୍ତ ଦେବାର ଅଧିକାର ମୋର ନ ଥିଲା । ବିଭାଗର ପରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ମୋର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରାନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅଧିକାର ଆସିଲା ୧୯୪୯ ସାଲ ଅପରାପକ୍ଷ ଏକାଦଶୀ ତିଥିରେ । ୧୯୪୯ ସାଲ ସେପେଂଟର ୨୮ ତାରିଖ ସୋମବାର ଥିଲା ସେ ବର୍ଷ ଅପରାପକ୍ଷ ଏକାଦଶୀ ତିଥ ଓ ପିତୃପକ୍ଷ ଶ୍ରାନ୍ତ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ଦିନ ।

ମା କହିଲା - ପ୍ରଥମ କରି ତୁମେ ଶ୍ରାନ୍ତ ଦେବ - ତେଣୁ ଏ କାମ ଗାଁରେ ହେବା ଉଚିତ । ମୋର ସେଥିରେ ଆପରି କରିବାର ନ ଥିଲା । ସେହି ଅନୁସାରେ ଉର୍ମିଳାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା - ସେ କଟକରୁ ୨୭ ତାରିଖ ରାତି ଗାଡ଼ିରେ ଆସି ବାଲେଶ୍ୱରରେ ସକାଳ ଟାଟା ସୁନ୍ଦା ପହଞ୍ଚିବ । ବାରିପଦାରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମ୍ପର୍କ କରି ଗାଁକୁ ଆସିବୁ । ଗାଁରେ ଶ୍ରାନ୍ତ କରାଯିବାର ବଯୋବସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଉର୍ମିଳାକୁ ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ଆଣିବାର ବଯୋବସ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେ ନିଜେ ଆସିପାରିବ ବୋଲି କହିଥିଲା । କଟକରୁ ମୋ ଶାଶ୍ଵତ ଓ ଶଶ୍ଵର ମଧ୍ୟ ଉର୍ମିଳାକୁ ୨୭ ତାରିଖ ତ୍ରେତାରେ ଉଠାଇ ଦେବାକୁ ଟିକି କରିଥିଲେ ।

ପୂର୍ବ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଉର୍ମିଲା ୨୭ ତାରିଖ ରାତିରେ କ୍ରେବରେ କଟକରୁ ବାଲେଶ୍ଵର ଆସିଲା । ୨୮ ତାରିଖ ସକାଳେ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ପହଞ୍ଚି ବାରିପଦା ଆସିବାକୁ ସନ୍ତୋଷମ ହେଲା ନାହିଁ । ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଯୋଗୁ ବାଲେଶ୍ଵର ବାରିପଦା ଯାତାଯତ ବାଧାପ୍ରାସ୍ତ ହେଲା । କଳମାଠାରେ ବାଲେଶ୍ଵର ବାରିପଦା ରାତ୍ରା ଧୋଇଯାଇ ବସୁ ଚଳାଳକ ବଦି ଛୋଇଥିଲା । କଳମାଠାରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଜାତାୟ ରାଜପଥର ଉଚ୍ଚତା ବଢାଯାଇ ରାଜପଥ ତଳେ ପାଣି ପ୍ରବାହିତ ହେବାର ସ୍ଵର୍ବିଧା କଳାପରଠାରୁ ଏହା ଆଉ ଦେଖୁବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ ।

କଳମାଠାରେ ରାତ୍ରା ଧୋଇ ଯାଇଛି ଜାଣିଲା ପରେ ବାରିପଦାରୁ ବାବା (ଭବତୋଷ ବାବୁ) ପୂଲିସ ଏସ.ପି.କ୍ ସାହାୟ୍ୟରେ କଟକକୁ ମୋ ଶଶୀରଙ୍କ ପାଖକୁ ଉପାରଲେସାରେ ଖବର ଦେଇଥିଲେ - ଉର୍ମିଲାକୁ ନ ପଠାଇବାକୁ । ଏ ଖବର ମିଳିବା ପୂର୍ବରୁ ଉର୍ମିଲା କ୍ରେବରେ ଉଠି ସାରିଥିଲା ।

ଉର୍ମିଲା କଟକରୁ କ୍ରେବରେ ଆସିଛି ଜାଣିଲୁ ସିନା, କିନ୍ତୁ ତା' ପରେ କ'ଣ ହେଲା ଆମେ ଜାଣି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ବାରିପଦାରୁ ବାଲେଶ୍ଵର ଯିବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ନଥିଲା ।

ସକାଳ ଆଠଟା ପରେ, ମା', ମୁଁ ଓ ମୋର ଛୋଟ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନେ, ବାରିପଦାରୁ ଦୁର୍ଗାପୁର ବାହାରି ଆସିଲୁ । ଯଦି ଉର୍ମିଲା ଠିକ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିବ, ତା ହେଲେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ହେବ । ଗାଁରେ ଉର୍ମିଲାର ଆସିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ । ବାରିପଦା କ୍ଷାରାସରେ ଆର୍ଦ୍ଦକକା ଥିଲେ ଘର ଜଗିବାକୁ । ଦିନ ୧୨ଟା ସୁନ୍ଦର ଉର୍ମିଲା ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲାନି । ତେଣୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସଞ୍ଚା ଦେଇ କାମ ସମାପ୍ତ କଲୁ ।

ଉର୍ମିଲାର ବାଟରେ କ'ଣ ଅସୁବିଧା ହେଲା ଆମର ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । କଳମାଠାରେ ରାତ୍ରା ଧୋଇଯାଇ ବସୁ ଆସିବା ଯିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ ବୋଲି ଆମେ ଖବର ପାଇଥିଲୁ । ଆମକୁ ବହୁତ ଅଶ୍ଵତ୍ତି ଭିତରେ ସମୟ କାଟିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବାରିପଦାରେ ଭବତୋଷ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ କଟକରୁ ଉର୍ମିଲା ଆସି ବାରିପଦାରେ ପହଞ୍ଚିପାରିନି । ଉର୍ମିଲାର ବାଟରେ କେଉଁଠି କେମିତି ଅଛି - ସେ ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ଵତ୍ତି କରିଥିବ ।

ସେହି ୨୮ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ହଠାତ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଚାଲି ଚାଲି ଉର୍ମିଲା ଆର୍ଦ୍ଦକକା ସହିତ ଆମ ଘରେ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଆମର ବ୍ୟପ୍ତତା ଦୂର ହେଲା । ସବୁ ଅସୁବିଧା ବିଷୟ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ଭାବରେ ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ।

ବାଲେଶ୍ଵରରୁ ବାରିପଦା ଯିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଣିଲା ପରେ ଉର୍ମିଲା ଆଉ କେତେକ ବାରିପଦା ଯାତ୍ରାଙ୍କ ସହିତ ବୁଝାଯାଇ, ବୁଝାରୁ ବାରିପଦା ବସ ଧରି ଓପରଥେଳି ୪ଟା ସମୟରେ ବାରିପଦାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ବସଷ୍ଟାଣ୍ଟରୁ ସିଧା ଯାଇଛି ଆମ ଜେଲଖାନା କାଟାର୍ଥକୁ । ସେଠାରେ ଆର୍ଟକକା ଥିଲେ । ନିଜର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ କାମ ଶେଷ କରି ଆର୍ଟକକାଙ୍କ ସହିତ ବାରିପଦାରୁ ବସରେ ବେତନଟୀ ଆସି, ସେଠାରୁ ଚାଲି ଚାଲି ଆମ ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦୁର୍ଗାପୁର ବେତନଟୀରୁ ୪ କି.ମି. । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ସଫ୍ଟ୍‌ଯା ଆସନ । ଉର୍ମିଲା ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ବିବରଣୀ ପାଇ ଆମେ ଆଶ୍ରମ ହେଲୁ । ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାମ ଆଉ ହେବାର ନ ଥିଲା । ସ୍ଵାମୀ ସ୍ଵୀ ମିଶି ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାମ ସମ୍ପର୍କ କରିବାକୁ ଆମକୁ ୧୯୭୮ ସାଲଯାକେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ବିଲାତରୁ ଫେରିଲା ପରେ ଆମେ ଦେଶରେ ଏ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲୁ ।

ଏହି ଉପରବର୍ତ୍ତି ଘଟଣା ଆମ ଜୀବନର ଏକ ବିରାଟ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରାରମ୍ଭ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ବାବା (ଭବତୋଷ ବାବୁ)ଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ମୋର ଯେତିକି ଘନିଷ୍ଠତା ଥିଲା - ଏହି ଘଟଣା ପରେ ତାହା ଚିକେ ଜଣା ହେବାର ଆରମ୍ଭ ହେବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ।

ଉର୍ମିଲା ଶ୍ରାଦ୍ଧ ପାଇଁ ଆସିବ ଓ ଆମେ ସବୁ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାମ କରିବୁ; ବାବାଙ୍କୁ ଏ ଖବର ଜଣାଥିଲା । ଉର୍ମିଲା କଟକରୁ ଆସି ବାରିପଦା ପହଞ୍ଚିପାରିନି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସବୁ ଗାଁକୁ ଯାଇଛୁ, ଏ ଖବର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଥିଲା । ଉର୍ମିଲା ବାରିପଦା ନ ପହଞ୍ଚିବାର କାରଣ, ଅଛେ ବହୁତେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥୁଲୁ - ବାବା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲେ । ତାର କାରଣ ଥିଲା କଳମା ପାଖରେ ରାଷ୍ଟାଧୋଇଯିବା ।

ପରେ ଅସମୟରେ ଉର୍ମିଲା ବାରିପଦାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଆମ ଜେଲଖାନା ଘରକୁ ଯାଇଛି ଓ ସେଠାରୁ ମୋ ଆର୍ଟକକାଙ୍କ ସହିତ ଦୁର୍ଗାପୁର ଯାଇଛି ଏ ବିଷୟରେ ସେ ହୁଏତ ଠିକ୍ ଖବର ପାଇ ନ ଥିଲେ । ଉର୍ମିଲା ପହଞ୍ଚ ନ ଥିବାରୁ ସେ ହୁଏତ ବିବ୍ରତ ଥିବେ । ଏହି ପରିଷ୍କାରରେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଉର୍ମିଲାର ଗୋଟିଏ ପଚାନେଇ ସେ ବସ ଷାଣ୍ଟର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କୁ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଓ ପଚାରିଛନ୍ତି - ଏପରି ଏକ ଛିଅ ତୁମ ବସରେ ଆସିଛି କି ? ବା ଏଠାରୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛି କି ? କ'ଣ ଉତ୍ତର ସେ ପାଇଛନ୍ତି ମୋତେ ଅଜଣା । କିନ୍ତୁ ପରେ ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ସେ ଉର୍ମିଲାର ଖବର

ନ ପାଇ ସେ ପ୍ରତି ବସର ତ୍ରାଜଭରମାନଙ୍କୁ ତାର ଫଳୋ ଦେଖାଇ, ଉର୍ମିଲାର ଯିବା ଆସିବା ଖବର ସନ୍ଧାନ କରିଛନ୍ତି ।

କେମିତି ହେଲା ମୁଁ ଜାଣିନି - ଉର୍ମିଲା ମଧ୍ୟ ଏ ବିଷୟ ପରେ ପରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା । ହୁଏତ ବାବା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଏ ଖବର ଦେଇ ଥାଇପାରନ୍ତି । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କରି ପାଖରୁ ଏ ଖବର ପାଇଥିଲି ।

ଉର୍ମିଲାର ଫଳୋ, ପ୍ରତି ବସ ତ୍ରାଜଭରଙ୍କୁ ଦେଖାଇ, ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଉର୍ମିଲା ଯିବା ଆସିବା ସନ୍ଧାନ ନେବା, ଉର୍ମିଲାକୁ ଏକ ଅସ୍ଵାବିକ କାର୍ଯ୍ୟପରି ମନେ ହେଲା । ଏହାର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ଯାହା ସେଇ ନା କାହିଁକି ତା ସମ୍ପର୍କରେ ଏ ଜାତୀୟ ଅନୁସନ୍ଧାନଙ୍କୁ ସେ ନିହାତି ଥପସନ କଲା । ତାର ମତାମତ ଥିଲା - ପିତୃଶାନୀୟ ଲୋକ ଫଳୋଧରି ବସ ତ୍ରାଜଭରଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଏମିତି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ନାହିଁ ।

୨ୟ କଥା ହେଲା - ଯଦି ଜେଲ ଘରେ ଆମେ ସବୁ ନ ଥିଲୁ ତା ହେଲେ ଉର୍ମିଲା ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଥାନ୍ତା ଓ ସେଠାରୁ ସେ କେମିତି ଦୁର୍ଗାପୂର ଯିବ ସେ ବଯୋବସ୍ତ୍ର ସେ କରିଥାନ୍ତେ । ଉର୍ମିଲା ନିଜେ କକେଇଙ୍କୁ ଧରି ଗାଁକୁ ଚାଲିଯିବା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଗୁରୁଜନ ଶ୍ଳାନୀୟ ଅବହିତିକୁ ସେ ଅବମାନନା କରିଛି ।

କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଜେଲଖାନା ଘରକୁ ଆସି କକେଇଙ୍କୁ ସାଜରେ ନେଇ ଦୁର୍ଗାପୂର ଯିବା ଉର୍ମିଲା ବିବେଚନାରେ ଶତକଢ଼ା ଶହେ ଠିକ ।

ଏପରି ବିପରୀତାମ୍ବକ ମତାମତର ଅଧିକ ବିଶ୍ଲେଷଣ ଆବଶ୍ୟକ । ବାବାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ମୋର ଘନିଷ୍ଠତା ଗତ ୮ ବର୍ଷର ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗୁଁ । ମୁଁ ସେ ଘରେ ପୁଅ ହିସାବରେ ବିବେଚିତ । ଭବତୋଷବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମୁଁ ବାପା ଓ ମା ଶ୍ଳାନରେ ରଖିଆସିଛି । ଉର୍ମିଲା ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବା କେବଳ ୫ ମାସର କଥା । ସମୟ ଦିନା ୫ ମାସ କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପର୍କ ହୁଏତ ୧୫/୨୦ ଦିନ ଭିତରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଦିତ । ଉର୍ମିଲା ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ବୋହୁ ହିସାବରେ ପରିଗଣିତ ହେବା ଏ ଯାକେ ହୋଇନି କହିଲେ କିନ୍ତି ଭୁଲ ହେବନି ବୋଲି ଭାବୁଛି । ଯେଉଁ ଅଛଦିନ ପାଇଁ ସେ ବାରିପଦା ଆସିଛି, ଆମେ ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ା ଘରେ ରହିଛୁ । ଉର୍ମିଲା ଥିବା ସମୟରେ ମା' ଆମ ଭଡ଼ାଘରକୁ ଆସି ଆମ ପାଇଁ ରଖା ବଡ଼ା କରି ଦେଉଥିଲେ । ଏହି ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ଭିତରେ ମା ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଉର୍ମିଲାର ସମ୍ପର୍କ ମୋ ସମ୍ପର୍କ ଭଳି ଏତେ ନିବିଦି ହେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନ ମାରେ ।

ମରୀ ସ୍ଵଲ୍ପ ଚିନ୍ତାଧାରା ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ଜବତୋଷ ବହୁଙ୍କ ପରକୁ ଆସିଥରେ
ହୁଏତ ବାଧା ଦେଇଛି । ଆମ ଘରେ ମୋ କକେଇଙ୍କ ସହିତ ସେ ଅଧିକ ସ୍ଵଳ୍ପ ମନେ
କରିଛି । ତେଣୁ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ତା ପ୍ରତି ଭୁଲ ବୁଝାମଣା ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା
ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ବିଚାର ।

ଏ ଅଧ୍ୟାୟ ସରି ଯାଇଛି । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ଏହି ଅସାଧାରଣ
ଘରଣା ପରେ ମୋର ଓ ଉର୍ମିଲାର ଭବତୋଷବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ସମର୍କରେ
ଭଙ୍ଗ ପଡ଼ିବା ଆଗୟ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟକୁ ସମ୍ମାନୀନ କରି, ଉର୍ମିଲା ବାଲେଶ୍ଵରରୁ ଘେପରି ଭାବରେ
ଆମ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ପହଞ୍ଚପାରିଲା; ସେ ଉଦାହରଣ ମୁଁ ବହୁ ସମୟରେ ଦେଇଛି ।
ଜୀବନର ପରଅବସ୍ଥାରେ ତାର ସ୍ବାବଳମ୍ବନଣୀଳତା, ସାହାୟିକ ପଦକ୍ଷେପ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ଭାବରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମାପନ କରିବା ଓ ସମ୍ବାଦିତା ମୋତେ ବେଶ ମୁଣ୍ଡ କରିଛି ।

କାଳକ୍ରମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଘରଣାବଳୀ ଆମ ସମର୍କର ନିବିଡ଼ତାକୁ
ଆହୁରି କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରିଥିଲା । ସେ ସବୁକୁ ପର ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅଛ ବହୁତ ଆଳୋଚନା
କରିଛି । ବିଲାତରେ ରହଣି ସମୟରେ ନିୟମିତ ଚିଠିପତ୍ର ଦିଆ ନିଆ ଚାଲିଥିଲା ।
ବିଲାତରୁ ଫେରିଲାପରେ ମଧ୍ୟ ମା ବାବାଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଦେଖାକରିଥିଲୁ, ଆଦର
ଯାଇଛୁ - କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ଆନ୍ତରିକତାର ହୁଏତ ଅଭାବ ଥିଲା । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ୨ୟ
ପୁଅ ଲେନିବର ଭୁବନେଶ୍ଵର ପୋଷ୍ଟ ସମୟକ ସମର୍କର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିଥିଲା ।
ଲେନିବ ଭୁବନେଶ୍ଵରରୁ ବଦଳି ହେବା, ଆମର ଭୁବନେଶ୍ଵର ଛାଡ଼ିବା ଏ ସଂପର୍କର
ନିରବଞ୍ଚିନତା ରକ୍ଷା କରିପାରିଲାନି । ଏ ସମର୍କ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିଲାନି ବୋଲି ମୁଁ
ମୋ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ କରିବି ।

ଆମରୁ କେତେଥର କହିଛି - ସମର୍କର ଚିରଜ୍ଞାଯିତା ରକ୍ଷା କରିବା ଏକ
ବିରାଟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ । ଦୁଇପଚର ସହ୍ୟୋଗ ନ ଥିଲେ ଏହା ରକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ଭବ
ନୁହେଁ ।

● ● ●

ଉତ୍ତରିକ୍ଷା ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତି

୧୯୪୭ରେ ମୁଁ ଏମ.ବି.ବି.ଏସ. ପାଏ କଲି । ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ମୋର ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍‌ଟ୍ରେଟ୍ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଆମର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମାବର୍ଗନ ସମୟରେ ମୁଁ ଓ ମୋର କେତେକ ବନ୍ଧୁ ଏମ.ବି.ବି.ଏସ. ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଆଣିବାକୁ ଯାଇନଥିଲୁ । ଆମେ ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍‌ଟ୍ରେଟ୍ କଲା ପରେ ସେ ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍‌ଟ୍ରେଟ୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ସମାବର୍ଗନ ଉପର ସମୟରେ ଆଣିବୁ । ଏମିତି ଭାବନା ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଏକ ଅହଂକାରର ସୂଚନା ଦିଏ ।

ସେତେବେଳେ କଟକରେ ଉପାଧୁରର ଡିଗ୍ରୀ କୋର୍ସ ଖୋଲି ନ ଥିଲା । ସବୁ ପିଲା ଦରଭଙ୍ଗା ଯାଉଥିଲେ ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍‌ଟ୍ରେଟ୍ କରିବାକୁ । ପାଟଣା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସୁନାମ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଘୋଟାରେ ଯ୍ୟାନ ମିଲିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ଦରଭଙ୍ଗା ଡିଗ୍ରୀର ଖାତିର ସେମିତି ଜଳ ଥିବା ପରି ଜଣାପଦ୍ଧନଥିଲା । ଆମେ ହାଉସ ସର୍ଜନ ଥିବା ସମୟରେ ଡା.ସୁନ୍ଦରମାର ଦାସ, ଡା. ଦୁର୍ଗା ମିଶ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଡାକ୍ତର ବିଲାତରୁ ଏହ.ଆର.ସି.ଏସ. କରି ଡେଢ଼ିଶା ଫେରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସର୍ଜରୀ ନିପୁଣତା ସମସ୍ତକୁ ମୁହଁ କରିଥିଲା । ଆମ ଡିତରୁ ବନ୍ଧୁତ ଭାବୁଥିଲେ ବିଲାତରୁ ଏହ.ଆର.ସି.ଏସ. କଲେ ନିପୁଣତା ଓ ଖାତିର ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଅଧିକ ହେବ । ସମାପ୍ତ ବିଲାତରେ ଚାକିରୀ କରି ଏହ.ଆର.ସି.ଏସ. ପରୀକ୍ଷାରେ ବସୁଥିଲେ - ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର ହେଉଥିଲା ଓ ବିଲାତରେ ରହିବା ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ଚାକିରୀ ଯୋଗୁ ସର୍ଜରୀ ନିପୁଣତା ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁଥିଲା । ମୁଁ ଭାବିଲି ମୋ ପାଇଁ ବିଲାତରେ ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍‌ଟ୍ରେଟ୍ କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ହେବ । ଦରଭଙ୍ଗା ଯାଇ ଦୁଇବର୍ଷ ସେଠାରେ ପଡ଼ିବାକୁ ମୋର ଆର୍ଥିକ ସୁଲ୍ଲକତା ନାହିଁ । ବିଲାତରେ ଚାକିରୀ କରି ମୁଁ ମୋର ପଡ଼ା ଚାଲୁରକ୍ଷା ପାରିବି ଓ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିପାରିବି ।

କିନ୍ତୁ ମୋ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ହେଲା ଏହ.ଆର.ସି.ଏସ. ପାଇଁ ବିଲାତରେ ବେସିକ ସାଇନ୍ସ କଲେଜରେ ଯ୍ୟାନ ଟିଏ ଯୋଗାଦି କରିବା । ଏହ.ଆର.ସି.ଏସ. ପରୀକ୍ଷା ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରାଇମେରି ଓ ଫାଇନାଲ୍ । ପ୍ରାଇମେରୀ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିବାକୁ ରଯାଳ କଲେଜ ଅପ ସର୍ଜନ, ଲକ୍ଷ୍ମନ ବେସିକ ସାଇନ୍ସ କଲେଜରେ ଣ ମାସିଆ କୋର୍ସ ଦେଉଥିଲେ । ସେ କୋର୍ସ କରିଥିଲେ ପ୍ରାଇମେରୀ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ

କରିବା ସୁବିଧା ଜନକ ହୁଏ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି । ତେଣୁ ମୁଁ ଠିକ କଲି ରଯାଳ କଲେଜ ଅପ ସର୍ଜନ, ଲକ୍ଷ୍ମନଙ୍କର ବେସିକ ସାଇବସ କଲେଜରେ ପ୍ରାଇମେରୀ ଏସ.ଆର.ସି.ଏସ. ପାଇଁ ଛାନ୍ତିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ । ଦରଖାସ୍ତ କଲି । ପୂଜାଛୁଟି ପରେ ପରେ ଖବର ପାଇଲି ମୋତେ ସେ କଲେଜରେ ଛାନ ମିଳିଛି ଓ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୭୦ରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ ହେବ ।

ମୁଁ ଯେ ରଯାଳ କଲେଜ ଅପ ସର୍ଜନ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ପ୍ରାଇମେରୀ କୋର୍ସ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଛି ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କୁ ତାହା ଜଣା ନ ଥିଲା । ମୋର ସିର ମିଳିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ କହିଲି । ସେ ଚିକେ ମନ ଉଣା କରିବାର ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କଲି । ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ସେ ସମସ୍ତ ଫର୍ମ ପୂରଣ କଲାବେଳକୁ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସାହାୟ୍ୟ ନେଇଥାଆନ୍ତି । ସେ ସବୁ କାମ ମୁଁ ନିଜେ କଲି । ସେଇଟି ତାଙ୍କର ପସଦ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି । ତଥାପି ବିଲାତ ଯିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ସନ୍ଧରି ପାଇଲି ଓ ଯିବାର ବଦ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କହିଲେ ।

ଯେହେତୁ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୭୦ ବେଳକୁ ମୋର ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଯୋଗ ଦେବାର ଥିଲା ମୁଁ ଆଉ ଡେରି ନ କରି, ଥୋମାସକୁବ ତ୍ରାଭେଲ ଏଜେଷ୍ଟକ ସହିତ ଚିଠିପତ୍ର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କଲି । ପାସପୋର୍ଟ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲି । ଶ୍ରୀ ଅମର ଦିଂ (ଆଇ.ଏ.ଏସ.) ଥିଲେ କଲେକ୍ଟର ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ । ତାଙ୍କର ସୁପାରିଶରେ ସରକାରୀ ଚାକିରାୟା ହିସାବରେ ମୋର ପାସପୋର୍ଟ ପାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଏ.ଡି.ଏମ. ଥିଲେ । ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟରେ ଏ.ଡି.ଏମ. ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ଓ କଲେକ୍ଟର ଅମର ସିଂ ଙ୍କ ସହେଳୀଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ମୋତେ ପାସପୋର୍ଟ ସହଜରେ ମିଳିଲା ।

ଥୋମାସକୁବ ଅପିସବୁ ଚିଠି ଆସିଲା - ଏସ.ଏସ. ଉତ୍ସବନାମରେ ବନ୍ଦେରୁ ମାର୍ବାଲ, କାଲେ, ତୋଭାର ଦେଇ ବୁକିଂ ହୋଇପାରିବ । ମାର୍ବାଲ ଯାକେ ଜାହାଜ, ମାର୍ବାଜରୁ କ୍ରେମରେ କାଲେ ସେଠାରୁ ବ୍ରିଟିଶ ଚାନେଲ ଦେଇ ତୋଭାର ଓ ତୋଭାରରୁ କ୍ରେବରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଯାଇହେବ । ପ୍ରାୟ ୧୭ ଦିନ ଲାଗିବ । ବୁକିଂ ଫେଲାର ପ୍ରାୟ ୮୦୦ ଟଙ୍କା, ମୋର ଚିତ୍ତା ହେଲା ୮୦୦ ଟଙ୍କା ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ?

ଇଛା ଥିଲେ ଉପାୟ ଆପେ ଆପେ ଆପେ । ମୁଁ ଠିକ କଲି ମୋର ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଧାର ସୁତ୍ରରେ ୮୦୦ ଟଙ୍କା ଆଣି ଚିକେଚ ବୁଦ୍ଧ କରିଦେବି । ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କର ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିବି । ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲେ ୨ ବର୍ଷ ଭିତରେ ମୁଁ

ଏହୁଆରୁଦ୍ଧିଏହୁ କରି ଫେରି ଆସିବି ଓ ତାଙ୍କର ଗଣ ପରିଶୋଧ କରିଦେବି । ବାରିପଦା ହସପିଟାଲରେ ମୋର ସହପାଠୀ ତାଃ । ଅମୁଲ୍ୟ ଚାନ୍ଦଙ୍କ ଉତ୍ତରୀ ମନୋରମା ପାଦ ମୋର ସହକର୍ମୀ ଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ବାରିପଦା ସଦରମହିମା ହସପିଟାଲର ଫିମେଳ ଖୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଗରୁ ପରିଚୟ ଥିଲା - ପରେ ଏକାଠି କାମ କରିବା ଯୋଗୁଁ ପରିଚୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ୦ରୁ ୨୪୦ ଚଙ୍କା ଧାର ସୂତ୍ର ଆଣିଲି । ସେ ଚଙ୍କା ମୁଁ ୧୯୭୮ ସାଲରେ ପରିଶୋଧ କରିଥିଲି ।

ଧରମଗଡ଼ରେ ଥିବା ମୋର ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ନାୟକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଚିଠି ଲେଖିଲି କିଛି ଚଙ୍କା ଧାରସୂତ୍ରରେ ଦେବାକୁ । ମୋର ଉତ୍ତରିଷ୍ଟା ପାଇଁ ବିଲାତ ଯିବାରେ ତା ଲାଗିବ । ମୋର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ଷନ ପରେ ତାଙ୍କୁ ପରିଶୋଧ କରିବି । ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ନାୟକଙ୍କ ସହିତ ଧରମଗଡ଼ରୁ ଆମ୍ବିଯତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ସେ ୪୦୦ ଚଙ୍କା ମୋତେ ମନିଅର୍ଥର କରି ପଠାଇଥିଲେ । ଏବେ ଦେଖିଲି ପାସେଇ ବୁକ୍ କରିବାକୁ ମୋ ପାଖରେ ପଇସା ହୋଇଗଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କଥାହେଲା ପ୍ରଥମ ମା ମାସ, ଅର୍ଥାତ୍ ରୟାଳ କଲେଜ ଅପା ସର୍ଜନର ବେସିକ ସାଇନ୍ସ କଲେଜରେ ମା ମାସିଆ କୋର୍ସ ପାଇଁ ମୋଟା ଚଙ୍କାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ସେ ଚଙ୍କାର ଯୋଗାଡ଼ କେମିତି ହେବ ।

ଉଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ବାଟ ଫିଟିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଦେଶ ବାହାରେ ପଡ଼ିବାକୁ ବିନା ସୁଧରେ ଲୋକୁ ଷାଇପେଣ୍ଟ ଦେବା ଆରମ୍ଭ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତି ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ତିନିଟି କିମ୍ବିରେ ଦଶ ହଜାର ଚଙ୍କା ମିଲିବାର ଯୋଜନା ଥିଲା । ପ୍ରଥମ କିମ୍ବିଟି ଦେଶରେ ମିଲିବ । ବାହାରେ ଆଡ଼ମିସନ୍ ମିଲିବାର ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ଦେଖାଇଲେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ କିମ୍ବି ବିଦେଶରେ ମିଲିବ ନିୟମିତ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିବାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେଖାଇଲେ । ପରେ ଦେଶକୁ ଫେରି ଚାକିରାରୁ ସେ ଚଙ୍କା କିମ୍ବିରେ ପରିଶୋଧ କରିବା କଥା ।

ମୁଁ ଲୋକୁ ଷାଇପେଣ୍ଟ ପାଇଁ ଆବେଦନ କଲି । ଜି.ଏ. ଉପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଏହା ମଞ୍ଚର କରୁଥିଲେ । ତାଃ । ହରିବନ୍ଦୁ ମହାନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଜି.ଏ. ବିଜାଗର ସତିବ ଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ନନା(ମୋ ଶଶ୍ଵର)ଙ୍କର ପରିଚିତ । ନନାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ଲୋକୁ ଷାଇପେଣ୍ଟ ମଞ୍ଚର ହେଲା । ବିଲାତରେ ସିର ମିଲିବା ପ୍ରମାଣ ମୋ ୦ରେ ଥିଲା - ତେଣୁ ପ୍ରଥମ କିମ୍ବିର ମାଠୀ ମିଲିଲା । ପ୍ରଥମ ତିନିଦୀବ ବିଲାତରେ ଚଳିବାର ବାଟ ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା ।

ଶେଷରେ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା - ‘ମା’, ଉଦ୍ଧଣୀ, ଭାଇ ଓ କକେଇଙ୍କ ସନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ମୋର ନବ ବିବାହିତା ସ୍ବୀ ଉର୍ମିଳାର ସନ୍ତି । କକେଇ, ମା’ ଉଦ୍ଧଣୀ ଓ ଭାଇମାନେ ଆପରି ମଧ୍ୟ କରିପାରିଲେନି । ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ବୁଝେଇ ଦେବାକୁ ସମ୍ମନ ହେଲି । ତାଙ୍କର ଅସଲ ସମସ୍ୟା ଥିଲା ମୋ ଅନୁପାଳିତିରେ ସେମାନେ ଚକିବେ କେମିତି । ମୁଁ ଥିଲି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଜଗାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଉଗବାନଙ୍କର ଦୟା ଥସୀମ - ଉଗବାନଙ୍କ ଦୟାରେ ସମସ୍ତ କାମ ବେଶ ସୁରଖୁରରେ ହୁଏ । ତାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହେଲା ମୋ ଷେତ୍ରରେ । କନାହାଣ୍ଡି ଜୁନାଗଢ଼ି ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ କାମ କରିଥିଲି । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରର ତାତ୍ତ୍ଵରୀ ପଦବୀରେ ଘରୋଇ ଚିକିତ୍ସା ବଦଳରେ ଉତ୍ତା ଥିଲା ତାହା ମୁଁ ଆଗରୁ ପାଇନଥିଲି । ମୋତେ ଏହି ସମୟରେ ଏକକାଳୀନ ପ୍ରାୟ ଦେବ୍ତା ହେଜାର ଚଙ୍ଗ ମିଳିଲା । ସେ ପଇସାରେ ଆମ ଗାଁର ଗ୍ରେବଗୋଲାରୁ ଆମର ଯାହା ରଣଥିଲା, ସବୁ ପରିଶୋଧ ହୋଇଗଲା । ମା ଓ କକେଇଙ୍କୁ ମୋର ପରାମର୍ଶ ଥିଲା “ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇ ବର୍ଷ ତୁମେମାନେ ଗାଁର ଗ୍ରେବଗୋଲାରୁ ରଣ ନେଇ ଚଳିଯାଇପାରିବ ।” ମୁଁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ଗ୍ରେବଗୋଲା ରଣରେ ଓ ଆମର ବାର୍ଷିକ ଯେଉଁ ଅଛ ଧାନ ଆମଦାନୀ ହୁଏ, ସେତିକିରେ ଘର ଚକ୍ରଥିଲା । ପରେ ମୋର ସୁବିଧା ସମୟରେ ଗ୍ରେବଗୋଲା ରଣ ଆଂଶିକ ପରିଶୋଧ କରେ ଓ ପରେ ପୁଣି ରଣରେ ଘର ଚଳେ । ଏବେ ସବୁ ରଣ ପରିଶୋଧ ହେବାରୁ ମା ଓ କକେଇ ରଣ ମିଳିବାରେ ଆଉ ସଦେହ କଲେ ନାହିଁ । ‘ଗ୍ରେବଗୋଲାର ସେକ୍ରେଟାରୀକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ରଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି ।

ପରେ ବିଲାତରୁ ଫେରିବା ଡେରିହେଲେ, ମୁଁ ଯେ ଚାକିରୀ କରି ପ୍ରତିମାସ ଘରକୁ ଚଙ୍ଗ ପଠେଇବି, ତା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲି । ମା ଓ କକେଇଙ୍କ ଆପରି ରହିଲା ନାହିଁ ।

‘ମା’, କକେଇ ଓ ପିଲାମାନେ ବିଜୟ, ବେଙ୍ଗ ଗାଁକୁ ଯିବେ । କାଉଁଲି ମୋର ପଞ୍ଚମ ଉଦ୍ଧଣୀ ମାମୁ ଘରେ ରହି ପଢ଼ିବ - ତା ପଢ଼ା କ୍ଷତି ହେବନି । ମୋ ଗଲା ପରେ କାଉଁଲି କିଛିଦିନ ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଥିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି । ପରେ ସେ ମାମୁ ଘରକୁ ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ଚାକିରୀ କରି ଘରକୁ ଚଙ୍ଗ ଦେଲାପରେ, ସେ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିଲା । ବେଙ୍ଗ ବିଜୟ ମଧ୍ୟ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହି ପାଠ ପଢ଼ା ଚାଲୁରଖୁଥିଲେ ।

ଶେଷରେ ହେଲା - ନବ ବିବାହିତା ଉର୍ମିଳାର ଅନୁମତି । ଉର୍ମିଳାକୁ ମୁଁ ବିଲାତ ଯିବାକଥା କହିଲି । ସେ ଏ ବିଷୟରେ ଆଗରୁ ଜାଣିଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ

ବାକ୍ୟରେ ସେ ତା'ର ଉଚ୍ଚର ମୋତେ ଦେଇଥିଲା । “ତୁମେ ଯଦି ଭାବୁଛ - ବିଲାତ ଗଲେ ତୁମର ଉନ୍ନତି ହେବ - ମୋର ଆପରି କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତୁମର ଉନ୍ନତି ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଆଶା କରିବି ।”

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଛି ମୋର ବିଲାତ ଯିବାରେ ମା’, କକେଜ ରାଜି ହେଲେ । ଉର୍ମିଳା ମଧ୍ୟ ତା’ର ସନ୍ଧରି ଜଣାଇଲା । ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପରିବାର ମୋ ଶଶୁର ଘର ତରଫରୁ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧରି ପାଇଥିଲି ।

ତେଣୁ ଲକ୍ଷନ ଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ମୋ ପାଇଁ ସୁର ବରାଦ କଲେ । ନନା ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା କୋଟ ଓ ଟାଙ୍କ ଆଦି କିଛି ମୋତେ ଦେଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ତୁଳସୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି ଜିନିଷ ଗୋଟିଏ କନାରେ ବାନ୍ଧି ବୋଉ ମୋତେ ଦେଲେ ସାଙ୍ଗରେ ନେବାକୁ ଓ ସବୁଦିନେ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ । ମୁଁ ଦେଶକୁ ଫେରିବାଯାକେ ତା’ ମୋ ପାଖରେ ଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଧରି ମୁଁ ଭବବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ବାରିପଦାରୁ ବାହାରିଲି । ବାରିପଦାରୁ ବାଦାମ ପାହାଡ଼, ବାଦାମରୁ ଟାଣ ଦେଇ ବସେ ଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ମୋ ସହିତ ବସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ମୋତେ ବିଦାୟ ଦେବାର ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା ।

ମୁଁ ଘର ଛାଡ଼ିବା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ସନ୍ଧରି ଦେଲେ ସତ - କିନ୍ତୁ ଅଶାନ୍ତିର ବାତାବରଣ ମୁଁ ବେଶ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିଲି । ସେ ଅଶାନ୍ତିର ବାତାବରଣ (ମୋତେ ନେଇ) ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ପରିବାର, ମୋ ଶଶୁରଙ୍ଗର, ମୋ ସୀ ଉର୍ମିଳା ଓ ମୋ ମା, କକେଜ ଓ ଭାଇ, ଭଉଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବାର ମୁଁ ଜାଣୁଥିଲି । ତେଣୁ ମୋ ମନକୁ ଏ ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଆସୁଥିଲା ଯେ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ଏ ଅଶାନ୍ତିର ବାତାବରଣରୁ ଦୂରରେ ରହିଲେ, ହୃଦୟ ସମୟ ଅନୁସାରେ ସବୁ ସଜାତି ହୋଇଯିବ । ଏ ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାମଧ୍ୟ ମୋତେ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ଉପାହିତ କରିଥିଲା ।

ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଥିଲି - ଉର୍ମିଳାର ଏମ.ୱେ.ସି. ସରିଲା ପରେ ତାକୁ ଯଦି ମୋ ପାଖକୁ ନେଇଯିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବି, ଆମ ବିବାହିତ ଜୀବନର ସ୍ଵପ୍ନ ସଫଳ ହେବ ।

ପରେ ମୋ ଲୋକ ଷାଇପେଣ୍ଟର ଢିଟୀୟ କିନ୍ତିରେ ତା’ର ଉତ୍ତାଜାହାଜରେ ଚିକେର କରାଇଲି ଓ ଉର୍ମିଳା ମୋ ସହିତ ନର୍ଦନ ଆଇର୍ଲାଣ୍ଡରେ ଯୋଗଦେଲା । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଅସୀମ ।

● ● ●

(୧୦୦)

ଲକ୍ଷ୍ମନ୍ୟାତ୍ରା

ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଓ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଦରେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ବ୍ରିଟିଶ ମାନଙ୍କ ଆଧୁପତ୍ୟ ବସ୍ତୁତ ବେଶୀ ଥିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିପ୍ରାର କରିବାରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯୁଗୋପୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବ୍ରିଟିଶମାନେ ଥିଲେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଥିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ସୁର୍ଯ୍ୟାଷ୍ଟ ହୁଏନି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ଗର୍ବଥିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ମର୍ଦମଣି ଥିଲା ଭାରତୀୟ ଉପମହାଦେଶ । ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ହେଲା ପରେ ଭାରତର ଶିକ୍ଷା, ଶାସନ, ସଂସ୍କୃତି ଆଦିକ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ରିଟିଶ ପଢ଼ି ଅନୁସୃତ ହେଲା । ଏ ସବୁରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତର ଯାହା ନିଜସ୍ଵ ବୋଲି ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା ତାହା କାଳକ୍ରମେ ହ୍ରାସ ପାଇଲା । ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଆମର ପୋଷାକପତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ପଢ଼ିରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କଲେ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ତେଣୁ ବସ୍ତୁତ ଭାରତୀୟ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷାର ଅନୁସରଣ କଲେ । ଚିକିତ୍ସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବିଲାତି ଡିଗ୍ରିକୁ ଦେଶାଦ୍ରିତାରୁ ଅଧିକ ସମାନ ମିଳିଲା । କାଳକ୍ରମେ ଦେଶ ସ୍ବାଧୀନ ହେଲାପରେ ଭାରତୀୟ ଡିଗ୍ରି ଓ ବିଲାତି ଡିଗ୍ରିକୁ ସମାନ ବିବେଚନା କରାଗଲା । ତଥାପି ବିଲାତି ଡିଗ୍ରି ନିଶା ଲୋକଙ୍କ ମନରୁ ସମ୍ମର୍ଶଜାବେ ଛଟିନଥିଲା । ମୁଁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ସ୍ନାତକୋରର ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ପାଇଁ ବିଲାତ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲି - ଏହା ହେଉଛି ସେଇ ସମୟର କଥା । ଆର୍ଥିକ ଅସୁବିଧା ଭିତରେ ମୋ ପକ୍ଷରେ ବିଲାତରେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରି ଡିଗ୍ରି କରିବାରେ ସୁବିଧା ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ବିଲାତ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲି ।

ନିଜର ବୃଦ୍ଧିଗତ ଯୋଗ୍ୟତାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚକାଙ୍ଖ୍ୟା କରିବା ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଇଁ ସ୍ଵଭାବତଃ ଠିକ୍ ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ମୋ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା କେତେ ପରିମାଣରେ ସମୀଚୀନ ତାହା ବିଚାର କରିବା କଥା । ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁପରେ ମୋ ପରିବାରର ଏକମାତ୍ର ଭରତୀ ଥିଲି ମୁଁ । ମା'ର ଯୁକ୍ତିଥିଲା - ମୁଁ ଚାକିରୀକରି ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବି । ସେତେବେଳେ ମୋର ଉଭର ଥିଲା - ଅଧିକ ପାଠ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଯଦିଓ ମୋ ପକ୍ଷରେ ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିବା ବହୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନନ୍ତିତତା

ଭିତରେ ଥିଲା - ତଥାପି ସେ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଭିତରକୁ ମୁଁ ଲମ୍ପ ଦେଇଥିଲି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଯୋଗୁ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାତ୍ତ୍ଵ ହେଲି । ସରକାରୀ ଚାକିରୀ ମଧ୍ୟ କଲି । ତଥାପି ବିଲାତରେ ସ୍ଥାତକୋରର ଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ନିଶ୍ଚିଯ ଏକ ଉତ୍ତାକାଂକ୍ଷା । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅନିଶ୍ଚିତତା ନାହିଁ ତା ନୁହେଁ । ପରୀକ୍ଷାରେ ସୁବିଧାରେ ପାଶ ହୋଇପାରେ - ନ ପାରେ । ବିଦେଶରେ କେମିତି ଚଳିବି । ଯେଉଁ ଚାକିରୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ତା ମିଳିବା କେତେ ସହଜ ବା କେତେ କଷ୍ଟ ତା ମଧ୍ୟ ଅଜଣା ।

ଏ ସବୁ ସହିତ ମୁଁ ଏବେ ବିବାହିତ । ବିଲାତଯିବି ମାନେ ନବ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଶରେ ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ହେବ । କେତେଦିନ ଆମେ ଏମିତି ଅଳଗା ଅଳଗା ରହିବୁ ତା ମଧ୍ୟ ଅନିଶ୍ଚିତ । ଫେରିବାକୁ ବେଶୀ ଡେରି ହେଲେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମୋ ପାଖକୁ ନେଇ ପାରିବିତ ? ଏମିତି ବହୁ ଆଶଙ୍କା ମୋ ମନଭିତରେ ଉଜ୍ଜି ମାରିଲା ।

ତଥାପି ଅନିଶ୍ଚିତତା ଭିତରକୁ ଡେଇବାକୁ ମୋର ସ୍ଵତଃ ଏକ ଆଶ୍ରମ ଆସିଲା । “ଅନିଶ୍ଚିତତା ଭିତରେ ଆଗେଇଚାଲିବା ଜୀବନର ଏକ ଆହ୍ଵାନ ।” ସେ ଆହ୍ଵାନର ସମ୍ମାନ ହେବି ବୋଲି ଠିକ୍ କଲି ।

ମୋର ମନ ଭିତର ଆଶଙ୍କା ମନେ ମନେ ଆଲୋଚନା କଲି ସତ କିନ୍ତୁ କାହା ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କଲି ନାହିଁ ।

ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉରଠାରୁ, ମୋର ଶଶୁରଘରୁ, ମା’ଠାରୁ ବା ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରୁ କୌଣସି ଆପରି ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ମୋର ସମ୍ବଲ ଥିଲା ବିଲାତ ଯିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଚିକେଚ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ପ୍ରଥମ $\frac{4}{4}$ ମାସ ଲକ୍ଷନରେ ଚଳିବାକୁ ଲୋନ ଷାଇପେଣ୍ଟର ପ୍ରଥମ କିମ୍ବି ।

ତା’ ପରଠାରୁ ମୋତେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ - ସେଠାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଚଳାଇପାରିବ - ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ପଠାଇପାରିବ । ଏହ୍.ଆର.ସି.ଏସ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବି । - ଏ ଥିଲା ମୋର ସଂକଷ୍ଟ ।

କିନ୍ତୁ ଯେତିକି ଅସୁବିଧା ମୋ ମନ ଭିତରକୁ ଆସି ନ ଥିଲା ବିଲାତ ରହଣି ଭିତରେ ତା’ଗମଧ୍ୟ ସମ୍ମାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିବରଣୀ ମାନକରେ ସେ ସବୁର ବର୍ଣ୍ଣନା ଆସିବ ।

ଜଳପଥରେ ମୁଁ ଲକ୍ଷନ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲି ।

ଜାହାଜ ଯାତ୍ରାର ଦୈନିକ ବିବରଣୀ

୧୮.୧୯.୪୯ରେ ବମେରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ - ମୁଁ ଓ ମୋ ସହିତ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଜାଇ । ମୋ ସହିତ ଜାଇ ଆସିଥିଲେ ମୋତେ ବମେରେ ଛାଡ଼ିବାକୁ । ବମେରେ ଆସେମାନେ ଏଲପିନଷ୍ଟୋନ୍ ହୋଟେଲରେ ଥିଲୁ । ସେ ହୋଟେଲ ଏବେ ଅଛି କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି ।

୧୯.୧୯.୪୯ରେ ବାଲାତ ପାଯାରରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ସକାଳ ୯ଟା ବାଜିସାରିଥିଲା । ମୋ ତ୍ରିଙ୍ଗର କଢ଼ା କୁଳି ଭାଙ୍ଗିଦେଇଲା - ଫଳରେ କୁଆ ତ୍ରିଙ୍ଗ କିଣି ଜିନିଷପତ୍ର ଭରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେ ପାଇଁ ଏ ତେରି । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ମୋ ସହିତ ଜାହାଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିଲେ । ପୋର୍ଟରେ ଏମାରକେସନ୍ ଫରମାଲିଟିରୁ ସରିଲାବେଳକୁ ୧୧.୩୦ ବାଜିଥିଲା । ଫରମାଲିଟିରୁ ଭିତରେ ମେଡ଼ିକାଲ ଚେକ, ଏକଜାମିନେସନ୍ ଥିଲା ପାସପୋର୍ଟ । ମୋ ପାଇଁ ସାର୍ଟିଫିକେସ୍ ଥିଲା ଏମିଗ୍ରେସନ୍ କଷ୍ଟୋଲ ଦରକାର ହେଲାନି କାରଣ ମୁଁ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ହିସାବରେ ପାସପୋର୍ଟ ପାଇଥିଲି । ତା' ପରେ କଷ୍ମମ ଏକଜାମିନେସନ୍ - ସବୁ କେବଳ ଫରମାଲିଟିରୁ ସେମିତି କିମ୍ବି ଅସୁବିଧା ଦେଖିଲେନି । ତା ପରେ ଜାହାଜ ଭିତରକୁ ମୁଁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ଆସିଲୁ । ପୂର୍ବ ଦିନରୁ ଜାହାଜ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇକୁ ପାଶ ମିଳିଥିଲା । ମୋ ଜାହାଜର ନାମ ଥିଲା ଏସ.ୱେ. ଭିଏବନାମ - ବେଶ ବଡ଼ ଜାହାଜ - ଫରାସୀ କମ୍ପାନୀର ଜାହାଜ । ଭିଏବନାମ ପ୍ରାନ୍ତର ଏକ ଉପନିବେଶ । ଜାହାଜର ଓଜନ ୧୧,୦୦୦ ଟଙ୍କା ବୋଲି ଶୁଣୁଛି । ଚୁଲ୍ବଦେବ କ୍ୟାବିଦ ନଂ ୩୦୨ରେ ମୋର.ଆକୋମୋଡେସନ୍ ମିଳିଲା । ଭିଏବନାମ ପ୍ରେଞ୍ଚ ରଣ୍ଘେତାରନାର ଏକ ଅଂଶ । ଭିଏବନାମ, କାମ୍ପେଡ଼ିଆ ଓ ଲାଓସକୁ ନେଇ ପ୍ରେଞ୍ଚ ରଣ୍ଘେତାରନା । ପ୍ରାନ୍ତ ସହିତ ୩ ବର୍ଷ ଲାଗେଇଲା ପରେ ପ୍ରେଞ୍ଚ ରଣ୍ଘେତାରନା ସ୍ବାଧୀନ ହୋଇଥିଲା ଓ ତିନୋଟି ସ୍ବାଧୀନ ଦେଶ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଉରର ଭିଏବନାମ କମ୍ପୁୟନିଷ୍ଟ ମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ତା' ରାଜଧାନୀ ହାନୋଇ । ସାରଥ ଭିଏବନାମ କ୍ୟାପିଟାଲ ସାଇଗନ୍ ।

ଭିନ୍ନପତ୍ର କ୍ୟାବିନରେ ରଖି ଦେଇ ଜାହାଜରେ ହୁଲାହୁଲିଟିକେ କଲୁ । ଭାଇ ସେଠାରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ । ସେ ସବୁ ଫଟୋ ସେ ରାଜା ବଗିଚାରେ ଫେରିଲାପରେ ଦେଖାଇଲେ । ମୋ ମା' ଓ ଭାଇଭଉଣୀ ମଧ୍ୟ ସେ ଫଟୋ ଦେଖୁଥିଲେ । ଉର ମଧ୍ୟ ଏଫଟୋ ବିଷୟରେ ମୋତେ ପରେ ଲେଖୁଥିଲା । ମୋ ପାଖରେ କିନ୍ତୁ ସେ ଫଟୋର କୌଣସି ସବା ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନ ୧ ଘଣ୍ଟାବେଳକୁ ଭିଜିଗମାନଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ଯିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ତହୁମୋହନ ଭାଇ ଜାହାଜକୁ ବାହାରି ଗଲେ । ମୁଁ ଲଞ୍ଛ ପାଇଁ ଗଲି । ଶୁଖିଲା ପାଉଁରୁଟି ୨/୩ ଖଣ୍ଡରୁ ଦେଶୀ ଗୋବାଇ ହେବନି । ବର୍ତ୍ତର ନଥିଲା । ସିଂହା ଆକୁ ଓ ମରର, ଲୁଣ ଓ ଗୋଲମରିଚ ଗୁଡ଼ ମିଶାଇ ଖାଇଲି । ବିହି ଥିଲା - ମୋତେ ଘୁଣା ଲାଗିଲା - ପରେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଆମଳେଇ ମିଳିଲା । ଖୁଆରେ ପେଟ ପୁରିଲାନି । ଖାଇ ସାରିଲାବେଳକୁ ଅପରାହ୍ନ ୧-୩୦ ମିନିଟ । ଡେକକୁ ଆସି ଦେଖିଲି ଭାଇ ଯାଇନାହାଁନ୍ତି । ଉପରୁ ୨/୪ ପଦ କଥା ହେଲି । ଆସେ ଆସେ ଜାହାଜ ଛାଡ଼ିଲା । ଭାଇଙ୍କ ଦୂରତା ଯେତିକି ଯେତିକି ବହୁଥାଏ ମନଚା ସେତିକି ସେତିକି ଖରାପ ଲାଗୁଥାଏ ।

ଉପରଅଳ୍ପ ୨.୩୦ ବେଳକୁ ଆମେ ବୟେଠାରୁ ମାଇଲିଏ ଦୂରରେ ଥିଲୁ । ୪ଟା ବେଳକୁ ଆଉ କିଛି ଦିଶୁନଥାଏ । ଖାଲି ପାଣି-ଚଢ଼େଇ କେତୋଟି ଉପରେ ଉତ୍ତୁଥିବାର ଦେଖା ଯାଉଥାନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ପାଣି ନେଲିଆ ଦିଶୁଥିଲା - ପରେ କଜା ଦେଖାଗଲା । ଚଢ଼େଇ ଆଉ ଦେଖାଗଲେନି । ଭାସମାନ ଜାହାଜରେ ଅସାମ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ବକ୍ଷରେ ସୃଷ୍ଟିର ବିଶାଳତା ଅନୁଭବ କଲି । ଭଗବାନଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଛୋଟ । ୪ଟାରେ ତା ଖାଇ ଅନ୍ୟ ଦୂରଜଣ ଓଡ଼ିଆ ସାଙ୍ଗକ ସହିତ ଡେକରେ ବସିଲୁ । ୨ଟାରେ ଡିନର ଖାଇ ଶୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବାନ୍ଧି ନାହିଁ - କେତେବେଳେ କେମିତି ମୁଣ୍ଡ ହୁଲିଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା ।

୩୦.୧୭.୪୯

ଜଳଖୁଆ ସମୟ ସକାଳ ୨ଟାରୁ ୮ଟା ଭିତରେ । ତେଣୁ ଅନ୍ତରେ ପକ୍ଷେ ଗଟାରେ ନ ଉଠିଲେ ନିତିଦିନିଆ କାମ ସରିପାରିବନି । ଅନ୍ତାର ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଗଟା ବେଳକୁ ଉଠିଲି । ପ୍ରାୟ ୨.୩୦ ବେଳକୁ ଅନ୍ତାର ଘୁଞ୍ଚଗଲା । ସୁର୍ଯ୍ୟାଦୟ ହେବାକୁ ଗଟା ବାଜିବ ।

(୧୦୪)

ଚାଲେଇ ପେପରରେ ପାଇଖାନା କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବଢ଼ ଅସୁଦିଧା ଲାଗିଲା । କେବେତ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର କରିନଥିଲି । ପରେ ପରେ ଶାଖୋଇନେଲି । ୭.୩୦ରେ ବ୍ରେକଫ୍ଟ - ସମୁଦ୍ରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାବୟ ଦେଖି ପାରିଲିନି । ତେରି କରିଦେଲି ତେକ ଉପରକୁ ଆସିବାକୁ । ତେକରେ ଚିକେ ବୁଲାବୁଲି କଲି - ପରେ ସକାଳ ୧୧ରେ ଲଞ୍ଛ ଖାଇବା ଆଦୌ ଢୁପ୍ତିକର ହେଲାନାହିଁ । ଭାତ ନେଲି - କେମିତି ଗନ୍ଧ କରୁଥାଏ । ସିଖ୍ ଭେଜିଚେବୁଲା କିଛି ଦେଲେ ନି । ଅଣ୍ଟା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଖାଲି ବ୍ରେଡ଼ ଓ ସୁଘ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦରପେଟ ପୁରା ହୋଇ ଉଠିଆସିଲି । ଯେଉଁ ୨-ନଟି ଭାରତୀୟ ଟୈଥ ସେ ଜାହାଜରେ ଥିଲେ, ସେମାନେ କେହି ଏ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ପାରୁନଥିଲେ । ଆମେ ସବୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କିଛି କିଛି ଖାଇ ନେଉଛୁ । ଆମ ଭିତରୁ କେତେକ ବିହି ଓ ପୋକ ଖାଇବାର ମୁଁ ଦେଖିଲିଣି ।

ଖାଇ ସାରିବାପରେ ଚିକେ ଶୋଇଲି - ଉଠିଲା ବେଳକୁ ମୁଣ୍ଡଟି ଭାରି ଭାରି ଲାଗିଲା । ବାନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ ଗପ କରି ୪ଟା ବଜେଇ ଦେଲି । ତା ପରେ ତା । ତା ପରେ ଲାଇଟ୍ ବୋଟ ଟ୍ରିଲ୍ ହେଲା - ବିଷେ ଓ କଳମ୍ବୋ ପାସେଞ୍ଚରଙ୍କ ପାଇଁ । ଏମରଙ୍ଗେନସି ସମୟରେ କେମିତି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଯେ ଯାହାର ଲାଇଟ୍ ବୋଟ ପାଖକୁ ଯିବେ ସେଇଯା ସେ ଟ୍ରେନିଜରେ ଜଣାଇଲେ । ଟ୍ରିଲ୍ ପରେ ପରସ୍ବର ପାଖକୁ ଗଲି । ଟ୍ରାଇଲର ଚେକ ଚେଞ୍ଜ କରିଛେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ କହିଲେ । ଠଥାମାସକୁବଙ୍କ ଅପିସରେ ଶୁଣିଥିଲି ଚେଞ୍ଜ କରାଯାଇପାରିବ । ଏବେ ଜାଣୁଷି ମାରସାଇରେ ତାହା ଚେଞ୍ଜ କରିବା କଥା । କୁକୁ ଅପିସର ଉପଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ମୁଁ ଚଙ୍କା ଆଣି ନ ଥିଲି । ୭୪ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ମୁଁ ଯେଉଁ ୨୦ଟଙ୍କା ଆଣିଛି ମାରସାଇରେ ପୋର୍ଟ ଚାର୍ଜ ସେଥିରେ ହେବ କି ନାହିଁ କେବାଣି । ପରସର ଅପିସର ଜାଣିଲି ଆମ ଜାହାଜ ୨ ଜାନୁଆରୀ ସକାଳ ୪ ଟାରେ ଜାହୁଟି ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିବ । ସୁଏଜରୁ କାଏଗୋ ଯିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବଦୋବନ୍ଦ ହୋଇଛି ସେ ପାଇଁ ୨୧୦ ଟଙ୍କା ଲାଗିବ । ମୁଁ ଯାଇପାରିଲା ପରି ଦିଶୁ ନାହିଁ । ଫେରିବା ବେଳକୁ ଦେଖିବି ବୋଲି ଭାବିଲି । ୨୪ ଘଣ୍ଟାରେ ଜାହାଜ ୪୪୭ ମାଇଲ ଆସିଛି ବୋଲି ଜାଣିଲୁ । ଜାହାଜର ବେଗ ପାଖାପାଖ ୧୭ ନଟିକେଳ ମାଇଲ ଘଣ୍ଟାରେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସିନେମା ସୋ ଦେଖିଲୁ - ତେଲୁ ଅପ ମନି.

ନିଜର ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତକ କାମ ସକାଳ ୭ଟା ଭିତରେ ଶେଷ କରି, ବ୍ରେକପାଷ୍ଟ ଖାଇ ତେବେ ଉପରକୁ ଗଲି । କାମ ହେଲା ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା । ସମୁଦ୍ର ଆକାଶ ଓ ଆକାଶରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୋଘ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ସେଇ ଏକ ଦୂଶ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଯେତେ ସମୟ ଚାହିଁଲେ ବି ମନରେ ବିରତି ନାହିଁ – ବରଂ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ । ସୃଷ୍ଟିର ସୌନ୍ଦର୍ୟ । ସୃଷ୍ଟିର ବିଶାଳତା । ଶୁଣିଲି କାଲି ରାତିରେ ତର୍ମିଟେରି ଭିତରକୁ ମାଛଟିଏ ପଶି ଆସିଲା । ବୁମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଝରକା ଅଛି ତା ଭିତରକୁ ଦ୍ଵିଆଁ ତେଜ୍ଜ୍ଞ ବେଳେ ମାଛଟିଏ ପଶି ଆସିବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ମାଛର ଓଜନ ସେରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ସବୁ କହିଲେ । ତେବେ ଉପରୁ ଉଡ଼ନ୍ତା ମାଛ ଦେଖିଲି । ମାଛଗୁଡ଼ିକ ୨୦/୩୦ ପୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି ସହିତ ସମାନର ଭାବରେ ଉଡ଼ି ପୁଣି ପାଣିରେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଜଣିଆହ ଓସେନ୍ ବ୍ୟତୀତ ଉଡ଼ନ୍ତା ମାଛ ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଜାହାଜ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି । ଲଞ୍ଛ ପରେ ଶୋଇଗଲି । ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଉର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲାବେଳକୁ ଆଖୁ ମୋର ଛଳ ଛଳ ହୋଇଯାଉଛି । ବିବାହିତ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭର ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଅଳଗା ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ୧୦ ତାରିଖ ମେ ରେ ଆମ ବିବାହ, ଠିକ ଛ' ମାସ ହେଲା । ତେବେ ପାଠପଡ଼ା ଶେଷ କରି ୨ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଫେରିଆସିବି ବୋଲି ଭାବୁଛି । ଉରର ତ ପାଠପଡ଼ା ଆହୁରି ବର୍ଷଟିଏ ଅଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଦୁଇବର୍ଷ ଅଳଗା ରହିବାକୁ ତ ଦୁଇଜଣ ଠିକ କରିଥିଲୁଁ । କ'ଣ ହେବ ଭବିଷ୍ୟତ କହିବ । ତା' ପରେ ପୁଣି ତେବେରେ ବେଙ୍ଗାଳର ବନ୍ଦୁ ତକ୍ତର ବିଶ୍ୱାସକ ସହିତ ଦେଶ ଚିହ୍ନ ପରିଚୟ ହେଲାଣି । ଅଜା ତାମସା ବି ଚାଲିଛି । ତିନର ପରେ ସିନ୍ମେମା ସୋ ‘ହୁଇସ୍ଟିଗୋଲୋର’ ଦେଖିଲୁ ୨ଟା ସୁନ୍ଦା ଜାହାଜ ୯୪୭ ନଚିକେଲ ମାଇଲ ଆସିଛି ।

୧.୧.୧୯୭୦

ଆଜି ନବବର୍ଷର ଆରମ୍ଭ । ଗତ କେତୋଟି ନୂଆବର୍ଷର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ୧.୧.୧୯୪୯ରେ ଜୁନାଗଢ଼ରେ ଥିଲି । ୧.୧.୪୮ରେ ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜରେ ହାଉସ ସରଜନ । ୧.୧.୪୭ରେ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟ ଥିଲି । ସେବିନ କବିତାଟିଏ ଲେଖିଥିଲି । ସେଥିରେ ପିରାମିଡ଼ ସହିତ କ'ଣ ତୁଳନା କରିଥିଲି । କାଳି ୪ଟା ରେ ସେଇ ପିରାମିଡ଼

ଥିବା ରଜିସ୍ଟ୍ର, ଦେଶକୁ ଛାଇଁବୁ । ନା ନା ତା ବୋଧହୃଦୟ ଠିକ୍ ହୁଅଁ । ୫ ତାରିଖରେ
ଆମେ ପିରାମିଡ଼ି ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚାଏ । କାଲି ସକାଳେ ଆମେ ଜିବୁଟିରେ ପହଞ୍ଚାଏ ।
ଆଜି ସକାଳେ ଚଢ଼େଇ ଗୋଟେ ଯୋଡ଼େ ଦେଖାଇଁ । ଷ୍ଟଙ୍ଗଭାଗ ନିକଟ ହେଲାଣି ।
ଉଡ଼ନ୍ତା ମାଛ ମଧ୍ୟ କେତୋଟି ଦେଖାଇଁ । ହାତରେ ସାର୍ଟ ସପାକରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚାର୍ଜ ବହୁତ । ଗୋଟିଏ ସାର୍ଟକୁ ୨ ଟଙ୍କା ପଡ଼ୁଛି । ଆଉଥରେ ସପା କରିଦେଲେ
ମାର୍ବାଇ ଯାକେ ଚଳିଯିବ ବୋଧହୃଦୟ । ଲଞ୍ଚ ପରେ ନିଦ ଭଲ ହେଲା । ଆଜି ଓପରଓକି
୨ ଟା ସୁନ୍ଦର ଜାହାଜ ୧୪୮୭ ନଟିକେଲ ମାରଲ ଆସିଲାଣି । ଜିବୁଟି ଆଉ ୨୪୦
ମାରଲ ପାଖାପାଖୁ । ତା ପରେ ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ୱାସ, ଡକ୍ଟର ମାହାଲିସ, ଡକ୍ଟର ଦାସ ଓ
ଡକ୍ଟର ପରିଡାଙ୍କ ସହ ତେବେ ଉପରେ ବ୍ରିଜ ଖେଳ ହେଲା । ଅଟାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ
ଜାହାଜ ଆମକୁ କ୍ରସ କରି ବିମେ ଆଡ଼କୁ ଯିବାର ଦେଖାଇଁ । ତିନିର ମଧ୍ୟ ଚାପୁକର
ହେଲାନି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପୁଣି ତେବେ ଉପରେ - ପୂର୍ବୋତ୍ତର ବନ୍ଦମାନଙ୍କ ସହିତ ଗପସପ ।
ଭୂତ ଗପଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବହୁତ କିଛି । ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ୱାସ ରବୀନ୍ତ୍ର ସଂଘାତ ଗାଇଲେ ।
ହୁଠାର କାହିଁକି ବାପାଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ୧୯୧୯ ବାପାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହେଲାଣି ।
ଏ ଭିତରେ ପାଖାପାଖୁ ନଥବର୍ଷ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ବାପା କାହିଁକି ମନେ ପଡ଼ିଲେ ?
ଦେଶ ଛାଡ଼ି ବିଦେଶ ଯାଉଛି ବୋଲି ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା ହେଉଛି କି ? ମା' ତ ବେଶ ଚିତ୍ତର
ଥିଲା । ଉରର ପରୁ ଏକ ଆଲୋକିତ ଅଞ୍ଚଳ ଦିଶିଲା । ତା' ବୋଧହୃଦୟ ଏତେନ
ଲାଇଗ୍ ହେବ । ୯ ଟାରେ କେବିହି ଭିତରକୁ ଆସି ଶୋଇଲି ।

୨.୧.୭୦

ରାତି ମାଟାରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଳକୁ ଦେଖାଇ ଆମ ଜାହାଜ ଜିବୁଟି ପୋର୍ଟରେ
ଲାଗିଛି । ସକାଳ ୭ ଟା ବେଳକୁ ଯେମିତି ହେଲେ ବାହାରି ଯିବାକୁ ହେବ-ଜିବୁଟି
ଚାଉନ ଦେଖାବାକୁ । ତିନିଟାରୁ ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ କାମ ଶେଷ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ।

ସାଜ ମେଳରେ ଜିବୁଟି ଭିତରକୁ ବାହାରିଗଲୁ । ପ୍ରେସ୍ ଘେମାଳିଲେଣ୍ଡରେ
ଜିବୁଟି ଗୋଟିଏ ଫ୍ରି ପୋର୍ଟ । ଇଂଲିଶ ମାନଙ୍କର ଏତେବେ ପରି ପ୍ରେସ୍ ମାନଙ୍କର ଏ
ଜିବୁଟି । ପୋର୍ଟରୁ ବଜାଯାକେ ପ୍ରାୟ ୩ ମାରଲ । ରାତ୍ରାତ୍ରାତ ବେଶ ସପାସୁତ୍ତରା ଓ
ଓସାରିଆ । କିମ୍ବା ଚାରି ଲେପୁ, ନ କରି ନିୟମ ହେଲା, କିମ୍ବା ଚାରି ରାତ୍ରି - ଯାହାକି
ଲୋକେ ମାନୁଷଙ୍କି । ବଜାରରେ ବହୁତ ଜଣିଆନଙ୍କର ଦୋକାନ ଅଛି । ଜନେକ
ଶାତିଲାଲଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ଜଣିଆନ କରେବସିକୁ ପ୍ରେସ୍ କରେନ୍ଦ୍ରିରେ ବଦଳ କଲି ।

(୧୦୭)

ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖିବାକୁ ଲୋକେ ଠିକ ଉଣ୍ଡିଆବଙ୍କ ପରି । ତପାହ କେବଳ ମୁଣ୍ଡର ବାଳ । ବହୁତ କୁଞ୍ଜକୁଞ୍ଜଥା ବାଳ । ଦେହର ଜଣ ବେଶ କଳା - ୫୦ ସବୁ ମୋଟା ମୋଟା । ପୋଷାକ ପଡ଼ୁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଉଣ୍ଡିଆନଙ୍କ ପରି - ସ୍ଵୀଳୋକମାନେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ହେସ ପିଶୁଛୁଛି । କେତେକ ତା ସହିତ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଉ ଏକ ପରଦା ଟାଣୁଛୁଛି । ଜଣେ ବା ଦୂର ଜଣକୁ ଶାଢୀ ପିନ୍ଧିବାର ଦେଖିଲି । ବଜାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଚ୍ୟାହିଁ ବହୁତ । ଭଡା ୫୦୦ ପ୍ରାବନ୍ଧ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷପତ୍ର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଶପ୍ତା । ପ୍ରି ପୋର୍ଟ ବୋଲି ଡିଉଟି ନାହିଁ । ତେଣୁ ସବୁ ଜିନିଷ ଶପ୍ତା । ଇଂଲଞ୍ଚରେ ଥିବା ବହୁ ସୁନୀଲଦା ପାଇଁ ୨୦୦ ଲାକି ଖୁବକ ସିଗାରେଟ୍ କିଣି ଆଣିଲି । ସୁନୀଲଦା ମୋର କଟକ ସହପାଠି - ଏବେ ଇଂଲଞ୍ଚରେ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରୋଧ ପାଇଁ ଏହା ନେଲି । ଉର ପାଖକୁ ଲେଖିବା ଚିଠି ପୋଷ କରିପାରିଲିନି । କୋଟ ପଂକେରରେ ରଖି ଆଣିବାକୁ ଭୁଲିଗଲି । ପୋର୍ଟସେଡ ବା ପୋର୍ଟସୁଏରରୁ ପୋଷ କରିଦେବି ।

ଜାହାଜ ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୧୧.୩୦ରେ ଜିବୁଟି ଛାଡ଼ିଲା । ଲୋହିତ ସାଗରରେ ଦିନକ ଭିତରେ ୧୦-୧୨ ଟି ଜାହାଜ ଆମକୁ କୁସ କଲେଣି । ବହୁତ ବିଜି ଏରିଆ ପରିଲାଗୁଛି । ଲୋହିତ ସାଗରରେ ପ୍ରଥମ କେତେ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାକୁ ତେଜାର୍ଟର କୁଳେ କୁଳେ ଜାହାଜ ଚାଲିଲା । ପରେ ପରେ ଆଉ କୁଳ ଦେଖାଗଲାନି । ଛାନେ ସମୁଦ୍ର ମଞ୍ଚରେ ପାହାଡ଼ ଦିଶୁଛି । ସମୁଦ୍ର ପାଣିର ଜଗରେ ତ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାହିଁ । ଲୋହିତ ସାଗର ନାମ ହେଲା କହିବି ? ସୁଏଜରେ ୫ ତାରିଖ ସକାଳ ଫାରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଶୁଣୁଛି । ଲୋହିତ ସାଗର ଉପରେ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ପବନ - ଆଗବସାଗରରେ ପବନ ଥିଲା ସତ - କିନ୍ତୁ ଏତେ ବେଶୀ ନୁହେଁ ।

୩.୧.୩୦

ଭିଏଡନାମ ଜାହାଜର ଉଣ୍ଡିନ ବୁମ ଭିତରେ ବୁଲି ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଦେଖିବାକୁ ଆଜି ଅନୁମତି ମିଳିଥିଲା । ଇଣ୍ଡିନର ସବୁ ଅଂଶ ଦେଖି ବାହାରି ଆସିବାକୁ ଠିକ ଘରାଟିଏ ଲାଗିଲା । ଏଥରୁ ଇଣ୍ଡିନର ବିଶାଳତା ଅନୁମୋଦ । କେବଳ ତେଲରେ ଏ ଜାହାଜ ଚାଲୁଛି । କୋଇଲା ବ୍ୟବହୃତ ହେଉନାହିଁ । ଜାହାଜର ଡ୍ରେଗ୍ ୧୩୧୪୦ ଟଙ୍କା - ଟଙ୍କଡା - ୭୨ ପ୍ରଟି । ପାଣି ଭିତରେ ଥିବା ଅଂଶର ଉଚ୍ଚତା ୨୨ ପ୍ରଟି । ଜାହାଜରେ ଚରବାରନ୍, ତେଲଟାଙ୍କି, ଜେନେରେଟର, ପ୍ରଫେଲାର, ଶିଯରିଂ ବୁମ ଆଦି ସବୁ ଦେଖିଥିଲି । ଜଣେ ପ୍ରେସ୍ ଲୋକ ଆମର ଗାଇଡ଼ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଇଂରାଜୀ କମ୍ ଜଣା - ତେଣୁ ବିଶେଷ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିହେଲାନି ।

(୧୦୮)

ଓপৰওଳି ଜାହାଜର ତେବରେ ବସିବା ଅସମ୍ବବ ହେଲା - ବହୁତ ବେଶୀ
ପରିମାଣରେ ହାଓ୍ୟା - ଶୀତଳାଗିଆସୁଥାଏ । ଆଦୋ ଢୁପୁକର ନ ଥିଲା । ଲୋହିତ
ସାଗର ବହୁତ ରାପ - ଆରବ ସାଗର ଉପରେ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ଥିଲା ଏଠାରେ
ଲୋହିତ ସାଗରରେ ତା ନ ଥିଲା ।

ରାତିରେ ଚିକିଏ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଲା । କରକ ଶୀତ ସହିତ ଏ ଶୀତ ପ୍ରାୟ ସମାନ
ହେବ । ବାରିପଦା ଶୀତ ଏହା ଅପେକ୍ଷା ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ।

ରାତିରେ ବହୁତ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିଲି । ସ୍ଵପ୍ନର ସବୁ ବିଷୟ ବଞ୍ଚିର କେତ୍ର ଥିଲା
ଉର । ମନ ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗୁଛି । ଏବେବୁ ଏମିତି ଘରମୁହଁ ହେଲେ ମୁଁ ପରେ କଣ
କରିବି ? ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ଵାସ ରଖୁ ଚାଲିଛିସିନା !

୪.୧.୭୦

ସକାଳ ବେଶ ଥଣ୍ଡା ଥଣ୍ଡା ଲାଗୁଥାଏ । ସମୁଦ୍ର ବେଶ ରୂପ - ହାଓ୍ୟା ବହୁତ
ବେଶୀ । ସକାଳଓଳିଟି ଖାଲି ଗପ କରି କରି କଟିଗଲା ।

ପ୍ରାୟ ଉପର ଓଳି ୪ ଟାରେ ଆମ ଜାହାଜ ଗଲପ ଅପ ସୁଏଇ ଭିତରକୁ
ପ୍ରବେଶ କଲା । ରେଡ଼ ସି ପରେ ଗଲପ ଅପ ସୁଏଇ । ଓଣ ଓସାରିଆ ପ୍ଲାନ ।
ଦୁଇପଟେ ସାନ ସାନ ଚାଙ୍ଗର ପର୍ବତ । ପ୍ଲାନେ ପ୍ଲାନେ ଓସାର ଶୁର କମରେ ୨ ମାଇଲ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ । ତା ଭିତର ଦେଇ ଗଲାବେଳକୁ ଜାହାଜର ଗତି ବହୁତ କମିଗଲା ।
ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାରେ ୧୫ ମାଇଲ ହେବ । ରାତି ମାରେ ସୁଏଇ ପହଞ୍ଚବା କଥା । ସନ୍ଧ୍ୟା
୮ ଟାରେ ସିନେମା ଯୋ - କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଫରାସୀ ଫିଲ୍ମ - ତରମିଚୋରି ତାଇନି
ରୁମରେ ହେଲା । ବସିବାକୁ ପ୍ଲାନାଭାବ ଯୋଗୁଁ ପଳାଇଥାଏଲି । ଖାପିଆ ସହିତ ଏ
ଯାକେ ସମ୍ମର୍ତ୍ତ ଭାବେ ଏହିଜାଣ୍ଡେହ ହୋଇପାରିନି ।

୪.୧.୭୦

ଉପର ଓଳି ୩ ଟାରେ ଭିଏତନାମ ପୋର୍ଟ ସ୍ଥିରରେ ଲାଗିଲା । ରାତିରେ
ସ୍ଥିର କେନାଲ ଦେଇ ଜାହାଜ ଯିବାର ସମ୍ବବ ହେଲାନାହିଁ । ବଢ଼ି ସକାଳୁ ଅର୍ଥାତ
ସକାଳ ୨ ଟାରେ ଜାହାଜ ଛାଡ଼ିବାର ଉପକ୍ରମ ହେବାର ଶୁଣିଲୁ । ତେଣୁ ସ୍ଥିର
ଟାଇନ୍ ଦେଖୁଯିବା ସମ୍ବବ ହେଲାନାହିଁ । ସକାଳ ୨.୩୦ରେ ଆମ ଜାହାଜ ସ୍ଥିର

(୧୦୯)

କେନାଳ ଭିତରେ ପଣିଲା । ଆମ ପଛରେ ୧୦-୧୨ କାରଗୋ ସିଂ ଚାଲିଲେ । ଆମ ଆଗରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାସେଞ୍ଚର ସିଂ ଥିଲା ।

ସୁଏଇ କେନାଳର ଲମ୍ବ ୧୩୦ କି.ମି. ବା ୧୦୭ ମାଇଲ । ଏହା ୧୪୭୯ ମସିହାରେ ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା । ଏହା ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାକୁ ବିହିନ କରିଛି ଓ ଏହା ଭାରତମାହାସାଗରର ଦ୍ୱାର । ସୁଏଇ କେନାଳ ଥିଲା ଏକ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀର । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାୟୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ବ୍ରିଟେନ୍‌କୁ ଏହା ଜଗିବା ଦାୟିତ୍ବ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଇଙ୍ଗିପ୍ରଦେଶରେ ଅଛି । ଆରବ ପଚକୁ କେବଳ ମରୁଭୂମି । ଇଙ୍ଗିପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟ ମରୁଭୂମି ହେଲେ ବି କେନାଳ କୁଳେ କୁଳେ ଭେଜିଚେଷ୍ଟବ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ମଟର, କୋବି ଓ ଆକୁ ଇତ୍ୟାଦି ଚାଷ ହେବାର ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । ଖାଇଁ ଓ ଖରୁର ଗଛ ବହୁତ । ଖାଇଁଗଛର ସଂଖ୍ୟା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ସୁଏଇ ପୋର୍ଟ ନିକଟରେ ବହୁତ ଅଧିକ ତ୍ରକ ଦେଖିଲୁ । ଇଣ୍ଡିଆ ମୋମୋରିଆଳ ପ୍ରମା ସୁଏଇ କେନାଳର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଦେଖିଲୁ । କେନାଳର ଓସାର ୩୦୦ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ । ଏବେ ପୁଣି ଓସାର ବଢ଼ା ଚାଲିଛି ।

ଆଧୁନିକ ପତ୍ରପାତି ଦ୍ୱାରା କେନାଳ ଭିତରୁ ପକ୍ଷମାଟି ଉଠାଯାଉଛି । ଇଙ୍ଗିପ୍ରଦେଶର ପଚରେ ପିଚ ରୋଡ଼ ଓ ରେଲ ଲାଇବ ପୋର୍ଟ ସୁଏଇରୁ ପୋର୍ଟସେତ୍ର ଯାକେ ଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ଲିଟିଲ ବିଟାର ଲେକ୍, ଗ୍ରେଟ ବିଟର ଲେକ୍ ଓ ଟିମସା ଲେକ୍ ପରି ମଟି ଲେକ୍ ସହିତ ଯୋଗକରି କେନାଳ ଖୋଲାଯାଇଛି । ଗ୍ରେଟ ବେଟର ଲେକ୍ ପାଖରେ ଜାହାଜ ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୧୧ ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ଏଙ୍କାର ପକେଇ ଦେବ ଘଷା ଯାକେ ଜାହାଜକୁ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେଠାରେ ପୋଚସେତ୍ର ଆହୁ ଆସୁଥିବା ଜାହାଜ ଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ କୃଷ କରି ପୋର୍ଟସେତ୍ର ଆହୁକୁ ଆସିଲେ । ପରେ ପରେ ଆମ ଜାହାଜ ମଧ୍ୟ ପୋର୍ଟ ସେତ୍ର ଆହୁକୁ ଚାଲିଲା । ଦିନକୁ ପ୍ରାୟ ୨୫-୩୦ ଜାହାଜ କେନାଳ ଭିତରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଛି । ଏକ ପଚିଆ ତ୍ରାପିକ । ରାତିରେ ଜାହାଜ ଯିବା ଆସିବା ବନ୍ଦ ।

କେନାଳ କୂଳରେ ଇସମାଇଲ ଟାଉକ ଅତି ସୁନ୍ଦର । ଟିମସା ଲେକ୍ କୂଳରେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ । ଠାଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ କେନାଳ । ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଛି ।

ମଞ୍ଚରେ ଛୋଟ ଦ୍ୱୀପଟିଏ । ଜାହାଜ ପୋର୍ଟ ସେଡ଼ରେ ପ୍ରାୟ ୭.୩୦ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ପହଞ୍ଚିଲା । ଆମେ ସବୁ ପୋର୍ଟସେଡ଼ ଚାଉନ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ୧୫୦ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ
ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଉଚ୍ଚପାଶକୁ ଚିଠିଟିଏ ପୋଷ୍ଟ କଲି ।

ପୋର୍ଟସେଡ଼ ବେଶ ବଡ଼ ସହର - ଖୁବ୍ ପରିଷାର ପରିଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼
ଦୋକାନ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସଜା ଯାଇଛି । ଦୋକାନୀମାନେ ପ୍ରେଷ୍ଟ, ଲାଙ୍ଗିଶ
ଇଚିପ୍ସିଆନ ଓ ଇଶିଆନ କାରେନସି ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ଚମଢ଼ା ଜିନିଷ ଶପ୍ତା -
ହେଲେ ସୁରକ୍ଷେତ୍ର, ବେଶ ଆଦି ତିଆରି ମନକୁ ଭଲ ଆସୁନି । ଚେନିଂ ଭଲ ନୁହେଁ -
ଗନ୍ଧ କରୁଛି । ଚାଉନରେ ପ୍ରାୟ ୩/୪ ଘଣ୍ଟା ବୁଲିଲୁ । ଚାଉନର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବେଶ
କମ୍ । ଗରାଣ କହିଲେ ପୋର୍ଟରୁ ଯେଉଁମାନେ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ପୋର୍ଟସେଡ଼ର
ସାଧାରଣ ଲୋକେ ବେଶ ହୃଦୟପୁଷ୍ଟ । ଆରେବିକ ଭାଷା କହୁଛନ୍ତି । ଭଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡିଆ ଇଂଲିଶ
ମଧ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦି କିଏ କିଏ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି । ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ରାସ୍ତାରେ ବେଶୀ
ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲାନି । ପ୍ରତି ଦୋକାନରେ ନାସେରଙ୍କର ଫଟୋ । ନାସେରଙ୍କ ଲୋକ
ପ୍ରିୟତା ଏଥରୁ ଅନୁମାନ କରିଛେବ । ଫେରିବାଲାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବାରଗେନ କରିବା
ବେଶ ସୁବିଧା । ୪୦୦ ପ୍ରାଙ୍ଗର ଜିନିଷକୁ ୧୫୦ ପ୍ରାଙ୍ଗରେ ସେମାନେ ଦେଇପାରନ୍ତି ।
ଓପର ଓଳି ୨ଟାରେ ମାର୍ପାଇ ଅଭିମୁଖେ ଆମକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

୭.୧.୭୦

ଭୁମିଧ ସାଗର ନିହାତି ରୁଷ । ଜାହାଜ ଅସମ୍ବ ଭାବରେ ଛଲୁଥାଏ । ଦିନଟା ଯାକ
ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଉଥିଲା । ବାନ୍ତି ହେବା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ସକାଳେ ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇଲି କିନ୍ତୁ
ଲଞ୍ଚକୁ ଯାଇ ଫେରି ଆସିଲି । କିଛି ଖାଇନି । ବାନ୍ତି ଲାଗିବାରୁ ଉଠି ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ
ହେଲି । ତା ଓ ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇଲି । ଦିନ ୧୨ଟା ବେଳକୁ ଏତୋମିହ ବଚିକା ଖାଇବାକୁ
ହେଲା ବାନ୍ତି ପ୍ରତିଗୋଧ ପାଇଁ ।

ଥଣ୍ଡା ଆସେ ଆସେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଆକାଶ ସବୁବେଳେ ମୋଘାଛନ୍ତି ।
କେତେବେଳେ କେମିତି ବର୍ଷା ଚିକେ ଚିକେ ହୋଇଯାଉଛି । ପୂରାଦିନ ବୁମ୍ ଭିତରେ
କାଟିଛି । ବାହାରକୁ ବାହାରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ନାହିଁ ।

(୧୧୧)

ପୋର୍ଟେର୍ ଛାଡ଼ିବା ପର ୩ରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖନାହିଁ । ଶୀତ ବଢ଼ୁଛି ବୋଲି ପୋର୍ଟେର୍ ପରେ ଡେକକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇନି । ସକାଳେକି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କଟିଗଲା । ଲଞ୍ଚ ପରେ ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ୱାସ, ଶ୍ରୀ ମହାଲନବିସ, ଡକ୍ଟର ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ ଓ ଡକ୍ଟର ଏବଂ ପରିଦ୍ଵାଙ୍ଗ କେବିଦ୍ ଥାଏ ୧ରେ ବ୍ରିଜ ଶେଳ ଚାଲିଛି । ଓପର ଓଳି ଘ. ୨.୩୦ ବେଳକୁ ଜାହାଜ ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଭାରି ଭାରି ଲାଗିବାରୁ ଯେ ଯାହା ଖଚରେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଖାଲିଥିବା ଗୋଟିଏ ଖଚରେ ଶୋଇଲି ।

ଜାହାଜ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବେଶୀ ଦୋହଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସି ସିକନେସ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ଯେଉଁ ଚିକକ ଗର୍ବଥିଲା, ତାହା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚାରମାର ହୋଇଗଲା । ପ୍ରାୟ ୩ଟା ବେଳକୁ ଭବ ଭବ କରି ସିଂକ ଭିତରେ ବାନ୍ତି କରିପକାଇଲି । ମୁଁ ୨/୩ ଥର ବାନ୍ତି କରିବା ପରେ ଡକ୍ଟର ପରିତ୍ରା ବାନ୍ତି କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସିଲୋହ ପିଲା ସିଲଭିଆ ମଧ୍ୟ ତା ପରେ ପରେ ବାନ୍ତି କଲେ । ଡକ୍ଟର ଦାସ, ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ୱାସ ଖଚରପରୁ ଉଠିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନ ଥିଲେ । ବିଚାରି ମିଷ୍ଟର ମହାଲନବିସ । ମୁଁ ବାନ୍ତି କଲାବେଳକୁ ମୋତେ ଆଉଁସା ଆଉଁସି କରୁଥିଲେ ଓ ପରେ ଯାଇ ନିଜେ ଖଚ ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବାନ୍ତି ବଢ଼ିଲା ଓ ଜାହାଜ ଦୋହଳିବା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଚାଲୁଥାଏ । ପ୍ରାୟ ୧୦-୧୫ ମୁଟର ତେଉ ଜାହାଜ ଉପରେ ବାତେଇ ହେଉଥାନ୍ତି । ଡେକ ଉପରେ ପାଣି ଭରିଗଲା । ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ସିଗନାଲ ଦେଇ ଜାହାଜ ହୁକୁମୀ ଦେଲାବେଳକୁ ଆମର ତର ଆହୁରି ବଢ଼ିଲା । ସବୁବେଳେ ସଦେହ ହେଲା ଜାହାଜ ଆଉ ଏଠାରେ ବୁଡ଼ିଯିବକି । କ୍ୟାପଚେନ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଆମେ ସିସିଲିରେ ହଲଚ କରିବୁ । ଏଥରେ ଆମର ତରିବା ଆହୁରି ବଢ଼ିଗଲା ।

ସିସିଲି ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ରାତି ୧୦.୩୦ । ସେତେବେଳକୁ ଜାହାଜ ଦୋହଳିବା ଚିକେ ଚିକେ କନ୍ଦିଯାଉଥାଏ । ସିସିଲିରେ ନ ରହି ଜାହାଜ ଆଗେର ଚାଲିଲା । ରାତି ୧.୩୦ ବେଳକୁ ସବୁ ଛିର ହୋଇଗଲା । ଚି ନାହିଁ, ଡିନର ନାହିଁ, ସକାଳେ ଡକ୍ଟର ଦାସ ଆଦିଙ୍କ ବୁମକୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ମୋର ଚାଲିବାର ଶତ୍ର ନ ଥିଲା ।

ବୁନ୍ଦାୟ ସାଗରରେ ଜାହାଜର ସୁଇଙ୍ଗ ଆଉ ନାହିଁ । ଶୀତର ପରିମାଣ ବଡ଼ି ଚାଲିଛି । ଖୁଆପିଆ କଳି - ଅଢୁପ୍ରିକର ଖୁଆ ।

୯.୧.୭୦ ଓ ୧୦.୧.୭୦

ମାର୍ବାଇ ଆକୁଥ ଦିଶିଲା ବେଳକୁ ସକାଳ ୭.୩୦ କିନ୍ତୁ ପୋର୍ଟରେ ଜାହାଜ ଲାଗିଲାବେଳକୁ ୯.୩୦ ହେଲା । ମାର୍ବାଇ ଫ୍ରାନ୍ସର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବନ୍ଦର । ନିଜର କିନିଷ ପତ୍ର ହାତରେ କିଛି ଦୂର ଆଣି ପରେ ପୋର୍ଟର ସାହାୟ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପୋର୍ଟର ବହୁତ ଚାର୍ କଳା । ୫ ଜଣଙ୍କର ୨ଟି ହେଉି ଲଗେଇ ପାଇଁ ୨୦୦୦ ଫ୍ରାଙ୍କ । ପରେ ଲଗେଇ ରେକିଷ୍ୟେସନ କଲା । କାଷାମରେ କିଛି ପ୍ରାୟ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ । ମାର୍ବାଇ ପୋର୍ଟ ପାଖରେ ଥିବା ବଜାରର କିଛି ଅଂଶ ଦେଖିଲି । ନିହାତି ପୁରୁଣା ସହର । ଫ୍ରେଞ୍ଚ ରେଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟରେ ପଶି ମିଲି ଖାଇବାର ସାହସ ହେଲାନାହିଁ । ସାହାସ ହେଲାନି ଅର୍ଥ, ସେମାନଙ୍କର ମଦ ପିଆ ଓ ନିଶାର ପ୍ରକୋପ ଦେଖି ବଡ଼ ଖରାପ ଲାଗିଲା । ସେଇଥାଳ ତ୍ରେବ ପୋର୍ଟ ପାଖରେ ଥିଲା । ସେଥିରେ ଆମର କେଳେ ଆସିବା କଥା । ସେ ତ୍ରେବ ପାଖରେ ଥିବା ମୋବାଇଲ ରେଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟରେ କିଛି ପାଉଁରୁଟି ଅଣା ଓ ତା ପିଲ ଦେଇ ଲଞ୍ଚ ମାନିଲୁ । ମାର୍ବାଇ ପୋର୍ଟରୁ ଷ୍ଟେସନ ଯାକେ ଆସିବାକୁ ଆମକୁ ଘ. ୧.୩୦ମିନିଟ୍ ଲାଗିଲା । ଓପରଓଳି ଣଟାରୁ ବାହାରି ଘ. ୪.୩୦ ମିନିଟ୍ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଷ୍ଟେସନଟି ବେଶ ସୁନ୍ଦର । ସେଠାରେ ଥିବା ରେଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟରେ ବ୍ରେଦ ଓ କପି ଖାଇଦେଲୁ ରାତି ପାଇଁ । ପରେ ପରେ ରାତି ୯.୩୦ରେ ତ୍ରେବ କେଳେ ଅଭିନିଷ୍ଠା ଛାଡ଼ିଲା । ଶୁଣିଲୁ ପ୍ରୟାଗିସ ଭିତର ଦେଇ ତ୍ରେବ ଯିବ । ବାଟରେ ବହୁତ ଅଣା ହେଲା - ବାହାରେ ବରଫ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ବାହାରକୁ ଦେଖିବା ଅସମ୍ଭବ ହେଲା । ବରଫ ପଡ଼ି କାତ ଖାଲେଇ ଯାଉଥିଲା । ତ୍ରେନର କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଷିମ୍ ଦ୍ୱାରା ଗରମ ରଖାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଇଣ୍ଡିଆର କୌଣସି ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ବସିବା ପରିଲାଗୁଥିଲା । ଫରାସୀ ତ୍ରେନ ସରକାରଙ୍କର ନୁହେଁ । ଏନ୍.୬୮.୬୩.୬୪. କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ତ୍ରେନ ସରଜିସ ପରିଚାଳିତ । ତ୍ରେନ ଲାଇନ୍ ବ୍ରଦ୍ଦି ଗେଇ ନୁହେଁ । ମିଟାର
(୧୧୩)

ଗେଜ । ହୁଇଟି କ୍ଲ୍ୟୋ ୧ମ ଓ ୨ୟ ଶ୍ରେଣୀ, ୧ମ ଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଶୋଇବା ବର୍ତ୍ତର ସୁବିଧା ଅଛି । ୨ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ତା ନାହିଁ । ତ୍ରେବ ଉଚ୍ଚର ଆମଦେଶର ୨ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଡବା ପରି । ତ୍ରେବରେ ବରଷା ଥାଏ । କେତେକ ତ୍ରେବ ଡିଜେଲରେ ଚାଲେ । କେତେକ ତ୍ରେବ ଇଲେଟ୍ରିପିଟିରେ ଚାଲୁଛି ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ତ୍ରେବ ବାଷ ଦ୍ୱାରା ଚାଲେ । ଆମ ତ୍ରେବରେ ବାଷୀୟ ଇଞ୍ଜିନ ଥିଲା ।

ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଚକ ଚକିଆ ଷେସନ ଆମର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଦେଲା । ସେ ଷେସନଟି ହେଉଛି ଲିଯ଼ବସ । ଷେସନକୁ ଦେଖୁ ଅନୁମାନ କଲୁ ସହର ବେଶ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ । ଲିଯ଼ବସ ପ୍ରାନ୍ତର ଏକ ଶିକ୍ଷା ସମୃଦ୍ଧ ସହର । ପ୍ରାନ୍ତରେ ତ୍ରେବ ଛାଡ଼ିଲାବେଳକୁ ହୁଇଥିଲ ବାଜେ ନାହିଁ । କେବଳ ଲାଇଟ୍ ସିରନାଲରେ ସବୁ କାମ । ପ୍ୟାରିସରେ ସକାଳ ୧୦ ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପ୍ୟାରିସ ଷେସନକୁ ଦେଖୁ କେହି କହିବେନି ଯେ ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ସିଟି ଏହି ପ୍ୟାରିସ । ତ୍ରେବରୁ ପ୍ୟାରିସର କିଛି ଅଂଶ ଦେଖିଲୁ । ନୂଆ ଓ ପୁରୁଣାର ମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ୟାରିସ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସହର । ଦିନ ବେଳେ ତ୍ରେବରୁ ପାନ୍ତର ଗଛ, ଜମି, ଗାଁ ଗଣ୍ଠା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଗଛ ସବୁ ଫର୍ଶ ଜାତୀୟ । କୌଣସି ଗଛରେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ଗାଁ ଗୁଡ଼ିକ ବେଶ ସୁନ୍ଦର । ପରିଷାର ପରିଛନ୍ତି । ଖୋଲାପଡ଼ିଆ, ଶାସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ସବୁ, ତ୍ରେବରୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଫରାସୀ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଯେଉଁ କେତୋଟି ଘଣ୍ଠା ମିଶିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା ସେଥିରୁ ଅନୁମାନ ହେଲା ଲୋକ ଗୁଡ଼ିକ ନିଜର କାମ ପ୍ରତି ତପ୍ତ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଷୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଛୁକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ବହୁତ କିଛି ରାଉଡ଼ି ଲୋକଙ୍କ ସଂହର୍ଷରେ ଆମକୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଞ୍ଚିତର ଠାରୁ ପୋର୍ଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ସିଗାରେଟ୍ ମାଗିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିଲା । କେଲେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୨ଟା ହେଲା । କେଲେର ଅଛ ଆଗରୁ ବ୍ରିଟିଶ ଚାନେଲର ଦୃଶ୍ୟ ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ।

କେଲେରୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆମକୁ ଝିମର ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଝିମରରେ ବ୍ରିଟିଶ ଚାନେଲ କ୍ଲ୍ୟୋ କରିବୁ । ବ୍ରିଟିଶ ଚାନେଲର ଲମ୍ବ ୨୨ ମାଇଲ । ଝିମରରେ ଘଣ୍ଠାଟିଏ ଲାଗିଲା । ସମୁଦ୍ର ବଡ଼ ରଥ ଥିଲା । ମୋତେ ବାନ୍ତି ବାନ୍ତି ଲାଗୁଆଏ । ଇଂଲିଶ ଓ ଫ୍ରେଞ୍ଚ ସାହେବ ମାନେ ମଦ ବୋତଳ ବୋତଳ ପିଉଥାନ୍ତି । ଚାନେଲ ପାରି ହୋଇ ଡୋଭରରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଉପରଙ୍ଗେ ୪ଟା ହେଲା । କଷ୍ଟମ
(୧୧୪)

ଆଦି ଶେଷ କରି ଗ୍ରମିତ ଗାଉମ ୪.୩୦ରେ ବ୍ରିଟିଶ ରେଲରେ ଉଠିଲୁ । ତୋରରରେ କଷମ ଅପିସରମାନେ ମୋ ଲଗେଇ ଖୋଲିଲେ । ଆଶାନାନୀ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପର ଗୁଡ଼ି ପ୍ୟାକେଟ ଥିଲା । ତା' ଭିତରେ ତମାଙ୍ଗୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ‘ର’ ଚବାକୋ କହି କଷମ ଅପିସର ମୋତେ ଅଟକାଇଲେ । ପୁଣି ପାନମସଳା ନାମରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ । ବ୍ରିଟିଶ ରେଲଟେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ଫ୍ରେଞ୍ଚ ରେଲଟେ ଅପେକ୍ଷା ବହୁତ ଭଲ । ଆମକୁ ବସିବାର ସୁବିଧା ମିଳିଲାନି । ଠିଆ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଭିଜ୍ଞାରିଆ ଷ୍ଟେସନରେ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୪.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଷ୍ଟେସନର ରିମଡ଼େଲିଙ୍ଗ ଚାଲିଥିଲା । ତେଣୁ ଷ୍ଟେସନ ଇଣ୍ଡ୍ରେସିର ହେଲାନି । ସେଠାକୁ ଶତ୍ରୁବାବୁ (ମୋ ଶଶୁର ଘର ପଡ଼ିଶା) ଓ ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ଵନାଥ ଦାଶଙ୍କ ପୁଅ ବାଦଳ ଯାଇଥାନ୍ତି । କଷମସ ଆଦି ଶେଷ କରି ଚ୍ୟାଙ୍କୁ ମେଇ ଇଣ୍ଟିଆବ ଶ୍ରୁତେଷ୍ଟେ ହଷେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗଢା ।

ତାପରେ ପରେ ଲକ୍ଷନ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ । ରାତିରେ ଇଣ୍ଟିଆବ ଝାଇଲରେ ତିନର ଖାଇଲୁ ତାଙ୍କ ହୋଟେଲରେ । ବେଶ ଢପ୍ତିକର ହେଲା । ଜାହାଜର କଦର୍ୟ ଖୁଆରେ ପଦର ଦିନ କାଟିବା ପରେ ଲକ୍ଷନ ଖାଇବା ବେଶ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଥିଲା । କ୍ଲାନ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ବେଶ ନିଦରେ ଶୋଇଲୁ । ଶୀତ ଖୁବ୍ ବେଶ । ବାହାରେ ବରପ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

● ● ●

ଲକ୍ଷ୍ମନରେ

ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ

ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲରେ ମୋର ଆକୋମୋଡେସନ ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲ ଲକ୍ଷ୍ମନର ଚିଲଡ଼ି ଫୋର୍ଡ଼ ସ୍କ୍ରିବ୍‌ରେ ଅବସ୍ଥିତ । ମୋର ଓଡ଼ିଆ ସହ୍ୟାତ୍ମୀ ଡକ୍ଟର ସଜିଦାନନ୍ଦ ନନ୍ଦ, ଡକ୍ଟର ହୃଷିକେଶ ପରିତ୍ରା ଓ ଡକ୍ଟର ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ ମଧ୍ୟ ସେହି ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିଲେ । ଭାରତରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଯାଉଥିବା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହିଠାରେ ଆକୋମୋଡେସନ ବଦୋବସ୍ତ କରିବା ସୁବିଧାଜନକ । ପରେ ନିଜ ନିଜର କର୍ମ ସଂସ୍ଥାନ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ଛାନକୁ ଉଠିଆସନ୍ତି । ଡକ୍ଟର ପାର୍ଥ ରାଓ, ଡକ୍ଟର ଭାଗବତ ଦାସ ଜତ୍ୟାଦି ଓଡ଼ିଆ ଡାକ୍ତରମାନେ ସେତେବେଳେ ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ପାର୍ଥ ରାଓ ମେଣ୍ଟାଲ ଡିଜିଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଯାଉଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ଭାଗବତ ଦାସ ଲକ୍ଷ୍ମନ ସ୍କୁଲ ଥିରୁ ଚ୍ରପିକାଲ ମେଡିସିନରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଗରୁ ପରିଚନ୍ୟ ଥିଲା । ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲରେ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମାତ୍ରଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାରେ ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ପୋଷାକ ପଡ଼ିରେ ଶିଷ୍ଟାଗାର ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଇଣିଆନ ଶୁଦ୍ଧେଷ୍ଠ ହଷ୍ଟେଲରେ ଇଂଲିଶ ମେଟ୍ରୋନଙ୍କ ପାଖରୁ ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କଲି । କୁର୍ଗା ପାଇଜାମା ପିନ୍ହି ଆମେ ଇଣିଆରେ ଯେମିତି ଖାଇବା ଘରକୁ ପଶିଯାଉଥିଲୁ, ସେଠାରେ ତାହା ଆମକୁ ବାରଣ କରାଗଲା । କୁର୍ଗା ପାଇଜାମା ଉପରେ ଗାଉନ୍ ପିନ୍ହି ବା ସୁର ପିନ୍ହି ତାଇନିଂ ବୁମକୁ ଯିବାର ଉପଦେଶ ପାଇଲି । ଇଂଲକ୍ଷର ଆଦବ କାଇବା ବିଷୟରେ ଏହା ଥିଲା ମୋର ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷା ।

ରୟାଳ କଲେଜ ଅପ ସରକନସରେ ବୈସିକ ସାଇନ୍ସ କୋରସରେ ଆଡ଼ିମିସନ ନେଲି । ସେ ଥିଲା ଚିନିମାସିଆ କୋରସ । ଆନାଟୋମି, ଫିଜିଓଲୋଜି ଓ ପାଥୋଲୋଜି ଆଦି ବୈସିକ ସାଇନସରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଥୁଓରି କ୍ଲାସ ସହିତ ଲାଇଟ୍ରେଗାରେ

ବସି ପଡ଼ାପଡ଼ି କରୁଥିଲୁ । ଆନାଗୋମି ମିଉଜିୟମରେ ଡିସେମ୍ବେରୀ ସେସିମାନ ଦେଖୁ ଆନାଗୋମି ପଢ଼ୁଥିଲୁ । ଏଫ.ଆର.ସି.ଏସ. ପ୍ରାଇମେରି ପଗାକ୍ଷାରେ ଏହି ମାତି ବିଷୟରେ ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ପ୍ରାଇମେରି ଏଫ.ଆର.ସି.ଏସ. ପରୀକ୍ଷାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖୁ ଏ କୋର୍ସ ଡିଜାଇନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ରୟାଳ କଲେଜ ଅପି ସର୍କନ୍ ଲିନକନ୍ ଇନ୍‌ସ୍ଟିଲ୍ଯୁବ୍‌ରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଲଣ୍ଠନର କେନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଚଳ । ଇଣ୍ଡିଆବ ଶୁତେଷ୍ଟୟ ହଷ୍ଟେଲ ଏଠାରୁ ବେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ । ଆମେ ଚାଲି ଚାଲି ହଷ୍ଟେଲରୁ କଲେଜକୁ ଆସି ପାରୁଥିଲୁ । ଇଣ୍ଡିଆବ ହାଇକମିସନ ଅଫିସ ଆଲଡ଼ିଭରବରେ ଅବସ୍ଥିତ । ରୟାଳ କଲେଜଠାରୁ ବେଶ ପାଖ ।

ସକାଳେ ଜଳଶ୍ଵାସ ଖାଇ ଆମେ କଲେଜକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଥୁଓରି କ୍ଲ୍ଯାସ ସବୁ ସକାଳେ ହୁଏ । ଓପରାଓଳି ଅମେ ମିଉଜିୟମ ବା ଲାଇବ୍ରେରିରେ ବସି ପଡ଼ାପଡ଼ିକରୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ ଟାରେ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଆସୁ । ରାତିମତ ଛାତ୍ର ଜୀବନର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେବା ପରି ଲାଗିଲା । ଦିନବେଳେ ଲଞ୍ଚ କଲେଜ କାର୍ବିହରେ ବା ସମୟ ସମୟରେ ଇଣ୍ଡିଆନ ହାଇକମିସନ ଅଫିସକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଲଞ୍ଚ ଖାଉଥିଲୁ । ରାତିରେ ହଷ୍ଟେଲରେ ବା ପାଖାପାଖ ଇଣ୍ଡିଆନ ରେଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟରେ ଡିନର ଖାଉଥିଲୁ ।

ରାସେଲ ସ୍କୋଯାର ଇଣ୍ଡିଆନ ଶୁତେଷ୍ଟୟ ହଷ୍ଟେଲର ନିହାତି ପାଖ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସାଙ୍ଗସାଥୀ ମୋଳରେ ସେ ପାର୍କକୁ ଆମେ ଆସି କିମ୍ବି ସମୟ ମଧ୍ୟ କାଟୁଥିଲୁ ।

ଲଣ୍ଠନ ପହଞ୍ଚବା ପରେ ମୋ ପାଇଁ ଲଣ୍ଠନର ଅଣ୍ଟରଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଟ୍ରେବ୍, ମୁଣ୍ଡିଙ୍ ସିଟି ବା ଏସକାଲେଟାର ବହୁତ ଆକର୍ଷଣର କିନିଷ ଥିଲା । ଇଣ୍ଡିଆରେ ସେ ଯାକେ ଆମେ ଚେଲିଭିଜନ ଦେଖନଥିଲୁ । ତେଣୁ ଲଣ୍ଠନ ପହଞ୍ଚବା ପରେ ଲଣ୍ଠନ ଯୁନିଭରସିଟିକୁ ଯାଇ ଚେଲିଭିଜନ ଦେଖନ୍ତିଲି । ବୁକ ଥାଣ୍ଡ ହ୍ୟାଇର ଛବି । ସେ ଯାକେ କଲର ଚେଲିଭିଜନ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସାଙ୍ଗ ମୋଳରେ ହାଇଡ ପାର୍କ, ପିକାଡ଼ିଲି ସର୍କରୀ, ବଙ୍କିମହିମ ପ୍ୟାଲେସ, ପାର୍ଲ୍ୟାମେଣ୍ଟ ହାଉସ୍, ବିର୍କ ବେବ୍, ଥେମସ ନଦୀ ଜତ୍ୟାଦି ପାଳି କରି ବୁଲି ଦେଖନ୍ତିଲି ।

ଏସବୁ ବୁଲାବୁଲି ସହିତ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପଡ଼ାପଡ଼ି କରିବା ଓ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଖ କରିବା ବିଷୟ ନେଇ ସବୁବେଳେ ଚିତ୍ତିତ ଥିଲି । ବାରିପଦାର ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ

ଘରୁ, କଟକରୁ ଉଚପାଖରୁ ନିଯମିତ ଚିଠି ଆସୁଥିଲା ଓ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ନିଯମିତ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲି । ଗାଁରୁ ମା ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ଖବର ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲା ।

ଉଣିଆନ ଷୁଡ଼େଶ୍ୱୟ ହଷ୍ଟେଲରେ ଥବା ସମୟରେ ମୋର ଏକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଏଠାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବୁଛି । ଜଂଲଣ ଆସିଲାବେଳକୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉର୍କିଲାର ଏକ ମୁଦି ମୁଁ ମୋ ହାତରେ ପିଣ୍ଡ ଲଣ୍ଠନ ଆସିଥିଲି । ସେଇଟି ଥିଲା ମୋ ପାଖରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଁଟି । ସେ ଥିଲା ଏକ ସିଗନେଟ୍ ରିଙ୍ ଓ ମୋର କାଣି ଆଗୁଳିକୁ ପିର୍ କରୁଥିଲା । ସେ ରିଙ୍ ଉପରେ ଉରର ନାମ ମିନା କରି ଲେଖାଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଉରର ମୁଁଟି ମୋ ମନକୁ ଆସିଯାଉଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ କଲେଇରୁ ଫେରି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ମୋ ହାତ ଆଗୁଠିରେ ସେ ମୁଦି ନାହିଁ । କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? କିଛି ଭାବି ପାରିଲିନି । ବାଟରେ ଆସୁ ଆସୁ ହାତରୁ ଖସି ଗଲାକି ? କଲେଇରେ କେଉଁଠି ପଡ଼ିଯାଇଛି କି ? ମନ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି ମନେ କଲି । ଉରର ମୁଦିଟିକୁ ମୁଁ ହଜାଇ ଦେଇ ପାରିବି ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ନ ଥିଲା । ଉରକୁ ଏ ଖବର ଦେବି କିପରି ? ଦେଇପାରିବି ତ ? ଏ ଖବର ପାଇଲେ ସେ କଣ ଭାବିବ ? ସୁନା ହଜିଲେ ଖରାପ ବୋଲି ଆଗରୁ ଅନ୍ତବିଶ୍ୱାସ ବିଶ୍ୱାସରେ ମୁଁ ଲାଗିଥିଲି । ମୋର କଣ ଖରାପ ହେବ ? ଖରାପ ଅବସ୍ଥାର କଣ କିଛି ସୀମା ଅଛି ? ଏମିତି ନାନାଦି ଭାବନାରେ ମୁଁ ନିହାତି ମର୍ମାହତ ହୋଇପଡ଼ିଲି ।

କିନ୍ତୁ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ କ’ଣ କରାଯିବ ? ଫୋଲିସକୁ ଖବର ଦିଆଯିବ କି ? ଉଣିଆରେ ଜିନିଷ ହଜିଲେ ଫୋଲିସକୁ ଖବର ଦିଆଯାଏ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ବନ୍ଦୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଫୋଲିସକୁ ଖବର ଦେବାନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ ଜଂରାଣୀ ଖବର କାଗଜରେ ପଡ଼ିବା କଥା ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ସୋପିଆ ଲୋଗେନ, ହଲିହୁଡ଼ ଆକ୍ରେସ ଥେମସ କୁଳରେ ବୁଲିଲା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ମୁଦି ହଜାଇ ଦେଇଥିଲେ କିଛି ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ । ଥେମସ ରେ ମାଛ ଧରୁଥିବା କେଉଁଚଙ୍କ ଜାଳରୁ ପରେ ମୁଦିଟି ମିଳିଥିଲା ଓ ତାହା ସୋପିଆ ଲୋଗେନଙ୍କ ମୁଦି ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ିଥିଲା । ତେଣୁ ଫୋଲିସକୁ ଜଣାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କଲି । ମୁଦି ମିଳିବ କି ନାହିଁ ତାର ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ମିଳେ, ମୁଁ ତା’ର ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ମୋର ବୋଲି ଦାବୀ କରିପାରିବି ।

ସେଇ ଗିଲଫୋର୍ଡ ଷ୍ଟ୍ରିଚରେ ଏକ ପୋଲିସ୍ ଶୈସନ ଥିଲା । ସେଠାରେ ଯାଇ ଖବର ଦେଲି । ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ପଚାରିଲେ କେମିତି ପରିଷିତିରେ ତା ହଜିଲା । ମୋର ଉଭର ଥିଲା - ମୁଁ ଜାଣିନି, କଲେଜରୁ ଫେରି ହଷ୍ଟେଲରେ ଦେଖିଲି ମୋ ହାତରେ ମୁଦି ନାହିଁ । କେଉଁଠାରେ ପଢ଼ିଯାଇପାରିଥାଏ । ପୋଲିସ୍ ସବୁ ଲେଖାଲେଖୁ କଲେ । ମୋତେ ମୁଦିର ଛବିଟିଏ ଆଜିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ଆଜିଲି ଓ ତା ଉପରେ ଉର ବୋଲି ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖିଥିଲି । ଏ କାଗଜଟି ତାଙ୍କ କାଗଜ ସହିତ ରହିଲା । ମୋତେ କହିଲେ - ଯଦି ମିଳିବ, ତା ହେଲେ ଖବର ଦେବେ । ସେ ରାତିଟି ମୋର ବିନା ନିଦରେ କହିଛି ।

ପରଦିନ କଲେଜ ଗଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ରିସେପସନ ଡେକ୍ସରେ ଏକ ନୋଟିସ୍ - ଗୋଟିଏ ‘ଗୋଲକ୍ଷ ରିଙ୍ ହାଇ. ବିହ ପାଉଣ୍ଡ ଇନ୍ ଦି କ୍ଲୋକ ରୂମ୍ । ଦି ଓନର କ୍ୟାନ ଟେକ୍ ଇର୍ ବ୍ୟାକ ଆପଚର ଆଇଭେଷ୍ଟିପାଇଙ୍ଗ ।’ ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ମୁଦି ଦେଖିଲି । ଉର ଲେଖା ଦେଖିଲା ପରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି ଏଇଟି ମୋର ମୁଦି । ମୁଦି ଆଣିଲି ଓ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଲ୍ୟୁସ ଆଚେଷ କଲି । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଅସୀମ । ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଜର କୃତଙ୍ଗତା ଝାପନ କଲି । ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେ କଲି ।

ରୟାଳ କଲେଜ ଅପ ସର୍ଜନର ବେସିକ ସାଇନ୍ସ କଲେଜରେ ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଆସିଥିଲି - ତା ଡିଗ୍ରେ ଆନାଟୋମିରେ ଆର.ଜେ.ଲାକ୍ଷ ଅନ୍ୟତମ । ଇଣ୍ଟିଆରେ ଆର.ଜେ.ଲାକ୍ଷଙ୍କ ଆନାଟୋମି ବହି ମୁଁ ପଡ଼ିଥିଲି । ତାଙ୍କର ଲେକ୍ଚର ଶୁଣିବା ପରେ ମୋତେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ଆର.ଜେ.ଲକ୍ଷଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଦାନ ପ୍ରଶାଳୀ ଅତି ଉତ୍ସମ ମାନର ଥିଲା । ବହୁତ ମାଂସପେଶୀର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ସେ ଅଭିନୟ କରି ଦେଖାଇ ଦେଉଥିଲେ ।

ଲୋନ ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଟ ପାଇ ଇଂଲଣ୍ଡ ଯାଇଥିଲି - ମତି କିଣ୍ଟିରେ ୧୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇବା କଥା । ପ୍ରଥମ କିଣ୍ଟି ଦେଶରୁ ପାଇସାରିଥିଲି - ଏଠାରେ ବେସିକ ସାଇନ୍ସ କଲେଜରେ ଆଡ଼ମିସନ ପରେ ଜି.ଏ. ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟକୁ ଖବର ଦେଲି ଓ ୨ୟ କିଣ୍ଟି ପାଇଲି । ସେଥିରେ ଲଣ୍ଠନରେ ଚଳିବା ଓ ପ୍ରାଇମେରି ଏଫ.ଆର.ସି.ୱେ. ପରାମର୍ଶାରେ ବସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖର୍ଚ୍ ମିଳିଲା । କୋର୍ସ ଶେଷ କଲା ପରେ ଜି. ଏ. ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟକୁ ଲେଖିଲି କୋର୍ସ ଶେଷ କଲି ଓ ନାୟ କିଣ୍ଟି ମଞ୍ଚୁର ହେଲା । ନାୟ କିଣ୍ଟି

(୧୧୯)

ଟଙ୍କା ବିଲାତକୁ ନ ପଠାଇବାକୁ ମୋର ଶଶୁରଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ଦେଲି । ସେହି ଚକାରେ ଉରଗ ବିଲାତ ଆସିବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିବାକୁ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଯାଇଥିଲି ।

ଇଣିଆନ ଷ୍ଟୁଡେଶ୍‌ସ ହଷ୍ଟେଲରେ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ରହିଥିଲି । ତା ପରେ ଆର୍ଥିକ ମିତବ୍ୟୟିତା ପାଇଁ ମୁଁ ଏକ ପ୍ରାଇଭେଟ ଆକୋମୋଡେସବକୁ ଗଲି । ସେ ଘର ହେଲା - ୧୭ ଏଣ୍ଟ୍‌ପ୍ଲେ ଷ୍ଟ୍ରିଚ । ଲକ୍ଷନ ଯୁନିଭରସିଟି ପାଖାପାଖ ଘର । ଆମର ବନ୍ଦୁ ବ୍ରଜମୋହନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ସେ ସମୟରେ ଲକ୍ଷନ ଯୁନିଭରସିଟିରୁ ବଢାନିରେ ପି.ଏଚ.ଡି. କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲେ ଓ ସେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଘରେ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମକୁ ଆଉ ଏକ ବୁଲ୍ ସେଠାରେ ମିଳିଲା । ମୋ ସହିତ ମୋର ବନ୍ଦୁ ଡକ୍ଟର ସଙ୍କଳନର ନଦ ମଧ୍ୟ ରହିଲେ । ଆମେ ୨ ଜଣ ହାତରେ ଗୋଷେଇ କରି ଖୁଅପିଆ କରୁଥିଲୁ । ସେଥିରେ ଆମର ଚକିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଚିକେ କମ୍ ହେଉଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଡକ୍ଟର ସଙ୍କଳନର ନମ୍ବର ସଂରକ୍ଷଣ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ପଣ୍ଡା ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଜଳା ପଣ୍ଡା ଆମେରିକାରୁ ଅଧ୍ୟୟନ ଶେଷ କରି ଲକ୍ଷନ ଦେଇ ଦେଶକୁ ଫେରୁଥିଲେ । ଇଣିଆରେ ବିଜିନେସ କରିବା ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ବନ୍ଦୁ ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଆମ ପାନ ସଜରୁ ପାନ ଦିଆରି କରି ଶ୍ରାମତ ପଣ୍ଡା ପାନ ଖାଇଥିଲେ । ସଙ୍କଳନର ସହ ଦେଖାକରି ସେମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଲେ ।

କାଳକ୍ରମେ ଡକ୍ଟର ସଙ୍କଳନର ନଦ ସେଠାରେ ବିବାହ କରି ଇଂଲକ୍ଷରେ ସିଚିଜେନ୍ ହିସାବରେ ସେଠାରେ ରହିଲେ । ମୁଁ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଲା ପରେ ଜାଣିଲି ଡକ୍ଟର ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ପଣ୍ଡା କୋରାପୁଚର ଥେବୁଭେଲିରେ ଫେରୋକ୍ରୋମ୍ କାରଖାନା ପ୍ଲାପନ କରି ଦେଖି ସଫଳତା ପାଇଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷନରେ ଆମ ସହିତ ତାଙ୍କର ଦେଖା ୧୯୭୦ରେ - ମୁଁ ଦେଶକୁ ଫେରିଲି ୧୯୭୮ରେ । ୮ ବର୍ଷର ତପାତ୍ରରେ ସେ ଦେଶ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ମୋର ମୁଦି ମିଳିଯିବା ଇଂରେଜ ନାଗରିକମାନଙ୍କର ଏକ ସତ୍ରୋଚତାର ନମ୍ବର । ଦେଶରେ ମୁଦି ହଜିଥିଲେ ମୁଁ ଫେରି ପାଇଥାନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏକ ସଦେହଜନକ ଅବସ୍ଥା ନିଶ୍ଚଯ । ଏଠାରେ ଆଉ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବି । ଯେଉଁଥିରୁ ଇଂରେଜ ନାଗରିକଙ୍କର ସତ୍ରୋଚତା ସନ୍ଦେହ ଘେରରେ ଆସିଯିବ । ଦିନେ ଆମେ ୩/୪ ଜଣ ଓଡ଼ିଆବନ୍ଦୁ ଘରେ ଗୋଷେଇ କରି ଖାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓ୍ୟାରେନସ୍ଟ୍ରି ନାମକ ଏକ ଟିକ୍କିର ଷ୍ଟେସନ

ନିକଟରୁ ୪ ପାଉସ୍ତ ଓଜନର ଏକ ମାଛ କିଣିଲୁ । ମାଛର ପଇସା ଦିଆଗଲା - ତା ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି ରାଶିବା ସରଞ୍ଜାମ କିଣିବାକୁ ଅନ୍ୟ ଦୋକାନକୁ ଗଲୁ । ମାଛଟିକୁ ଆମ ଉଚିତରୁ କେହି ନ ଧରି ସମସ୍ତେ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିଲୁ । ପରେ ଜଣେ କହିଲା ଆରେ ମାଛ ଛାଡ଼ିଆସିଲ - ଯାଆ ନେଇ ଆସ । ମୁଁ ମାଛ ଆଣିବାକୁ ପୂର୍ବ ଦୋକାନକୁ ଗଲି ଓ କହିଲି କିଣିଥିବା ମାଛଟି ଆମେ ନେଇନାହୁଁ - ଏଇଠି ରହିଯାଇଛି । ସେ ଦୋକାନୀ ସଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗ କହିଲା - “ମୁଁ ତୁମ ମାଛ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିନି” । ମାଛ ଗଲା କୁଆଡ଼େ ? ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୋକାନରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମାଛ ନେଇ ବସାକୁ ଫେରିଲୁ । ସବୁ ସମାଜରେ ଭଲ ମନ୍ଦ ସବୁ ପ୍ରକାର ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାନ୍ତି । ଲଞ୍ଛନ ସେଥିରୁ ବାଦ ପଡ଼ିବ କେମିତି ?

ପଡ଼ାପଡ଼ି କରି ପ୍ରଥମ ଥର ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିଲି ।

ଲଞ୍ଛନ ପ୍ରାରମ୍ଭେ ଏଫ.ଆର.ସି.ଏସ. ପରୀକ୍ଷାରେ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ପ୍ରଥମ ଥର କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଏକ ଭାଗ୍ୟର କଥା - ସେ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ପୁଣି ଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଇଂଲଞ୍ଛରେ ଚଳିବା ପାଇଁ କୋଣାରୁ ଦରକାର ଓ ସେ ପାଇଁ ମୋତେ ଚାକିରୀ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲି । ତେଣୁ ନେସନାଲ ହେଲଥ ସର୍ବସର ବହୁତ ହସପିଟାଲକୁ ଭେକେନସି ଅନ୍ତୁସାରେ ସିନିଅର ହୀରୁସ ଅଫିସର ପୋଷ୍ଟ ପାଇଁ ଆୟୁର କଲି । ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ଭାରତୀୟ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଇଂଲଞ୍ଛରେ ଚାକିରୀ ମିଳିବାକୁ ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଚାକିରୀ ପାଇବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ହେଲା ।

ନରଦାର୍ଢ ଆୟରଲାଣ୍ଡର ପରମାନା କାଉର୍ଷ ହସପିଟାଲ ଏନିସିକିଲେନରେ ମୋତେ ଚାକିରୀ ମିଳିଲା । ଇଶ୍ଵରଭିତ୍ତି ନ ଥିଲା । ଚିଠି ଆସିଲା - ତୁରନ୍ତ ଯାଇ ଜଖିବ କରିବାକୁ । ନରଦାର୍ଢ ଆୟରଲାଣ୍ଡର ଏନିସିକିଲେନ ଯିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି ।

● ● ●

ଉତ୍ତର ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ଦଶମାସ

ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ସୁନାଇଟେଡ଼ କିଙ୍ଗଡ଼ମର ଏକ ଅଂଶ । ଏହାର ଅନ୍ୟନାମ ହେଲା ଆଲଷାର । ଗଢ଼ି କାଉଷିକୁ ନେଇ ଏହା ଗଠିତ । କାଉଷି ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ହେଲା ଏନ୍ଟର୍ପିଟ, ଲଣ୍ଠନତେରି, ଚାଇରୋନ, ଫାରମାନ, ଓମା ଓ ଡାଉନ୍ ଏଗ୍ରିଟିକର ରାଜଧାନୀ ଯଥାକୁମେ ବେଳପାଷ, ଲଣ୍ଠନତେରି, ଓମା, ଏନିସକିଲେନ୍, ଅରମାର୍ ଓ ଡାଇବ ପେଟ୍ରିକ ।

ମୋର ପୋଷିଙ୍ଗ ହେଲା ଫାରମାନା କାଉଷି ହସପିଚାଲ, ଏନିସିଲେନରେ । ଏନିଷ୍ଟେଲନ ଏକ ଛୋଟ ସହର । ସେ ସମୟରେ ତାର ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଖାପାଖୁ ସାତ ହଜାର ହେବ । ଗୋଟିଏ ହାଇ ସ୍ଟ୍ରିର ଦୁଇପରେ ଦୋକାନ ବଜାର । ଏହା ସହିତ ଆଉ କେତେକ ଛୋଟ ସ୍ଟ୍ରିଟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।

ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡକୁ ଛାଡ଼ି ଅବଶିଷ୍ଟ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ହେଲା ରିପବ୍ଲିକ ଅପ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ । ତାର ରାଜଧାନୀ ଡବଲିନ । ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ରାଜଧାନୀ ବେଳପାଷ । ଧର୍ମଗତ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବିଭାଜିତ ହେବାର ଜଣାପଡ଼େ । ରିପବ୍ଲିକ ଅପ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅଧ୍ୱକାଂଶ ଲୋକେ ଗୋମାନ କେଥେଳିକି - କିନ୍ତୁ ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ଅଧ୍ୱକାଂଶ ଜନସଂଖ୍ୟା ହେଲା ପ୍ରୋଟେଷାଣ । ଇଂଲଣ୍ଟର ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅଧ୍ୱକାଂଶ ପ୍ରୋଟେଷାଣ । ତେଣୁ ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଲୋକେ ବ୍ରିଟେନ ସହିତ ମିଶି ରହିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ଦେଶର ଦୁଇ ଅଂଶକୁ ନେଇ ମଣିରେ ମଣିରେ ଗୋଲମାଳ ଦୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା । ଅର୍ଥନ୍ତେତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ରିପବ୍ଲିକ ଅପ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଠାରୁ ଉନ୍ନତ ।

ନରଦାର୍ଷ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଯିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ସେଷ ପାନକ୍ରସ ଷ୍ଟେସନରୁ ଲିଭାରପୁଲକୁ ଟ୍ରେନରେ ଚିକଟ କଲି । ଲିଭାରପୁଲରୁ ଜାହାଜରେ ଆଇରିସ ଚ୍ୟାନେଲ କ୍ରସ କରି ବେଳପାଷ ଆସିଲି । ମୋର ଇଂଲଣ୍ଟ ଆସିବା ୧୦ ମାସ ହେଲାଣି । ଲଣ୍ଠନ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଇଂଲଣ୍ଟର ଅନ୍ୟଅଂଶକୁ ଯାଇନଥିଲି । ତେଣୁ ଲଣ୍ଠନରୁ ଲିଭାରପୁଲ ଦେଇ ବେଳପାଷ ଓ ସେଠାରୁ ଏନିସିଲେନ୍ ଯିବା ନେଇ ମନରେ ବହୁତ ଆଶଙ୍କା

ଉପୁର୍ଜିଥିଲା । ବାଟରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଅନୁଭବ କରିନଥିଲି । ବେଳପାଷକୁ ଏନିସଂକିଳେନ୍ ବସରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ନରଦାର୍ଶ ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ତ୍ରେବ ଚଳାଚଳ ନ ଥିଲା । ଆଗରୁ ଯେଉଁ ତ୍ରେବ ଲାଇନ ଥିଲା ତାହା ଏବେ ଉଠି ଯାଇଛି ବୋଲି ଶୁଣିଲି । ତ୍ରେବ ଚଳାଚଳ ଇକୋନୋମିକାଲ ନ ହେବାର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ।

ଏନିସିଲେନରେ ପହଞ୍ଚ କାଉଣ୍ଟି ହସପିଟାଲକୁ ଗଲି । ସେଠାରେ ଜିଏନ୍ କଲି । ରେସିଟେଷନ୍ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଆକୋମୋଡେସନ ଥିଲା ସେଥରୁ ଗୋଟିଏ ରୂମ୍ ମୁଁ ପାଇଲି ।

ସେଠାରେ ୨ ଜଣ ପାକିଷ୍ତାନୀ ରେସିଟେଷନ୍କୁ ଭେଟିଲି । ଜଣେ ଥିଲେ ଡକ୍ଟର ସିଦିକ୍ । ଲାହୋରରେ ତାଙ୍କ ଘର ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ଥିଲେ କରାଚୀର । ତାଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ଡକ୍ଟର ପେସଓ୍ୟାନି - ସେ ସିନ୍ଧି ଓ ହିନ୍ଦୁ । ପାକିଷ୍ତାନରେ ଯେଉଁ ଅଛ ହିନ୍ଦୁ ରହିଯାଇଛନ୍ତି - ଏ ଥିଲେ ସେଇ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର । ଆୟରଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଜଣିଆ ପାକିଷ୍ତାନ ପରିସର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ ବେଶ ସୂକ୍ଷମରେ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଆଇରିସ ରେସିଟେଷନ୍ ଥିଲେ - ତାଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ଡକ୍ଟର କରିଗନ୍ ।

ଏନିସିଲେନ୍ କାଉଣ୍ଟି ହସପିଟାଲ ଥିଲା ଜେନେରାଲ ହସପିଟାଲ । ମେଡ଼ିସିବ୍, ସରଜରି, ଗାଇନାକୋଲୋଜିରେ ବେଦ୍ବ ଭାଗ ହୋଇଥିଲା । ସରଜରି କନସପଲନାଷ ଥିଲେ ମିଶ୍ରର ଫ୍ଲେମିଜ - ଡକ୍ଟର କାରିଗାବ ଏନିଷ୍ଟେସିଯାରେ ରେସିଟେଷନ୍, ମୁଁ ଥିଲି ସରଜରିରେ ରେସିଡାଷ୍ଟ, ଡକ୍ଟର ପେସଓ୍ୟାନି ଓ ଡକ୍ଟର ସିଦିକ୍ ଥିଲେ ମେଡ଼ିସିବ୍ରେ ରେସିଡାଷ୍ଟ । ଆଉ ଜଣେ ଜଣିଆନ ଲେଡ଼ି ଡକ୍ଟର ଗାଇନୋକୋଲକିରେ ରେସିଡାଷ୍ଟ ଥିଲେ ।

କାଉଣ୍ଟିର ପାରମାନାକୁ ଲାଗି ଆଇରିସ ରିପାର୍କିର ଡନିଗଲ କାଉଁଟି, ଡନିଗଲ କାଉଁଟି ଆରଲାଷିକ ମହାସାଗର କୁଳରେ ।

ସେ କାଉଣ୍ଟିର ବାଦୋରାବ ବୋଲି ଏକ ସହର ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଉପକୁଳରେ । ଉଲକାଷ୍ଟ ଛୁଟି କାଟିବାକୁ ବହୁତ ଲୋକ ବାଦୋରାବ ଯାଆନ୍ତି । ଏନିସିଲେନ୍ରୁ ବାଦୋରାନ୍ ଦେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ - ୨୪/୩୦ ମାଇଲ ଭିତରେ ହେବ । ତେଣୁ ଉଲକାଷ୍ଟରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବୁଲିବାକୁ ବାଦୋରାବ ଯାଉଥିଲି ।

(୧୭୩)

ମୋର ପ୍ରଥମ ଚାକିରୀରେ ମୁଁ ବେଶ କିଛି ଶିକ୍ଷା କଲି । ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ନ ଥିଲା, ଏଠାରେ ତାହା ଅର୍ଜନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଉଥିଲି । ନର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୱର ଓ କନସାଲଟେଷ୍ଟ ତଥା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସହ ମିଶାମିଶି କରିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ଆଇରିସ ଲୋକେ ବହୁତ ମୋଳାପି ଥିଲେ ।

ଏହି ହସପିଚାଳରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର କେତେକ ଆଇରିସ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ବେଶ ଘନିଷ୍ଠ ସମର୍କ ହୋଇପାରିଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଜଣଙ୍କ ହେଲେ ଡକ୍ଟର ଡ୍ୟାକ୍ଟିର୍ ବବ୍ଦ । ସେ ଥିଲେ ନେସନାଲ ହେଲଥ ସରତିଥର ଜଣେ ଜେନେରାଲ ପ୍ରାକ୍ରିସନାର । ହସପିଚାଳରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ୨ୟ ବନ୍ଦୁ ହେଲେ ମିଷ୍ଟର ଜେକରୁନି - ସେ ସେହି ଏନିସକଲେବର ଲୋକ । ସେହି ହସପିଚାଳରୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଦୁତା ହୋଇଥିଲା । ପରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ମୁଁ ଯାଇଛି ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲି । ଜେକରୁନି ତାଙ୍କର ଯୁବାବୟାରେ ‘ଡେଥ ଅଫ୍ ଡ୍ରେଲ’ରେ ମରର ସାଇକେଳ ଚାକନା କରୁଥିଲେ । ନେଦରଳାଷ୍ଟରେ ତାଙ୍କର ଆହୁତିଷ୍ଟେ ହୋଇଥିଲା । ମଣ୍ଡିଷ୍ଟରେ ଆଘାତ ଲାଗିଥିଲା । ସେ ପ୍ରାୟ ମା ମାସ ଯାକେ ଅଚେତ ଥିଲେ ଓ ପରେ ସମୂର୍ଖ ଭାବେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ଏ ସମୟରେ ଉରକଥା ଉଲ୍ଲେଖନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ୁଛି । ମାର୍କ ୧୯୭୧ରେ ଉର ଏମ.୩୩.୧୩. କମ୍ପ୍ଲିଟ ହେଲା । ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନନାଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲି ଉରକୁ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେବାକୁ । ମୋର ଶେଷ ଜନଶଳମେଷ ଚକ୍ର ଯାହା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା ସେଇ ଚକ୍ରରେ ତାର ଏଯାର ଟିକେଟ କରିବାକୁ କହିଥିଲି । ବିଲାତ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଉର ଗାଁକୁ ଯାଇ ମା କକେଇ ଓ ବାରିପଦାରେ ଭବତୋଷ ବାହୁଙ୍କ ଘରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଥିଲା । ତାର ଟିକେଟ ହେଲା ଏଯାର ଇଣ୍ଡିଆରେ - କଲିକତାରୁ ବ୍ୟେ ବାଟ ଦେଇ ଲକ୍ଷନ ଓ ଲକ୍ଷନରୁ ଘେନ ବଦଳ କରି ବେଲପାଷ - ବେଲପାଷରୁ ମୁଁ ତାକୁ ରୋଡ଼ରେ ଏନିଷ୍ଟିଲେନ୍ ଆଣିବାର ବଦୋବଦ୍ଧ କରିଥିଲି ।

ମୋର ବନ୍ଦୁ ଜ୍ୟାକ ରୁନି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଏନିଷ୍ଟିଲେନ୍ ଆସିବା କଥା ଶୁଣିଲେ । ସେ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ଆପେ ଆପେ ସେ ମୋ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ - ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ଆମେ ବେଲପାଷ ଯିବୁ ଓ ଉରକୁ ନେଇ ଏନିଷ୍ଟିଲେଜ

ଫେରିବୁ । ତାଙ୍କର ଏ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି । ଆମେ ପରେ ସେଇଯା କଲୁ - ଜ୍ୟାକରୁନିଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ଉରକୁ ନେଇ ଆମେ ଏନିସକଳେବ ଆସିଲୁ ।

ଉରର ଆସିବା ଠିକ୍ ହେଲା ପରେ ମୁଁ ଟାଉଦରେ ଭଡ଼ାରେ ଏକ ଫ୍ଲାଟ ଯୋଗାଡ଼ କରିଥିଲି । ସେ ଫ୍ଲାଟ ଥିଲା - ଏ ଭିକ୍କଟୋରିଆ ପେଲେସ - ଏକ ମନୋରମ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଥିଲା ଏ ଘର । ‘ଲେକ ଆର୍’ ଆୟରଲାଣ୍ଡର ଏକ ବିରାଟ ହ୍ରଦ । ଏଠାରେ ବହୁତ ବୋର୍ ରେସ ହୁଏ । ‘ଲେକ ଆର୍’ରୁ ମଧ୍ୟ ମାଛ ଧରାଯାଏ । ଫ୍ଲେମିଜ ବୋଟ, ଯର ଆଦି ହ୍ରଦରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଆମ ଫ୍ଲୁଟର ଟରକା ପରୁ ଏ ହ୍ରଦର ଦୃଶ୍ୟ ବେଶ ମନୋରମ ଥିଲା । ମୋର କନସଲଷେଷ ମିଷ୍ଟର ଫ୍ଲେମିଜଙ୍କ ସହିତ ଯଟିଙ୍ଗ ପାଇଁ ଏକାଧିକ ବାର ମୁଁ ଏ ହ୍ରଦକୁ ପାଇଛି । ଯଟିଙ୍ଗ ମିଷ୍ଟର ଫ୍ଲେମିଜଙ୍କର ଏକ ସହିତ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଯରରେ ପାଇଁ ଖୋଲାବକ୍ଷା ମୁଁ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲି ।

ଏ ଭିକ୍କୋରିଆ ପେଲେସ ଆମର ମୁଠନ ଘର ହେଲା । ଗୋଟିଏ ବେଡ଼ବୁମ ସାମନାରେ ଏକ ଗ୍ରିଲୁ ବାଲକୋନି, ଯେଉଁଠାରୁ ଯାର୍ଷ ହ୍ରଦର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବାଲାକୋନି ସାଇଡ଼ରେ କିଚେନେର । ବେଡ଼ବୁମକୁ ଆଚାରି ବାଥ-ଟ୍ରେଲର । ୨ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ବେଶ ପ୍ରଶନ୍ତ ଘର ଥିଲା । ରନ୍ଧାରନ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ କୁକର । ସେଥିରେ ଆମର କାମ ଚଳିଯାଉଥିଲା ।

ହସପିଟାଲରେ ମୋର ଇମରଜେନ୍ସି ନ ଥିବା ଦିନ ମୁଁ ଫ୍ଲାଟରେ ରହୁଥିଲି । ଇମରଜେନ୍ସି ରାତିରେ ହସପିଟାଲରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏନିଷ୍ଟିଲେନରେ ଥିବା ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ଉରକୁ ଯାଇ ପଡ଼ାପଡ଼ି କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ବହି ଆଣି ତା ଫ୍ରି ଟାଇମରେ ପଡ଼ାପଡ଼ି କରୁଥିଲା ।

ଉର ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଯିବା ସମୟରେ ମା’କୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲା - ପ୍ରତିମାସ ଘର ଚଳିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଗାଁକୁ ପଠାଇବ । ମୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ତାର ଆଉ ଏକ ନିୟମିତ କାମ ହେଲା ୪ ପାଇଁଷର ପୋଷାଳ ଅତିର ପ୍ରତିମାସ ଗାଁ ଟିକଣାରେ ପଠାଇଦେବା । ବେତନଟୀ ପୋଷ ଅଫିସରେ ତାକୁ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ ପରିଣତ କରି ମା’ଘର କଥା ବୁଝୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ୪ ପାଇଁଷର ପ୍ରାୟ ୯୦ ଟଙ୍କା ହେଉଥିଲା ।

ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ଓ୍ୟାରମିଂଟନଙ୍କ ଘରକୁ ଆମେ ତିନର ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଆମନ୍ତରଣରେ ଯାଇଛୁ । ତାଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ମା' ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଫ୍ୟାମିଲି କହିଲେ ମା' ସ୍ଵୀ ପୁଅ ଓ ଝିଅ । ତିନର ଖାଇ ଆମେ ଆଇରିସ ଲୋକଙ୍କର ଆତିଥ୍ୟର ବହୁତ ପ୍ରଶାଂସା କରିଛୁ । ଜ୍ୟାକ ବୁନି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ତିନର ପାଇଁ ଆମନ୍ତର କରୁଥିଲେ । ମୋଟାମୋଟି ଆଇରିସ ଲୋକେ ବେଶ ମେଳାପି । ମୋର ଯାହା ମନେ ହେଉଥିଲା ଆମର ମନୋଭାବ ସହିତ ତାଙ୍କ ମନୋଭାବ ମିଶିଯାଉଥିଲା ।

ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ଫ୍ୟାରମିଂଟବଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ଏନିଷ୍ଟିଲେନରୁ ଆମେ ଥରେ ଉବଳିନ୍ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ମହୁଆଲୋକ ଗାଡ଼ି ଆଗରେ କୁଟି ଗଲା । ଅଛୁ ଇଞ୍ଚୁରି ଥିଲା । ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ଓ୍ୟାରମିଂଟନ୍ ନିକଟରେ ପୋଲିସ ଷ୍ଟେସନରେ ଖବର ଦେଇ ଯିବାକୁ ଆମକୁ ଘଣ୍ଟାକରୁ ଅଧିକ ଦେରି ହୋଇଥିଲା । ଆମେ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ପର ଦିନ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏନିଷ୍ଟିଲେନ ଫେରିଲୁ । ଏନିଷ୍ଟିଲେନରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଅଛକାଳ ଥିଲୁ - ସେ ସମୟରେ ଛାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ବେଶ କିଛି ବହୁତା କରିପାରିଥିଲୁ ।

ଏହି ଏନିଷ୍ଟିଲେନରେ ତାଙ୍କରୀ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଉବଳିନ୍ରେ ପ୍ରାଇମେରି ପରାଷା ଦେବାକୁ ଛିର କଲି । ସେଠାରେ ପ୍ରାଇମେରା ପରାଷା ଦେଇ ଲଞ୍ଚନ, ଉବଳିନ୍, ଏଟିନବାର୍ଗ, ଶ୍ଲାସଗୋ ଇତ୍ୟାଦି ଯେକୌଣସି ଛାନୀରୁ ଫାଇନାଲ ପାଇଁ ପରାଷା ଦେବାର ଅନୁମତି ଅଛି । ତେଣୁ ଉବଳିନ୍ରୁ ପ୍ରାଇମେରି କରି ଲଞ୍ଚନ ବା ଏଟିନବାର୍ଗରୁ ମୁଁ ଫାଇନାଲ ଏଫ. ଆର. ସି. ଏସ. କରିବାରେ ଅସ୍ବିଧା ନ ଥିଲା । ଉବଳିନ୍ରେ ପରାଷା ଦେଇ ମୁଁ ପ୍ରାଇମେରି ଏଫ. ଆର. ସି. ଏସ.ରେ ପାଶ କଲି । ପ୍ରାଇମେରି ପାସ ହେଲା ପରେ ଲଞ୍ଚନ ଆସିବାର ବଦୋବସ୍ତ କଲୁ ।

ଉରର ପିଏବ ତି ପାଇଁ ଲକ୍ଷ ଲଞ୍ଚନର ମାଇଲସଏଣ୍ଟ ଟିଉବ୍ ଷ୍ଟେସନ ପାଖରେ ଥିବା କ୍ର୍ୟଙ୍ଗନ ମେରି କଲେଜରେ ସିର ଆରେଞ୍ଜ ହୋଇଥିଲା ।

ଏନିସିକଲେନରେ ଥିବା ସମୟର ଆଉ ଏକ ଅନୁଭୂତି । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ସେ ସମୟରେ ଏନିଷ୍ଟିଲେନରେ ଆଉ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ସ୍ଵୀଲୋକ ନ ଥିଲେ । ଶାଢୀ ପିନ୍ଧା ସ୍ଵୀଲୋକଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଯିବାର ଦେଖୁ ବହୁତ ପିଲା ଆମ ପଛେ ପଛେ ତାକୁଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଫେରିବାର ବଯୋବସ୍ତ କଲି । ଏନିସକିଲେନରୁ ବସରେ ବେଳପାଞ୍ଚ - ବେଳପାଞ୍ଚରୁ ଜାହାଜରେ ଲିଭର୍‌ପୁଲ ଓ ସେଠାରୁ ଟ୍ରେବରେ ସେଷପାନକ୍ରୂସ ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ପହଞ୍ଚ ଇଣ୍ଡିଆନ ଷୁଡ଼େଷ ହଷ୍ଟେଲରେ ସାମନ୍ୟକ ଭାବେ ରହିଲୁ । ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅଳଗା ଅଳଗା ଆକୋମୋଡେସନ ।

ଇଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଫ୍ଲାଇ ଖୋଜିଲୁ । ଲିଟନଷ୍ଟୋନ ଚିଉବ ଷ୍ଟେସନ ପାଖ ୨ - ଗେବସବରୋ ଗୋଡ଼ରେ ଘର ମିଳିଲା । ସେ ଘର ଥିଲା ଜଣେ ଇଣ୍ଡିଆନଙ୍କର । ସେ ବିଷେର ଲୋକ । ସେ ଘରେ ଅନ୍ୟ ବୁମମାନଙ୍କରେ ବହୁତ ଇଷ୍ଟ ଆସ୍ତିକାନ ଇଣ୍ଡିଆନ ରହୁଥିଲେ । ସମସ୍ତେ କେନିଯାର ଓ ଗୁଜ୍ରାଟି ପଲେ ।

ଆମର ବୁମଟି ବେଶ ବଡ଼ ବୁମ ଥିଲା । ତାକୁ ପାର୍ଟିସନ କରି ଦୁଇଭାଗ କରାଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ପଟେ ବେଡ଼ି - ଅନ୍ୟ ପଟ ଡ୍ରାଇଙ୍, ସିରିଜ ଓ କିଚେବ । କମନ ଟ୍ରେଲଟ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେବେମ୍ବର ଆଦ୍ୟ ଭାଗରେ ଆମେ ଏହି ଘରକୁ ଆସିଲୁ ।

ଏହି ଘରେ ଆମର ବହୁତ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଅତିଥି ହିସାବରେ ଚର୍ଚା କରିଛୁ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଇଣ୍ଡିଆନ ଷୁଡ଼େଷ ହଷ୍ଟେଲରୁ ଆସୁଥିଲେ ।

ଏହିଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଅବସ୍ଥାନର ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

● ● ●

ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଦିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣବ ମେରି କଲେଜ, ମାଇଲସ୍‌ଏଶ୍‌ରେ ପିଏବଢ଼ି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ଆଡ଼ମିସନ ହେଲା । ଏଣିକି ନିୟମିତ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ କଲେଜ ଯିବା ଆସିବା କଳା ଓ ତାର ଗବେଷଣା କାମ କିଛି କିଛି ଆରମ୍ଭ କଳା । ଆୟରଲାଣ୍ଡରୁ ଆସିଲୁ ସେଫେର ୧୯୭୧ରେ ।

ନରଦର୍ଶ ଆୟରଲାଣ୍ଡରୁ ଫେରିବା ପରେ ପାଷ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୭୨ ଠାରୁ ମୁଁ ଲେଯେଥେ ହସପିଟାଲରେ ସିନିଯର ହାଉସ ଅଫିସର ଚାକିରୀରେ ଯୋଗଦେଲି । ମୋ କାମ ଥିଲା କାନ୍ତୁଆଲିଟିରେ । ରାତି ଡିଉଟି ଓ ଉଚ୍ଚ ଏଣ୍ଟ ଡିଉଟି ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ହସପିଟାଲରେ ରହୁଥିଲି । ଅନ୍ୟଦିନମାନଙ୍କରେ ରାତିରେ ବସାନ୍ତୁ ଆସି ପାରୁଥିଲି ।

ଲେଯେଥେ ହସପିଟାଲ ଥିଲା ଟିଚିଙ୍ଗ ହସପିଟାଲ । ସେଣ୍ଠୋମାସ ହସପିଟାଲର ଏକ ଅଂଶ । ଚାକିରୀ, ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଖୋଜିବାକୁ ମୋତେ ୨/୩ ମାସ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ କଲେଜରୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୪ଟାବେଳକୁ ଫେରିଆସେ । ମୁଁ ଘରେ ଥିଲେ ତାକୁ ଚୁୟିବ ଷ୍ଟେସନକୁ ଆଣିବାକୁ ଯାଉଥିଲି । ଆମ ଘର ପାଖ ଚୁୟିବ ଷ୍ଟେସନର ନାମ ଥିଲା ଲିଟ୍‌ବେଷ୍ଟୋହ୍ମାର୍କ ।

ସଦିଓ ଉଚ୍ଚ କୃଷ୍ଣନ ମେରି କଲେଜରେ ପିଏବଢ଼ି କୋର୍ସରେ ଜ୍ଞାନ କଳା, ଆମର ସଦେହ ଥିଲା ସେ ଏ କୋର୍ସ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କରି ପାରିବକି ନାହିଁ । ସେତେବେଳକୁ ଆମେ ଜାଣିଯାରିଥିଲୁ ଯେ ଆମର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ଗର୍ଭାଷଣ । ତଥାପି ଛମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କଲେଜରେ କୋର୍ସ କାମ କଳା ।

ନେସନାଲ ଷ୍ଟେଲଥ ସରତିସର ଜେନେରାଲ ପ୍ରାକଟିଶନାର ଡକ୍ଟର ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଏଣ୍ଟିନେଟାଲ କେଣ୍ଟ ହିସାବରେ ଉଚ୍ଚର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ହେଲା । ରାଜା ଥିଲେ ଜଣେ ଇଣ୍ଟିଆନ ଡକ୍ଟର - ଉଚ୍ଚର ଯାହା ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ସେହି ଅନୁସାରେ ଔଷଧ ଦିଆଗଲା - ତାର ହିମୋଗ୍ଲୋବିନ୍ ପରିମାଣ ବଢ଼ିଲା । ଆମ ବସା ପାଖ ଓ୍ୟାଲଥାମସ୍କୋର ଥର୍ପ କୁମ ମୋଟାରନିଟି ହସପିଟାଲରେ ତା'ର ଡେଲିଭାରି ପାଇଁ ବୁକିଙ୍ଗ କରାଗଲା । ମୋଟାରନିଟି ଚେକ ପାଇଁ ସେ ନିୟମିତ ସେ ହସପିଟାଲକୁ ଯାଉଥିଲା ।

ଅଧିକ ପାଠ ପଡ଼ି ନିଜର କ୍ୟାରିଆର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ବିଳାତ ଆସିଥିଲା । ମାତ୍ର ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଶିକ୍ଷାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଆସିଲା । ଆମେ ତାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ନ ଦେଇ ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ହେବାର ଆନନ୍ଦରେ ମାତି ଉଠିଲୁ । ଆମର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଳ କରିବାକୁ ଡେରିହେବ ଜାଣିଲୁ ଓ ତା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମାନସିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି କଲୁ ।

ଡକ୍ଟର ରାଜା ଥୁଲେ ଆମର ପ୍ରଥମ ପରାମର୍ଶ ଦାତ୍ରୀ । ସେ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ -

‘ଫ୍ୟାମେଲି କମ୍ସ ଫାଷ୍ - ଦେବ କ୍ୟାରିଆର’ - ତାଙ୍କର ଆଶ୍ୱାସନା ଆମକୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଇପାରିଥିଲା ।

ଆମେ ବିଦେଶରେ ଅଛୁ - ନିଜର ଲୋକ କେହି ପାଖରେ ନାହାଁଛି । ଯଦିଓ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ନାରୀ ଜୀବନରେ ଏକ ସାଧାରଣ କଥା ତଥାପି ସେଥିରେ ଯେ ବିପଦ ଲୁକକାଯିତ ହୋଇଥାଇପାରେ, ତା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି । ମନ ବ୍ୟଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ; ଏ ଆଶଙ୍କା ମୁଁ ଉଚ୍ଚ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସେଯାର କରିପାରେନି । କାଳେ ତାର ବ୍ୟଷ୍ଟତା ବଢ଼ିବ । ନିଜ ମନରେ ଏ ଭାବନା ମୋତେ ଆତକ୍ଷିତ କଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମନକୁ ଦୟକରି ରଖୁଥିଲି । ଉଗବାନଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଥିଲି ।

ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ମୋର ପ୍ରଥମ ରହଣିରେ ରଯାଳ କଲେଜ ଅପ ସରଜନସରେ ପାଠପଢ଼ା, ପ୍ରାଇମେରି ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମନ ବୁଲାବୁଲିରେ କରିଥିଲା । ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବେଳକୁ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆସୁରି ଅଧିକ ସମସ୍ୟା ଆସିପାରେ । ସେ ସବୁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମ ସମସ୍ୟା ଭାଗ କରିବାକୁ ଏଠାରେ ନିଜ ଲୋକ ନାହାଁଛି । ପୁଣି ମନକୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦିଏ ଯେ ଏଯାକେ ମୋ ସମସ୍ୟାରେ ମୋର ନିଜଲୋକେ ବିଶେଷ କିଛି କରିନାହାଁଛି । ତେଣୁ ଏଠାରେ ନିଜ ଲୋକ ନାହାଁଛି ବୋଲି କାହିଁକି ଦୁଃଖ କରିବି ? ଆମ ବୁଝଗଣଙ୍କୁ ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କଟକରୁ, ଗାଁରୁ, ବାରିପଦାରୁ, ଭବତୋଷବାବୁଙ୍କ ଘରୁ, ଚିଠି ଆସୁଥାଏ । - ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଚିଠିର ଉଚିତ ଲେଖେ । କୌଣସି ଚିଠିରେ ଆମେ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମର ଆଭାସ ଦେଇ ନ ଥିଲୁ । ନ ଦେବାର କାରଣ - ନନା, ବୋଉ ଓ ମୋ ମା'ର ବ୍ୟଷ୍ଟତା

(୧୯୯)

ବୁନ୍ଦି ପାଇବ । ତେଣୁ ପିଲାଜନ୍ମ ପରେ ଏକା ଥରକେ ଖବର ଦେବୁ ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ ।

ଉରର ଏଣ୍ଟିନେଚାଳ ପରୀଷା ପାଇଁ ଅର୍ପନ୍ତୁ ହସପିଚାଳରେ ଆପଏଷମେଷ ଥିଲେ ମୁଁ ତା ସହିତ ହସପିଚାଳ ଯାଉଥିଲି । ଆମେ ପ୍ରାୟ ସବୁସମୟରେ ଲଣ୍ଡନ ତ୍ରାନସପୋର୍ଟ ବସରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲା । କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଜଣାପଡ଼ୁନଥିଲା ।

ଉରର ଯେଉଁ ଏଣ୍ଟିନେଚାଳ କାର୍ଡ୍ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ତାକୁ ଦେଶକୁ ଆସିବାଯାକେ ମୁଁ ସାଇତି ରଖିଥିଲି ।

ଜମନ ଡ୍ରେଲଥ ସିଟିଜେନ୍ ହିସାବରେ ଉରକୁ ଜଂଲଣ୍ଟରେ ମ୍ୟାଟରନିଟି ବେନିପିର ମିଲିବା କଥା । ମୁଁ ନେସନାଲ ହେଲଥ ସରଭିସରେ କାମ କରୁଥିଲି ଓ ନେସନାଲ ହେଲଥ ସରଭିସ ପାଇଁ ଯାହାସବୁ ଦେୟ, ମୋ ଦରମାରୁ ତାହା କରୁଥିଲା । ତେଣୁ ମ୍ୟାଟରନିଟି ବେନିପିର ପାଇବାକୁ ଉରର ଯୋଗ୍ୟତାଥିଲା । ଆମେ ସେ ପାଇଁ ବରଣାସ୍ତ ଦେବୁ । ଯେଉଁ ବେନିପିର ମିଲିଲା, ସେଥରେ ପିଲାପାଇଁ ପ୍ରାମ ଓ କିଛି ତ୍ରେସ କିଣି ପାରିଲୁ । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ପିଲାପାଇଁ ବେବି କଟ୍, ମ୍ୟାଟ୍ରେସ, ଚାଦର ଓ ତକିଆ ଆଦି କିଣିଥିଲୁ ।

ଜଂଲଣ୍ଟର ନେସନାଲ ହେଲଥ ସରଭିସ ଏକ ଉନ୍ନତ ସ୍ଥାଷ୍ୟ ଯୋଜନା । ଶ୍ରୀମିକ ପାର୍ଟିର ଶାସନ ସମୟରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସ୍ଥାଷ୍ୟ ସେବା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଉମ୍ ତୁ ଚୁମ୍) ନାଗରିକର ସ୍ଥାଷ୍ୟ ସରକାରୀ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପରିଚାଳିତ । ଶିଶୁ ଗର୍ଭରେ ଥିଲାବେଳେ ମ୍ୟାଟରନିଟି ବେନିପିର, ଜନ୍ମ ହେଲାପରେ ପିଲାର ଖାଦ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟ, ନେସନେଲ ହେଲଥ ସରଭିସରୁ ଆସେ, ସେହି ସଞ୍ଚା ଶିଶୁର ଟୀକାଦାନ କରାଏ । ସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ, ସ୍କୁଲ ମିଳ ସରଭିସ- ସ୍କୁଲରେ ପିଲାକୁ ଦ୍ରୁଧ ଯୋଗାଇଥାଏ । ସ୍ଥାଷ୍ୟସେବା ମେଡିକାଳ ହେଲଥ ସରଭିସର ଜେନେରାଲ ପ୍ରକଟିସନାର ଓ ବିଭିନ୍ନ ହସପିଚାଳ ଜରିଆରେ ମାଗଣାରେ ଦିଆଯାଏ । ଚାକିରୀ ନ ଥିଲେ ଅନେକୁମେଷ ବେନିପିର ପରିବାରର ସାଇର ଦେଖୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ବୁନ୍ଦ କାଳରେ ବାର୍ଷକ୍ୟ ଭତ୍ତା ମଧ୍ୟ ନେସନେଲ ହେଲଥ ସରଭିସରୁ ମିଳେ । ସରକାରଙ୍କର ଅତ୍ୟଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯୋଗୁଁ ଏହା ବନ୍ଦ ହେବା କଥା ମଣିରେ ମଣିରେ ଶୁଣାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏଯାକେ ତାହା ଚାଲୁଅଛି ।

ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମର କିଛି ଦିନ ଆଗରୁ, ଉଚ କଲେଜ ଯିବା ବନ୍ଦ କଲା । ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମପରେ ମ୍ୟାଟରିଟି ଲିଭ ଶେଷ ହେଲା ଉଭାରୁ ଉଚର କଲେଜରେ ଜ୍ଞାନ କରିବା କଥା । ଆମର ଯୋଜନା ଥିଲା ପିଲା ନ ମାସର ଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ତାକୁ ଦେଖିବୁ ପଠାଇଦେବୁ । ତାପରେ ଉଚ ତାର ପି ଏହି ତି କାମରେ ଲାଗିପାରିବ ।

ଫେବୃଆରୀ ୧୨, ୧୯୭୨ ଆମର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ମାମାର ଜନ୍ମ ହେଲା । ଉଚର ଗର୍ଭକଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ଘରେ ନ ଥିଲି । ଲେମେଥୁ ସହପିଚାଳରେ ଉଚକଥଣ୍ଡ ଡିଉଟି କରୁଥିଲି । ଶୁକ୍ଳବାର ସକାଳୁ ଆସି ଯୋମବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ୪ଚାରେ ଘରକୁ ଫେରିବା କଥା । ଉଚର ଗର୍ଭକଷ୍ଟ ଶୁକ୍ଳବାର ସଂଶ୍ୟାରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସେ ନିଜେ ଚେଲିଫୋନ୍‌ରେ ଆମ୍ବୁଲେନସ ଡାକିଲା - ଆମ ବିଲୁଡ଼ିଙ୍ଗରେ ଥିବା କେତେକ ବନ୍ଦୁ ତା ସହିତ ହସପିଚାଳ ଯାଇଥିଲେ । ଉଚର ଆଢ଼ମିସନ ପରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ଉଚର ଏକୁଟିଆ ହସପିଚାଳରେ ରହିଲା । ମୋ ପାଖକୁ ଖବର ଗଲା ଉଚ ଥର୍ପକୁମ୍ବ ହସପିଚାଳରେ ତେଲିଭାରି ପାଇଁ ଆଢ଼ମିସନ ହୋଇଛି । ମୁଁ ହସପିଚାଳ ଆସିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ମୋ ପାଇଁ ଡିଉଟି କରିବାକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଉଚକଥଣ୍ଡ ଛୁଟୀରେ ସମସ୍ତେ ବାହାରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ରେସିଡେନସରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ଡିଉଟି କରୁଥିବା ଅଛୁ କିଛି ରେସିଡେନ୍ସ ଥିଲେ । ଡିଉଟି ଛାଡ଼ି ଆସି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ହସପିଚାଳରୁ ଖବର ପାଇଲି ଲୋ ଯୋରସେପ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କରି ଆମର ଝିଅଟିଏ ହୋଇଛି । ମା' ଓ ଝିଅଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମୋତେ ଯୋମବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତେଲିଭାରି ପରେ ମୋତେ ନ ଦେଖୁ ଉଚ ମଧ୍ୟ ବେଶ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସରକାରୀ କର୍ଜବ୍ୟ ସମାଦନ, ପାରିବାରିକ କର୍ଜବ୍ୟ ସମାଦନ ଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ବରେ ଅଧିକ - ଇଂଲଣ୍ଡରେ ତାହା ଶିଖିଲି ।

ଦେଶକୁ ଝିଅ ଜନ୍ମ କଥା ଖବର ଦେଲୁ । ତାପର ଦିନ ଝିଅଙ୍କୁ ସାଜରେ ଧରି ଆମେ ଆମ ବସା ୨ - ଗେନସବରୋଗୋଡ଼କୁ ଆସିଲୁ । ଆଗରୁ ପ୍ରାମ କିଣିଥିଲୁ । ତେଣୁ ପିଲାର ଚଳପ୍ରଚଳରେ ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା ।

ଦେଶରୁ ଖବର ଗଲା ପିଲାକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇ ଦେବାକୁ । ଆମେମାନେ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ ମୋ ଶଶ୍ଵର ଘରକୁ ପିଲାକୁ ପଠାଇଦେବୁ । ମା'ର ଅନୁପାଳିତିରେ ପିଲାର ଯନ୍ମ ନେବାକୁ ଆଇ ବା ଜେଜେମା ସବୁଠାରୁ ଯୋଗ୍ୟା ବୋଲି-

କେତେକ ସାଇକୋଲୋଡ଼ ବହିରୁ ଦେଖିଥିଲୁ । ଆମ ପ୍ରଶ୍ନାବଥିଲା ଓଅକ୍ଷୁ ରାଜା ବଗିଚା ତା ଅଜା ଆଇକ ପାଖକୁ ପଠାଇବୁ ।

ପିଲାପାଇଁ ପାସପୋର୍ଟ (୯ମରଙେନସି ସାଚିପିକେଟ) କରାଇଲୁ । ଉଡ଼ାଇଛାଇରେ ଯିବାକୁ ଟିକେଟ ମଧ୍ୟ କରାଗଲା । ତାର ଭେଦସିନେସବ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ଲେଖେଥ ହସପିଟାଲରେ ମୋର ସହକର୍ମୀ ଡକ୍ଟର ଟିନ୍‌ହାଇନ୍‌ଡାକ୍ ମାମାକୁ ବସନ୍ତ ଟୀକା ଦେଲେ । ସେ ରାତିରେ ମାମାର ଛୁଟ ୧୦୩୦ କୁ ପିଟାଲା ମୁଁ ଛାନିଆ ହେଲି । ମାମାକୁ ଟୀକା ଦେବା ସମୟରେ ଆମେ ୨-ଗେନସବଗୋ ଘର ଛାଡ଼ି ୩-ଗ୍ରେବଭାଇଲ ସ୍କ୍ରିଚର ଏକ ବେସମେଣ୍ଟ ଫ୍ଲାଇରେ ଥିଲୁ । ସେ ଫ୍ଲାଇଟି ବହୁତ ଥଣ୍ଡା । ମାମାର ଛୁଟ ପରେ ପରେ ଆମେ ସେ ଘର ଛାଡ଼ିବାକୁ ଠିକ୍ କଲୁ । ଗ୍ରେବଭାଇଲ ସ୍କ୍ରିଚର ଉପିଯାନ ଶୁତେଷ ହସ୍ତେଲ ପାଖରେ । ସେଷ୍ଟୋଲ ଲଣ୍ଠନରେ ଥିଲା । ମୋତେ ଲେଖେଥ ହସପିଟାଲ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ସାଉଥ ଉଚ୍ଚମିଳିଟର ନେଲାସବ ହସପିଟାଲରେ ସରଜରିରେ ସିନିୟର ହାଉସ ଅଫିସର ଚାକିରୀ ମିଳିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଠିକ୍ କଲୁ ସାଉଥ ଲଣ୍ଠନରେ ଫ୍ଲାଇ ନେବୁ ।

ସାଉଥ ଲଣ୍ଠନରେ ୧୦-୬ଲମ୍ ବୋର୍ଡ୍ ବାଲ୍ହାମରେ ଆମକୁ ଫ୍ଲାଇ ମିଳିଲା । ଏହି ଘରଟି ଥିଲା ଜଣେ ପୋଲିସ ମହିଳାଙ୍କର । ତାଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ଟେଲିକୋଷ୍ଟି ୨ୟ ବିଶ୍ୱାସୁନ୍ଧର ପରେ ବହୁତ ପୋଲିସ ଲୋକେ ପୋଲାଣ୍ଡ ଛାଡ଼ି ରଂଳଣ୍ଡ ଆସିଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ବସବାସ କରି ରହିଗଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ଟେଲିକୋଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ଏକ ମାତ୍ର ପୁଅ ସହିତ ସେଠାରେ ରହୁଥିଲେ । ସେ ଘରର ବିଭିନ୍ନ ରୂପକ୍ରମ ଉପରେ ଲଗାଉଥିଲେ । ଆମକୁ ଯେଉଁ ରୂପ ମିଳିଥିଲା ତା ଥିଲା ଏଟିକରେ । ୨ଟି ରୂପ । ଗୋଟିକୁ ଆମେ ବେଡ଼ିରୂପ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲୁ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଥିଲା କିଚେନ, ଡ୍ରାଇଂ ଓ ଡାଇନିଙ୍ଗ - ଡ୍ରାଇଂ ସେସରେ ଗୋଟିଏ ଡିଜାନ୍ ଓ ଘୋପା । ରାତିବା ପାଇଁ ଗ୍ୟାସକୁକର ଥିଲା ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ।

ମଣ୍ଡି ସେସରେ ଥିଲା ଡାଇନିଙ୍ଗ ଟେବୁଲ୍ ।

ଦକ୍ଷିଣ ଲଣ୍ଠନର ବାଲ୍ହାମ ଓ ରୁଟିଂବେକରେ ଓେଷ୍ଟ ଉପିଯାନ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।

‘ଆମ ଝିଅ ମାମା ଏକୁଟିଆ ଲଣ୍ଠନରୁ ଇଣ୍ଡିଆ ଆସିବା କଥା । ତେଣୁ ଏଯାର ଇଣ୍ଡିଆ ଆମ ଝିଅ ପାଇଁ ଏକ ସେସିଆଳ ଏଯାରହୋଷେସ ବନୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ ।

କାଲିକତାରୁ ଆମଲୋକେ ପିଲାକୁ ରିସିଭ କରିବା କଥା । ମୋ ଶାଶ୍ଵତ ଶଶ୍ଵର, ମୋର ମା’ ଓ ବଡ଼ ଶଳା କଲିକତା ଯାଇ ପିଲାକୁ ଆଣିବାର ବନୋବସ୍ତ ହୋଇଥିଲା ବେଳି ଜାଣିଥିଲୁ ।

ବେବି ଯେଉଁ ସମୟରେ ଇଣ୍ଡିଆ ଯିବା କଥା - ସେତେବେଳକୁ ତାକୁ ଏ ମାସ ହୋଇପାରିଥିଲା । ସେ ମା’କୁ ବେଶ ଚିହ୍ନ ପାରୁଥିଲା । ମା’କୁ ଚାହିଁ ହସ୍ତଥିଲା । ପିଲାକୁ ଦେଖୁ ଉର ମୋ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କଳା ମୁଁ ପିଲାକୁ ଛାଡ଼ି ପାରିବି ନାହିଁ । ମୋର ମାନସିକ ଦୃଷ୍ଟି ବଢ଼ିଲା; କିନ୍ତୁ ମା’ର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାମ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଠିକ କଲି । ଏଯାର ଇଣ୍ଡିଆ ଫ୍ଲାଇଟ ଛାଡ଼ିବା ଦିନ ଆମେ ଆଉ ଏଯାରପୋର୍ଟ ଗଲୁନାହୁଁ । କୌଣସି ଖବର ମଧ୍ୟ ଆଗରୁ ଦେଇନଥିଲି । ତେଣୁ ଏଯାର ଇଣ୍ଡିଆ ଅଫିସରୁ ଆମ ଫ୍ଲାଇଟକୁ ଘନ ଘନ ଚେଲିପୋହ ଆସିଲା । ଶେଷରେ ମୁଁ ତାକୁ ଉଚରର ଦେଲି ଆମ ବେବି ଆଉ ଇଣ୍ଡିଆ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଏଯାର ଇଣ୍ଡିଆ ଲୋକେ ଏହା ପସନ୍ଦ କଲେ ନାହିଁ । ବେବିକୁ ନେବାକୁ କୁଆଡ଼େ ଭାରତରୁ ଜଣେ ଏଯାର ହଷ୍ଟେସ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି କହିଲେ । ମୋର ଶେଷ ଜବାବ ମଧ୍ୟ ଥିଲା - ପିଲା ଇଣ୍ଡିଆ ଯିବ ନାହିଁ । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଚିକଟ ବାବଦରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଚକା ମୁଁ ଫେରିପାଇଥିଲି । ଫେରିପାଇବାକୁ ବର୍ଷେରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା ।

ପିଲାକୁ ପାଖରେ ରଖୁ ଉର କେମିତି ପିଏବଢ଼ି କୋର୍ସ କମ୍ପ୍ଲିଟ୍ କରିବ ସେ ସଦେହ ମୋ ମନକୁ ଆସିଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସେ ସଦେହର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ଖୁବ ଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଅଞ୍ଚଦିନ ଭିତରେ ଜାଣିଲୁ ଆମର ୨ୟ ସତାନ ମଧ୍ୟ ଗର୍ଜିଲୁ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ରେଗ୍ରୁଲାର ଏଷ୍ଟିନେଟାଲ ଟେକ୍, ଡେଲିଭରି ପାଇଁ ହସପିଟାଲରେ ବୁକିଂ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଆମ ଘର ପାଖରେ ଥିଲା କ୍ଲ୍ୟୁକର ଏଲିଜାବେଥ ହସପିଟାଲ ବାଲହାମ, ହାଇକ୍ଷିଟରେ । ସେଇଠି ଡେଲିଭରି ପାଇଁ ବୁକ କରାଗଲା ।

ଏ ସମୟର ଲଣ୍ଠନ ଅବସ୍ଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି । ୧୯୭୨-୭୩ ସାଲର ଲଣ୍ଠନରେ ତୁଷାରପାତ ବେଶ ଭୟକର ଥିଲା । ଖୁବିପର୍ବ ଦିନଠାରୁ ତୁଷାରପାତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପର ଏ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବରପ ରାଷ୍ଟ୍ରାରୁ

ତତ୍ତ୍ଵି ନଥିଲା । ଏହା ସହିତ ଧୂଆଳିଆ କୁହୁଡ଼ି - ଯାହାକୁ କହନ୍ତି ସ୍ମଗ, ଯୋକ ଓ ଫଗର ମିଶ୍ରଣରେ ଏ ନାମକରଣ । ଏହି ଧୂଆଳିଆ କୁହୁଡ଼ିରେ ରାତ୍ରାରେ ୩/୪ ଫୁଟ ଆଗକୁ କିଛି ଦେଖା�ାଉନଥାଏ । ସାରା ଲକ୍ଷ୍ଣ ଧୂଆଳିରେ ଛାଯି ଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ଧାରରେ ରାତ୍ରାରେ ଚାଲିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ ଲାଗୁଥିଲା । ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଜିନିମାସ ଚଳିବା ନିଷୟ ବେଶ କଷକର ।

ଉରର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଷ ବର୍ଷନା କରିଲାବେଳକୁ ମୋର ବାକ୍ତରୁଙ୍କ ହେଉଛି । ଗୋଟିଏ ଗର୍ଭସ୍ତ ଶିଶ୍ୱ, ଆଉ ଏକ ଶିଶ୍ୱକୁ ପ୍ରାମରେ ନେଇ ଘର ପାଇଁ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବା ତାକୁର୍ର କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ବାହାରର ଉତ୍ତାପ ୦° ସେଷ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ତଳେ - ୨/୩ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚର ବରଫ ରାତ୍ରାରେ - ସେଥୁରେ ଯିବା ଆସିବା କରିବା ମଧ୍ୟ ବିପଦ ଶକ୍ତିକୁ ପାଇଁ ହସପିଟାଲକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ହସପିଟାଲ ଆମ ଘରଠାରୁ ବେଶ ୧୦%, କିଲୋମିଟର ରାତ୍ରା । ମୁଁ ହସପିଟାଲରେ ଉଚ୍ଚଚିରେ ରହିଯାଉଥିଲି । ଉରର କଷପହିସ୍ତୁତା, ସ୍ଵାବଳମ୍ବନଶୀଳ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ମୁଁ ଭୁରିଭୁରି ପ୍ରଶାସନ କରୁଥିଲି ।

ଏହି ସମୟରେ ଆମୟର ୧୦-୯୯ମିନ୍‌କୋର୍ଟ୍ ରୋଡ଼ରେ ଏକ ବଜାଳୀ ଦମ୍ପରି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ଫ୍ଲାଟରେ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଫ୍ଲାଟ ଆମ ଫ୍ଲାଟର ଠିକ୍ ତଳେ ଥିଲା । ସେ ବାବୁଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ଡକ୍ଟର କ୍ଷିତୀନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଗୁରୁ । ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଶ୍ରୀଅ ବୁଲ୍ ବୁଲ୍ ସହିତ ସେଠାରେ ରହୁଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଲକ୍ଷନ ଆସିଥିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ତାତ୍ରର ଗାଇନୋକୋଲଜିରେ ଏଫ୍.ଆର.ସି.ଏସ୍ କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼ା ପଡ଼ି କରୁଥିଲେ । ଏହି ଗୁରୁ ପରିବାର ସହିତ ଆମର ପରିଚୟ ହେଲା - ସମୟ ଅସମ୍ୟରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଗୁନଙ୍କ ପାଖରେ ଉର ମାମାକୁ ଅଛ୍ଚ ସମୟ ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ପାରୁଥିଲା ।

ସମୟକୁମେ ଆମର ୨ୟ ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ ସମୟ ଆସିଲା । ୫ ଫେବୃରୀରୀ ୧୯୯୩ମରେ । କୁଳକର ଏଲିଜାବେଥ ହସପିଟାଲ, ବାଲୁହାମରେ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେଲା । ସେବିନ ମୁଁ ଅପ ଉଚ୍ଚଚିରେ ଥିଲି । ଉରକୁ ମୋ ସହିତ ହସପିଟାଲ ଆଣିଲି । ରାତ୍ରି ସମୟ । ପିଲାବେଶ ଚଞ୍ଚଳ ଜନ୍ମ ହେଲା । ଆମେ ହସପିଟାଲ ଆସିବା ବେଳକୁ ମାମାର ଦାୟିତ୍ୱ ଶ୍ରୀମତୀ ଗୁନଙ୍କ ଦେଇଆସିଥିଲୁ । ଆମର ୨ୟ ସନ୍ତାନ ହେଲା ପୁଅ । ମୋ ବାପାଙ୍କର ଶ୍ରୀଅ ଦିନରେ ତାର ଜନ୍ମ - ମୋ ବାପାଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ଦେବାନନ୍ଦ - ତେଣୁ

ଉର ପୁଅର ନାମ ଦେବାଶୀଷ ଦେଇଥିଲା । ଶିଶୁଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ପରେ ମୁଁ ଘରକୁ ଆସିଲି – ମାମା ପାଖରେ ଉପଶିତ ହେଲି । ଆମ ଅନୁପଶିତିରେ ରାତିରେ ସେ ଆବୋ ଉଠି ନ ଥିଲା ବୋଲି ଶ୍ରୀମତୀ ଗୁନ କହିଲେ ।

ପୁଅଜନ୍ମ ପରେ ମୋତେ କେତେ ଦିନ ହସପିଟାଳରୁ ଛୁଟୀ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଡକ୍ଟର ଜି.ସି.ଦାସ (ଗୋରା) ମୋ ଡିଉଟି ଚଳାଇଲେ । ଡକ୍ଟର ଦାସଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ କଟକ ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ୁଥିଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ଏଫ୍.ଆର.ସି.ୱେ. କରିବାକୁ ଲଣ୍ଠନ ଆସିଥିଲେ ।

ତେଲିଭରି ହେବାର ପରଦିନ ଉର ଘରକୁ ଆସିଲା । ଗୁରୁଦାୟିତ୍ବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏକ ବର୍ଷର ଝିଅ ଓ ସଦ୍ୟ ଜନ୍ମିତ ପୁଅ । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଯହି ନେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଯହିନେବା ପ୍ରକୃତରେ ଯାଆନ୍ତା ପିଲାଙ୍କ ଯହି ନେବା ସହିତ ସମାନ କୁହାଯିବ ।

ଭଣେ କାହିଲେ ଆଉ ଭଣେ କାହେ । ସାନକୁ କୋଳ କଲେ ବଡ଼ ଖଟ ଉପରେ ଗୋଡ଼ କଢାଡ଼େ । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଖାଅପିଆ, ନେପି ବଦଳ, ଗାଧୁଆ ଓ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ବାହାରକୁ ବୁଲେଇ ନେବା ଆଦି କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଥିଲେ ଉରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ହସପିଟାଳରେ ଥିଲେ ଉରକୁ ଏ ସବୁ କାମ ଏକୁଚିଥାକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ବନ୍ଦୁ ରାତି ଉର ନିଦରେ ଶୋଇପାରେନି । ତାର ନିଜର ଖାଅ ପିଆରେ ମଧ୍ୟ ଠିକଣା ରହିଲାନି । ମୁଁ ବେଶ ଜାଣିପାରିଲି ତାର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପ ହେଉଛି ।

ଲଣ୍ଠନର ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁମାନେ କହିଲେ ସାନକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇ ଦିଅ । ଦେଶରୁ ମଧ୍ୟ ସେଇ ପରାମର୍ଶ ଆସିଲା । ସାନ ପିଲାକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇଦିଅ । ପିଲାକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇଦେବା କଥା କହିଲାବେଳକୁ ମୋର ଝିଅକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇବା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । - ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିସୁଥା ଶେଷ ମୁହଁର୍ଗରେ ଉର ପିଲାକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଥିଲା । ଏବେ କଣ ସେ ରାଜି ହେବ ପିଲାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ

ଆମ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଜିତରେ ଶାନ୍ତିଅପା ଓ ତାଙ୍କର ସ୍ଵାମୀ ଦେବେନ୍ଦ୍ର କାନୁନଗୋକ ସହିତ ଆମର ବେଶ ପରିଚୟ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଉର ଶାନ୍ତି ଅପାକୁ ରେତେନ୍ଦ୍ର କଲେଜରୁ ଜାଣିଥିଲା । ସେ ଥିଲେ ଯୁଲୋଜିର ପ୍ରଫେସର । ତାଙ୍କର ସ୍ଵାମୀ ଦେବେନ୍ଦ୍ର କାନୁନଗୋ ପୋଷ ଡକ୍ଟରରେ ଫେଲୋସିପରେ ଲଣ୍ଠନ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦେଶକୁ ଫେରିଯିବାର କଥା - ସେ କହିଲେ ପୁଅ ଦେବୁକୁ ସେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ

ନେଇଯାଇପାରିବେ । ବେବିର ସବୁ କାମ କରିବାରେ ସେ ଧୂରନ୍ତର ଥିଲେ । ବେବିକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବା, ନେପି ବଦଳ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମ । ଆମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ବହୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲେ ଆଶା ନାହିଁ । ସେ ମୋ ଶିକ୍ଷକ ଡକ୍ଟର ବିଶ୍ୱନାଥ କରଙ୍ଗ ହିଂଥ । ଗାଇନୋକୋଲଜିରେ ଏମ.ଆର.ସି.ଓ.ଜି କରିବାକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ଲଞ୍ଚନ ଆସିଥିଲେ । କଟକରେ ଆଶାନାନୀଙ୍କ ଘର ଉରର ଘର ପାଖ ପୁରୀଘାଗରେ । ସେମାନଙ୍କର ଆଗରୁ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ଥିଲା । ଆଶାନାନୀ ଛିଦ୍ର କରି ବସିଲେ ଓ ଉରକୁ କହିଲେ ତୁ ସାନ ପିଲାକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇଦେ । ସେଠାରେ ସେ ଭଲରେ ରହିବ । ଏଠାରେ ତୁ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଯହି ନେଇ ପାରିବୁନି । ତାଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେବ । ଶେଷରେ ଉର ଏ ସବୁ ପ୍ରସାବରେ ରାଜି ହେଲା ।

ଦେବୁ ପାଇଁ ଏମରଜେନ୍ସି ସାର୍ଟିଫିକେଟ, ହେଲଥ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଇତ୍ୟାଦି ଚଞ୍ଚଳ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ମୁଁ ତାକୁ କୋଳରେ ଧରି ବାଲହାମ୍ ଚୁୟବସ୍ତେସନରେ ଥିବା ଇନ୍ଦ୍ରଷ୍ଟେଷ୍ଟ କ୍ୟାମେରାରେ ଫଟୋ ଉଠାଇ ଆଣିଥିଲି । ସେହି ଫଟୋ ତାର ଏମରଜେନ୍ସି ସାର୍ଟିଫିକେଟରେ ଲାଗିଥିଲା । ତାକୁ ଧରି ଫଟୋ ଉଠାଇବା ଦିନ ମୋ ଆଖର ମଧ୍ୟ ଝର ଝର ଲୁହ ବୋହିଗଲା । ଭାବିଲି କେବେପୁଣି ମୋ ପୁଅକୁ ଦେଖିବି । ସେତେବେଳକୁ ଆମର ଦେଶକୁ ଫେରିବା ବେଶ ଅନିଶ୍ଚଯତା ଭିତରେ ଥିଲା ।

ଡକ୍ଟର କାନ୍ତନଗୋ ବାବୁଙ୍କର ଦେଶକୁ ଫେରିବା ଦିନ ଆମେ ସମସ୍ତେ ହିଥ ଗୋ ଏଯାର ପୋର୍ଟ ଯାଉଥିଲୁ । ଉରପିଲାକୁ ତା' କୋଳରୁ ଛାଡ଼ୁନଥିଲା । ଆଶାନାନୀ ତା' କୋଳରୁ ପିଲାକୁ ଆଣି ଡକ୍ଟର କାନ୍ତନଗୋଙ୍କ ହାତକୁ ଦେଲେ । ସେ ହୃଦୟ ବେଶ କରୁଣତାରେ ଭରାଥିଲା । ତା' ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ଭିତରଟା କାଟିଗଲା ପରି ଲାଗେ । ଉର କଥା ମୁଁ ଆଉ କହିପାରିବିନି । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଧରି ସେ ବେଶ ଚାପିବାର ରହିଲା । ବିଷାଦ ଭରା ମନର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବେଶ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଥିଲି ।

ଡକ୍ଟର କାନ୍ତନଗୋଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେବୁ ଦେଶକୁ ଆସିଲା । ତାକୁ ଆଣିବାକୁ ନନା, ବୋଉ, ମୋ ମା, ବାବୁନି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇ ମଧ୍ୟ କଲିକତା ଯାଇଥିଲେ । ତ୍ରେମରେ ସେମାନେ କଟକ ଫେରିଲେ । କଟକର ରାଜାବର୍ଗିତାରେ ଅଜା ଆଇ ମାମୁ ମାଉସୀଙ୍କ ପାଖରେ ତା'ର ଲାକନ ପାକନ ଆଇଛ ହେଲା ।

ମାମାକୁ ଧରି ମୁଁ ଓ ଉର ଆମ ବାଲହମ ଫ୍ଲାଟକୁ ଫେରିଲୁ ।

ଅତେଇ ମାସର ପିଲା ଲକ୍ଷନରୁ କଟକ ଆସିବା ଏକ ବିଶେଷ ସମ୍ବଦ ହିସାବରେ କଟକରେ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା ।

୧୦-ଏଲମ୍ବୋର୍ଣ୍ଣଗୋଡ଼ ବାଲହାମ ଆମ ଜୀବନକାଳର ବହୁତ କିଛି ଘଟଣାବଳୀରେ ଭରପୁର । ଏଇ ଘରେ ଆମେ ନିଷ୍ଠାର ନେଇଥିଲୁ ଆମେ ମାମାକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇବୁ ନାହିଁ । ପୁଣି ଏହି ଘରେ ଆମର ୨ୟ ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ । ୨ୟ ସନ୍ତାନକୁ ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ଦେଶକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଛିର କଲୁ । ସେ ମଧ୍ୟ ଦେଶକୁ ଗଲା । ତାପରେ ଏଇ ଘରେ ଆମକୁ ଯୋଇନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଉରର ପି. ଏବ. ଡି. କାମ କେମିତି ଆରମ୍ଭ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଉରର ଯୁଦ୍ଧଥଳା ଯେ ପିଲା ନା ବର୍ଷ ନ ହେବାଯାକେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିବନାହିଁ । ନାର୍ତ୍ତ ଯାକେ ସେ ତାର ଯହୁ ନେବ ।

ଏହି ଘରେ ଆମ ଉପରେ ଆଉ ଏକ ସମସ୍ୟା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୋର ବହୁ ଉକ୍ତର ଦେବବ୍ରତ ମିଶ୍ର ବା ସେବୁ ମୋର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିଲେ । ସେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭଉଣୀକୁ କିଛିଦିନ ଆମ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ । ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭଉଣୀ ବା ଭାରତୀ ନାନୀଙ୍କୁ ଆମେ କଟକରୁ ଜାଣିଥିଲୁ । ତାଙ୍କର ମାନସିକ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ସେ ବିଲାତରେ ରହିବା ଆଉ ସମ୍ବଦ ହେଲାନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସାକରି ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ଚିକିତ୍ସା ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇଦେବା କଥା । ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ଲକ୍ଷନରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଗଲା । ସେ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୭ ଦିନ ଆମ ଘରେ ରହିଲେ । ଗୋଟିଏ ମାନସିକ ଗୋଗୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାରରେ ଉର ସାତ ଦିନଯାକେ ବ୍ୟତିବ୍ୟତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ବଶୁଙ୍କ ଭଉଣୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆମେ ଅଗ୍ରାଧକାର ଦେଲୁ । ଲକ୍ଷନ ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟସବୁ ସଂଗ୍ରାମ ପରି ଏ ମଧ୍ୟ ଥଳା ଆମ ପାଇଁ ଆଉ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ।

ଏ ସମୟରେ ମୁଁ ନେଲେସନ ହସପିଟାଲରେ ସରଜରିରେ ସିନିଥର ହାଉସ ଅଫିସର ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲି । ମୋର ହସପିଟାଲରେ ଉପରେ ଥିଲା ସମୟରେ ଉର ମାମାକୁ ନେଇ ଆମ ହସପିଟାଲକୁ ଆସୁଥଳା ଓ ମୋ ସହିତ କିଛି ସମୟ କାଟିବାକୁ ସନ୍ତୋଷମ ହୋଇପାରୁଥଳା ।

ଏଲମବୋର୍ଷ ଗୋଡ଼ରେ ଥିଲା ସମୟରେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ରସାନନ୍ଦ ଲେଜା ରଣ୍ଟିଆରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାମରେ ଲକ୍ଷନ ଆସିଥିଲା । ରସାନନ୍ଦ କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି । ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ସେ ଏହି ବସାକୁ ଆସିଥିଲା । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଦେଖି ବେଶ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲୁ । କିନ୍ତୁ ଦେଶରେ ତାର ଲକ୍ଷନ ବିଷୟରେ ଯେ ଧାରଣା ଥିଲା ଆମେ ସବୁ ଲକ୍ଷନରେ ଅତି ସୌଭାଗ୍ୟ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବୁ ଆମକୁ ଆମ ଘରେ ଦେଖି ତାର ସେ ଧାରଣା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇଥିବ । ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଖ ନକରି ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରି ପାରୁନ୍ତ ବୋଲି ସେ ଆମଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲା ।

ମାମାକୁ ଏ ବର୍ଷ ହେବାଯାକେ ଆମେ ବାଲହମରେ ଥିଲୁ । ପରେ ମୋତେ ଲକ୍ଷନର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳର ସେଷମେରା ହସପିଟାଳ, ପ୍ଲେଷ୍ଟେରେ ସରଜରିରେ ଏସଏବଓ କାମ ମିଳିଲା । ସେଠାରେ ଏ ମାସ କାମ କଲି । ତା'ପରେ ବାର୍ଟନ୍-ଅନ-ଟ୍ରେଷ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଅଛାୟୀ କାମ କରି ଲକ୍ଷନକୁ ଫେରିଲି । ଅଛାୟୀ କାମ ଅଛଦିନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ସମୟରେ ମୋତେ ହସପିଟାଳରେ ଫ୍ୟାମିଲି ଆକୋମୋଡେସନ ମିଳିଥିଲା । ବାର୍ଟନ୍-ଅନ-ଟ୍ରେଷ୍ଟର ବିଯର ପୃଥବୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଟ୍ରେଷ୍ଟ ନଦୀର ପାଣି ଯୋଗୁଁ ବିଯରର ସ୍ଵାଦୁ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କର ଧାରଣା ।

ଏହା ପରେ ଲକ୍ଷନରେ ଆମେ ବଲହାମାରୁ ନରଥ ଲକ୍ଷନର ଫିନଚିଲିକ୍ର ଘର ବଢ଼ିକଲୁ । ଯେଉଁ ଫ୍ଲାଇ ଫିନଚିଲିରେ ନେକୁ ସେଥୁରେ ଆମେ ଏ ଜଣ ରହିଲୁ ଓ ଫ୍ଲାଇର ଭଡ଼ା ଭାଗ କଲୁ । ଏ ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜ ନାଏକ-ସେ ମଧ୍ୟରେ ଉପରେ ମହେଶ୍ୱର ନାଏକଙ୍କ ପୁଅ, ହାର କମିଶନର ଅପିସ୍ତରେ ସିରିଲିଅନ ଡିଫେନ୍ସ ଷାପ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଶାନ୍ତି ଅପା ମଧ୍ୟ ଯାଇଏମସିଏରୁ ଆସି ଆମଠି ରହିଲେ । ଅନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧରେ ମୁଁ ଉର ଓ ମାମା ଥିଲୁ । ଏହି ସମୟରେ ଆମ ଘରକୁ ଶକାମିଶ୍ରଙ୍କର (ନନାଙ୍କର ବନ୍ଦୁ, ମୋ ଶଶୁର ଘରର ପାରିବାରିକ ବନ୍ଦୁ) ଝିଅ ସେଲିନାନୀ ଆମେରିକାରୁ ଦେଶକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ଆମ ପାଖରେ ରହିଥିଲେ ।

ଏହି ଭତାଘରେ ରହିବା ସତ୍ତୋଷଙ୍ଗନକ ନ ହେବାରୁ ଆମେ ଫିନଚିଲିର ଅନ୍ୟ ଏକ ଫ୍ଲାଇକୁ ଗଲୁ । ଶେଷରେ ରେଡ଼ ବୋର୍ଡ୍ ଏଭିନ୍‌ୟରେ ଆମେ ରହିଲୁ ।

ପିନ୍ତିଲି ଲକ୍ଷନର ଉଭାଙ୍ଗରେ । ପିନ୍ତିଲି ଏଠିଆରେ ଜିର ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ସମସ୍ତେ ଦେଶ ସୁଛଳ । ତେଣୁ ପିନ୍ତିଲି ଲକ୍ଷନର ଏକ ସମ୍ପ୍ରାତ ଅଞ୍ଚଳ ହିସାବରେ ଗଣା ହୁଏ । ଆମେ ପ୍ରଥମ ଫ୍ଲାଇ ନେକୁ - ମାଉଷ ପିନ୍ତି ରୋଡ଼ରେ - ଏହା ଥିଲା ଏକ ଶିଖ ଭଦ୍ରବ୍ୟତ୍ତିକର ଘର । ଏହି ଘରଟିକୁ ମୋ ପରିବାର, ଶାନ୍ତି ଅପା ଓ ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜକିଶୋର ନାଏକ ସେଯାର କରୁଥିଲୁ । ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ସୁବିଧା ଜନକ ନ ହେବାରୁ ମୁଁ ସେହି ପିନ୍ତିଲିର, ଲିରପିଲୁ ଗ୍ରୋର କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କଲି । ସେଠାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଆମର ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁ ଡକ୍କର ରବୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର - ନନ୍ଦକ ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲା । ସେ ପୋଷ ଡକ୍ଟରେଟ୍ ଫ୍ଲୋସିପ ପାଇ ଲକ୍ଷନ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ‘ବୁଢ଼ୀମା’ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ‘ବୁଢ଼ୀମା’ ଓଡ଼ିଶାର ଅବସରପ୍ରାୟ ଆଇ.ଏ.ଏସ. ଅଫ୍ଟିସର ରହାକର ଶତଙ୍କୀକ ସାନ ଝିଅ । ଉର୍ମିଜାର ମାମୁଁ ଝିଅ ଭରଣୀ । ଉର୍ମିଜାର ‘ବୁଢ଼ୀମା’ ସହିତ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବେଶ ପରିଚୟ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲାପରେ ଆମର ବନ୍ଦୁତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ଡକ୍କର ଆର. କେ. ନନ୍ଦକ କକେଇ ଡକ୍କର ବି.ଏମ.ନନ୍ଦ - ମୁଁ ବାରିପଦାରେ କାମ କଲା ବେଳେ ମୋର ସିଭିଲ ସରଜନ ଥିଲେ । ମୋତେ ବିଳାଟ ଆସିବାକୁ ସେ ଚାକିରାରୁ ରିଲିର କରିଥିଲେ । ‘ବୁଢ଼ୀ ମା’ ଓ ରବିବାରୁ ପିନ୍ତିଲିର ୨-ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟରେ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଫ୍ଲୋସିପ ସରିଲାପରେ ସେ ଦେଶକୁ ଫେରିଲେ ଓ ଆମେ ତାଙ୍କର ଫ୍ଲାଇଟ୍ ନେକୁ । ଫ୍ଲାଇର ମାଲିକ ଥିଲେ ମିଷାର ସ୍ଥିଥ - ଜନେକ ଇଂଲିଶ ଭଦ୍ରଲୋକ ।

ଏହି ଘରକୁ ଉଠିବା ଆଗରୁ ମୋତେ ଫ୍ଲାଇ ଖୋଜିବାରେ ଦେଶ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିଲା । ଜଣିଆନ ଲୋକଙ୍କ ଫ୍ଲାଇ ଦେବାରେ କିଛି ଲୋକଙ୍କର ଆପରି ହେଉଥିଲା । ଭଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭଲ ଫ୍ଲାଇ ପାଇବା ଜଣିଆନ ଡକ୍କର ହିସାବରେ ମୁଁ ସେ ଅସୁବିଧାରେ ଭୁବତୋଗୀ । ଶେଷରେ ମୁଁ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଉଥିଲି - ଜଣିଆନ ଡାକ୍ତର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାସହ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଫ୍ଲୋର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛି । ଭଡ଼ା ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ଚେଲିଫୋନ୍ ନମ୍ବରକୁ ଫୋନ୍ କରନ୍ତୁ ଓ କିଛି ରେସପନସ ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲି ।

କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏ ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟକୁ ଗଲୁ । ବୁଢ଼ୀମା ଓ ଡକ୍କର ନନ୍ଦ ସେ ଘରଛାଡ଼ି ଜଣିଆ ଫେରିଲେ ।

● ● ●

(୧୯୯)

ରେଡ଼-ବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟ

ରେଡ଼ ବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟରେ ଆମର ଅବସ୍ଥାନ ଆମ ଜୀବନର ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଶାନ - ସମସ୍ୟାବସ୍ଥାଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଆମେ ସାଧାରଣ ଜୀବନକୁ ଆସିଲୁ ।

ଏ ଯାକେ ଆମ ସମସ୍ୟା ଥିଲା ପାରିବାରିକ । ଦୁଇ ସତାନଙ୍କ ଜନ୍ମ, ଲାକନ ପାଳନ, ପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପିଲାର ଥିଲାର ପାଇଁ ଅଜାଆଜକ ପାଖକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବା ଓ ତା ଜନିତ ଦୁଃଖ ଜତ୍ୟାଦି ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଥିଲୁ । ଏଯାକେ ଆମର ପାଠ୍ୟକୁ ଆମ ପାଖରେ ଅଗ୍ରାଧୀକାର ପାଇନଥିଲା ।

ପୁଅଦେବୁକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇଲା ପରେ ଆମେ ଆମର ଶିକ୍ଷା ସମକ୍ରରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ । ଉରର ପିଏଚଟି କୋର୍ସ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଚିନ୍ତା ହେଲା ମାମା ପାଇଁ ଏକ ବେବି-ସିଟାର ଯୋଗାଡ଼ କରିବା । ଛଂଲଣ୍ଡରେ ବହୁତ ସ୍ରୀଲୋକ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁତ ଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କ ଯହୁ ନେଇଥାନ୍ତି ଓ ଯେଉଁ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଥାନ୍ତି ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ପରିବାରର ଗୋଜଗାର ବୃଦ୍ଧି କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି ଏକ ମହିଳା ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରଖୁ ଆମ ଘର ପାଖାପାଖୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ସନାନ ମେନ୍ଦିର । ପ୍ରଥମ ସନାନ ପାଇଲୁ ଜଣେ ଅନ୍ତର୍ବସ୍ତ୍ରା ଝିଅର-୩୦/୩୫ ବର୍ଷର ହେବ । ତା ସହିତ ପରିଚୟ କରି ମାମାକୁ ତା ପାଖକୁ ପଠାଇବା ଛିର କଲୁ । ୨/୩ ଦିନ ପରେ ଜଣା ପଢ଼ିଲା ମାମା ସେ ସ୍ରୀଲୋକ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ପସନ୍ଦ କଲାନାହିଁ । ଆମେ ମାମା ଦେହରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଚିମ୍ପୁଟା ଦାଗ ଦେଖିଲୁ । ସେ ସ୍ରୀଲୋକ ଯେ ମାମାକୁ ଚିମ୍ପୁଟ କରୁଛି ତାହା ଜାଣିଲାପରେ ଉର ତା' ପାଖକୁ ପିଲାକୁ ଆଉ ପଠାଇଲା ନାହିଁ । ତାର କିଛିଦିନ ପରେ ଆମ ଘର ପାଖର ଅନ୍ୟ ଏକ ବୟସ ମହିଳାଙ୍କ ଖବର ପାଇଲୁ । ତାଙ୍କ ନାମ ମିସେସ୍ ଗ୍ରିନ - ବୟସ ତାଙ୍କର ପାଖାପାଖୁ ୪୫ ହେବ । ମିସେସ୍ ଗ୍ରିନ ପିଲାମାନଙ୍କ ଯହୁ ନେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କଠାରେ ଆଉ ୪/୭ ଜଣ ପିଲାଥୁବାର ଆମେ ଦେଖିଲୁ । ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ମାମାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଲୁ । ସେ ପିଲାମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ କାମ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନେପି ବଦଳ କରିବା, ତାଙ୍କ ଦିନବେଳେ ଲଞ୍ଚ ଦେବା, ଉପରଙ୍ଗେ ଜଳଖୁଆ ଜତ୍ୟାଦି ଦେଉଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ, ନିଜେ ଖାଇ

ପାରୁନଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଲଞ୍ଚ ପରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶୋଇବା ପାଇଁ ସେ ଖଟ ବିଛଣା ଆଦିର ବନୋବସ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ । କିଛି ଦିନ ମାମା ସେଠାକୁ ଗଲାପରେ ଆମେ ଜାଣିଲୁ ମାମା ସେଠାରେ ଖୁସିରେ ଅଛି । ମିଥେସ୍ତ ଗ୍ରୀବଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ମାମାର ଆପରି ନ ଥିଲା । ମିଥେସ୍ତ ଗ୍ରୀବଙ୍କ ପିଲାଯନ୍ତରେବାର ଦେଖୁ ଆମେ ଭାବିଲୁ - ଏ ସୁବିଧା ଆମେ ଆଗରୁ ପାଇଥିଲେ ହୁଏତ ଦେବୁକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇନଥାନ୍ତୁ ।

କୁଇବ ମେରି କଲେଜରେ ଉରର ପି.ଏବ.ଡ଼ି. କରିବାର ସୁଯୋଗ ଆଉ ନ ଥିଲା । ଏତେ ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠାତି ଯୋଗୁଁ ସେ ପ୍ରୋଫେସର ଅନ୍ୟ ଶୁଭେଷ ନେଇସାରିଥିଲେ । ବର୍ଗମାନ ଆମର ଚିନ୍ତା ହେଲା - ହୃଦନ କଲେଜ ଖୋଜିବା, ଯେଉଁଠାରେ ଉରକୁ ପିଏବ.ଡ଼ି. ପାଇଁ ସୁବିଧା ମିଳିବ । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ସେ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସମାଧାନ ହେଲା ।

ମୁଁ ଏଣ୍ଟ୍‌ପ୍ଲେସରେ ଥିଲା ବେଳେ, ଆମର ବନ୍ଧୁ ବ୍ରଜମୋହନ ପାଣିଗ୍ରାହଣକ କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଥିଲି । ସେ ଇଣ୍ଡିଆରୁ ପିଏଚ.ଡ଼ି. କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆସିଥିଲେ । ନିଜର ଚକାଚଳ ପାଇଁ କାଉଣ୍ଟି କାଉବସିଲ ଶୁଳରେ ଶିକ୍ଷକ ହିସାବରେ କାମ କରି ବେଢ଼ିପୋଡ଼ି କଲେଜର ବଚାନି ପ୍ରୋଫେସର ଓ ହେଡ଼ ଅପ ଦି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟଙ୍କ ପାଖରେ ପିଏଚ.ଡ଼ି. କରୁଥିଲେ ।

ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଖବର ପାଇଲୁ - ବେଢ଼ିପୋଡ଼ି କଲେଜରେ ପ୍ରୋଫେସର ଡି.ସି. ସେନାରଙ୍କ ପାଖରେ ପି.ଏବ.ଡ଼ି କରିବାକୁ ବଚାନି ଶୁଭେଷ ଦରକାର ଅଛି । ଆମେ ଠିକ କଲୁ ଉର ତକୁର ଡି.ସି.ସେନାରଙ୍କ ଭେଟିବ ଓ ତା'ର ପି.ଏବ.ଡ଼ି. କରିବା ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବ ।

ତକୁର ଡି.ସି. ସାନଗଙ୍କ ସହିତ ଉରର ଦେଖାହେଲା । କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ନୁହେଁ ଏହିବବରୋରେ ।

୧୯୭୪ ସାଲରେ ବଚାନିର ଏକ ଆର୍ଟିଜାଟୀୟ ସମ୍ମିଳନୀ ଏହିନବରୋରେ ହେଉଥିଲା । ବି.ଏମ. ପାଣିଗ୍ରାହଣ ସେ ସମ୍ମିଳନୀକୁ ଯାଉଥିଲେ । ବଚାନି ଶୁଭେଷ ହିସାବରେ ଉର ମଧ୍ୟ ସେ ସମ୍ମିଳନୀ ଆଚେଷ କରିବାକୁ ଚାହିଁଲା । ମାମାକୁ ଧରି ଉର ଓ ମୁଁ ଏହିନବରା ଗଲୁ । ତେଲିଗେର ହିସାବରେ ଉର ସମ୍ମିଳନୀ ଆଚେଷ କଲା । ମି-

ସେ ସମୟରେ ମାମାକୁ ଟାଉବର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ଲାନରେ ଯଥା ଚିତ୍ତିଆଖାନା, ପାର୍କ ଇତ୍ୟାଦିରେ ବୁଲାଉଥିଲି । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ପେଞ୍ଜୁଇବମାନଙ୍କୁ ଜୁ ରେ ଦେଖୁ ମାମା ବେଶ ଖୁସି ହେଉଥିଲା ।

ବଢାନି କନପାରେନ୍ଦ୍ରରେ ବି.ଏମ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଉଚକୁ ଡକ୍ଟର ଡି.ସି. ସେନାରଙ୍ଗ ସହିତ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ କରିଦେଲେ । କୁଇବମେରୀ କଲେଜରେ ଉଚ ପାଇଁ ଆଗରୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ହେବା କଥା ଡକ୍ଟର ସେନାର ଶୁଣିଲେ । ସେ ଉଚକୁ ପିଏବ.ଡି. ଷ୍ଟ୍ରେଷ୍ଟ ହିସାବରେ ନେବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଲକ୍ଷନ ଫେରିବା ପରେ ଉଚ ପ୍ରଫେସର ଡି.ସି. ସେନାରଙ୍ଗ ଗାଇଡେନ୍ଦ୍ରରେ ପି.ଏବ.ଡି. ଷ୍ଟ୍ରେଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଲକ୍ଷନ ଯୁନିଭରସିଟିରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ହେଲା । ତା'ର ସବଜେକ୍ଟ ଥିଲା ‘ଅଳକ୍ରା ସ୍କ୍ଵାକର ଅଥ ଫ୍ଲୋଏମ ସେଲ’ । ଫ୍ଲୋଏମର ଅଳକ୍ରା ଷ୍ଟ୍ରେକର ଷ୍ଟାର୍ କରି ଲଲେକଟ୍ରୋ ଓଫ୍ଲୋସି ଦ୍ୱାରା ତ୍ରାନ୍ତଲୋକେସନ ଦେଖାଇବା ତାଙ୍କର ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଡକ୍ଟର ସେନାର ସେ ସମୟରେ ଲଲେକଟ୍ରୋ ଅସମୋସିସ ଥୁଓରୀର ପ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ ଥିଲେ ।

ଏହି ସମୟରେ ମୋର ଚାକିରୀ ଥିଲା - ନର୍ତ୍ତ ମିଡ଼ିଲ୍ସେକ୍ସ ହସପିଚାଲ ସେଠାରେ ମୁଁ ଏକ ବର୍ଷ କାମ କଲାପରେ ଜର୍ମାନ ହସପିଚାଲ, ଡାଲିଷନଠାରେ ସରଜିକାଲ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ହିସାବରେ କାମ ପାଇଲି । ଏହିଠାରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ କେନେରାଳ ସରଜରି, ଯୁଗୋଲୋଜିକ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ବଢ଼ିଲା । ଜର୍ମାନ ସର୍ଜନ ମିଷ୍ଟର ଯୁପିଙ୍କ ପାଖରେ କେନେରାଳ ସର୍ଜରି, ମିଷ୍ଟର ମାର୍ଟିଙ୍କ ପାଖରେ, ଯୁଗୋଲୋଜିକାଲ ସର୍ଜରି କରିବାର ସ୍କୋପ ପାଇଲି । ଏହି ଜର୍ମାନ ହସପିଚାଲରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ୨ୟ ବର୍ଷ ମୁଁ ଏପଥାରସିଏସ ପରାମାରେ ପାଶ କଲି ।

ଏହି ୨-ରେଡ଼ ବୋର୍ଡ୍ ଏଭିନ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରିବା ଯାକେ ରହିଲୁ । ଆମ ଫ୍ଲ୍ଯାରରେ ଗୋଟିଏ ତ୍ରିଭଜ ବୁମ, ଗୋଟିଏ ବେଡ଼ବୁମ, କିଚେନ୍ ଓ ଡାଇନିଂ ବୁମ ଥିଲା । ଏ ଫ୍ଲ୍ଯାରରେ ଟାଖଲେଟ୍ ମଧ୍ୟ ଆଟାବର୍ ଥିଲା ।

ଆକୋମୋଡେସନ ଆମ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା । ଏହି ଘରେ ଆମେ ଆମର ସାଙ୍ଗ ମାନଙ୍କୁ ଉଚକ ଏଣ୍ଟରେ ଏଷାରଟେନ୍ କରୁଥିଲୁ । ମୋର ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ, ଉଚରୁ ସାଙ୍ଗସାଥୀ ଓ ବେଡ଼ଫୋର୍ଡ କଲେଜରେ ପ୍ରଫେସର ମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଆମର ଗେଷ ହିସାବରେ ଆମନ୍ତରଣ କରୁଥିଲୁ । ପ୍ରଫେସର ଓ ହେଡ଼ ଅପ ବି ଟିପାରମେଣ୍ଟ ଅପ

ବୋଚାନି, ବେଡ଼ଫୋର୍ଡ କଲେଜକୁ ଆମେ ଆମ ଘରକୁ ନିମନ୍ତଣ କରୁଥିଲୁ । ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଫେସର ଡି.ସି. ସେମାରକୁ ମଧ୍ୟ ଡାକୁଥିଲୁ । ଉରଗ ପାକିଶ୍ଵାନୀ ସାଙ୍ଗ ପାଗତିବି, ଜୟରାଇଲ ସାଙ୍ଗ ବୁରିଯା, ଆଦି ଆମ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଏହୁ.୬.୩ ର ଜଣେ ଅଫିସର ମିଷ୍ଟର ସେବକ ଝିଅ ନୀଳା ମଧ୍ୟ ଆମ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ବଚାନିର ପୋଷ ଗ୍ରାନ୍ଟୁସର ଶ୍ରୁଦ୍ଧେଷ୍ଟ ଥିଲେ ବେଡ଼ଫୋର୍ଡ କଲେଜରେ ।

ପ୍ରାୟ ଉଚ୍ଚବିଷ୍ଟରେ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମନ ବାହାରୁ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆସୁଥିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମାନରେ ରାତିରେ ରହି ଯାଇପାରୁଥିଲେ । ଉତ୍ତିଆରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅଫିସରମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆସିଲେ, ଆମ ଘରକୁ ନିଶ୍ଚ ଆସୁଥିଲେ । ମିଷ୍ଟର ଶରତ ମିଶ୍ର ଆଇ.ପି.ୱ୍ସ., ମିଷ୍ଟର ଏସ.ୱ୍ସ. ପାତ୍ରୀ, ଆଇପିୱ୍ସ., ଲଞ୍ଜନିଯର ପ୍ରିୟତ୍ରତ ଦାଶ ଲତ୍ୟାଦି ଆମ ଘରକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଓ ଆମ ସହିତ ଲଞ୍ଜରେ ଯୋଗଦେଇଛନ୍ତି ।

କୁବନେଶ୍ଵର ମୁକ ବଧୁର ସ୍ତୁଲର ପ୍ରିୟିପାଳ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପଣ୍ଡା ଅଧୁକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆସିଥିଲେ । ଷେର ଗଭରମେଣ୍ଟ ତରଫରୁ ତାଙ୍କୁ ଷାଇପେଣ୍ଟ ମିଲିବାର କଥାଥିଲା । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୁ ପଞ୍ଜନାୟକ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣିଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଦେଶରୁ ଚଙ୍ଗା ନ ମିଲିବାରୁ ସେ ଦେଶକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । ଆମର ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଆମରି ଘରେ ରହିଲେ - ଓ ମାସେ ଦେବମାସ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଚଙ୍ଗା ଦେଶରୁ ଆସିଲା ଓ ସେ ସ୍ବାଧୀନ ଭାବରେ ରହିପାରିଲେ । ଏ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆମର ଯେଉଁ ବନ୍ଦୁତା ହେଲା ତା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବେଶ ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲା ।

ଦେଶରୁ ଚିଠିପଡ଼ୁ ବରାବର ଆସୁଥିଲା । ଦେବୁ ଆସେ ଆସେ ବଡ଼ ହେବାର ଖବର ନିୟମିତ ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ଦ୍ରାଇଭର ମୂର୍ଚ୍ଛକୁ ଦେବୁ କୁଆଡ଼େ କହୁଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ମା' ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆସିଯିବ । ଦେବୁର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲା ।

ଦେଶରୁ ଖବର ପାଇଲୁ ଉରର ତଳ ଭଉଣୀ ପମିର ବାହାଘର ଠିକ୍ ହେଲା - ପମିର ବିବାହ ହେଲା ୧୭-୧-୬୭ । ବିଦେଶରୁ ତା' ପାଇଁ ଏକ କବିତାରେ ତା'ର ବିବାହିତ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହେଉ ବୋଲି ଲେଖି ପଠାଇଥିଲୁ । ସେ ପୁଣି ଥିଲା

ଏକ ପଟେ ପ୍ରିଷ୍ଠ - କାଗଜରେ ଲେଖୁ ପଟୋ ନେଇ ପ୍ରିଷ୍ଠ କରିଥିଲୁ - ନନ୍ଦ ପମି ତାକୁ
ବହୁତ ଦିନ ସାଇଟିବାର ଶୁଣିଛୁ ଓ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ପସଦ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ସମୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ବଡ଼ ଘଟଣା ହେଲା ପମି ତଳ ଭଉଣୀ ଚାନ୍ଦ ପାଇଁ
ବରପାତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ କରିବା । ଚାନ୍ଦିର ବାହାଘର ପାଇଁ ଦେଶରେ ପ୍ରତ୍ଯାବ ସବୁ ଆସୁଥିଲା ।
ମୋର ସମ୍ପର୍କୀୟ ସୋମନାଥ ଦାଶ ମୟୁରରଙ୍ଗର ଲୋକ । ତାଙ୍କ ଘରଥିଲା
ଦାମୋଦରପୁରଶାସନ - ମୋର ଜଣେ ଖୁଡ଼ୀଙ୍କର ବପ ଘର ଗାଁ । ସେ ଖୁଡ଼ୀ ଓ
ସୋମନାଥର ମା' ଦୁଇ ଭଉଣୀ ମୁଁ ପ୍ରେକ୍ଷାର ସଞ୍ଚେଲ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ସୋମନାଥ
ସେଠାରେ ରହି ହାଇସ୍କୁଲ ପାଠ ଶେଷ କରିଥିଲା । ପରେ ଖଡ଼ଗପୁର ଆଇଆଇରି
ଇଞ୍ଜିନିଅରିଂ ପାସ କରି ଆମେରିକାରେ ଆଇବିଏମରେ ଚାକିରୀ କରୁଥିଲା । ତେଣୁ
ଚାନ୍ଦ ପାଇଁ ସୋମନାଥ ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ଯାବ ଦେଲେ କେମିତି ହେବ ବୋଲି ନନାକୁ
ଜେଖାଲୁ । କଟକରୁ ଚିଠି ଆସିଲା ସେ ପ୍ରତ୍ଯାବ ଭଲ ହେବ । କଟକରୁ ସମ୍ଭାବି
ପାଇଲାପରେ ମୁଁ ଆମେରିକାକୁ ସୋମନାଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲି । ମୋର ଯାହା
ମନେ ପଡ଼ୁଛି ସେ ଚିଠି ବେଶ ଲମ୍ବାଥିଲା ପ୍ରାୟ ୪ ପୃଷ୍ଠାର ଚିଠି । ମୋ ଚିଠି ପାଇ
ସୋମନାଥ ଉଭର ଦେଲେ ଓ ନିଜର ବାହାଘର ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ
ଓଡ଼ିଶା ଯିବାର ଅଛି ବୋଲି ଲେଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ଯିବା ବାଟରେ ଲଞ୍ଛନରେ
ଆମ ଘରେ କିଛିଦିନ ରହି ତା'ପରେ କଟକ ଯିବାର ପ୍ରତ୍ଯାବ କଲୁ ଓ ସେ ମୋ ପ୍ରତ୍ଯାବ
ଗ୍ରହଣ କଲେ । ସୋମନାଥ ଯେଉଁଦିନ ହିଥ ରୋ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଉର ଓ
ମୁଁ ତାକୁ ଏଥାରପୋର୍ଟରୁ ଆମ ଘରକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେ ଆମ ଘରେ ୨ ଦିନ ରହିଲେ ।
ଲଞ୍ଛନ କିଛି ଦଶମୀୟ ଛାନ ତାକୁ ଦେଖାଇଲୁ ଓ ପରେ ସେ କଟକ ଗଲେ । ଏହି
ତ୍ରିପରେ ତାଙ୍କର କେନବ କେମେରା ଲଞ୍ଛନ ଚ୍ୟବ୍‌ଟ୍ରେନ ଭିତରେ ହଜିଗଲା - ଆଉ
ମିଳିନଥିଲା । ଦୁନିଆର ସବୁ ଛାନରେ ଖରାପ ଲୋକଙ୍କର ଉପର୍ଯ୍ୟତି ଅଛି ବୋଲି ଭାବିଲୁ ।
ଲଞ୍ଛନ କାହିଁକି ସେଥିରୁ ବାଦ ପଡ଼ିବ । ରଯାଳ କଲେଇ କୌକ ତୁମରେ ସୁନାମୁଦି
ହଜିଥିଲା ବୋଲି ସିନା ମିଳିଥିଲା ।

ଆମର ଚାନ୍ଦ ପାଇଁ ସୋମନାଥଙ୍କ ଦେବା ପ୍ରତ୍ଯାବ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେଲା । ୨୯-
୩-୧୯୭୭ରେ ଦେଶରେ ଚାନ୍ଦ ଓ ସୋମନାଥଙ୍କ ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । ବିବାହ
ପରେ ଚାନ୍ଦ ଓ ସୋମନାଥ ଏକ ସାଇରେ ଆମେରିକା ଫେରିଲେ । ଆମ ଘରେ ମଧ୍ୟ

୨ ଦିନ ସେମାନେ ରହିଥିଲେ । ତୁମି ପାଇଁ ଉର ଗୋଟିଏ ଓଜାରକୋଟ ସେହି ସମୟରେ ଲଣ୍ଡନରୁ କିଣି ଉପହାର ଦେଇଥିଲା ।

ଏହି ଘରୁ ଆମର ଆନ୍ତାଳ ଭେକେସବ ପାଇଁ ଆମେ ଦୁଇବର୍ଷ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କରିପାରିଥିଲୁ । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଆଇଲ ଅପ ଓ୍ୟାଇର୍ ରେ ଆମେ ମାମାକୁ ଧରି କାରାଭାବରେ ୨ ହସ୍ତା କାଟିଥିଲୁ । ମାମା ସେତେବେଳକୁ ୪ ବର୍ଷର ଝିଅ । ଇଂଲିସ ନାନୀ ମିସେସ୍ ଗ୍ରୀବ ପାଖକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ସେ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଉନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ନାନୀ ପାଖକୁ ଯିବା ପରେ ସେ ବେଶ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ କଲା । ସେ ଇଂରାଜୀରେ କଥା ଆଗ୍ରହ କଲା - ବେଶ ଭଲ ଇଂରାଜୀ । ଓଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରୁଥିଲା । ତାର ଇଂଲିଶ ଉଚ୍ଚାରଣ, ଇଂଲିଶ ପିଲାଙ୍କ ପରିଥିଲା । ଏହି ଆଇଲ ଅପ ଓ୍ୟାଇର୍ ଛଳିତେ ସମୟରେ ତା' ହାତରେ ଆମେ ଖବର କାଗଜ, ହୃଦ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଜିନିଷ ଆଣିବାକୁ ବରାଦ କରୁଥିଲୁ । ସେ ସେବବୁ କାମ ସୁଚାରୁରୁପେ କରିପାରୁଥିଲା । ଆଇଲ ଅପ ଓ୍ୟାଇର୍ ଇଂଲଣ୍ଡର ଦକ୍ଷିଣରେ ଏକ ଦୀପ । ବୋର୍ଡମାଉଥ ପୋର୍ଟର୍ବୁ ଷିମାରରେ ସେଠୀକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଏହି ଛୁଟି ଆମେ କାରାଭାନ କେମରେ କାଟିବାକୁ ଛାଇ କରିଥିଲୁ । ଲଣ୍ଡନକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ବୋର୍ଡ ମାଉଥରେ ଉରର ପାନ ପତ୍ର ସରିଗଲା । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ଯେମିତି ହେଉ ସେଠୀରେ ପାନ ପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ ହେବ । ସେ ଦାଯିତ୍ବ ମୁଁ ନ ନେଇ ଉରକୁ ଦେଲି ଓ ମାମାକୁ ଧରି ଗୋଟିଏ ପାର୍କରେ ବସିଲି । ପ୍ରାୟ ୨ ଘଣ୍ଟା ପରେ ବୋର୍ଡ ମାଉଥରେ ବୁଲି ବୁଲି ପଚାରି ପଚାରି ଭାରତୀୟ ଦୋକାନ ବାସ୍ତର କରି ସେ ପାନ ପତ୍ର ଧରି ଆସିପାରିଥିଲା । ଇଂଲଣ୍ଡର ଛୋଟ ଛୋଟ ସହରରେ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କର ପ୍ରବେଶ - ଏଥରୁ ବେଶ ଜଣାପଡ଼େ । ମୁଁ ସେ ଦିନ ତାକୁ ବହୁତ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଥିଲି । ପରେ ଆମେ ତ୍ରେବରେ ଲଣ୍ଡନ ଫେରିଲି ।

ଲଣ୍ଡନରୁ ବ୍ରାଜଟନ, ଇଞ୍ଚିଉଇବ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବୁଦ୍ଧକୁଳ ଛାନକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲୁ ।

ତା' ପର ବର୍ଷ ଆମେ ଠିକ କଲୁ କଷିନେଷ୍ଟ ବୁଲିଯିବାକୁ । ଏସ.ଟି.ଡି. ସୁବିଧାଯୋଗୁ କଷିନେଷ୍ଟର ସବୁ ଛାନରେ ହୋଟେଲ ବୁକ କରିବା ବେଶ ସହଜ ସାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଆମର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲଣ୍ଡନ ଏୟରପୋର୍ଟରୁ ଏଲିଟେଲିଯା ଏରୋପ୍ଲାନ୍‌ରେ

ରୋମ ଯିବୁ- ରୋମରେ ୨/୩ ଦିନ ରହି ତାପରେ ସୁଇଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ୨ ଦିନ ରହି ପ୍ୟାରିସ୍ । ପ୍ୟାରିସ୍ରେ ୩ ଦିନ ରହି ଏଯାର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଲକ୍ଷଣ ଫେରିଆସିଥିଲୁ । ରୋମରେ ଭାଟିକାନ, ଲିଓନାଡ଼ାଭିନ୍ଦିସିଙ୍କର ହାତଥଳା ଚିତ୍ର ଟ୍ରିଭୋଲିପାଉଣ୍ଡେନ, ଗାର୍ଡନ, କଲେସିଯାମ ଇତ୍ୟାଦି ଦର୍ଶନୀୟ ଖାନ ଦେଖୁ ସୁଇଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ଜୁରିବ ଆସିଲୁ ସେଠାରେ ମନୋମୁକ୍ତକର ପାହାଡ଼ ହ୍ରଦ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖୁ ପ୍ୟାରିସ୍ ଆସିଥିଲୁ । ପ୍ୟାରିସ୍ରେ ଆଇପଳିଟାପ୍ରାର, ଭାରସାଇ ପେଲେସ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖୁଥିଲୁ । ରୋମରୁ ମାମା ତା' ସାନ ଭାଇ ଦେବୁକୁ ଏକ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲା । ମାମା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲା ତାର ସାନଭାଇ ଦେଶରେ ଅଛି । ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ତା'ର ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଜାଣା ହେଉଥିଲା ।

ଆମର ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟ ଘର ତଳ ପୋର୍ଟନ ଫ୍ଲାଇରେ ଆମେ ରହୁଥିଲୁ । ଆମର ପଛପଟେ ଏକ କିଚେନ ଗାର୍ଡନ ଥିଲା । ନିଜ ପରିଶ୍ରମରେ ଆମେ ସେଠାରେ କୋବି, ମେଥ ଶାଗ, ଧନିଆପଡ଼ ମୂଳା ଆଦି ଖରାଦିନେ ଚାଷ କରୁଥିଲୁ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପାଇଁ ଥିଲା ଏକ ଆମୋଦଦାୟକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଆମର ଲେଣିଲିର୍ତ୍ତ ମିଷ୍ଟର ସ୍ଥିଥ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ଏ କାମରେ ସାହାୟ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଆମେ ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏଭିନ୍ୟ ଗୋଡ଼ ରେ ପ୍ରାୟ ପାଖାପାଖୁ ୪ ବର୍ଷ ଥିଲୁ । ଆମକୁ ସପିଜ କରିବାକୁ ସବୁ ସୁବିଧା ଏଠାରେ ଥିଲା - ସବୁ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଷ୍ଟେର । ମାଛ, ମାଂସ ଆଦି ସୁବିଧାରେ ଆଣିପାରୁଥିଲୁ । ଉଲକଣ୍ଠରେ ପୁରା ଉଲକ ପାଇଁ ଜିନିଷ କିଣି ଦେଉଥିଲୁ ।

ଉରର ସବୁଠାରୁ ଜରୁଗା କାମ ଥିଲା ପ୍ରତି ମାସ ଗାଁକୁ ୪ ପାଉଣ୍ଡର ପୋଷାଳ ଅର୍ଦ୍ଦର ପଠାଇବା । ସେହି ପଇସାରେ ସେ ସମୟରେ ବେଜ, କାଉଁଲି, ବିଜମ ଆଦିଙ୍କ ପାଠ ପଡ଼ି ଓ ଗାଁରେ ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଳିଯାଉଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅଛ ଚାଷ ଜବିରୁ ଧାନ ସେମାନେ ପାଉଥିଲେ । ମୋଟା ମୋଟି ଘର କୌଣସି ମତେ ଏତିକିରେ ଚଳିଯାଉ ଥିଲା ।

ଏହି ଘରୁ ୧୯୭୭ ସାଲରେ ମୁଁ ଏଡ଼ିନବରାରୁ ଏଫାରସିଏସ୍ ପରୀକ୍ଷାର ପାଶ କଲି - ସେତେବେଳକୁ ଥିଲି - ଜାରମାନ ହସପିଟାଲରେ ସେକେଣ୍ଟ ଇଯର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର । ଏହା ଆରସିଏସ୍ ପାଇଁ କଲାପରେ ବାଚାର୍ଷ ଜେନେରାଲ ହସପିଟାଲକୁ

(୧୪୭)

ଆର୍ତ୍ତ ଉପର ଚେକିଷାର ହିସାବରେ ନୂଆକାମରେ ଜ୍ଞାନ କଲି । ଏଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦେବ
ବର୍ଷର କାମ କଲାପରେ ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରିବାର ଆଲୋଚନା କଲୁ ।

ବେଚାର୍ଯ୍ୟ ଜେନେଗାଳ ହସପିଟାଲ ଲଣ୍ଡନର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବେଚାର୍ଯ୍ୟପାର୍କ ନିକଟରେ
ଅବସ୍ଥିତ । ସେ ହସପିଟାଲରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ଏକ ଅନୁଭୂତି
ଲେଖିବାକୁ ଲାଗୁ । ଦିନେ ବେଚାର୍ଯ୍ୟ ହସପିଟାଲର କାଙ୍କୁଏଲଟିକୁ ଏକ ମଧ୍ୟ ବୟସ
ରୋଗୀ ଆସି କହିଲା ତା'ର ରତ୍ନ ବାନ୍ତି ହୋଇଛି ଓ ତାକୁ ଖାଦ୍ୟ ତୋକିବାରେ କଷ
ହେଉଛି । ଖାଦ୍ୟ ତୋକିବା କଷ ଗ ମାସରୁ ଅଧିକ ହେଲାଣି । ଅଧିକ ପଚାରିବାରୁ
ଜଣା ଗଲା ସେ ତା'ର ଜେନେଗାଳ ପ୍ରାକ୍ତିଷନରୁ ଆଗରୁ ଭେଟିଛି ଓ ସେ ତାଙ୍କୁ
କହିଥିଲା ଯେ ତା'ର ଏକ ପଚ ଡେନ୍ବରର ସେ ତୋକି ଦେଇଛି । ଏହାରେରେ କୌଣସି
ଚିହ୍ନ ଡେନ୍ବରର ନ ମିଳିବାରୁ ତାତ୍ରର ତାଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଦେଲେ ଯେ ତା'ର କୌଣସି
ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଏ ଭିତରେ ତା'ର ଓଜନ କମିବାକୁ ଲାଗିଲା - ତାତ୍ରର ପରାମର୍ଶ
ଦେଲେ ଜିନି ଓ ଚନିକ ଖାଇଲେ ଓଜନର ଉନ୍ନତି ହେବ । ଏମିତି ସମୟରେ ସେ ଆମ
ବେଚାର୍ଯ୍ୟ ହସପିଟାଲର କାଙ୍କୁଏଲଟିକୁ ରତ୍ନବାନ୍ତି କରି ପରାମର୍ଶ ପାଇଁ ଆସିଥିଲା ।

ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଏଡ଼ମିସନ କରି ଅପରେସନ ଥିଏଟର ରେଡ଼ି କରିବାକୁ
ଜଣାଇଲି । ନିଶା ତାତ୍ରର ନିଶା ଦେବା ପରେ ପରେ ରୋଗୀର ଭବକିନା ବାନ୍ତି ହେଲା
ଓ ଡେନ୍ବରର ଖଣ୍ଡ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ରସୋଫେଗ୍ଷେପି ଆଉ ଦରକାର
ହେଲାନି ସତ, କିନ୍ତୁ ପାଣିକଳରୁ ପାଣିପରି ରତ୍ନ ତା'ର ମୁଖ ଗହୁରରୁ ଆସୁଥିଲା ।
ଆମ ହସପିଟାଲରେ ତାଙ୍କୁ ୧୨ ବୋତଳ ରତ୍ନ ଦେଲୁ ଓ ତାଙ୍କୁ ସେଷମେରି ହସପିଟାଲକୁ
ପଠାଗଲା । ସେଠାରେ ତା'ର ଛାତି ଖୋଲା ହୋଇ ଜଣାପଡ଼ିଲା, ଯେ ମୁଖ୍ୟ ଧମନୀ
ଏଓର୍ଟା ଖାଦ୍ୟନଳୀ ସହିତ ଏକ କଣା ଦ୍ୱାରା ଜାହିତ । ସେ ଦୁଇ ଅଂଶକୁ ବିଶିଷ୍ଟ
କରାଗଲା ଓ ଏଓର୍ଟା କଣା ଓ ଖାଦ୍ୟନଳୀର କଣା ସଜଢା ଗଲା । ତ ଦିନ ପରେ ସେ
ଘରକୁ ଯିବା କଥା । ସେ ଦିନ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଛାତି ଭିତରେ ଭାଯକର ରତ୍ନ କ୍ଷରଣ
ଜଣାଗଲା । ଛାତିରେ ରତ୍ନ ଭରିଯାଇଥିଲା । ପୁଣି ଅପୋରେସନ - ଖାଦ୍ୟନଳୀ ଠିକ
ଥିଲା - କିନ୍ତୁ ଏଓର୍ଟା ସର୍ଜନଙ୍କ ହାତରେ ଛିଣ୍ଡି ପଡ଼ିଲା । ଆଉ ଏକ ହମୋଗ୍ରୀଘ୍ର ଏଓର୍ଟା
ଦେଇ ଅପରେସନ ବନ୍ଦ କରାହେଲା । ଏହା ଲେଖିବାର ଉଦେଶ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାର ଜଟିଳ
ରୋଗୀ ଯେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରେ ତାହା ମୁଁ ସେ ରୋଗୀ ସଂରକ୍ଷଣରେ ଆସି ଜାଣିଲି ।

ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସେ ଗୋଟିଏ ୩୦ ବୋତଳରୁ ଅଧିକ ରକ୍ତ ବିଚିନି ସମୟରେ ଦିଆଗଲା ଓ ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ଫଳରେ ସେ ଆରୋଗ୍ୟ ହେଲେ । ସେଷମେରି ହସପିଟାଲରେ ମୁଁ ଭାସ୍ତୁଲାର ସର୍ଜରୀରେ କିଛି ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥିଲା ।

ଉର ମଧ୍ୟ ୧୯୭୮ ରେ ତା'ର ପିଏବଢ଼ି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉରୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲା - ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରିବା ଓ ଦେଶକୁ ଫେରିବାରେ ଯେତିକି ବଳକା ସମୟଥିଲା, ସେ ସମୟରେ ସେ 'ଲକ୍ଷ୍ମନ ସ୍କୁଲ ଅପ କ୍ରିପିକାଲ ମେଡ଼ିସିନ'ର 'ଏଷେମୋଲଜି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ'ରେ ଅଛଦିନ ପାଇଁ କାମ କରିଥିଲା । ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପରେ ମଶାର ଏନାଗୋମିକାଲ ଷ୍ଟର୍ଡି ତାକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଥୁରେ ସେ ଯାହା ଘୋଜଗାର କଳା - ତାହା ଆମକୁ କିଛି ପରିମାଣରେ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷିକ ସରତିସ କମିଶନର ବିଜ୍ଞାପନ ବଗାନି ଲେକ୍ଟାରାର ପାଇଁ ସେ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଉର ଲକ୍ଷ୍ମନରୁ ସେପାଇଁ ଦାରଖାସ୍ତ ଦେଇଥିଲା । ଆମର ଦେଶକୁ ଫେରିଯିବାର ଥିଲା ବୋଲି ଚିଠିପତ୍ର ଦିଆନିଆ ପାଇଁ କଟକର ଠିକଣା ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯେ କୌଣସି କାରଣରୁ ହେଉ ତାକୁ ଇଣ୍ଟରିଷିଟି ପାଇଁ ତାକରା କଟକ ଠିକଣାରେ ନ ପଠାଇ ଇଂଲଞ୍ଚ ପଠାଇଦିଆଗଲା । ଉର ଆଉ ଇଣ୍ଟରିଷିଟ୍ୟୁରେ ଯୋଗଦେଇ ପାରିଲାନି । ପରେ ଜାଣିଲାବେଳକୁ ଯାହା କ୍ଷତି ହେବାର ହୋଇପାରିଥିଲା । ପି.ଏସ୍ସି ପାଇବାକୁ ଉରକୁ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ୨ ବର୍ଷ ଲାଗିଥିଲା । ୨ ବର୍ଷ କୁନିଅର ହେବାରୁ ପ୍ରଫେସର ପଦବୀ ପାଇବାକୁ ତା କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଭିତରେ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହେଲା ନି - ସେ ସେହି ରିଡ଼ର ପଦବୀରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲା ।

ମୋର ଏହାରାଯିଏସ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ହେଲା - ଉରର ପିଏବଢ଼ି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ହେଲା - ବରମାନ ଦେଶକୁ ଫେରିବା କଥା, କିନ୍ତୁ ଏ ଭିତରେ ଜକିରୀ ପାଇଁ ମୁଁ କାନାଡ଼ାକୁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲା । କାନାଡ଼ାରୁ ମୋ ପାଖକୁ ଏମ୍ବ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ପାଇଁ ଲେଖା ଆସିଥିଲା ସାସକାତୁଯାନ ହସପିଟାଲରେ ୪ଥ୍ ବାର୍ଷକୀ ସରଜିକାଲ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ହିସାବରେ ଜାଏବ କରିବାକୁ । ଆମେ କାନାଡ଼ା ଯିବାକୁ ତାହିଁଥିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମନରୁ ପି.ଏବ.ଡ଼ି. କଳା ପରେ ଉରକୁ ମଧ୍ୟ କାନାଡ଼ାରେ ଜବ ମିଲିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥାନ୍ତା । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମକୁ ଆଉଚିକିଏ ଚିତ୍ରାକରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଝିଅ ମାମାର ଶିକ୍ଷା ସମକ୍ଷରେ ଆମେ ଯେଉଁ ବନୋବନ୍ତ କରିଥିଲୁ । ତାହା ସଂକ୍ଷେପରେ ଏଠାରେ କୁହାୟାଇପାରେ ।

କାମାଡ଼ାରେ ଚାକିରୀ ମିଳିଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ଦେଶକୁ ଫେରିବାର ପ୍ରବଳ ରହୁ ସପକ୍ଷରେ ଆଉ କେଡ଼େଟି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି । ଏସବୁ କାରଣ ମୋ ଅନୁଭୂତିରୁ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ।

ପ୍ରଥମତଃ ହେଲା - ଲଞ୍ଛନରେ ସାତବର୍ଷ ରହିବା ପରେ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଆମେ ଯେ ଇଂରେଜ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ଭାବରେ ଗଣା ହେଉନାହଁ, ତାହା ମୁଁ ଦେଶ ସମାନ ଭାବରେ ଗଣା ହେଉ ନାହଁ, ତାହା ମୁଁ ଦେଶ ଉପଳଦ୍ଧି କରିଥିଲି । ସମାନ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଇ ମଧ୍ୟ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମକୁ ସମାନ ଭାବରେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଉ ନାହଁ । ଭଲ ଭଲ ହସ୍ତପିଣ୍ଡାଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାକିରୀ ମିଳିଲେ ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଖରାପ ହସ୍ତପିଣ୍ଡାଳକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ସାମାଜିକ ପ୍ରରରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଇଂରେଜ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ହିସାବରେ ପରିଗଣିତ ହେଉ ନାହଁ । ବଜାରରୁ ଜିନିଷ କିଣିଲେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଆମର ଗୁରୁତ୍ୱ କମ ।

ଘରଭଡ଼ା ଖୋଜିଲେ ଆମ ପାଇଁ ଭଲ ଅଞ୍ଚଳ ମିଳିବା କଷ୍ଟକର କଥା । ତା ପରେ ମୁଁ ଦେଖୁଲି - ଆମକୁ ଅସମ୍ଭାନ ଆଚରଣ, ଆମ ଦ୍ୱାରା ସହନୀୟ ହୋଇପାରେ - କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୀଡ଼ିପାଇଁ ସହନୀୟ ହୋଇନପାରେ ବା ସେମାନେ ବରଦାସ୍ତ ନକରିଯାଇଛି ।

ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମ ଝିଅର ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ । ୪ ବର୍ଷ ହେଲାପରେ ଆମେ ମାମାକୁ ପିନ୍ଦଚିଲିର ଏକ ଘରୋଇ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଥିଲୁ । ସେ ସ୍କୁଲରେ ସମସ୍ତେ ଇଂରେଜ ପିଲା - ଆମ ଝିଅ ମାମା ଏକ ମାତ୍ର ଭାରତୀୟ । ତା ସାଜମାନେ ତାକୁ ବ୍ରାହ୍ମନି ବ୍ରାହ୍ମନି କହି ଚିତ୍ତେଇଲେ ଯେ ସେ ଦିନେ ଦିନେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଘରକୁ ଆସେ ଓ ତାର ଆପରି ଆମକୁ ଜଣାଉଥିଲା । ଏ ବୟସରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅସମାନ ଆଚରଣ ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିନଥିଲା । ଆମେ ସେ ଦେଶରେ ରହିଲେ ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ବହୁ ଆଶଙ୍କା ମନକୁ-ଆସିଥିଲା ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟକଥା ହେଲା - ପୁଅ ଦେବୁ ଦେଶରେ ଅଛି । ନନା ବୋଉ ତାକୁ ଚୁନି ସହିତ ଆମ ପାଖକୁ ପଠାଇନଥିଲେ । ତା ପାଇଁ ଆମର କର୍ଜବ୍ୟ ଅଛି ।

ସବୁତାକୁ ଆମର ବଡ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ମା', କବେଳ, ତାର ଉତ୍ତରାମାନେ
ଆମକୁ ଆଗ୍ରହୀର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆମର ଆହୁରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ
ଥିଲା । ସେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମେ ଦେଶକୁ ନ ଫେରିଲେ ତା'
ହେବ କେମିତି ? ସେମାନଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ ଆମକୁ ଦେଶକୁ ଫେରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲା ।

ଶେଷରେ ଠିକ୍ କଲୁ ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରିବୁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନରୁ ଜଙ୍ଗିଘ୍ୟୁସିଯାନ ଏଯାର ଲାଜନ୍ତରେ କାଇରୋ ଓ ଆବୁଧାବି ଦେଇ
ବିମ୍ବ ଆସିଲୁ ୧୯୭୮ରେ ।

ଚେତ୍ତବୋର୍ଷ ଏତିନ୍ତ୍ୟ, ଯେଉଁଠି ରହିବା ପରେ ଜୀବନର ସୁବିଧା ସମୟ
ଆସିଥିଲା - ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲାବେଳକୁ ମୋର ଆଖା ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା ।

ପରେ ଅବଶ୍ୟ ୧୯୮୯ରେ ଯ୍ୟୁକେ.ଆଡ଼ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ, କାମରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ
ଯାଇ ମୁଁ ସେ ଘର ଦେଖି ଆସିଥିଲା । ମିଷ୍ଟର ସ୍ଥିଥ ଆଉ ନ ଥିଲେ । ସେ ଘରର
ମାଲିକନା ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ।

● ● ●

ସୁଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପରେ ପ୍ରଥମ ସମସ୍ୟା

ମେ ୧୯୭୮ରେ ଆମେ ବୟେର ସାନ୍ତାକୁଳ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ଅବତରଣ କଲୁ । ବିଳାତରେ ମୁଁ ପହଞ୍ଚଥିଲି ୧୯୭୦- ଜାନ୍ମସାରି ମାସରେ । ଉର ମୋ ସହିତ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୭୧ରେ ଏନିସ୍କଳେନ୍ଦ୍ରରେ ଯୋଗଦେଲା । ଫାର୍ମ ୭-୮ ବର୍ଷପରେ ଦେଶ ମାଟିରେ ପାଦ ଦେଲାବେଳକୁ ଆମକୁ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଆସିଲା, ତାହା ବର୍ଷନା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଦେଶକୁ ଫେରିପାରିବୁ କି ନାହିଁ - ଏ ସଦେହ ମଧ୍ୟ ମନରେ କେବେ କେବେ ଉଙ୍କି ମାରିଥିଲା । ତେଣୁ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଯିବା ନିର୍ମା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ହେଲା ।

ବୟେର ଭିକ୍ଷୁରିଆ ଟାରମିନାସ ପାଖରେ ଆମେ କୌଣସି ଏକ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ସେ ସମୟରେ ଆମର କୌଣସି ସମର୍କୀୟ ଲୋକ ବୟେରେ ରହୁନଥିଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ଆମର ଯେଉଁ ଘର କରଣା ଜିନିଷ ଥିଲା ତାକୁ ଆମେ ଜାହାଜରେ କଲିକତା ଆସିବା ପାଇଁ ବୁକ୍ କରିଦେଇ ଆସିଥିଲୁ । ଆମର ଘର କରଣା ଜିନିଷ ଭିତରେ ଥିଲା - ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିରିଓ ଗ୍ରାମ (ପାଇ କମ୍ପାନୀର), ରକ୍ଷାରକ୍ଷି କରିବାକୁ ଏକ କୁକିଂ ରେଞ୍ଜ, ଚେପରେକର୍ଡର, ବହିପତ୍ର, ବାସନକୁସନ, ଟାଇପ୍ ମେସିନ, ଝାଇଡ଼ ପ୍ରୋକ୍ରେକ୍ସନ ଓ ସ୍ଟ୍ରିବ ଲତ୍ୟାଦି ଓ ଆମର ଲୁଗାପଚା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ଆମର ସ୍ଵର୍ଗ ସହିତ ଅର୍ଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ନା କିଛି ଉପହାର କିଣିଥିଲୁ । ରାଜାବଚିତା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ରେଟ୍ରିଜେରେଟର ମଧ୍ୟ ଆଣିଥିଲୁ । ଏ ସବୁ ଜିନିଷ କଲିକତାରୁ ମୋର ସଂଗ୍ରହ କରିବା କଥା - ବାସନ୍ଧାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହିସାବରେ ଆମକୁ କଷମ ଦିଇବି ପଡ଼ିବାର ନ ଥିଲା । ଉର ତା' ସହିତ ଗୋଟିଏ ସିଙ୍ଗଲ ଲେନ୍ଦ୍ର ରିଫ୍ଲେକ୍ସର ପ୍ରାକଟିକା କେମେରା ଆଣିଥିଲା । ତାହା ଜର୍ମାନୀ ତିଆରି ।

ବୟେରୁ କଲିକତା ରିଜାରତେସନ ପାଇବାକୁ ଆମକୁ ୨ ଦିନ ଲାଗିଲା । ତା' ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଷେସନରେ ବହୁତ ଅନ୍ତରୋଧ ଓ ଅଛ କିଛି ଲାଞ୍ଚ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଲୟା ତ୍ରେବ ଯାତ୍ରା ବୟସରୁ କଳିକତା ମାମାକୁ ସେତେ ପସନ୍ଦ ସୋଇନଥୁଲା । ଦେଶରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ପୋଷାକପତ୍ର ଦେଖୁ ତା'ର କୌତୁହଳ ବଢ଼ିଲା ଓ ସେ ପଚାରୁଥୁଲା ଏମାନେ ସବୁ ଏମିତି ‘ନେକେଡ଼ି’ କାହିଁକି ଅଛନ୍ତି ।

ଆମେ ହାଓଡ଼ା ଷେସନରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଆମକୁ ସ୍ଵାଗତ କରିବାକୁ ଉଚର ବଢ଼ି ଭଉଣୀ ଓ ଭିଣୋଇ ଶ୍ରୀ କର ଭାଇନା ଓ କୁନି ନାନୀ ଷେସନରେ ଥିଲେ । ଆମର ତ୍ରେବ ସମର୍କୀୟ ଖବର ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବୟସରୁ ଜଣାଇଥିଲୁ ।

ଭାଇନା ଓ ନାନୀଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ତାଙ୍କର ଭଡ଼ାଘର ବେହେଲାକୁ ଆସିଲୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଗୋଟିଏ ରାତି ରହିଲୁ । ଦେବୁ ପାଇଁ କଳିକତାରୁ ଏକ ଖେଳନା ମଚର ଗାଢ଼ି କିଣିଥିଲୁ ।

ସେହି ଗୋଟିଏ ରାତିରେ ମଣାଙ୍କ ଉପଦ୍ରବରେ ମୋର ଓ ମାମାର ଦେହସାରା ମଣା କାମୁଡ଼ା ନାଲିଦାଗ ଭରି ଯାଇଥିଲା ।

ତା ପର ଦିନ ପୁରୀ ଏହିପ୍ରେସରେ କଟକ ଆସିଲୁ । ତୁକ ଓ ବାବୁନି ଆମକୁ ଷେସନରୁ ରାଜାବଚିତା ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଲେ । ରାଜାବଚିତାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ । ମୋ ମା ଓ ଭଉଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ପୁଅ ଦେବୁକୁ ଦେଖିଲୁ - ସେ କିନ୍ତୁ ଆମକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନଥିଲା । ଆମେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଥିଲା ବେଳେ ପମି ଓ ଚୁନିର ବିବାହ କଥା ଲେଖିଛି । ବାବୁନି ବାହାଘର ମଧ୍ୟ ଆମେ.ଲଣ୍ଡନରେ ଥିବା ସମୟରେ ହୋଇଥିଲା । ରେଣ୍ଟକୁ ପ୍ରଥମ କରି ଦେଖିଲୁ । ରେଣ୍ଟ ବାବୁନି ବିବାହ ତାରିଖ ଥିଲା ୧୯-୭-୧୯୭୭ । ବାବୁନି ରେଣ୍ଟଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପୁଅ ମୁନୁର ଏକୋଇଶା ଆମେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପାଇଁତ ହେଲା ।

ରାଜାବଚିତାରେ ଅଛ କେତେଦିନ ରହିଲା ପରେ ଆମ ଗାଁ ଦୁର୍ଗାପୁର ଯିବାକୁ ପ୍ରେଗ୍ରାମ କଲୁ । ମା', କାଉଁଲି ଓ ବେଜ ଆମ ଆଗରୁ ଦୁର୍ଗାପୁର ଗଲେ । ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ମା', ଆର୍ଟକକେଇ ଆଦିକୁ ଦେଖାକରିବା କଥା । ତୁକ ତା'ର ଅପିସ ଜିପରେ ଆମକୁ ଦୁର୍ଗାପୁର ନେଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ମେକାନିକାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହିସାବରେ ନେସନାଲ ହାଇଇଏ ଡିଜିଟନରେ କାମ କରୁଥିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପୁରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଯାହା ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ମା' ଓ କବେଇଙ୍କ ଭିତରେ ସମର୍କ କିଛି ଭଲ ନାହିଁ । କକେଇ ଅଳଗା ରହାବଡ଼ା କରି ଖାଉଛନ୍ତି । ଯେଉଁ
(୧୫୭)

ଦିଅର ଭାଇଜ ୧୯୪୧ରୁ ସବୁପିଲାଙ୍କର ଦୀନିତି ନେଇ ଏକ ସାହରେ ଏକ ମନରେ ଘର ଚଳାଇ ଆସୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏ ମତାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟିଛେଲା କିପରି ? ଆର୍ଦ୍ଦକକେଇ ଥିଲେ ଅବିବାହିତ । ଆମ ୨ୟ କକେଇ ବିପନ୍ନିକ ଛେଲା ପରେ ଯେମିତି ମୋ ମା' ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଶ୍ରିତ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ମୁତ୍ତ୍ୟପରେ ତାଙ୍କ ଶାନ ଆର୍ଦ୍ଦକକେଇ ପୂରଣ କରିଥିଲେ । ବଡ଼ ଭାଇ ହିସାବରେ ମୋ ବାପା ଆର୍ଦ୍ଦକକେଇକୁ ବେଶ୍ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ଆମ ପାଖରେ ରହିବା ଦିନଠାରୁ ମା' ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସବୁ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝୁଥିଲା । ନିଜ ପିଲାଙ୍କ କଥା ପଛକୁ ପକାଇ କକେଇଙ୍କ କଥା ଆଗ ବୁଝୁଥିଲା । କକେଇକୁ ଭଲ ମନ ଉପଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଉଥିଲା । ଆର୍ଦ୍ଦକକାଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ସେ ମା' ହିସାବରେ ପୂରଣ କରୁଥିଲା । ୧୯୪୧ ପରଠାରୁ ବା ମୋ ବାପାଙ୍କ ମୁତ୍ତ୍ୟପରଠାରୁ ମା' ଓ କକେଇଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଆମର ସବୁ ଭାଇଭଉଣୀ ବଢ଼ିଥିଲେ । ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ଏ ମନୋମାଳିନ୍ୟ କାହିଁକି ?

ଆମେ ଇଂଲଞ୍ଚରେ ଥିବା ସମୟରେ ଚିଠିରେ ଯେ ଏ ମତାନ୍ତର କଥା ଆମକୁ ଜଣା ନ ଯାଇଛି ତା' ନୁହେଁ ବରଂ ମୁଁ ଇଂଲଞ୍ଚରୁ କକେଇକୁ ବୁଝେଇ ସୁଝେଇ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲି । ମୁଁ ପହଞ୍ଚିବା ଯାକେ ମିଳିମିଶି ରହନ୍ତି ବୋଲି ସବୁଥିରେ ଲେଖୁଥିଲି ।

ବିଲାତରେ ଖବର ପାଇଥିଲୁ ମୋର ସାନ ଭାଇ ବସନ୍ତର ବିଭାଗର କଥା - କଷ୍ଟପୂର ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଝିଅ ସହିତ । ପ୍ରପାବ ମୋର ବସ୍ତୁ ରସାନନ୍ଦ ଲେଜା ଦେଉଥିଲେ । ଭାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ସିଂହ ସେ ସମୟରେ ଥିଲେ ଡିଶା ମନ୍ତ୍ରାମଣିଲରେ ରେତିନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ନାଲମଣି ରାଉଚାନ୍ । ଏ ଥିଲା କଂଗ୍ରେସ ପାର୍ଟିର ସରକାର । ଭାଇ ଏ ବିବାହରେ ଆର୍ଦ୍ଦକ ସହ୍ୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଭଲ ଶାହୀ ଓ ବେକ ପାଇଁ ହାର ଆମ ଘର ତରଫରୁ ବେହୁକୁ ଦେଉଥିଲେ । ବସନ୍ତର ବିଭାଗର ୧୯୭୩ରେ ହୋଇଥିଲା ।

ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କକେଇ ହୁଏତ କେତେ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ମା'ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଘରେ ଅଲଗା ରାଶି ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଆମ ଭାଇ ଭଉଣୀକୁ ବେଶ୍ ଆଦର କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମତାନ୍ତର ମା' ସହିତ ।

ମୋର ଆଶାଥିଲା ମୁଁ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରିବି ।

(୧୪୩)

ବୁର୍ଗପୁରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଆର୍ଦ୍ଦକାଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୋତେ ଦେଶ ଚିତ୍ତାକରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଦେଖିଲି ଲଣ୍ଠନରେ ଆମେ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟା ରିତର ଦେଇ ଯାଇଥିଲୁ ଏ ସମସ୍ୟା ତାତାରୁ ଅଧିକ । ତଥାପି ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ମୁଁ ଆଶାବାଦୀ ଥିଲି ।

ଆର୍ଦ୍ରାଣ ମିଶ୍ର ମୋ ବାପାଙ୍କର ୪୫ ବୀର - ୪୮ ବୀର ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ଵ ପୌଷ୍ଟ୍ୟପୁତ୍ର ହୋଇ ତାଙ୍କ ମାଉସୀ ଘରକୁ ଯିବାକଥା ଆଗରୁ କହିଛି । ମାଉସୀଙ୍କ ଘରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ଵ ପାଠ ପଡ଼ି, ଜଇମାନ କାମ ଆଦି ଶିକ୍ଷା ଓ ଚାଷବାସ କରି ଭଲରେ ଚଳିଲେ । ମାଉସୀଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମର୍ପଣ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟଭାଇମାନଙ୍କ ଜିତରୁ କୃପାୟିନ୍ଦ୍ର, ସଦାଶିବ ଓ ରସାନନ୍ଦ ଆଦି ସମସ୍ତଙ୍କର ବାହାଘର ବଦୋବସ୍ତ ବାପାଙ୍କ ଯୋଗୁ ହୋଇପାରିଥିଲା । ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟ ପରେ ରସାନନ୍ଦ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ପୁନଃବିବାହ କରିଥିଲେ । ସଦାଶିବ ବିପର୍ହିକ ହେଲାପରେ ଆଉ ବିବାହ କରିନଥିଲେ ।

ଆର୍ଦ୍ରାଣଙ୍କ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇନଥିଲା । ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା କିଛି ନ ଥିଲା । ଗାଁ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ମଧ୍ୟ ସେ ପଡ଼ିନଥିଲେ । ପରଥବସାରେ କେବଳ ତାଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ ସେ ଲେଖି ପାରୁଥିଲେ । ବାପା ଓ ପ୍ରଥମ କକେଇଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ସବୁ ସେ ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ବସିବାକୁ ରାଜିନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କର ସ୍ଵେଚ୍ଛା ତାଙ୍କ ମା' ପାଖରେ ଉଚ୍ଚି ରଖିଥିଲା । ସମବ୍ୟଷ୍ଟ ପିଲାଙ୍କ ସାଜରେ ଖେଳାବୁଳାରେ ତାଙ୍କର ସମୟ କରୁଥିଲା । ମୋ ମା' ପାଖରୁ ଶୁଣିବା କଥା ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ସବୁ ସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ ନାହିଁ । ପାଖ ଗାଁ ଅସ୍ତପୁରା ଅପେରା ପାର୍ଟିରେ କୁଆଡ଼େ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟ ପରେ ଘରେ ଅନ୍ୟଭାଇମାନଙ୍କର ଅପ୍ରିୟ ହୋଇ ଘର ଛାଡ଼ି କଲିକତା ଚାଲିଗଲେ ।

କଲିକତାରେ ଘରୋଇ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ହିସାବରେ କାମ କରୁକରୁ ରୋଷେଯା ହୋଇ ସେଠାରେ କିଛି ବର୍ଷ କାଟିଲେ । କେତେବର୍ଷ କଲିକତାରେ ଥିଲେ ମୁଁ ଜାଣିନି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁଁ ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିଲାବେଳେ ଦେଖୁଥିଲି । ପୁଣି ଦେଖିଲି ମୁଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ । ତେଣୁ ମୋତେ ଲାଗୁଛି ପ୍ରାୟ ୮-୯ ବର୍ଷ ସେ ବାହାରେ ରହିଗଲେ । ମୁଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ଯେଉଁ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲେ, ତା' ପରେ ମଧ୍ୟ କଲିକତା ଯାଇଥିଲେ । ଭିଜି ଜନ ନାମକ ଏକ ଆଇଲୋ ଜଣିଆନଙ୍କ ଘରେ ସେ ରୋଷେଯା କାମ କରୁଥିଲେ । କଲିକତାର ସେହି ସାହେବଙ୍କ ସହିତ ସେ ଦିଲ୍ଲୀ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ । ଏ ହେଲା ମୋର

ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀର କଥା - କଲିକତାର ତାଙ୍କ ଠିକଣା ମୋତେ ଜଣାଥିଲା । ମୁଁ ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ଜଣେ ସହପାଠୀଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଘରେ ନିଜଣାର କଲିକତା ତାଳି ଯାଇଥିଲୁ । ଏ ଥିଲା ମୋର ଆଉ ଏକ ଦୁଃଖାହସିକ ପଦକ୍ଷେପ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଛୁ ଜ୍ଞାନକୁ ଆଧାର କରି ଆମେ କଲିକତା ଗଲୁ । ଆମକୁ ବଜଳା କହି ଆସୁନଥିଲା । କଲିକତାରେ ଖୋଜି ଖୋଜି ତାଙ୍କ ଠିକଣାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ । ଆମକୁ ସେଠାରେ ୭/୮ ଦିନ ରଖିଲେ । ଆମେ ନିଜେ ନିଜେ କଲିକତା ବୁଲି ଦେଖୁଥିଲୁ । ସେ ସମୟରେ ବାରକପୁରରେ ଗାନ୍ଧୀ ମେମୋରିଆଲ ବିଲଡ଼ିଂର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉପବିନ୍ଦୁ ଜବାହାରିଲାଲ ନେହେତୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆମେ ଲୋକେଳ ତ୍ରେତାରେ ବାରକପୁର ଯାଇଥିଲୁ ଓ ସେଇଦିନ ଫେରି ଆସିଥିଲୁ । ଫେରିବା ବାଟରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ, -ପାର୍ଟିର ଏକ ପ୍ରସେସନରେ ଚିଅର ଗ୍ୟାସ ଛାଡ଼ାଯାଇଥିଲା । ତା' ଭିତରେ ଆମେ ରହିଯିବାରୁ ଆଖୁ ଜଳିଲା ଓ ବହୁତ ଲୁହ ବାହାରିଲା । ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରି ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଯାଇ ନିଜକୁ ରକ୍ଷାକଲୁ ଓ ପରେ କକାଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପୂଜାଛୁଟି ଶେଷ ହୋଇଆସୁଥିବାରୁ ଆମେ ଗାଁକୁ ଫେରିଲୁ । ଗାଁକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ସେ ମୋତେ ରୁଆ ତ୍ରଙ୍କ କିଣି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ତ୍ରଙ୍କଟିକୁ ମୋ ସାନଭରଣୀ ରାଧାର ବିବାହରେ ତା'ର ଲୁଗାପଟା ଭରାଯାଇ ତା' ଶାଶୁଦ୍ଧରକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀରେ ମୁଁ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ମୋର ମାଇନର ବୁଝି ମିଲିବା ବନ୍ଦ ହେଲା ମାଇନର ବୁଝି ୮ମ ୯ମ ଓ ୧୦ମ ଶ୍ରେଣୀଯାକେ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ତା'ର ପରିମାଣ ଥିଲା ମାସକୁ ୮ ଟଙ୍କା ସେହି ଟଙ୍କାରେ ଆମର ମେସ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଲିଯାଉଥିଲା । ୧୧ଶ ଶ୍ରେଣୀରେ କେମିତି ଚଲିବି ବୋଲି କଲିକତାକୁ ଆର୍ବକକେଇଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିଥିଲି । ସେ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀରେ ମୋତେ ମାସକୁ ୮ ଟଙ୍କା କରି କଲିକତାରୁ ଓ ପରେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ପଠାଉଥିଲେ । ସେ ଟଙ୍କା ଭି.ଭି.ଜନ ସାହେବଙ୍କ ପାଖରୁ ଆସେ ବୋଲି ମନିଅର୍ଦ୍ଦର ଫର୍ମରେ ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି । ତାଙ୍କର ଏ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ମୋର ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଲିଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତବେଳକୁ ସେ ଗାଁରେ ଥିଲେ ଓ ସେ ଆଉ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ବାହାରକୁ ଯାଇନାହାଁନ୍ତି ।

ମୋର ଆଜ୍ଞାଯସି ପାଏ, ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ପାଠ ମନ୍ତ୍ରା ଚାକିରୀରେ ଯୋଗଦାନ ମୋର ବିବାହ ଓ ବିଳାତ୍ୟିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଆମର ମୁରବୀ ହିସାବରେ ଗଣା ହେଉଥିଲେ ।

ମା' ଓ କକେଜଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯନ୍ତ୍ରର ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହେଲେ ମୁଁ ରହୁଥିଲି ବାହାରେ । ମୁଁ କେବଳ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧାରେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ପାରୁଥିଲି । ଘର ଚଳିବା ପାଇଁ ଜଂଲଷ୍ଟରୁ ଯେଉଁ ଚଙ୍ଗା ପଠାଉଥିଲୁ ତା' ମଧ୍ୟ କକେଜ ନାମରେ ପୋଷାଳ ଅର୍ଦ୍ଧର ଆସୁଥିଲା । କକେଜ ତାକୁ ଦେଖାଇ ବେତନଟୀ ପୋଷ ଅଫିସରୁ ଚଙ୍ଗା ଆଶ୍ରୁଥିଲେ ।

ଆର୍ଜକକ ଘରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ପିତୃଷ୍ଠାନୀୟ ଶୂନ୍ୟତା ପୂରଣ କରୁଥିଲେ ଓ ମା' ତା'ର ଦାୟିତ୍ବ ମା ହିସାବରେ ଚଳାଉଥିଲା । ଆର୍ଜକକା ଥିଲେ ବଦରାଗୀ - ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାରେ ରାଗନ୍ତି ଓ ପରେ ମା' ବୁଝା ବୁଝିକଲେ ତୁପ ରହୁନ୍ତି । ଗାଁରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ କଳି କରନ୍ତି । ମା' ଯାଇ ସେ ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରେ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷତଃ ବେଜ ବିଜୟକୁ ସେ ନିଜର ପ୍ରାଣଭରି ଭଲପାଉଥିଲେ । ମୋ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ବହୁତ ଶ୍ରୀରାଧାର ମୁଁ ଜାଣିଛି ।

ଏମିତି ସମ୍ପର୍କ ଯାହାକି ୧୯୪୧ ସାଲରୁ ରହି ଆସିଥିଲା, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଶ୍ରମ ଆସିଲା କାହିଁକି ? ମୁଁ ଶୁଣିଲି ୧୯୭୪ ସାଲରୁ ସେ ଅଳଗା ରାଶିଖାଇଲେ । ତାଙ୍କ ରନ୍ଧାରୁ ସେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମାନେ ବେଜ ବିଜୟକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଆଦର ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ମୋଟା ମୋଟି ମା' ସହିତ ତାଙ୍କର ଅପଢ଼ କାହିଁକି ? ମୋ ମାଆ ସହିତ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଦିଅର ଜାଉଜ ସମ୍ପର୍କ ସିନା କିନ୍ତୁ ସେ ମା'ଙ୍କୁ ମାତୃଷ୍ଠାନରେ ଦେଖୁଥିଲେ ଓ ମୋ ମା' ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ତା'ର ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲା ହିସାବରେ ଦେଖୁଥିଲା । ସମ୍ପର୍କରେ ଏ ତିତା ଆସିଲା କାହିଁକି ?

ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ଉରର ପାଇବାକୁ ମୋତେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ପଡ଼ିଲାନି । ସାତ ଆଠ ବର୍ଷ ଧରି ଦେଶରୁ ମୋର ଅନୁପର୍ଦ୍ଦିତି, ମୋ ମା'ର ସାମାଜିକ ଦୃଢ଼ତାରେ ଆଶ୍ରମ ଆଣିଥିଲା । ଗାଁରେ ମା'ର ପ୍ଲାନ ଆଉ ପୂର୍ବରଳି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନ ଥିଲା । ସେ ଥିଲା ଦୁର୍ବଳା, ସ୍ଥାମୀ ନାହିଁ - ବଡ଼ ପୁଅ ବିଦେଶରେ, ଫେରିବକି ନାହିଁ ସହେଲି - ଅନ୍ୟ ପୁଅ ଘର କଥା ବା ମା' କଥା ବୁଝିବାକୁ ଆସି ପାରୁନି - ତେଣୁ କିଛି ବୁଝ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ଏହି ଅବସ୍ଥାର ସୁଯୋଗ ନେଲେ । ଦୁନିଆରେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ଅଭାବ ନାହାଁନ୍ତି । ଶେଷରେ ନିଜର ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁତା କଲେ ।

ସେହି କେତେକ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ଆମର ଆର୍ଗ୍ରକକାଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କଲେ । ତାଙ୍କର ମନ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ କକାଙ୍କର ମାନସିକ ଶତ୍ରୀ ନ ଥିଲା । ମା'ର ଉପଦେଶ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ କାମ କଲାନି ।

ପ୍ରଥମେ ଆର୍ଗ୍ରକଙ୍କ, ଗାଁରେ ଯେଉଁ ହାତସ୍ତୁଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା - ତା'ର ସଭାପତି ହିସାବରେ ଗ୍ରୁହଣ କଲେ । ପ୍ରସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ନିଜର ଯାହା ଜମିବାଢ଼ି ଅଛି ତାକୁ ବିକ୍ରି କରି ସ୍କୁଲକୁ ଦାନ କରିବାକୁ କୁହାଗଲା । ଆର୍ଗ୍ରକକାଙ୍କର ନିଜର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ତ ନ ଥିଲା; ତାଙ୍କର ବିବେକ ଶତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଲୋପ ପାଇଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଏ ପ୍ରସାବରେ ରାଜି ହେଲେ । ତାଙ୍କ ଭାଗର ଜମି ବିକିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା - କିମିବାକୁ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଆଗେଇ ଆସିଲେ । ଆମର ଭଲ ଜମି ବାରମାଣିଆ, ତେବୁଳିପଦି ଜମି ଗାଁରେ ଲୋକେ ଶୁସିରେ କିଣି ନେଲେ । ମା'ର ଆପରି ହେଲା - ଏ ଜମି କାହିଁକି ବିକିବ - ଏ ପିଲା ହୁଆ ଓ ଆମେ କେମିତି ଚଳିବୁ । ସେ କଥା ଆଉ କକାଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କଲାନି । ଏହି ଜମିବିକା ଯୋଗୁଁ ପରେ ମା' ସହିତ କକାଙ୍କର କଥାବାର୍ଗା ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଆର୍ଗ୍ରକକା ଥିଲେ ଅବିବାହିତ - ଆଗରୁ କହିଛି । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ କନ୍ୟାପାତ୍ର ନ ମିଳିବା କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ ମା'ଠରୁ ଶୁଣିଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ସବୁ ବିବାହ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଡ଼ ହେଉଥିଲା । କକାଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଦେଖି ଝିଅ ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନ ଥିଲା । ତା ପରେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ବିବାହ କରି ଘର ଦ୍ୱାରା କରିବା କଥା ସେ ସମୟରେ ସେ କଳିକତା ଦିଲ୍ଲୀ ବୁଲିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ବିବାହ ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥିଲା । ପ୍ରାସ୍ତୁ ବୟସଙ୍କର ଆଉ ବିବାହ ପ୍ରସାବ ଆସେ ନି ।

କିନ୍ତୁ ଗାଁର ପୁଣି କେତେକ ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ ବାହା ହେବାକୁ । ଆମ ପାଖ ଗାଁ ରଙ୍ଗପାଣିର ଜନେକ ସରକାରୀ ୪ର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଏକ ସ୍ବାମୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଝିଅ ସହିତ ବିବାହ କରାଇବାକୁ ଗାଁର କିଛି ଖଳପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ପ୍ରସାବ ଦେଲେ । ସେ ସ୍ଵାମୀର ପୂର୍ବବିବାହରୁ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରଗୋଚନାରେ ଆର୍ଗ୍ରକଙ୍କ ବିବାହ ପାଇଁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଏଠାରେ ସେହି ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକଙ୍କ ନାମ ଲୋକ୍ଷବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ।

(୧୫୭)

୧୯୭୮ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ମୁଁ ଯେବେ କକେଇଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗାଁକୁ
ଯାଇଥିଲି ଏହା ହେଲା ସେହି ସମୟର କଥା । କକେଇଙ୍କ ସହିତ ସବିଶେଷ ଆଲୋଚନା
କଲି । ବିବାହ ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତ ବୟସ ଥାଏ । ଏବେ ବିବାହରୁ ପିଲାଜନ୍ତୁ ହେଲେ
ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବାର ବୟସ ନ ଥିବ । ୭୦/୭୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବିବାହ
ଆଦୌ ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । ତା ବ୍ୟତୀତ ତୁମେ କାହିଁକି ବିବାହ କରିବ ? ଆମେ ତ
ତୁମର ପୁଅ ଛିଅ ଅଛୁ - ତୁମର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଆମେ ବୁଝିବୁ । ତୁମର ଯଦି ମା’
ସହିତ ନିହାତି ଅପଡ଼ ମୁଁ ତା’ର ବଦୋବସ୍ତ କରିବି । ତୁମେ ମୋ ପାଖରେ ରହିଲେ -
ମା ଗାଁରେ ରହିବ । ତୁମେ ଗାଁରେ ରହିଲେ ମା’ ମୋ ପାଖରେ ରହିବ । ଏହି ବଯୋବସ୍ତ
ଯେତେବେଳେ ତାହିଁଲେ ବଦଳି ପାରିବ । ତୁମକୁ ମୋର ଅନୁରୋଧ - କକେଇଙ୍କର
ପାଦ ଧରି ଅନୁରୋଧ କଲି - ମୁଁ ବର୍ଷମାନ କଟକରେ ମୋର ଶଶ୍ଵରଘରେ ପିଲାହୁଆଙ୍କୁ
ଧରି ରହିଛି । କଟକରେ ଭଡାଘରର ସନାନ ନେଉଛି । ଖୁବସମ୍ବବ ୧୫ ଦିନ ଭିତରେ
ଘର ମିଳିଯିବ । ତା’ପରେ ମୁଁ ଆସି ତୁମର ଜଛା ଅନୁସାରେ ତୁମକୁ ମୋ ପାଖକୁ
ନେବି ବା ମାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ନେବି ଓ ତୁମର ଗାଁରେ ଚଳିବାର ବଦୋବସ୍ତ କରିବି ।
ତୁମେ ଦୁଇ ଜଣୟାକ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ତାହିଁଲେ ତା’ ବି କରିବି । ଦୁଇ ଜଣ
ଯାକ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ । ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ଆର୍ତ୍ତକକଙ୍କର ପାଦ ଧରି ଅନୁରୋଧ
କଲି ତୁମେ ମୋତେ ଆଉ ୧୫ ଦିନ ସମାପ୍ତ ଦିଅ । ମୁଁ ଘରଟିଏ ଭଡାନେଇ ପୁଣି
ତୁମମାନଙ୍କୁ ନେବାକୁ ଆସିବ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କକେଇ ମୋର କଥା ଏହି
ପାରିନଥିଲେ । ମୋ କଥାରେ ହଁ କଲେ । ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବା ଆଶାଧରି
ଆମେ ସବୁ କଟକ ଫେରିଆସିଲୁ । ବେଜ ଓ ମା’ ଗାଁରେ ରହିଲେ ।

କଟକରେ ବିନୋଦ ବିହାରୀରେ ଭଡାଘର ବଦୋବସ୍ତ ହେଲା । ଏ ଭିତରେ
ଗାଁରୁ ଆମର ପୂର୍ବର ଜଟ ବିଛଣା ଓ କିଛି ବାସନ କୃସନ ଆଣି ଭଡାଘରେ ରହିବାର
ବଦୋବସ୍ତ କଲୁ ।

ଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିଥାରି ମୁଁ ଗାଁକୁ ଗଲି ମା’ ଓ କକେଇଙ୍କ ଜଛା ଅନୁସାରେ
ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ବା ଜଣଙ୍କୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ କଟକ ଆଣିବି ।

ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଗାଁରେ ଥିଲି - ସେଇ ଦିନ ଗୋଟିଏ ଛପର ଗାଡ଼ୀରେ ସ୍ବାମୀ
ପରିତ୍ୟକା ସେ ସ୍ବୀଳୋକ ଓ ତା’ର ପୂର୍ବ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପରୁ ଜନ୍ମିତ ପୁଅ ଓ ସେ ସ୍ବୀର ବାପା

(୧୫୮)

ମମସ୍ତକ ସହିତ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ଉରର ପଚ ଦୂର ଦେଇ ଆମର ଦାଷ୍ଟଗରେ
ପ୍ରବେଶ କଲା । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମୋତେ ବଡ଼ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା ।

ଆର୍ରକକାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସବୁ ସମ୍ପର୍କ ସେଇ ଦିନଠୁ କଟିଗଲା । ମୁଁ ଆଉ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖନି ବା ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଦେଖୁ ନାହାଁଛି । ପରେ ଗାଁରେ ତାଙ୍କୁ ଚକ୍ରବାକୁ
ଅସୁବିଧା ହେଲା - ସର୍ବାର ଘର ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଖଳାଡ଼ି ଯାଇ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ଘରେ
ରହିଲେ । ପୂର୍ବ ସ୍ଥାମୀ ପରିତ୍ୟଗା ସ୍ଥାଳୋକ ଜଣକ ଅର୍ରକକାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ଭାବରେ ରହି
ତାଙ୍କ ଘରେ ଗୋଷ୍ଠେଇବାସ କଲା । ଓ ଆର୍ରକକା ବାହାର କାମ ଚଲେଇଲେ । ପରେ
ଆର୍ରକକାଙ୍କ ପଚୁ ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ପୁତ୍ରସତାନ ହେଲା ବୋଲି ଶୁଣିଥୁଲି ।

ଶେଷରେ ରାଜୟମ୍ଭା ରୋଗରେ ଉଦଳା ତାତ୍ତ୍ଵର ଜ୍ଞାନରେ ତାଙ୍କର ମୁତ୍ୟଖବର
ମୁଁ ପାଇଥୁଲି ।

ବାପା ମା'ଙ୍କ ଶ୍ରାବ ଦିନ ଆମର ପିତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶ୍ରାବ ଦେବାବେଳେ ଆର୍ରକକାଙ୍କ
ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଶ୍ରାବ ଉପରି ଦିଏ । ସେତିକିରୁ ମୁଁ ଆଉ ଅଧିକ କରିପାରିନି ।

ତାଙ୍କର ଜାହାନ୍ତିକ ଘରେ ତାଙ୍କର ସେହି ରକ୍ଷିତାସ୍ଥା ଓ ଦୁଇ ପିଲା ଆସି ମୋ
ପାଖରେ ରହିଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ସେ ଖବର ମୁଁ ପାଇଥୁଲି । ତଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧାଥାଳୀ
ମୋତେ ପାଠପଢାଇ ସେ ମଣିଷ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ମୋର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାର ସୁବିଧା ସେ ନିଜେ ଛିନ୍ନ କରିପାରିଛନ୍ତି ।
ଆଉ ପଛକୁ ଦେଖିବାର ଅବକାଶ ନାହିଁ ।

● ● ●

୧୯୭୮ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ମୁଁ ଯେବେ କକେଜଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲି ଏହା ହେଲା ସେହି ସମୟର କଥା । କକେଜଙ୍କ ସହିତ ସବିଶେଷ ଆଲୋଚନା କଲି । ବିବାହ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୟସ ଥାଏ । ଏବେ ବିବାହରୁ ପିଲାଜନ୍ମ ହେଲେ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବାର ବୟସ ନ ଥିବ । ୭୦/୭୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବିବାହ ଆବଶ୍ୟକ ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । ତା ବ୍ୟତୀତ ତୁମେ କହିବି ବିବାହ କରିବ ? ଆମେ ତ ତୁମର ପୁଅ ଝିଅ ଅଛୁ - ତୁମର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଆମେ ବୁଝିବୁ । ତୁମର ଯଦି ମା' ସହିତ ନିହାତି ଅପତ ମୁଁ ତା'ର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିବି । ତୁମେ ମୋ ପାଖରେ ରହିଲେ - ମା ଗାଁରେ ରହିବ । ତୁମେ ଗାଁରେ ରହିଲେ ମା' ମୋ ପାଖରେ ରହିବ । ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଚାହିଁଲେ ବଦଳି ପାରିବ । ତୁମକୁ ମୋର ଅନୁରୋଧ - କକେଜଙ୍କର ପାଦ ଧରି ଅନୁରୋଧ କଲି - ମୁଁ ବର୍ଷମାନ କଟକରେ ମୋର ଶଶୁରଘରେ ପିଲାଛୁଆଜୁ ଧରି ରହିଛି । କଟକରେ ଭଡାଘରର ସନ୍ଧାନ ନେଉଛି । ଖୁବସମ୍ବବ ୧୫ ଦିନ ଭିତରେ ଘର ମିଳିଯିବ । ତା'ପରେ ମୁଁ ଆସି ତୁମର ଜହା ଅନୁସାରେ ତୁମକୁ ମୋ ପାଖକୁ ନେବି ବା ମାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ନେବି ଓ ତୁମର ଗାଁରେ ଚଳିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିବି । ତୁମେ ଦୁଇ ଜଣୟାକ ମୋ ସାଜରେ ଯିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ତା' ବି କରିବି । ଦୁଇ ଜଣ ଯାକ ମୋ ସାଜରେ ଯିବ । ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ଆର୍ଦ୍ଦକକଙ୍କର ପାଦ ଧରି ଅନୁରୋଧ କଲି ତୁମେ ମୋତେ ଆଉ ୧୫ ଦିନ ସମୟ ଦିଅ । ମୁଁ ଘରଟିଏ ଭଡାନେଇ ପୁଣି ତୁମମାନଙ୍କୁ ନେବାକୁ ଆସିବି । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କକେଜ ମୋର କଥା ଏହି ପାରିନଥିଲେ । ମୋ କଥାରେ ହଁ କଲେ । ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବା ଆଶାଧରି ଆମେ ସବୁ କଟକ ଫେରିଆସିଲୁ । ବେଳେ ୩ ମା' ଗାଁରେ ରହିଲେ ।

କଟକରେ ବିନୋଦ ବିହାରୀରେ ଭଡାଘର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ହେଲା । ଏ ଭିତରେ ଗାଁରୁ ଆମର ପୂର୍ବର ଖଟ ବିହଣା ଓ କିଛି ବାସନ କୁସନ ଆଣି ଭଡାଘରେ ରହିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କଲୁ ।

ଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିସାରି ମୁଁ ଗାଁକୁ ଗଲି ମା' ଓ କକେଜଙ୍କ ଜହା ଅନୁସାରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ବା ଜଣଙ୍କୁ ମୋ ସାଜରେ ନେଇ କଟକ ଆଣିବି ।

ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଗାଁରେ ଥିଲି - ସେଇ ଦିନ ଗୋଟିଏ ଛପର ଗାଡ଼ୀରେ ସ୍ଵାମୀ ପରିଚ୍ୟକା ସେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଓ ତା'ର ପୂର୍ବ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପରୁ ଜନ୍ମିତ ପୁଅ ଓ ସେ ସ୍ତ୍ରୀର ବାପା
(୧୪୮)

ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ଉରର ପଚ ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଆମର ଦାଣ୍ଡଗରେ
ପ୍ରବେଶ କଲା । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମୋତେ ବଡ଼ ଅସମ୍ଭ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା ।

ଆର୍ତ୍ତକକାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସବୁ ସମ୍ପର୍କ ସେଇ ଦିନଠୁ କଟିଗଲା । ମଁ ଆଉ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି ବା ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଦେଖୁ ନାହାଁଛି । ପରେ ଗାଁରେ ତାଙ୍କୁ ଚଳିବାକୁ
ଅସୁବିଧା ହେଲା - ସଞ୍ଚାର ଘର ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଖଲାଢ଼ି ଯାଇ ଟ୍ରିପାୟୀଙ୍କ ଘରେ
ରହିଲେ । ପୂର୍ବ ସ୍ଥାମୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତା ସ୍ଥାଳୋକ ଜଣକ ଅର୍ତ୍ତକକାଙ୍କ ରକ୍ଷିତା ଭାବରେ ରହି
ତାଙ୍କ ଘରେ ଗୋଷେଇବାସ କଲା ୩ ଆର୍ତ୍ତକକା ବାହାର କାମ ଚଲେଇଲେ । ପରେ
ଆର୍ତ୍ତକକାଙ୍କୁ ପରୁ ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ପୁତ୍ରସତ୍ତାନ ହେଲା ବୋଲି ଶୁଣିଥୁଲି ।

ଶେଷରେ ରାଜୟମ୍ଭା ଗୋଗରେ ଉଦଳା ତାତ୍ରର ଖାନରେ ତାଙ୍କର ମୁତ୍ୟମନ୍ଦର
ମଁ ପାଇଥୁଲି ।

ବାପା ମା'ଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିନ ଆମର ପିତ୍ରପକ୍ଷକୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେବାବେଳେ ଆର୍ତ୍ତକକାଙ୍କ
ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମଁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ତର୍ପଣ ଦିଏ । ସେତିକିରୁ ମଁ ଆଉ ଅଧିକ କରିପାରିନି ।

ତାଙ୍କର ଜାହାନ୍ତିଲା ସେ ତାଙ୍କର ସେହି ରକ୍ଷିତାସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଦୁଇ ପିଲା ଆସି ମୋ
ପାଖରେ ରହିଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ସେ ଖବର ମଁ ପାଇଥୁଲି । ତାଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧିତ୍ଥାଳା
ମୋତେ ପାଠପଢ଼ାଇ ସେ ମଣିଷ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ନେବା ମୋର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ନେବାର ସୁବିଧା ସେ ନିଜେ ଛିନ୍ନ କରିପାରିଛନ୍ତି ।
ଆଉ ପଛକୁ ଦେଖିବାର ଅବକାଶ ନାହିଁ ।

● ● ●

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଯୋଗଦାନ

ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାର୍ଗନର ଆନନ୍ଦ, ଉନ୍ନାଦନା, ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ଆନନ୍ଦ ଅଛି ବେଶୀରେ ୧୫ ଦିନ ଭିତରେ ମଉଳି ଗଲା । ପରିବାର ପାଇଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କେମିତି ପାଳନ କରିବି, ସେଇତି ହେଲା ମୋର ଅସଲଚିତା । ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟା ମୋତେ ଜଳ ଜଳ କରି ଦିଶିଲା । ମୋ ପରିବାର କହିଲେ ଏବେ ଆଉ ଉର, ମୁଁ ଆଉ ଝିଅ ମାମା ନୁହେଁ । ଗତ ଗ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ବିଲାତରେ ଥଲୁ ଓ ମୋ ପରିବାର ଏତିକିରେ ସାମିତ ଥିଲା । ମା ଭାଇ ଉତ୍ତରାଙ୍କ ପାଇଁ ମାସକୁ ମାସ ଟଙ୍କା ପଠାଇବା ଛଢା ନିତି ଦିନିଆ ଜଞ୍ଜାଳ ମୋତେ ମୁଣ୍ଡେଇବାକୁ ପଡ଼ୁନଥିଲା । ବିଲାତରେ ଗ ବର୍ଷ ରହି ସୁନ୍ଦା ଆମର ସଂହିତ ଅର୍ଥ କିଛି ନ ଥିଲା । ଲୋକଙ୍କର ଧାରଣା ବିଲାତ ରହଣି ଭିତରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଉପାର୍ଜନ କରିଥିଲୁ ତାହାର ପରିମାଣ ବହୁତ ବେଶୀ ଓ ସେଥିରୁ ବେଶ କିଛି ପରିସା ଆମେ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଛୁ । ଆମର ଯେ ସଂହିତ ଅର୍ଥ କିଛି ନ ଥିଲା - ତାହା କେବଳ ଉର ଓ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲୁ । ତେଣୁ ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେମିତି ହେଉ ଚାକିରାରେ ପୁନଃପ୍ରବେଶ କରିବା । ମୁଁ ଉପସ୍ଥିତ ଦେଇ ଚାକିରୀ ଛାଡ଼ିନଥିଲି - ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ମୋତେ ଚାକିରୀରୁ ବିଲାତ ଯିବାକୁ ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଆଦେଶ ଥିଲା । ତେଣୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ କରି ମୁଁ ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅପିସରେ ଯୋଗଦାନ କଲି ବୋଲି ଲେଖାଦେଲି । କୌଣସି ଛାନରେ ମୋ ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତ ପଦବୀରେ ଅବସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ । ଉର ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅପିସରେ ଆବେଦନ କଲା । ଚାକିରି ପାଇଁ ପାଇଁକ ସର୍ବୀସ କମିଶନଙ୍କୁ ଉର ବିଲାତରୁ ଯେଉଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲା, ସେଥିରେ ଆମ ସହିତ ଚିଠି ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଦେଶ ଠିକଣା ଦିଆଯାଇଥିଲା - କିନ୍ତୁ ନ୍ୟସ୍ତ-ସ୍ଵାର୍ଥ କେତେକଙ୍କ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଯୋଗୁଁ ସେ ଚିଠି ଦେଶ ଠିକଣାରେ ଉଚକୁ ନ ଜଣାଇ ଆମର ବିଲାତ ଠିକଣାରେ ଚିଠି ପଠାଯାଇଥିଲା - ଏ କଥା ଆମେ ପରେ ଜାଣିଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ପାଇଁକ ସର୍ବୀସ କମିଶନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ଣରତିର ସରିଯାଇଥିଲା । ଲକ୍ଷନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପି. ଏବ. ଡି କର୍ତ୍ତ୍ୟାରିଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ଉନ୍ନିଲାକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସରକାରୀ ଚାକିରୀ ପାଇବାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ପରେ ଏହୁ ହକ ଲେବନ୍ତାରର ହିସାବରେ

ଉର୍ମିଲାକୁ ତାକିରୀ ମିଳିଲା ସତ - କିନ୍ତୁ ପି.ୱେ.ସି ଛାପ ବାଜିଗାକୁ ୨ ବର୍ଷ ତେବେ
ହେଲା । ଏହାର ପରିଣତି ହେଲା ଅବସର ନେବାୟାକେ ସେ ପ୍ରଫେସର ହେବାର
ସ୍ଵୀୟାଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲା । ମୋ ପାଇଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ କଟକ ମେଡ଼ିକେଲକଲେଜରେ
ସ୍ଵପରନିଉମାରି । ଆସିଷ୍ଟ୍‌ଏ ସରଜନ ହିସାବରେ ଶଳ୍ୟ ବିଭାଗ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଅଧ୍ୟନରେ
ଅବସ୍ଥାନ କଲେ । କଟକ ମେଡ଼ିକ୍‌କାଲ କଲେଜରେ ଅସିଷ୍ଟ୍‌ଏ ପ୍ରଫେସର ପୋଷ ଖାଲି
ଆଇ ସୁନ୍ଦର ମୋତେ ସେଥିରେ ନିଆୟାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମୋତେ
ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଲେ ଯେ ଗର୍ଭରଙ୍କ ରେକମେଣ୍ଟେସନ ସହ ଅନ୍ୟଜଣେ ତାତ୍ତ୍ଵରଙ୍କ ପାଇଁ
ସେ ପଦବୀ ରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ସେ ତାତ୍ତ୍ଵରଙ୍କ ପୋଷ ଗ୍ରାହୁଏର ଡିଗ୍ରୀ ନ ଥିଲା -
କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବିଲାତରୁ ଏଫାରସିଏସ କରି ସେ ପଦବୀ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲି । ଭାଗ୍ୟର
ବିଭିନ୍ନମାର ଶିକାର ହେଲୁ ମୁଁ ଓ ଉର୍ମିଲା ୨ ଜଣୟାକ । କିନ୍ତୁ ତାକିରୀ ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ।
ପରିବାରର ଭରଣ ପୋଷଣ ଥିଲା ଆମର ପ୍ରାଥମିକ ଚିନ୍ତା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଡିଶା
ତାକିରୀ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପୂର୍ବ ଅପ୍ରିସର ହେବାକୁ ଉଚାରି ଦିଲ୍ଲୀରୁ ତାକରା ଆସିଲା ।
କିନ୍ତୁ ସେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲା । ସ୍ଵାମୀ ସ୍ବୀ ପାଖାପାଖୀ ନ ରହିଲେ ପରିବାରର
ଯନ୍ତ୍ରନେବାକୁ ଘେରୁ ଅସୁବିଧା ତାହା ଆମେ ହିସାବ କରିଥିଲୁ । ମୋତେ ମଧ୍ୟ ବୋକାରୋ
ଦ୍ୱିଲୁ ଫ୍ୟାକ୍‌ରେ କାମ ପାଇଁ ତାକରା ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସେହି ଡିଶା
ତାକିରୀରେ ରହିବାକୁ ଛିର କିନ୍ତୁ । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ମେଡ଼ିକେଲର ଟିଚିଙ୍ ଲାଇନ
ଛାତ୍ର ପେରିଫେରି ସର୍ବସ ପସଦ କଲି ଓ ମୋର ପୋଷିଂ ହେଲା କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲ
ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଶଳ୍ୟ ବିଶାରଦ ହିସାବରେ ଓ ଉଚର ପୋଷିଂହେଲା ରମାଦେବୀ
ମହିଳା କଲେଜରେ ଲେକ୍‌ଚାରାର ହିସାବରେ । ନୃତ୍ୟ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ଉତ୍ୟବା
ରମାଦେବୀ ମହିଳା କଲେଜରେ ବଚାନି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଗଢ଼ିତୋଳିବାରେ ଉଚର ଭୂମିକା
ବହୁତ କିଛିଥିଲା । କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲକୁ କୃତନ ତାଞ୍ଚାରେ ଗଢ଼ିବାରେ ସେ ସମୟର
ସବୁ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ ନ ଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ଘେରୁ କ୍ୟାପିଟାଲ
ହସପିଟାଲ ଏକ ରେଫ୍ରାରେଲ ସେଷର ଓ ମେଡ଼ିକ୍‌କାଲ ରିଏମ୍‌ବାର ମେଷ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
ଥିଲା, ତାହା ଏବେ ସବୁ ବିଭାଗରେ ଚିକିତ୍ସା ଯୋଗାଉଥିବା ତାତ୍ତ୍ଵରଖାନା ହିସାବରେ
ପରିଗଣିତ ହେଲା ।

(୧୭୧)

ଆମେ ସ୍ବାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ହୃଦନେଶ୍ଵରରେ ଅବସ୍ଥିତ ହେଲୁ । ମୋର ସହପାଠୀ ଘୋମିଡ୍ରୀର ଶଶୁର ହିମାଂଶୁ ପାଢ଼ୀଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟରେ କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳ ହତା ଭିତରେ କାଟରଟିଏ ପାଇଲି । ସେଇଠି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଆମର ନୃତନ ଜୀବନ । ମା, ଦୁଇଭାଇରୀ ବେଜ, କାଉଁଲି, ସାନ ଭାଇ ବିଜୟ, ଆମର ପୁଅ ଝିଅ ଓ ଆମେ ସ୍ବାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମିଶାଇ ଗା ଜଣ ପରିବାରର ଲୋକ- ତା' ସହିତ ଆମେ ୨ ଜଣଯାକ ସରକାରୀ କର୍ମଜୀବୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଘରେ ସବୁ ବେଳେ ୨ ଜଣ ସାହାୟ୍ୟକାରୀଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ସ୍ଵର୍ଗ ଗୋଜଗାରରେ ପରିବାରର ଭରଣ ପୋଷଣ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ଭିତରେ ଚାଲିଲା ।

ପରିବାର ଚଳିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ହେଲା ସିନା - କିନ୍ତୁ ଆମର ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତା ତା ପରେ ଆସିଲା ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ବିବାହ । ମା ଏମାକେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରିଲାପରେ ଆମେ ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ବିବାହ ଯୋଗାଡ଼ କରିବୁ । ମୋର ଶାଶୁ ଶଶୁରମଧ୍ୟ ମୋ ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ବିବାହ ନେଇ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲେ । ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ଯେ ଆମର ସେ କଥା ସେମାନେ ବେଶ ବୁଝିଥିଲେ । ତେଣୁ ବରପାତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ କରି ଅନ୍ତତଃ କାଉଁଲିର ବିବାହ ହୋଇଗଲେ ଆମର କିଛି ଦାୟିତ୍ବ ଲାଗ୍ବ ହେବ । ତେଣୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବରପାତ୍ର ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ମୋର ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଭୁତପୂର୍ବ ଭାଗତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ତ୍ରୀପାଠୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ ପୁତ୍ର ବସନ୍ତ ସହିତ କାଉଁଲିର ବିବାହ ଠିକ୍ ହେଲା । ବିବାହ ତ ଠିକ୍ ହେଲା - ବିବାହ ଦାୟିତ୍ବ ତୁଳେଇବାକୁ ଆମଠାରେ ଅର୍ଥ କାହିଁ ? ଉର୍ମିଲା ଓ ମୁଁ ଏଥରେ ବିବ୍ରତ ହେଲୁ ନାହିଁ । ଭାବିଲୁ ଧାର ଉଧାର କରି ଏ କାମଟି ଶେଷ କରିଦେଲେ ଆମର ଦାୟିତ୍ବ ଓ ମାର ଚିନ୍ତା କିଛି ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସ ହେବ । ସମାଜ ଆଖରେ ପିତା ନ ଥିବା ଘରେ ଅବିବାହିତ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ବିବାହ ଦାୟିତ୍ବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ବଡ଼ ଭାଇ ଓ ଭାଉଜଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତେଣୁ ସାମାଜିକ ସମ୍ବାନ୍ଦ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମକୁ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଚଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ଥିବା ଅସୁବିଧା ଆସେ ଆସେ ଦୂର ହେଲା । ଉର ତା ନାନୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ କୁନିନାନୀ ଓ ମିନି ନାନୀଙ୍କ ଠାରୁ ଧାର ସ୍ଵତ୍ରରେ କିଛି ଚଙ୍କା ଆଣିଲା ଓ ପରେ ଆସେ ଆସେ ଆମେ ପରିଶୋଧ କରିବୁ- ଏହି ସର୍ବ ଦିଆଗଲା । ମୋର କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳରେ ନୂଆ କରି ଗଡ଼ି ଉଠିଥିବା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମୁଁ

ମଧ୍ୟ ଧାର ସୁତ୍ରେ କିଛି ଚକ୍ରା ନେଲି । ମୋର ମନେ ପଦ୍ମଥବୀ ନାମ ଚିତ୍ତରେ ରାଧା ଶୌଳ, ସରୋଜ ଓ କିଶୋରବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ଚକ୍ରା ଧାର ନେଲି । ଲୁଗାପଚା ଯାହା କିଶା ହେବାକଥା କଟକ ବଜାରରୁ ତାତ୍ତର ଯୋଗମାୟା ପଞ୍ଜନାୟକଙ୍କ (କୁନିଅପା) ଦ୍ୱାରା ଧାରରେ ଆସିଲା ଓ ପରେ କିନ୍ତିରେ ପରିଶୋଧ କରାଗଲା । କାଠ ଜିନିଷ ଖଣ୍ଡ, ସୋଫାସେଚ୍ ଇତ୍ୟାଦି ମୋର ସ୍ତୁଲ ସହପାଠୀ ଭୋଲାନାଥ ଦାଶ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବହନ କଲେ । ଭୋଲା ମୋର ମମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ସହପାଠୀ – ସ୍ତୁଲରେ ପଡ଼ିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ମୁଁ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲି ଓ ସେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଘରକୁ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲା । ଭୋଲାର ପିତାମାତା ମୋତେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପିଲା ହିସାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ । ମୋ ମା' ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଭୋଲା, ତ୍ରିଲୋଚନ ମୋ ସାଙ୍ଗମାନେ ପିଲା ହିସାବରେ ଗଣା ଯାଉଥିଲେ । ଭୋଲା ଘରେ ମୁଁ ଥିବା ସମୟରେ ଭୋଲା ବାପା ମା'ଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ କଳି ହେଲା ଓ ତା' ପରେ ପରେ ଭୋଲା ମା' ମାଉସୀ ଅପିମ ଖାଇ ଆମୁହତ୍ୟା କଲେ ତାଙ୍କୁ ରଳ କରାଯାଇପାରିଲାନି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ଏ ଅଗରଣ ଘଟିଥିଲା । ତା' ପରଠାରୁ ଭୋଲା ସହିତ ମୋର ବନ୍ଧୁତା ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ମୋ ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଭୋଲା ଓ ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋତେ ଯେଉଁ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରୁଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ତାହା ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ସେହି ନିଜର ଚତ୍ରସମ୍ପର୍କ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ଠାରେ ମିଳିବା ଅସମ୍ଭବ । ଆମର ବନ୍ଧୁତା ଏତେ ବେଶୀ ଥିଲା ଯେ ମୁଁ ବିଳାତ ଗଲା ପରେ ମୋ ମା' ଓ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ଭୋଲା ନିଜେ ବନ୍ଧନ କରିଥିଲା ଓ ମୋ ଭଉଣୀ ତା ଭଉଣୀ ସହିତ ସମାନ ବୋଲି ସେ ସବୁଦିନେ ବିବେଚନା କରି ଆସିଛି । ଭୋଲାର ବ୍ୟବସାୟ ଥିଲା କାଠ ସରଞ୍ଜାମ ତିଆରି କରିବା । ବାରିପଦାରେ ବେଶ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ୟବସାୟ ତାର – ତେଣୁ କାଉଁଲି ବାହାଘରରେ ଖଣ୍ଡ, ସୋଫାସେଚ୍ ଆଦି ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ସେ ତା'ର ଦାୟିତ୍ବ ବୋଲି ମନେ କରିଥିଲା । ୧୯୬୯ ମସିହାରେ କାଉଁଲିର ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । ବିବାହ ସମୟରେ ସେତେବେଳର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚେଷ୍ଟ ହାଉସ, କ୍ୟାଟାରିଂ ଆଦି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିଲା । ନିଜ ହ୍ଵାତରେ ସବୁ ଯୋଗାଢ଼ କରି କରିବା କଥା । ଘରେ ଛାମୁଡ଼ିଆ କରିବାକୁ ଲାଜିନିଯର ଦାମୋଦର ସାହୁ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ – ଘରେ ମାନେ ସରଜରି ସେସିଆଲିଷ୍ଟଙ୍କ କ୍ଲାଟରେ । ଦାମବାବୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ଭାବରେ ସ୍ଵର୍ଗାରେ ହେଲା – ତାଙ୍କ

(୧୩୩)

ମାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ରାଙ୍ଗି ଥିଲା ଓ ସେ ମୋ ଦାୟିତ୍ବରେ ଚିକିତ୍ସା ହେଉଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ମାଙ୍କର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଇଁ ଏହାଥିଲା ତାଙ୍କର ସାହାୟ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତି ।

ଦାମବାବୁଙ୍କ ସହିତ ବହୁତା ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଆହୁରି ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲା । ମୋ ଘର ଶହୀଦ ନଗରରେ ତିଆରି କଲାବେଳେ, ସେ ମୋ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ତାଙ୍କର ଏକ ଝିଅ, ମୋ ଝିଅର ଉପର ଶ୍ରେଣୀରେ ମେଡିକାଳ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲା ଓ ବହୁତ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ବୁଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ସେ ଝିଅର ସାନ୍ତୁଷ୍ଟତାର ଅକାଳ ବିଦ୍ୟାଗ ଯୋଗୁ ଆମେ ମଧ୍ୟ ମର୍ମାହତ ହୋଇଥିଲୁ । ପରେ ପରେ ଦାମବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ଜୋଇଁ (ଦୁଇଜଣଯାକ ତାତ୍ରର) ମୋ ପାଖରେ କାମ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏ ବହୁତା ବହୁତ ଦିନ ଧରି ଘନିଷ୍ଠ ଥିଲା - ପରେ କାଳକ୍ରମେ ଦାମ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରିତାରୁ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଭଣା ଆସିଯାଇଛି ।

କାଉଁଲିର ବିବାହ ଏକ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ବିବାହ ହିସାବରେ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା - ଗହଣାଗାଣ୍ଠି, ସବୁ ବହୁବାନ୍ଦବଙ୍କୁ ଲୁଗାପଟା ଭୋଜିଭାତ ଯେମିତି ହେବାର କଥା ହେଲା । ଜୋଇଁ ମଧ୍ୟ ଏ.ୱେମ୍. ଆଇ. ଇ. କରିଥିବା ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ । ପରେ ଏହୁଜିକିତାରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହିସାବରେ ଅବସର ନେଲେ । ମୋର ସାମାଜିକ ସମ୍ବାନ୍ଧ ହିସାବରେ ଜୋଇଁ ବନ୍ଦା ଓ ବିବାହକର୍ମ ଯଥା ରାତି ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । ପୂର୍ବ ଉତ୍ତରାମାନଙ୍କ ବିବାହ ଅପେକ୍ଷା ଏହା ନିଶ୍ଚିଯ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ କିମ୍ବିରେ ସବୁ ରଣ ପରିଶୋଧ କଲୁ ।

୧୯୭୯ ମସିହାରେ ନବର୍ଷ ପୁରୁଣା ଫିଏଟ୍ ପଦିନୀୟ ଗାଡ଼ି ଶୋଭନ କାନ୍ତୁମଗୋକ୍ତାରୁ କିମ୍ବିଲି । ସରକାରୀ ଲୋକରେ ଗାଡ଼ି କିଣା ହେଲା - ସିନ୍ଧୁଭାଇନାଙ୍କ ଭାଇ ଦିନୁ ଭାଇନା ସିନ୍ଧୁରିଟି ଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଏ ଗାଡ଼ୀର ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଲା । ସେ ସମୟରୁ ଗାଡ଼ି ବ୍ୟବହାର ଏଯାକେ ଚାଲିଛି ।

୧୯୭୯ ମସିହାର ଅନ୍ୟ ବିଶେଷ ଘଟଣା ହେଲା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘର ଜମି ଲିଇରେ ପାଇବା । ତାହେଲା ପି ଏଣ୍ ଏସର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶାନ୍ତନୁ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ ଯୋଗୁ । ଶାନ୍ତନୁଦାସଙ୍କ ଏପେଣ୍ଟିଵାଇଟିସ୍ଟର ଚିକିତ୍ସକ ଥିଲି ମୁଁ । ଭଲ ହେଲାପରେ ସେ ଆପଣା ମନକୁ କହିଲେ - ଘର ପୂର ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ଦେବାକୁ । ସେ ସୂଚନା ଦେଲେ ଯେ ଶହୀଦନଗରରେ ପୁଣିଂ କରି ପି ଏଣ୍ ଏସର ଚିପାଟମେଣ୍ଟ
(୧୭୪)

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଜମି ଦେବାର ଯୋଜନା କରିଛି । ମୁଁ ଓ ମୋର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଆପ୍ନାର କରିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ହସପିଟାଲରେ ଏ କଥା କହିଲି କେହି ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗ ଜଣଙ୍କଠାରୁ ସାଦା କାଗଜରେ ଦରଖାସ୍ତ ଆଣି ଶାନ୍ତନୁବାବୁଙ୍କୁ ଦେଲି । ସେମାନେ ହେଲେ ଡକ୍ଟର ଏସ. ଏସ. କର, ଡକ୍ଟର ଏସ. ଏସ. ମହାନ୍ତି, ଡକ୍ଟର ପି. କେ. ମହାପାତ୍ର, ଡକ୍ଟର ଏସ. ଏସ. ପୋମ, ଡକ୍ଟର ଏ. ଦେବି ଓ ମୋର । ପରେ ଶାନ୍ତନୁ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏ ସବୁ ଦରଖାସ୍ତ ଫାଇଲରୁ ବାହାର କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଜମି ଆଲଟ ହେବାର ଅଭିର କରାଇଥିଲି ଓ ସମସ୍ତେ ସହୀଦ ନଗରରେ ଜମି ପଛା ପାଇଥିଲେ । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ମୋର ମଧ୍ୟ ସହୀଦନଗରରେ ଜମି ମିଳିଲା ।

୧୯୭୮ ମସିହା ସେମେହର ମାସରେ ସୁପର ନିଉମାରୀ ଆସିଷ୍ଟାଣ ସରଜନ ହିସାବରେ ମେଡିକାଲ କଲେଜ କଟକରେ ଜ୍ଞାନ କରିଥିଲି । କଲେଜରେ ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରମୋଦନ ଜତ୍ୟାଦି ମୋ ପାଇଁ ସୁଦିଧାକଳକ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣାପଢ଼ିଲା । ବୟସରେ ମୋ ଠାରୁ ଜ୍ଞାନିଅର ମାନେ ସବୁ କଲେଜ ପୋଷରେ ରହିଯାଇଥିଲେ । ତେଣୁ ପେରିଫେରି ପୋଷକୁ ଆସି କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ସରଜରି ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଯୋଗଦେଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପୋଷିଂ ହେଲାପରେ କାଉଁଜିର ବିଭାଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମୋର ଜମି ମିଳିବା ଆଦି କେତୋଟି ଶୁଭ ସୁଚନା ମୋତେ ମିଳିଲା । ପରେ ପରେ ଘର ପାଇଁ ପ୍ଲାନ୍ କେଦାର କଲା । କେଦାର ଉଚର ସାନ ଭାଇ-କକେଇପୁଅ ଭାଇ । ତା' ଚେଷ୍ଟାରୁ ଘରର ପ୍ଲାନ ହେଲା ଓ ସେ ସମୟରେ ମୁନିସିପାଲିଟି ଅପିସରୁ ପ୍ଲାନ ମଧ୍ୟ ଆପ୍ନୀ ହେଲା କେତେକ ବନ୍ଧୁ ଅନୁଗୋଧ କ୍ରମେ ଘର ତିଆରି ଲୋନ ପାଇଁ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ଆପ୍ନାର କଲି । ୪୦.୦୦୦ ଟଙ୍କା ଲୋନ ମଞ୍ଚୁର ହେଲା । କେଦାରର ପରିଚିତ ଏକ ମିସ୍ଟି ମଧ୍ୟ ମିଳିଗଲା ଓ ସହୀଦନଗରରେ ଆମର ଘର ତିଆରି କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସିମେଣ୍ଟ, ଷିଲ ଆଦି ସହଜରେ ମିଳିଲା । ଶ୍ରୀୟୁତ ଦାସ ମହାପାତ୍ର ଆଇଡ଼ିସିର ଚେଯାରମ୍ୟାବ୍ଦ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସମର୍କ ଭଲ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଭାତ୍ର ସମର୍କରୁ । ସେ ଆଇଡ଼ିସିର ବରଗଢ଼ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ଶଶୀକର ଓ ମୋ ପାଇଁ ଓ୍ୟାଗନ ଲୋଡ଼ ସିମେଣ୍ଟ, କାରଖାନା ରେଗ୍ରେ ମଗାଇଦେଲେ । ଭାଇରକେଲା ଷିଲ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ଲ୍ୟାନୀୟ ମ୍ୟାନେଜର ମଧ୍ୟ ଭାଇରକେଲା

ଫ୍ୟାରେଗୀର ଷିଳ ରହି ଆମକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ । ଘର ତିଆରି କାମ ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଦୁର୍ଗାପାଢ଼ୀ (ଅବସରପ୍ରାସ୍ତ ଚିପ ଜଞ୍ଜିନିଯର) ଓ ପାନ୍ଧିକ ହେଲଥ ଚିପ ଜଞ୍ଜିନିଯର ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଦୁର୍ଗାପାଢ଼ୀ ମୋତେ ଦୁଲରେ ପଡ଼ିବା ଦିନରୁ ଜାଣିଥିଲେ- ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଥିଲା ସମୟରେ ଅଧିକ ପରିଚିତ ହେଲି । ମୋ ବିବାହ ବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଘରୁ ବର ପ୍ରୋଥେସନ ବାହାରିଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ପିଲା ପରି - ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ଉର ମାମୁଁ ଘର ନିମାପଢା ଅଞ୍ଚଳର - ମୋର ଶଶ୍ଵରପର ସହିତ ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମର୍କ । ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା ଆଦି ଯୋଗୁଁ ସେ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବୃତ୍ତୀନାନୀ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅତି ପାଖ ଲୋକ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ମଧ୍ୟ ଆମ ଏଗର ତିଆରି ସମୟରେ ଭଲ ମାନ ବୁଝୁଥିଲେ । କେବାରକୁ ମିଶାଇ ଘର ତିଆରି ଦେଖିବାକୁ ନା ଜଣ ସ୍ଵପରଭାଇଙ୍କର । ଏକ ସମୟରେ ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କର ଘର ମଧ୍ୟ ସହାନୁବାସରେ ତିଆରି ଜାଲିଥିଲା - ସେଇ ବୈରାଗୀ ମିଶ୍ରୀ ତା ମଧ୍ୟ କରାଉଥିଲା । ପରେ ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ତାଙ୍କ ଘର ପାଇଁ ଓ ଆମ ଘର ପାଇଁ କାଠ ବାଲିମେଳା ଓ ନୟାଗଡ଼ ଜଙ୍ଗଲରୁ ମଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଦାମୋଦର ସାହୁ ଏଥରେ ମଧ୍ୟ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ । ୫ରକା କବାଗ ତିଆରିରେ ଜନାର୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ସଦ୍ବୁ ପଦ୍ମନାଭ ମିଶ୍ର ଆମକୁ ବଢ଼େଇ ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେଇଥିଲେ । ସେ ବଢ଼େଇ ଆମ ଘରର ସବୁ ଦୁଆର ଓ ୫ରକାଣାଙ୍କ କାମ କରିଥିଲେ । ବାଲି ଜଣା ଆଦି ଘର ପାଇଁ ଯାହା ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ମୋର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରୁ ତାହା ସବୁ ମିଳିଥିଲା । ବାଲି ପାଇଁ ବନ୍ଧୁତ ବନ୍ଧୁ ପଛସା ନେଇ ନଥିଲେ । ଜଣା ମଧ୍ୟ ଶପ୍ତା ଦରଗେ ମୁଁ ପାଇଛି ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ନେହ ଆଦର ଓ ସହାନୁଭୂତି ଯୋଗୁଁ ଘର କାମ ଆଗେଇ ଗଲା - କାମ ଶେଷ ହେଲାବେଳକୁ ଓ ଅନ୍ୟକେତେକ ସରଜାମ କିଣା ବାବଦକୁ ଦୋକାନରେ ବାକୀଥିଲା ପ୍ରାୟ ୧୦-୧୫ ହଜାର ଟଙ୍କା । ବୈରାଗୀ ମିଶ୍ରାର ମଧ୍ୟ ଟଙ୍କା ବାକୀ ଥିଲା - କିନ୍ତୁ ସେ କାମ ବନ୍ଦ କରିନଥିଲା । ବୈରାଗୀର ଝିଅର ଦେହ ଖରାପ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ତାର ଚିକିତ୍ସା କରିଥିଲି । ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁତା ବେଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ମୋଟ ୨୨୦୦ ଶ୍ରେୟାରପୁଣ୍ଡ ପିନ୍ଧିଥ ଏରିଆର ଘର ମୋତେ ତୋଳିବାକୁ ୭୪୦୦/- - ଟଙ୍କା ଲାଗିଥିଲା । ୪୦,୦୦୦/- ସରକାରୀ ଲୋନ, ୪୪୦୦/- ଏଡ଼ିସନେଲ

ବା ଅତିରିକ୍ତ ଲୋନ ୫ ଅବଶିଷ୍ଟ ଟଙ୍କା ହାତ ଉଧାରୀ ଧାର । ୧୯୭୨ ବେଳକୁ ଘର ଭଡ଼ା ଲାଗିଲା - ଘରର ଭଡ଼ା ଲାଗିଲାପରେ ସମସ୍ତ ହାତ ଉଧାରୀ ଧାର ପରିଶୋଧ କରିପାରିଥିଲା । ଅବସର ନେବାର ୩/୪ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ସରକାରୀ ଜୋନ ମଧ୍ୟ ଶୁଣ୍ଡୀଯାଇଥିଲା ।

୧୯୭୨ ସାଲରେ ବେଙ୍ଗର ବିବାହ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ହେଲା - ପାଖରେ ଟଙ୍କା ନାହିଁ । ସାଇକ୍ଲୋନ ଏଡ଼ଭାନ୍ ମୟୁରରଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ମିକିଥିଲା । ୨୦୦୦/- ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଦରଖାସ୍ତ କାରୀଙ୍କୁ - ମୟୁରରଞ୍ଜର ଆମ ଏରିଆରେ ସାଇକ୍ଲୋନ ଜନିତ କ୍ଷତି ହୋଇଥିବାରୁ ଘର ମରାମତି ପାଇଁ ରଣ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ଓ ଭର ୨ ଜଣ ଯାକ ଆପ୍ଲାଇ କଲୁ - ୨୦୦୦/- କରି ୪୦୦୦/- ଟଙ୍କା ଆମ ପାଇଁ ମଞ୍ଚୁର ହେଲା - ବୀରଭଦ୍ରସିଂହ ଆମର ଏମ.ୱି.୧- ସେ ରେକମେଣ୍ଟ କଲେ ଓ ସେହି ପଇସା ବେଙ୍ଗ ବାହାଘରର ପ୍ରଥମ ମୂଳପାଣି । ପରେ ଅନ୍ୟଧାର ଉଧାର କରି, ଦୋକାନରୁ ଧାର ଉଧାର କରି ଲୁଗାପଟା, ଗ୍ରୋସେରୀ ଆଦି ଆସିଲା । ମୋ ସାଙ୍ଗ ତୋଳା ମଧ୍ୟ ବେଙ୍ଗ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ସୋପା ଯୋଗାଇ ଦେଲା - କାଉଁଲି ଓ ବେଙ୍ଗର ବିବାହ ସମୟରେ ସୁନା ଗହଣା ଆମକୁ କଟକରୁ କିଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସୁନା ଭରି ଥିଲା ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ୨୪୦ ଟଙ୍କା । ଦୁଇତଣଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ୧୦-୧୨ ଭରି ସୁନା ଗହଣା ଦିଆଗଲା - ଉର ତା' ନିଜ ଗହଣାମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ସେମାନଙ୍କ ଗହଣା ତିଆରି କରିଥିଲା । କର୍ତ୍ତମାନ ସୁନାର ଆକାଶ ଛୁଆଁ ଦର ପରିପେକ୍ଷୀରେ ଏହାକୁ ସୁରଣ କରିବାକୁ ଲାଗୁ ହେଉଛି ।

କାଉଁଲି ବିଭାଗର ପରି ଏକ ମଧ୍ୟବିର ପରିବାରର ବିବାହ ହିସାବରେ ବେଙ୍ଗ ବାହାଘର ମଧ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇଗଲା । ମୋର ବନ୍ଦୁ ଜଗନ୍ନାଥ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ତାଙ୍କର ସବୁ ମହାପାତ୍ର ନିଳମଣି ସାହୁଙ୍କ ସାନଭାଇ ଘନଶ୍ୟାମ ମହାପାତ୍ର ହେଲେ ଆମର ଜୋଇଁ । ଭେଟାରିନାରୀ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସରଜନ । ସେ ମଧ୍ୟ କାଉଁଲିର ସ୍ଵାମୀ ବସନ୍ତ ପରି କ୍ଲୁଷ୍ଟ ରୁ ଗେଜେଗେଦ୍ର ପୋଷରେ ଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ସେ ପି.ୱି.୧୨୩୬ କରି ଭେଟାଜିନାରି କଲେଜରେ ଚିତ୍ତର ପୋଷ ପର୍ୟେତ ପ୍ରମୋଦନ ପାଇଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ସାନଭାଇ ବିଜୟର ବିବାହ - ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା - କନ୍ୟା ନିରୁପଣ, ବିବାହର ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ବୋନ୍ଦର ଗହଣା ଗାଣ୍ଡି ସବୁ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା - ଯେଉଁ ଟିଅକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋ

ଶେଷ ଦୁଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ପରି ବିଜନ୍ତି କୋର୍ କରିଥିଲା କିନ୍ତୁ ପରେ କୌଣସି ଚାକିରୀ କରିବାକୁ ଜଣ୍ଠା କରିନଥିଲା ।

ବିଜନ୍ତ ବିବାହ ପରେ ମୋର ପୈତୃକ ଦାୟିତ୍ବ ଯାହା ମୁଁ ଉଭରଧିକାରୀ ସବୁରେ ପାଇଥିଲି ତାର ଅନ୍ତ ହେଲା । ସେ ସବୁର ହିସାବ କଲେ, ଲିଲି ବାହାଘର - ତୋଳାକନ୍ୟା ହିସାବରେ ନିଳଗିରି ଜୁକୁନଣ୍ଡା ଗାଁରେ, କୁଙ୍କା ବାହାଘର ମୁଁ ହାଉସ ସର୍ଜନ ଥିଲା ସମୟରେ ଜଡ଼ିପାଳ ଗାଁ ପ୍ରମିନ୍ଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ । ଜୁକୁନଣ୍ଡାର ଗାଧାଶ୍ୟାମ ଥିଲେ କର୍ମାଣିଆ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଜଡ଼ିପାଳର ପ୍ରମିନ୍ଦ ମିଶ୍ର ସରକାରୀ ଚାକିରୀ କରିଥିଲେ । କୁଣ୍ଡି ବିବାହର ଗ୍ରାମ୍ୟ କୁଣ୍ଡିକରୀ । ପରେ କାଉଁଲି ବେଙ୍ଗର ବିବାହ କ୍ଲାସ ତୁ ଗୋରେତେହୁ ଜୋଇଁଙ୍କ ସହିତ ସମାପନ ହେଲା । ମୋର ଚାକିରୀର ଷ୍ଟରସ ହିସାବରେ ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ବିବାହ ମଧ୍ୟ ସେହି ଷାଟସକୁ ନେଇ ସମାପନ କରାଗଲା ।

ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଏ ଯେଉଁ ଦାୟିତ୍ବ ମୋ ହାତରେ ଭଗବାନ ସମାପନ କରାଇଲେ ତା' ହେଲା । ୪ ଭଉଣୀଙ୍କ ଓ ଗୋଟିଏ ଭାଇର ବିବାହ । ସବୁ ଭଣଙ୍ଗ ଭାଣିଜିକ ବିବାହରେ ମାଁ ଘରର ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କର ଅସୀମଦୟାରୁ ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ ହେଲା । ଯୌଥ ପରିବାରରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସୁଖ ଦୃଖ୍ୟରେ ଭାଗ ନେବାର ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ ଥିଲା - କାଳକ୍ରମେ ନିଉକିମ୍ବର ପରିବାରରେ ତା ଆଉ ନାହିଁ । ସମାଜରେ ନିଜ ସ୍ଥାର୍ଥ ଦେଖିବା ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଏହା ହୁଏତ ସମୟର ପ୍ରଭାବ ।

ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ ହେବାରେ ମୋର ଭୂମିକା ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ମୋ ମା'ର ଭୂମିକା ଥିଲା ତା'ଠାରୁ ବହୁତ ବେଶୀ । ୧୯୪୧ ମସିହାରୁ ବାପାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରେପତାରୁ ସେଥିଲା ପିଲାମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଅଭିଭାବକ । ନିଜ ତେଣା ତଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାରତି ରଖୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରି ଗଢ଼ିଛି । ପିଲାମାନେ କାଳକ୍ରମେ ବଡ଼ ହେଲେ । ଅବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଠପଡ଼ା ବିବାହ ଆଦି ପାଇଁ ଲାଗିଛି । ମୁଁ ଦୂରତ୍ବ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲି ସତ - କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଥିଲା ପିଲାମାନଙ୍କର ମା' ଓ ବାପା । ସାତ ବର୍ଷ ବିଳାତ ରହଣି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କର ସେ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ଯନ୍ତ୍ର ନେଇଛି । ସେ ବହୁବାହବକ ଦ୍ୱେଷ, ସହାନୁଭୂତି ଲୋଡ଼ିଛି ଓ ପାଇଛି । ତା'ର ଅନ୍ତରେ ସ୍ଵର୍ଗତାରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଦର ପାଇଛି । କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରିଛି - ପିଲାକୁ ମଣିଷ କରିବାରେ ।

ତେଣୁ ଏ ସବୁଯାକର କାହାଣୀ ମୋ ମା' କ୍ଷୀର ମା'ର କାହାଣୀ । ମୋ ପାଇଁ ଅଭୁଲା ପୁଣି ସିନା - କିନ୍ତୁ କାହାଣୀ ତ'ର । ତାକୁ ଏ ସମ୍ବାନ୍ଦ ଦେବାକୁ ସେ ଆଉ ଆମ ଗ୍ରହଣରେ ନାହିଁ ସତ - କିନ୍ତୁ ସେ ପାରିବୁ ସେ ତା' ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭୁରି ଭୁରି ଆଶାର୍ବାଦ କରୁଛି ।

ତା' ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଆମ ଘର ତିଆରି ମଧ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କ ଅସାମ ଦୟାର ନିର୍ଦର୍ଶନ । ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ ଦେଇ ସମ୍ବଦ୍ଧ ହେବା ଭାବି ହୁଏନି । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଯୋଗୁଁ ଏ ସବୁ ସମ୍ବଦ୍ଧ ହେଲା ।

ମୁଁ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଚ୍ଚ ଉପରେ ଭଗବାନଙ୍କ ଅସାମ ଦୟାର ଏହା ସବୁ ନିର୍ଦର୍ଶନ ।

ଭଗବାନ କାମ କରାଇଲେ ଆମେ ଖାଲି ନିମିର ମାତ୍ର ଥିଲୁ । ଗୀତାର ବାକ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ଘନାଭୂତ ହେଲା ।

ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ଛାତ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ମୋର ଅନିଲ୍ଲା ଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ପରେ ଅନୁଭବ କଲି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି ମୋର ସହକର୍ମୀ ବନ୍ଦୁ ବାନ୍ଦବଙ୍କର ଯେଉଁ ସହଯୋଗ ପାଇଲି ସେଥିରେ ଏ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ମୋ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଏକ ଆଶାର୍ବାଦ ଥିଲା ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

୧୯୭୮ ମସିହାରୁ ୧୯୭୫ ମସିହା ଯାକେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର କ୍ୟାପିଟେଲେ ହସପିଟାଲରେ ଶଳ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହିସାବରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲି । ଏବେ ପଛକୁ ଅନାଇ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ବିଂଶ ଶତାବୀର ଶକ୍ତି ଦଶକର ମଧ୍ୟଭାଗ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟସେବା ଜହାନାରେ ଏକ ମୁଣ୍ଡନ ଅଧ୍ୟୟେ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜକୁ ଛାତ୍ର ଜିଲ୍ଲା ହସପିଟାଲ ବା ସବ୍ରତିଭିଜନ ହସପିଟାଲ ଆଦିରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେବାର ଅୟମାରମ୍ଭ ଏହି ସମୟରେ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ବିଶେଷଜ୍ଞ ଚିକିତ୍ସାର ବିକେନ୍ଦ୍ରିକଣ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପରେ କ୍ୟାପିଟେଲେ ହସପିଟାଲରେ ୪ଟି ବିଭାଗରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେବା ପ୍ରବର୍ଦ୍ଦନ କରାଗଲା - ଭେଷଜ, ଶଳ୍ୟ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରସୁତି ଓ ଚକ୍ର ବିଭାଗରେ । ମୁଁ ଥିଲି ଶଳ୍ୟ ବିଭାଗରେ, ତା: କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ ଥିଲେ ଭେଷଜ ବିଭାଗରେ, ଭାତ୍ରର ଯୋଗମାତ୍ରା ପଇନାୟ ଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରସୁତି ବିଭାଗରେ ଓ ଡାଃ. ଶଶୀଶେଖର କର ଥିଲେ ଚକ୍ର ବିଭାଗରେ । ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେବା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲାପରେ

(୧୭୯)

କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳ ଏକ ଆଧୁନିକ ହସପିଟାଳ ହିସାବରେ ଗଣା ହେଲା । କାଳକ୍ରମେ ଏହି ଅବିକଳ ପ୍ରତିରୂପ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ହସପିଟାଳକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଇଲା । ଜିଲ୍ଲା ହସପିଟାଳରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଓଡ଼ିଶାର ଗତି ମନ୍ତ୍ରର ଥିଲା ।

ଶଲ୍ୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଶଲ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଲନଙ୍କିର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଆବଶ୍ୟକ । ନିଶ୍ଚେତକ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ବହୁତ ଦେଖିଲା । କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ଚେତକ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳରେ ଆରମ୍ଭରୁ ମିଳି ପାରିନିଥିଲା । ପ୍ଲାନୀୟ ନିଶା ପ୍ରଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର କୌଣସି ପ୍ଲାନକୁ ବଧୁରା କରି, ମେହରୁଦଶ୍ଵରେ ଉଚକେକସନ ଦ୍ୱାରା ଶରୀରର ଅଣ୍ଟାଟଳ ଅଣ୍ଟକୁ ବଧୁରା କରି, ଲଥାର ନିଶ୍ଚେତକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅପୋରେସନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଶଲ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ସେବା ପାଇବାକୁ ଲୋକଙ୍କ ଆଗ୍ରହକୁ ଉପେକ୍ଷା କରାଯାଇ ନପାରେ । ତେଣୁ ବହୁତ ଅସୁବିଧା ଭିତରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳରେ ମୁଁ କରିବାକୁ ସମ୍ଭବ ହେଲି । ଅରଥୋପେଡ଼ିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନ ଥିଲେ, ତେଣୁ ଶଲ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କୁ ଅରଥୋପେଡ଼ିକ କାମ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଦିନେ ଛାତି ଦିନେ ଅପୋରେସନ ଓ ଆଉର ପେସେଷ କାମ, ଆଉର ପେସେଷ ସହ ମାମୁଳି ଅପେରେସନ ସବୁ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଅପେରେସନ ଦିନ ବା ଆଉଚପେସେଷ ଦିନ ମାନଙ୍କରେ ସକାଳ ୮୦୦ରୁ ଓପରାନ୍ତି ତିନି ଗରିଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ତା ସହିତ ମଧ୍ୟ ଉମାରଙ୍ଗେନ୍ତି ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ତୁଳେଇବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳ ସି.ଏମ.ଓ ମୋତେ ଛୁଟି ଦେବାକୁ ନାରାଜ ଥିଲେ । ୧୯୭୫ ବେଳକୁ ଦୁଇ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଓ ଅର୍ଥୋପେଡ଼ିକ ସର୍ଜନ ଓ ନିଶ୍ଚେତକ ବିଶେଷଜ୍ଞ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇସାରିଥିଲେ ।

ଏହୋସିଏସବ୍ ଅପ ସର୍ଜନ ଅପ ଲକ୍ଷ୍ମିଆର ଓଡ଼ିଶା ଚାପଟାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୧୯୯୫ ସାଲରେ ମୋତେ ଅଭିନନ୍ଦନ କରାଯାଇଥିଲା - ତାଙ୍କର ଅଭିନନ୍ଦନ ଥିଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଗ୍ରାମାଚିମୁଖୀ କରିବାରେ ମୁଁ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଏହି ଅଭିବାଦନ ମୋତେ ବେଶ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମୋଡ଼ିକେଲ କଲେଜରୁ ସୁପର ସେସିଏଲିକ୍ସମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ଆସିବାର ବ୍ୟୋବସ୍ଥ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତାଙ୍କରୀ ଜୀବନରେ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅବଶ୍ୟକାବୀ - ଆମର ବଦଳୀ ହେବ ।

ଏହି ଆଶଙ୍କାରେ ଆମେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କନଭେଷ୍ଟରୁ ଆଣି ଓଡ଼ିଆ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଥିଲୁ । କନଭେଷ୍ଟରୁ ଓଡ଼ିଆ ସ୍କୁଲକୁ ଆଣିବାପରେ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖାଇଲେଖି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଉଚ୍ଚଗାଁ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସେ ସମୟରେ ଆଧୁନିକତାର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ଥିଲା । ଆମେ କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚଗାଁ ମାଧ୍ୟମରୁ ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମକୁ ପିଲାଙ୍କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲୁ । ଏହାକୁ ଆମର ଦୂରଦୃଷ୍ଟିର ଅଭାବ କୁହାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଫାର୍ମ ଆମର କୌଣସି ଅନୁଭାପ ନ ଥିଲା । ଯୁନିଟ୍ ୧ ପ୍ରାଇମେରି ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ ମାନ୍ସର ମାନ୍ସାତା ବାବୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉପସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆଗେର ଆସିଥିଲେ । ପିଲାମାନେ ଏବେ ବଡ଼ ହୋଇ ଯେ ଯାହାର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ଶିଖ ତାତ୍ରର ହେଲା- ପୁଅ ମାର୍ଟ୍ଟ ନେବିରେ ଯୋଗଦେଇ ମାନ୍ସର ମେରିନାର ହେଲା ଓ ସ୍ଵାଧନ ଭାବରେ ଜାହାର ଦାଯିତ୍ବ ନେଲା । କିନ୍ତୁ ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କର ଉପସୂତ୍ର ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ହିସାବରେ ମାନ୍ସାତା ବାବୁଙ୍କୁ ମୋର ଅସୀମ କୃତଞ୍ଜତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ୭ ବର୍ଷ ଶଳ୍ୟ ବିଶ୍ୱାରଦ ହିସାବରେ କାମ କଲା ପରେ ୧୯୭୪ ସାଲରେ ଏସଟିଏମ୍.ଓ ହିସାବରେ ଛତ୍ରପୁର ବଦଳି ହେଲା । ଉରର ମଧ୍ୟ ସେ ସମୟରେ ଖଲିକୋଟ କଲେଜ ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ବଦଳି ହୋଇଥିଲା । ଉର ବ୍ରହ୍ମପୁର ଖଲିକୋଟ କଲେଜରେ ଓ ମୁଁ ଛତ୍ରପୁର ଏସ.ଡ଼.ଏମ.ଓ. ହିସାବରେ କାଳାଚିପାତ କରି ପରେ କଟକକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଲୁ । ଉର ରେତେବ୍ରା କଲେଜକୁ ଓ ମୁଁ ଏସ.ଡ଼.ଏମ.ଓ. ହିସାବରେ କଟକର ସିଟି ହସପିଟାଳକୁ ଆସିଥିଲି ।

୩ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଛତ୍ରପୁର ସ୍କୁଲ ମନେ ପକେଇଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେ ୩ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଆମେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାଧନ କରି ଜୀବନକୁ ବେଶ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲୁ । ସି.ଡ଼.ଏମ.ଓ. ଡକ୍ଟର ଆର. ଏବ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ, କଲେଜର ଡିପି ବାଗଚୀ ଏସପି ବି. ବି. ନନ୍ଦ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ସହ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରରରେ ବେଶ ବନ୍ଧୁତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା - ଏ ଯାକେ ସେ ବନ୍ଧୁତା ସେମିତି ଅତ୍ରଟ ଅଛି । ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଏ.କେ.ରାୟଙ୍କ ସହ ବନ୍ଧୁତା ମଧ୍ୟ ସେଇ ଛତ୍ରପୁରରୁ - ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମୟେ ସମୟେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ପୂର୍ବଦିନର ସବୁ ଛାତି ମନେ ପକେଇ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରୁ ।

ଛତ୍ରପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ଝିଆଗୀ ରଣ୍ଧିର ବିବାହ, ପୁତ୍ରଗା ସଞ୍ଚୟର ବୃତ୍ତଘର ଉଚ୍ଚଯାଦି କାମ ପାଇଁ ଆମେ ଗଞ୍ଜାମର ପଞ୍ଚାୟତ ପୋଖରୀରୁ ମାଛ ଆଣି ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହଯୋଗ କରିଥିଲୁ । ଏ ସମୟର ଆଉ ଏକ ବଡ଼ ଘରଣା ନନାଙ୍କର ଅସୁଷ୍ଟତା - ବ୍ରେବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୋଗୁଁ ନନା ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଲେ । ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ପଚ ପାରାଳିସିସ ହୋଇ ଥିଲା । ସମସ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଓ ସମସ୍ତେ ରୋଗୀ ପାଇଁ ଆଶା ଛାଡ଼ିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ମା ମାସ ପରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ସବୁ ଝିଅ ଓ ବୋହୁମାନେ ପାଳିକରି ନନାଙ୍କର ସେବା ଶୁଷ୍ଫୁଷା କଲେ ଓ ନନା ସେ ବେମାରୀରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭଲ ହେଲେ । ନନା ଯେ ଏ ବେମାରୀରୁ ଆଗୋଗ୍ୟ ହେବେ ତାର କେତେକ ପୂର୍ବାଭାସ ଉର ସ୍ଵପ୍ନରେ ଦେଖିଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯଜ୍ଞ କରୁଥିବା ପଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଓ ସର୍ବୋପରି ନନାଙ୍କ ଘର ପାଖ ଅଦ୍ଦିତବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ବୁଲୁ ହୋମିଓପାଥ, ନନାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ହାତକୁ ନେବା ଏକ ଜିଶ୍ଵରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ଯେଉଁ ବେମାରୀ ପାଇଁ ସବୁ ଡାକ୍ତର ଆଶା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ, ହୋମିଓପାଥକ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ଭଲ ହେଲା ସେ ବେମାରୀ । ସମୟ କୁମେ ବେମାରୀ ଭଲ ହେବା କହିବା ଅର୍ଥ ହୋମିଓପାଥକ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଅବମାନନା କରିବା । ମୁଁ ଭାବୁଛି - ସେ ସବୁ ଶୁଭ ଫଳପ୍ରଦ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଜିଶ୍ଵରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ହେବାକୁ ମୁଖ୍ୟ । ମଣିଷ ଖାଲି ନିମିତ ମାତ୍ର ।

ନନା ବେମାରୀରୁ ଭଲ ହେଲେ - ୧୦୦% ରିକର୍ଡରୀ ପରେ ସେ ଆହୁରି ୩/୮ ବର୍ଷ ସୁଷ୍ଟ ରହିଲା ପରେ ୧୯୮୮ରେ ହୃଦୟାତ ଜନିତ ବେମାରରେ ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ।

ଦେବୁର ପାର୍ଥସ ବେମାରୀ :

ଦେବୁର ହିମଜିଏଣ୍ଟରେ ପାର୍ଥସ ବେମାରୀ ଆମ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖ ଦାୟକ ପରିଷିତି ଥିଲା । ପାର୍ଥସ ବେମାରୀ ଜଂଘ ହାତର ଉପର ଭାଗର ବର୍ତ୍ତନାକାର ଅଂଶରେ ବା ହେତୁରେ ହୋଇଥାଏ । ସେହି ଅଂଶକୁ ରତ୍ନ ସଞ୍ଚାଳନ କମିଟିବାରୁ ହାତ ନରମ ହୋଇଥାଏ ଓ ତା' ଉପରେ ଓଜନ ପଡ଼ିଲେ ତା'ର ଆକାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଏ ରୋଗର କାରଣ ଜଣା ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ସେ ଅଂଶକୁ ରତ୍ନ ସଞ୍ଚାଳନ ପୁଣି ଛାପିତ ହୁଏ । ତେଣୁ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ହେଲା ପ୍ରାୟ ସେହି ଦୁଇବର୍ଷ । ସେ ପଚ ଜଂଘ

ହାତ୍ରେ ଓଜନ ନେବାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଓ ଜଗ୍ତ ହାତ୍ର ଉପର ଭାଗର ବର୍ତ୍ତନାକାର
ଅଂଶ ବା ହେତୁର ଆକାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ।

ଦେବୁ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଧ୍ୟନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ବା ତା'ର ୧୦ ବର୍ଷ
ବୟସରେ ଏ ବେମାରୀ ହେବାର ସୁଚନା ଆମେ ପାଇଲୁ । କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର
ପ୍ରଫେସରମାନଙ୍କର ଗୋଗ ନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରଥମେ ମାଟେକ ନ ଥିଲା । ପରେ କିନ୍ତୁ
ସମସ୍ତେ ଏକମତ ହେଲେ । ସେ ପଟେ ଓଜନ ନ ପଡ଼ିବାକୁ ଦେବୁକୁ ପ୍ରଥମେ
ଗ୍ରାହକସନ ପରେ ଏକ କେଳିପାର ପିଣ୍ଡିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଅଧିକ ମତାମତ ନେବାକୁ ଆମେ
ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲୁ । ଦିଲ୍ଲୀ ସଫ୍ଟଦରଜଙ୍ଗ ହସପିଟାଲରେ ସେ ସମୟରେ
ଡା: ଶଙ୍କରନ ନାମକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅର୍ଥାପେଡ଼ିକ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ
ଠିକ୍ କଲୁ । କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରୁ ଚେପାର ହୋଇ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇଥିଲୁ । ଡା: ମିତ୍ର
ସେ ସମୟରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ।
ମୋର ଦରଖାସ୍ତ ପାଇଲାପରେ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶଥିଲା - ଅଛ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲେ
ତୁମେ ହାତରେ ଅର୍ଦ୍ଧର ନେତ୍ରୟିବ । ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଘଷେ ଭିତରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସଫ୍ଟଦରଜଙ୍ଗ ହସପିଟାଲ
ଯିବାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧର ହାତରେ ନେଇ ଫେରିଥିଲି । ପରେ ମୁଁ ଜାଣିଛି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନଙ୍କ
ଗୋଟିକୁ ରାଜ୍ୟ ବାହାରକୁ ପଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ବନ୍ଦ ଥିଲା ଓ ସେହି ଅନୁମତି
ସତିବାଳୟରୁ ମିଳିଥିଲା । କ୍ଷମତା ବିକେନ୍ଦ୍ରାକରଣ ବଦଳରେ କ୍ଷମତା ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାନରେ
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କରିବାର ଏହା ଏକ ନମ୍ବନା । ସରକାରୀ ନିଷ୍ଠି ତେରିରେ ପାଇବାର
ଏହା ହେଲା ଏକ କାରଣ ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ଡା: ଶଙ୍କରମଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲୁ - କଟକରେ ଯେଉଁ କେଳିପାର
ଦିଆୟାଇଥିଲା ସେ ତାକୁ ବଦଳ କରି ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାରର କେଳିପାର ଦେଲେ ।
ତୁଆ କେଳିପାର ଓ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ ।

ସେ କେଳିପାର ଦେବୁ ଆମେ ଛତ୍ରପୁର ରହଣୀର ପ୍ରଥମବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପିଣ୍ଡିଥିଲା ।

ଗୋଡ଼ରେ ଗ୍ରାହନ ଦେବା ସମୟରେ ତା'ର ପଡ଼ାପଡ଼ି ସେଇ ବିଜ୍ଞାନ ପାଖରେ
ଚାଲୁ ରଖିଥିଲୁ । ପରେ କେଳିପାର ଲଗାଇ ସେ ସ୍କୁଲକୁ ଗଲା । ଏ ବେମାରୀ ସମୟରେ
ତା'ର ପାଠ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥିଲା ସବ - କିନ୍ତୁ ମାନସିକ
ସ୍ତରରେ ଏ ସବୁକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରୁନଥିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି ।

ଚିକିତ୍ସା ପରେ ତା'ର ଛିପିଲାଖଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେଲା । ଶାରୀରିକ ଫିରନେସ ସହ ମାର୍ଚେଷ ନେଇରେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିଥିଲା ।

ଉଦ୍‌ଦେଶୀ ଓ ଭାଇମାନଙ୍କ ବିବାହ ସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ମୋର ପରିବାରର କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଛତ୍ରପୁରରେ - ଦେବୁର ବ୍ରତୋପନୟନ । ବ୍ରତୋପନୟନ ଜୀବନର ଏକ ସଂଘାର । ମୋ ମା'ର ଯୁକ୍ତି ଥିଲା - ଏ ସଂଘାର କରାଯାଇ ନ ଥିବାରୁ ଦେବୁର ଜଂଘ ଗଣ୍ଡିରେ ବେମାରୀ (ପାର୍ଥୀସାଗୋଟା) ହେଲା । ତେଣୁ ସେ ସଂଘାର ଶୀଘ୍ର କରାଯିବା ଉଚିତ । ବ୍ରତ୍ୟର ପାଇଁ ନିଷାତି ଆଗ୍ରହୀ ନ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଆମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଷର୍ତ୍ତି କଲୁ ବ୍ରତ୍ୟର ପାଇଁ । ଛତ୍ରପୁରର ଏସ.ଡି.ଏମ.ଓ କ୍ଷାର୍ତ୍ତାରରେ ଏହା କରାଯାଇଥିଲା । ବ୍ରତ୍ୟର ପାଇଁ କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବନ୍ଦୁମାନେ ଯାଇଥିଲେ । ଚାନ୍ଦି ସେତେବେଳେ ଦେଖିରେ ଥିଲା । ତା' ସାନ ପୁଅ ଦିତ୍ତକୁ ନେଇ ସେ ମଧ୍ୟ ଏ ବ୍ରତ୍ୟରରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା । କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ଯେମିତି ହୁଏ ସେହି ଭାବରେ ଛତ୍ରପୁରରେ ଆମେ ତାହା କରାଇଥିଲୁ । ଲିଲିର ସ୍ଥାନୀ ରାଧାଶ୍ୟାମ ପୁରୋହିତ ହେଲେ - ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ପୁଷ୍ଟକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ତୋକିଜାତ ବେଳେ କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପରି ଅତିଥିଙ୍କୁ ଚେହୁଳ ଚୌକିରେ ବସାଇ ଖାଇବାକୁ ଦିଅଗଲା । ପଞ୍ଚାଯତ ପୋଖରୀର ମାଛ ସଦ୍ୟ ଧରାଯାଇ ଆସିଥିଲା । ମାଛ ଦେଖିଲାପରେ ବାଉରାବନୁନିଦକ୍ଷର ମେନ୍ଦୁ ହେଲା ଦିନ ବେଳେ ଦହି ପଖାଳ ଓ ମାଛଭଜା । ସମସ୍ତେ ତାହା ବେଶ ଉପଭୋଗ କଲେ । ପରେ ଗାତିରେ ବ୍ରତ୍ୟର ତୋକି ହେଲା । ଛତ୍ରପୁର, ବ୍ରନ୍ଦପୁର ଓ ଆମର ସବୁ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ବାନ୍ଦୁ ଯୋଗଦେଲେ । ଉଚିତ ସହିତ କଟକ ଆସି ଆମେ କଟକରୁ କିଛି ସରଜାମ ନେଇଥିଲୁ ।

ମୋର ଛତ୍ରପୁର ରହଣି ସମୟରେ ସବୃତ୍ତିଭିଜନ ହସପିଟାଲରେ ଚିକିତ୍ସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବନ୍ଦୁ ଉନ୍ନତି ହେବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି । ବିଭିନ୍ନ ପେଟ ଅପରେସନ, ସିଜାରିଯାନ, ସେକସନ ଆଦି ସେଠାରେ କରାଗଲା । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପରେ ପରେ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ପୋଷିଂ ହେଲେ - ମେଡିସନ ସରଜେରୀ ଗାଇମୋକୋଲଜୀ ଜତ୍ୟାଦି । ହସପିଟାଲର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ।

ମୋର ଲୋକପ୍ରିୟତା ମଧ୍ୟ ବେଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ।

ଛତ୍ରପୁର ପରେ ମୋର ବଦଳି ହେଲା କଟକ ସିଟି ହସପିଟାଲକୁ । ସ୍ଥାନ୍ୟ ସଚିବ ପ୍ରସନ୍ନ ପଜନାଯକଙ୍କ ଘର ଛତ୍ରପୁରରେ - ତାଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲା ପରେ ସେ ତାଙ୍କ ପଢ଼ୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ, ‘ଡକ୍ଟର ମିଶ୍ର ଆପଣଙ୍କ ଯ୍ୟାନ ଛତ୍ରପୁରରେ ନୁହେଁ ।

ଆପଣଙ୍କୁ ଛୁବନେଶ୍ଵର ନେବାକୁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି’ । ତାଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ଶହେରୁ ଶହେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିଲାନି । ଛୁବନେଶ୍ଵର ବଦଳରେ ସିଟି ହସପିଟାଲ କନକରେ ମୋର ଏଡ଼ିଏମ୍‌ଓ ହିସାବରେ ପୋଷ୍ଟିଂ ହେଲା । ତତ୍କାଳୀନ ଡି.ପି.ଆଇ. ବିଧୁବାବୁଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଉଚ୍ଚର ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ପୋଷ୍ଟିଂ ହେଲା । ବିଧୁବାବୁଙ୍କର ନନାଙ୍କ ପ୍ରତି ବହୁତ ସନ୍ନାନ ଥିଲା - ସେହି ଖାତିରରେ ସେ ଉଚ୍ଚର ବଦଳି କରି କଟକକୁ ଆଣିଥିଲେ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।

କଟକ ହସପିଟାଲରେ ବର୍ଷଟିଏ ମୁଁ ଦାୟିତ୍ବ ଦ୍ରଜେଇଛି । ବହୁତ କର୍ମ ବହୁତ ସାନ । ଦିନରେ ସବତିଭିଜନର ବିଭିନ୍ନ ହସପିଟାଲ ମାନଙ୍କର ପରିଦର୍ଶନ । ସ୍ଥାଇୟ ବିଭାଗର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସମୀକ୍ଷା । ପରେ ବସାକୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ସରଜିକାଳ ଏମରଜେନ୍ସି ଥିଲେ ତା’ ପାଇଁ ମୋତେ ସମୟ ଦେବାକୁ ପଢ଼ୁଥିଲା । ସିଟିଏମ୍‌ଓ ଥିଲେ ପ୍ରଭାତ ରାଉଡ଼ - ପରେ ଆସିଲେ ଡକ୍ଟର ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାଶ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସହିତ ଉଚ୍ଚମ ସହଯୋଗରେ ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟକରିଥିଲି । ପରେ ଡେପ୍ୟୁଟେସନ ରେ ମୋତେ ପାରାଦ୍ୟାପ ପୋର୍ଟର୍ରୁଷ୍ଟ ହସପିଟାଲକୁ ସି.ଏମ.ଓ. ହିସାବରେ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଛତ୍ରପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପାରାଦ୍ୟାପ ହସପିଟାଲକୁ ଯିବାକୁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲି । ସିଟି ହସପିଟାଲରେ ଥିବା ବେଳେ ସେ ଇନଟାରିଭିଉକୁ ଡକରା ଆସିଲା । ବିଲାତରୁ ଡକ୍ଟର ସାଠିଯା ମୋର ମା ବର୍ଷ ସିନିୟର ମଧ୍ୟ ଏଥ୍ରାରସିଏସ୍ ପରେ ସେ ପୋଷ୍ଟ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲେ । ସେ ଇନଟାରିଭିଉକୁ ଆସିଥିଲେ । ଡି.ଏ.ଏ.ସ୍. ଡକ୍ଟର ମିତ୍ର ଏହପର୍ଟ ହିସାବରେ ଇନଟାରିଭିଉରେ ଥିଲେ । ତେବେଳେ ଏସ ଆର ପାଳ - ମୋର ସହପାଠୀ ଚିତ୍ତ ରଞ୍ଜନ ପାଲର ସାନ ଭାଇ । ମୋର ସିଲେକସନ ହେଲା । ସ୍ଥାଇୟ ସରୀବ ପି. କେ. ପଞ୍ଜନାୟକଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ମୋତେ ମଧ୍ୟ ପାରାଦ୍ୟାପ ଯିବାକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା ।

କଟକ ସିଟି ହସପିଟାଲରୁ ମୋର ବିଦାୟ କାଳୀନ ସମାବେଶ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲା - ସେ ପୋଷ୍ଟରୁ ଏତେ ସମାଗୋହ ସହିତ କେହି ବିଦାୟ ନେଇଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନାହିଁ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ମତ ବ୍ୟବ କଲେ । ମୋର ବଦଳି ପରେ ଡାକ୍ତର ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାଶଙ୍କ ମତାମତ ଥିଲା - ତାଙ୍କର ଡାହାଣ ହାତ ଯେମିତି ଛିଡ଼ିଗଲା ।

● ● ●

(୧୭୫)

ପାରାଦ୍ୟୀପରେ ତିନିବର୍ଷ

ଉଚ୍ଚତ ବର୍ଷର ୧୨ଟି ବୃଦ୍ଧତ ବନ୍ଦର ଜିତରୁ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶାର ପାରାଦ୍ୟୀପ ଅନ୍ୟତମ ।

୧୯୭୭ ଜାନୁଆରୀ ୩ ତାରିଖ ଉଚ୍ଚତ ବନ୍ଦର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ନେହରୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ପାରାଦ୍ୟୀପ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଥିଲେ । ପାରାଦ୍ୟୀପକୁ ବନ୍ଦର ହିସାବରେ ମାନ୍ୟତା ଦେବାକୁ ଉଚ୍ଚତ ସରକାରଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ନ ଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀୟୁତ ବିଜୁପଟ୍ଟନାୟକ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ତାକୁ ବନ୍ଦରରେ ପରିଣତ କଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଉଚ୍ଚତ ସରକାର ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଏହାକୁ ଏକ ବୃଦ୍ଧତ ବନ୍ଦର ହିସାବରେ ସ୍ବୀକୃତି ଦେଇଥିଲେ ।

୧୯୯୯ ସେସେମର ମାସରେ ମୁଁ ପାରାଦ୍ୟୀପ ପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ହସପିଟାଲରେ ସିଏମଓ ହିସାବରେ ଯୋଗଦେଲି । ମୁଖ୍ୟ ଚକିଷକ ପୋଷ ପାଇଁ ଖୋଲା ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଓ ମୁଁ ପୋର୍ଟ ଏଞ୍ଜ୍ଞୋଲ ହିସାବରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିଲି । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ପୋର୍ଟ ଏମଫ୍ଲୟୀ ହିସାବରେ ନ ରହି ଷେଟ ଗଭରମେଣ୍ଟରୁ ଡେପ୍ରେସନ ହିସାବରେ ଯିବାକୁ ସମ୍ଭାବି ଦେଇଥିଲି - ଷେଟ ଗଭରମେଣ୍ଟ ଓ ପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଯୋଗଦାନ କରିବା ସମୟରେ ପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ହସପିଟାଲର ଅବସ୍ଥା କିଛି ଭଲ ନ ଥିଲା । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ସିଏମଓ ହିସାବରେ ଉକ୍ତର ଭାସ୍ତର ରଥ ଓ ଉକ୍ତର ରସିକ ମୋହନ ପଞ୍ଜନାୟକ ସେଠାରେ ଡେପ୍ରେସନରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲେ । ଉକ୍ତର ଭାସ୍ତର ରଥ ସୁନାମର ସହ ପାରାଦ୍ୟୀପରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଥିଲେ ଓ ପରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦବୀରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେଠାରେ ଯୋଗଦାନ କଲା ପରେ ମୋର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ମୁଁ ସେଠାରେ କେମିତି ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳେଇବି - ତଥାପି ମୋର ସମ୍ବନ୍ଧନା ସଭାରେ ପାରାଦ୍ୟୀପରେ କାମ କରିବା ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଆହ୍ଵାନ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି ।

(୧୭୭)

ପୋର୍ଟ ତୁଷ୍ଟ ହସପିଚାଳର ରୋଗୀଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଜନ୍ମୋର ବୁକ ତିଆରି ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଇନଥିଲା ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ମୋର ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା । ୪୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଇନ୍ଦ୍ରତୋରର ଉଦସାଚନ ଉଷ୍ଣବ ମୋ ଯିବା ପରେ ସମାହିତ ହେଲା । ଇନ୍ଦ୍ରତୋର କୁକୁ, ଓଡ଼ି, ଲେବର ବୁମ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଖଟ, ଚେବୁଲ ଚେଯାର ଜତ୍ଥାଦି ମୋ ଚେଷ୍ଟାରେ ଯୋଗାଡ଼ି ହେଲା । ଇନ୍ଦ୍ରତୋର ବୁକ ଖୋଲିଗଲା ପରେ ମୋତେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିୟୁତି ପାଇଁ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମେଡ଼ିସିନ, ସରଜରି, ସ୍ରୀରୋଗ ବିଭାଗ, ଚକ୍ର ଓ ଇନ୍ଦ୍ରନାଟି ବିଭାଗ ପାଇଁ ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ନିୟୁତି କରାଗଲା । ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିୟୁତି ବେଳକୁ ଏସ ଆର ପାଲ ଚେଯାରମ୍ୟାନ ଦାୟିତ୍ୱରେ ନ ଥିଲେ - ତାଙ୍କ ପ୍ଲାନରେ କେ ବି ବର୍ଷା ଥିଲେ ଚେଯାରମ୍ୟାନ । ଚେଯାରମ୍ୟାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ତେଣୁ କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଚାପକୁ ସମର୍ଥନ ନ ଦେଇ ଆମେ ଯୋଗ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ବାହିତ୍ଥିଲୁ । ସ୍ରୀରୋଗ ବିଭାଗରେ ଡକ୍ଟର ସୀତା ସାହୁ, ସରଜରି ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଡକ୍ଟର କିଶୋର ଶତପଥୀ, ମେଡ଼ିସିନ ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ସେଚରୁ ତେପୁଚେସନରେ ଏ କେ ଦାସ, ଆର ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ନିୟୁତି ହୋଇନଥିଲା । ଡକ୍ଟର ଏହ କେ ମହାନ୍ତି ଯୋଗ୍ୟ ଓ ସେ ସେତେବେଳେ ଚକ୍ର ବିଭାଗରେ ପିଛି କରୁଥିଲେ । ନିଶ୍ଚେତକ ବିଭାଗ ପାଇଁ ଡକ୍ଟର ଜହୁମଣି ସାହୁ ଜତ୍ୟାଦିକୁ ବହାଗଲା । ଯୋଗ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଭର୍ତ୍ତା ହେଲା ପରେ ପାରାଦ୍ୟୀପ ପୋର୍ଟ ତୁଷ୍ଟ ହସପିଚାଳ ସେଲପ ରିଲାଏଣ୍ଟ ହେଲା । ନିତିଦିନିଆ କଟକ ରେଫାରେଲ ବନ୍ଦ ହେଲା । କେବଳ ସୁପର ସେସାଲିଟିକ ପାଇଁ କେସ ସବୁ କଟକ ରେଫାର ହେବା ଛଢା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେସ ସବୁ ସେଠାରେ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇପାରିଲେ । ଏତିକି ହେଲା ପରେ ମୁଁ ମନରେ ଅସୀମ ଢୁପ୍ତି ଅନୁଭବ କଲି ।

ତାପରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ପାଗଦ୍ୱାପରେ ଗୋଟିଏ କୁଡ଼ି ବ୍ୟାକର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ୪୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସରଜରି, ସ୍ରୀରୋଗ ବିଭାଗ ଓ ଏମରଜେନସି କେସ ପାଇଁ ରତ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ବହୁତ ବେଶୀ । କଟକରୁ ରତ୍ନ ଆଣି ରୋଗୀଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାକରିବା ସହଜ ସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ତୁରା କଣ୍ଠୋଲର ଓଡ଼ିଶାକ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି କୁଡ଼ି ବ୍ୟାକ ଆବଶ୍ୟକାୟ ନର୍ମ ଅନୁସାରେ ପୁରୁଣା ଓପିଡ଼ିର ପାଥୋଲୋଜି ବିଭାଗରେ ଅଦଳବଦଳ ଓ ରିପେଯାର କରି କୁଡ଼ି ବ୍ୟାକ ପାଇଁ ପ୍ଲାନ ଠିକ ହେଲା । ତା' ସହିତ ଅଠରବାର୍କିରେ ନୂଆ ତିଷ୍ଠପେନସାରି ଟିଏ ପ୍ଲାପନ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା

ପାରାଦ୍ୟୀପରେ ତିନିବର୍ଷ

ଭାରତ ବର୍ଷର ୧୨ ଟି ବୃଦ୍ଧତ ବନ୍ଦର ଭିତରୁ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶାର ପାରାଦ୍ୟୀପ ଅନ୍ୟତମା ।

୧୯୭୭ ଜାନୁଆରୀ ୩ ତାରିଖ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ନେହରୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ପାରାଦ୍ୟୀପ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଥିଲେ । ପାରାଦ୍ୟୀପକୁ ବନ୍ଦର ହିସାବରେ ମାନ୍ୟତା ଦେବାକୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଆସ୍ତରେ ନ ଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍ତ୍ଵକାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀୟୁତ ବିଜୁପଟ୍ଟନାୟକ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ତାକୁ ବନ୍ଦରରେ ପରିଣତ କଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଭାରତ ସରକାର ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଏହାକୁ ଏକ ବୃଦ୍ଧତ ବନ୍ଦର ହିସାବରେ ସ୍ବାକ୍ଷ୍ରତି ଦେଇଥିଲେ ।

୧୯୭୯ ସେସେମ୍ବର ମାସରେ ମୁଁ ପାରାଦ୍ୟୀପ ପୋର୍ଟ ଗ୍ରହ୍ଷ ହସପିଟାଲରେ ସିଏମ୍ୱ ହିସାବରେ ଯୋଗଦେଲି । ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ପୋଷ ପାଇଁ ଖୋଲା ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଓ ମୁଁ ପୋର୍ଟ ଏମ୍ପ୍ଲୋଇ ହିସାବରେ ବଛା ଯାଇଥିଲି । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ପୋର୍ଟ ଏମ୍ପ୍ଲୋଇ ହିସାବରେ ନ ରହି ଷେଟ ଗଭରମେଣ୍ଟରୁ ଡେପୁଟେସନ ହିସାବରେ ଯିବାକୁ ସମ୍ଭାବି ଦେଇଥିଲି - ଷେଟ ଗଭରମେଣ୍ଟ ଓ ପୋର୍ଟ ଗ୍ରହ୍ଷ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଯୋଗଦାନ କରିବା ସମୟରେ ପୋର୍ଟ ଗ୍ରହ୍ଷ ହସପିଟାଲର ଅବସ୍ଥା କିଛି ଭଲ ନ ଥିଲା । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ସିଏମ୍ୱ ହିସାବରେ ଡକ୍ଟର ଭାସ୍ତର ରଥ ଓ ଡକ୍ଟର ରସିକ ମୋହନ ପଇନାୟକ ସେୟାରେ ଡେପୁଟେସନରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ଭାସ୍ତର ରଥ ସୁନାମର ସହ ପାରାଦ୍ୟୀପରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଥିଲେ ଓ ପରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦବୀରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେୟାରେ ଯୋଗଦାନ କଲା ପରେ ମୋର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ମୁଁ ସେୟାରେ କେମିତି ବାୟିହି ତୁଳେଇବି - ତଥାପି ମୋର ସମ୍ବର୍ଦ୍ଦନା ସଭାରେ ପାରାଦ୍ୟୀପରେ କାମ କରିବା ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଆସ୍ତାନ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି ।

ପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ ହସପିଟାଲର ଗୋଟିଏ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଜନତୋର କ୍ଳକ ତିଆରି ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲନଥିଲା । ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ମୋର ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା । ୪୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଜନତୋରର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉପର ମୋ ଯିବା ପରେ ସମାହିତ ହେଲା । ଜନତୋର କ୍ଳକ, ଓଚି, ଲେବର ବୁମ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଖଟ, ଟେବୁଲ ଚେଯାର ଉତ୍ୟାଦି ମୋ ଚେଷ୍ଟାରେ ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା । ଜନତୋର କ୍ଳକ ଖୋଲିଗଲା ପରେ ମୋତେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିୟୁତି ପାଇଁ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମେଡିସିନ, ସରଜରି, ସ୍ରୀଗୋଗ ବିଭାଗ, ଚକ୍ର ଓ ଉତ୍ୟାନ୍ତି ବିଭାଗ ପାଇଁ ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ନିୟୁତି କରାଗଲା । ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିୟୁତି ବେଳକୁ ଏସ ଆର ପାଲ ଚେଯାରମ୍ୟାନ ଦାୟିତ୍ୱରେ ନ ଥିଲେ - ତାଙ୍କ ଛାନରେ କେ ବି ବର୍ଷା ଥିଲେ ଚେଯାରମ୍ୟାନ । ଚେଯାରମ୍ୟାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଉତ୍ୟମ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ତେଣୁ କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଚାପକୁ ସମର୍ଥନ ନ ଦେଇ ଆମେ ଯୋଗ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ବାନ୍ଧିଥିଲୁ । ସ୍ରୀଗୋଗ ବିଭାଗରେ ଡକ୍ଟର ସୀତା ସାହୁ, ସରଜରି ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଡକ୍ଟର କିଶୋର ଶତପଥୀ, ମେଡିସିନ ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଷ୍ଟେଚରୁ ଡେପୁଟେସନରେ ଏ କେ ଦାସ, ଆଇ ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ନିୟୁତି ହୋଇନଥିଲା । ଡକ୍ଟର ଏବଂ କେ ମହାନ୍ତି ଯୋଗ୍ୟ ଓ ସେ ସେତେବେଳେ ଚକ୍ର ବିଭାଗରେ ପିଛି କରୁଥିଲେ । ନିଶ୍ଚିତକ ବିଭାଗ ପାଇଁ ଡକ୍ଟର ଉତ୍ୟମଣି ସାହୁ ଉତ୍ୟାଦିକୁ ବଛାଗଲା । ଯୋଗ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଉତ୍ୟା ହେଲା ପରେ ପାରାଦ୍ୟାପ ପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ ହସପିଟାଲ ସେଲପ ରିଲାଏଷ ହେଲା । ନିତିନିଆ କଟକ ରେଫାରେଲ ବନ୍ଦ ହେଲା । କେବଳ ସ୍ଵପୁର ସେସାଲିଟିକ ପାଇଁ କେସ ସବୁ କଟକ ରେଫାର ହେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେସ ସବୁ ସେଠାରେ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇପାରିଲେ । ଏତିକି ହେଲା ପରେ ମୁଁ ମନରେ ଅସୀମ ଢୁପ୍ତି ଅନୁଭବ କଲି ।

ତାପରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ପାରାଦ୍ୟାପରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଳକ ବ୍ୟାଙ୍ଗର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ୪୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସରଜରି, ସ୍ରୀଗୋଗ ବିଭାଗ ଓ ଏମରଜେନସି କେସ ପାଇଁ ରତ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ବହୁତ ବେଶୀ । କଟକରୁ ରତ୍ନ ଆଣି ଗୋଟିଏ ଚିକିତ୍ସାକରିବା ସହଜ ସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ତ୍ରୁଷ କଷ୍ଟୋଲର ଓଡ଼ିଶାକ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି କ୍ଳକ ବ୍ୟାଙ୍ଗ ଆବଶ୍ୟକାୟ ନକ୍ଷ ଅନୁସାରେ ପୁରୁଣା ଓପିଥିର ପାଥୋଲୋଜି ବିଭାଗରେ ଅଦଳବଦଳ ଓ ରିପେଯାର କରି କ୍ଳକ ବ୍ୟାଙ୍ଗ ପାଇଁ ଛାନ ଠିକ ହେଲା । ତା' ସହିତ ଅଠରବାର୍କିରେ ନୂଆ ତିଏପେନସାରି ଟିଏ ଛାପନ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା

ଉପଳବ୍ଧି କଲି । ତକରେ ଫାଷ ଏଡ଼ ପୋଷଟିଏ ଖାପିତ ହେଲେ ବିହିତ ଏମରଙ୍ଗେନସି କେସ ସୋଠାରେ ଫାଷ ଏଡ଼ ପାଇ ପରେ ହସପିଚାଳକୁ ଆସନ୍ତେ । ଏହି ସବୁ କାମ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ କରାଗଲା - ଚେଯାଚମ୍ୟାନ କେ ବି ବର୍ଣ୍ଣା ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣରେ ସହଯୋଗ କଲେ । ସମାଜ ସମାଦକ ବର୍ଷଯାନ ସାମାଦିକ ଓ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ରାଧାନାଥ ରଥକୁ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ହିସାବରେ ପାଇ କୁଡ଼ି ବ୍ୟାଙ୍କ, ଅଠରବାଙ୍କୀ ଉପପେନସାରି ଓ ତକ ଫାଷ ଏଡ଼ ପୋଷର ଶୁଭ ଉଦ୍ୟାନନ କରାଗଲା । ଏହା ପରେ ପରେ ମୋର ସୁନାମ ମଧ୍ୟ ପାରାଦ୍ୟାପରେ ବଢ଼ିବାର ମୁଁ ଉପଳବ୍ଧି କରିଥିଲି ।

ରୋଗୀ ଚିକିତ୍ସାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ବିଭାଗ ହେଲା ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ । ତାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଭବ କରି ଏହା ପରେ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ଉପରେ ମୁଁ ମନୋନିବେଶ କଲି । ବିଭିନ୍ନ ପୋର୍ଟ ହସପିଚାଳର ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନ ଦେଖି ପାରାଦ୍ୟାପରେ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେଲି - ସେହି ଅନୁସାରେ ଫର୍ମାଇ ତିଆରି ହେଲା । କେ. ବି. ବର୍ମାଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ସମ୍ଭାବିତ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲି - ସେ ମୋତେ ତାରିଖ ଦେଇ କହିଲେ ଜାନଆରୀ ୧. ୧୯୮୧ରେ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନର ଇନାଗୁରେସନ ହେଉ । ସେହି ଅନୁସାରେ ସବୁ କାମ ବେଗାବେଗି ଚାଲିଲା ଓ ଠିକ ତାରିଖରେ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସବୁ ରୋଗୀଙ୍କ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ଏକ ଇନ୍‌ଡ୍ରାଫ୍ଟ୍ ସିଷ୍ଟାମରେ ହସପିଚାଳରେ ଗଛିତ ହେଲା ଓ ରୋଗୀ ଆସିବାର ୫ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ତା ରେକର୍ଡ ବାହାର କରି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇପାରୁଥିଲା । ଏହା କୌଣସି ଉନ୍ନତ ହସପିଚାଳର ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନ ସହିତ ତୁଳନାୟ ଥିଲା । ପରେ ମୁଁ ଷେଜକୁ ଫେରିଲା ପରେ ନେସନାଲ ଲେଭାଲର ବହୁ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ଡ୍ରାଈ ସପ ଆଟେଷ୍ଟ କଲି ଓ କ୍ୟାପିଚାଲ ହସପିଚାଳରେ ମଧ୍ୟ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଖୋଲିଥିଲି । କ୍ୟାପିଚେଲ ହସପିଚାଳ ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନ ମୁଁ ଅବସର ନେବା ଯାକେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚାଲିଥିଲା । ପରେ ତାହା ନବାକିରଣ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଗଲା ନାହିଁ । ପାରାଦ୍ୟାପ ମେଡ଼ିକାଲ ରେକର୍ଡ ସେକ୍ସନ ପରେ ବନ୍ଦ ହେଲାବୋଲି ଶୁଣିଥିଲି ।

ପାରାଦ୍ୟାପ ପୋର୍ଟରୁଷ୍ଟ ହସପିଚାଳରେ ମୁଁ ଥିବା ସମୟରେ ସୋଠାରେ ଏକୁଚିଆ ରହୁଥିଲି । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ରେଡ଼େନ୍ରା କଲେଜରେ ଚାକିରୀ କରୁଥିଲେ ଓ ପିଲାମାନେ ସୋଠାରେ

ପାଠ ପରୁଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଅଫିସର କ୍ଲୁବରେ ବେଳ କଟୁଥିଲା । ବ୍ରିଜ ଖେଳିବା ନିତିଦିନିଆ ଅଭ୍ୟାସ ଥିଲା । ପୋର୍ଟ ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ଗୋଟିଏ କ୍ଲୁବରରେ ଏହି କ୍ଲୁବ କାମ କରୁଥିଲା । ମିଷ୍ଟର କେ. ବି. ବର୍ମାଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ସମୟରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କ୍ଲୁବ ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ତେଷା ହେଲା - ମଧୁବନରେ ତୃତନ କରି କ୍ଲୁବ ଘର ତିଆରି ହେଲା ଓ ତା ସହିତ ଚେନିସ୍ କୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ତିଆରି ହେଲା - ଏ ସମସ୍ତ କାମ ମୁଁ କ୍ଲୁବର ସେବନ୍ତ୍ରେରୀ ଥିବା ସମୟରେ ସମାହିତ ହୋଇଥିଲା । ପାରାଦୀପରେ ବ୍ରିଜ ଗୁର୍ଖାମେଣ୍ଟ ଓ ଚେନିସ୍ ଗୁର୍ଖାମେଣ୍ଟ ଜତ୍ୟାଦି ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଏ ସବୁ ପାରାଦୀପ ଅଫିସର କ୍ଲୁବ ତରଫରୁ କରାଯାଉଥିଲା । ପରେ କ୍ଲୁବ ସହିତ ବାର ମଧ୍ୟ ଆଟାର ହୋଇଥିଲା ।

ମୋର ପାରାଦୀପ ଅବସ୍ଥାନ ସମୟରେ ଆଉ ଏକ ବିଶେଷ ଘଟଣା ହେଲା - ଏସୋଧିଏସର ଅଟ ସାର୍ଜନସ ଅଟ ଇଣ୍ଡିଆର ଓଡ଼ିଶା ଚାପଚାର ମୁଁ ସମ୍ମାଦକ ଥିଲି । ମୋର ପାରାଦୀପ ରହଣୀ ଭିତରେ ଓଡ଼ିଶା ଚାପଚାରର ବାର୍ଷିକ ସନ୍ମିଳନୀ ସେଠାରେ କରାଇଥିଲି । ପୋର୍ଟଗ୍ରୁଷ୍ଟ ଚେଯାରମେହ ଶ୍ରୀସୁତ୍ର ବର୍ମାଙ୍କର ପୁଷ୍ପପୋଷକତାରେ ଏ ସନ୍ମିଳନୀ ବେଶ ସଫଳତାର ସହିତ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଡେକ୍ରେ ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣା ସମ୍ରକ୍ଷରେ ଏକ ନିବନ୍ଧ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅଧିବେଶନରେ ଉପ୍ରୟୋଗନା କରିଥିଲି । ସନ୍ମିଳନୀର ଖର୍ଚ ଯାଇ ଯେଉଁ ବଳକା ଚଙ୍ଗ ରହିଲା - ଅଭ୍ୟର୍ତ୍ତନା କମିଟିର ନିଷ୍ଠା ଅନୁସାରେ ତାକୁ ବେଙ୍ଗରେ ମିଆଦି ଜମା ହିସାବରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ତା'ର ସୁଧରେ ପାରାଦୀପରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶଲ୍ୟ ସମ୍ରକ୍ଷୟ ଏକ ଅଭିଭାଷଣ ପୋର୍ଟଗ୍ରୁଷ୍ଟର ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାଧିକାରୀ ଯୋଗାଡ଼ କରିବା କଥା । ଓଡ଼ିଶା ଷ୍ଟେଟ ଚାପଚାରର ସମିଧାନ ଅନୁସାରେ ସେ ଚଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଟକୁ ଆସିବା କଥା । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଚଙ୍ଗ ନ'ଣା ହେଲା ମୋର ଆଉ ମନେ ନାହିଁ ।

ମିଷ୍ଟର କେ ବି ବର୍ମାଙ୍କ ପରେ ମିଷ୍ଟର ଏମ ଝାଇ ରାଓ ଚେଯାରମ୍ୟାନ ହୋଇ ଜାହାନ କଲେ । ମୁଁ ସେ ପାରାଦୀପରେ ସବୁଦିନେ ରହିବି ନାହିଁ ପୁଣି ଷ୍ଟେଟ ଗରଗମେଣ୍ଟକୁ ଫେରିଆସିବି ସେ ସମୟରେ ସେ ଚିତ୍ତ ମୋର ଦୃଢ଼ୀୟତ ହେଲା । ମୋ ବିଚାରରେ ପରାଦୀପରେ ରହିଲେ ମୋର ପ୍ରମୋଦନ ପ୍ରସପେକୁ ଆଉ ନାହିଁ । ସେଇ ସି ଏମ ଓ ହିସାବରେ ମୋତେ ଚିନ୍ତାଯାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଷ୍ଟେଟ ସରଭିସରେ ମୋର ସିନିଅରଟି ଆଦି ବିଚାରକୁ ନେଇ ଦେଖିଲେ ମୋର ଡାଇରେକ୍ଟର ହେଲାଥ ହିସାବରେ

ଚିଟ୍ଟାଯାର କରିବା ସମ୍ମାବନା ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଉଜଳ ଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ଷେଟକୁ ଫେରିଆସିବାକୁ ଠିକ କଲି । ଷେଟକୁ ଫେରିଆସିବାର ଆଉ ଏକ ବଡ଼ କାରଣ ହେଲା ମୋର ଆର୍ଥିକ ପରିଷିତି । ପାରାଦ୍ୱୀପ ଗଲାବେଳକୁ ମୁଁ ହିସାବ କରିଥିଲି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦରମା ପାଉଛି, ପାରାଦ୍ୱୀପରେ ତାଠାରୁ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଅଧିକ ପାଇବି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଦୁଇଟି ଏଷ୍ଟାକ୍ଲିସମେଣ୍ଟ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଲା - କଟକ ଓ ପାରାଦ୍ୱୀପରେ । କଟକରେ ସ୍ତ୍ରୀର ଚାକିରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ପାରାଦ୍ୱୀପରେ ମୁଁ ଚଳିବି - ମୋ ପାଇଁ ଜଣେ ସାହାୟ୍ୟକାରୀ ରହିବ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆମ ବକ୍ଷ ବନ୍ଦବ୍ଦ, ଓ ମୋର ସାଙ୍ଗମାନେ ମଧ୍ୟ ପାରାଦ୍ୱୀପ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥିର୍ଥନା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଦୁଇଟି ଶ୍ଳାନରେ ଘର ଚଳାଇବାରେ ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ସେଥିରେ ଦରମାର ଅଧିକ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ନିଅଣିଆ ବଜେଟରେ ପକାଇଲା ।

ବିଳାତ୍ରୁ ଫେରିବା ସମୟରୁ ଆମର ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିଷିତି ଥିଲା ‘ଛେଷ ଚୁ ମାଉଥ’ । ଦରମା ମାସ ସରିବା ଆଗରୁ ସରିଯାଏ, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଦରମାରେ ମଧ୍ୟ ନିଅଣ୍ଟ ହୁଏ । ଆମର ଥିଲା ବଡ଼ ପରିବାର । ଗାଁରୁ ବନ୍ଦବ୍ଦବଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲେ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଓ ଚିକିତ୍ସା ସମୟରେ ଆମ ସହିତ ସହାବସ୍ଥାନ । ଘରୋଇ ପ୍ରାକ୍ରିୟରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥିଲି । ଟଙ୍କା ନେଇ ସେବା ବିକିବା ମୋର ପ୍ରକୃତି ନ ଥିଲା । ରୋଗୀ ଆଗୋର୍ୟ ହେଲାପରେ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରି କେବେ କେମିତି କିଛି ଦେଉ ନ ଥିଲେ ତା ନୁହେଁ - ସବୁଦିନେ ବେଙ୍ଗ ଏକାଉଷ୍ଣ ଖାଲି । ଛତ୍ରପୁର ଗଲାପରେ ବେଙ୍ଗରେ ମାସଶେଷକୁ ଅଛି କିଛି ବଳକା ଦେଖିଥିଲି ପୁଣି ପାରାଦ୍ୱୀପରେ ସେ ସବୁ ଖାଲି ହୋଇଗଲା ।

ପରେ ପାରାଦ୍ୱୀପରୁ ଷେଟକୁ ଆସିଲା ପରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା - ତେଣୁ କିଛି ପଇସା ସଞ୍ଚାର ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ତଥାପି ଝିଅ ବାହାଘର ପାଇଁ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପ୍ରତିତେଷ୍ଟ ପଣ୍ଡ, ନିଜ ଜନସ୍ୱ୍ୟଚ୍ଛେନ୍ଦ୍ରିୟ ପାଣି ଆଦି ମିଶାଇ ଭଲରେ ବାହାଘର କରିପାରିଥିଲୁ ।

ଅବସର ନେଲାପରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ଥାନ୍ୟ ସଂଘାର କନ୍ସାଲଟେନ୍ସି, ଡାକ୍ ଲେପର କନ୍ସାଲଟେବସି ଯୋଗୁଁ ମୋର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ବେଶ ସୁଧୂରି ପାରିଥିଲା ।

ମିଷ୍ଟର ରାଓ ମଧ୍ୟ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟକଲାପ ଓ ହସପିଚାଳ ପରିଚାଳନା ନେଇ ବେଶ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥିଲେ । ମୋତେ ଫେରି ନ ଆସିବାକୁ ପ୍ରବର୍ଗାଇ ଥିଲେ । ପରେ ସେ

ରାଜି ହେଲେ ଓ କହିଲେ ମୋର ସାକ୍ଷେପେଯାର ଷେଟଗରରମେଣ୍ଟରୁ ମୁଁ ଠିକ କରିବି । ସେହି ଅନୁସାରେ ବାରିପଦାରେ ଡକ୍ଟର ବିମଳ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାରୀ କଲି ଓ ସେ ମଧ୍ୟ ପାରାଦୀପ ଯିବାକୁ ସନ୍ତୋଷ ଜଣାଇଥିଲେ ।

ଚେଯାରମ୍ୟାବକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ମିସେସ୍ ରାଓ, ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ପରିବାର ସହ ମୁଁ ବେଶ ପରିଚିତ ଥିଲି ଓ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ପାରାଦୀପରେ ଥିବା ବେଳୁ ମୋର ବେଶ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । କଳିକତାରେ ମିସେସ୍ ରାଓଙ୍କ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଯାଇ ଅବସ୍ଥାନ କରିଛି । ପରେ ଲିକ୍ଷମିଆଁରେ ମିସେସ୍ ରାଓଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପାରାଦୀପରେ ଥିଲି ।

ପାରାଦୀପରେ ଝଡ଼ ବତାସରେ ୧୯୮୭ରେ ବହୁତ କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା । ଗୋରୁ ଗାଇ ଓ ବେଶ କିଛି ମଣିଷଙ୍କର ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା । ମିଶ୍ରର ରାଓଙ୍କ ସହ ଏ ଉମାରଜେନ୍ଦ୍ରିରେ କାମ କରିଥିଲା । ପାରାଦୀପକୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ନରମାଳ ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ଥିଲା ମିଶ୍ର ରାଓଙ୍କର କାମ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା - ସେ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସାଜରେ ମିଲିମିଶି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ କରୁଥିଲି ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ପାରାଦୀପରେ ନା ବର୍ଷର ଅବସ୍ଥାଟି ମୋ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ହିସାବରେ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ମୋ ଝିଅର ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଆଡ଼ମିସନ ମୁଁ ପାରାଦୀପରେ ଯୋଗଦାନ କଲା ପରେ ହୋଇଥିଲା । ମାମାର ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଆଡ଼ମିସନ ପରେ ଉର ସହିତ ଦେବୁ ଓ ମାମା ବହୁବାର ପାରାଦୀପ ଯାଉଥିଲେ । ମୋର ପଢ଼ିଶା ଥିଲେ ଦିଲ୍ଲୀପ ମିଶ୍ର । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗରେ କାମ କରି ମୁଁ ଶାତିକଷ୍ଣବାବୁଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲି । ଦିଲ୍ଲୀପ ମିଶ୍ରଙ୍କର ସାନଭାଇ ପ୍ରଦୀପ ସେତେବେଳେକୁ ଦିଲ୍ଲୀର ଏମ.ୱ.ୱେବେଲ୍ ଏମ.ବି.ବି.ୱେବେ ଏମ.ବି.ବି.ୱେବେ ପାଇଁ କରି ସାରିଥାନ୍ତି । ଦିଲ୍ଲୀପଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵର୍ଗ ମାମାକୁ ଦେଖିଲା ପରେ ପ୍ରଦୀପ ସହିତ ତାର ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବେ ଏକଥା ବୋଧନ୍ତୁ ଠିକ କରିଥିଲେ । ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲା ପରେ ଶାତିକଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କ ଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଲା ସେମାନେ ମାମାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବେ - ତାଙ୍କ ସାନ ପୁଅ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ଏ ଖବର ପାଇଲା ପରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଯେ ସ୍ଵର୍ଗର ବହୁଦିନ ଆଗର ଚିତା ତାହା ଆମେ ବୁଝିନେଇ । ସେମାନେ ଝିଅ ଦେଖିଲେ -

(୧୮୧)

ତାଙ୍କର ସନ୍ଧି ହେଲା - ମାମା ସେତେବେଳେ ୪ମ ବର୍ଷର ମେଡ଼ିକାଲ ସୁଦେଶ ଓ ପ୍ରଦୀପ ଏମ ଏସ (ସରଜରି) ଏମ.ୱ.୬.୬୯. ସି ରୁ କରିଥାରିଥିଲେ । ଯୋଗ୍ୟ ବରପାତ୍ର ପାଇ ଆମେ ମଧ୍ୟ ରାଜି ହେଲୁ । ସେହି ୪ମ ବର୍ଷରେ ମାମାର ବିବାହ ସମ୍ମାନ ହେଲା । ପରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେ ଇଣ୍ଡିଆର୍ନ୍‌ସିପ୍ କଲା । ତିଏବବି କଲା ଓ ପିଏବବି ଏନାଟେମିରେ କରି ଯୁ.ପି.୬୩.୬୩. ପାଇ ସେହି ଏମ.ୱ.୬.୬୯.ସି.ରେ ରାଜିରୀ ପାଇଲା । କାଳକ୍ରମେ ସୋଠରେ ପ୍ରଫେସର ହେଲା । ଏହି ସମ୍ପର୍କ ସ୍ନାପନର ମଞ୍ଜି ସେହି ପାରାଦୀପରେ ହିଁ ବୁଣ୍ଟାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ପାରାଦୀପ ଅବସ୍ଥାନ ମୋ ଜୀବନର ଏକ ମାରଳ ଖୁଣ୍ଟ ।

ମାମାର ବିବାହ ବିଷୟରେ ଅଧିକ କିଛି କହିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଆସୁଛି । ଏପ୍ରିଲ ୩୦ ତାରିଖ ୧୯୮୪ ସାଲରେ ମାମାର ବିବାହ ହେଲା । ଏ ବିବାହ ଉତ୍ସବ କେମିତି ଭଲରେ ହେବ ସେ ପାଇଁ ଆମେ ବେଶ ଆଗ୍ରହାଥିଲୁ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଥିଲି କ୍ୟାପିଚାଲ ହସପିଚାଲର ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ । ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ସରକାରୀ ବାସଭବନରେ ବିବାହ ସମ୍ମାନ ହୋଇଥିଲା । ଆମର ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଏଥରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ୪/୪ ଦିନ ଆଗରୁ, ଆମ ଘରେ ଗହଳି ବଢ଼ିଥିଲା । ସକାଳ ଚା, ଜଳଖୁଆ, ମଧ୍ୟାହ୍ନଭୋଜନ ଓ ରାତ୍ରିର ଖୁଆପିଆ ସମସ୍ତେ ଏକା ସାଇରେ କରୁଥିଲୁ । ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଏ ସବୁଥିରେ ଯୋଗ ଦେବା ହିଁ ଆମର ଆନନ୍ଦ ଥିଲା । ଝିଅକୁ ଆମ କ୍ଷମତା ଅନୁସାରେ ଯାହା ଦେବା କଥା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବରମାତ୍ରାଙ୍କ ପାଇଁ ଦିନ ବେଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଥିଲା । ବାରିପଦାର ଭବତୋଷବାବୁ ମଧ୍ୟ ଏଥରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ରାତ୍ରିଭୋଜନରେ ସବୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଆମନ୍ତିତ ଜତ୍ରବ୍ୟତି, ହସପିଚାଲ ଷାଫ୍ଟ ଓ ଶେଷରେ ହସପିଚାଲରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ବନ୍ଦୁତ ରିକ୍ତ ଚାଲକ ମଧ୍ୟ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ପ୍ରାୟ ୨୦୦୦ ଲୋକ ଏ ରାତ୍ରିଭୋଜନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

୨ୟ କଥା ହେଲା ଦେବୁର କ୍ୟାରିଅର - ଆଉ ଏସି ଫାଷି ଡିଭିଜନରେ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରୁ ପାସ କରି ସୁନ୍ଦା ଇଂଜିନିୟରିଂ ଏଣ୍ଟ୍ରେନ୍ସ ଚେଷ୍ଟରେ ସେ ପ୍ରଥମ ଥର କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ତାଠାରୁ ଖରାପ କରିଥିବା ଛାତ୍ରମାନେ ଏହିତାକୁ ଚେଷ୍ଟରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଦେବୁ ଆଉ ଇଂଜିନିୟରିଂ ପାଇଁ ମନ ଦେଲାନାହିଁ ।

ପରେ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ସେ ଜାହାଜର କେଡ଼େଟ ହିସାବରେ ସିପିଁ ଲାଇନରେ
 ଯୋଗଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଟି.ଏସ. ରାତ୍ରେ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କମିଟିସନ । ସେ ସେଥୁରେ
 ପାଇବ କି ନାହିଁ କେଜାଣି ? ବର୍ଷଟିଏ ଚାଲିଯିବ । ଏ.ପି.ଜେ. ଲାଇନରେ କ୍ୟାପଟେନ୍
 କୁମାର ଚିପ ଏକଛି କ୍ୟାପିଭ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର
 ପରିଚୟ ନ ଥିଲା - ମୁଁ ପାରାଦ୍ୟୀପ ଆସିବା ବେଳକୁ ସେ ପାରାଦ୍ୟୀପ ଛାଡ଼ି ଏପିଜେରେ
 ଜ୍ୟୋତିଷ କରିଯାଗିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପାରାଦ୍ୟୀପ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଆସୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର
 ପାରାଦ୍ୟୀପ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବାପାଇଁ । ଶ୍ରୀଧର ମିଶ୍ରଙ୍କ ପୁଅକୁ ସେ ଏ.ପି.ଜେ.
 ରେ କେଡ଼େଟ ହିସାବରେ ଭର୍ତ୍ତିକରିଥିଲେ । ମୁଁ ଦେଖିଲି କ୍ୟାପଟେନ୍ କୁମାରଙ୍କୁ ଅନ୍ତରେଧ
 କଲେ ସେ ଏପିଜେ ଲାଇନରେ ଦେବୁକୁ କେଡ଼େଟ ହିସାବରେ ନେଇଯାଇପାରନ୍ତି ।
 ତାଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାକଲି - ତାଙ୍କର ମତାମତ ହେଲା ଭଲ ଘରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେ ସିପିଁ
 ଲାଇନରେ ଭର୍ତ୍ତିଦେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଦେବୁକୁ ସେ ଏ.ପି.ଜେ.ରେ ସିଲେକ୍ଟ କରି
 ନେବେ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି । ସେ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦେବୁକୁ ଗୋଟିଏ ଏକ୍ଷାନ୍,
 ଚେଷ୍ଟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମେ ଏ.ପି.ଜେ.କୁ ସିଲେକ୍ଟ ହେବାକୁ ଆପ୍ଯାଇ କରୁ ।
 ଚେଷ୍ଟରେ ବସିବାକୁ ଚିଠି ଆସିଲା । ଦେବୁକୁ ମୁଁ ସାଜରେ ନେଇ କଲିକତା ଗଲି ।
 ସେଠାରେ ଏ.ପି.ଜେ. ଅଫିସରେ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା - ପାରାଦ୍ୟୀପ ପୋର୍ଟର କଲିକତା
 ଗେଷହାଉସରେ ଆମେ ଥିଲୁ । ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଫେରି ଆସିଲୁ ଓ ଦେବୁ ଚେଷ୍ଟରେ
 ପାଶ କଲା ଓ ଏ.ପି.ଜେ. ଜ୍ୟୋତିଷ କଲା - ୨ ବର୍ଷ କେଡ଼େଟସିପ୍ ପରେ ସେବେଷ୍ଟ
 ମେର ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲା ଓ ସେଥୁରେ ପାଶ କଲା - ଆଉ ପଛକୁ ଦେଖିବାର
 ନାହିଁ । ସମୟକ୍ରମେ ସେ ମାନ୍ସର ମେରିନାର ଟିକେଟ ପାଇଲା । ଏପିଜେ ଛାଡ଼ି ବାରବାର
 ସପିଜ ଲାଇନରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ବାରବାର ଥିଲା ଫରେଦ କମ୍ପାନୀ । ଦରମା ଆଦି
 ସେଥୁରେ ଅଧିକ । ତେଣୁ ପାରାଦ୍ୟୀପରୁ ହିଁ ଦେବୁର କ୍ୟାରିଅର ଗଠନ ହେବା ଆରମ୍ଭ
 ହେଲା ।

ତେଣୁ ପାରାଦ୍ୟୀପ ଆସିବା ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ -
 ଝିଅର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଏଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ପୁଅର କ୍ୟାରିଅର ଏଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ
 ହେଲା । ବାପା ମା'ଜର ପୁଅ ଝିଅ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଆଶା ଆମ ପାଇଁ ତା ଏହି ପାରାଦ୍ୟୀପରେ
 ହିଁ ଫଳବତୀ ହେଲା ।

ମୋ ନିଜ କ୍ୟାରିଆରର କଥା ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ପାରାଦୀପରେ ଥିଲାବେଳେ ମିଷ୍ଟର କେ ବି ବର୍ମାଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ମୋତେ ମୋ କ୍ୟାରିଆରକୁ ଉନ୍ନତି ପଥରେ ନେଇଥିଲା । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପାରାଦୀପ ଛାଡ଼ି ଷ୍ଟେଟ ଗର୍ଜମେଣ୍ଟକୁ ଫେରିଲି ସେ ସମୟରେ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ସତିବ ଥିଲେ ମିଷ୍ଟର କେ ବି ବର୍ମା - ମୋ ସହିତ ସେ ଆଗରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାବରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ । ଡାଇରେକ୍ଟ ଅଫ ହେଲଥ ଥିଲେ ଡକ୍ଟର ଆର ଏବଂ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ମିଷ୍ଟର ବର୍ମାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ମୋର କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ସିଏମ୍‌ଓ ହୋଇ ପୋଷିଂ ହେଲା - ଡାଇରେକ୍ଟ ଅଫ ହେଲଥ ପୋଷ ଅପେକ୍ଷା ସି.ୱ୍.୬୩.୭. କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲ ଅଫିସର ମହିଳରେ ଦେଶୀ ଜଣାଶୁଣା ହୋଇ ପାରୁଥିଲା । ଡକ୍ଟର ଆର ଏବଂ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ସହିତ ମିଷ୍ଟର କେ.ବି. ବର୍ମାଙ୍କର ବନ୍ଧୁତା ଘାପନ କରିବାରେ ମୁଁ ବେଶ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି । ଯେତେବେଳେ କାର୍ହିକି, ବନ୍ଧୁତ ଆଗରୁ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଦୂର୍ଲୀଟି ପ୍ରବେଶ କରିପାରିଥିଲା । ଗ୍ରାନ୍‌ସପର ପୋଷିଂପାଇଁ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପରସା ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ବିନା ପଇସାରେ କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ସି. ଏମ. ଓ. ଭାବେ ପୋଷିଂ ହେବା କେହି ବିଶ୍ଵାସ କରିପାରିଲେନି । ପରେ ପରେ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ମୋର ବନ୍ଧୁତ ପ୍ରଶଂସା କରିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି । ତେଣୁ ମୋ କ୍ୟାରିଆର ପାଇଁ କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ପୋଷିଂ ଏକ ବିଭାଗ ମାରକଣୁଷ୍ଠାନ ଥିଲା । କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ଥିବା ବେଳେ ଅଫିସର ଲେଭଲରେ ଜଣାଶୁଣା ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି ଓ ପରେ ଡାଇରେକ୍ଟ ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୋଷିଂ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା ।

ପାରାଦୀପରେ ଖର୍ବ ରହିବା ପରେ ମୁଁ ପୁଣି ଷ୍ଟେଟ ଗର୍ଜମେଣ୍ଟକୁ ଫେରିଲି । ପାରାଦୀପର ସେହି ଖର୍ବ ଅବଶ୍ଯିତି ମୋ ଜୀବନର ଗତି ପଥ ପାଇଁ ପରେ ବେଶ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବାର ମୁଁ ଉପଳଦ୍ଧି କରିଛି ।

● ● ●

ଛତ୍ରବଜାର ଭଡ଼ା ଘରେ ତିନି ବର୍ଷ

ପାରାଦ୍ୟୀପ ପୋର୍ଟ ଗ୍ରନ୍ଥ ହସ୍ତପିଟାଳରେ ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ହିସାବରେ ମୋର ରହଣୀ ଥିଲା ତିନିବର୍ଷ ୧୯୭୯-୧୯୮୦ । ସେ ସମୟରେ ପିଲାମାନେ କଟକ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ମାମା ଥିଲା ୨ୟ ବାର୍ଷିକୀ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ରୀ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ । ପରବର୍ଷ ଦେବ୍ରୁ ମଧ୍ୟ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲା । କଟକ କଲେଜିଏଟ ଦ୍ୱୁଲବୁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ମେଟ୍ରୋକ୍ଲ୍ୟୋସନ ପାଶ୍ କରିଥିଲା । ଉଠ ଥିଲା ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ବଚାନି ଅଧ୍ୟାପିକା ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ କଟକରେ ଭଡ଼ାଘର ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଛତ୍ରବଜାରରେ ଦୋଳା ମା' ମାଉସୀଙ୍କ ଭଉଣୀ ସୁଷ୍ଠିଳା ମାଉସୀଙ୍କ ଘର ଆମେ ଭଡ଼ାରେ ମେଲୁ । ମାସକୁ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ଭଡ଼ା । ସେ ଘରେ ଥିଲା ଦୁଇଟି ଶୋଇବା ଘର । ଘର ଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ ଏକ ପ୍ରଶନ୍ତ ଓସାରିଆ ବାଟ । ପ୍ରଶନ୍ତ ଓସାରିଆ ବାଟରୁ ପୂର୍ବପଟ ଓ ଉତ୍ତରପଟକୁ ବାରଣ୍ୟା । ପୂର୍ବପଟ ବାରଣ୍ୟାକୁ ଲାଗି ଦୁଇଟି ଶୋଇବା ଘର ଓ ଉତ୍ତରପଟ ବାରଣ୍ୟାକୁ ଲାଗି ଗୋଷେଇଘର, ମାଧ୍ୟାଥା ଘର ଓ ପାଇଣାନା । ଦୁଇଟି ଶୋଇବା ଘର ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲା ଆମ ଶୋଇବା ଘର ଓ ଅନ୍ୟଟି ଥିଲା ପିଲାମାନଙ୍କ ଶୋଇବା ଘର । ଘରକାମରେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଛତ୍ରପୁରରୁ ରାମ ଆମ ସହିତ ଆସିଥିଲା ଓ ବାରଣ୍ୟାରେ ଥିଲା ତା'ର ଶୋଇବାଘର । ଦୁଇ ପଟ ବାରଣ୍ୟାକୁ ଲାଗି ପ୍ରଶନ୍ତ ଅଗଣ୍ୟା । ଅଗଣ୍ୟାରେ ଥିଲା ଏକ ନଳକୁପ । କଟକ ଚାଉନକୁ ଚାହିଁ ୩୦୦ ଟଙ୍କାରେ ଏକ ଚଳନୀୟ ବସାଘର । ପ୍ରଶନ୍ତ ପଶିବା ରାତ୍ରାରୁ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଥିଲା ଆମ ଗାଡ଼ିର ଗେରେ । ତା' ପର ଅଂଶରେ ଥିଲା ଆମ ବସିବା ଘର । ଘରକୁ ଭାବୁଲୋକ ଆସିଲେ ଆମେ ସେଇଠି ତାଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରୁଥିଲୁ । ସେହି ପ୍ରଶନ୍ତ ପଶିବା ପ୍ଲାନର ଶେଷ ଅଂଶରେ ଗୋଷେଇ ଘର କାନ୍ଦକୁ ଲାଗି କାଠର ଏକ ଡବଲବେଡ଼ । ଅତିଥ ଅଭ୍ୟାଗତ ଆସିଲେ ସେଇଠି ଥିଲା ଆମ ଗେଷ୍ଟେସେ । ସେ ଖଚତକେ ଆମ ପୋଷାକୁକୁର ତାଜନାର ରହିବା ପ୍ଲାନ ବା କେନେଲା । ମୋ ମା' ସେତେବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ନ ରହି ମୋ ସାନଭାଇ ପାଖରେ

ରହୁଥିଲା । ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ମୋ ପରିବାର ତିନି ବର୍ଷ ସେଠାରେ କାଟିଥିଲେ । ପିଲାଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ମାମା ଓ ଦେବୁ ପାଇଁ ଯୋଡ଼ିଏ ଖଟ । ବର୍ଷଟିଏ କାଟିବା ବେଳକୁ ରାଉରକେଳାରୁ ମିନିନାନୀଙ୍କ ପୁଅ ସିଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଆସି ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଲା । ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ୨ୟ ବାର୍ଷକ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ଏଡ଼ମିସନ ନେଲା ଓ ରହିଲା ଉଚ୍ଚ ମାଉସୀ ଘରେ । ରାଉରକେଳାରୁ ଆସି ରେତେନ୍ଦ୍ରାରେ ପଡ଼ିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା - ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ିଲେ ତାକୁ କଟକ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରେ ଛାନ ମିଲିବ । ଶାକ୍ୟଭାଇନାଙ୍କର ଏ ଲକ୍ଷ ପରବର୍ଷ ପୂରଣ-ଛେଳା - ସିଦ୍ଧ କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଛାନ ପାଇଲା । ମାମାର ପ୍ରଥମେ ବ୍ରହ୍ମପୁରଂ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଛାନ ମିଲି ପରେ ହଷ୍ଟେଲରେ ଛାନ ନ ମିଲିବାରୁ କଟକକୁ ବଦଳି ହୋଇଆସିଲା । ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଛାନ ମିଲିବା ପରେ ସିଦ୍ଧ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଗଲା । ସିଦ୍ଧର ଛାନ ପୂରଣ କଲା - ସିଦ୍ଧର ସାନଭାଇ ସୁବୁଲି । ସେଇ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜରୁ ଆଇ.ଏସ.ସି. ପାଶ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରୁ ରେତେନ୍ଦ୍ରାରେ ଏଡ଼ମିସନ ନେଲା ଓ ଉଚ୍ଚ ମାଉସୀ ଘରେ ଅବସ୍ଥାନ କଲା । ସେ ଓ ଦେବୁ ଏକ କ୍ଲ୍ୟୁସରେ ଥିଲେ - ଏକ ସମୟରେ ଆଇ.ଏସ.ସି. ପାଶ କଲେ ।

ତିନୋଟି ପିଲାଙ୍କର ଅଭିଭାବକତ୍ତ୍ଵ କରି ଉଚ୍ଚ ପ୍ରତ୍ରବଜାର ବସା ଘରର ପରିଗଳନା ଯଥାରାତି ପାଳନ କଲା । ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ମୁଁ ଶନିବାର ଦିନ ଉପରଫେଲି କଟକ ଆସୁଥିଲି ଓ ସୋମବାର ସକାଳେ ପୁଣି ପାଗାଦ୍ଵାପ ଫେଣ୍ଟ୍ୟାଉଥିଲି । ସପ୍ତାହକର ସୁବିଧା ଯଥାରାତି ଅଭାବ ପୂରଣ କରୁଥିଲି । ମାସ ଶେଷରେ ମାସିକିଆ ସଭଦା ପରିଚିତ ଦୋକାନରୁ କିଣି ଘରେ ଜମା କରୁଥିଲି । ନିଅଷ୍ଟ ପଡ଼ିଲେ ଉଚ୍ଚ ସେ ପରିଚିତ ଦୋକାନୀଠାରୁ ଧାରରେ ଜିନିଷ ନେଉଥିଲା ଓ ପରେ ତାହା ପରିଶୋଧ କରୁଥିଲା । ପଇସା ନିଅଷ୍ଟ ଛେବା ଏତେ କଷ୍ଟକର ହେଉଥିଲା ଯେ ମାସ ଶେଷ ବେଳକୁ ଦରମା ପାଇଁ ଉଚକୁ କଲେଜ ଅଫିସକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଆମର ଅଭାବ ଆମେ ଜାଣିଥିଲୁ ସିନା ଆଉ କେହି ଜାଣୁ ନ ଥିଲେ । ମୋ ବଡ଼ଶଳା ବାବୁନିର ବଡ଼ ପୁଅ ମୁନ୍ତର ସହକଥିଲା ଉଚ୍ଚ ନାନୀ ଘରକୁ ରବିବାରରେ ଆସିବ । ସେ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଜୟୀନନା, ବୋଉ ଆଦିଙ୍କୁ ବରାଦକରି ଉଚନାନୀ ପାଇଁ କେତେବେଳେ ନଢ଼ିଆ, ପନିପରିବା ଆଦି ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସେ । ପିଉସୀନାନୀ ଘରକୁ ଆସିଲେ କିଛି ନା କିଛି ଆଶିବା ଦରକାର ବୋଲି ସେ

ଜାଣିଥିଲା । ସେ ଆସିଲେ ଦେବୁ, ମାମା, ସିନ୍ଧ ଓ ସୁବୁଲି ଆଦିଙ୍କ ସହ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରି ଓପରତେକିକୁ ରାଜାବଚିତା ଫେରିଯାଏ । ରବିବାର ଦିନ ଆମ ଘରେ ପ୍ରାୟ ମାଂସ ତରକାରୀ ହୁଏ । ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି ଖୁସିରେ ଖାଆନ୍ତି । ମାଂସ କିଣିବା କାମ ଥିଲା ଦେବୁର । ସୁହ୍ର ଗୋଜଗାର ଭିତରେ ତକୁଥିବା ସରକାରୀ ଚାକିରିଆଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ମଧୁର ସୃତି ।

ଆମର ପଡ଼ିଶାଥୁଲେ ସ୍ଵାଇଁବାବୁ । ଅବକାରୀ ସୁପରିଟେଣ୍ଡର୍ ପଦବାବୁ ଅବସର ନେଇ ସେଠାରେ ନିଜ ଜମିରେ ଘର ତୋଳି ସେ ରହୁଥିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ସ୍ଵାଇଁ ବେଶ ସେହି ଥିଲେ । ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବେଶ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ଫେଲୁ ରେତେହା କଲେଜର କେମ୍ବିଷ୍ଟୀ ପ୍ରଫେସର ପି.କେ.ଦାସଙ୍କ ଜୋଇଁ । ମଞ୍ଜିଆ ପୁଅ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫିସର । ସାନ ପୁଅ ବୋଧକୁସ କୌଣସି ସୈନିକ ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ତାଙ୍କର ଜଣେ ଝିଅ କଟକରେ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପ୍ରଫେସର ଅନନ୍ତ ମୋହନ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ପୁଅକୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ ଓ ବେଳପାଷରେ ଝିଅ ଜୋଇଁ ରହୁଥିଲେ । ପରେ ସ୍ଵାଇଁବାବୁଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କ ସହ ମୋର ପରିଚୟ ଛେଲା - ସେ ରହୁଥିଲେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ । ଆମେ ଛତ୍ରବଜାର ଘର ଛାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ । ସ୍ଵାଇଁ ବାବୁଙ୍କ ସହ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ଆମକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଟକକୁ କର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ ଚାଣି ଆଶ୍ରୁଥିଲା । ଆମର କର୍ମକାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆସୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜଣେ ଝିଅ ସେହି ରମାଦେବୀ ମହିଳା କଲେଜରେ ଉଚ୍ଚର ସହକର୍ମୀ ଥିଲେ । ସମୟ କ୍ରମେ ଏ ବହୁତା ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିଲାନି । ପରମର ଭିତରେ ସମ୍ପର୍କ କ୍ରମାଗତଭାବେ ରକ୍ଷା କରିବା ନିଶ୍ଚଯ ଏକ ବନ୍ଧୁକର ବ୍ୟାପାର ।

● ● ●

ରାଜ୍ୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ

୧୯୮୭ ମସିହା ହୁଏତ ମୋ ମାସରେ ମୁଁ ପାରାଦୀପରୁ ବଦଳି ହୋଇ କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲର ସି.ଏମ.ଓ ହିସାବରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହେଲି । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାରେ ପ୍ରଥମେ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିଲା ସତ, ପୂର୍ବତନ ସିଏମଓ ଦାୟିତ୍ବ ଦେବାରେ ସହଯୋଗ କରିନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅସୁବିଧା ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ଭିତରେ ସୁଧୁଚିପାଇଥିଲା ।

କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ନୁଆ ନ ଥିଲା । ୧୯୭୮ ରୁ ୧୯୭୫ ସାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାତର୍ବର୍ଷ ମୁଁ ଏଠାରେ ଶଲ୍ୟ ବିଶାରଦ ହିସାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲି । ହସପିଟାଲ ଷାଫ୍ଟ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ପରିଚିତ ଥିଲେ । ମୋର ପିଲାମାନେ ଏହି ହସପିଟାଲ କ୍ୟାମ୍ପରେ ବଢ଼ିଛନ୍ତି । ଯୁନିଟ୍-୨ ଓ ଯୁନିଟ୍-୧ର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳ ଆମର ପରିଚିତ ଥିଲା ।

ସିଏମଓ କ୍ଲାନ୍‌ର ଖାଲି ନ ଥିବାରୁ ଆମେ ସହାଦନଗରରେ ସିନ୍ଧୁ ଭାଇନାଙ୍କ ଭଡ଼ାଘରେ ଶା ମାସ ରହିଲୁ । ସେ ଘର ଥିଲା ଡକ୍ଟର ସିପି ଅଗାର୍ଯ୍ୟକର । ସେ ମଧ୍ୟ କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ପୂର୍ବତନ ସିଏମଓ । ତାଙ୍କ ଘର ପଛପଟେ ଆମର ସହାଦନଗରପିତ ଘର - ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କରେକୁ ଜମଣ୍ଟିର୍ବ୍ୟତ ଅପ ପିଙ୍ଗିବୁଙ୍କୁ ଭଡ଼ା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ନାନୀ ଓ ସିନ୍ଧୁଭାଇନା ସେଇ ସମୟରେ ଅମୁନା ପାଖରେ କିଛି ସମୟ କାଟିବାକୁ ଆମେରିକା ଯାଇଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ଆମେ ତାଙ୍କର ସେ ଭଡ଼ା ଘରରେ ରହିଲୁ । ମାମା କଟକ ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ଓ ଦେବୁ ସେତେବେଳକୁ ଜାହାଜରେ । ତେଣୁ ଆମ ପାଖରେ ପିଲାମାନେ ନ ଥିଲେ । ଉର ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଟକ ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜକୁ ଯିବା ଆସିବା କଲା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ତାର ଚମାଦେବୀ କଲେଜକୁ ବଦଳି ହେଲା । ଟେଲିନବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଦେବୁର ଜାହାଜ ବିମ୍ବ ଆସିଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଉର ମୁଁ ଓ ମାମା ଶା ଜଣ ଯାକ ବିମ୍ବ ଯାଇଥିଲୁ । ପରେ ଡେଣା ଫେରିଲୁ । ସେ ବର୍ଷର ବନ୍ୟାରେ କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରାଷ୍ଟ୍ର ବର୍ଷାରେ ଧୋଇଯାଇ କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଟ୍ରେବ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କମ୍ପ୍ୟୁନିକେସନ ନ ଥିଲା । ମୋ ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ଏମିତି ହେବା ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଜାଣିଲି ।

ପରେ ପରେ ସିଏମ୍ୟୋ କାଟରକୁ ଉଠି ଆସିଲୁ । ମୁଁ ସ୍ଵସପିଟାଳର ଉନ୍ନତି ମୂଳକ କାମରେ ମନୋନିବେଶ କଲି । ହସପିଟାଳ କ୍ୟାମାସ ଭିଡ଼ରେ ହେଲଥ ତିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ପଇସାରେ ଘରଚିଏ ତିଆରି ହୋଇ ନିରତାରକୁ ହ୍ୟାଣ ଓତର କରିବାର ପ୍ରସାବ ଥିଲା । ହେଲଥ ତିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଜାଗା, ହେଲଥ ତିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ପଇସାରେ ତିଆରି, ଘରର ମାଲିକ କାହିଁକି ନିରତାର ହେବ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ସ୍ଵାସ୍ୟ ବିଭାଗରୁ ଯାହା ବୁଝିଲି ନିରତାର ସେଠାରେ ଫିଜିଓଥେରାପି ସେଷ୍ଟର ଖୋଲିବେ ଓ ଫିଜିଓଥେରାପି ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲୋକଙ୍କୁ ଓଲଟପୁରୀଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି କାମ ପାଇଁ ଏତେ ବେଢ଼ ଘରର ଆବଶ୍ୟକତା କଣ ? ମିଷ୍ଟର ବର୍ମା ସ୍ଵାସ୍ୟ ସତିବଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି - ମୋର ଯୁଦ୍ଧିଯୁଦ୍ଧତା ସେ ବୁଝିଲେ । ଗୋଟିଏ ନୋଟସିରରେ ଅର୍ଦ୍ଧର କଲେ - କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳର ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ଏ ଘର ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବେ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ମତେ ବ୍ୟବସାର କରିବେ । ସେହି ନୋଟସିରର ଅର୍ଦ୍ଧର ଉପରେ ମୁଁ ସିଏମ୍ୟୋ ହିସାବରେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ଡି ୦୧୨ ବିଲଡିଂ ଟେକ୍ସ୍‌ପେନ୍ଡିକ କଲି ।

ସରଜରି ସେସିଆଲିଷ୍ଟ ହିସାବରେ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳରେ ଅର୍ଥୋପିଡ଼ିକ ପାଇଁ ବେଢ଼ ପ୍ରତିକଳନ ନଥିଲା । ସରଜରି ବେଢ଼ରୁ ୪ଟି ବେଢ଼ ଅର୍ଥୋପିଡ଼ିକ ସରଜନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ଜଣେ ଓର୍ଫ୍‌ଫେଡ଼ିକ ସରଜନରଙ୍କ ଯ୍ୟାନରେ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ୨ ହେଲା କିନ୍ତୁ ଶୟ୍ୟା ସେଇ ୪ଟି । ଯେଉଁ ବିଲଡିଂ ମୁଁ ଟେକ୍ସ୍‌ପେନ୍ଡିକ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ସେଠାରେ ଥିବା ବେଢ଼ ହୁଅଛିବିନ୍ଦୁ ଓର୍ଫ୍‌ଫେଡ଼ିକସ ଓର୍ଡ୍‌ର କରିବାକୁ । ସେ ହଲରେ ୧୮ ଟି ବେଢ଼ ପଡ଼ିପାରିଲା - ସେଥିରୁ ୪ଟିକୁ ଫିମେଲ ବେଢ଼ ପାଇଁ ଚିହ୍ନଟ କରାଗଲା ।

ସିଏମ୍ୟୋ କ୍ୟାପିଟାଳ ହସପିଟାଳ ହିସାବରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ସହିତ ମଞ୍ଚରେ ମଞ୍ଚରେ ଦେଖା ହୁଏ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କେଉଁ ଭିଆଇପିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସନ୍ତି କିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାମରେ ମଧ୍ୟ ହସପିଟାଳ ଆସୁଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏମିତି ଏକ ସୁବିଧା ସମୟରେ ଭେଟି ତାଙ୍କୁ ଅନୁଗୋଧ କଲି ଆମ ହସପିଟାଳର ଓର୍ଫ୍‌ଫେଡ଼ିକ ଓର୍ଦ୍‌ର ଉଦ୍ଦୟାଚନ ସେ କେମିତି କରିପାରିବେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜି ହେଲେ । ପରେ ତାଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ଦିନ ଠିକ ହେଲା । ଏକାଦିନେ ଓର୍ଫ୍‌ଫେଡ଼ିକ ଓର୍ଦ୍‌ ଓ ହସପିଟାଳ ପାଇଁ ନୂଆ କଣା ହୋଇଥିବା ଅଟେ ଏନାଲାଇଜାର ଉଦ୍ଦୟାଚନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଗଲା । ୧୮ ଟି ଓର୍ଫ୍‌ଫେଡ଼ିକ ବେଢ଼ ସେଙ୍କସନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗର୍ଭମେଣ୍ଟକୁ

ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଗଲା । ସେ ବିଳଟିଂରେ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଏଲିମନେସା ବା ନିରଭାଗକୁ ଦିଆଗଲା । ଉଚକରେ ୨ ଦିନ ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଜକ୍ଷିପମେଣ୍ଟ ସେଠାରୁ ବିକ୍ରି କରିପାରିବେ । ପରେ ଅନ୍ୟ ହଲଟିକ୍ ଡ୍ରିଷ୍ଟିକର୍ ରିହାବିଲେଟିସନ ସେଣ୍ଟରକୁ ଦିଆଗଲା ଓ ସେଠାରେ ଫିଜିଓଥେରାପି କାମ ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ଡିଆରସି ଗଭରମେଣ୍ଟ ଜଣ୍ଡିଆର ସିମ୍ । ଏଠାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ରାଜ ବିଭାଗ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ବୁଝାବୁଝିକରୁଥିଲେ ।

କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲର ଆଉ ଏକ ଅସ୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଥିଲା ଅପୋରେସନ ଥୁଟର ଗୋଟିଏ ଓଟିରେ ଜେନେରାଲ ସରଜରି, ଅରଥୋପେଡ଼ିକ, ଗାଲନୋକୋଲାଜି, ଆଇ, ଇ.ଏ.ଟି. ଆଦି ସବୁ ଅପେରେସନ ଚାଲୁଥିଲା । ଓଟିର ୨ ଟି ଟେବ୍‌ରୁଲ ଭିତରୁ ଦୁଇ ଜଣ ବିଶେଷଜ୍ଞ ୨ ଟି ଟେବ୍‌ରୁଲ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ବହୁତ ଅସ୍ବୁଦ୍ଧିଆରେ କାମ ଚାଲିଥିଲା । ନୃଆକରି ଟାଙ୍କି ଉଠିଥିବା ଗାଇନିକ ଓଁର୍ଡ୍ ସାଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ ୩.ଟି. ଥିଲା ତାହା ଇକ୍ୟୁପମେଣ୍ଟ ଅଭାବରୁ ଚାଲୁ କରାଯାଇନଥିଲା । ମୋର ୨ ଯ ଚେଷ୍ଟା ହେଲା ସେହି ଓଟିକୁ ଇକ୍ୟୁପମେଣ୍ଟ ଯୋଗାଇ ଚାଲୁ କରିବା । ହେଲଥ ସେକ୍ରେଟାରି ହସପିଟାଲ ବୁଲି ଆସି ମୋ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହେଲେ । ଅପେରେସନ ଟେବ୍‌ରୁଲ, ଅପେରେସନ ଲାଇର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇକ୍ୟୁପମେଣ୍ଟ ପାଇଁ ପଇସା ସେଂକସନ କଲେ । ନୃଆ ଓଟି ଉଦୟାଚନ ହେଲା । ସେହି ନୃଆ ଓଟିକୁ ଗାଇନିକ ଓ ଆଖୁ ସରଜରି ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଗଲା ।

ସରଜରୀ, ଅର୍ଥୋପେଡ଼ିକ, ଇ.ଏ.ଟି. ପୁରୁଣା ଓଟିରେ କାମ କଲେ । ସରଜନ ମାନଙ୍କର ଓଟି ଦିନ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ବେଶୀ ଲୋକ ଅପେରେସନ ସ୍ବୁଦ୍ଧିଆ ପାଇଲେ ଓ ଓଟିରୁ ଉପରେ କମିଶନା । ଏହି ନୃଆ ଓଟିକୁ ହେଲଥ ସେକ୍ରେଟାରୀ ମିଷ୍ଟର ବର୍ମା ନିଜେ ଉଦୟାଚନ କରିଥିଲେ ।

ଏହା ପରେ ପରେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ରାତିରେ ହସପିଟାଲର ଚାରିପଟ ବେଶ ଅନ୍ଧକାରରେ ରହୁଛି । ଅସାମାଜିକ ଲୋକଙ୍କର ଉପାତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ଖବର ମୋତେ ମିକୁଥିଲା । ହସପିଟାଲ ଚାରିପଟ କିପରି ଆଲୋକିତ କରାଯିବ ସେ ବିଷୟରେ ଚିତ୍ତା ଆଗ୍ରହ କଲି । ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏମ୍ ଡି ଥିଲେ, ମିଷ୍ଟର ବିନୋଦ ଖା, ମିଷ୍ଟର ବର୍ମାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ମୋର ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ମୋ ଅସ୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଶୁଣି ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ୫ ଟି ସୋଡ଼ିଯମ ଭେପର ଲାଇଟ୍ ହସପିଟାଲ ଚାରିପଟେ

ଫିକ୍ କରି ଦେବାକୁ ଗାନ୍ଧି ହେଲେ । ମିଷ୍ଟର ଝା ଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ହସପିଚାଳର ଚାରିପଟେ ଆଲୋକିତ ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।

କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳ ଜାଗିପଟେ ଏକ ଛଜାରୁ ଅଧିକ ଗଛ ଲଗାଯାଉଥିଲା । ଖରାଦିନେ ସେ ଗଛକୁ ପାଣି ଯୋଗାଣ ଓ ସାମନାରେ ଲାଗିଥିବା ଗଛ ପାଇଁ ତାରବାଡ଼ର ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ଇହିକୋ ଆମ ପାଇଁ କରିଦେଇ ଥିଲା ।

କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳର ଆଉ ଏକ ଅସୁବିଧା ଥିଲା - ଶଯ୍ୟା ସଂଖ୍ୟାର ଅଭାବ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଜନସଂଖ୍ୟା ୪୦୦୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ପରିକଞ୍ଚନା ପରେ ଭୁଲବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ଓ ରାଜଧାନୀର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ୧୯୮୭ ବେଳକୁ ମା ଲକ୍ଷରେ ପହଞ୍ଚାଇଥିଲା । ମା ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳରେ ୧୮୦ଟି, ମୁୟନିସିପାଳିଟି ହସପିଚାଳରେ ୪୦ ଶଯ୍ୟା ଯେ ବହୁପରିମାଣରେ କମ୍ ତା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ । କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳକୁ ୪୦୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ କରିବା ପରିକଞ୍ଚନା କରି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଥରେ ଆଲୋଚନାରେ ବସିଥିଲି । ବଜେଟରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରେରିତ ନ ଥିଲା । ଡାଇରେକ୍ଟର ଅପ ହେଲଥ ଥିଲେ ଡଃ.୬ସ.୬ସ. ଶତପଥୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଷେର ଆର୍କିଟେକ୍ ବିଶାଳବାହୁଙ୍କ ସହ ଓ ପ୍ରଫେସର ଖାଡ଼ାଙ୍ଗା ଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଏକ ଦୋତାଳା ଘର ପାଇଁ ପ୍ଲାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ଅର୍ଥସତିବ ମିଷ୍ଟର ଭୂତବଳ ବଜେଟ ପ୍ରେରିତ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଟଙ୍କା ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରିବେ କହିଥିଲେ ଓ ମୁଆ କହନ୍ତାକସନ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା - ତଳେ ୪୦ ବେଢ଼ ଓ ଉପରେ ୪୦ ବେଢ଼ । ତା ସହିତ ଓପିତି ସଂପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ ଓ.ପି.ଡ଼ି. ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଫ୍ଲେର ହେବାର ପ୍ଲାନ ହେଲା ଓ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଏ କାମ ସବୁ ଶେଷ ହେଲା ବେଳକୁ ମୁଁ କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଏରିଆ ଡେଜଲପମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର କୋ-ଅଧିନେଚର ହିସାବରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲି ।

କ୍ୟାପିଚାଳ ହସପିଚାଳରେ ସିଏମ୍ୱ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ତତ୍କାଳୀନ ଏତିପି ପ୍ରଜେକ୍ଟ କୋ-ଅଧିନେଚରଙ୍କର ଡାଇରେକ୍ଟର ହେଲଥ ହିସାବରେ ପ୍ରମୋଦନ ହେଲା । ଏରିଆ ଡେଜଲପମେଣ୍ଟ ପ୍ରଜେକ୍ଟ କୋ-ଅଧିନେଚର ପଦ ପାଇଁ କିଏ ଯିବ ତା ନେଇ ସେ ସମୟର ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ସଚିବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ମୋତେ ନେବାକୁ ଛିର କରାଯାଇଥିଲା । ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କ ଅନ୍ତିମରୁ

ହତାର ତାକରା ପାଇ ସେକ୍ଷେଚେରିଏଟ ଗଲି ଓ ମୋର ଏହିପିର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କୋ-ଅନ୍ତିନେଟର ହିସାବରେ ପୋଷଣ୍ଟ ହେଉଛି ବୋଲି ଶୁଣିଲି । ଅଫିସିଆଳ ଅର୍ଦ୍ଧର ବାହାରିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ଫେର ୧ ପିରିଯଢ଼ର ଅସମାୟ ପି.ଡକ୍ଲୁ.ଡ଼ି. କାମ ଦେଖି ରିପୋର୍ଟ କରିବାକୁ ମୋତେ କୁହାଗଲା ।

ଏରିଆ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ବିଷୟରେ ସଂକଷିପ୍ତ ଧାରଣା ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି । ଏ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା । ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା - ଗାଁ ଗଣ୍ଠାରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ବାସଗୃହ ତିଆରି କଲେ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯୋଗାଇ ଦେଲେ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ତ୍ରେନିଂ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ଗାଁ ଗଣ୍ଠାରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ବୃଦ୍ଧିପାଇବ । ସେହି ଉଦେଶ୍ୟକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉପକେନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ଇତ୍ୟାଦିରେ ଘରସାର ତିଆରି, ସେ ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯୋଗାଇ ଦେବା, ତ୍ରେନିଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଚାଲୁ ରଖିବା, ତ୍ରେନିଂ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ସିର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମ ହାତକୁ ନିଆୟାଇଥିଲା । ତା ବ୍ୟତୀତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟଶିଳ୍ପୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଦୁଇଭୁତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏ ଯୋଜନାର ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । .

ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କୋ-ଅନ୍ତିନେଟର ହିସାବରେ ମୋର ମୁଖ୍ୟ କାମ ହେବ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସମାୟ କରିବା - ୨ୟ କାମ ହେବ ୨ୟ ଫେର ବା ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପାଇଁ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ପ୍ରପୋଜାଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଶେଷ କରିବା ଅର୍ଥ ହେଲା - ଯେଉଁ ସବୁ ଘର ତିଆରି କାମ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ହାତରେ ଥିଲା - ତାକୁ ଶେଷ କରିବା । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏହିପି ୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ କାମ କରିଥିଲା - ସେ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା କଳାହାଣ୍ଟି, ପୁଲବାଣୀ, ଗଞ୍ଜାମ ପୁରୀ ଓ କଟକ । ତେଣୁ ଗାଁ ଗଣ୍ଠାରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉପକେନ୍ଦ୍ର ଘର ତିଆରି, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାରଣ, ସବ୍ରତିଜିନ୍ମ ସ୍ଵସପିଟାଳରେ ମେଚାରନ୍ତି ଏଷ୍ଟ ଚାଇଲଡ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଘର ଯୋଡ଼ିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମ ଥିଲା । କେଉଁ କେଉଁ ଖାନରେ ପାଣି ଯୋଗାଣ ନିମିତ୍ତ, ଯଥା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଉପ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଚୁୟବଢ଼େଲ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାରିତ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପାଇୟ ଦ୍ୱାରା ଜଳ ଯୋଗାଣ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଥିଲା ପ୍ରୋଜେକ୍ଟର କାମ । ତେଣୁ ଜଞ୍ଜିନିଅରିଂ ଷାଫ୍ଟ୍‌କ ସହଯୋଗ ନ ଥିଲେ ଏ ସବୁ କାମ ତଦାରକା କରି ରିପୋର୍ଟ ଦେବା ଅସମବ । ମୋତେ ପ୍ରଥମରୁ ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲା ବୁଲିବାକୁ ପଡ଼ିଲା -

(୧୯)

ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାମ ପ୍ରାଚେକୁ ହାତକୁ ନେଇଥିଲା, ତାର ଲିଙ୍ଗ ଧରି ସେ ସବୁର ବର୍ଷମାନ ଅବସ୍ଥା ନିରୂପଣ କରିବା ମୋର ପ୍ରଥମ କାମ ହେଲା କଳାହାଣ୍ଡି ଫୁଲବାଣୀ ଯିବା ବେଶ କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର ଥିଲା ।

ତଥାପି ସବୁ ଜିଲ୍ଲା ବୁଲି କାମ ଶେଷ ହେବା ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଏକଜିନ୍ୟୁୟଟିଭ ଜଂଜିନିୟର ଜତ୍ୟାଦିକ ସହିତ ଜିଲ୍ଲାରେ ଆଲୋଚନା କଲି । ଗଭରମେଣ୍ଟକୁ ରିପୋର୍ଟ ଦିଆଗଲା । କାମ ସରିଛି ବୋଲି ରିପୋର୍ଟ ଆସିଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ବହୁତ ଶ୍ଵାନରେ କାମ ଅସମାପ୍ତ ଥିଲା । ଟ୍ୟୁବଟ୍ରେଲର ଗଭୀରତୀ ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହେଲା - ଡିପ୍ ଟ୍ୟୁବ ଟ୍ରେଲ ନାଁରେ ସେଲୋଟ୍ରେଲ ହୋଇଛି ବୁଝାପଡ଼ିଲା । ଖରାଦିନେ ସେ ସବୁ ଟ୍ୟୁବଟ୍ରେଲ ଶୁଖିଲା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ସେପଟିକ ଟ୍ୟାଙ୍କ କମ୍ପ୍ଲିଟ ହୋଇଛି ବୋଲି ରିପୋର୍ଟ କିନ୍ତୁ ତାହା ଖୋଲାଯାଉନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମପେବସବ ଚେମ୍ବର ପରେ ଆଉ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣପାରଣ ହୋଇ ନାହିଁ । ଯାହାସବୁ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ଇଞ୍ଜିନିଅରି ଷାଫକ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ନିଆଗଲା - ସେକ୍ରେଟେରିଷ୍ଟର ମିଟିଂରେ ଇଞ୍ଜିନିଅରି ଷାଫକର ବହୁତ ଅପ୍ରିୟ ହେଲି ଓ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରିପୋର୍ଟ ଦେବେ ବୋଲି ସେକ୍ରେଟେରିକ ପାଖରେ ବିବୃତି ଲେଖା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସବୁ କାମ ଯେ ଭଲରେ ଶେଷ ହେଲା ସେ ବିଷୟରେ ମୋର ସଦେହ ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ପ୍ରୟୋଗର ଅସଲ କାମ ଥିଲା ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ଅଢ଼ିର ସାର୍ଟିଫିକେଟ ନ ଦେଲେ ଯ୍ୟ. କେ. ଗଭରମେଣ୍ଟ ଟଙ୍କା ରିଏମର୍ସ କରିବେ ନାହିଁ ଓ ୨ୟ ଫେର ପ୍ରାଚେକୁ ସ୍ୟାକସବ ହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରାଚେକୁ ଆରମ୍ଭ ଅଢ଼ିଟ ରିପୋର୍ଟ ଏ. ଜି. ଅଫିସର ଆଣି ଗଭରମେଣ୍ଟ ଅଘ ଇଣ୍ଡିଆ ଜରିଆରେ ଯ୍ୟ. କେ. ଗଭରମେଣ୍ଟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ବେଶ କଷ୍ଟକର କାମ ହେଲା ମୋ ପାଇଁ । କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଟାଲରେ ସିଏମଓ ହିସାବରେ ୪ ବର୍ଷ କାମ କରିବା ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ଏଥରେ ବେଶ ସାହାୟ୍ୟ କଲା । ଏ ଜି ଅଫିସରେ ମୁଁ ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଅଫିସର ମୋତେ ଜାଣିଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ସହ୍ୟୋଗ ମିଳିଲା । ପ୍ରାଚେକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ଏ ଜି ଅଫିସରେ ଠିକ୍ ହେଡ଼ ଅନୁସାରେ ବୁକ୍ ହୋଇନଥିଲା କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ତାକୁ ରିକର୍ଡସାଇଲ୍ କରି ଅଢ଼ିର ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଦେବାକୁ ମୋତେ ଗମ୍ଭୀର ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗିଲା । ପ୍ରାଚେକୁ ଶେଷ ହେଉଛି ବୋଲି ପ୍ରାଚେକୁ ଅଫିସରେ ଷାଫ ଛଟେଇ କରାଯାଉଥିଲା । ନ୍ୟକ୍ତିଆର ଷାଫ ନେଇ ଏ ସବୁ କାମ କରାଇବାରେ ମୋତେ ଆପ୍ରାଣ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ।

୨ୟ ଫେଜ ପାଇଁ ମସ୍ତରଙ୍ଗ, କେହୁଝର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ସମଳପୁର ଓ ତେଜାନାଳ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରୋକେକ୍ ପାଇଁ ବଜା ହେଲା । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟପରି ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାମ ଅନ୍ୟ ୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା । ୭.ଡି.୧. ଧରିବସିଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ପିତ୍ତକୁ ଡି କନସ୍ତ୍ରକସନ୍ କାମ କଲେ ୨ୟ ଫେଜ ପ୍ରୋକେଟ ଘୋଷପାରିବନି । ଓଡ଼ିଶା ପି.ଡି.କୁ ଡି ଉପରେ ୭.ଡି.୧. ଅଥରିଟି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ମୋ କାମ ହେଲା ଅନ୍ୟ କନସ୍ତ୍ରକସନ୍ ସହ ଏବେଳି ଠିକ କରିବା । ଇତ୍ତିକୋ ତେଜଳପମେଷ୍ଟ କାମ କଟକ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ ପାଖାପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ କରୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଦୂର ଜିଲ୍ଲାରେ ଯାଇ କାମ କରି ପାରିବେ କି ? ଏ ସମେହ ମୋର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଇତ୍ତିକୋର କାମ ଦେଖୁ ଓଡ଼ିଏ ଲୋକେ ଇତ୍ତିକୋକୁ ପଥଦ କରିଥିଲେ । ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ଗା ହେଲି - ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ମିଶ୍ର ଏଲ.ଏବ.ବାରିକ ମନାକଲେ ଯେ ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରେ କାମ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଜନସ୍ତ୍ରକର୍ତ୍ତର ନାହିଁ । ସୁଧାଂଶୁ ମିଶ୍ର ଥିଲେ ଇତ୍ତିକୋର ଚେଯାରମ୍ୟାନା । ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ଗା ହେଲି । ସେ ସ୍ଵାକ୍ଷରିତ କରିଲେ । ପ୍ରୋକେକ୍ କାମ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଏରୁ ଯେଉଁ ଚଙ୍ଗା ଆସିବ ସେଥିରେ ଜନସ୍ତ୍ରକର୍ତ୍ତର ଗଢାୟାଇପାରିବ । ପରେ ହେଲଥ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଓଡ଼ିଏ ଓ ଇତ୍ତିକୋ ଷାପଙ୍କର ମିଟିଂ ହୋଇ କନସ୍ତ୍ରକସନ୍ କାମ ଇତ୍ତିକୋ କରିବେ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା ।

୨ୟ ଫେଜ ପ୍ରୋକେକ୍ ପ୍ରୋପୋକାଳ ଲେଖା ସରିଥିଲା । ଓଡ଼ିଏ ଟିମ୍ ବିଳାତରୁ ଆସି ପ୍ରୋକେକ୍ ପ୍ରୋପୋକାଳ ଆପ୍ରୋକାଳ କଲେ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଥିଲା - ଗଭରମେଣ୍ଟ ଅପ ଇଣ୍ଡିଆ ପ୍ରରକର ପ୍ରୋକେଟ ପ୍ରୋପୋକାଳ ଆପ୍ରୋକାଳ ହେଲା । ଓଡ଼ିଶା ତରଫରୁ ମୋତେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରୋକେକ୍ ପ୍ରୋପୋକାଳ ପ୍ରୋକେଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରୋକେକ୍ ପ୍ରୋପୋକାଳରେ ବିଜେଟର ପରିମାଣ ଥିଲା - ୨୭ କୋଟି । ଗଭରମେଣ୍ଟ ଅପ ଇଣ୍ଡିଆ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ତାକୁ ୨୦ କୋଟି ରେ ସୀମିତ କରିବାକୁ । ସେଥିରେ ଷେର ଗଭରମେଣ୍ଟ ଆଉ କାଟଙ୍ଗାଟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ । ବିନା ଆପ୍ରୋକାଳରେ ୨ ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ କଟିଗଲା ।

ଓଡ଼ିଏ ଟିମ୍ ଭିଜିଗ୍ରେ ଓଡ଼ିଏ ଟିମ୍ ମଧ୍ୟ ୨୭ କୋଟିକୁ ରାଶି ହେଲେ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଞ୍ଜନୀୟକ ଥିଲେ । ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ଶୋଭନ କାନ୍ଦୁନଗୋ ଆଇ.ଏ.ଏସ., ଯେ କି ସେତେବେଳେ ସେଷ୍ଟାଳ ଗଭରମେଣ୍ଟର ଫାଇନାନ୍ସ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ କାମ କରୁଥିଲେ ତାକୁ ଅନୁଗୋଧ କଲେ 'ଓଡ଼ିଶା ଓଡ଼ିଏ ପ୍ରୋକେକ୍'

କେନ୍ଦ୍ରିତି ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଷ ଅପା ଜାଣିଆ ଆପୁଭାଲ ପାଇବ । ଓଡ଼ିଶା ଚରଫ୍ରାନ୍ତ ମୁଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଥିଲି । ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଅପା ଉକୋନୋମିକ୍ ଆଫେଆରରେ ପ୍ରାକେକୁ ପ୍ରପୋଜାଲର ମିଟିଂ ଥିଲା । ଶୋଭନ କାନ୍ତୁନଗୋଙ୍କୁ ଭେଟିଲି । ସେ ଗୋଟିଏ, ଦିନରେ ପାଇନାହୁ ଓ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଅପା ଉକୋନୋମିକ୍ ଆଫେଆରର ସମସ୍ତ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲେ ଓ ପ୍ରତିଟି ସେବନକୁ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ କାମ ସଫଳତାର ସହ ଚାଲିଛି ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଉଥିଲି । ଶେଷରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ୪ ସୁନ୍ଧା ପ୍ରାକେକୁ ପ୍ରପୋଜାଲ ଆପୁର ହୋଇ ମିନିଷ୍ଟି ଅପା ହେଲାଥକୁ ପାଇଲ ଫେରିଲା । ହେଲଥ ମିନିଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣ ଭବନରେ ତେପୁଟି ସେକ୍ରେଟାରୀ ଥିଲେ ମିଷ୍ଟର ସେଥୁରମଣ । ସେ ତାଙ୍କ ଷାଫ୍ଟକୁ ଅଧିକ ସମୟ ରଖି ଏ ପ୍ରାକେକୁ ପ୍ରପୋଜାଲ ଆପୁଭାଲ ଚିଠି ମୋ ହାତରେ ଦେବାକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । ସେଇଯା ହେଲା । ପାଇଲ ଫେରିଲା ପରେ ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁନ୍ଧା ଅଢ଼ର ମୋ ହାତକୁ ଆସିଲା । ହେଲଥ ଷାଫ୍ଟକୁ ସାମାନ୍ୟ ରିପ୍ରେସମେଷ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲି । ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫୋହ କଲି । ସେକ୍ରେଟାରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ନାରାୟଣ ସ୍ବାମୀ ଓ ତାଇରେକୁର ଅପା ହେଲଥ ହରିଷ୍ଟ୍ର ମିଶ୍ରଙ୍କର ପ୍ରାକେକୁ ଆପୁଭାଲ କଥା ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇନଥିଲା । ପରଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ତାଇରେକୁରଙ୍କୁ ଚିଠି ଦେଲି । ପ୍ରାକେକୁ ଆପୁଭାଲ ହେବ ବୋଲି ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥିଲା । ମିଷ୍ଟର ଶୋଭନ କାନ୍ତୁନଗୋଙ୍କ ତେଷାରେ ସମସ୍ତ କାମ ଏକାଦିନରେ ହୋଇପାରିଛି ବୋଲି ମୁଁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି ।

ପାଷ ଫେଜରେ ଯେଉଁ ଆଇ.ଇ.ସି ସେଷର ତିଆରି ହୋଇଥିଲା - ତାର ଉଦୟାଚନ ବାକୀ ଥିଲା । ଆଇ.ଇ.ସି. କରସକୁଟେଷ ଯୁ କେ ରୁ ଆସି ସେ ସେଷରର ଇକ୍କୁୟପମେଷ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଆଇରୁ ଆକ୍ରିଟି ପାଇଁ ବହୁତ ଆଧୁନିକ ଯତ୍ନପାତିର ନାମ ଲିଷ୍ଟରେ ଥିଲା - ସେ ସବୁ କିଣାକିଣି କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ପ୍ରାକେଟ କୋ-ଅଡ଼ିନେଟରଙ୍କୁ ଦିଆଗଲା । କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କ୍ୟାମେରା, ଷ୍ଟିଲ୍ ଓ ମୁରି କ୍ୟାମେରା, ପ୍ରାକେକସନ ଇକ୍କୁୟପମେଷ, ରେକଟିଂ ଇକ୍କୁୟପମେଷ ଆଦି ଲିଷ୍ଟ ସହିତ ପର୍ଶିତର ଲିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । କେତେକ ଆଇଟମ ପାଇଁ ପର୍ଚେକ କମିଟି କେଉଁ କେଉଁ ପାର୍ମ୍‌ରୁ କିଣିବାକୁ ହେବ ଗଭରମେଷ ଆପୁଭ କରିଥିଲା । କେତେକ ଆଇଟମ ଓପନ କୋଟେସବରେ ଆପୁଭ ହୋଇଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ଆଇଟମେ

କିଣିବାକୁ ବିଶେଷ କଷ କଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗତରମେଷ ଅପ ଇଣ୍ଡିଆ ଅଣରଚେବିଙ୍ଗରୁ
କିଣିବାକୁ ବାରଣ ନ ଥିଲା ।

ଏ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ କଣିବାରେ ମୁଁ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମାନ ହୋଇଥିଲି ।
କେତେକ ଇମ୍ପୋଟେ କ୍ୟାମେରା କିଣା ହେବା ସମୟରେ ସଫ୍ରାଯାର କଷମ କିମ୍ବରେନ୍ଦ୍ର
ସାର୍ଟପିକେର୍ ଦେବା କଥା । ଯେଉଁ ସାର୍ଟପିକେଟ ସେ ଦେଇଥିଲା ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଜେନ୍ଦ୍ରବ
ନ ଥାଇ ଫେର ଥିଲା । ମୁଁ କାଷମ କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରୁ
କୌଣସି ଉଚର ଆସିନଥିଲା । ପେମେଷ ରିଲିର କରାଯାଇନଥିଲା । ଚଙ୍ଗା କିନ୍ତୁ ତ୍ରୁ
କରାଯାଇବାରିଥିଲା । ମୋ ଅନୁପଛିତିରେ ମୋ ଅର୍ପିବର ଆକାଉଷାଟ ଚାର୍ଜରେ ଥିବା
କିରାଣୀ ସଫ୍ରାଇରକୁ ଚଙ୍ଗା ପେମେଷ କରି ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ଅପିଷିଏଲ
ଡିଉଟିରେ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ଏ ପେମେଷ କରାଯାଇଥିଲା । କଷମ ଅର୍ପିବରୁ
ଲୋକ ଆସି ସବୁ କିଣିଥିବା ଜିନିଷ ଚେକକରି ଏ ସବୁ ଯେ କଷମ କିମ୍ବର ନ ହୋଇ
ଆସିଛି, ତା ଜାଣିଲେ ଓ ସବୁ ଜିନିଷ ସିଲ କଲେ ଓ କଷମ କେଣ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୁଁ
ପ୍ରୋକେକ୍ କୋ-ଅଢିନେଟର ହିସାବରେ ସବୁ ଦୋଷ ମୋର ବୋଲି ମତାମତ ପ୍ରକାଶ
ପାଇଲା । ଅର୍ପିବ ରେକର୍ଡ ଖୋଜା ଖୋଜି ହେଲା - ଯେଉଁ କିରାଣୀ ପେମେଷ ରିଲିର
କିରିଥିଲା ସେ ପରେ ଫାଇଲରେ ମେନ୍ୟୁପୁଲେସନ୍ କରି କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଲେଖା ଭର୍ତ୍ତା କିରିଥିଲା ।
ଏବକୁଆରୀ ସମୟରେ ଆଇଇସି ସେଷରର ଡେପୁଟି ଭାଇରେକୁର ଆଶ୍ଵବାବୁ ତା
ସବୁ ଚେକ କରି କିରାନିର ଚତୁରତାର ସୂଚନା ପାଇଲେ ଓ ରେକର୍ଡ ପଡ଼ି ସିର କରାଗଲା ।

ତିପାର୍ଟମେଣ୍ଟାଲ ଏନ୍କ୍ରୂଯାରୀ, ଅଢିଟ ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଦର
ଆସୁଧାରେ ହେଲା । ସଫ୍ରାଯାର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବୁଲ୍କୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ କଷମୟ ବାଲା
ତାଙ୍କୁ ଧରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଫାର୍ମ ସଫ୍ରାଇ କରିଥିଲା ସେ ଫାର୍ମ ମଧ୍ୟ
ଉଭେଇଗଲା । ତେଣୁ ଦୋଷ ସବୁ ମୋତେ ଯେ ମୁଣ୍ଡେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ ତାର
ଫଳାଫଳ ମୋତେ ତୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା ମୋତେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ।
ତିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ମୋର ଅନେକି ଓ କ୍ରେଡ଼ିବିଲିଟି ଯୋଗୁଁ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟାଲ ଏନ୍କ୍ରୂଯାରୀ
ଓ ଚାର୍ଜସିର ଆଦିର ଉଚର ପରେ ଅଥର୍ଟି ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁ ବୋଲି ବୁଝିଲେ ।
କିନ୍ତୁ ‘ଲ’ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟକୁ ମଧ୍ୟ ଫାଇଲ ଯାଇଥିଲା - ତା’ ଉଚର ଫେରିନଥିଲା ।
ଏ କେସ ମୋର ରିଟାଯାରମେଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗିଥିଲା । ମୋର ଏବୁପ୍ରାନେସନରେ
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଗତରମେଣ୍ଟରୁ ମୋର ପେନସନ୍ସପେପର ଇତ୍ୟାଦି ଏ. କି. କୁ ଗଲା

ଓ মু়ে পেন্সন পাইলি । উগবানকর অসাম বয়া । এহি ৩/৪ বর্ষৰ চেন্সন
স্বৰূপে মো মুণ্ড উপরে থুলা ।

প্ৰাজেকুৱে থুবা সময়ৰে আৱ এক সুপল মোতে মিলিথুলা ।
প্ৰাজেকু তৰপৰু বিভিন্ন বিষয়ৰে ওৱিএষেসন ক্ৰেনিং পাই ১৯৮৯ সালৰে
মু়ে ডি.এম.ৱি.চি নিমাইঁ চৰণ পশ্চাঙ্গ সহিত ইংলণ্ড যাইথুলি । হস্পিটাল
আড়মিনিষ্ট্ৰেসন পাইনান্ত মানেজমেণ্ট ও প্লানিং ইত্যাদি ক্ৰেনিং পাই ৩ হস্পা-
লাগিথুলা । ব্ৰিটিশ কাৰ্যনন্দিল আমৰ এ ক্ৰেনিং প্ৰেগ্ৰাম বুঝাবুঝি কৰিথুলা ।
ব্ৰিটিশ কাৰ্যনন্দিল তৰপৰু জণো মানেজমেণ্ট কম্বসন্সেশন মি. মেকিন্স
গোৱা আম কথা বুঝুথুলে । যে থুলে ঘৰ । তাঙ্ক সহিত পৰিচিত ছেলা পৱে
জাণিলু যে ওডিআ ব্ৰিগেডিয়ার মিশ্ৰজ ঝিঅকু ইংলণ্ডৰে বিবাহ কৰিছন্তি । কেৰণে
ৱহন্তি ও তাঙ্ক স্বী গাইনাকোলোডিগে কম্বসন্সেশন থুলে । এহি সময়ৰে
ইংলণ্ড গন্ধি বেলে মু়ে লণ্ঠন ইপসুৱৰ ইত্যাদি কেতোটি শ্বান বুলিথুলি ।
ওৱিএষেসন ক্ৰেনিংৰ যাহা শিক্ষাকলু যত - কিন্তু ৭০ বৰ্ষ পৱে লণ্ঠনৰে
যাহা পৰিবৰ্তন দেখাইথুলি যে স্বৰূ বৰ্ষনা কৰিবাকু মোৱ ইছু । ১৯৮৯ৰ
১৯৭৮ পৰ্যন্ত মু়ে মোৱ পৰিবাৰ সহিত লণ্ঠনৰে থুলি ।

প্ৰথম পৰিবৰ্তন মোৱ আৰুৰে পঢ়িলা - থেমস নদী । যেଉঁ
থেমস নদী আম তা঳দণ্ডা কেনাল ঠাৰু অপৰিষ্কাৰ জণা পতুথুলা , যে
নদীৰে এবে স্বল্প পাণি আধিলা কিপৰি ? পৱে জাণিলি থেমস নদীকু কীন
কৰি পাণি এমিতি পৰিষ্কাৰ কৰায়াজছি । ইণ্ডিয়াল পল্যুয়েন্স মধ্যে লণ্ঠনৰু
কৰিয়াজছি ও থেমস পাণিকু ইণ্ডিয়া আৱ দৃষ্টিকৰণাবৰ্ষি ।

৭৭ পৰিবৰ্তন লক্ষ্য কলি - লণ্ঠনৰ পৰিবেশ । ৭০ বৰ্ষ তলে
গোটিএ ঘণা ঘাৰ্ট পিষ্টি বাহাৰকু বাহাৰিলে যে ঘাৰ্ট কলৰ একা দিনকে
কলা হোৱাইথুলা । ৭৭ দিন যে ঘাৰ্ট ধূআ হোৱ পিষ্টা হুৰ বা অন্য এক
ঘাৰ্ট পিষ্টাহুৰ । এবে কিন্তু গোটিএ ঘাৰ্টকু ৩/৪ দিন আনন্দৰে পিষ্টায়াজপাতুছি ।
নাকৰু যিজ্ঞাণি বাহাৰ কলে কলায়িজ্ঞাণি দেখুবাকু মিলিথুলা । এবে নাক
যিজ্ঞাণি আৱ কলাদিশুনি । লণ্ঠনৰু ঘণ্টা ইণ্ডিয়া লণ্ঠন বাহাৰকু ইতাইনেৰা

ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷନର ପରିବେଶ ଉନ୍ନତ ହେଉଛି । ଭାବିବାକୁ ରଙ୍ଗା ହେଲା-ଆମ ଦିଲ୍ଲୀରେ
କ'ଣ ଏହା କରାଯାଇ ପାରିବନ୍ତି ?

ନୟ କଥା ହେଲା ରଙ୍ଗରେ ଲୋକଙ୍କର ପାନୀୟ ଅଭ୍ୟାସ । କପି ପିଇବା
ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନଥିଲା - ୨୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ । ହସପିଚାଳରେ କନସନଳାଷ ମାନେ
କହୁଥୁଲେ ରଙ୍ଗାଜୀ ଲୋକ କପି ପିଅନ୍ତି ନହିଁ-ପିଅନ୍ତି-ଗା । କିନ୍ତୁ ୧୯୮୯ରେ ଦେଖିଲି
ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗିଶ ଲୋକେ କପି ପିଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଜଳକୁଆ ସହିତ କପି, ଦିନ ୧୧
ଟାରେ କପି ଓ ଉପରଞ୍ଜି ଟି ଟାଇମରେ ମଧ୍ୟ କପି । ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ମୁଁ
ଜାଣି ପାରିଲନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ରାସେଲସ ସଲାଭ ଅଞ୍ଜଳରେ ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଯେଉଁ ସବୁ ବିଲ୍ଲିଂ ଥିବାର
ଦେଖିଥିଲି ସେ ସବୁ ପ୍ରାୟ ସେମିତି ଅଛି । ଗିଲଫୋର୍ଡ ସ୍କ୍ରିଚର ଇଣ୍ଡିଆନ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍ସସ୍
ହସ୍ତେଲ ଭାଙ୍ଗା ହୋଇ ସେଠାରେ ନୃତ୍ୟ କୋଠା ଗଡ଼ା ଯାଇଛି ।

ସ୍କ୍ରିଚର ନାମ ଯେଉଁ କୋଣରେ ଯେଉଁ କାନ୍ଦରେ ଯେମିତି ଲେଖା ଥିଲା ଏ
ଯାକେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ଘାନରେ ଅଛି ।

୭.ଡି.୧. ଅଫ୍ଟିସରେ ମୋତେ ପ୍ରୋଜେକ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ
ଦେବାକୁ କୁହାଗଲା - ୭.ଡି.୧. ଅଫ୍ଟିସର ଡିଶା ପ୍ରୋଜେକ୍ୟୁ ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତ
ଅଫ୍ଟିସର ସେଠାରେ ଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରାସ୍ତ୍ରକର ଡେଜଲପମେଣ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ରୁଗାଲ ହେଲଥ
ଡେଲିଭର ଯେ ଉନ୍ନତ ହୋଇଛି ତାହା ମୁଁ ମୋ ଭାଷଣରେ କହିଥିଲି । ଫେଜ ୧ର
ଓଆରଜି ରିଟିର୍ୟୁ ରିପୋର୍ଟକୁ ବେସ କରି ତାକୁ କହିଥିଲି । ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ
କେନ୍ଦ୍ର ଓ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ବନ୍ଦ ଗୋଟା ଚିକିତ୍ସା ହେଉଥିବାରୁ
ସବ୍ରତିଭିଜନ ହସପିଚାଳ ଓ ଡିସ୍ଟ୍ରିକ୍ୟୁ ହସପିଚାଳରେ ଗୋଟାଙ୍କ ଭିଡ଼ କମିୟାଉଛି ବୋଲି
ପରିସଂଖ୍ୟାନରୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି । ପରୋକ୍ଷ ଉପକାର ଭିତରେ ମୁଁ କହିଥିଲି ନାରୀ
ଶିକ୍ଷାରେ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ଏ.ଏନ.୧୯୮୮ କ୍ରେନିଂ ସେଣ୍ଟର ପାଇଁ ଆମେ ମାନେ
ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦରଖାସ୍ତ ପାଉନଥିଲୁ ୪/୭ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ, ଏବେ ସେ ସବୁ
ଘାନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସଂଖ୍ୟାରୁ ବନ୍ଦ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଦରଖାସ୍ତ ମିଳୁଛି ।
ଏ.ଏନ.୧୯୮୮ ପ୍ରଫେସନ୍ ପାଇଁ ସମ୍ବ୍ରାନ୍ତ ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ଆଦର ବଢ଼ିବାର ମୁଁ ପ୍ରକାଶ
କରିଥିଲି । ମୋର ଭାଷଣ ଦେଶ ଆହୁତ ହେବାର ସୂଚନା ପାଉଥିଲି ।

(୧୯୮)

ପ୍ରାଚେକୁ କୋ-ଅଡ଼ିନେଟର ପଦରୁ ବଦଳି ହୋଇ ମୁଁ ଜ୍ଞାନ ତାଇଗେବୁର
ପ୍ଲାନିଂ ହିସାବରେ କାମ କରିଥିଲି ।

ସେ ସମୟରେ ମୁଖ୍ୟ ଅବଦାନ ଥିଲା ନୀତିଗତ ଭାବେ ତାତ୍ତ୍ଵରଙ୍କ ବଦଳି
କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ପି.ୱ୍ର.ସି., ତାପରେ ସି.ୱ୍ର.ସି., ସବ୍ରିରିଜନ
ଓ ଜିଲ୍ଲା ହସପିଟାଲକୁ ବଦଳୀ କରିବାର ଯୋଜନା ହେଲା । ଲେଡ଼ିଉକ୍ତରଙ୍କୁ ଏକକ
ଡକ୍ଟର ଥିବାପାଇଁ ପୋଷ୍ଟି ନ କରିବାର ବଦୋବସ୍ତ ଥିଲା । କୌଣସି ଯାନରେ
ତାତ୍ତ୍ଵର ଓ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ରହିପାରିବେନାହିଁ । ଏମିତି ନୀତିଗତ ନିଷ୍ଠା ଅନୁସାରେ
ମାୟାଧିକ କାଳଲାଗି ସେ ବର୍ଷର ଗ୍ରାନ୍‌ସଫର ଲିଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ଦେଖିଲି
ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରୀ ନୀତିଗତ ନିଷ୍ଠାରି ଉପରେ ଏତେ
ଯୋର ଦେଉଥିଲେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରୀ ଏହି ନୀତିଗତ ନିଷ୍ଠାରି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
ସୁଯୋଗ ଦେଲେ ନାହିଁ । ନିଜର ପରିଚିତ ତାତ୍ତ୍ଵରଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସୁବିଧାଜନକ ଯାନରେ
ପୋଷ୍ଟି କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ବଦଳି ପାଇଁ ନୀତିଗତ ନିଷ୍ଠାରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ
ହେବା ସେତିକିରେ ରହିଲା ।

ଜ୍ଞାନ ତାଇଗେବୁର ପ୍ଲାନିଂ ପୋଷ୍ଟରୁ ୧୯୮୯ରେ ମୁଁ ତାଇଗେବୁର ହୋଇ
ପ୍ରମୋଶନ ପାଇଲି । ତତ୍କାଳୀନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଘାସିରାମ ମାଟି ଏଥୁରେ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ ।

ତାଇଗେବୁର ଅପ ହୈଲଥ ସରତିସ ହିସାବରେ ଯୋଗଦେଲା ବେଳକୁ
ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ନାରାୟଣସ୍ବାମୀ ସ୍ବାମ୍ୟସତୀବ ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ମାନା
ଶୁପ୍ତା ଓ ଗୌତ୍ମବୁଦ୍ଧ ବେନାର୍ଜୀ ଏହି ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେଲେ । ୩ ଜଣଙ୍କ ସହିତ
ଉତ୍ତମ ବୃକ୍ଷମଣ୍ଡାରେ ମୁଁ ଦାୟିତ୍ୱ ସମାଦନ କରିଥିଲି ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାମ ଭିତରେ ଯୁଗୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରେ ମୁଁ କଳାହାଣ୍ତି ଓ ଫୁଲବାଣୀ
ଜିଲ୍ଲାର ମେନିଆଇଟିସ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ହୋଇଥିଲି । ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀଙ୍କ କଳାହାଣ୍ତି
ଜିଲ୍ଲା ଗନ୍ଧ ସମୟରେ ସବୁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ବାମ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଗନ୍ଧ ପାଇଁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କଳାହାଣ୍ତି ଯାଇ ପ୍ରାୟ ୨ ସପ୍ତାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ଅବସାନ
କରିଥିଲି ।

ତାକିରୀ ଜୀବନରେ ଶୀର୍ଷମାନରେ ଉପନୀତ ହେବାର ଯୌଭାଗ୍ୟ ସମସ୍ତ
କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଆସେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ଶୀର୍ଷମାନରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଗୌରବ

(୧୯୯)

ପାଇଥାଆନ୍ତି ତାଙ୍କ ଭିତରେ ମୁଁ ଜଣେ ସେଳାପରେ ଭଗବାନଙ୍କ ଦଦ୍ୟା ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇଁ ମୁଁ ମୋର କୃତଞ୍ଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରିଥିଲି ।

ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରେ ୧୯୮୯ ସେସ୍ବେମ୍ବର ମାସରେ ମୁଁ ଅଧୁଷ୍ଟିତ ହେଲି । ସେ ସମୟର ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅଗ୍ରାଧିକାର ରୂପରେ କାମଥିଲା କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ଖାଡ଼ାବାନ୍ତି, ମହାମାରୀକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା । ମହାମାରୀରେ ସେତେବେଳକୁ ପାଖାପାଖ୍ଯ ଏକ ହୁଜାର ଲୋକଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇସାରିଥିଲା । ପାନୀୟ ଜଳର ଅଭାବ, ଲୋକଙ୍କର ପଚାମାଂସ ଆଦି ଖାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ ଏ ପରିଷିତିକୁ ଆହୁରି ଜଟିଳ କରିଥିଲା । ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର କେତେକ ପଡ଼ିଶା ଜିଲ୍ଲାରୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଗୀ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସଂକ୍ରମଣ ନେଇ ଆସୁଥିଲେ । ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ଶିକ୍ଷା - ପାନୀୟ ଜଳର ବିଶୁଦ୍ଧତା ଓ ଟୀକାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଗୋଗୀମାନଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ଗାଁ ଗହଳରେ କରି ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆୟବାଧୀନ କରି ପାଇଲା । ଶୀତ ଦିନକୁ ପ୍ରାୟ ଆଉ ସେ ମହାମାରୀର ଦେଖାନଥିଲା ।

ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରେ ପାର୍ମାସିଷ୍ଟ ପଦବିକୁ ଜିଲ୍ଲାପ୍ରଦୀୟ କରିବାକୁ ନାତିଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆୟାଇଥିଲା - ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କର । ସେହି ଅନୁସାରେ କେତେକ ନାତିନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସରକାରଙ୍କର ସନ୍ତ୍ରି ନିଆଗଲା ୩ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । କିନ୍ତୁ ତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇପାରିଲାନାହିଁ । କିନ୍ତିଗା ସେଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ରହିଗଲା । ତା ମଧ୍ୟ ମହୀଙ୍କ ଚାପ ଯୋଗୁଁ । ଏହା ଫଳରେ କୋର୍ଟରେ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗର କେସି ସଂଖ୍ୟା ଆହୁରୀ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗରୁ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉଭର କୋର୍ଟକୁ ଦିଆୟାଇପାରୁନଥିଲା ।

ଅନ୍ୟ ଏକ କାମ ଭିତରେ ନର୍ମିଂ ଷାପଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ସେ ସମୟର ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ନର୍ମିଂ ଷାପଙ୍କର ପ୍ରମୋଶନ ବ୍ୟାପାର ମଧ୍ୟ ଶ୍ରିମଳାଇନ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରାୟ ୪୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୂଆ ପୋଷ ସୃଷ୍ଟିକରି ଗୋଗୀ ଓ ନର୍ମିଂ ଷାପଙ୍କ ରେସିଓରେ କିଛି ଉନ୍ତି କରାଯାଇପାରିଥିଲା ।

୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏହିପି କାମ ମୟୁରଭାଙ୍ଗ କେଉଁଠର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ସମ୍ପଲପୁର ଓ ତେଜାନାଳ ଜିଲ୍ଲାକୁ ସମ୍ପୁସାରିତ ହେଲା ।

ସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦବୀରେ ଥିବା ସମୟରେ ବିଶ୍ୱସ୍ଵାଷ୍ଟ୍ୟ ସଂପ୍ଲା ତରଫରୁ କୃଷ୍ଣଗୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ କେବଳ ଯାଉଥିବା ଦଳର ଅଧ୍ୟୟ୍ୟ

ପଦରେ ମୁଁ କେରଳ ଯାଇଥିଲି । ଲେପ୍ରୋସି ଡିଜିଜଲ ଜନେକ ଆସିଷାଣ ଭାଇରେକୁର ଓ ତାମିଲନାଡୁର ଜନେକ କୁଷରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସେହି ଦଳରେ ଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୦ ଦିନ ଯାକେ କେରଳର ପାଞ୍ଚଟି ଜିଲ୍ଲାରେ କୁଷରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସମୀକ୍ଷା କରି ଦିଲ୍ଲୀର ଲେପ୍ରୋସି ଡିଜିଜଲରେ ସମୀକ୍ଷା ସମର୍କୀୟ ବିବରଣୀ ଉପାସନ କରିଥିଲି । କୁଷରୋଗ ନିରାକରଣ ଦିଗରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବେଶ ସନ୍ତୋଷ ଜନକ ଥିଲା ।

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରେ ମୋତେ ଗ ମାସ ଏହୁତେସନ ମିଳିଥିଲା । କୋରାପୁଟର ଗେଷ୍ଟ୍ ଏଷ୍ଟେରାଇଟିସ୍, ଏପିଡେମିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅବିକ୍ଷିଳନତା ରକ୍ଷାକରିବାକୁ ଏହା କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ମୋର ମନେ ହୁଏ । ଏହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମରୁ ଜଢ଼ିତ ଥିଲି । ୧୯୯୧ ଅକ୍ଟୋବର ୩୧ ତାରିଖରେ ମୋର ଅବସର ନେବା ପରିବର୍ତ୍ତ ମୋତେ ଫେବୃଆରୀ ୨୯, ୧୯୯୨ରେ ଅବସର ନେବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ କୋରାପୁଟ ଏପିଡେମିକ ପ୍ରତିଗୋଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଦେବୁ ତା'ର ମାତ୍ରର ମେରିନାର ଟିକେଟ ପାଇବା ପରେ ଆମେ ତା ବାହ୍ୟପର କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲୁ । କେତୋଟି ଛିଅ ଦେଖିଲାପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଶ୍ରୀ କମଳା ପ୍ରସାଦ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ବଡ଼ଛିଅ କଳ୍ୟାଣୀ ସହିତ ବିବାହ ପ୍ଲଟାକୁତ ହେଲା । କଳ୍ୟାଣୀକୁ ଉର ରମାଦେବୀ କଲେଜରୁ ଜାଣିଥିଲା । ଭଲ ଛାତ୍ରୀ ହିସାବରେ ତାର ସ୍ଵନାମ ଥିଲା । ଇକୋନୋମିକସ ଅନସ୍ତରେ ପାଷ କ୍ଲ୍ୟୁସ ପାଷ ହୋଇଥିଲା । ଦେବୁ ତାକୁ ଦେଖି ମଧ୍ୟ ପଥର କଲା । ୧୯୯୩ ଜାନୁଆରୀ ୧୭ ତାରିଖରେ ସେ ବିବାହ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । ପରେ କଳ୍ୟାଣୀ ଇଣ୍ଟିଆନ୍ ଇକୋନୋମିକ ସରତିସର ଚପର ହୋଇ ଗରରମେଣ୍ଟ ଅଥ ଇଣ୍ଟିଆରେ ଯୋଗଦେଲା ।

ଦେବୁ ବିଭାଗର ଆଗରୁ ଆମ ଘରର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ତଳ ମହିଳା ଓ ଉପର ମହିଳାରେ ୨ଟି ବୁମ, ୨ଟି ବାଥରୁମ ଟିଆରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଉପର ତାଳାରେ ଥିବା ଖୋଲା ଅଂଶରେ ଛାତ ପକାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତେନ ମଧ୍ୟ ମୁଆ କରି ଟିଆରି କଲୁ ଓ ଘରର ସମସ୍ତ ବାଥ ବୁମ ରିନୋଭେଟ କଲୁ ।

ଘରକୁ ବୋହୁଚିଏ ଆସିଲେ ତାର ଯେମିତି କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ଘରର ମରାମତି କାମ କରାଇଥିଲା । ଘରର ମରାମତି କାମ କରିବାବେଳକୁ ଆମ ମନରେ ମଧ୍ୟ ଅସାମ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

● ● ●

(୨୦୧)

ଗୟ ପିତ୍ରୀରେ କନ୍ୟାରହୁ - ଦୀପା

କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲରେ ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ରୂପେ ଅଧିକ୍ଷିତ ଥିବା ସମୟରେ ମାମାର ବିବାହୋତ୍ସବ ହେବା ବିଶ୍ୱ ଆଗରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି । ମେଡିକାଲ କଲେଜର ଶୋଷ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ମାମା ଯେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ହାଉସମେବସିପ୍ କରିବ ତାହା ପୂର୍ବରୁ ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । କୋଇଁ ବାପୁ ସେତେବେଳେ ମୌଳାନାଆଜାଦ ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ରେସିଟେଷ୍ଣ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ରେସିଟେଷ୍ଣ କାର୍ଟରରେ ଘର ଏଲଟ କରାଯାଇଥିଲା । ମାମା ମୁୟନସିପାଲ କରପୋରେସନର ହିନ୍ଦୁରାଓ ହସପିଟାଲରେ ହାଉସମେବସିପ୍ କରିବାର ଠିକ୍ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ହାଉସମେବସିପ୍ ଆପରି ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ସାର୍ଟିଫିକେଟ କଟକ ମେଡିକାଲ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲର ସୁପରିଶେଷତକ ଠାରୁ ଓ ମାଇଗ୍ରେସନ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଉଚ୍ଚଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏଡ଼ମିନିସ୍ଟ୍ରେଟାରିକଟାରୁ ନେଇ ଉର ଓ ମୁଁ ମାମାକୁ ୧୯୮୪ ମସିହା ଶୀଘ୍ରତ୍ବ ଆଗମ୍ବରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ନେଇ ଛାଡ଼ିଲୁ । ତାଃ ନିମେଇ ଚରଣ ପଣ୍ଠା କଲେଜ ହସପିଟାଲର ସୁପରିବରେଷଣ ଥିଲେ । ବିମାଳ ମିଶ୍ର ଆଇ.ଏ.ଏସ. ଥିଲେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏଡ଼ମିନିସ୍ଟ୍ରେଟାର । ଦୁଇଜଣ୍ୟାକ ମୋର ପରିଚିତ ଥିଲେ । ତେଣୁ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥିଲା ।

ବାପୁଙ୍କୁ ମିଳିଥିବା କାର୍ଟାରର କିତେନକୁ ସଜଡ଼ା ସଜଡ଼ି କରି ଆମେ ମାମା ଓ ବାପୁଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ସେତେବେଳେ ରଶ୍ମୀ ଓ ରଞ୍ଜୁ ଥିଲେ ଦିଲ୍ଲୀରେ - ଶ୍ରୀକର ଭାଇନାଙ୍କ ଝିଅ ଓ କୋଇଁ । ସୁବିଧା ଅସୁବିଧାରେ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ କହି ଆମେ ରେଲଟ୍ରେ ଷ୍ଟେସନରୁ ବିଦାୟ ନେଲୁ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ମୋର ଏ ଯାକେ ମନେ ଅଛି । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଆମର ଦୁଃଖର ଓଜନରେ ଏମିତି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲୁ ଯେ ପରସ୍ତ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରିନଥିଲୁ । ଏମିତି ଅବସ୍ଥା ଆଗରୁ ଥରେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲୁ । ମାମାକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ମେଡିକାଲ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲରେ ଛାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲାବେଳକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଭୁବନେଶ୍ୱର ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ

ପରସ୍ତ ସହିତ କଥାବାରୀ ମଧ୍ୟ କରିପାରିନଥିଲୁ । ଶିଥ ସହିତ ବନ୍ଦନର ନିର୍ବିଭିତ୍ତା ଆମେ ଶିଥାଠାରୁ ବିଦାୟ ହେଲା ବେଳକୁ ଉପଳଷ୍ଟି କରୁଥିଲୁ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶିଥ ଜୋଇଁ ହିସାବରେ ମାମା ଓ ବାପୁ ସୁଖରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ କାଳତିପାତ କରୁଛନ୍ତି ଜାଣିବା ଆନନ୍ଦ ଦେଖୁ ଆଉପଛକୁ ଚାହିଁବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ଖବର ପାଇଲୁ ମାମା ଅନ୍ତସରୀ - ଏ ଖବର ଆମ ଆନନ୍ଦକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କଲା । ପରିବାରକୁ ବୁଦନ ଆଗନ୍ତୁକର ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ ।

ଗର୍ଭାବସ୍ଥାର ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ଦିଲ୍ଲୀରେ କରାଗଲା । ପରେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ମାମାର ପ୍ରିଏକ୍ଲେପ୍ସ୍‌ସିଯା ଯୋଗୁଁ ଗର୍ଭାବସ୍ଥାର ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ତା ପୂର୍ବରୁ ସିଜାରିଯାନ୍ ସେହିନ କରି ତେଲିଭାରୀ କାମ ଶେଷ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କରାଇବାକୁ ଆମର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବାପୁଙ୍କର ନନା ବୋଉ, ଓ ବାପୁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ । କ୍ୟାପିଚେଲ ହସପିଟାଲରେ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ଥିଲି । ସମସ୍ତ କାମ ସୁରକ୍ଷାରୁରେ ଘୋଲପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଗଲା - ଚର୍ମ ଶେଷ ହେବାର ମାସେ ପୂର୍ବରୁ ମାମା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲା ।

ମୋର ସହପାଠିନୀ ପ୍ରଫେସର ଡା: ସୁଜାତା ମହାନ୍ତି କଟକ ମେଡ଼ିକାଇ କଲେଜରେ ସେ ସମୟରେ ପ୍ରଫେସର ହିସାବରେ ଅଧିକ୍ଷିତ ଥିଲେ । ସିଜାରିଯାନ୍ ଅପୋରେସନ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ଅନୁଶୋଧ କଲି ଓ ସେ ଆପ୍ରତ୍ୟନ ସହିତ ତା କରିବାକୁ ସମ୍ମର୍ଦ୍ଦିତ ଦେଲେ ।

ଅକ୍ଷୋବନ ୨ ତାରିଖ ୧୯୮୭ ଶାହୀ ଜୟନ୍ତୀ ଦିନ ମାମାର ସିଜାରିଯାନ୍ ସେହିନ ଅପରେସନ ହେଲା । ଆମ ପରିବାରରେ ନାୟ ପିତ୍ରୀରେ ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ହିସାବରେ କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ଭୂମିଷ ହେଲା । ଅପରେସନ ବେଳକୁ ବାପୁ ମଧ୍ୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ଲିଭାରପୁଲ ସ୍କୁଲ ଥିଲୁ ପ୍ରାଚୀନ ମେଡ଼ିସିବର ଏକ ଦଳ ମାତୃ ଓ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କ୍ୟାପିଚେଲ ହସପିଟାଲରେ ଓ.ଡ଼.୬.୬ ଚରପରୁ ନିଯୋଜିତ ଥିଲେ । ଡା: ଚାର ଥିଲେ ଶିଶୁ ରୋଗ ବିଷାରଦ । ସିଜାରିଯାନ୍ ପରେ ଶିଶୁ କନ୍ୟାର ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ସେ କଲେ ଓ ଶିଶୁର ପ୍ରଥମ ବିନର ପଣେ ସେ

ନେଲେ - ସେ ଫଳେ ସେ ଜାଂକଣ ଫେରିଲାପରେ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଥିଲେ । ତାହା ଆମ ଏକବମ୍ବରେ ଏଯାକେ ଅଛି ।

ପ୍ରଥମ ନାତୁଣୀର ଆବିର୍ଭାବରେ ଘର ଆମର ଆହୁରି ଉଦ୍‌ଭଳ ଆଲୋକରେ ଭରିଗଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ମୋ ମା'ର ପ୍ରଥମ ଅଣ ନାତୁଣୀ - ତାକୁ ଦେଖିଲା ପରେ ମୋ ମା'ର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ ।

ପିଲାର ନାମକରଣ ମୋ ସରକାରା ଘରେ ହେଲା - ପ୍ରଦୀପଙ୍କ ଝିଅ ହିସାବରେ ଆମେ ତା'ର ନାମ ଦୀପା ରଖିବାକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ । ତା'ର ଜେଜେବାପା ଓ ଜେଜେମା' ତା ନାମ ଦେଲେ ସୁନୟନା । ରାମାୟଣର ଏକ ଚର୍ଚି । ଜନକ ରାଜାଙ୍କର ପ୍ରୀକର ନାମ ଥିଲା ସୁନୟନା । ଏହା ପରେ କନ୍ୟାର ଭଲ ନାମ ହେଲା ସୁନୟନା ଓ ତାକ ନାମ ହେଲା ଦୀପା ।

ପିଲାକୁ ଖେଳାଇବା ପାଇଁ ମୋ ମୁଁରୁ ସେ ଦିନକୁ 'ନହିଁ କଳି' ଗୀତ ଶାଇବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ବହୁ ଶିଶୁଙ୍କ ପରେ ମୋ ମୁଁରୁ ଏ ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଦୀପା ଜନ୍ମ ବେଳକୁ ମାମାର ହାଉସମେନସିପି ସରିନଥିଲା - ତେଣୁ ପିଲାର ୨ ମାସ ପରେ ସେ ତା'ର ହାଉସମେନସିପି ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲା । ଦୀପା ଓରପ ସୁନୟନା ରହିଲା ଅଜା ଆଜକ ପାଖରେ ତା'ର ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମ ବାର୍ଷିକୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ସେଇ ବର୍ଷଟି ଆମ ପାଇଁ ବେଶ ସ୍ଵରଣୀୟ ବର୍ଷ । ଆମେ ଅନୁଭବ କିଲୁ ଝିଅକୁ ପାଳିବାରେ ଯେତିକି ଯହିର ଆବଶ୍ୟକ, ଝିଅର ଝିଅ ପାଇଁ ଯହ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆବଶ୍ୟକ । ନାତୁଣୀର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନ ହେଉ । ଏହା ଥିଲା ଆମର ଅସଲ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ପିଲାର ନେପି ଆଦି ଧୋଇବାକୁ, କାଖ କରିବାକୁ, ବୁଲାବୁଲି କରିବାକୁ ନଯାଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟିଏ ଝିଅପିଲା ଆଣି ଆମେ ତାକୁ ପାଖରେ ରଖିଲୁ - ଦୀପାର ଯହ ନେବାକୁ । ବୋତଳରେ ଡବା କ୍ଷୀର ସେ ଖାଉଥିଲା । ବୋତଳ ଧୂଆ ଧୂଇ କାମ ସେ ଝିଅକୁ କରିବାକୁ ଦୀପାର ଆଜି ଆଦୌ ଦେଉନଥିଲେ । ବୋତଳ ପାଣିରେ ପୁଣାଇବା, ଖାଇବା ଦୁଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଓ ଖୋଇବା କାମ ଥିଲା ଆଜଙ୍କର ବା ଆଜକ ଅନୁପର୍ଦ୍ଦିତରେ ସେ କାମ ମୁଁ କରୁଥିଲି । ସମ୍ମୂର୍ଣ୍ଣ ଜାବେ ସେ କାମରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ ହେବା ପରେ ଶିକ୍ଷା କଲା ପରେ ଏହି କାମ ନଯାଗଡ଼ର ସେ ଝିଅକୁ

(ଡାକନାମ ପାର) ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ତବା କ୍ଷୀର ପରେ ଦୀପା ପାଇଁ ଶାଶ କ୍ଷୀର ମୋ ମାଉସୀ ପୁଅ ଭାଇ ପାଗଲା ଘରୁ ଆସିଲା ।

ଦେହପା ଖରାପ ହେଲେ ଯହ ନେବାକୁ କ୍ୟାପିଚେଲେ ହସ୍ପିଟାଳର ଶିଶୁ ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡା. ଗୀତା ମହାନ୍ତିକୁ ମୁଁ ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳେଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି । ସେ ଦୀପାର ଯହ ନେଉଥିଲେ ତା'ର ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମ ବାର୍ଷିକୀ ଯାକେ ।

ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମ ବାର୍ଷିକୀ ପାଳନ ପରଦିନ ଜେଜେବାପା, ଜେଜେମା' ଓ ତା' ବାପା, ମା' ଙ୍କ ସହ ଦୀପା ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲା - ସାଙ୍ଗରେ ପାର ମଧ୍ୟ ଗଲା ଦିଲ୍ଲୀ । ସେଠାରେ ସେ ପିଲାର ଯହ ନେବ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଲିଷ୍ଟେସନରେ ଆଉ କୋଳରୁ ତା' ମା' କୋଳକୁ ଯିବାର ଦୃଶ୍ୟ ମୋର ଏ ଯାକେ ମନେ ପଡ଼େ । ସେମାନେ ସବୁ ତ୍ରେନ ଡବା ଭିତରକୁ ଉଠିଗଲା ପରେ ସେ ଆମକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ଆମେ ମଧ୍ୟ ତ୍ରେନ ଭିତରକୁ ଯିବା ଆଶା ସେ କରିଥିଲା । ଆମେ ତ ତ୍ରେବକୁ ଉଠିଲୁନି - ସେ ଆମ ପାଇଁ କେତେ ବ୍ୟପ୍ତ ହୋଇଥିବ ତା' ଆମେ ଜାଣିପାରିଲୁନି । ତ୍ରେନ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ଆମେ ଆଉ ଆମ ବସାକୁ ଫେରିପାରି ନ ଥିଲା । ଗଲୁ ଏକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ । ସେଇତ୍ରୁ ଠିକ୍ କଲୁ ପରଦିନ ଆମେ ଯିବୁ କଳିକତା - ଦେବୁର ଜାହାଜ ସେତେବେଳକୁ ଖିଦିରପୁର ଡକରେ ଲାଗିଥିଲା । ଉଲ୍ଲକ ଭବନରେ ରହିବାର ବନୋବସ୍ତ୍ର କରି ଆମେ ତା' ପର ଦିନ କଳିକତା ଗଲୁ । ସେଠାରେ ୨/୩ ଦିନ ରହି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଆମ ଘର ସତେ ଯେମିତି ଦୀପାର ଅନୁପମ୍ପିତିରେ ଅନ୍ଧାରରେ ବୁଢ଼ି ରହିଛି ସେମିତି ଜଣାପଡ଼ିଲା ।

ଜାଣା ହେଲେ ମର୍ମିରେ ମର୍ମିରେ ଦୀପାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଉଥିଲୁ ଓ ତା' ସହିତ କିଛିଦିନ କାଟି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସୁଥିଲୁ । ୧୯୮୯ ସାଲରେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଏ ପ୍ରୋକ୍ରେନ୍ ଡରଫରୁ ଇଂଲିଶ ଯାଇଥିଲି - ଦୀପା ପାଇଁ କିଛି ଖେଳନା ବାସନ ସେଠାରୁ ଆଣିଥିଲି । ସେଥିରେ ଖେଳି ସେ ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ପାଇଛି - ତା' ଜେଜେମା' ଜେଜେ-ବାପାଙ୍କୁ ଅଜା ଇଂଲିଶରୁ ବାସନ ଆଣିଛନ୍ତି କହିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି ।

ଦିଲ୍ଲୀର ହନୁମାନ ଗୋଡ଼ର ଗୋଟିଏ ଫ୍ଲାଇରେ ମାମା ବାପୁ କିଛିଦିନ ରହିଥିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସେ ପାଖ ନର୍ତ୍ତା ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଥିଲା । ଆମେ ଥରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥବା ସମୟରେ ତାକୁ ନର୍ତ୍ତା ସ୍କୁଲରୁ ଆଣିବାକୁ ସ୍କୁଲ ଛୁଟି ହେବା ଅଛି ସମୟ ଥାଗରୁ

ସୁଲକ୍ଷଣର ପଦ୍ମଥଳୁ । କିନ୍ତୁ ସୁଲକ୍ଷଣ ନିୟମ ଅନୁଯାରେ ଠିକ୍ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ କ୍ଲାସ ଛାଡ଼ିବା କଥା ନୁହଁ । ଆମଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ କ୍ଲାସ ଜିତରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ଶିକ୍ଷୟତ୍ରୀଙ୍କ ଗାଲି ଗୁଲକ ଶୁଣି ସେ କାହିଁବାର ଆମେ ଶୁଣିଲୁ । କିନ୍ତୁ କରିବାର କିଛି ନ ଥିଲା ।

ଏସବୁ ଲେଖିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆଇ ଅଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୀପାର ଆକର୍ଷଣ ଓ ଆଇ ଅଜାଙ୍କର ଦୀପା ପାଇଁ ସେହିବନ୍ଧନ ଜନ୍ମରୁ ଥିଲା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଦୀପାର ଦ୍ୱାଦଶ କ୍ଲାସ ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ଆଇଙ୍କ ପରିଲୋକ ହେବା ତା' ପାଇଁ ଥିଲା ଏକ ବିରାଟ ମାନସିକ ଧର୍ବା । ତଥାପି ସେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରି ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ି ଡାକ୍ତର ହେଲାଣି, ଆଇ ଜାଣି ନାହାଁନ୍ତି । ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ କେରିଯାଗରେ ସାତଚି ବିଷୟରେ ସେ ଡିସଟିସନ ପାଇଛି - ଖୁବ୍ ଭଲ ଛାତ୍ରୀ । ଆଇଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ତା' ପାଇଁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ଅଜାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ତା' ପାଇଁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ ।

● ● ●

ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଠ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରୁ ଅବସର ନେବାପରେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟସଂପ୍ଲା ଚରଫ୍ରା ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଠ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବିଶେଷଜ୍ଞ ପଦରେ ରଖାଯାଉଥିଲା । ସେ ପଦରେ ମୁଁ ୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳାଇଥିଲି । କୁଷ୍ଠରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଶେଷରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ କିଛି କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କୁଷ୍ଠରୋଗ ମାନ୍ୟ ସମାଜର ଏକ ପୁରାତନ ରୋଗ । ଏଥରେ ପାତ୍ରିତ ହେଲେ ରୋଗୀ ବିକଳାଜ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ରୋଗର କାରଣ ଜଣା ନ ଥିବାରୁ, ଏହା ଜନ୍ମଗତ ଓ ଉଚ୍ଚବାନଙ୍କର ଏକ ଅଭିଶାପ ବୋଲି ସମାଜରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଥିଲା । ଏ ରୋଗ ପୃଥିବୀର ପ୍ରାଚୀ ସବୁଦେଶରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ୧୮୯୭ ସାଲରେ ନରତ୍ରେର ଡାକ୍ତର ହେନସେନ ଏ ରୋଗ ଜୀବାଶ୍ଵର ଆବିଷ୍ଵାର କରିଥିଲେ ଓ ଏହା ଯେ ଜୀବାଶ୍ଵର ଜନିତ ଏକ ରୋଗ ଓ ଜନ୍ମଗତ ବା ଅଭିଶାପ ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଲା । ରୋଗଜୀବାଶ୍ଵର ଆବିଷ୍ଵାର ହେଲେ ସୁନ୍ଦର ୧୯୪୦ ସାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୋଗର ସମ୍ମହ ଚିକିତ୍ସାର ବଯୋବସ୍ଥ ନ ଥିଲା । ତେସମ୍ବନ୍ଦ ହୁଏ ୧୯୪୦ରୁ ସମାଜରେ କୁଷ୍ଠରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ତେସମ୍ବନ୍ଦକୁ କୁଷ୍ଠ ରୋଗଜୀବାଶ୍ଵର ପ୍ରତିରୋଧକ୍ଷମ ହେବାରୁ ବହୁବିଧ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ବିଶ୍ୱ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଂପ୍ଲା ୧୯୯୭ ସାଲରେ ବହୁବିଧ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ବହୁ ବିଧ ଚିକିତ୍ସାର ଫଳାଫଳ ଖୁବ୍ ଭଲ ହେଲା - ବହୁରୋଗୀ କୁଷ୍ଠରୁ ଆଗୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଓ ଔଷଧ ପ୍ରତି ଜୀବାଶ୍ଵର ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି ଜାତ ହୋଇପାରିଲାନି । ବହୁବିଧ ଚିକିତ୍ସା କହିଲେ ମାତ୍ର ଔଷଧ ଦ୍ୱାରା କୁଷ୍ଠର ଚିକିତ୍ସା କରାଗଲା ।

ଏହି ଚିକିତ୍ସାର ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଆମ ଦେଶରେ ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଠ ନିରାକରଣ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକଳା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଂପ୍ଲା ଆମ ଦେଶରେ କୁଷ୍ଠରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିୟୁକ୍ତ କଲେ । ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ୧୯୯୭ ମେ ମାସରୁ ୧୯୯୭ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଠ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହିସାବରେ କାମ କରିଥିଲି ।

ବିଶ୍ୱ ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ସଂପାଦନ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦଳରେ କେରଳ ଯିବା ଯୋଗୁଁ, କେରଳ ବିଷୟରେ ମୋର କିଛି ଜ୍ଞାନ ହେଲା । ମୋ ଜାଣିବାରେ କେରଳ ଏକ ସବୁଜିମାର ରାଜ୍ୟ । କୋଚିନ, ତ୍ରିଭେଦ୍ରମର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ କୋଚି ଓ ଥୁରୁଭେନ ଅନତପୁରମ ହୋଇଛି ସେ ସମୟରେ ମୁଁ ଜାଣିଲି । କେରଳ ଗପ୍ତବେଳେ ପାଲଘାଟରେ ମୁଁ ରଘୁ ମେନବଙ୍କ (ଶ୍ରୀକର ଭାଇନାଙ୍କ ଜୋଙ୍କେ) ଘର, ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କରି ପାରିଥିଲି । ରଘୁର ସାନଭାଇ କଲେକ୍ଟ୍ରେଟରେ କାମ କରନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି । କେତେକ ସାହାଯ୍ୟକାରୀଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି ଓ ପରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଦଳର ସମସ୍ତକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ରଘୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ରଘୁର ବାପା ମା ଆମକୁ ଦେଖୁ ବେଶ ଖୁସି ହେଲେ । ଆମ ସମସ୍ତକୁ ତା ପାନରେ ଆପ୍ୟାଯିତ କରିଥିଲେ । ବିଦେଶରେ ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ମୋର ଏକ ବିଶେଷତା । ଏ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ ପରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବେଶ ଖୁସିଥିଲି ।

ବିଶ୍ୱ ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ସଂପାଦନ କୁଷ୍ଟଗୋଟିଏ ବିଶେଷଜ୍ଞ ହିସାବରେ ମୋର ଉଲ୍ଲେଖନାୟ କାର୍ଯ୍ୟଭିତରେ ୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଏମତ୍ତିଟି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ସେ ପାଞ୍ଚଟି ଜିଲ୍ଲା ଭିତରେ ଫୁଲବାଣୀ, କଳାହାଣ୍ଟି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ବଳାଙ୍ଗିର ଓ କେଉଁଛର । ଏମତ୍ତିଟି ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବରିଂ ଅଫ୍ ଦି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ଥିଲା ଏକ ବଡ଼ କାମ । ପୁରୁଣା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନରୁ ସବୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ପରାମା କରି ଯେଉଁମାନେ ରୋଗମୁକ୍ତ ତାଙ୍କୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନରୁ ବାଦ ଦେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା ଦେବାର କଥା । ଭଲ ନ ହୋଇଥିବା ରୋଗୀ ଓ ମୁଥ୍ରା ଚିହ୍ନଟ ହେବା ରୋଗୀଙ୍କୁ ଏମ.ଡି.ଟି. ଦିଆଗଲା । ପଲ୍ଲ ପାଏଷନ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ, ପଲ୍ଲ କ୍ୟାଲେଣ୍ଟର ଉତ୍ସାହିତି ମୋ ଦାୟିତ୍ବରେ ୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଚାଲିଲା । କିମ୍ବରିଂ ଅଫ୍ ଦି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ରେକର୍ଡରୁ ଜଣାପଢ଼ିଲା ୭୦% ରୋଗୀ ମନୋଥେରାପିରେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଉକ୍ତର ମ୍ୟାକଡୋନାଲଡ୍ (ଉକ୍ତ. ଏଚ.ଓ. ଆଡିଜାଇଜର) ଏହି ଭାଟା ନେଇ ପେପର ପକ୍ଷିକେସନ କରିଥିଲେ । ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ତିଷ୍ଠିକ୍ରମାନଙ୍କରେ ଷାପ ଅସୁରିଧା ଏକ ସମସ୍ୟା ଥିଲା । ଏକ ସମୟରେ କଣ୍ଠାକ୍ରମ ରୁଏଲ ଆପାଏଷନମେଷ ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଏତେ କବସଲଚାଷଙ୍କ ଚେଯାରମ୍ୟାନସିପରେ ଯେଉଁ କମିଟି ଗଡ଼ିବା କଥା ତାହା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗର ସମ୍ମତି ପାଇଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅନ୍ୟ ତିଷ୍ଠିକ୍ରମରୁ ଷାପ

ତେପୁଣେସନରେ ତୃକ୍ଷୁଏଚ୍‌ଓ ଉତ୍ସିକ୍ଷାରେ ଏମହିତି କାମ ଚାଲୁଛେଲା । ଯେଉଁ ଉତ୍ସିକ୍ଷା
ଷାଫ୍ ଅଣାଗଲେ ସେଠାରେ ଷାଫ୍ ସର୍ଟେଜ ହେଲା ଓ ହୃଥୀ ପ୍ରାଳେଡ଼ ବ୍ୟାଙ୍କ ଉତ୍ସିକ୍ଷାରେ
ମଧ୍ୟ ଷାଫ୍ ସର୍ଟେଜ ରହିଲା । ଫଳରେ ପ୍ରାର୍ମଦି ବ୍ୟାଙ୍କ କାମ ବାଧା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ।

୧୯୯୭ରେ ବିଶ୍ୱ ସ୍ଥାନ୍ୟ ସଂପାଦନ ବିଶେଷଜ୍ଞ ପଦବୁ ଯାଇ ମୁଁ ଡବଲପ ରେ
ଯୋଗ ଦେଲି । ଡବଲପ କହିଲେ ଡେନିସ ଗଭରମେଣ୍ଟଙ୍କ ଲେପ୍ରୋସି ଇଚାଡ଼ିକେସନ
ପ୍ରୋଗ୍ରାମ । ତାହା ୧୯୮୪ ମସିହାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ
ଜୋନାଲ କୋ-ଓଡ଼ିନେଟର ପର ସାଉଥ ଜୋନ ଉଚ୍ଚଥ ହେତୁ କ୍ଵାଚର ଆଗ ଭୁପନେଶ୍ୱର
- ଏମିତି ୩ ବର୍ଷ କଟିଲା ପରେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପରିଚ୍ୟାଗ କଲି । ପିଅଟି କବସଲାଙ୍ଗ
ହିସାବରେ ଡନଲପ ପାଇଁ ପାର୍ଟ୍‌ଚାଇମ୍ କାମ କଲି । ପିଅଟି କନସଲାଙ୍ଗ ହିସାବରେ
ମୋର ବିଶେଷ ଅବଦାନ ଥିଲା- ଉତ୍ସବିଲିଟି କ୍ୟାମ୍ । ସ୍ଥାନ୍ୟ ବିଭାଗ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ
ହାରା ଉତ୍ସବିଲିଟି ଯହ ପାଇଁ ରୋଗୀଙ୍କର ସେଲହ କେଯାର ଶିକ୍ଷା ଦେବା । ପ୍ରାକ୍ତିକାଳ
ଡେମୋବଣ୍ଟେସବ କେମେ ଯୋଗୁଁ ରୋଗୀ ଓ ଆମ ଲେପ୍ରୋସି ଷାଫ୍ ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଧିଧା
ହେଲା । ଭଞ୍ଜନଗରରେ ପ୍ରଥମେ ଏ କ୍ୟାମ୍ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ଏହି ମାତ୍ରେ ପରେ
ପରେ ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ପରିଚାଳିତ ହେଲା । ଏହି କ୍ୟାମ୍ର ଉତ୍ସବିଲିଟି ପାଇଁ
ବାର୍ଷିକ ରିତ୍ୟ ମିଟିଂ ଥାର୍ଚ୍‌ (ଏମ.ପି.)ରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲା । କୁଷ୍ଟରୋଗୀଙ୍କ ପାଇଁ
ଏକ ପୁଷ୍ଟକ ‘ସେଲପ କେଯାର ଅପ ଉତ୍ସବିଲିଟି’ ଓ ଲାପ୍ରୋସି ପ୍ରାରକରଙ୍କ ପାଇଁ
ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାକ୍ତିକାଳ ମାନ୍ୟାର ମୁଁ ଡବଲପରେ ଥିବା ସମୟରେ ରଚନା କରିଥିଲି
ଓ ଡବଲପ ତାର ପ୍ରକାଶନ କରିଥିଲେ । ଡବଲପରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ
‘ହୋଯାର ଦେଯାର ଜଇ ନୋ ଡକ୍ଟର ଫର ଓମ୍ୟାନ’ର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ‘ଯେଉଁଠି
ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି’ର ଏହିଟର ହିସାବରେ ମୁଁ କାମ କରିଥିଲି ଓ ସେହି
ପୁଷ୍ଟକର ମୃତ୍ୟୁ ନିଷାସନ ବିଭାଗକୁ ନିଜେ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲି । ‘ଯେଉଁଠି
ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି’ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଥାନ୍ୟ ସହାୟିକା ପୁଷ୍ଟକ
‘ହେସପେରିଆନ ଫାଉସେବ’ ଯୁଗରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏହା ଏକ ଜଂଗାଙ୍କ ପୁଷ୍ଟକ । ହେଲଥ
ତାଇରେକଟରରୁ ଅବସର ନେବା ପରେ ପରେ ‘ନିରାପଦ ମାତୃତ୍ୱ ଓ ଶିଶୁ ସୁରକ୍ଷା’
ପୁଷ୍ଟକ ‘ଚାଇଲତ୍ ସର୍ବାଇତାକୁ ଏଷ ସେହି ମଦରହୁଡ଼’ ର ଅନୁବାଦ ମୁଁ ଯୁନିସେପ
ତରଫରୁ କରିଥିଲି ।

ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ଅବସର ପଠାରୁ ୮ ବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ପରେ ମୁଁ ସରକାରଙ୍କର ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଉ ସତ୍ରୁତି ଦାଯିତ୍ୱ ତୁଳାଇନାହିଁ । ୧୦୦୭ ଜୁନ ମାସରେ ମୁଁ ସସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆମେରିକା ଗଲି ଉଚର ସାନ ଭଡ଼ଣୀ ବୁନି ପୁଅ ଆତୁର ବିବାହରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ । ସେଠାରୁ ଫେରିବା ପରେ ଉଚର କ୍ୟାନସର ରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଓ ତାପରେ ତା ସହିତ ଛାଇ ପରି ରହି ମୁଁ ତାର ସେବା କରିଥିଲି ।

୧୦୦୩ ଅକ୍ଟୋବର ୨୩ରେ ଉର୍ମିଲାର ଦେହାନ୍ତ ହୁଏ । ତାର ପ୍ରଥମ ମୃତ୍ୟୁ ବାର୍ଷିକୀରେ ଉର୍ମିଲା କ୍ୟାନସର ସ୍ଥାରକୀ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲା । ଈଥି, ଜୋଇଁ ପୁଅ ବୋହୁଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଗ୍ରହଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଚାଲିଛି । ସମାଜରେ କ୍ୟାନସର ସତ୍ରେତନତା ବୃଦ୍ଧି ଓ ସହଳ କ୍ୟାନସର ନିରୂପଣ ଗ୍ରହଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ପରେ ପରେ ତାର ସର୍ବଶେଷ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଉଛି ।

“କ୍ୟାନସର ଘେରରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଉର୍ମିଲା” – ଉର୍ମିଲାର ଶେଷ ୧୩ ମାସର ଜୀବନ କାହାଣୀ । ତା’ ସହିତ ମଧ୍ୟ କ୍ୟାନସର ସମ୍ପର୍କୀୟ କେତେକ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି । ପରେ ‘କ୍ୟାନସର ଚେତନା’ ନାମକ ଆଉ ଏକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ସମାଜରେ କ୍ୟାନସର ସତ୍ରେତନତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

● ● ●

' ଅବସର ପର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଶେଷ ଘଟଣା ।

୧୯-୨-୧୯୯୨ ଦିନ ମୁଁ ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଲି । ମୋର ଚାକିରିକାଳ ଛ ମାସ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା - ଖୁବ୍ ସମ୍ବନ୍ଧର କୋରାପୁଟର ସଂକ୍ରାନ୍ତକ ଜାଡ଼ାବାନ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଜଣେ ନୁଆ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସରକାର ଚାହିଁ ନ ଥିଲେ । ଚାକିରିକାଳ ବୃଦ୍ଧି ସମୟରେ ମୋର ମାସିକ ବେତନ ବରଂ କମି ଯାଇଥିଲା ।

କଷ୍ଟମ କେସର ଅଛ ହେଲା -

ମୁଁ ଏରିଯା ଡେତେଲମମେଷ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଆଇ.ଇ.ସି. ଜିନିଷ କିଣାରେ ଜାଲ କାଷ୍ଟମ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ନେଇ ସ୍ଵାକ୍ଷ୍ୟ ବିଭାଗ ବିବୁଦ୍ଧରେ କଷ୍ଟମ କେଣ୍ଟ ଆଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା । ସେ ବିଷୟ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଲେଖାଇ । ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କୋ ଅର୍ଦ୍ଦନେଟାର ଓ ଡେପୁଟି ଡାଇରେକ୍ଟର ଏମ.ଇ.ୱେବିଲ୍ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ୪୦୦ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଗନଗତ କେତେ ତ୍ରୁଟି ଯୋଗୁଁ ସରକାର କଷ୍ଟମ ଅଫିସରଙ୍କ ରାଯରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୋଇ, ଏପିଲେଟ୍ ଟ୍ରିବ୍ୟୁନେଲକୁ ଯାଇଥିଲେ । ମୋର ଅବସର ଗ୍ରହଣର ୫ମ ଦିବସରେ ଏପିଲେଟ୍ ଟ୍ରିବ୍ୟୁନାଲର ରାଯ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କୋ ଅର୍ଦ୍ଦନେଟାର ଓ ଡେପୁଟି ଡାଇରେକ୍ଟର ଏମ.ଇ.ୱେବିଲ୍ ଉପରୁ ସେ ଜୋରିମାନା ଉଠାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ରାଯ ମୋ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ ଥିଲା । ସଦପଥରେ ଥିଲେ ଭଗବାନ୍ ତୁମର ସବୁ ମଙ୍ଗଳ କରିବେ । ଏ ଧାରଣା ମୋର ଦୃଢ଼ୀରୁତ ହେଲା ।

ବାରିପଦା ବାବାଙ୍କ ଦୋହାବସାନ -

ପରେ ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ବାରିପଦାରେ ବାବାଙ୍କର (ଉବତୋଷ ଦାଶ) ମୁହଁୟ ଖବର । ସେ ସେ ଅସୁଲ୍ଲା ଅଛନ୍ତି ମୋ ପାଖରେ କୌଣସି ଖବର ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ମୁହଁୟ ଖବର ମୁଁ ପାଇଲି - ମୁହଁୟର ୧୦ମ ଦିବସରେ ।

ମୁଁ ବାରିପଦା ଯାଇଥିଲି । ମା' କୁ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ତେଟିଲି । ମା' କହୁଥିଲେ - ମୁଣ୍ଡ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ବାବା ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଜୀବନକାଳର ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖୁ ନ ପାରିବା ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ । ଏହି ମହନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମୋର ଶୁଭାଞ୍ଗଳୀ ଅର୍ପଣ କରି ସେଇ ରାତ୍ରିରେ ବାରିପଦାରୁ ଫେରିଆସିଲି । ଫେରିଆସିବାର କାରଣ ମୋ ଶାଶୁଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଓ ତାଙ୍କର ୧୦ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋର ଯୋଗଦେବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ।

ବୋଉଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ -

ବୋଉଙ୍କ (ଶାଶ୍ଵ) ମୃତ୍ୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ କିଛି ଲେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ କହୁଛି । ୧୩-୪-୯୭ ସକାଳେ ବୋଉ ଗାଧୁଆ ଘରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେ ଦିନ ରାତିରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସେ ଖବର ପାଇଲୁଁ । ତା ପରଦିନ ସକାଳେ ଉର ସହିତ ମୁଁ କଟକ ଗଲି । କଟକର ସିଟି ହସପିଟାକୁରେ ତାଙ୍କର ଏହୁରେ କରାଗଲା । ଜଂଘ ହାଡ଼, କାନ୍ଧର ହାଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ଅପରେସବ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନ ଥିଲା । ଜଂଘ ହାଡ଼ଭଙ୍ଗାକୁ ଛିର ରଖିବା ପାଇଁ ପାଦରେ ଯେଉଁ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ଦିଆଗଲା - ତା' ସେ ସହ୍ୟ କରି ନ ପାରିବାରୁ । ତା ପରଦିନ କାଢିଦିଆଗଲା । ୨ ଦିନ ପରେ ବୋଉଙ୍କର ଚେତା ଆଉ ନ ଥିଲା । ୧୯-୪-୯୭ରେ ବୋଉ ଇହ ଲୀଳା ସମରଣ କଲେ । ସେ ଦିନ ରାତିରେ ପମି, ଉର ଦେବୁ ଓ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନ ଫେରି ବୋଉଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଗଲୁ ଓ ସେଇ ରାତିରେ ସେ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ପରିଦିନ ସକାଳେ ଶବ ସନ୍ଧାର କରାଗଲା । ଅଜାଙ୍କ ଶବ ସନ୍ଧାର ବେଳକୁ ଦେବୁ ମଧ୍ୟ କଟକରେ ଥିଲା - ଏବେ ଆଜିଙ୍କର ସନ୍ଧାର ସମୟରେ ସେ ମଧ୍ୟ କଟକରେ ଅଛି । ଅଜାଆଜିଙ୍କ ସେ ସନ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇପାରିବା ତା ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ । ଶୈଶବ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଜା ଆଜଙ୍କ ଆଶ୍ରାରେ ସେ ବଢ଼ିଛି ।

ଶବ ସନ୍ଧାର ପରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଶବ ସନ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାବୁନି ଓ କୁନିଆଙ୍କ ବହୁତ ଶରୀରକ ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହି ମହିମାମହିମା ଜୀବନକାଳ ରାଜା ବରିତା ମିଶ୍ର ପରିବାରର ଏକ ଜୀବନ ଇତିହାସ । ଛଅ ଛିଅ ଓ ଗରି ପୁଅଙ୍ଗର ଜୀବନାସିଏ । ସମସ୍ତେ ସମାଜରେ ସ୍ଵପ୍ରକ୍ଷିତ । ୧୯୮୩ ମସିହାରେ ନନାଙ୍କ

ଦେହାନ୍ତ ପରଠାରୁ ସେ ନିହାତି ଏକାକିନୀ ଥିଲେ । ଝିଅ ଜୋରଁ ନାହିଁ ନାହୁଣୀ, ପୁଅ ବୋହୁ ସେମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ସତ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ନିର୍ଜନତା ହୂର ହୋଇପାରୁନଥିଲା । ବଡ଼ ପୁଅ ବୋହୁ ଓ ତାଙ୍କର ୨ ପୁଅ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଯେମିତି ନିର୍ଜନତା ଡାଙ୍କି ରହିଥିଲା । ମୋର ଯାହା ମନେ ହୁଏ ଶେଷ କାଳକୁ ତାଙ୍କର ଯାହା ଓ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ସାହାର୍ଦ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ - ସେ ତାହା ପାଇପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ଦେବୁର ସ୍ଵାପ୍ନ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ଓ ବିବାହ -

ଜାହାଜରେ ଯୋଗ ଦେବାର ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ପରେ ପରିସ୍ଥା ପରୀକ୍ଷାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ଦେବୁର ମାଇକ୍ରୋସ୍ଟୋପିକ ହିମାଚୁରିଯା ଅଛି - ତା' ଅର୍ଥ ପରିସ୍ଥାରେ ଅଛୁ ଅଛୁ ଲୋହିତ ରତ୍ନକଣ୍ଠିକା ନିଷାସିତ ହେଉଛନ୍ତି । ତାର କାରଣ କଣ ସଠିକ ଭାବରେ ଜଣା ପଡ଼ିନଥିଲା । ତାର ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ସବିଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି କାରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ଆମେ ବ୍ୟଗ୍ର ଥିଲୁଁ । ସେହି ପାଇଁ ଜୁନ ୧୯୯୨ରେ ଦେବୁର ସମ୍ମର୍ଶ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇଥିଲୁଁ । ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ହିମାଚୁରିଯାର କାରଣ ନନ୍ଦ ସେସିଫିକ ଗ୍ରାଇଗୋନାଇଟିସ୍ । ତାତ୍ରର ଗୋଯଳ ସବୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଇଥିଲେ । ବହୁଦିନ ଧରି ବେଳମ ଖାଇ ତାହା ଉପସମ ହେଲା । ଏହାପରେ ଦେବୁ ବାହାଘର ପାଇଁ ଆଗେଇଲୁଁ ।

୧୦-୧୧-୯୨ରେ ମାମାର ସିଭାରିଯାନ ହୋଇ ଶିବାନୀର ଜନ୍ମ । ଦେବୁ ଓ ଉର ସେତେବେଳେ ମାମା ପାଖରେ ଥିଲେ ।

୧୨ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୯୩ ଦେବୁର ବିବାହ ସମ୍ମର୍ଶ ହେଲା । ସେ ବିଷୟରେ ଆଗରୁ ଲେଖିଛି । ଆୟକର ଅର୍ପିତ ଶ୍ରୀ କମଳା ପ୍ରସାଦ ତ୍ରୀପାଠୀଙ୍କ ଝିଅ କଲ୍ୟାଣୀ ସହିତ ବିବାହ ହେଲା । ଦେବୁର ବିବାହ ପରେ ଆମ ପରିବାରରେ କଲ୍ୟାଣୀର ଯୋଗଦାନ ଆମକୁ ଅସୀମ ଆନନ୍ଦରେ ଉପସ୍ଥିତ କରିଦେଇଥିଲା ।

ମୋର ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଦେବୁର ବିଭାଗର ହେଲା । ଆମେ ପ୍ରାୟ ୪୦୦ ଗେଷ ନିମନ୍ତଣ କରିଥିଲୁଁ । ସେ ବିଭାଗର ଜୋକିର ଏକ ବିଶେଷତ୍ବ ହେଲା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରଥମ କରି ଆମେ ମୋଗାଲାଇ ଖାନା ବିବାହ ଗୋରିରେ ଦେଲୁ । ତହୁରୀ ଚିକେଚ ବେଶ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇଥିଲା । ଲୋକେ ଏକାଧୂକ ଖଣ୍ଡି ଆନନ୍ଦରେ ଖାଇଥିଲେ ।

ଛାତ୍ରୀ ହିସାବରେ କଲ୍ୟାଣୀ ଥିଲା ଜଣେ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରୀ । ପରେ ନିଜର ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ଜଣିଆନ୍ତ ଜକୋନିମିତ୍ତ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ନାନ ଅଧିକାର କରି ଦିଲ୍ଲୀରେ ଉଦ୍ୟୋଗ ମନ୍ତ୍ରଶାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲା । ପରିବାରରେ ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ରୋଗର କ୍ଷମ ହେବା ଆମ ପାଇଁ ବେଶ ଆଦର୍ଶ । ତେଣୁ କଲ୍ୟାଣୀର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ ଆମ ପାଇଁ ବେଶ ଆନନ୍ଦର କଥା ।

ଝିଆରୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନର ବିବାହ -

କକେଇ ପୁଅ ଭାଇ କୁନାର ଝିଅ ବାହାଘର ବାଦାମ ପାହାଡ଼ରେ ହେଲା । ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଜଙ୍ଗ ଆମେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ କରିବୁ - କୁନାର ମଧ୍ୟ ସେହି ଜଙ୍ଗ ଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବାଦାମ ଯାଇ ଆମେ ବିଭାଗରେ ଯୋଗଦେଲୁ । ମା ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ଯାଇଥିଲା । ଫେରିଲାବେଳକୁ ସେ ବାରିପଦାରେ ବିଜୟ ପାଖରେ ରହିଯିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା - ଆମେ ତାକୁ ବାରିପଦାରେ ଛାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲୁ । ଏସବୁ କଥା ଲେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ - ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଖର ହେଉ ବା ଦୁଃଖର ହେଉ - ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ ଆମେ ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁବେଳେ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲୁ ।

ଘରୋଇ ବିଷୟ ଛାଡ଼ି ଆମ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଦାୟିତ୍ୱ ରହୁଥିଲା ତା ମଧ୍ୟ ଆମେ ପ୍ରାଣ ପଣେ ଚେଷ୍ଟାକରି ତୁଳେଇ ଆସୁଥିଲୁ । ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ଉର ବଚନି ଏସୋଧିବସନ ଅପ ରେତେବୁ କଲେଜର ଆବାହିକା ଥିଲା - ନିଜର ଚେଷ୍ଟାରେ ସେ ବର୍ଷ ତାଙ୍କର ବାର୍ଷିକୋସବରେ ସଫଳତା ଆଣିଥିଲା । ଜାତୀୟ କୁଷ୍ଟ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ସଂପ୍ରା ବିଶେଷଜ୍ଞ ହିସାବରେ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ କାମ କରୁଥିଲି । କୁଷ୍ଟ ରୋଗୀ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଭଲ ହୋଇଥିବା ରୋଗୀଙ୍କୁ ବାହୁ ଦେଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ରୋଗୀଙ୍କର ବହୁବିଧ ଚିକିତ୍ସା ଦେବା ପାଇଁ ଯୋଜନା ଥିଲା । ପୁଲବାଣୀ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ କେଉଁଏର ଓ କଳାଶାନ୍ତି ଜିଲ୍ଲାରେ କୁଷ୍ଟରୋଗୀ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ନୂତନଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା କାମ ସୁରଖ୍ୟରୁରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲା । ମୋତେ ସେ ପାଇଁ ବହୁତ ସମୟ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ଗସ୍ତରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଦେବୁର ବାହାଘର ପରେ ଏହି ଭିତରେ ଛମାସ ବିତିଗଲାଣି । ପ୍ରଥମଥର ଆନନ୍ଦୋଦୟରେ ଚିକେ ଉଣା ହେଲାପରି ଲାଗୁଛି । ଘରକୁ ବୁଆ ହୋଇ ବୋହୁଚିଏ

ଆସିଲେ ପରିବାର ସହିତ ତାର ମିଶାମିଶି କରିବାରେ ବା ପରିବାରର ଲୋକେ ତାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ମିଶାଇନେବାରେ ସମୟା ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ହୁଏତ ପ୍ରତି ପରିବାରକୁ ଏମିତି ଏକ ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ ଭିତରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ - ଆମ ପରିବାରକୁ ସେମିତି ସମୟ ଭିତରେ ଯିବାକୁ ପଢ଼ୁଆଇପାରେ । ଏହା ଆଦୋ ଅପ୍ରୂଷଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ । ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଏହାର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ - ଏହି ଆଶାରେ ଆମେ ବାପା, ମା' ସମୟ କାଟିଲୁ ।

ଜାହାଜରେ ଦେବୁର ମର୍ମନ୍ତଦ ଦୁର୍ଘଟଣା -

ଏ ଭିତରେ ଦେବୁ ଜାହାଜରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଆମେରିକାର ପୂର୍ବ ଉପକୂଳକୁ ଗଲା । ମାମା ଖରାହୁଟୀରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥିଲା - ୩/୪ ଦିନ ରହି ପିଲାମାନକୁ ଆମଠାରେ ଛାଡ଼ି ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିଗଲା । ପ୍ରାୟ ମାସେ ପରେ ଫୁଲବାଣୀରୁ ଜଣେ ଝିଅ ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା - ସେ ପିଲାଙ୍କ ଯହି ନେଇପାରିବ । ତା ନାମ ଥିଲା ପାର୍ବତୀ । ତାକୁ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ଜାହାଜରେ ଦେବୁର ମର୍ମନ୍ତଦ ଦୁର୍ଘଟଣା କଥା । ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା କୁହ ୨୪ ତାରିଖ ୧୯୯୩ । ଜାହାଜର ନାମ ଥିଲା ସିଟାତେଲିହିଲ । ଏକାଧିକ ଲୁହା ତାର ମୋଡ଼ାହୋଇ ଲୁହାର ଯେଉଁ ରହୁ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ, ଜାହାଜକୁ ଷିର ରଖିବାକୁ ସେ ରହୁରେ ଜାହାଜକୁ ବନ୍ଦରରେ ବାନ୍ଧିବା କାମରେ ଲଗାଯାଏ । ସେହି ଲୁହା ରକ୍ତ ନିଉୟକ ପୋର୍ଟରେ ଜାହାଜ ବନ୍ଦା ହେବା ସମୟରେ ଛିପିଗଲା । ଅତି ଦୁର୍ଜାଗ୍ୟର କଥା ଛିଡ଼ା ରହୁ ଦେବୁର ବାମ କଟଟିରେ ଲାଗିଲା । ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ କଟଟି ପାଖରେ ହାତ ପ୍ରାୟ ଛିପି ଯାଇଥିଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଜାହାଜ ଡେକରୁ ନିଉୟକର ବେଳିହ୍ୟ ହସପିଚାଲକୁ ଦେବୁକୁ ହେଲିକପୁର ଯୋଗେ ନିଆଗଲା । ସେଠାରେ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଗୁହ୍ର ଜରୁରା ସେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଶଳ୍ୟ ବିଭାଗର ବିଭିନ୍ନ ବିଷାରଦମାନଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଦେବୁର ହାତ ଠିକ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ା ଯାଇପାରିଲା । ୧୦ ଦିନ ହସପିଚାଲରେ ରହିଲା ପରେ ସେ ହୋଟେଲ ଦ୍ୱାରା ଲାଇନକୁ ଆସିଥିଲା । ସେଠାରୁ ସେ ଆମକୁ ଫୋନ୍‌ରେ ଖବର ଦେଲା ।

ଖବର ପାଇବା ଦିନ ଆମୋ ରାଜସ୍ଥାନର ଜୟପୁରକୁ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲୁ । ସେଠାରୁ ଫେରି ଏ ଖବର ପାଇଲୁ । ତା' ପରେ ଫୋନ୍‌ରେ ତା' ସହିତ କଥା ବାରା ହେଲୁ । ମନର ଅବସ୍ଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଭାଷା ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ ଯେ ଶୀଘ୍ର ଆଗୋଗ୍ୟ ହେଉ । ପରେ ବୁଝିଲୁ ତୁଳ, ଶତ୍ରୁନା, ଚୁନି, ଅମୁନା ଆଦି ସମସ୍ତେ ଆସି ତାକୁ ଦେଖା ଦେଖୁ କରିଛନ୍ତି । ଚୁନି କେତେ ରାତି ତା ହୋଇଲେଗେ ରହି ତାର ସେବା କରିଛି । ଯେତେ ଯାହା ଶୁଣିଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ମନ ବୁଝିଲାନି । ଆମେରିକା ଯାଇ ତାକୁ ଦେଖୁବାର ପ୍ରବଳ ଜଙ୍ଗା ହେଲା । ତିନି ସପ୍ତାହ ପରେ ତାକୁ ନିରୟକ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଅନୁମତି ମିଳିଲା । ସେ ଆମର ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସମୟ କାଟିବାକୁ ନିରୟକରୁ ଆମେରିକାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ଲାନେଟୁ ଗଲା । ବାପୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଢଃ. ସୁଧର ମଧ୍ୟ ଦେବୁକୁ ଆସି ଦେଖାଦେଖୁକରି ଯାଇଥିଲେ । ନିରୟକ ପାଖରେ ତାର ମାମ୍ବୁ ତୁଳ ଓ ସତ୍ରୁନା, ମାଉସୀ, ଚୁନି, ମାଉସୀ ପୁଅ ଭାଇମାନେ ଅମୁନା, ସୁବୁ ସିଂ ଆଦି ଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଦେଖୁ କରି କେତେକଣଙ୍କ ଘରେ ରହି ପରେ ପୁଣି ଚିକିଷା ପାଇଁ ନିରୟକ ଆସିଥିଲା ।

ପିଜିଓଥେରାପି ଦେବୁ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଚିକିଷା । ହାତକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକମ କରିବାକୁ ଏହା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । ଆମର ଜଙ୍ଗା ଥିଲା ଦେବୁ ତା'ର ପିଜିଓଥେରାପି ଆମେରିକାରେ କରୁ । କିନ୍ତୁ କେତେଦିନ ପିଜିଓ ଚିକିଷା ପରେ ତା'ର ଦେଶକୁ ଫେରିବାର ପ୍ରବଳ ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ଆମେରିକାରେ ପିଜିଓଥେରାପିରେ ଫଳାଫଳ ଭଲ ହେବାର ଆଶା ଆମର ଥିଲା । ଆମର ସେ ଆଶା ପୂରଣ ହେଲାନାହିଁ । ତିଲୀ ବା ବିମେରେ ପିଜିଓଥେରାପି ପାଇଁ ଦେବୁର ମଧ୍ୟ ଜଙ୍ଗା ନ ଥିଲା । ତା: ସତ୍ରୋଷରଥକ ପାଖରେ ଫୁଲନଖରାର ନିରତାରରେ ତା ପାଇଁ ପିଜିଓଥେରାପିର ବଦୋବସ୍ତ କଲି । ତାଃ ରଥ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ସର୍ଜନ - ହାତ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସର୍ଜରୀରେ ତାଙ୍କର ବେଶ ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିଲା । ତାଙ୍କରି ଯନ୍ତ୍ରରେ ଦେବୁର ହାତ ଶତକଡ଼ା ଶହେ ଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟକମ ହେଲା । ସେଇଯାହି ଥିଲା ଆମର ଆଶା । ଚିକିଷା ପରେ ତାହା ପୂରଣ ହେଲା ।

ଜାହାଜରେ କଲ୍ୟାଣୀର ଯୋଗଦାନ -

୪-୧-୯୪ରେ ଦେବୁ ତା କାମରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ତୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡ଼ିଲା ।
୧୦-୧-୯୪ରେ ଦେବୁଠାରୁ ଟେଲିଫୋନ ପାଇଲି ଯେ କଲ୍ୟାଣୀ ତୁବାଇ ପାଖର

ଏକ ପୋର୍ଟରେ ଦେବୁ ସହିତ ଜାହାଜରେ ଯୋଗଦେବ । ଦେବୁ ସହିତ କଲ୍ୟାଣୀ ଜାହାଜରେ ଯୋଗଦେବାର ତାରିଖ ୧୮ ବା ୧୯ ଜାନୁଆରୀ ହେବ । ସେ ସମୟରେ ବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ସଂପ୍ରାଦୟ ଦ୍ୱାରା ଆଯୋଜିତ ଶିକ୍ଷାଳାଭ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବର୍ମାର ଏକ କୁଷକର୍ମୀଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଆସିବାର କଥା । ଦେବୁ ସହିତ ଜାହାଜରେ ଯୋଗଦେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଗୁଡ଼ିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ପାଇଁ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ସେ ସବୁ ହେଲା ବ୍ରିଚେବ, ଆମେରିକା ଓ ବ୍ରାଜିଲ୍ ପାଇଁ ଭିଷାର ଆବଶ୍ୟକତା । ତିନୋଟି ଦେଶର ଭିଷା ମିଳିବାକୁ ଖୁବ୍ କମରେ ତିନିଦିନ ଲାଗିବ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବା ଦିନେ । ପୁଣି ତା' ଭିତରେ ସପ୍ତାହର ଶେଷ ୨ ଦିନ ସବୁ ଏମବେଶିରେ ଛୁଟି । ଆମ ପାଖରେ ଅତି ବେଶୀରେ ୭/୮ ଦିନ ସମୟ ଅଛି । ତା' ସହିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଏ କାମ ସବୁ କେମିତି ହୋଇପାରିବ ମୋର ସଦେହ ହେଲା । କଲ୍ୟାଣୀଠାରୁ ଶୁଣିଲି ତା ବାପା ପି.କେ. ହୋତାଙ୍କୁ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଛନ୍ତି - ତାଙ୍କର ଜନେକ ଅପିସର ଗାଡ଼ିଧରି ଏଯାର ପୋର୍ଟରୁ କଲ୍ୟାଣୀକୁ ନେଇଯିବେ ଓ ସେ ଭିଷାଆଦିର ବଯୋବସ୍ଥ କରିଦେବେ । କଲ୍ୟାଣୀ ତାଙ୍କର ଘରେ ରହିବ । କଲ୍ୟାଣୀ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲି । ପି.କେ. ହୋତାଙ୍କ ଘରେ ସେ କାହାରିକୁ ଜାଣିନି । ମାମା ନାନୀ ଘରେ ସେ ବରଂ ଖୁସିରେ ରହିପାରିବ । ମାମା ସହିତ କଲ୍ୟାଣୀ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା - ମାମାର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ବୋଲି ସେ କହିଲା । ସେ ଦିନ ଥିଲା ୧୦ ତାରିଖ - ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ହେଲେ ୧୧ ତାରିଖ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବାକୁ ହେବ । ୧୨, ୧୩ ଓ ୧୪ ରେ ଭିଷା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ । ୧୫ ଓ ୧୬ ଥିଲା ସପ୍ତାହର ଶେଷ ୨ ଦିନ - ଛୁଟି । ତା ସହିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଯୋଗାଡ଼ ହେବାର ଅଛି । ବାପୁ ତାଙ୍କର ହସପିଟାଳ କାର୍ଯ୍ୟସାଙ୍କୁ ଏ ସବୁ କରିପାରିବେ କି ? ପି.କେ. ହେତାଙ୍କ ସହକର୍ମୀ ଏ କାମରେ କେତେ ପରିମାଣରେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବେ ? ମୋ ପାଇଁ ଏ ସବୁଥିଲା ସଦେହ ଜନକ । ସବୁକାମ ପକେଇଦେଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲି ମୁଁ ଯିବି । ବୋହୁକୁ ପୁଅ ପାଖରେ ଯୋଗ ଦବାକୁ ମୁଁ ମୋର ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ବ ହିଷାବରେ ଗ୍ରହଣକଲି ।

ତେଣୁ ୧୧ରେ କଲ୍ୟାଣୀକୁ ନେଇ ମୁଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲି । ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ସହ ଆମେରିକା, ବ୍ରିଚେବ ଓ ବ୍ରାଜିଲ୍ ଭିଷା ମା ଦିନ ଭିତରେ ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା । ବ୍ରିଚେବ ଭିଷା ପାଇବାରେ ମି. ଇନ୍ଦ୍ରାନ ପେଟ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ।

ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଏ.ଡ଼ି.ପି.ରେ କୋ ଅର୍ଦ୍ଧନେଚର ଥିଲା ବେଳୁ ଚିହ୍ନା ଥିଲା । ସକାଳ ଓଳି ଭିସା ପାଇଁ କାଗଜ ପତ୍ର ଏମବେଶିରେ ଦାଖଲ କଲେ ଓପରଫେଲି ଭିସା ମିଳିଯାଏ । ବ୍ରିଟିଶ ଏମବେଶିରେ କାଗଜ ସକାଳ ଓଳି ଦାଖଲ କରିବାରେ ତେରି ହୋଇଥିଲା । ତଥାପି ମି. ଜୟାହ ପେରଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁଁ ଓପରଫେଲି କାଗଜ ଦାଖଲ କରି ସେଇ ଓପରଫେଲି ଭିସା ପାଇଲୁଁ । ଆମେରିକା ଏମବେଶିରେ ୨ ଦିନ ଲାଗିଲା - କିନ୍ତୁ ବ୍ରାଜିଲ ଏମବେଶିରେ ଏକା ଦିନେ କାମ ହେଲା । ନିଜେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଅବସର ପ୍ରାସ୍ତୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହିସାବରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ମଧ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ପାଇପାରିଥିଲୁଁ । ଦିଲ୍ଲୀ ମୁୟନିସିପାଲ କର୍ପୋରେସନର ଖାଡ଼ିକାଳ ଅଫିସରଙ୍କ ସହଯୋଗ ଆମକୁ ମିଳିଲା । ଶୁଭ୍ରବାର ରାତି ସୁଦ୍ଧା ସବୁ ଭିସା ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା । ରବିବାରଦିନ ସିପିୱ ଅଫିସରୁ କଲ୍ୟାଣୀର ଟିକେଟ ସଂଗ୍ରହ କଲୁଁ । ଟିକେଟ ଲାଗ୍ୟାଦି ଦେବୁ ଜାହାଜରୁ ତାଙ୍କ ଏକେଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଠିକ୍ ଠାକୁ କରିଥିଲା । ୧୭ରେ କଲ୍ୟାଣୀ ତୁବାରକୁ ଉଡ଼ାଇଛାଇରେ ଗଲା । ୧୯ ତାରିଖରେ ଆମେ ଫୋନ୍‌ରେ ଖବର ପାଇଲୁ କଲ୍ୟାଣୀ ନିରାପଦରେ ଜାହାଜରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଛି । ଏହା ଆମ ପାଇଁ ଥିଲା ଅତି ଆନନ୍ଦର ଦିନ । ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦରେ ଆମେ ସଫଳ କାମ ହେଲୁଁ । ସେ ପାଇଁ ଭରାନାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁଁ । ପୁଅବୋହୁଙ୍କର ସବୁବେଳେ ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ଏହାହିଁ ଥିଲା ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ମା ସହିତ ପିଲାମାନଙ୍କର ରାସ୍ତା ଦୁର୍ଘଟଣା -

୧୩ ତାରିଖ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୪ - ଆମ ପରିବାରପାଇଁ ଏକ କଳା ଦିବସ । ସକାଳେ ଉର ଓ ମୁଁ ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇ ବସିଲୁ । ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ ବୁଢ଼ା ସକାଳେ ୯.୩୦ରେ ଖବର ନେଇ ଆସିଲା - କାଉଁଲି ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବାରିପଦା ଯିବା ବାଟରେ ରାସ୍ତା ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ବୁଦ୍ଧାନ ହୋଇଛନ୍ତି । କାଉଁଲିକୁ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ହସପିଟାଳକୁ ନିଆୟାଉଥିଲା ଓ ସେଠାରେ ସେ ତାର ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କରିଛି । ମୋ ସାନ ଭାଇ ବିଜୟ ନିହାତି ଅସହାୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ମୁଁ ସି.ଡ଼ି.ଏମ.ଓ.କ୍ରୁ ଫୋନ୍ କରିବି, ଯେମିତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ଭଲରେ ହେଉ ।

ଅନ୍ୟମାନେ କିଏ ? ସେମାନେ ବାରିପଦା ଯାଉଥିଲେ କାହିଁକି ? ସେମାନେ ବାରିପଦା ଯିବା କଥା ମୁଁ ନ ଜାଣିଲି କାହିଁକି ? ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ିଲା ମା ଗୁଣ୍ଠୁଚ୍ଛ ମାମୁଁ ଟିଥ ବାହାଘରକୁ ବାରିପଦାଯିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ବାହାଘର ଥିଲା ୧୩ରେ । ମୁଁ

ବାରିପଦା ଯିବାକୁ ୧୬ ଓ ୧୭ରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କରିଥିଲି । ମା' ତାର ଜାଗର ଦାପ କାମ ଶେଷ କରି କାଉଁଳି ଘରୁ ବେଜ ଘରକୁ ଆସିବ ଓ ସେଠାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଆମେ ବାରିପଦା ଯିବୁ । ମୁଁ ବୁଢ଼ାକୁ କହିଲି - କାଉଁଳି ସହିତ ଆଉ କିଏ କିଏ ଥିଲେ ବୁଝାସୁଖ କରି ମୋତେ ଖବର ଦିଅ ।

ଉର ସହ ମୁଁ ବାରିପଦା ଯିବାକୁ ଠିକ କଲି । ଆମ ଗାଡ଼ି ନେବୁ । ତଳପଡ଼ିଶା ଘର ଡ୍ରାଇଭରକୁ ନେବୁ । ଅଜିତ ଆମ ସହିତ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲା । ଆମେ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେବୁ । ଏ ଭିତରେ ବୁଢ଼ା ଟେଲିଫୋନ କରି କହିଲା । ବେଜ, ଘନ, ଡେଜି, ବସନ୍ତ, କାଉଁଳି ଓ ମା ସମସ୍ତେ ସେହି ରାତିରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବାରିପଦା ଯାଉଥିଲେ । ମାମୁନୀ ଏକୁଟିଆ ଘରେ ଥିଲି - ସେ ଏ ଖବର ଦେଲା ।

ସକାଳ ୧ ୧ଟାରେ ବାରିପଦା ବାହାରିଲୁ - ଓପରାଙ୍କି ୩-୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବିଜୟ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ଓ ଶୁଣିଲୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସମସ୍ତେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଅଛନ୍ତି । ସିଧା ଡାକ୍ତରଖାନାଗଲୁ । ମା' ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଉର୍ଗ ହୋଇଥିଲା । ତା'ର ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ ଘାନରେ ହାତ୍ତ ଭଙ୍ଗି ଥିଲା - ୧୭/୧୮ ଟି ବଢ଼ ସାନ ହାତର ଫ୍ରେକଚର । ତା'ର ମୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଆଘାତ ଲାଗିଥିଲା । ଶବ୍ଦ ଯୋଗୁ ତାକୁ ସେଲାଇବ ହ୍ରିପ ଲାଗିଥିଲା । ବସନ୍ତକୁ ଦେଖିଲୁ - ତା'ର ମୁଖ ମଣ୍ଡଳର ସବୁ ହାତ୍ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା । ମୁଖର ଚଳଅଂଶର ହାତ୍ ଓ ଉପର ଅଂଶର ହାତ୍ । ତା ସହିତ ତାର ପିଞ୍ଜରାହାତ୍ କେତୋଟି ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ବେଜର ମୁଣ୍ଡରୁ ବାଜ ସହ ସମୂର୍ଧ ଚର୍ମ ଅଂଶ ଛେଲିଯାଇଥିଲା । ଘନକୁ ଅଛି କିନ୍ତି ଆଘାତ ଲାଗିଥିଲା ମାତ୍ର ତେଜି ଶରୀରରେ ଆଘାତ ନ ଥିଲା - କିନ୍ତୁ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଭରିଯାଇଥିଲା ।

ତାପରେ କାଉଁଳିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । କାଉଁଳି ଆଉ ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ନ ଥିଲା । ତା' ମୁଁ ଦେଖିଲା ପରେ ମୁଁ ଏକାଦେଲକେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲି । ଏମିତି କାହିଁକି ହେଲା ? ଏମାନେ ସବୁ ବାରିପଦା ଆସୁଛନ୍ତି, ମୁଁ କାହିଁକି ନ ଜାଣିଲି । ବେଜ ମୋତେ କହିଥିଲା କିନ୍ତି ଦିନ ଆଗରୁ ସେ ବାରିପଦା ଆସିବନାହିଁ । ସେ କାହିଁକି ମନ ବଦଳାଇ ପୁଣି ଆସିଲା ? ଭଗବାନ ଆମ ପରିବାର ପାଇଁ ଏତେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହେଲେ କାହିଁକି ? ଜତ୍ୟାଦି ସେଇ ପୁରୁଣା ଚିତ୍ତା ।

ବର୍ଷମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା - କାଉଁଳିର ମୃତ ଦେହକୁ ଆମେ କ'ଣ କରିବା ? ଶୁଣିଲି ବିଜୟ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଫୋନ୍ କରିଛି - ବସନ୍ତର ବଡ଼ ଭାଇ ରବି ମାମୁନୀଙ୍କୁ ନେଇ ବାରିପଦ ଆସିବାକୁ । ବୁଲ୍ଲାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଫୋନ୍ କରାଯାଇଛି - ବାପୁନ୍ତକୁ ବାରିପଦା ଆସିବାକୁ । ବାପୁନ୍ତ ବୁଲ୍ଲା ଇଂଜିନିୟରିଂ କଲେଜର ଛାତ୍ର । ସେ ମଧ୍ୟ ବୁଲ୍ଲା ଛାଡ଼ିଲାଣି ବୋଲି ଖବର ପାଇଲି । ରବି ଟ୍ରିପାୟୀ ମାମୁନୀଙ୍କୁ ନେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବାରିପଦ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତେଣୁ ଠିକ୍ କଲୁଁ ବାରିପଦାରେ ଶବଦାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବୁଁ । ବରପାବୃତ କରି ମୃତ ଶରୀରକୁ ରଖାଗଲା । ବସନ୍ତକୁ ତା' ବଡ଼ଭାଇ ରବି ଦ୍ୱାରା କାଉଁଳିର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଦିଆଗଲା । ମାତ୍ର କାଉଁଳି ବିଷୟରେ କିଛି କୁହାଗଲା ନାହିଁ ।

ଶବଦାହ ପାଇଁ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼ି କରାଗଲା । ଆରମ୍ଭରୁ ସବୁବେଳେ ମୋ ବନ୍ଦୁ ଭୋଲା ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ଥିଲା ।

କାଉଁଳିର ପିଲାଦିନ କଥା, ସ୍କୁଲଦିନ କଥା, ଆମେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଥିବା ସମୟରେ ମା, ବେଙ୍ଗ ଓ ବିଜୟଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ବହନ, ତାର ବିଭାଗୀର, ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନଙ୍କ ଜନ୍ମ - ସବୁକିଛି ମୋ ଆଖୁ ଆଗରେ ଭାସିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ନିହାତି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲିଣି । ଆମ ପରିବାରରେ କାଉଁଳି ହେଉଛି ତମ ପିଲା, କିନ୍ତୁ ଯିବାବେଳକୁ ସେ ହେଲା ପ୍ରଥମ । ସେଥିରେ ପୁଣି ମା' ଥାଉ ଥାଉ ସେ ଆଗଗଲା । ଭଗବାନଙ୍କର କି ବିଚାର !!!

ବାରିପଦର ବାତୁଣୀଘାଟରେ ଶବଦାହ ହେଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳ ଦୁଇ ପୁଅ କାଳିଆ ଓ ହାତିଆ ଆମର ସଂସାର ଅନୁସାରେ ଦାହକାମାରେ ସହଯୋଗ କଲେ । ବାପୁନ୍ତ ମୁଖ୍ୟାବ୍ଦି ଦେଇଥିଲା ।

ବାପାଙ୍କ ମୁତ୍ୟପରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ମୋ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏବେ ଦେଖୁଛି କାଉଁଳିର ମୁତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ଦାୟିତ୍ବ ସବୁନାହିଁ ।

ତ ପର ଦିନ ସମସ୍ତକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆଣିଲି । ମୋ ଗାତି ସହିତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭତ୍ତାଗାତି କଲି । ବସନ୍ତକୁ ତା ବଡ଼ଭାଇ ରବି ଘରକୁ ପଠାଇଲି । ବେଙ୍ଗ ଘନ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲେ । ମା କୁ ଆଣିବାରେ ସମସ୍ୟା ହେବ ଆଶଙ୍କା କରି ତାଙ୍କୁ ବାରିପଦାରେ ଛାତି ଆସିଲି । ତାର ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ହେଲେ କେତେ ଦିନ ପରେ ଯାଇ ଆଣିବାକୁ ଠିକ୍ କଲି ।

ମୋ ଦାୟିତ୍ୱ ଆହୁରି ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବସନ୍ତ, ଘନ ବେଙ୍ଗ ଆଦିକ ଚିକିତ୍ସା ମଧ୍ୟ ମୋ ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ରହିଲା ।

ଏହୁରେ ପରେ ବସନ୍ତର ସବୁ ପ୍ରେକ୍ଷଣର ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଉପର ପାତି ମେଞ୍ଚିଲା ବାଜାକୁ ତଳପାଟି ମେନ୍ଦିବୁଲର ଛାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ଏହା ସହିତ ଏକାଧିକ ପଞ୍ଚରା ଛାଡ଼ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ବେଳ ମେରୁ ଛାଡ଼ ଗୋଟିକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଚିକିତ୍ସା ଆଗକୁ ଝୁଞ୍ଚିଯାଇଥିଲା । ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଜଳ ଗାଡ଼ିରେ ଆଣିବା ସମୟରେ ଏହା ସେମିତି ଅବସାରେ ରହିଥିଲା ।

କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲରେ ବସନ୍ତର ଅପରେସନ କରାଗଲା । କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ଫେସିଓ-ମେବଜିଲାରୀ ଇଉନିଟର ଡାକ୍ତର ଜଦୁ ଭୂଷଣ କର ଓ ଡାଙ୍କର ସହଯୋଗୀ ଡାଃ ମାନସମିଶ୍ର ଅପୋରସନକଲେ । କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲର ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ, ଅର୍ଥୋପିଡ଼ିକ ସର୍ଜନ ଓ ଏନିଷ୍ଟ୍ରେଷନ୍ ମଧ୍ୟ ଅଥରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ରଣୀ ଓ ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଥିଲି ।

୨୭ ତାରିଖରେ ମା'କୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆଣିଲି । ତା'ର ଚିକିତ୍ସା ମୁଁ ଘରେ ବଯେବସ୍ତ୍ର କଲି । କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲର ଅର୍ଥୋପିଡ଼ିକ ସର୍ଜନ ଡା. ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଓ ପ୍ରଫେସର ଡା. ପି.ଟି. ରାଓ ତାର ଯତ୍ନ ନେଉଥିଲେ ।

ହସପିଟାଲରୁ ବସନ୍ତ ଘରକୁ ଗଲା ଓ ଆସେ ଆସେ ଭଲ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମା'ର ଚିକିତ୍ସା ଖବର ମୋ ଭାଇମାନେ କିଛି ବୁଝିନଥିଲେ । ସବୁ ନମ୍ବର ଉପରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

ବିଜୟ ଥରେ ତା'ର ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଗୋ ଖାଦ୍ୟ ନେବାକୁ ଆସିଥିଲା ସେତିକିବେଳେ ମା'କୁ ଦେଖିଥିଲା । ବସନ୍ତ କେବେ ତା' ବିଷୟରେ ପଚାରି ମଧ୍ୟ ବୁଝି ନଥିଲା ସେ କେମିତି ଅଛି ।

ମା' ବାରିପଦାରୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ରାଧା ତା' ସହିତ ଆସିଥିଲା । ମା'ର ସେବା କରିବାକୁ ତା'ର ଆଗ୍ରହ ଥିଲା । ଲିଲି ନିଜେ ଆସିନଥିଲା କିନ୍ତୁ ତା' ଗାଁରୁ ଜଣେ ସ୍ଵାଲୋକ ପଠାଇଥିଲା ଯିଏକି ମା'ର କିଛି କାମ କରି ଦେଉଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ମା' ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଥିଲା- ଏ ଦୁରାବସ୍ଥାରୁ ମା' ଯେମିତି ଭଲ ହୋଇଯାଉ । ଛୋଟ ବଡ ମିଶି ୧୮ ଟି ଛାଡ଼ ତା' ଶରାରରେ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା ତା' ସହିତ ଦୁଇପାଦର ଚମତା ଓ ମାଂସ ପେଶୀ ଛିତି ଯାଇଥିଲା ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ବେଳକୁ ମାର ଅବସ୍ଥା ପୂରା ଭଲ ଥିଲା । ତା. ତେଜେଶ୍ଵର ରାଓଙ୍କ ଭାଷାରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵକାର ଯନ୍ତ୍ରରେ ସେ ମୁଥା ଜୀବନ ପାଇଛନ୍ତି । ତା' ଦେହ ଭଲ ହେଲାପରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ମାକୁ ଭୁବନେଶ୍ଵର ଭଲ ଲାଗୁନି । ବିଜୟ ଓ ବିଜୟର ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାର ଇଚ୍ଛା ତା' ପାଖରେ ଦେଖିଲି । ବିଜୟର ଘର, ଘର ବାତିର ପନିପରିବା ଜଣ ପାଇଁ ସେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲା । ତାକୁ ସେପ୍ତେମ୍ବର ମାସ ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ବାରିପଦରେ ଛାତି ଆସିଲା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲିଲିର ଦେହାନ୍ତ -

ଏ ଭିତରେ ଆମ ପରିବାରର ଆଉ ଏକ ଦୁର୍ଘରଣା ଘଟିଲା । ମୋର ମୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲିଲି ଦୃଢ଼୍ୟାତରେ ମୁତ୍ୟବରଣ କଲା ତା' ଗାଁ କୁକୁନଶ୍ଵରରେ । କାହାକୁ ଅସୁବିଧାରେ ନ ପକେଇ ସେ ଏ ସଂସାରରୁ ବିଦୟା ନେଲା । ଭୁବନେଶ୍ଵରରୁ ଉର ସହିତ ଆମେ କୁକୁନଶ୍ଵା ଯାଇ ତା' ସ୍ଵାମୀ ରାଧାଶ୍ୟାମ ଓ ତା' ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଆସିଥିଲୁ । ଦଶାହ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କିଛି ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଲିଲିର ଏ ମୁତ୍ୟ ନିର୍ମାୟ ଏକ ଅକାଳ ମୁତ୍ୟ- ଏ ଦୁଃଖର ଖବର ମା' ସହ୍ୟ କଲା ସତ କିନ୍ତୁ ସେ ଅତି ମୁଯମାଣି ହୋଇପଡ଼ିଲା । ତା' ଆଗରୁ ତା'ର ୨ଟି ଖିଅ ଏ ସଂସାରରୁ ଚାଲିଗଲେ । ମା'ର ଦୁଃଖ ଅକଳନିୟ ।

ମୟ ପିଢ଼ୀରେ ସତାନଙ୍କୁ ଥପେକ୍ଷା -

ଏତିକି ଦୁଃଖର ଖବର ପରେ ଆମକୁ ଅଗଞ୍ଜ ବା ସେପ୍ତେମ୍ବର ୧୯୯୪ରେ ଏକ ସୁଖର ଖବର ମିଳିଲା । କଳ୍ୟାଣୀ ଅତ୍ୟସ୍ତରା । ପରିବାରକୁ ମୁଥା ହୋଇ ଜଣେ ଆସିବ ଏଥରେ ଆମେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲୁଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରେ ନୃତ୍ୟ ଆଗନ୍ତୁକପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କଲୁଁ । ଅକ୍ଲୋବର ମାସରେ ଦେବୁ କଳ୍ୟାଣୀ ଭୁବନେଶ୍ଵର ଆସିଲେ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥାର ଯନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ମୋର ପୁରାତନ ସହକର୍ମୀ ତା: ସେବା ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ କହିଥିଲି । ସେବା ସହିତ ମୁଁ ଛତ୍ରପୁର ସବ୍ରତିଜନ ସ୍ଵସପିଟାଳରେ ଏକ ସହିତ କାମ କରୁଥିଲୁ ସେବା ଥିଲା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ସ୍ତ୍ରୀରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ । ତା'ପରେ କ୍ୟାପିଟେଲେ ସ୍ଵସପିଟାଳରେ ମଧ୍ୟ ବହୁଦିନ ଏକ ଶ୍ଵାନରେ କାମକରିଛୁ । କଳ୍ୟାଣୀର ଗର୍ଭକାଳୀନ ଯନ୍ତ୍ର ନେବାକୁ ସେ ଆଗ୍ରହକ ସହିତ ହିଁ କରିଥିଲା । ମୋର ପତିକା ଓ ବନ୍ଧୁ ତା. ଶଶି ଶେଖର କଟଙ୍କ

ପୁତ୍ରବଧୂ, ମାମାର ସହ୍ୟାତୀ ସୁଜାତା ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀର ଯହ୍ନ ନେଉଥିଲା । କଲ୍ୟାଣୀ ଓ ଦେବୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ବେଳକୁ କଲ୍ୟାଣୀର ମା' ବାପା ବାସୁଦେବପୁରରେ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟପ୍ତ ଥିଲେ । ସେବା ଓ ସୁଜାତାଙ୍କ ମତାମତ ଥିଲା ବିନା ଅସୁବିଧାରେ ସବୁକାମ ଠିକ୍ ଭାବରେ ହେବ ।

ସାନଭାଇ ବସନ୍ତର ଦେହାନ୍ତ -

୧୯୫୪ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ବସନ୍ତ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲା । ବସନ୍ତ ମୋ ସାନଭାଇ । ଶ୍ରାସ ବେମାରୀ ଯୋଗୁଁ ସେ ଗାଁରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥିଲା ତା'ର ସ୍ଵାଷ୍ୟ ପରାକ୍ଷା ପାଇଁ । ମଞ୍ଚିରେ ମଞ୍ଚିରେ ନିଶ୍ଚାସ ନେବାରେ କଷ ହୁଏ - ଗାଁରେ ଏ ପାଇଁ ସେ ବେଶ ଅସୁବିଧା ଡୋଗୁଥିଲା । ମାର ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥିଲା ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ । ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ମୁଁ କଳାହାଣ୍ଟି ଗପରେ ଥିଲି - ମୋର କୁଷ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ । ଉର ତକୁ କ୍ୟାପିଚଳେ ହସପିଚାଳକୁ ନେଇ ସବୁ ପରାକ୍ଷା କରାଇଥିଲା । ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ କଳାହାଣ୍ଟିରୁ ଫେରି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ବସନ୍ତର ସବୁ ପରାକ୍ଷା ହୋଇଯାଇଛି ଶୁଣିଲି । ତା' ପର ଦିନ ସବୁ ପରାକ୍ଷାର ରିପୋର୍ଟ ନେଇ ତାତ୍ରରଙ୍କୁ ଦେଖାକରିବା କଥା ଓ ଔଷଧର ବଯୋବସ୍ତ୍ର କରିବା କଥା ।

କିନ୍ତୁ ରାତି ୯ ଟାରେ ଛଠାତି ବସନ୍ତ ଆଉ ନିଶ୍ଚାସ ନେଇପାଇଲିଲା ନାହିଁ । ଛାତିରେ ଘଡ଼ିଯତ ଶବ୍ଦ । ମୁଁ ଜାଣିପାଇଲି ତା'ର ବାମପଟ ହୃତପିଣ୍ଡର କାମ ଠିକ୍ ଭାବରେ ହୋଇପାରୁନି । ତାକୁ ସାଙ୍ଗେସାଙ୍ଗେ କ୍ୟାପିଚଳେ ହସପିଚାଳକୁ ନେଇଗଲି । ହୃତପିଣ୍ଡ ବିଷାରଦ ତା: ପ୍ରମୋଦ ଆଚାର୍ୟ ଓ ତା: ମୁର୍ଖ ବସନ୍ତକୁ ଦେଖିଲେ ଓ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପ୍ରଥମ ତା' ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛୁ ଉନ୍ତି ହୋଇଥିବାର ଆମେ ଜାଣିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଉନ୍ତି ଛାଯା ହେଲାନାହିଁ । ରାତି ୧୦.୧୪ରେ ବସନ୍ତ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ସେ ଗାଁରୁ ଆସିଥିଲା ନନା ପାଖକୁ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇ ଭଲ ହେବ ଓ ଗାଁକୁ ଫେରିବ । କିନ୍ତୁ ଏ କଣ ହେଲା । ମୃତ ଦେହ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ଗାଡ଼ିରେ ମୃତଶରାଗକୁ 'ବରପା ଛାଦିତ' କରି ଗାଁକୁ ନେଇଲା । ଦୁଗ୍ଧାପୁରରେ ଆମରି ଗାଁ ରେ ରାତି ୧୦ ଟାରେ ଶବ ଦାହ ହେଲା । ସେତେବେଳକୁ ବସନ୍ତ ପୁଅ ଚୁଚୁ ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ସଞ୍ଜୁ ବେଳପାହାଉରୁ ଆସି ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚ ସାରିଥିଲେ । ଚୁଚୁ ମୁଖାୟି ଦେଲା ।

ବସନ୍ତର କ୍ରିୟା ଗାଁରେ ହେଲା । ଘରର ବଡ଼ପୁଅ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ହିସାବରେ ମୋ ଦାୟିତ୍ବ ଭାଇଭାଇଶାଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ କରିବାରେ ଶେଷ ହୋଇନି- ସେମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ମୋର ଦାୟିତ୍ବ ରହି ଯାଇଛି ।

୧.୩.୩. ୧୯୯୩ କାହିଁଲି, ୪.୧୦.୧୯୯୪ ରେ ଲିଳି ଓ ୧୦.୭.୧୯୯୪ରେ ବସନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋର ଜୂମିକା ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଥିଲା । ଏକ ବର୍ଷ ଏଗାର ମାସ ତିତରେ ଆମ ପରିବାରର ଏ ଦୁଘରଣା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବେଶ ବିକ୍ରତ କରିଛି । ବସନ୍ତର ଦେହାନ୍ତ ପରେ ମା' ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ସବିତା ଏତେ ପରିମାଣରେ ମୁଯମାଣ ଥିଲେ ଯେ ସୋମାନଙ୍କ ସହିତ କଥା କହିବାକୁ ମୋର ଭାଷା ନଥିଲା ।

ବସନ୍ତର ଦଶାହ କର୍ମ ପରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଏହା ପରେ ମୋ ଦେହ ବେଶ ଖରାପ ହେଲା । ବସନ୍ତର ଅର୍ଦ୍ଧଦର୍ଶ ଅଷ୍ଟା ଅଂଶ ମୋ ଆଖୁଆଗରେ ସବୁବେଳେ ଦିଶିଲା । ମାନସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିବାନ୍ତେ ୨/୩ ସପ୍ତାହ ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବାକୁ ଛିର କଲୁ ।

କଲ୍ୟାଣୀର ବାପା ମା' ୧୦ ତାରିଖରେ ଗାଁରୁ ଫେରିବାର ଥିଲା- ଆମେ ୧୨ ତାରିଖରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲୁଁ । ଯିବା ଆଗରୁ ସୁଜାତା ଓ ସେବାକୁ କଲ୍ୟାଣୀର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଯାଇଥିଲି ।

୯.୩.୧୪ରେ ନିର୍ବାଚନରେ ଆମେ ଭୋଟ ଦେଇଥିଲୁଁ । ନାୟ ପିଡ଼ୀରେ ନାତି (କଲ୍ୟାଣୀର ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ) ଅମୃତାଂଶୁ ୨୩ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୯୪ରେ ଜାତ ହେଲା । ଆମ ଘର ପାଖ ଦୀପକ ନର୍ତ୍ତାନାମରେ ସେବା ଓ ସୁଜାତା ଡେଲିଟରି କରାଇଥିଲେ । ସମସ୍ତ କାମ ସୁରଖ୍ୟରରେ ହେଲା । ପଛର ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ଆମେ ଆନନ୍ଦରେ ବିହ୍ଵୋଳ ହେଲୁ ।

ଏକୋଇଶା କାମ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ପାଲିତ ହେଲା । ସମୁଦ୍ର ମଛନ ପରେ ମା' ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମୁଦ୍ରଗର୍ଭରୁ ଅମୃତ ଭାଷ୍ଟ ଧରି ଉପରକୁ ଆସିଥିଲେ । ସମୁଦ୍ର ଯାତ୍ରାପରେ ମା' କଲ୍ୟାଣୀ ଯାହାକୁ ଧରି ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲା ସେହିତ ଆମ ପାଇଁ ଅମୃତ । ମୁଁ ତା ନାମ ରଖିଥିଲି ଅମୃତ ପରେ କଲ୍ୟାଣୀ ମାଉସୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଟିକିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଉର୍ମିଲା ତା ନାମ ରଖିଲା ଅମୃତାଂଶୁ ବା ବିଷ୍ଣୁ । ତା'ର ଭର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉନ୍ନତ ସେଇ ଓ ସେ ଦାର୍ଢାୟୁ ହେଉବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

● ● ●

(୧୯୪)

ମୋ ମା' - କ୍ଷୀର ମା

ସାରା ପୁସ୍ତକରେ ମୋ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଘଟଣାବଳୀ ସହିତ ମୋ ମା' ଯେ ଘନିଷ୍ଠଭାବେ ଜଡ଼ିଛି, ତାହା ମୁଁ ପ୍ରତିପାଦନ କରିଛି । ବାପାଙ୍କର ଦେଖାନ୍ତ ପରେ ଜୀବନର ଚଳାପଥରେ ମୁଁ ଚାଲି ପାରିଛି ଓ ଆଗକୁ ବଡ଼ିପାରିଛି - ସେ ସବୁ କେବଳ ମୋ ମା'ର ସମର୍ଥନ ଓ ତାର ଆନ୍ତରିକ ଆଶୀର୍ବାଦ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତ ହେବନାହିଁ । ମୋ ମା' ମୋର ଯେ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ତା କେବଳ ନୁହେଁ, ମୋ ପାଖରେ ସେ ଏକ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଐଶୀଶ୍ଵର । ତାକୁଙ୍କ ତାକି ମୁଁ ଶୁଭକାମରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ । ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ତାକୁଙ୍କ ସ୍ଵରଣ କରେ । ତାକୁ ତାକିଲେ ମୋର ସବୁ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୁଏ ବୋଲି ମୋର ଅତି ପିଲାଦିନରୁ ବିଶ୍ୱାସ । ତା' ବିଷୟରେ ଅଧିକ କିଛି କହିବାକୁ ମୋର ଉଛ୍ଵାସ ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ବଣହାରି ପ୍ରଗଣାର ସର୍ବାର ଚିତ୍ତାମଣି ମିଶ୍ରଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଝିଅ ସତ୍ୟଭାମାର ପ୍ରଥମ ଝିଅ ମୋ ମା' । ଚିତ୍ତାମଣି ମିଶ୍ର ଭଦ୍ରଙ୍କ ପାଖ ବରତ୍ତା ଗ୍ରାମରୁ ମୟୁରଭଞ୍ଜକୁ ଆସିଥିଲେ । ଭଦ୍ରଙ୍କ ପାଖ ଗେଲପୁର ଗାଁର ଗଣେଶ୍ୱର ପାଣିଗ୍ରାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର ରଜନୀକାନ୍ତ ଥିଲେ ମୋ ମାଙ୍କର ବାପା । ଚିତ୍ତାମଣି ମିଶ୍ର ରଜନୀକାନ୍ତଙ୍କୁ ଘରେ ରଖି ବାରିପଦରେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ାପଡ଼ିର ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିଥିଲେ । ପରେ ନିଜ ଘରେ ତାଙ୍କୁ ରଖି ବିଭାଗର କରାଇଥିଲେ । ରଜନୀକାନ୍ତ ବାରିପଦା ସ୍ତୁଲରୁ ମେଟ୍ରିକ୍‌କୁଳେସନ ପାଶ କରିଥିଲେ ।

ବଣହାରି ପ୍ରଗଣା ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ଏକ ବଡ଼ ପ୍ରଗଣା ଥିଲା । ଦାନ୍ତିଆ ମୁହଁ, ବୁଢ଼ି ଖମାରୀ ଓ ଭାଲିଆ ତିହା ଗାଁରେ ତିନି ତିନୋଟି ଅଫିସ ଓ କୋଠାଘର ଥିଲା । ସର୍ବାର ଚିତ୍ତାମଣି ମିଶ୍ର ରାଜାଙ୍କର ପାଖ ଲୋକ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରେମକୁମାରୀଙ୍କ ମୁଢ୍ୟପରେ ତାଙ୍କର ଅଳିଆଳ ଝିଅ ଶ୍ରୀପଦ ମଞ୍ଜରୀ ବନ୍ଦୁତ ଏକୁଣ୍ଡିଆ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଖେଳିବାକୁ ରାଜପ୍ରସାଦରୁ ସାତା ଆସୁଥିଲା ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କ ରାଜ ନଅରଙ୍କୁ ନେବାକୁ । ସତ୍ୟଭାମା ଶ୍ରୀପଦମଞ୍ଜରୀଙ୍କ ସହିତ ଖେଳାଖେଳି କରି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେହି ହାତୀରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ ।

ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ୧୯୧୦ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨ ତାରିଖ ଦିନ ମୋ
ମା'ର ଜନ୍ମ । ପ୍ରଥମ ଜନ୍ୟା ସତାନ - ନାମ ଥିଲା ଶୈମବତୀ । ପ୍ରାତ୍ୟର୍ୟ ଭିତରେ
ବାଲ୍ୟକାଳ କଟିଥିଲା ଶୈମବତୀଙ୍କର । ତାଙ୍କର ଛଅବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କ ଅଜା ଚିନ୍ତାମଣି
ମିଶ୍ରଙ୍କର ମୁତ୍ର୍ୟକୁସ । ଆଶଙ୍କା ସହିତ ବୁଲି ବୁଲି ତାଙ୍କର ସମୟ କରୁଥିଲା । ପାଠ
ପୂଢାରେ ସେ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ଶେଷ କରିଥିଲେ । ଅଛୁ ଲେଖାପଡ଼ା କରିପାରୁଥିଲେ ।
ଏତକି ଶିକ୍ଷାରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ, ଭାଗବତ ଓ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁରାଣ ସବୁ ଏକାଧିକବାର ପାଠ କରୁଥିଲେ ।

ଆଜି ଓ ବଡ଼ ମାମୁଁ ଶୈମବତୀଙ୍କ ବିଜାଘର ଠିକ କରିଥିଲେ । ଦାନ୍ତିଆ
ମୁହଁର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ଦେବାନୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ । ମା' ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କର ପ୍ରଥମେ
ଆପରିଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ଥିଲେ ।

ବିବାହ ପରେ ବରକନ୍ୟା ଦୁର୍ଗାପୁର ଗାଁକୁ ଗଲେ । କୁଳକୁରୁମ୍ ଏ ବିବାହରେ
ସହଯୋଗ କରିନଥିଲେ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଘର ମିଶ୍ର ହ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ନିଚ ହ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ବୋଲି ।

ଦେବାନୟ ଓ ଶୈମବତୀଙ୍କ ବଡ଼ ଝିଅ କ୍ଷୀର । କ୍ଷୀର ପରେ ପୁଅ ବୈକୁଞ୍ଜ
ସାତମାସ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ବେଳେ, ଶୈମବତୀଙ୍କ ଆଶ ତୌପଦୀ ସ୍ଵର୍ଗାରୋହଣ କଲେ ।
ଅଳିଥଳ ନାତୁଣୀଙ୍କୁ ଏ କଷ୍ଟ ବହୁତ ବାଧୁ ଥିଲା । ଆଶଙ୍କା ମୁତ୍ର୍ୟପରେ ମାମୁଁ ଘରୁ ଓ
ବାପାଙ୍କ ପରିବାରରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵାନ ହେଲେ । ଅସୀମ ଶିଶ୍ୱର୍ୟରୁ ଆସିଥିବା ଶୈମବତୀ
ଦୁର୍ଗାପୁର ଗାଁରେ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ସ୍ଵାମୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ - ଜମିବାଢ଼ି ଅଛୁ - ବହୁ କୁରୁମ୍ ଘର ।
ନଶୀ ଦିଅରକର ଯହୁ ନେବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାରେ
ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ କଲେ । ସ୍ଵାମୀ ଥିଲେ ଘରେ ବଡ଼ ପୁଅ ।

ପରେ ପରେ ଯା, ଦିଅରମାନଙ୍କ ସହିତ ପାରିବାରିକ କଳହ, ଭାଇ ଭାଇ
ଭିତରେ ଭାଗବକ୍ଷାର ଶୀକାର ହୋଇ ପୌତ୍ରକ ଗୃହତ୍ୟାଗ ଓ ନିଜ ପରିବାର ପାଇଁ
ଅନ୍ୟ ଘର ଡିଆରି କଲେ । ୪୧ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ - ସାତଚି ବାପ
ଛେଉଣ ପିଲାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇ, ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭିତରେ କାଳାତିପାତ କରି ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କଲେ ।

ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମପରେ ମାର ପ୍ରକୃତ ନାମଟି ଲୋପ ପାରୁଯାଏ । ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନର ମା ହିସାବରେ ତାର ପରିଚୟ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଏ । ମୋ ମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଠିକ୍ ସେଇଯା ହୋଇଥିଲା । କ୍ଷୀରର ଜନ୍ମ ପରେ ସେ ହେଲା କ୍ଷୀର ମା' । ହୈମବତୀ ନାମ ଉଡ଼େଇଗଲା ।

କ୍ଷୀର ମା' ଥିଲା ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତିପ୍ରିୟ । ଦୁଃଖରଙ୍କୀଙ୍କ ପାଇଁ ଦୟାକୁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ନେଇ ସେ ଘରେ, ଗାଁରେ କାଳାତିପାତ କରୁଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁଖ ଦୁଃଖରେ ସେ ଭାଗ ନିଏ । ସବୁରୋଗ ପାଇ ଗାଉଁଳି ପରାମର୍ଶ ତା' ପାଖରେ ସବୁବେଳେ ଥିଲା । ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ତା ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ୁଥିଲେ । ସେ ଉପର୍ଯ୍ୟତ ଥିଲାବେଳେ ବିନା ଅସୁବିଧାରେ ପିଲାଜନ୍ମ ହୁଏ ।

କ୍ଷୀରମା' ଥିଲା ବହୁତ ଧାର୍ମିକ - ପୂଜା ଆରାଧନା, ବ୍ରତ, ତାକୁରଙ୍କୁ ସେବା, କାର୍ତ୍ତିକମାସରେ ହବିଷ, ଚଉରାପୂଜା, ଏକାଦଶୀ ସେ ସବୁଦିନେ କରେ । ମାଣବସା ଗୁରୁବାର ପୂଜା, ମାର୍ଗଶୀର ଗୁରୁବାର ପାଇଁ ଘରେ ଚିତା, ତା'ର ଅତିପ୍ରିୟ ଥିଲା । ବୋହୁ ମାନଙ୍କୁ ସେ ଏଥରେ ତାଳିମ ଦେଇଛି । ପିଠାପଣା ତିଆରିରେ ସେ ଥିଲା ଜଣେ ବିଶେଷଙ୍କ । ଥାରିସା ପିଠାରେ ସେ ସିଂହ ହସ୍ତ - ତା ହାତରେ ଚିତଭ ଭଲ ହୁଏ । ତା ରୋଷେଇ ଖାଇଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅମୃତଭଳି ଲାଗୁଥିଲା । ଗାଁରେ ଥିଲେ ଦୁଇଖଣ ହାତବୁଣା କଷା ତାର ପୋଷାକ ।

ଗୋରାତକତକ ଦେହ - ବୟସର ଆଧୁକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ତା ସପା ଶରୀରରେ ଦାଗ ତାଳି ପାରି ନ ଥିଲା । ସେ ଥିଲା ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ - ବାଢ଼ି ବଚିଚାରେ ଶାଗ ପନିପରିବା ଚାଷ ଥିଲା ଅତିଆଦରର ବିଷୟ । ପୁଅମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲାବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ବାଢ଼ି ବଚିଚାରେ ସେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଶ୍ରମ କରେ । ଗାଁରେ ଶାଗ, କୁହୁରୀ, ଜନ୍ମି, ଭେଣ୍ଟ ଆଦି ସେ ଚାଷ କରୁଥିଲା ।

ଝିଅ, ଝିଆରୀ, ଭାଣେଜୀ ଆଦିଙ୍କୁ ସେ ନିଜ ପାଖରେ ରଖୁ ଘରକରଣାରେ ତାଳିମ କରନ୍ତି - ସମସ୍ତେ ତାକୁ ମନେ ପକାନ୍ତି ।

ସବୁ ସୁଗୁଣରେ ସେ ଥିଲା ଭରପୁର । ତା ନାମରେ ନିଦା କେବେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁ ନ ଥିଲା ।

୧୯୯୩ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୩ ତାରିଖ ରାତ୍ରା ଦୁର୍ଘଟଣା କଥା ଆଗରୁ କହିଛି । ଏତେ ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟଣାରୁ ନିଜର ମନୋବଳ ନେଇ ସେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଛି ।

ନିଜର ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ଦୁଇଟି ଝିଅ ଓ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ସଂସାରରୁ ବିଦ୍ୟାୟ ନେବା ସେ ଅଙ୍ଗେ ନିରେଇଛି । ମା' ପାଇଁ ପିଲାଙ୍କର ଆକୟମିକ ମୃତ୍ୟୁ ସହ୍ୟ କରିବା କଷ୍ଟର ଭୁତ୍ତରୋଗୀ ସେ । ତା' ଶେଷ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଦୁଃଖ ସେ ହୃଦୟର ଭୁଲି ନଥିଲା । ଜିଶୁର ଭକ୍ତିର ପରାକାଶରେ ସେ ଏହା ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ସନ୍ତମ ହୋଇଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ତା' ଜୀବନର ଶେଷ ୨ ମାସ - ୧୯୯୮ ଜୁଲାଇ ଓ ଅଗଷ୍ଟ ତାପାଇଁ ଥିଲା କାଳ ମାସ ।

ମୁଁ ଉଠ ସବୁ ଝିଅ ଜୋଇଁଙ୍କ ପାଖକୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇଥିଲି । ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ । ସାନ ଭାଇ ବିନ୍ୟ ଘରେ ବାରିପଦାରେ ମାକୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲୁ । ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥୁବା ସମୟରେ ବିଜୟ ଘରେ ପଡ଼ିଯାଇ ତାର ଜଂଘ ହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ମା' ବିଜୟ ଘରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଉଠା ଉଠି କରି ପାରୁନି ବୋଲି ଶୁଣିଲ । ଉଠ ଓ ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାରିପଦା ଆସି ତାକୁ ଦେଖୁଯିବାକୁ ଖିର କଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିବା ୨/୩ ସପ୍ତାହ ହୋଇଥିଲା । ବାରିପଦାରେ ତାତ୍ରମାନେ ମତ ଦେଲେ ଏ ହାଡ଼ ଭଙ୍ଗା ମନକୁ ମନ ଯୋଡ଼ିଯାଇପାରେ । ସେମିତି ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉ । ମୁଁ ଦେଖିଲା ପରେ ଜାଣିଲି ହାଡ଼ ଯୋଡ଼ିବାର ସମ୍ବାଦନା ୧୦୦ରୁ ୧୦୦ କୁହେଁ ୪୦-୫୦ ଯୋଡ଼ି ପାରେ, ନ ଯୋଡ଼ି ପାରେ । ନ ଯୋଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ଛୋଟେଇ ଛୋଟେଇ ସେ ଚାଲିପାରେ । ମା'କୁ ସେତେବେଳକୁ ୮୮ ବର୍ଷ ବୟସ ଅପରେସନ ପାଇଁ କେହି ଜଙ୍ଗା କଲେନି ।

ମା'ର ଜଙ୍ଗାଥିଲା ତା' ବେମାରୀ ସମୟରେ ଭାଗବତ ପୋଥ ବସିବ ଓ ସେ ନିତି ପୋଥ ଶୁଣିବ । ସେ ବଦୋବସ୍ତ ସାନଭାଇ ବିଜୟ କରିଥିଲା । ମାର ୨ୟ ଜୋଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ବିଜୟ ଘରେ ପୋଥ ବସାଇଲେ ଓ ବରାବର ତାହା ପଡ଼ା ପଡ଼ି ଚାଲିଲା । ମା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ତାକୁ ଆଶ୍ଵାସନା ଦେଇ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ - ପୁଣି ୧୪ ଦିନ ପରେ ଯାଇ ଏହୁରେ କରି ଦେଖିବା କଥା - ହାଡ଼ କେତେ ଯୋଡ଼ିଛି ।

ପୁଣି ୨/୩ ସପ୍ତାହ ପରେ ବାରିପଦା ଗଲୁ । ଉର ଓ ମଁ ସେଠାରେ ଯାହା ଦେଖିଲୁ ମନରେ ହତାଶା ଆସିଲା । ମାଆ ସମସ୍ତକୁ ଭଲ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିପାରୁନି । ତାର ଖୁଆ ପିଆ ନାହିଁ । ବିଜୟର ସାନ ଝିଅ ହାତରୁ ସେ କେବେ କେମିତି ତରଳ ଜିନିଷ ଚିକେ ପିଉଛି, ନୋହିଲେ ନାହିଁ ।

ବାରିପଦା ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା କଲୁ - ପ୍ରସାଦ ଘରେ ସାଇପଡ଼ିଶାରେ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଗଲା । ଆଉ ଦୁଇଦିନ ପରେ ପୂଜା ଅର୍ଚନା ସବୁ ପୋଥୁ ପଡ଼ାଯିବା କଥା । ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ । ପୋଥୁ ବଢ଼ିଲା - ତାର ୨ ଦିନ ପରେ ଖବର ପାଇଲୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ, ଯେ ମା ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ବିଜୟ ଖବର ଦେଲା ସେ ଶବ ନେଇ ଗାଁକୁ ଯାଉଛି । ସେ ଦିନ ଥୁଲା ୧.୯.୧୯୯୮ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଉର, ମଁ, ଦେବୁ (ଦେବୁ ସେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥୁଲା ।) ଓ ବେଜ ଆମେ ଦୁର୍ଗାପୁର ଚାଲିଆସିଲୁ ।

ଦେବୁ କାମ ହେଲା ଜାହାଜରେ - ସବୁବେଳେ ପ୍ରାୟ ଦେଶତୁ ବହୁତ ବୁରରେ ସେ ଥାଏ । ଭଗବାନଙ୍କ ତା ପ୍ରତି ଆଶୀର୍ବାଦ ଯେ ଅଜା, ଆଜି ଓ ଜେଜେମାର ମୁହ୍ୟ ବେଳକୁ ସେ ସବୁବେଳେ ଘରେ ଅଛି - ସେମାନଙ୍କ କୋକେଇ ବୋହି ସେ ମଶାଣିରେ ଶବଦାହ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ କରିଛି । ଅଜା, ଆଜି, ଜେଜେମାର ଆଶୀର୍ବାଦ ସବୁବେଳେ ତା ପାଇଁ ଥାଉ ।

ଗାଁରେ କର୍ତ୍ତନୀୟ ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା - ଗାଁ ଚାରିଆଡ଼େ ଶବ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ପରେ ବାପାଙ୍କୁ ଦାହ କରିଥିବା ଛାନର ୨ ଫଳ୍ଗ ଦୂରରେ ଆମ ନିଆଳୀ ବିଲରେ ମା'ର ଶବ ଦାହ କରାଗଲା । ମା'ର ଜଞ୍ଚ ଥୁଲା ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ତାକୁ ଦାହ କରିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଛାନୀରେ ଜନବସତି ବଢ଼ିପାରିଥିଲା । ସାନ ପୁଅ ବିଜୟ ମୁଖ୍ୟ ଦେଲା ଓ କ୍ରିୟା କଲା । ଦାହପରେ ଦେବୁ ବସରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସିଲା ।

ବାପାଙ୍କର ମୁତ୍ୟକାଳୀନ କଥା ମୋର ମନେ ପଢ଼ିଲା - ନିଜର ଅଭାବନୀୟ ପରିଷିତି ବାପାଙ୍କର କ୍ରିୟା ଭଲରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ମୋତେ ସୁବିଧା ଦେଇ ନ ଥୁଲା ।

ଆଜି ଆମେ ସ୍ଵଳ୍ପକୁ - ମା'ର କ୍ରିୟା ଉଚିତ ପ୍ରକାରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେଲୁ । ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ଖବର ଗଲା - ତିନି ତିନି ପିତ୍ରୀର କନିଷ୍ଠ କନିଷ୍ଠାକୁ ଆସି ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ କ୍ରମାଗଲା ।

ସଜକ୍ରିୟା ହେଲା - ୭ ଦିନ, ୧୬ ଦିନ, ୧୦ ଦିନରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନର
ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିମାନ୍ତରଣ କରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୋଜନ ଦିଆଗଲା ।

ଦଶଦିନର କାମରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ନାଡ଼ୁଣୀ ବୋହୁ କଳ୍ୟାଣୀ ଓ ନାତି
ଦେବୁ ଭୂବନେଶ୍ୱରରୁ ଗଲେ । ଉର ସହ ବାରିପଦାରୁ ଆମେ ଆବଶ୍ୟକ ଲୁଗାପଚା
ଆଦି ଖରିଦ କଲୁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟ କିଣା ହେଲା ।

୮୮ ବର୍ଷ ବୟସର ଏକ ସଫଳ ଜୀବନର ଯବନିକା ପଡ଼ିଲା । ମୋ ଭାଷାରେ
ଏ ମୁହଁୟକୁ ଦୁଃଖ ନ କରି ଉତ୍ସାହର ସହିତ ସମସ୍ତେ ପାଳନ କରନ୍ତୁ । ୧୦ ଦିନ ତୁଠୁରୁ
ଫେରିବା ବେଳକୁ ମୋ ହିସାବରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ୪୦ ଜଣ ଲୁଣ୍ଡିତ ମସ୍ତକ ପୋଖରୀ
ତୁଠୁରୁ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ । କ୍ଷୀରମା ରତ୍ନ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଂଶୀୟ ପୁଅଞ୍ଜିଅ
ନିଜ ନିଜର ଭକ୍ତି ଅର୍ପ୍ୟ ଅର୍ପଣ କଲେ । ୧୧ ଦିନ ଓ ୧୨ ଦିନର କାମ ମଧ୍ୟ
ଭଲରେ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । ସମୁଦ୍ରୁଣୀ କଳ୍ୟାଣୀର ମା ମଧ୍ୟ ୧୩ ଦିନ କାମରେ ଯୋଗ
ଦେଇଥିଲେ । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ମୋ ମା', କ୍ଷୀର ମା' ର ଆମ୍ବାର ଶାନ୍ତି
ହେଉ ।

ସମସ୍ତ ଜନସମାଜ ପାଇଁ ଆଜିର ପ୍ରାର୍ଥନା -

ସର୍ବେ ଭବନ୍ତୁ ସୁଖୀନ, ସର୍ବେ ସତ୍ତ୍ଵ ନିରାମୟା

ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଶି ପଶ୍ୟନ୍ତୁ, କି ମା କଣ୍ଠିତ ଦୁଃଖ ଭଗଭବେତ ॥

ଏଇତ ଥିଲା ମୋ ମା' କ୍ଷୀର ମା'ର ଆଦର୍ଶ ।

● ● ●

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଭ୍ରମଣ

ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବାର ଆଗ୍ରହ ମୋଠାରେ ସବୁଦିନେ ଥିଲା । ଅତି ପିଲାଦିନେ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ପିଇସା ପିଇସୀନାନୀମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା, ନାନୀ ଘରକୁ ଯିବା, ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯିବା ମୋର ବେଶ ସହିତ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଗାଁ, ଦାଢ଼, ପୋଖରୀ, ବାଢ଼ି ବଚିତା, ଦେଖିବା ସେ ସବୁ ଗାଁର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବା ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବାକୁ ମାତ୍ରେ ବେଶ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ସେ ସବୁ ଚିତ୍ର ମନ ଭିତରେ ବସୁଦିନ ଧରି ଆଜି ହୋଇ ରହିଯାଉଥିଲା । ଆଉ ଚିକେ ବଡ଼ ହେଲାପରେ ସାଙ୍ଗ ମୋକରେ କଳିକତା, ଭଦ୍ରା ଓ ଯାଇପୁର ଆଦି ସ୍ଥାନକୁ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ବୁଲି ଯାଇଛି - ସ୍ଥାନ ଦେଖିଛି, ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଘନାଭୂତ କରିଛି - ସେ କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି । ନିଜର ପରିପକ୍ଷତା ଆସିଲା ପରେ ବିଦେଶରେ ପାଠ ପଢା, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ବୁଲି ସେ ସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାର ଆଗ୍ରହ ମୁଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛି । ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ବୁଢାକୁ ପଡ଼ି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ ସତ - କିନ୍ତୁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତା ସେଥିରେ ଆସେନି । ବହି ପଡ଼ି ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରାଯାଏ, ତାହା ଦାର୍ଘ୍ୟାୟୀ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ସେ ସ୍ଥାନର ଦେବ ଦେବାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା, ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ରାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ - ବହିରୁ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ପଡ଼ି ସେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆସିବନି । ମୁଁ ଭାବେ ମଣିଷ ନିଜକୁ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ସମ୍ବନ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥାଏ ।

ମୋ ସହିତ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉରର ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣରେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଆସେ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି । ବୁଲାଙ୍ଗଜର ଅବସର ପରେ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ପରିଭ୍ରମଣ କରି ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ବୁନ୍ଦି କରିବୁ ବୋଲି ମନେ କରିଥିଲୁଁ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଭ୍ରମଣରୁ ତାହା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଭାଇଜାଗ -

ପ୍ରଥମେ ଭାଇଜାଗ, ତା ପରେ ସତ୍ୟସାଇବାବାଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ପୁଟପର୍କ, ବାଙ୍ଗାଲୋର, ମହାଶୂର ଓ ଉଚି ଆଦି ଦେଖି ଚେନାଇ ଓ ସେଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟୋବର୍ତ୍ତନ କଲା । ଏ ସବୁ ପରିଭ୍ରମଣରୁ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ।

ମାର୍ଚ୍ ମାସର ଏକ ଚବିବାର ଦିନ କୁମିଆ ଆମକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଳଣ୍ଡେସନରେ ଛାତିଲା । ଆମର ଗନ୍ଧବ୍ୟ ପ୍ଲାନ ଥିଲା ଭାଇଜାଗ । ଭାଇଜାଗରେ ଭାନୁ ଘରେ କେଇ ଦିନ କାଟିଲୁ । ଭାନୁ ମୋ ଶଳା କୁନିଆର ଶଳା । ରେଳେଟ୍ ଡାକ୍ତର - ଭାଇଜାଗରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ । ସୀମାଚଳ ମନ୍ଦିର ପ୍ରଥମ ଦିନ ସକାଳେ ଦେଖିଲୁ । ଓପରଓଳି ଭାଇଜାଗହାରବାର ପୋର୍ଟ ଚାନେଳରେ ଓ ପାଖ ସମ୍ବ୍ରଦରେ ନୌକା ବିହାର କଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ହୃଦନ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ‘କୌଳାସ ଗିରି’ ଦେଖିଲୁ । ବେଶ ଏକ ପ୍ରମୋଦ ଦାୟକ ପ୍ଲାନ । ଭାଇଜାଗର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ମେରିନ ତ୍ରାଜତ, ଆଦି ଦେଖୁ ଭାନୁ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସିମ୍ବୁଲିପତନମତ୍ର ଭାଇଜାଗ ପ୍ରାୟ ମ୍ଧ୍ୟ କି.ମି. ମେରିନ ତ୍ରାଜତ । ଆମେ ୧୦ କି.ମି. ମେରିନ ତ୍ରାଜତରେ ବୁଲିଥିଲୁ । ଦୁଇଟି ପୂର୍ବତନ ବୁଢ଼ାଜାହାଜ ମିଉଜିଯମରେ ପରିଣତ କରାଯାଉଛି । ଅରବାନ ଡେତେଲେପମେଣ୍ଟ ଅଥୋରିଟି ଏ ସବୁ ନବୀନରଣୀ କରିଛନ୍ତି ।

ସତ୍ୟଶାୟୀ ଆଶ୍ରମ -

ତା'ପରେ ତ୍ରେନରେ ଆମେ ଧର୍ମାଭରମ ଆସିଲୁ । ରାତି ସାରା ତ୍ରେନରେ କଟିଲା । ସକାଳ ୪.୩୦ରେ ଧର୍ମାଭରମରେ ଓହାଜିଲୁ । ତ୍ରେନରେ ପୁଣ୍ୟପାଥ ଆସିଲୁ । ମୋର ପୂର୍ବତନ ବନ୍ଦୁ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦସିଯାଙ୍କୁ ଫୋବରେ ଆମ ଆସିବା ଖବର ଦେଲୁ । ତ୍ରେନରେ ଆସିବା ପରେ ଖବର ଦେଲୁ । ସେ ଆମକୁ ଏକୋମୋଡେସନ କାଉଁଟାରେ ଭେଟିଲେ । ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଭବଳ ରୂପ ମିଳିଲା ।

ସେ ଦିନ ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ଆମେ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଲୁ । ଅତି କ୍ଷୀଣକାନ୍ତ ଶରୀର- ପଚାରେ ଯାହା ଦେଖାଯାନ୍ତି ତା'ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ପତଳା । ପ୍ରାର୍ଥନା ଗୃହରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭିଡ଼ ଭିଡ଼ରେ ଏକ ପୂର୍ବ ଚିହ୍ନିତ ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ବାବା ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି- ଯିଏ କିଛି କାଗଜ ଦେଲେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଓ ସମସ୍ତକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତି । ସେ ଦିନ ଏତେ ଗହଞ୍ଜି ହେଲେ ସୁନ୍ଦା ଗୋଲମାଳର ଶର ନଥାଏ । ନିହାତି ନିପ୍ରତି । ପରେ ଭଜନରେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଲୁ ।

ତା'ପର ଦିନ ଜଳକୁଆ ପରେ କଳଞ୍ଚିତ ହଳରେ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଗଲୁ । ସକାଳ ୧୦ଟାରେ ପୁରୁଣା ସାଇ ମୁୟକିଯମ ଦେଖିଲୁ ।

୧୪ ତାରିଖରେ ଦୂଆ ସାଇ ମୁୟକିଯମ ନଗପିଆଙ୍କ ସହିତ ଗଲୁ । ପ୍ରଥମେ ଭିଡ଼ିଓରେ ଦେଖିଲୁ ବିଶ୍ଵବ୍ରହ୍ମଶର ସୃଷ୍ଟି - କ୍ଷିତି, ଅପ, ତେଜ, ମରୁଦ ଓ ବ୍ୟୋମ ଫିଲ୍ ମୌଳିକ ବସ୍ତୁରୁ । ତା'ପରେ ବେଦାନ୍ତକ ସତ୍ୟତା ଓ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ପ୍ରବେଶ । ତାପରେ ପରେ ସତ୍ୟସାଇ ବାବାଙ୍କର ଜୀବନ କାହାଣୀ ଓ ତାଙ୍କର ପ୍ରଚାରିତ ତ୍ରୈ । ଏ ସବୁରୁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ଯେ ସତ୍ୟସାଇ ରଗବାନଙ୍କର ଏକ ଅବତାର । ଫଣୋଗ୍ରାଫରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ କୌଶଳ, ଶଦ୍ଧତ୍ଵାଳକନ, ଆଦି ଅତି ଉନ୍ନତମାନର । ତା'ପରେ ସୁପାର ସେସିଏଲ୍‌ଟି ହସପିଚେଲକୁ ଗଲୁ । ସେ ସମୟରେ ହୃଦୟିଷ୍ଟ ବିଭାଗ, ମୃତ୍ତୁଶାସ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ଓ ଚକ୍ଷୁ ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ତାତ୍ତ୍ଵଚର କେ. ଦାସ କାର୍ଡିଓଲଜିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେତେବେଳକୁ ୨ଟି ଆର୍ଜାତୀୟ କାର୍ଡିଓଲଜି ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଦେଖିବାକୁ ଅତି ପରିଷ୍କାର ଓ ସବୁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଉତ୍ସମଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲା ।

ବାଜାଲୋର ମହିଶୁର ଉଚି ଓ ଚେନ୍ଦାଇ -

୧୫ ତାରିଖରେ ବାଜାଲୋରକୁ ଆମେ ବସ୍ତରେ ଗଲୁ । କର୍ଣ୍ଣାଚକ ଷ୍ଟେଟ୍ ରୋଡ ପ୍ରାନ୍ତପୋର୍ଟ କର୍ପୋରେସନର ବସ୍ତ । ଓପରଓଳି ଗୋଟାଏରେ ଛାଡ଼ିଲା ଓ ବାଜାଲୋରରେ ସଂକ୍ଷୟା ୫.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସ୍ବାଗତ ନାମକ ଏକ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ ଓ ଉଚି ପାଇଁ ଟିକେଟ କଲୁ । ମହାଶୁର ଦେଇ ଉଚି ଯିବା କଥା । ଏସ. ଏମ. ଚୁରସ (ଅଥୋରାଇଜିଡ଼ି, ଆଇ, ଟି.ଡ଼ି.ସି. ଏକେଷ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାରବୁଦ୍ଧ କଳାଯାଜଥିଲା ।

ସକାଳ ଆଠଟାରେ ଚୁର ଆଗମ ହେଲା - ହୋଟେଲ ଟିସିପାର୍କରେ ଜଳଖ୍ଯା । ଶ୍ରୀରଙ୍ଗା-ପରମନରେ କିଛି ଦେଖା ଦେଖିଲୁ । ହାଇଟର ଅଳ୍ଲି, ବେଗମ ଅଳ୍ଲି ଓ ଚିପ୍ର ସୁଲତାନଙ୍କ କବର ଦେଖିଲୁ । ବିସୋଇ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଜନ୍ମଣୀ ହୋଟେଲରେ ଲଞ୍ଚ, ତାପରେ ଷେଟ ହେଲେଲୁମ ଓ ପାଞ୍ଚାର ଲୁମ ଓ ତାଙ୍କର ହେଷିକ୍ରାପ୍ ସେବକସବ ଦେଖିଲୁ । ଉଚି ଶିକ୍ଷା ଯାତୀ, ଗଣେଶ ଖୋଦେଇ ମୁର୍ଗି ଓ ଚନ୍ଦନ କାଠ ମଧ୍ୟ କିଣିଥିଲା । ମହାଶୁର ରାଜ ପ୍ରସାଦ ଦେଖିଲୁ । ଚାମୁଣ୍ଡ ହିନ ଓ ବୃଦ୍ଧାବନ ଗାର୍ଢନ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ରାତିରେ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ମହାଶୁରରେ ଦୁଇ ଚକିଥା ପାଞ୍ଚାର ଚେଳକୁ ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକଟାରରେ ଅଛି ଓ ଗୋଟିଏ ଟାଯାର ଫେରୁ ଥିବାର ଜାଣିଲୁ । ବୃଦ୍ଧାବନ ଗାର୍ଢନରେ ଲାଇର୍ ଜଳିବାର ଯୌନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉପଭୋଗ କଲୁ ।

୧୨ ତାରିଖରେ ଉଚିକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ । ବାଟରେ ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠେଶ୍ଵର ସ୍ଥାମୀଙ୍କ ମୂରଁ ନାହକୁର ଗୁଡ଼ରେ ଦେଖିଲୁ । ଶିବ ପାର୍ବତୀ ଓ ଗୋଟିଏ ପଥରରେ ତିଆରି ନଦି ମୂରଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଗୁଣ୍ଠଳୁପେଟରେ କପି ଓ ଜଳଖୁଆ ପାଇଁ ରହିଲୁ । ସେଠାରେ ଥିବା ସିଇ ଏମୋରିଯମ ଦେଖିଲୁ । ଉଚିକୁ ଯିବା ବାଟରେ ବନ୍ଧିର ଚାଉଗାର ପ୍ରଜେକ୍ଟ ଦେଖିଲୁ । ଗୁଣ୍ଠଳାର ଚାଉନ କେଇଳ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଉଚିରେ ଫାନସିଟି, ସୁପରମାର୍କେଟ, ଲେବ ଓ ବୋଟାନିକାଲ ଗାଡ଼ିନ ଦେଖିଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୨.୩୦ ରେ ପତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ । ତା' ପର ଦିନ ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ବାଜାଲୋଗରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବାଜାଲୋଗର ଜନକ୍ଷିତ୍ୟର ଅଟ ହାୟାର ମେଡ଼ିକେଲ ସାଇନ୍ସ, ସତ୍ୟସାଇ ବାବାଙ୍କ ପୁଷ୍ଟପୋଷକତାରେ ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ୨୦୦୧ ସାଲ ଜାନ୍ମୟାରୀ ୧୯ ତାରିଖରେ ଏହା ଉଦୟାଚିତ ହୋଇଥିଲା । ହୃଦୟପିଣ୍ଡ ବିଭାଗ ଓ ମଣ୍ଡିଷ ବିଭାଗ ସେଠାରେ ସେ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଶତକ ହୃଦୟପିଣ୍ଡ ଅପୋରେସନ ଆମ ଯିବାର ପରଦିନକୁ ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ସ୍ଥାଯୀ ସର୍ଜନ କୌଣସି ଏକ କନପରାନ୍ତକୁ ଯାଇଥିଲେ । ମଣିପାଲ ହସପିଟାଲର ହୃଦୟପିଣ୍ଡ ସର୍ଜନ ଏଠାରେ ସମସ୍ତ ହୃଦୟପିଣ୍ଡ ଅପରେସନ କରିବାର ଶୁଣିଲୁ । ସବୁ ଚିଦିମ୍ବା ମାଗଣାରେ କରାଯାଏ ।

ମୁଁ ଶୁଣିଲି - ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କେବଳ ସୁପର ସୋଇଏଲାଇଜେସନ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ ଅଟ ନର୍ସିଂ ମଧ୍ୟ ଖୋଲାହେବାର ଯୋଜନା ଅଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସ୍ଥାମୀ ସ୍ଥାନିଧମଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କଲୁ ।

୧୯ ମାର୍ଚ୍ଚରେ ଲାଲବାର ଏବୁପ୍ରେସରେ ଚେଯାରକାର ଯୋଗେ ମାତ୍ରାସ ଆସିଲୁ । ସକାଳ ୨.୪୦ରେ ଟ୍ରେନ ଛାଡ଼ିଲା । ଚେନାଇରେ ଅପରାହ୍ନ ୧.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଚେନାଇର ହୋଟେଲ ଇମ୍ପିରିଏଲରେ ରହିଲୁ । ଚେନାଇର ତାନଲେପ ଷାଘ ଆମ ପାଇଁ ଏହି ହୋଟେଲ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । ଚେନାଇରେ ଆଢ଼ାଯାର ଗଲୁ । ଥୁଓସୋପିକାଲ ସୋସାଇଟି ଅଟ ଜଣିଆର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦେଖିଲୁ । ସେଠାକାର ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର କିଛି ବହି କିଣିଥିଲୁ ।

୨୦ ମାର୍ଚ୍ଚରେ ମହାବଳୀପୁରମ ଗଲୁ । ମାମଲେଶ୍ଵରାଙ୍କ ୦୧ରେ ପୂଜା କଲୁ । ମାମାର ଯୁ.ପି.ଏସ.ସି. ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ଥିବା ଦିନ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ମୁଁ ଏଠାରେ ଥିଲି । ଲେପ୍ରୋସିର ଏକ କନପାରେନ୍ଟ ପାଇଁ ଆସିଥିଲି । ମାମାର ଯୁ.ପି.ଏସ.ସି.ରେ ଭଲ ହେବ ବୋଲି

ଦେବୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଥିଲି । ଉର ଓ ମୁଁ ଏ ବର୍ଷ ଏକସାଇରେ ସେଠାରେ ଥିଲୁଁ । ପୁଣି ପୂଜା କଲୁଁ । ଗତ ବର୍ଷ ମାମାର ଯୁ.ପି.ଏସ.ସି. ଇନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ପରେ, ସେ ଏମ.ଏ.ଏମ.ସିରେ ଏଦିଷ୍ଟାଷ ପ୍ରଫେସର ହିସାବରେ ଜ୍ଞାନ କରି ସାରିଥିଲା । ଚେନାଇ ଫେରିବା ବାଟରେ ଉର କିଛି ଫୁଲଗଛ ସେଠାରୁ ଆଣିଥିଲା । ସେ ଲଟା କନିଅର ଏ ଯାକେ ଆମ ବଗିଚାରେ ଥିଲା । ନାଳୀରେ ଉର କିଛି ଶାଢ଼ୀ କିଣିଥିଲା - ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସାଇ ମଧ୍ୟ କିଣିଥିଲି । ଚେନାଇ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଦେଖିପାରିଲୁନି ।

ଘନର ଅସୁଷ୍ଟା -

ଏଠାରେ ଘନର ଅସୁଷ୍ଟା ଖବର ଆମେ ପାଇଲୁ ।

୨୭ ମାର୍ଚ୍ଚରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ - ଚେନାଇ ଛାଡ଼ିଲୁଁ ସକାଳ ୫.୩୦ ରେ । ଭାନୁ ଭାଇଜାରରେ ଆମ ପାଇଁ ତିନର ଆଣି ଦେଖା କରିଥିଲା । ତା ପରଦିନ ସକାଳ ୫.୩୦ରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପରେ ମୁଁ ଓ ଉର ଦେଖ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଘନକୁ ଦେଖିଲୁ । ତାର ଆତ୍ମମିଥିନ ପାଇଁ ଡକ୍ଟର ଭବାନି ଦାସ ଓ ଡକ୍ଟର ଡି.କେ.ଶତପଥ୍ରିକ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲି - ପରଦିନ ଆତ୍ମମିଥିନ ହେବ ବୋଲି ଠିକ୍ ହେଲା ଓ ସୋମବାର ଅପରେସନ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ କରାଗଲା । ମୋର ସହପାଠୀ ଡକ୍ଟର ସନାତନ ରଥଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲି - ସେ ସେବ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ରବିବାରରେ ସେନ ନେଇ କଟକରେ ଦେଖାଇବା ସମ୍ବଦ ହୋଇ ପାରିନିଥିଲା ।

୨୪ ମାର୍ଚ୍ଚରୁ ୧୮ ମେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ସମୟ ଆମକୁ ଘନ ପାଇଁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

କଳିଜ ହସପିଚାଳରେ ଆତ୍ମମିଥିନ ପରେ ବ୍ରେବ ବାଇଓସି କରାଗଲା - ଜଣାପଡ଼ିଲା ସେକେଣାରି ଚୁୟମର । ସ୍ୟାମସ୍ ଏତିନୋକାର୍ଯ୍ୟନୋମା ବୋଲି କଳିଜ ହସପିଚାଳରେ ଭାଇଗ୍ରୋସି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୌଜନାଆଜାଦ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଏଡ଼ିନୋ କାର୍ଯ୍ୟନୋମା ବୋଲି କହିଲେ । ପ୍ରାଇମେରୀ ଚୁୟମାର କେଉଁଠି ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଅପର ଛି.ଆଇ.ଏଷ୍ଟୋସ୍ପାର୍ଟି, ଚେଷ୍ଟ ଏକ୍ସରେ, ପେଟର ଅଳକ୍ଷ୍ମୀଯାଉଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଇମେରୀ ଜଣାପଡ଼ିଲା ନି । ଥୋରାହୁର ସେନିଂ ଓ

କଲୋନୋଷ୍ଟେପି କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଆସିଲା । ଅପରେସନ୍ ୧୦ ଦିନ ପରେ କଟକର ସନଆପୋଲୋ ତାଇଗ୍ରୋଷ୍ଟିକ ସେଷ୍ଟରରେ ଥୋରାହୁର ସ୍କାନିଂ କରାଗଲା । ତାହାଶ ପଚ ଛାତିରେ ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଟରୀ ଗ୍ରୋଥ ଜଣାପଡ଼ିଲା । ପର ଦିନ ଆପୋଲୋ ହସପିଟାଲରେ କଲୋନ୍‌ଷ୍ଟ୍ଟି ଉକ୍ତର ଏସ. ମିଶ୍ରଙ୍କର କରିବାର ଥିଲା - କିନ୍ତୁ କଲୋନ୍ ସପାନଥିବାରୁ ତାହା କରାଯାଇ ପାରିଲାନି ।

ଆଚାର୍ୟ ହରିହର କ୍ୟାନସର ଜନ୍ମିତ୍ୟୁରରେ ଘନର ରେଡ଼ିଓଥେରାପି ପାଇଁ ଠିକ୍ କରାଗଲା । ପର ସୋମବାରରୁ ତା' ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ଶୁକ୍ରବାର କ୍ୟାନସର ହସପିଟାଲରେ ଆଡ଼ମିସନ ହେଲା - ଶନିବାର ଦିନ ଥ୍ରୀ ଡି ଫ୍ଲାନିଂ ରେଡ଼ିଓ ଥେରାପି ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସୁରେତ୍ର ନାଥ ସେନାପତି କଲେ । ଉକ୍ତର ସେନାପତି ତାଙ୍କ କାମରେ ବେଶ ଦକ୍ଷ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ହେଲା । ଆଉଚାର ପେସେଷ୍ଟ ହିସାବରେ ଏହି ରେଡ଼ିଓଥେରାପି ପାଇଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେଲା । କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରତିଦିନ ଆସିବା ପରିବର୍ତ୍ତ କଟକରେ ଘନର ଜଣେ ଝିଆରୀଙ୍କ ଘରେ ସେମାନଙ୍କର ରହିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା । ପରବୁଧବାରଦିନ ପୁଇୱା ତା' କାମରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଗଲା । ସେ ତା'ର ଚାକିରୀ ଛାନରୁ ଘନର ଖବର ନିଯମିତ ରଖିବାକୁ କୁହାଗଲା । ଗୁରୁବାର ପର୍ୟେନ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ଚାଲିଲା । ଶୁକ୍ରବାର ଶନିବାର ଓ ରବିବାର ରେଡ଼ିଓଥେରାପି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ବନ୍ଦ ରହୁଥିବାରୁ ସେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲେ ଓ ସୋମବାର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଯିବାର କଥା । ଶନିବାର ଘନର ଅବସ୍ଥା ବେଶ ଖରାପ ହେଲା । ତାର ଚେତନା ଶକ୍ତି ଆସୁଗି କମିଗଲା । କଲିଙ୍ଗ ହସପିଟାଲରେ ଘନକୁ ପୁଣି ଉର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଦିତ୍ୟତଃ ଉତ୍ତର ସ୍କାନିଂ ହେଲା - ଅନ୍ୟ ଏକ ମୂଳ୍ୟ ସେକେଣ୍ଟରି ଓ ବ୍ରେନ୍‌ର ଭେଣ୍ଟିକଲସବୁ ତାଇଲେଚେତ୍ତ ହେବାର ଜଣାପଡ଼ିଲା । ଉକ୍ତର ଭବାନୀ ଦାସ କହିଲେ ସାଷ୍ଟର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

ଆଚାର୍ୟ ହରିହର କ୍ୟାନସର ଜନ୍ମିତ୍ୟୁରର ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ତାତ୍ରର ଏଥୁରେ ସମ୍ଭାବିତ ଜଣାଇଲେ । ଘନର ବ୍ରେନ୍ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଅପୋରେସନ କରାଗଲା । ଅନ୍ତରେ ଉନ୍ନତି ହେବାର ଜଣାପଡ଼ିଲା । ତା' ପରେ ଘନକୁ ପୁଣି କଟକ କ୍ୟାନସର ହସପିଟାଲକୁ ଛାନାନ୍ତର କରାଗଲା । ଘନ ପୁତ୍ରଗା ରାମ ଯୋଗୁଁ କ୍ୟାବିନ୍ ଟିଏ ମିଲିଲା । ତାଇରେକଟାର

ତା: ଚିର ନାୟକ ଥିଲେ ତା'ର ସହପାଠୀ । କୁନାପୁଅ ବାପୁ, ବେଙ୍ଗ, ମନୁଆ ସ୍ତୀ ଚିକି ସମସ୍ତେ ଘନ ପାଇଁ ପାଳିରେ ଏଟେଣ୍ଡଟ କାମ କଲେ ।

ଆପେ ଆପେ ଆମେ ଉପଲଷ୍ଟି କଲୁ ଏ ଜ୍ୟାନସର ଓ୍ୟାର୍ଡ କରାପୁସନର ଗନ୍ଧାଘର । ରେଡ଼ିଏସନ୍ ଦେବାକୁ ଟେକନିସିଯାନ୍ ଟଙ୍କା ନେଉଛନ୍ତି ସପ୍ରାହକୁ ୧୫୦/-, ଡ୍ରାର୍ଡ ବିଯ ସପ୍ରାହକୁ ରୋଗୀ ନେବାକୁ ୧୦୦/-, ଡ୍ରେସର ସପ୍ରାହକୁ ୧୦୦/- ନିଅନ୍ତି । ରେଫର କଲେ କନସାଲଟେଣ୍ଡ ପାଣ୍ଡ ଭିଜିଗକୁ ୨୫୦ଟଙ୍କା ଓ ପର ଭିଜିଗକୁ ୧୫୦ଟଙ୍କା ନିଅନ୍ତି । ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖୁ ମୋର ଦୁଃଖ ଆସିଲା । ଜଣେ ରୋଗୀର ଶେଷକାଳୀନ ଚିକିତ୍ସାରେ କି ବ୍ୟଭିଚାର ଏଠାରେ ଚାଲିଛି ! ଏ ଦିଗରେ ମନୋନିବେଶ କରିବାକୁ ମୋର ସମୟ ନ ଥିଲା । କରିଥିଲେ କିଛି ଲାଭ ହୁଅନ୍ତା କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି । କେବଳ ଜ୍ୟାନସର ଇଣ୍ଡିର୍ରୁୟକର ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ସେନାପତି ଓ ତାଇରେକୁର ଆଚାର୍ୟ ହରିହର ଜ୍ୟାନସର ଇଣ୍ଡିର୍ରୁୟକ ପରାମର୍ଶ ଥିଲା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସପ୍ରାହ ରେଡ଼ିଏସନ୍ ପରେ ରୋଗୀର ଭଜାନ୍ତ୍ରେସନ୍ କରାଯିବ ।

ସାତଟି ରେଡ଼ିଏସନ୍ ପରେ ଆଉ ରେଡ଼ିଏସନ୍ ଦିଆଯାଇପାରିଲାନି । ଡକ୍ଟର ସେନାପତି ଓ ତାଇରେକୁର ଆଚାର୍ୟ ହରିହର ଜ୍ୟାନସର ଇଣ୍ଡିର୍ରୁୟକ ପରାମର୍ଶ ଥିଲା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସପ୍ରାହ ରେଡ଼ିଏସନ୍ ପରେ ରୋଗୀର ଭଜାନ୍ତ୍ରେସନ୍ କରାଯିବ ।

ସେ ଦିନ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଲି ରୋଗୀ ଆଉ ରେଡ଼ିଏସନ ନେବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ସତ - କିନ୍ତୁ ତାଇରେକୁର ଓ ଡକ୍ଟର ସେନାପତି ଆଉ ଏକ ହସ୍ତ ରେଡ଼ିଏସନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଘନର ଅବସ୍ଥା ବେଶ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ସକାଳ ୮ ମେ ୧୮ ବେ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ଫୁରୀକୁ ଶନିବାର ଦିନ ମୁଁ ଖବର ଦେଇଥିଲି ସେ ତୁରନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ଆସୁ । ସେ ଫେରେ ଆସି ୧.୩୦ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ଆଉ ବାପାଙ୍କୁ ତା'ର ଜୀବନ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖୁ ପାରିଲାନି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ମୁଢୁୟ କାଳୀନ କ୍ରିୟା ପୁଅ ହିସାବରେ ସମ୍ପାଦନ କଲା ।

ବାପାଙ୍କ ମୁଢୁୟ ପରେ ସବୁ ଭରଣୀ ଘେଉଁମାନେ ଅବିବାହିତା ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରାଇବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭଲ ବରପାତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ କରି ବିବାହ ଦେବା ମୋ ଦାୟିତ୍ବ ବୋଲି ବୁଝିପାରିଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ଭାବିଥିଲି

ଅବିବାହିତା ଭଉଣୀମାନେ ଆମର ଝିଅ ସହିତ ସମାନ । ଏହା ଥିଲା ଆମ ସମାଜର ସଂସ୍କତି । ସେ ହିସାବରେ ମୋର କର୍ଗବ୍ୟ ମୁଁ ସମାହିତ କରିଥିଲି । ଏବେ ବୁଝୁଛି ମୋ ଦାଯିତ୍ବ ଆହୁରି ବାକୀ ଥିଲା ।

ଘନର ଶାରୀରିକ ଅସୁଖତାରେ ସବୁଥିରେ ଆମକୁ ଆଗେଇଥାଏ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଚିକିତ୍ସା, ହସପିଟାଳ ଏଟେଣ୍ଡେନସ୍, ଷ୍ଟେନିଂ ଓ ଔଷଧ ଆଦିର ଖର୍ଚ୍ଚ, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ, ସବୁଥିରେ ମୋତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦାଯିତ୍ବ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

କାଉଳିର ଆଜ୍ଞିତେଷ୍ଟ ପରେ କାଉଳିର ଶବ ସକ୍ରାର ପାଇଁ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼ିଯନ୍ତି - ବସନ୍ତର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଅପୋରେସନ ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ବନ୍ଦୋବନ୍ଦ, ବାରିପଦାରୁ ହୁବନେଶ୍ୱର କ୍ରାନ୍କୁଳର ଆଦି ସବୁଥିରେ ମୋତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଭାଇ ବସନ୍ତର ଅକାଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏପରିକି ତାର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାର ଅବିବାହିତ ଝିଅ ଗୀତା ପାଇଁ ଆମକୁ ବରପାତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଓ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ସବୁକାର୍ଯ୍ୟ ନିଜର କ୍ଷମତା ଅନୁସାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛି ସତ - କିନ୍ତୁ ମୋର ଧାରଣା ଆମର ପାରିବାରିକ ଦାଯିତ୍ବର ଶେଷ ନାହିଁ ।

● ● ●

ଗୁଜରାଟ, ରାଜଷ୍ଠାନର ମାଉଣ୍ଡାବୁ

ନାଗପୁର

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୦୦୧ରେ ଉର ସହିତ ମୁଁ କେତେକ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ଦର୍ଶନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟଚନ ଛଲ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁଁ । ଖୁର୍ଦ୍ଦାରୋଡ଼ ଷେସନରେ ପୁରା ଅହନ୍ତଦାବାଦ ତ୍ରେବରେ ନାଗପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା ଆମର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଯାତ୍ରା । ନାଗପୁରରେ ଝିଆରୀ ଓ ଝିଆରୀ ଜୋର୍କ୍ ମୀରା, ଭୂଷଣ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ପିତା ମାତା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେଙ୍କୁ ଦର୍ଶନକରିବା ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ସେମାନେ ଆମଙ୍କୁ ବହୁତ ଦିନକୁ ନିମନ୍ତଶ କରିଥିଲେ - ଯିବାର ସୁଯୋଗ ଏ ଯାକେ ଆସିନଥିଲା । ନାଗପୁରରେ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ ଧୂନା ଓ ତା ପରିବାର ରହନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାକରିବା ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଥିଲା । ଖୁର୍ଦ୍ଦା ରେ ଆମେ ସକାଳେ ୨.୩୦ରେ ତ୍ରେବରେ ବସିଲୁଁ ଓ ପରଦିନ ସକାଳ ୯.୩୦ ରେ ନାଗପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ । ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେ ପରିବାରରେ ୨ ଦିନ ରହିଲୁଁ - ସେମାନେ ଆମଙ୍କୁ ପାଇ ବେଶ ଖୁସି ହେଲେ । ସେ ଘରଟିର ବିଶେଷତଃ ଥିଲା ସମସ୍ତକର ସମସ୍ତକ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେ ପରିବାର ବିଷୟରେ ବହୁତ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁଁ । ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେଙ୍କ ପିତା ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚି.ବି. ସ୍ପେସିଏଲିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ତଦାନୀତନ ବହୁତ ରାଜନେତାଙ୍କୁ ସେ ଚିକିତ୍ସା କରିଥିଲେ । ଥୋରାକୋପ୍ତି କାମରେ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେ ତାଙ୍କ ବାପାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣିଲୁଁ । ତାଙ୍କର ବାପା ନୈନିତାଲ, ବନାରସ, ଆଦିଶାନରେ ପ୍ରାକ୍ତିଷ କରୁଥିଲେ ଓ ପରେ ନାଗପୁର ଆସିଥିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡେଙ୍କ ବାପା ଥିଲେ ଏମ.୧.୬୯.୬୯.୬୩ - ତାଙ୍କ ସମୟର ଏକ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓକିଲ । ସେ ୧୦୦ ବର୍ଷ ୧୦୦ ଦିନ ବଞ୍ଚିଥିଲେ । ଶ୍ରୀକରତାରନାଙ୍କ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଲୁଁ ୪ ଦିନ ଆଗରୁ ତାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସାଲ ଥିଲା ୧୯୯୭ ।

ଆମେ ଜଳଖ୍ଯା ପରେ ଧୂନା ଘରକୁ ଗଲୁଁ । ସେ ସେଠାରେ ଇ.୧୩.୫୫.୬୭, ହସପିଟାଲରେ ସି.୧୩.୬ ପୋଷରେ ଥିଲା । ଧୂନାର ଫ୍ଲାଇ ଟିନି ତାଲାରେ । ୨ଟି ଫ୍ଲାଇକୁ ଯୋଡ଼ି ସେ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଘରଟିଏ କରିଛି । ପ୍ରଭାତ ରୁମରେ ପିଲାର ଗୁଡ଼ିଏ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ସେଇଗୁଡ଼ିକ ମୋର ପଥର ନ ଥିଲା ।

ମୀରା ଆମ ପାଇଁ ମାଉଷି ଆବୁରେ ଏକୋମୋଡେସନ ବଯୋବସ୍ଥ କରିଥିଲା ।
ନାଗପୁରର ଏକ ତ୍ରେଳଳ ଏକେଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଏହା କରାଗଲା ।

ନାଗପୁରରୁ ଆମର ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଯିବାର କଥା - ସେ ଦିନ ସେ ତ୍ରେନ
(ହାଓଡ଼ା ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଏହିପ୍ରେସ) ୭ ଘଣ୍ଟା ତେରି କରି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୀରା ଭୂଷଣ
ଓ ପ୍ରସାଦ ଆମକୁ ଷେସନରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

ତତ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ ଧୂନା ଯାରେ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ - ତା ବଡ଼
ଭାଉଙ୍କ ଫରଣାର ଯେଉଁସବୁ ଗହଣା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବନ୍ଧକ ଥିଲା ସବୁ ନିଳାମ ହୋଇଯାଇଛି ।
ନିହାତି ଖରାପ ଖବରଟିଏ ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଭାଇଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ବୁଡ଼ାର ଅଯୋଗ୍ୟତାର
ଆଉ ଏକ ନମୁନା । ବୁଡ଼ା ଦେଇ କୌଣସି ସକାରାମ୍ବକ କାମ ହେବାର ଆଶା ମୁଁ
ଦେଖିପାରୁନି ।

ଅହନ୍ତିଦାବାଦ -

ହାଓରା ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଏହିପ୍ରେସରେ ଅହନ୍ତିଦାବାଦରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟ
ରାତ୍ରିରେ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ । ଶ୍ରୀକର ଭାଇନାଙ୍କ ସାନଭାଇଙ୍କର ଜୋଇଁ ଶୁଭେଦ୍ର ଦାଶ ଆମ
ପାଇଁ ଷେସନ ପାଖ ହୋଟେଲ ‘ଗୁଡ଼ନାଇର’ ରେ ଆକୋମୋଡେସନ ବୁକ୍ କରିଥିଲେ ।
ଆମେ ସେଠାରେ ରାତିରେ ରହିଲୁଁ - ରାତିରେ ଭଲ ନିଦ ହେଲା । ପରଦିନ ସକାଳେ
ହୋଟେଲ ରେଷ୍ଟରାଣ୍ଟରେ ଜଳଖ୍ଯା ଖାଇ ବସୁ ଷାଣ୍ଟକୁ ଆସିଲୁଁ ଓ ଅହନ୍ତିଦାବାଦ
ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଟିକେଟ କିଣିଲୁଁ । ୨ ଟାରେ ସେ ବସର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୁଣ୍ଡପିଛା
୩୦ଟଙ୍କା ଟିକେଟ । ବସ ଷାଣ୍ଟ ପାଖରେ ସର୍ଦାର ପଟେଲ ମୁୟକିଯମ ଦେଖିଲୁଁ । ସେ
ମୁୟକିଯମରେ ସର୍ଦାର ପଟେଲଙ୍କ ପିଲାଦିନର ଫଟୋ ସହିତ ସୁଲଫୋଟ ଓ ଜୀବନର
ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ଫଟୋ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖାଯାଇଛି । ପ୍ରତି ଫଟୋ ତଳେ ଖାୟ ଖାଇଲା
ଭଲି ଉପଯୁକ୍ତ ନାମକରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସର୍ଦାର ପଟେଲଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ
ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଦେଇଥିବା ଅଭିଭାଷଣର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଦେଖିବାକୁ
ମିଳିଲା । ଯେଉଁ ସବୁ କାଠର ଆସବାବପତ୍ର ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥର କରୁଥିଲେ ଯଥା, ଚେଷ୍ଟା,
ଖଟ, ଚେବୁଲ ଭତ୍ତାଦି ସେଠାରେ ସାଇତା ଯାଇଛି । ଦେଖିବାକୁ ବହୁତ ସାଦାସିଧା
କାଠର ଆସବାବପତ୍ର ।

ଅହନ୍ତି ଶାହୀ ୧୪୧୧ ସାଲରେ ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଲ୍ଲାପନ କରିଥିଲେ ।

ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆମେ ମୁନିସିପାଲିଟି କରପୋରେସନ ଚାରିଷ୍ଟ
ଅଟିସରୁ ଓପରେଲ୍ ଟାଙ୍କାରେ ନସୁ ଧରିଲୁଁ । ବସ ଆମକୁ ସରାଭାର ମୁୟକିଯମ

ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମ, ସର୍ବାର ପଟେଲ ମେମୋରିଆଲ ହଳ, ହାତାହିଁ କୈନଙ୍କ କୈନ ମନ୍ଦିର ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରମୋଦ ପାର୍କ ଆଦି ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଗଲା । ଆସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯାଆଁଲା ମିନାରେଟ, କୁଳିମଣ୍ଡଳ, ସାବରମତୀ ନଦୀରେ ଥବା ଦୁଇଟି ପୋଲ (ନେହେରୁ ବ୍ରିଜ ଓ ବିବେକାନନ୍ଦ ବ୍ରିଜ) ଦେଖିଲୁଁ । ସାବରମତୀ ନଦୀରେ ୪ଟି ପୋଲ ଅଛି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଏହା ସହିତ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଏକ ବିରାଟ ହ୍ରଦ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିଲୁ ।

ତା'ପର ଦିନ ଗାନ୍ଧୀନଗର ଯିବାକୁ ଗୋଟିଏ ଚ୍ୟାହିଁ ବଦୋବସ୍ତ କଲୁଁ । ଶୁଭେତ୍ର ଓ ତା ସ୍ଵୀତାରୁ ଟେଲିଫୋନ ପାଇଲୁଁ ଓ ତାକୁ କହିଲୁଁ ପରଦିନ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯିବୁ ।

ତା'ପରଦିନ ଜଳଖୂଆ ଖାଇ ଆମେ ଏକ ଭଡ଼ା ଚେହ୍ରିରେ ଗାନ୍ଧୀନଗର ବାହାରିଲୁଁ । ଯିବା ଆସିବା ଦୁଇପଟ ପାଇଁ ଉଡ଼ାଥିଲା ୨୫୦ ଟଙ୍କା ।

ଗାନ୍ଧୀନଗର -

ଗାନ୍ଧୀନଗର ଗୁରୁତବର ତୁଳନ ନିର୍ମିତ ରାଜଧାନୀ । ବହୁ ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ୍ୟୋଗୁଁ ଅଛି ସବୁଜ । ପ୍ରତି ଘୁଟ ବେଶ ବଡ଼ ଆକାରର - ରାସ୍ତା ମଧ୍ୟ ବେଶ ଓସାରିଆ । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ସ୍ଵାମୀ ନାରାୟଣ ମନ୍ଦିର ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁଁ । ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର । ପ୍ରବେଶ ଦୂରରେ ସ୍ଵାମୀ ନାରାୟଣଙ୍କର ଏକ ବିରାଟ ମୂର୍ତ୍ତି, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣରେ ଆଛାଦିତ । ଦେଶ ବାହାରେ ରହୁଥିବା ଗୁରୁତବର ଭାରତୀୟମାନେ ଏ ମନ୍ଦିର ତିଆରି ପାଇଁ ଅର୍ଥର ବଦୋବସ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିର କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବିରାଟ ଆକାରର ପ୍ରେକ୍ଷାଗୁହ । ପାହାଡ଼, ଅରଣ୍ୟ, ନଦୀ, ଝରଣା ସହିତ ୪ଟି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଗୁହରେ ସିନେମା ସୋ - ସ୍ଵାମୀନାରାୟଣଙ୍କର ଜୀବନ କାହାଣୀ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସ୍ଵାମୀ ନାରାୟଣଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ନୀଳକଞ୍ଚ । ୧୧ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଗୁହ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଭଗବତ ସାଧନାରେ ରହିଲେ । ୪ଟି ପ୍ରେକ୍ଷାକଲୟର ଆମେ ୨ଟି ଦେଖିପାରିଥିଲୁ । (୩-୪) ଘଣ୍ଠାରୁ କମ୍ ସମୟରେ ଏ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଦେଖିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆମ ପାଖରେ ଏତେ ସମୟ ନ ଥିଲା । ଏହାପରେ ଆମେ ଗୁରୁତବ ବିଧାନ ସରା ଦେଖିଲୁଁ । ନିହାତି ବଡ଼ କୋଠା ଭିତରେ ପଣ୍ଡିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନ ଥିଲା । ଏହି କୋଠା ୪ ତାଳା ଘର । ୨ୟ ତାଳାରେ ଆସେମୁଁ ବସେ ।

ପରେ ସ୍ନାନୀୟ ଏକ ହୋଟେଲରେ ଗୁରୁତାଟୀ ଥାଳୀ ନେଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁଁ । ପରେ ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଫେରି ଆସିଲୁଁ ।

ଓପରଓଳି ଆମେ ଶୁଭେହୁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବଜାରରେ କିଛି କିଣାକିଣି କଲୁଁ ।

ଶୁଭେହୁ ଘରକୁ ଯିବା ରାତ୍ରାରେ ଗୁରୁତାଟ ଭୂମିକର୍ମର ପ୍ରଭାବ ପଢ଼ିଥିବା କୋଠାଘରମାଙ୍କର କିଛି ଫ୍ଲାଟ ଆମ ଆଖକୁ ଆସିଥିଲା । ଭାଙ୍ଗିଥିବା ଘର ସବୁ ମରାମତି ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ତିନି ଦରଖାତା ଏରିଯାରେ ଆମେ କିଛି କିଣାକିଣି କଲୁଁ । ଲୁଗାପଟା କିଣିବାକୁ ସେ ସ୍ନାନ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଦ୍ୱାରକା ବେରୁ ଦ୍ୱାରକା -

ଏହାପରେ ଆମର ଯାତ୍ରା ହେବ ଦ୍ୱାରକାକୁ । ଦ୍ୱାରକାକୁ ହୋଟେଲ ଆକୋମୋଡେସନ ପାଇଁ ଫୋର୍ଡ କଲୁଁ - ସେଠାରେ ହୋଟେଲ ଦ୍ୱାରକାରେ ଆମର କନପରମାଦ ଏକମୋଡେସନ ଖବର ପାଇଲୁଁ । ବୟେବୁ ଓଖାକୁ ଯେଉଁ ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ମେଲ ଆସେ, ଆମେ ସେହି ତ୍ରେବରେ ଅହନ୍ତିଦାବାଦରୁ ଦ୍ୱାରକା ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁଁ । ତ୍ରେବ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଥିଲା - ଠିକ୍ ସକାଳ ୪.୪୦ରେ ଆମେ ଅହନ୍ତିଦାବାଦ ଛାଡ଼ିଲୁଁ । ସୁରେହୁନଗର, ରାଜକୋଟ, ଜାମନଗର ଆଦି ସହର ଦେଇ ଆମେ ଯାଉଥିଲୁଁ । ଜାମନଗରରେ ଷ୍ଟେସନରେ ଡିସପୋଜେଲ୍ ପ୍ଲେଟରେ ଲଞ୍ଜଖାଇଲୁଁ । ଡିସପୋଜେଲ୍ ତ୍ରେ, ରେଲେଟ୍ ରେଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଦେଖିଲି । ଜାମନଗର ପରେ ତ୍ରେବ ବିଲକୁଳ ଖାଲି ହୋଇଗଲା । ତ୍ରେବରେ ବୁଲ ପଟେ ଆମେ ଆକୁଗାଷ, କପା, ମଚର, ବାଇରା ଆଦି ଚାଷ ହେବାର ଦେଖିଲୁଁ । ଜାମନଗର ପରେ ପରେ ଜମି ସବୁ ଜଳ ପ୍ଲାବିଟ ହେବାର ଭଣା ପଡ଼ିଲା ।

ଆମେ ଦ୍ୱାରକାରେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ ।

ଗୋଟିଏ ଅଟେ ସାହାଯ୍ୟରେ ହୋଟେଲ ଦ୍ୱାରକାକୁ ଆସିଲୁଁ ଓ ସେଠାରେ ଆମ ପାଇଁ ଆକୋମୋଡେସନ ଥିଲା ।

ମରଧର ଗାତା ଶିଶୁପାଳ ଓ କାଳଜବନଙ୍କ ମଥୁରା ଆକୁମଣରେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିଜର ବାସପ୍ଲାନ ଦ୍ୱାରକାକୁ ଉଠାଇଆଣିଥିଲେ । ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁସାରେ ଦ୍ୱାରକା ଗୋବତକ ପାହାଡ଼ର ନୀକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ସମୁଦ୍ର କୁଳର ସ୍ନାନ ।

କେତେକ ମତରେ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରକା ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବହୁତଙ୍କ ମତରେ ପଣ୍ଡିମ ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ଓଖାମଣ୍ଡଳରେ ଗୋମତୀ ନଦୀ କୁଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦ୍ୱାରକାର୍ହୀ ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱାରକା ।

ସାତଟି ପବିତ୍ର ନଗର ଭିତରେ ଦ୍ୱାରକାମତୀ ବା ଦ୍ୱାରକା ଅନ୍ୟତମା । ଅନ୍ୟତ୍ର'ଟି ହେଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା, ମଥୁରା, ମାୟା (ହରିଦ୍ୱାର) କାଶୀ, କାଞ୍ଚ ଓ ଅବତ୍ତିକା ବା ଉତ୍ସମିନୀ ଏ ସବୁ ପବିତ୍ର ତୀର୍ଥ ଦର୍ଶନର ମୋଷମିଳେ ବୋଲି ପ୍ରବାଦ ଅଛି ।

ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ୟ୍ୟ ସତର ବର୍ଷ ବୟସରେ ଏଠାରେ ଶାରଦା ବା ସରସ୍ଵତୀଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ସେ ଏଠାରେ ଶାରଦା ପାଠ ଛାପନ କରିଥିଲେ ।

ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ୟ୍ୟ ଚାରୋଟି ମଠ ଛାପନା କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀଜେଣୀ, ପୁରୀ, ବନ୍ଦ୍ରନାଥ ଓ ଦ୍ୱାରକା ଓ ଏହି ଚାରିଧାମ ଦର୍ଶନରେ ମୋଷ ଲାଭ ହୁଏ ବୋଲି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ।

ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରରେ ଏକ ବୃପେଳି ସିଂହାସନରେ ଦ୍ୱାରକାଧୀଶ ଠିଆହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହା କଳା ମୁଗୁନୀ ପଥରରେ ତିଆରି, ପ୍ରାୟ ୩ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଓ ତାଙ୍କର ୪ଟି ବାହା । ଯାତ୍ରୀମାନେ ଦ୍ୱାରକାଧୀଶଙ୍କ ପାଦ ସର୍ଗ କରନ୍ତି ଓ ତୁଳସୀ ଓ ଫୁଲ ସେଠାରେ ଦିଅନ୍ତି ।

ଦ୍ୱାରକାଙ୍କୁ ୨୦ ମାଇଲ ଦୂର କଛୁ ଉପସାଗରରେ ଏକ ଦ୍ୱୀପକୁ ବେଚ୍-ଦ୍ୱାରକା କୁହାଯାଏ । ସେଠାଙ୍କୁ ଫେରିରେ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ବେଚ୍ ଦ୍ୱାରକାରେ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିର ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାରକାନାଥଙ୍କର ଅନ୍ୟତି ସଙ୍ଗନାରାୟଣଙ୍କର । ବେଚ୍ ଦ୍ୱାରକାରେ ବହୁତ ମୁସଲିମ ଲୋକ ବସବାସ କରୁଥିବାର ଜାଣିଲୁଁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲୁଁ । ଉପାଧ୍ୟାୟ ନାମକ ଜଣେ ପଣ୍ଡା ଆମ କଥା ବୁଝାବୁଝିକଲେ । ମୁଁ ସେଠାରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଦ୍ୱାରକା ମନ୍ଦିରରେ ପଣ୍ଡାମାନେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଜାତି ହିସାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଯହି ନିଅନ୍ତି । କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଯାତ୍ରୀ ଆସିଛନ୍ତି ସେ ହିସାବରେ ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ଭାଗ ବନ୍ଧା ନାହିଁ । ଆମ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ ପାଇଁ ଆମେ କିଛି କର୍ମ କରାଇଲୁଁ ଓ ୨୪୧ ଚଙ୍କା ପିସ ଦେଲୁଁ । ଆଗତୀ ଦେଖିଲୁଁ । ପଣ୍ଡା ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଆମକୁ ୨ଟି ବୁନି ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ।

ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ ପରେ ଆମେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁଁ । ଦ୍ୱାରକାନାଥଙ୍କ କିଛି ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ କିଣିଲୁଁ । - ବନ୍ଧୁ ଓ ସମର୍କୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେବାପାଇଁ ଏହା କିଣିଥିଲୁଁ ।

ତା' ପରଦିନ ଆମେ ବେଚ-ଦ୍ୱାରକା ଗଲୁ । ମ୍ୟନିସିପାଳ କରପୋରେନର ଚୁରିଷ୍ଟ କୋଚରେ ଗଲୁ - ସକାଳ ଟାରେ । ବାଟରେ ନାଗେହୁ ଜ୍ୟୋତିଳିଙ୍ଗ, ଗୋପୀ ତାଳାବ, ଓ ବୁଦ୍ଧିଶୀ ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲୁ । ବେଚ ଦ୍ୱାରକା ଯିବାକୁ ଲଞ୍ଚ ସର୍ଜୀସ ନେଲୁ । କୃଷ୍ଣ ରାଧିକା ମନ୍ଦିର ସହ ବେର ଦ୍ୱାରକାରେ ଗଣେଶ, ସରସ୍ଵତୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରାଧିକା ବୁଦ୍ଧିଶୀ ଆଦି ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲୁ । ହନ୍ତୁମାନ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ।

ସୋମନାଥ -

ତା'ପରଦିନ ଚୁରିଷ୍ଟ ବସରେ ଦ୍ୱାରକାରୁ ଘୋମନାଥ ଆସିଲୁ । ବସର ସିର ସବୁ ଭଲ ନ ଥିଲା । ଏକବାର ପଛଧାଡ଼ିର ଠିକ ଆଗ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଥିଲୁ । ବାଟରେ ହର୍ଷାଦମାତା ପାର୍ବତୀ ମନ୍ଦିର, ମଳଦ୍ୱାରକା, ସୁଦ୍ଧାମାପୁରୀ, ଓ ପୋର ବନ୍ଦର ଆଦି ଦେଖିଲୁ । ପୋର-ବନ୍ଦରରେ ମହାମ୍ୟାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଘର ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ନେଇ ନ ଥିଲେ । ଏହା କାହିଁକି ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ପାରିଲୁ ନି । ପୁଣି ଏକ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଓ ତା'ପରେ ଘୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲୁ ।

୧୧ ମେ ୧୯୪୧ରେ, ରାତ୍ରିପତି ଉକ୍ତର ରାତ୍ରେ ପ୍ରସାଦ ଏଠାରେ ଜ୍ୟୋତିଳିଙ୍ଗ ଘୋମନାଥଙ୍କୁ ବୁଢ଼ନ ମନ୍ଦିରରେ ଛାପନା କରିଥିଲେ । ଏହି ଛାନର ନାମ ପ୍ରଭାସ ପତନ ଓ ଦୌରାଷ୍ଟର ଭେରାଉଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ । ପ୍ରଭାସତୀର୍ଥଙ୍କୁ ଘୋମନାଥ ପତନ ବା ଦେବ ପତନ ମଧ୍ୟ କୁହାୟାଏ ।

ଏହି ଜ୍ୟୋତିଳିଙ୍ଗ ଆରାଧନାରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ମୋଷ ପ୍ରାଣି ହୁଏ ।

୧୦୨୪ ସାଲରେ ଗଜମାର ମାମୁଦ ଏ ତାର୍ଥଶାନ ଲୁଟି ଏହାକୁ ଭାଙ୍ଗି ତୁରମାର କରିଥିଲା । ଗୁରୁରାଚର ସେନା ଓ ମାଲଓ୍ୟାର ରାଜୀ ଏହାକୁ ମରାମତି କରିଥିଲେ ।

୧୩୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟବରେ ଆଲପେ ଖୁନ ଆଳର ଖୁଲିଙ୍ଗଙ୍କ ସେନାପତି ଏହି ମନ୍ଦିରକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥିଲେ । ତୁଡ଼ ରାଜବଂଶର ମହାପାଳ ଏହାର ମରାମତି କରାଇଥିଲେ । ୧୩୫୦, ୧୪୯୦, ୧୫୩୦, ୧୭୦୧ରେ ମୋଗଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏ ମନ୍ଦିର ପୁଣି ନଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତିଥର ଏହାର ମରାମତି କାମ ଉପାଦାନ ସହିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ମୁସଲମାନ ଏତିହାସିକମାନେ ଏହି ମନ୍ଦିରର ସମୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ଲେଖାଇଛନ୍ତି । ପୂଜା ଅର୍ଜନା ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ଗଜାରୁ ପାଣି ଆସୁଥିଲା - କାଶ୍ମୀରରୁ ପୁଲ ଆସୁଥିଲା ୧୦,୦୦୦ ଲୋକ ମନ୍ଦିରରର ଯହ ନେବାକୁ ନିଯୁତ ଥିଲେ । ଏହା ଭାରତର ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିର ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୱାର ଧନ ସମ୍ପଦ ଘୋମନାଥଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ

କରାଯାଉଥିଲା । ୧୦୦୦ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିତି ପୂଜା କରୁଥିଲେ - ୩୦୦ ଉଷ୍ଣାରୀ ଭର୍ତ୍ତା
ମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡନ କରୁଥିଲେ । ୩୪୦ ନୃତ୍ୟାଙ୍ଗନା ସଂଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ ପାଇଁ ଆସୁଥିଲେ ।
ମନ୍ଦିରରେ ସୁନା, ଚାପା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରହିମାନ ଭରପୁର ଥିଲା ।

ଆମେ ସୋମନାଥରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରଦିନ ଉପରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କର ସୋମନାଥ
ଆସିବା କଥା - ତେଣୁ ବହୁତ ସିକ୍ରିଟି ବଯୋବସ୍ଥ ଥିଲା । ପୁରୁଣ ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର
ଓ ନୃତ୍ୟ ଭାବରେ ଗଢ଼ାଯାଇଥିବା ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ଆମେ ଦେଖିଲୁ । ଏହି ସୋମନାଥ
ମନ୍ଦିର ବିତିଲ ସମୟରେ ବହୁବାର ଭଜାଯାଇଥିବା କଥା ପୂର୍ବରୁ କହିଛି । ଦେଶ ସ୍ଵାଧ୍ୟାନତ
ପାଇଲାପରେ ସର୍ବାର ପଚେଳଙ୍କ ପ୍ରତେଷାରେ ନୂତନ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ସମ୍ବ୍ରଦ
କୁଳରେ ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ବହୁତ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ।

ଭେରାଭଲ ଶାସନ ଗିର -

ଗୋଟିଏ ଅଟୋଧରି ଆମେ ସୋମନାଥରୁ ଭେରାଭଲ ଆସିଲୁ । ଭେରାଭଲ
ଏକ ବନ୍ଦର । ସେଠାରେ ହୋଟେଲ ରାଜଧାନୀରେ ଆମର ବୁକିଂ ଥିଲା - ସେଇଠି
ରହିଲୁ । ପାଖରେ ଥିବା ସାଗର ହୋଟେଲରୁ ନିରାମିଷ ମିଳ ମଗାଇଲୁ ।

ତା ପରଦିନ ଶାସନ ଗିର ଓ୍ୟାଇଲଡ ଲାଇସ ସେଂକ୍ରିଯାମକ୍ରୁ ଗଲୁ ।
ଭେରାଭଲରୁ ତାହା ୪୪ କିଲୋମିଟର ଦୂର । ଏହା ଥିଲା ସିଂହ ସେଂକ୍ରିଯାରୀ ।
ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ଚ୍ୟାକ୍ଷି ଭଡା ନେଲୁ । ଯେଉଁ ଦ୍ରାଇଭର ଆମକୁ ନେଲା ସେ ବେଶ
ମୋଲାପି ଲୋକ - ତାର ନାମ ଥିଲା ମୁକେଶ । ୩୦ ଟଙ୍କା ଟିକେଟ କରି ସେଂକ୍ରିଯାରି
ବୁଲିଲୁ । ଆମ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଚୁରିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । କର୍ଣ୍ଣାକେର ଏକ ପରିବାର ଆମ
ସହିତ ପାର୍କ ବୁଲିଦେଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସଂପର୍କୀୟ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଶାର ବରଗଡ଼ରେ
ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ କହିଥିଲେ । ଆସେମାନେ ଗୋଟିଏ ସିଂହ, ୨ଟି ନୀଳ
ଗାଇ, ହରିଣ ପଳ (୧୦-୧୨ ସଂଖ୍ୟାରେ) ଦେଖିଲୁ । କେତେକ ମୟୂର ମଧ୍ୟ
ଦେଖିଲୁ । ଫେରିବା ରାତ୍ରାରେ କୁମ୍ଭୀର ପ୍ରଜନନ କେନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେଖିଲୁ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ
ବେଳକୁ ଭେରାଭଲ ଫେରିଆସିଲୁ । ବଳରାମ ଗଜାନନ ହୋଟେଲ ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
ହୋଟେଲ - ସେଠାରେ ଲଞ୍ଚ ଖାଇଲୁ । ଆମ ସୁଚକେଶ ଭାଙ୍ଗିଗଲା - ଏକ ନୂତନ
ସୁଚକେଶ କିଣିଲୁ । ମୁକେଶ ସହିତ ତା' ପର ଦିନ ତିନ୍ଦୁ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କଲୁ । ଶାସନ
ଗିରରେ ତାଙ୍କ ପେଲେସ ହୋଟେଲର ଏକ ଶାଖା ଦେଖିଲୁ ।

ତା' ପରଦିନ ଆମେ ତିଉ ଯିବାକୁ ପସ୍ତ ହେଲୁଁ । ଆମର ଜିନିଷ ପଡ଼ୁ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କରି ରାଜଧାନୀ ହୋଟେଲର ରିସେପ୍ସନରେ ଜମା କଲୁଁ । ଅଛି କିଛି ଜିନିଷ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଚ୍ୟାହିରେ ତିଉ ଚାଲିଲୁଁ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ରାତି କାରିବାର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଥିଲା । ଗୋଆ, ଡାମନ ଓ ଡିଉ ପର୍ବତୀଜମାନଙ୍କର ଉପନିବେଶ ଥିଲା । ସ୍ଵାଧୀନତା ପରେ ଗୋଆ ଭାରତ ସହିତ ମିଶିଲା ଓ ଏକ ସୃତତ ରାଜ୍ୟ ହେଲା । ଡାମନ ଓ ଡିଉ ଯୁନିଯନ ଚେରିଗୋଟା ହ୍ସାବରେ ରହିଲେ ।

ସକାଳ ୮.୪୫ରେ ବାହାରିଲୁ - ବାଟରେ ଚା ଖାଇଲୁଁ । ଯୁନିଯନ ଚେରିଗୋଟା ଗୋଲ ଚେଷ୍ଟା ଆମକୁ ୪୦ଟଙ୍କା ପଡ଼ିଲା । ତିଉର ସି ଭିଲେର ରିସର୍ଟରେ ଆମର ଆକୋମୋଡେସନ୍ ଠିକ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ବୁମ, ଆଗାର ବାଥ ଟ୍ରେଲର୍ ଓ ସାମନାରେ ବାରଣ୍ଣା .. ବାରଣ୍ଣାରୁ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ବୃଶ୍ୟ ବେଶ ମନୋରମ । ଏହି ରିସର୍ଟରେ ରାଜକୋଟର ୪୦-୪୦ ଟୁଲ ଛାତ୍ର କେମ୍ କରୁଥିଲେ । ପିଲାମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଏ ରିସର୍ଟରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ବେଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ସମ୍ବୁଦ୍ଧ କୁଳରେ ଗୋଟିଏ ଗୁମାରେ ଆମେ ପାଞ୍ଚଟି ଶିବଲିଙ୍ଗ ଦେଖିଲୁଁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ । ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ତେଉରେ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ସବୁବେଳେ ଜଳ ପ୍ଲାବିତ ହେଉଥାଏ । ନାଗୋଆ ବିହି ଦେଖିଲୁଁ । ସେଠାକାର ତ୍ରିବେଣୀ ଲଜରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁଁ । ଓପରଫେଲି ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଚର୍ଚରେ ଚାଲୁଥିବା ଏକ ଭାତ୍ରିରଖାନା ଦେଖିଲୁଁ । ତିଷ୍ଠିକ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଅପିସ ଓ ସେ ଅପିସ ସାମନାରେ ଭାଷ୍ୟ-ପ୍ରି-ଗାମାଙ୍କ ଷେର୍ବ୍ୟ ଦେଖିଲୁଁ । ସେ ମୂର୍ତ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶରେ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁଁ । ବୋଟ୍ରିପ ପାଇଁ ଜେଟି ଦେଖିଲୁଁ । ମାର୍କେଟ ପ୍ଲାନ ଦେଖିଲୁଁ । - ସନସେର ପାଏଷଣ ଦେଖିଲୁଁ । ସନସେର ପାଏଷଣରେ ଆଇ, ଏହି, ଏସ କୁକ୍ରୀର ଏକ ମତେଲ ଦେଖିଲୁଁ । ପାକିଷ୍ତାନ ସହିତ ୧୯୭୧ ଯୁଦ୍ଧରେ ତିଯୁର ୪୫ କିଲୋମିଟର ଦକ୍ଷିଣରେ ଆଇ.ଏନ୍.ଏସ. ଖୁକ୍କୀ ପାକିଷ୍ତାନର ବୁଡ଼ାଜାହାଜ ଆକ୍ରମଣରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏଠାରେ ସମସ୍ତ ଅପିସର ଓ ୧୭୭ ଜଣକୁ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନାମ ଲେଖାଥିବା ଏକ ଫଳକ ଅଛି ।

ସନସେର ପାଏଷଣ ଦେଖିଲା ପରେ ଆମେ ଆମ ଭିଲେକ ରିସର୍ଟକୁ ଫେରିଆସିଲୁଁ । ତ୍ରିପରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସେଠାରେ ବିଯର ପିଲାଥିଲି । ପରେ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ଓ ରାତ୍ରିରେ ଭଲ ଶୋଭାକୁ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ତେରାଭଲକୁ ଫେରିଲୁଁ – ଫେରନ୍ତା ବାଟରେ ଡିଯୁର ଦୁର୍ଗ
ଦେଖିଲୁଁ । ଡିଉ ଦୁର୍ଗ ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ ଏସିଯାରର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ଗ । ଜ୍ଞାନାନା
ସମ୍ବ୍ରଦ ଭିତରେ ତିଆରି - ସେଇଠାରେ କଜଦାମାନକୁ କଳାପାଣି ଦିଆଯାଉଥିଲା ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ତେରାଭଲ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ ଓ ସେଇ ରାଜଧାନୀ ହୋଟେଲରେ ପୁଣି ଚେବ ରହ
କଲୁ । ଜଳରାମରେ ଲଞ୍ଚ ଖାଇଲୁଁ । ହୋଟେଲରୁ ତେରାଭଲ ଷେସନକୁ ଗଲୁ -
ସେଠାରୁ ଅହମଦାବାଦ ଆସିବା କଥା । ତ୍ରୈନରେ ଆମ ସହିତ ଜଣେ କେମିକାଲ
ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ । ସେ ଅମ୍ବଜା ସିମେଣ୍ଟରେ କାମ କରନ୍ତି । ମେନେଜମେଣ୍ଟ ଦାୟିତ୍ବରେ
ଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ବଜା ସିମେଣ୍ଟର ସିମେଣ୍ଟ ଏବୁପୋର୍ଟ ପାଇଁ ଏକ ନିଜସ୍ବ ଜେଟି ଥିବାର
ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଶୁଣିଲୁଁ । କେଢ଼ିନାରରେ ସେ କେଟି ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି କେଟି
୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଥିଲା । ସେଠାରୁ କୋଇଲା ଇମ୍ପୋର୍ଟ
ହୋଇଆସେ । ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ବ ବିହୁ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ କାରଖାନା ଅଛି । ତାଙ୍କର ୨୮
ଜାହାଜ ଅଛି - ସେଥିରେ ସିମେଣ୍ଟ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ ହୁଏ - ଦେଶ ଭିତର ଓ ଦେଶ
ବାହାର ପାଇଁ । ସେ କେମିକାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ନାମ ଥିଲା ମିଷ୍ର ମାଥୁର ଓ ସେ
କାନ୍ପୁର ଆଇ.ଆଇ.ଟି ରୁ ଉପରେ ହୋଇଥିଲେ ।

ମାଉଷାତ୍ରୁ -

ସକାଳ ୨.୨୪ରେ ଅହମଦାବାଦ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ । ଆମେ ଉପର କ୍ଲ୍ୟୁସ ଓେଟିଂ
ରୁମରେ ଆମର ନିଟ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କଲୁଁ । ଉପର କ୍ଲ୍ୟୁସ ଓେଟିଂ ରୁମରେ ବଦୋବସ୍ତ
ଅଛି ଉନ୍ନତମାନର । ପ୍ରତି ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ୨୩ଟଙ୍କା ଶୁଳ୍କ - ମୁଖାରେ ତିଆରି ଘର,
ମାର୍ବଲ ଚାଣ, ଏଥରେ ସ୍ଵଲ୍ପର ଶୌଗଳ୍ୟ ପାଇଖାନା ଓ ଗାଧୁଆଘର ତିଆରି କରିଛନ୍ତି ।
ନିଟ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ଷେସନରେ ଜଳଖ୍ଯାଆ ଖାଇ ଅହମଦାବାଦ - ଦିଲ୍ଲୀ ମେଲରେ
ଆମେ ଆବୁଗୋଡ଼ ପାଇଁ ତ୍ରୈନ ଉଠିଲୁଁ । ଆମ ସବୁ ହାଲାଣ୍ଡର ଏକ କପୁଲ (ଦପଂତି)
ମଧ୍ୟ ଆବୁଗୋଡ଼ ଯାଉଥିଲେ । ଆବୁଗୋଡ଼ରେ ତ୍ରୈନ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା -
ସେଠାରୁ ଟ୍ୟାକ୍ଟି ନେଇ ଆମେ ମାଉଷା ଆବୁ ଗଲୁ । ମାଉଷା ଆବୁରେ ହୋଟେଲ
ସନରାଇର ଫ୍ଲେସରେ ଆମର ଆକୋମୋଡେସନ ଥିଲା । ସେଠାରୁ ପରଦିନ ପାଇଁ
ଆବୁ ଦର୍ଶନ ଚିକେଚ କଲୁ । ରାତିରେ ଭଲ ନିଦ ହେଇଥିଲା ।

ତା' ପରଦିନ ଆବୁ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ସକାଳ ୨.୩୦ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁଁ ।
ହୋଟେଲରେ ଜଳଖ୍ଯାଆ ଖାଇ ସକାଳ ୯ଟାରେ ବସିଲୁଁ । ବସିଯାତ୍ରା ଆଗମ
ପୂର୍ବରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫୋବ କରି ସେଠାକାର ସବୁ ଖବର ଠିକ୍ ବୋଲି ଜାଣିଲୁଁ । ଯାହା
ଯାହା ଦେଖିଲୁଁ ତାର ବିବରଣୀ ତଳେ ଦେଉଛି ।

ମାଉଷ ଆବୁ ରାଜସ୍ଥାନର କେବଳ ମାତ୍ର ଶୈଳ ନିବାସ । ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ପରିନତାରୁ ୧୯୭୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚରେ । ଆଗାବଳୀ ପର୍ବତରେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ ସ୍ଥାନ, ବିଶେଷତଃ ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ।

(କ) ଶାନ୍ତିଭବନ - ପ୍ରଜାପତି ବ୍ରହ୍ମକୁମାରୀଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ସେଠାରେ ଥିବା ମ୍ୟାଜିଯମ । ଏହି ସଂସାର କେତେକ ସତ୍ୟ ଆମକୁ ଖବର ଦେଲେ ୯୦୦ ସାରାବିଶ୍ୱରେ ଏହି ସଂସାର ୩୦୦୦ ଶାଖା କେନ୍ଦ୍ର ଅଛି । ଏଠାରେ ଏକ ବିରାଟ ହଳ ଦେଖିଲୁ - ସେଠାରେ ୧୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଏକତ୍ର ହୋଇ ପାରିବେ ।

(ଖ) ଅମୁଜା ଦେବୀ ଓ ଆଧାର ଦେବୀ ମନ୍ଦିର - ଏ ତୁଳ ମନ୍ଦିର ୪୭୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଆମେ ପୂରା ଉପରକୁ ଉଠି ପାରିନଥିଲୁ - ମଣ୍ଡିରେ ଅଚକିତାକୁ ।

(ଗ) ଅଚକିତ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଓ ଦୁର୍ଗ - ଏଠାରେ ଶିବଲିଙ୍ଗ ନିମ୍ନଗାମୀ ।

(ଘ) ଗୁରୁ ଶିଖର ଶୃଙ୍ଗ - ଆମେ ସମୂର୍ତ୍ତ ଉପରକୁ ଉଠିପାରିଥିଲୁ । ଏଠାରେ ସତୀ ଅନୁସୂୟାଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଅଛି । ସତୀ ଅନୁସୂୟା ବ୍ରହ୍ମ ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ମାତ୍ର ଶିଶୁରେ ପରିଣତ କରି ତାଙ୍କୁ ପାଳିବାର କିମଦକ୍ତି ଅଛି । ଦରାତ୍ରୟ ମୁନିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଅଛି ।

(ଡ) ଝୁଲୁଆରା ଛୈନ ମନ୍ଦିର - ମାର୍ବଳ ପଥର ଖୋଦେଇ ଅତି ଚମକାର । ଏ ମନ୍ଦିର ତାଜମହଲଠାରୁ ପୁରୁଣା ।

ଏଠାରେ ୪୬ ଛୈନ ମନ୍ଦିର ସମାହାର ଦେଖିଲୁ । ବିମଳ ବସାହି, ଲୁହ ବସାହି ଶ୍ରୀରିଷ୍ଟାଲୋଦି ଓ ଶ୍ରୀ ପାର୍ଶ୍ଵନାଥ ଓ ଶ୍ରୀ ମହାବୀର ସ୍ଥାମୀ ।

(ତ) ପୁଣି ପରଦିନ ସକାଳେ ମାଉଷାନ୍ତାବୁ ଭ୍ରମଣରେ ଗଲୁ । ନାକି ହ୍ରଦୟ ଦେଖିଲୁ । ବିରାଟ ହ୍ରଦ - ସେଥିରେ ନୌକା ବିହାର କଲୁ ।

(ଥ) ଶଙ୍କର ମଠ ଦେଖିଲୁ - ସେଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ କଲୁ । ହୋଟେଲ ହଳକରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବେଶ ଦାମିକା ଥିଲା ।

(ଜ) ଅର୍ଦ୍ଧଦାଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲୁ । ତାଙ୍କର ନାମ ଅନୁସାରେ ଏହାନର ନାମ ମାଉଷାନ୍ତାବୁ ।

ଆକୁ ଷେଷନ ପାଇଁ ଗରାରେ ମାଉଷ ଆକୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ଓ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିବାକୁ ରାତ୍ରି ୯.୨୦ ରେ ଆଶ୍ରମ ଏହିପ୍ରେସରେ ବସିଲୁ ।

ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଓ ଆଖୁ ଅପୋରେସନ -

କ୍ରେନରେ ଜଳଶ୍ଵା ଖାଇଲୁ ଓ ଦିଲ୍ଲୀ ପହଞ୍ଚିଲୁ ସକାଳ ୧୦.୨୦ରେ । ଦେବୁ, କଲ୍ୟାଣୀ ଓ କୁନୁବାପା ଆମକୁ ଷେଷନରେ ଭେଟିଲେ ।

ଦେବୁ ଘରେ ସେ ଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନକୁ ମାମା, ବାବୁ ଦିପା ଓ ଶିବାନୀ ମଧ୍ୟ ଆସିଥିଲେ - ପରିବାରର ସମସ୍ତସଙ୍ଗେ ମୋଳକୁ ଯେମିତି ଆମେ ଆଗରୁ ଉଥାହର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲୁ ଓ ସେଠାରେ ତାହା ହିଁ ହେଲା । ସନ୍ତୁଷ୍ଟମାନର ହସପିଟାଲର ଚକ୍ର ବିଶାରଦଙ୍କ ସହ ଆଖୁ ପାଇଁ ଆପଣମେଷ ତା ପରଦିନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦେବୁଘରେ କିଛି ଦିନ ରହି ଆମେ ମାମା ଘରକୁ ଆସିଲୁ । ମାମା ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୋର ତାହାଶ ପଚ ଆଖୁର କାଟାରକୁ ଅପୋରେସନ ହେଲା । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ପରମାନନ୍ଦ ହସପିଟାଲର ବାପୁଙ୍କର ସହକର୍ମୀ ଚକ୍ର ବିଶାରଦ ଡକ୍ଟର ଜୈନ ଅପୋରେସନ କଲେ । ଠିକ୍ ଛ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ବାମ ଆଖୁରେ କେଗରାକୁ ଅପୋରେସନ ଡକ୍ଟର ଜୈନ ସେଇ ପରମାନନ୍ଦ ହସପିଟାଲର କରିଥିଲେ । ଅପୋରେସନ ପରେ ମୋର ଆଖୁର ଅବସ୍ଥା ଆପେ ଆପେ ଠିକ୍ ହେଲା । ବର୍ଷମାନ ୨ ଆଖୁରୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଲେନ୍ଦ୍ର ବାହାରିଗଲା ଓ କୁତ୍ରିମ ଲେନ୍ଦ୍ର ଲାଗିଛି । ଛଅହୁଁ ପରେ ମୋ ପାଇଁ ଚକ୍ରମା ବଦୋବସ୍ତ କରାଗଲା ।

୨୦୦୧ ପୂଜା ଛୁଟୀ ଦିଲ୍ଲୀରେ -

୨୦୦୧ରେ ପୂଜାଛୁଟି ସମୟରେ ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିଲୁ - ତେଣୁ ଦିଲ୍ଲୀର ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଦେଖିଲୁ । ଦୁଇଟି ପୂଜାମଣ୍ଡପ ଦେଖିଥିଲୁ - କାଳୀବାଡ଼ି ଓ ମିଶ୍ରଗୋଡ଼ର ପୂଜା ମଣ୍ଡପ । ବେଶ ସାଧାସିଧା ସାଜସନ୍ଧା । କାଳୀବାଡ଼ୀରେ ପ୍ରସାଦ ଖାଇଲୁ । ମିଶ୍ରଗୋଡ଼ରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ଖାଇଥିଲୁ ।

ରଘୁ, ରଶ୍ମି, ଦେବୁ କଲ୍ୟାଣୀ ମାମା ବାପୁ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ପୂଜା କଟିଗଲା ।

ସେ ବର୍ଷ ଭାରତ କଳା ପରିଷଦରେ ରାମାଯଣ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ତ୍ୟାବୁ ତ୍ରାମା ଦେଖିଲୁ - ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ୨୧%, ଘଣ୍ଟାର ତ୍ରାମା ବେଶ ଖୁସିରେ ଦେଖିଲୁ ।

ଅମୃତସର ଓ ପାକିଷ୍ଣାନ ସୀମା -

ସେଇ ନରେମ୍ବର ୧୯୦୧ରେ ଆମେ ଶତାବୀ ଏବୁପ୍ରେସରେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଅମୃତସର ଯାଇଥିଲୁଁ । ଷେସନରେ ମାମା ଆମ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଲା । ଏକା କୋର୍ଟରେ ଚିକାଚ ଥିଲା । ବାପୁ ବା ପିଲାମାନେ ଆସିନଥୁଲେ ।

ଶତାବୀ ଏବୁପ୍ରେସ ବେଶ ଭଲ ତ୍ରେନଟିଏ । ବସିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା, ମିଳୁ ଆଦି ଗାଡ଼ିରେ ଦିଆଯାଏ । ସକାଳ ୭.୭୦ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଛାଡ଼ିଲା । ଅମ୍ବାଳା, କୁଧିଆନା, ଜଳନ୍ଦର ଦେଇ ୧.୧୪ରେ ଅମୃତସର ପହଞ୍ଚିଲା । ଆମେ ହୋଲେ ମୟୁରରେ ଆମର ଆକୋମେଡେସନ ବୁକ କଲୁଁ । ପଞ୍ଜାବୀ ଡାବାରେ ଲଞ୍ଚ ଖାଇଲୁଁ । ମାକାଇ ରୋଟି ଓ ଘୋରିଷ ଶାଗ ପଞ୍ଜାବର ପ୍ରିୟ ଖାଦ୍ୟ - ତାକୁ ଆମେ ଆନନ୍ଦରେ ଖାଇଲୁଁ ।

ଓପରାଙ୍କି ଓ୍ୟାଘା ସୀମାକୁ ଗଲୁଁ । ଅଗାରି ଓ୍ୟାଘା ପାଖାପାଖ । ପାକିଷ୍ଣାନ ଓ ଭାରତର ସୀମାକ ଅଞ୍ଚଳ । ଫ୍ଲାଗ ଟିକ୍ଟିର (ପତାକା ଅବନମନ) ଦେଖିଲୁଁ । ଦୁଇପଟରୁ ପତାକା ଅବନମନ ଦୃଶ୍ୟ ମନେ ରଖିବା କଥା । ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଦୁଇପଟର ପରିସର ପ୍ରତି ରାଗ ଓ ଘୃଣା ବେଶ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିଲା । ପାକିଷ୍ଣାନ ପଟେ ୧୦ ହଜାର ଲୋକ ଏ ଉତ୍ସବ ଦେଖୁଥିବା ବେଳେ, ଭାରତ ପଟରୁ (୩୦-୪୦) ହଜାର ଦର୍ଶକ ଥିଲେ । ଗ୍ୟାଲେରୀରେ ସମସ୍ତକ ପାଇଁ ବସିବାର ସୁବିଧା ଥିଲା ।

ଫେରିବା ବାଟରେ ଆମେ କିଛି ଉଲ୍ଲ ପୋଷାକ କିଣିଲୁଁ ଓ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପରେ ହୋଲେଲରେ ବିଶ୍ରାମ କଲୁଁ ।

ତାପର ଦିନ ସକାଳ ୯ ଟାରେ ଗୋଲଡେନ ଟେମ୍ପଲ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁଁ । ବାଟରେ ପଞ୍ଜାବୀ ପୁରୀ ଓ ଚଣା ଡାଲି ଜଳଖିଆ କଲୁଁ । ବେଶ ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁରୀ । ଗୋଲଡେନ ଟେମ୍ପଲ ଭିତରେ ବୁଲିବାକୁ ପ୍ରାୟ ୨ ଘଣ୍ଟା ଲାଗିଲା । ସେଂକ୍ରାମ ସେଂକ୍ରୋରାମ (ଗର୍ଭଷଳି) ଓ ଅକଳ ଉତ୍ସତ ଆଦି ଦେଖିଲୁଁ । ତା ପରେ ଗୋଲଡେନ ଟେମ୍ପଲରୁ ୧, କିଲୋମିଟର ଦୂର ଜାଲିଓୟାନା ବାଗ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁଁ । ଏହି ପ୍ଲାନରେ ୨୦,୦୦୦ ଲୋକ ରାତଳେ ଆଇନର ପ୍ରତିବାଦ ପାଇଁ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ ୧୯୧୯ ସାଲରେ । ଜେନେରାଲ ଡାୟାର ଏହି ନିରୀହ ଜନତା ଉପରେ ଗୁଲି ଚଳାଇବାକୁନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଅଣେବାରିଆ ପ୍ରବେଶ ପଥରେ ଏତେ ଲୋକ ବାହାରି ଯାଇ ପାରି ନ ଥିଲେ । ସେଠାରେ ଥିବା ଏକ କୁଅ ଭିତରୁ ୧୯୦ଟି ମୃତ ଦେହ ବାହାରିଥିଲା । ୨୦୦୦ ଲୋକ ବୁଲେଟ ଇନ୍କ୍ରୁଟରେ ମରିଥିଲେ । ଉଦ୍‌ଘାମ ସିଂ ଏହି ନୃଶଂଖ କାର୍ଯ୍ୟର

ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇଥିଲେ । ବ୍ରିଟିଶ କେନେରାଳ ଡାୟାରକୁ କେହିଚନ ହଜାରେ ଗୁଲିମାରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ପରେ ଏହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାକୁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ପାଶିଦଷ୍ଟ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ମହିର ଦେଖିଲୁଁ । ଗୋଲଡେହ ଟେପ୍‌ଲ ଡାଙ୍ଗାରେ ତିଆରି ।

ଲଞ୍ଚ ପରେ ସେଇ ଶତାବୀ ଏହିପ୍ରେସରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରି ଆସିଲୁଁ । ଦିଲ୍ଲୀ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ୧୧ ।

ଏହି ଭ୍ରମଣ ଆମକୁ ବେଶ ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥିଲା ।

ଏହି ଥର ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିବା ସମୟରେ ଉରର ବଡ଼ ଭଉଣୀ କୁନିନାନୀଙ୍କ ଝିଅ ରଶ୍ମିଠାରୁ ଖବର ପାଇଲୁଁ ଯେ ମୋ ଶଳା ବାବୁନି ତା ସ୍ତ୍ରୀ ରେଣୁକା ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ପୁନେ ଚାଲିଯାଇଛି । ପୁନେର କେଉଁଠାକୁ ଯାଇଛି - ତାର ଠିକଣା ଆଦି କିଛି ଜଣାନାହିଁ ।

ଉର ରାତିରେ ପମିକୁ ଫୋନ୍ କଲା - ବାବୁନି ବିଷୟରେ ଅଧିକ କିଛି ଜାଣିବାକୁ । ନନ୍ଦ ଓ ପମି ସେ ଦିନ ପୁରୀ ଯାଇଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ରାତିରେ ଚାହିଁଗଲେ । ପମି ପୁଅ ବୁବୁଲି ପାଖରୁ ଖବର ମିଳିଲା ଯେ ସେମାନେ ହୁଏତ ପ୍ରଭାତ ପାଖକୁ ଯାଇପାରିଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରଭାତ କିଛି ବର୍ଷ ଆଗରୁ ରାଜା ବରିଚାରେ ଡୋମେଷ୍ଟିକ ହେଲୁ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲା । ପରେ ସେ ପୁନା ଯାଇ ପିଲ୍ଲ ଉତ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀରେ କୌଣସି କାମ କରୁଥିବାର ସମ୍ବାଦନା ଥିଲା ବୋଲି ବୁବୁଲି କହିଥିଲା ।

ବାବୁନି ଓ ରେଣୁ କଟକ ଛାଡ଼ିବା ଆମକୁ ବିବ୍ରତ କଲା । ପରେ ମାନ୍ୟ ଶଳା କୁନିଆ ଫୋନ୍ କଲରୁ ଆଉ ଅଧିକ ଖବର ମିଳିଥିଲା । ରେଣୁ ଓ ବାବୁନାକୁ ବାବୁନିର ସାଙ୍ଗ ଜାନକୀ ଓ କିଶୋର ଦାସ କୁବନେଶ୍ୱରରେ କୋଣାର୍କ ଏହିପ୍ରେସରେ ବସାଇଛନ୍ତି । ବାବୁନୀ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କଥା ଦେଇଥିଲା ଯେ ରାଜାବଚିତା ଘରର କିଛି ଅଂଶ ଦେବ ଓ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଗୁଆ ଚଙ୍ଗା ଆଣିଥିଲା, ସେହିମାନେ ହିଁ ତା ପାଇଁ ବିପଦର କାରଣ ଥିଲେ । ରାଜାବଚିତା ଘର ଯିଏ ପାରିଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ନେଲେ । ଚଙ୍ଗା ଆଗୁଆ ଦେଇ ଯେଉଁମାନେ ଘର ଦଖଲ କରି ନ ପାରିଲେ ସେହିମାନେ ହି ଥିଲେ ତା ପାଇଁ ବିପଦ ।

ନିହାତି ଲନ୍ଦାକର ପରିଷିତି । ଏକ ସମ୍ମାନ ପରିବାରର କଳକ । ନନା ବୋଉ ନାହାନ୍ତି - କିନ୍ତୁ, ଭାଇ ଭଉଣୀ ଭିଶୋଇ ସମସ୍ତକ ପାଇଁ ଲନ୍ଦାକର ଓ ଅପମାନର ପରିଷିତି ।

ଏ ଉପାଖ୍ୟାନର ସହିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦେବାକୁ ଜଳ୍ଳା କରୁଛି । ଏ ମଧ୍ୟ ମୋ ଜୀବନର ଏକ ଅଭୁଲା ମୁଁତି ।

ଏକ ନଭେମ୍ବର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ରାମଜସ କଲେଜ କ୍ୟାମ୍ପସରେ ରବିଶାଙ୍କରଙ୍ଗର ସଭାରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ । ୫୦୦୦ ଲୋକ ଜମାଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ସଂଘା ଚରଫରୁ ଆର୍ଟ ଅଫ ଲିଭିଂ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ।

ଏହ.ରି.ଓ ହିସାବରେ ମୁ.ଏନ.ରେ ତାଙ୍କ ସଂଘାର ରେକରନିସନ ଅଛି । ତାଙ୍କର ସଂଘାର ଶାଖା - ୧୩୩ଟି ଦେଶରେ ଅଛି । ସୁଦର୍ଶନ କ୍ରୀୟାଦ୍ୱାରା ସେ ମାନସିକ ଶରୀରିକ ଶାନ୍ତି ଆଣନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ -

୧୭ ନଭେମ୍ବରରେ ଆସେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ୨୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡ଼ିଥିଲୁ ଦୀର୍ଘ ୨୦%, ମାସ ପରେ ଫେରିଲୁ ।

ମୋର ବଡ଼ କକେଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ - ଆମେ ଯାହାକୁ ବୁଡ଼ା ମା' ବୋଲି ଡାକୁଥିଲୁ ସେହିଦିନ ୨୩-୧୧-୦୧ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ଦେହତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ଏହି କକେଇଙ୍କ କଥା ମୁଁ ଲେଖାର ପ୍ରଥମାଂଶରେ ଲେଖିଛି । ବୁଡ଼ାମା'ଙ୍କର ମୁହଁୟପରେ ମୋର ପିଲାକାଳର ଗୁରୁଜନ ଯ୍ୟାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଆଉ କେହି ନ ଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ । ବଡ଼ ଶୁଭ୍ରାଙ୍କ ମୁହଁୟ ଯେମିତି ପାଳିବା କଥା ଆମେ ପାଳିଲୁ । ଦେବୁ କଳ୍ୟାଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ୧୨ ଦିନ ପାଳିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲୁ । ପରେ ୧୦ ଦିନ କ୍ରୀୟାରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଉଚ୍ଚ ଓ ମୁଁ ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବାଚରୁ କିଛି ପନିପରିବା ମଧ୍ୟ କଣି ନେଉଥିଲୁ । ଉଚ୍ଚ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରସଗୋଲା ମେଇଥିଲା । ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାରେ ଯୋଗଦାନ କରି ଆମେ ୧୨ ଦିନ ଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଏଠାରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଆମର ବଡ଼ କକେଇ ବା ତାଙ୍କ ପରିବାରର କୌଣସି ଲୋକ ମୋ ବାପାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧି କ୍ରିୟାରେ ଯୋଗଦାନ କରିନଥିଲେ । ଏ ପୁଷ୍ଟକର ପ୍ରଥମାଂଶରେ ସେ ବିବରଣୀ ଲେଖାଯାଇଛି ।

● ● ●

ହିମାଳୟର ସ୍ମୃତି

ଭାରତର ଉଚ୍ଚର ସୀମାରେ ପ୍ରାଚୀର ସଦୃଶ ଅବସ୍ଥିତ ପୃଥିବୀର ଉଚ୍ଚତମୀ ପର୍ବତମାଳା ହିମାଳୟର ଦୃଶ୍ୟ ମୋତେ ସବୁ ଦିନେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥାସିଛି । ଜଗତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ ହିମାଳୟର ବିଶାଳତା ଆଗରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ କେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ତାହା ସଂକ୍ଷତାବେ ଅନୁଭବ କରିଛୁଏ । ବରପାବୃତ ଉଚ୍ଚତମୀ ଶୃଙ୍ଗଆଦି, ଗରୀର ଉପତ୍ୟକା, ପାହାଡ଼ିଆ ନଦୀର ପ୍ରଖର ଶ୍ରୋତ ମନରେ ଭୟ ଓ ଅଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଦେଓଦାରୁ, ଫର୍ଶ, ଓକ ଓ ପାଇନ ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷଦାକାର ବୃକ୍ଷରେ ଭରପୁର ଜଙ୍ଗଲର ସବୁଜିମାରେ ଜଗତଙ୍କ ବିରାଟ ସୃଷ୍ଟି ଆଗରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବାର ଆନନ୍ଦରେ ପ୍ରାଣର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆସିବାର ଅନୁଭୂତି ମିଳେ ।

ହିମାଳୟ ଦର୍ଶନ ମୋ ଜୀବନରେ ଏଯାକେ ପାଞ୍ଚଥର ପାଇଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ହେଲାଣି । ତଥାପି ହିମାଳୟ ଦର୍ଶନର କ୍ଷୁଧା ମୋ ମନରୁ ମେଣ୍ଠି ନାହିଁ । ସିନ୍ହ ଭାଇନା, ବଡ଼ନାନୀ, ଶ୍ରୀକର ଭାଇନା କୁନିନାନୀ ଓ ମାଉସୀ (ଶ୍ରୀକର ଭାଇନାଙ୍କ ବୋଉ)ଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଓ ଉର ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ କେଦାର ନାଥ ଓ ବଦ୍ରିନାଥ ଯାଇଥିଲୁ । ଧର୍ମଯୋଗ କୁରିଷ୍ଟ ନିଗମ ଆନୁକୂଳ୍ୟରେ ଆମେ ରକ୍ଷିକେଶ, ଦେବପ୍ରୟାଗ, ବୁଦ୍ଧପ୍ରୟାଗ, ଉତ୍ତରକାଶୀ, ଯୋଶୀମଠ ଆଦି ଭମଣକରି ପ୍ରଥମେ କେଦାରନାଥ ଓ ପରେ ବଦ୍ରିନାଥ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲୁ । ବରଫ ତରଳ ପାହାଡ଼ର କିଛି ଅଂଶ ତଳକୁ ଧସିଆସି ରାତ୍ରା ବନ୍ଦ କରିବା, ଜନ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରିବାର ବିଜିଷ୍ଟିକା ମଧ୍ୟ ଆମେ ସେ ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲୁ ।

ତାପରେ ପୁଣି ହିମାଳୟ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମୋ ପାଇଁ ଆସିଲା ୧୯୯୪ ମସିହା ମେ ମାସରେ - ଝିଅ ଜୋଇଁଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ । ଉର ସହିତ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସି ଝିଅ ମାମା, ଜୋଇଁ ବାପୁଙ୍କ ଦୁଇନାତୁଣୀ ଦୀପା ଓ ଶିବାନୀଙ୍କ ସହିତ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଜାମୁ ତାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଆସିଲୁ । ସେଠାରୁ ଟେଲିଫୋନେ କଟରାକୁ ଆସି,

କରଚାରୁ ବୈଷ୍ଣଦେବୀ ଦର୍ଶନରେ ବାହାରିଥିଲୁ । କରଚାରୁ ବୈଷ୍ଣଦେବୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାହାଡ଼ରେ ଜଳି ଚାଲି ଗଲୁ - ୯ ବର୍ଷର ଉଥ ଦୀପା ମଧ୍ୟ ଜଳି ଚାଲି ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ପାହାଡ଼ ଉଠି ପାରିଥିଲା । ବୈଷ୍ଣଦେବୀ ଦର୍ଶନର ଯେଉଁ ସ୍ମୃତି ମୋ ମନକୁ ଆସୁଛି - ତାର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ହେଉଛି ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କର ସହାବସ୍ଥାନର ଆଦର୍ଶ । ହିନ୍ଦୁଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପଦାୟ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଏକ ଆଦର୍ଶ ସହାବସ୍ଥାନ କାଶ୍ମୀରରେ । ଆତଙ୍କବାଦୀମାନେ ଏ ସହାବସ୍ଥାନ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିବା ଅବସ୍ଥା ଏବେ ମନରେ ଦୁଃଖ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।

ତାପରେ ପୁଣି ଉଥ ଜୋଇଁଙ୍କ ନିମନ୍ତଣରେ ୧ ୯ ୯୭ ମସିହାରେ ଜୁବ ମାସରେ ନୈନିତାଳ ଆସି, ସେଠାରୁ ୧୨ କି.ମି. ଦୂର କିଲିବାରୀ ନାମକ ଏକ ପାହାଡ଼ିଆ ଗାଁରେ ଏକ ତ୍ରୁମଣ କାରୀଙ୍କ ଶିବିରରେ ଚେଷ୍ଟ ଉଚରେ ୫ ଦିନ କାରିଥିଲୁ । ଶ୍ରୀକର ଭାଇନା, କୁନ୍ତିନାନୀଙ୍କ ସହିତ ଉଚ, ମୁଁ ମାମା ବାପୁ ଦୀପା ଶିବାନୀ ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ଥିଲେ । ଉଚର ପ୍ରଦେଶ ଚୁରିଷ ନିଶମ ଅନୁକୂଳ୍ୟରେ ଉଥ ମାମା ଏ ତ୍ରୁମଣର ବଯୋବସ୍ତ୍ର କରିଥିଲା । କ୍ୟାମ୍ପରୁ ଚାଲି ଚାଲି ବସୁତ ପାହାଡ଼ିଆ ଗାଁ, ଛୋଟ ଛୋଟ ପାହାଡ଼ ଜାତ୍ୟାଦି ବୁଲି ଦେଖିଥିଲୁ । ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷମ ସାଇକେଲର ମଧ୍ୟ ବଯୋବସ୍ତ୍ର ଥିଲା । ହିମାଳୟର ନଯାଦେବୀର ବରପାବୃତ ଶୃଙ୍ଗର ଦୃଶ୍ୟ କିଲିବାରିରୁ ଭଲ ଭାବରେ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରିୟ ମଧ୍ୟ ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିଲି । ସେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରିୟ ମଧ୍ୟ ଡାକ୍ତର ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ମାସରେ ଥରେ ଆସିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ । ମନେ ମନେ ଭାବିଥିଲି - ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଡାକ୍ତର ନ ରହିବା ସମସ୍ୟା ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାରେ କାହିଁକି ଆମ ଦେଶରେ ସବୁପାନରେ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁବାକୁ ମିଳୁଛି ।

ତା ପରେ ପୁଣି ଉଥ ଜୋଇଁଙ୍କ ନିମନ୍ତଣରେ ଗ୍ରୀବ୍ର ଗଢ଼ରେ ଶୈଳ ନିବାସ ହିସାବରେ ପରିଗଣିତ ସିମିଲା, ଚେଲ, ନରକଷା ଆଦି ଘାନ ବୁଲି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଉଚ ଓ ମୋ ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । ପୁଣି ପାହାଡ଼ି ଗାଁ ଓ ପାହାଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ସହ ମିଶିବାର ସୁଯୋଗ ଆସିଥିଲା । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କୁଷ ନିରାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପାହାଡ଼ି ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ବେଶ ଭଲ ଭାବରେ ଚାଲୁଥିଲା ।

୧୯୯୯ ମସିହା ଜୁନ ମାସରେ ଉର ସହିତ ଶିବାନନ୍ଦ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସି ସେଠାରେ ଏ ଦିନ ରହିବାର ସୁଯୋଗ ଆମ ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । ସ୍ଵାମୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟାନନ୍ଦ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶାର ବଳାଙ୍ଗିର ଲୋକ । ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିବାନନ୍ଦ ଆଶ୍ରମର ଉତ୍ତରଖଣ୍ଡାନାର ସବୁଅଂଶ ଦେଖିଥିଲି । ଉତ୍ତରଖଣ୍ଡାନାର ଓ.ପି.ଡି., ଓଡ଼ି, ଓ.ଟି. ଉତ୍ତ୍ୟାଦି ବେଶ ଉନ୍ନର ମାନର । ସେଠାରେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବା ହିସାବରେ କାମ କରିବାର ଆଗ୍ରହ ଆସିଥିଲା ।

ଉର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ରମର ଲାଇଟ୍ରେଗୀରେ କାମ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିପାରେ ବୋଲି ସ୍ଵାମୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟାନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଆମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍ଠା କରି ପାରିନଥିଲୁ । ପରେ ଜଣାଇବୁ ବୋଲି କହିଥିଲୁ ।

ଗଜାନଦୀର ସ୍ଵର୍ଗ ତଳ ଓ ମୃଦୁ ପ୍ରୋତ । ରାମ ଝୁଲା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଝୁଲା ଆଦି ପୋଲ ଆମକୁ ବେଶ ରମଣୀୟ ଲାଗିଥିଲା । ତିନିଦିନ ପରେ ସରଦାର ଦେଇ ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିଆସିଥିଲୁ ।

ରାଣୀଖେତ ଓ ନୈନତାଳ -

ନବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟର ଦୁଇଟି ମନୋରମ ଶାନ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମୋ ପାଇଁ ୨୦୦୪ ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ଆସିଥିଲା । ପୁଅ ବୋହୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ରହନ୍ତି । ତାଙ୍କର କର୍ମ ସଂସାନ ସେହି ଦିଲ୍ଲୀରେ । ହୋଲି ଛୁଟିରେ ଦିଲ୍ଲୀର କର୍ମମଧ୍ୟ ଜୀବନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ସେମାନେ ୪ ଦିନ ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ବାହାରକୁ ଯାଇ ଛୁଟା କଟେଇବାକୁ ଛିର କଲେ । ୨୦୦୩ ଅକ୍ଟୋବର ୨୩ ତାରିଖରେ ସ୍ବୀକର ବିଷ୍ଣୁଗ ପରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏକୁଚିଆ ରହି ଆସୁଛି । ମୋର ମଧ୍ୟ ମାନସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁଅ ବୋହୁ ମୋତେ ଅନୁଗୋଧ କଲେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯିବାକୁ । ସେମାନଙ୍କର ଦେଖିବା ଶାନ ଥିଲା ରାଣୀଖେତ ଓ ନୈନତାଳ । ପୁଣି ହିମାଳୟର ଆକର୍ଷଣ । ଯେଉଁ ହିମାଳୟକୁ ସବୁଥର ଉର ସହିତ ଯାଇ ମୁଁ ଉପଗୋଗ କରୁଥିଲି, ଏଥର ଏକୁଚିଆ ଯିବାକୁ ମନରେ ଦୃଢ଼ ଉପୁଜିଲା । ଯିବି ନ ଯିବି ଦୃଢ଼ ଭିତରେ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ କରି ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସି ପୁଅ ବୋହୁ ଓ ୨ ନାଟିଙ୍କ ସହ ରାଣୀଖେତ ଓ ନୈନତାଳ ଯିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ।

ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଘାଜିଆବାଦ, ମୋରାଦାବାଦ, ହାଓଲାଓଡ଼ିନି, ଖରଚନା ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ ଆମ ଗାତି ରାଣୀଖେତରେ ଓପରତଳି ଛଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ

ସକାଳ ଗାରେ ବାହାରିଥିଲୁ । ଦିଲ୍ଲୀରୁ ରାଣୀଖେତ ନୈନିତାଳ ଦେଇ ଗଲେ ୩୮ ୧ କି.ମି. । ଆମେ ଗଲାବେଳେ ନୈନିତାଳ ଦେଇ ନ ଯାଇ ରାଣୀଖେତରୁ ନୈନିତାଳ ଦେଇ ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିଥିଲୁ । ରାଣୀଖେତରୁ ନୈନିତାଳ ୩୦ କି.ମି. । ରାଣୀଖେତ ପହଞ୍ଚବା ଆଗରୁ ପାହାଡ଼ିଆଅଞ୍ଚଳର ଘାଟି ରାସ୍ତା, ରାସ୍ତା ଦୁଇପଟେ ଥିବା ସରଳ ଲମ୍ବାଇଆ ଓ ମୋଟା ପାଇନ ଗଛର ଜଙ୍ଗଳ, ଜଙ୍ଗଳର ସବୁଜିମା ଓ ତା ଭିତରେ ବିଭିନ୍ନ ଜଙ୍ଗର ପାହାଡ଼ିଆ ଫୁଲ, ପ୍ରକୃତିର ଘୋର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଏକ ନିମ୍ନାଷ୍ଟଣ ପରି ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ପାଇନଗଛର ଛୁଅପରି କ୍ଷୀଣକାଯ ଲମ୍ବ ପତ୍ର ପବନରେ ସଙ୍ଗୀତର ଲହର ସୁଣ୍ଠ କରୁଥିବାର ମନେ ହେଉଥିଲା । ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ସହରର ନିର୍ମଳତା, କୋଳାହଳର ଅନୁପର୍ଦ୍ଦିତ ମନକୁ ଏକ ନୈସ୍ଵର୍ଗୀକ ଆନନ୍ଦରେ ଭରପୂର କରିଥିଲା ।

କୁମାୟୁନ ରେଜିମେଣ୍ଟର ହେଡ଼ କ୍ରାର୍ଟର ରାଣୀଖେତ । ୧୮୭୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟରେ ବ୍ରିଟିଶମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିମାଳୟ ଭିତରେ ରାଣୀଖେତର ଆବିଷ୍କାର ଓ ସେହି ବ୍ରିଟିଶମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିର୍ମିତ ହେଇଥିଲା । ରାଣୀଖେତ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ପତନ ୦୧ରୁ ୨୦୦୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ । ଏଠାରେ ଏପ୍ରିଲମାସରେ ବେଶ ଥଣ୍ଡା ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା – ଶୀତଳୁଗାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ସେଠାକାର ଡ୍ରେଷ୍ଟ ଭିତ୍ର ହୋଟେଲରେ ଆମେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲୁ । ହୋଟେଲ ବ୍ରିଟିଶମାନଙ୍କ ସମୟରୁ ତିଆରି । ସେଥିରେ ଗାଧୁଆଘର, ତଳ ଚଟାଣରେ ମାର୍ବଳ ଯୋଗୁଁ ମୁନ୍ତରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲେ ସୁନ୍ଦା କବାଟ ଝରକା ଲତ୍ୟାଦି ହୋଟେଲର ପ୍ରାଣନତାକୁ ସନ୍ତ୍ଵନ୍ତ କରୁଥିଲା ।

କୁମାୟୁନ ରେଜିମେଣ୍ଟର ସବୁଜ ହୁଲଦିଆ ଗେରରେ ପଶି ରେଜିମେଣ୍ଟ ଭିତରେ ରାଣୀଖେତ ବଜାରକୁ ଗଲୁ । ବଜାର ମଧ୍ୟ ଏକ ପାହାଡ଼ିଆ ଗଡ଼ାଣିଆ ରାସ୍ତାର ଦୁଇପଟରେ । ଉପର ଅଂଶ ଓ ତଳ ଅଂଶ ଭିତରେ ଉଚ୍ଚତାର ତପାତ ୩୦୦୦ ଫୁଟ । ଉପର ଅଂଶ ୮୦୦୦ ଫୁଟ ହେଲେ ତଳ ଅଂଶ ୫୦୦୦ ଫୁଟ ହେବ ।

ରାଣୀଖେତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ଜିନିଷ ଭିତରେ କିଛି ଉଲେନ ଜିନିଷ ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ । କୁମାୟୁନ ରେଜିମେଣ୍ଟର ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ବିଧବା ହେଉଥିବା ଯବାନଙ୍କ ପହାମାନେ ଅଷ୍ଟିଲିଆରୁ ଆସୁଥିବା ମେରିନୋ ଉଲରେ ଏଠାକାର ଏକ ପାଞ୍ଚାର ଲୁମରେ ଗରମ ପୋଷାକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା କଥା ଶୁଣିଲି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏଠାକାର ଯୁବକ ସମ୍ବାଦ ଜଳ ତିଜାଇବର କାଠେଶୋକା କାମରେ ଘର କରଣା ଜିନିଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବାର ଶୁଣିଲୁ । ନିର୍ମାମାନୁସାରେ କଟାଯାଇଥିବା ପାଇଦି, ଦେବଦାରୁ ଓ ସୁରେଇ ପ୍ରତ୍ଯେତି କାଠରେ ଏହା ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ।

ହିମାଳୟର ବିଭିନ୍ନ ଶୁଣ୍ଡ ଏଠାରୁ ଦେଖାଯାଏ । ତା ଭିତରେ ବରପାକୃତ ନନ୍ଦାଦେବୀ ଶୁଣ୍ଡ ଅନ୍ୟତମା । ଭାଗିରଥୀ, ହ୍ରିଶୁଳ ଓ ନିଳକଷ ଶୁଣ୍ଡର ବରପାକୃତ ଯୌନ୍ୟ ବେଶ ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଝୁଲାଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ବହୁତ ଘଣ୍ଟା ଝୁଲାହେବାର ଦେଖାଇଲୁ । ଘଣ୍ଟାଶର ମନ୍ଦିର ପାଖ ଆଖରେ ବେଶ ଶୁଣାଯାଏ ।

ରାଣିଖେତରେ ଝୁଲାଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଓ ରାମ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ଆମେ ଦେଖାଇଲୁ । ନାନାଦି ବର୍ଗିତା ଭିତରେ ଅବସ୍ଥିତ ଚୌବାଟିଆ ମଧ୍ୟ ରାଣିଖେତ ରହଣି ଭିତରେ ଆମେ ଦେଖାଇଲୁ । ଉପର ଦୁଇଟି କୁମାୟୁନ ରେଜିମେଣ୍ଟ ଓ ଚୌବାଟିଆ ରାଣିଖେତର ମଧ୍ୟ ଛାନରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଫଳ ବର୍ଗିତା ମଧ୍ୟ ଆମେ ଚୌବାଟିଆରେ ଦେଖାଇଲୁ । ତାହା ସେଉ ଗଛରେ ଉରପୁର - ବସନ୍ତ ସମୟ ଯୋଗୁଁ ଗଛରୁ ସବୁପତ୍ର ଝଡ଼ିଯାଇ ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ ଲଞ୍ଚ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କ ଉପାତ୍କୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ବର୍ଗିତାରେ ବିବୁଦ୍ଧ ବାଢ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । ଏବେ ଫଳ ନ ଥିବାରୁ ବାଢ଼ରେ ବିବୁଦ୍ଧ ଚାର୍ଜ କରାଯାଇନାହିଁ ।

ରାଣୀଖେତ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ପାହାଡ଼ି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ନିବାସ ନୁହେଁ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରରରେ ପାହାଡ଼ର ଉପରଥିଶ ଅତ୍ୟେକ ସୁନ୍ଦର ଜଣାପଦୁଥିଲା । ଅଷ୍ଟଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାହାଡ଼ ତଳକୁ ଖସିଯିବାର ଦୃଶ୍ୟ ମନ ଭିତରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଜି ରହିଯିବ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ପାହାଡ଼ ଝର, ନିର୍ମଳପାଣି, କେତେକ ଶୁଷ୍କଲାଙ୍ଘର, ସୁନ୍ଦର ଉପତ୍ୟକା ଆଦି ଦେଖି ମନ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଯିବ । ଭାଗତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ଜବାହାରଳୀ ନେହୁରୁ ଥରେ କହିବାର ଶୁଣିଛି - “ଆମ ଦେଶରେ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ଲୋକେ ବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ହିମାଳୟ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆସିଲେ ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ପାହାଡ଼ିଆ ଜଜଳ ଫୁଲ, ନିର୍ମଳ ବାୟୁ ସେବନ କରି ନିଜର ଶରୀର, ମନ ଓ ଆମ୍ବାର ଶାନ୍ତି ସାଧନ କରିପାରନ୍ତେ ।” ୧୩୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ନରମେବ ଟେମ୍ପୁଲ ନାମକ ଜଣେ ଇଂରାଜ ରାଣୀଖେତରେ ତାଙ୍କର ପାର୍ମ ଘର ତୋଳିଥିଲେ ଯାହାର ନାମ ଥିଲା ହଲ ପାର୍ମ । ସେହି ଅଞ୍ଚଳଟି ଏବେ ରାଣିଖେତ ସିଟି ସେଷର ।

ରାଣୀଖେତ ଯିବା ବାଟରେ ଆମେ ଉରରାଞ୍ଚଳର ଦୁଇଟି ହ୍ରଦ ଦେଖାଇଲୁ । ସେ ସବୁ ହ୍ରଦକୁ ଛିପିରେ ତାଳାବ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମଟି ଦେଖାଇ ଭୀମତାଳ । ଭୀମତାଳ

ଏକ ବଡ଼ ସହର । ଭୀମତାଳ ନୈନିତାଳ ଅଞ୍ଚଳର ବଡ଼ ତାଲାବ ବା ହ୍ରଦ । ଏହାର ଲମ୍ବା ପ୍ରାୟ ୨ କି.ମି. ଓ ଓସାର ପ୍ରାୟ ୧ କି.ମି. - ବଡ଼ ହ୍ରଦ ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ସେଥିରେ ନୌକା ଭ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ । ହ୍ରଦ ମଣ୍ଡିରେ ଏକ ଦୀପ ଥିଲା ।

ଦୀପରେ ଏକ ରେଣ୍ଡୁଗାଣ୍ଡ ଥିବାର ଶୁଣିଲୁଁ । ଆମେ ସେ ଦୀପକୁ ଯାଇନଥିଲୁଁ । ହ୍ରଦକୂଳରୁ ଚାରିପଟେଥିବା ଉଛ ପାର୍ବତ୍ୟ ଶୃଙ୍ଗ ଓ ମଧ୍ୟର ଏକ ଜଳ ଭାଗର ଘୋର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରି ଅନ୍ୟ ହ୍ରଦ ସାତ ତାଳ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁଁ । ସାତଟି ହ୍ରଦର ପାଖାପାଖୁ ଅବସ୍ଥାନ ଯୋଗୁଁ ତାକୁ ସାତ ତାଳ କୁହାଯାଏ । ସେଥିରୁ ୨ଟି ହ୍ରଦ ଶୁଷ୍କଗଳାଣି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁଁ । ଏଠାରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନଶୀରେ ମାଛଧରା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଥିଲା । ୪୦୦ ଗ୍ରାମରୁ କମ୍ ଓଜନର ମାଛ ଧରିଲେ ସେ ମାଛକୁ ପୁଣି ହ୍ରଦରେ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ବନଶୀ ଖତାରେ ମାଛ ଧରିବା ସୌର୍ତ୍ତ ଭୀମତାଳ ଓ ସାତାଳରେ ପ୍ରତିକିତ ।

ନୈନିତାଳ ରାଣୀଖେତରୁ ୨୦ କି.ମି. - ଆମକୁ ୨୭ ତାରିଖ ସବାଳେ ନୈନିତାଳ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହି ଦୂରଦୂର ଆମେ ୧୦%, ଘଣ୍ଟାରେ ପୂରଣ କରି ପାରିଥିଲୁଁ । ସେହି ସର୍ବଳ ପାହାଡ଼ିଆ ରାଷ୍ଟ୍ରା, ଦୁଇପଟେ ପାଇନ ଜଙ୍ଗଳ ଭିତର ଦେଇ ଆସିବା ବେଶ ଆନନ୍ଦପାଇୟକ ହେଲା । ନୈନିତାଳ ହ୍ରଦ କୂଳର ଅଳକା ହୋଗେଲରେ ଆମେ ଅବସ୍ଥାନ କଲୁଁ । ପହଞ୍ଚବା ପରେ ପରେ ଆମେ ନୈନିତାଳ ହ୍ରଦରେ ନୌକାରେ ବୁଲିବାକୁ ୨ଟି ଆହୁଲା ଯୁକ୍ତ ନୌକା ଭଡ଼ାରେ ଠିକ କଲୁଁ । ଡଙ୍ଗାବାଲାଙ୍କ ପାଖରେ ଦର ମୁଲେଇବା କିଛି ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଆମେ ଯଦିଓ ଭାବିଲୁ ଆମେ ମୁଲାମୁଲି ଲାଭଜନକ ହୋଇଛି ପରେ ବୁଝିଲୁ ଡଙ୍ଗା ବାଲା ଆମକୁ ବେଶ ୧୦କି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ହ୍ରଦର ଚଉହଦିର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୪୦%, କି.ମି. । ଚାରିପଟେ ଡଙ୍ଗାରେ ବୁଲିବାକୁ ପ୍ରାୟ ୪୫ ମିନିଟ୍ ଲାଗେ । ହ୍ରଦର ଗରୀରତା ୧୨୦ ମୁଟ । ଡଙ୍ଗାବାଲାର ଘର ଆଲମୋରାରେ । ଡଙ୍ଗାଚଳାଇ ସେ ଜାବିକା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ସ୍ବୀ ପିଲା ସହ ବର୍ଷମାନ ନୈନିତାଳରେ ବାସ କରୁଛି । ତା ନାମ ସୁନୀଲ ।

ନୈନିତାଳରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ଜିନିଷ କଣ ପଚାରିବାରୁ ତାର ଉତ୍ତର ଥିଲା ବିଭିନ୍ନ ଆକାର ପ୍ରକାରର ମହମବତୀ ଏଠାରେ ତିଆରି ହୁଏ । ପରଦିନ ଆମେ ନୈନିତାଳ ବଜାଗରୁ କିଛି ମହମବତୀ କିଣିଥିଲୁଁ । ନିଜ ପାଇଁ ଓ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ନୈନିତାଳର ଉପହାର ଦେବାକୁ ।

ଉଭରାଷ୍ଟ ରାଜ୍ୟ ନୁଆକରି ଗଠିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସୁନୀଲର କଣ ଜାଭାଷତି - ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭରରେ ସୁନୀଲ କହିଲା ଆମ ପାଇଁ ଏ ରାଜ୍ୟଗଠନର ଅର୍ଥ କିଛି ନାହିଁ । ଆମେ ଆଗରୁ ଯେମିତି ପରିଶ୍ରମ କରି ପେଟ ପୋଷ୍ଟୁଥିଲୁ ଏବେ ବି ସେମିତି ଚାଲିଛି । ସୁନୀଲର ରାଜନୈତିକ ଜ୍ଞାନ କିଛି କମ୍ ନ ଥିଲା । ନାରାୟଣ ବର ତିଆରି ଉଭରାଷ୍ଟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ସେ ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିବୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଲାଗିଛନ୍ତି ତା ମଧ୍ୟ ସେ ଜାଣ । ତେରାଉୟବରେ ଉଭରାଷ୍ଟର ସଦର ମହକୁମା ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଉଭରାଷ୍ଟର ହାଇକୋର୍ ନୈନିତାଳରେ ଅଛି ତା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଜଣା । ଆମେ ଯେଉଁ ଡଙ୍ଗାରେ ଥିଲୁ ସେଥିରେ ପ୍ଲାନୀୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ଏକ ମୃଦୁପାମୀୟର ବିଜ୍ଞାପନ ଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଡଙ୍ଗାରେ ମଧ୍ୟ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଖିଲୁ । ପରେ ସୁନୀଲ ପାଖରୁ ଜାଣିଲୁ ଯେ ଡଙ୍ଗାର ମାଲିକ ଅନ୍ୟ ଲୋକ - ସେମାନେ ଯାହା ଡଙ୍ଗା ଚାଲନା କରୁଛନ୍ତି । ଯାହା ରୋଜଗାର ହୁଏ ଅଧା ଚାଲକର ଓ ଅଧା ମାଲିକର ।

ନୈନିତାଳ ହ୍ରଦକୁ ହିମାଳ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ପାର୍ବତ୍ୟ ଶିଖର ଓ ଛୋଟ ପର୍ବତ ହ୍ରଦକୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଥିବାର ଦେଖିଲୁ - ବେଶ ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ । କେତେକ ପର୍ବତ ସବୁଜ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ କେତେକ ପର୍ବତରେ ଗଛ ଆଦୌ ନ ଥିବା ପରି ଜଣାପଡ଼ିଲା । ହ୍ରଦ କୂଳକୁ ଲାଗି ରାତ୍ରା । ଅନ୍ୟପଟେ ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ବଡ଼ ବଡ଼ ଘର - ବିରିନ ଉଚ୍ଚତାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଦେଖିବାକୁ ଦୃଶ୍ୟ ଅତି ସୁନ୍ଦର । ଗାତିରେ ଆକୁଥ ଯୋଗୁ ଏ ଦୃଶ୍ୟମଧ୍ୟ ଅତି ଚମକାର ଦିଶୁଥିଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନୈନା ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁଁ । ଦେବୀଙ୍କ ଆଗତିରେ ଯୋଗ ଦେଲୁ । ନୈନାଦେବୀ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁର୍ଗା । ପରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିବା ରାତ୍ରାରେ ରାତିଭୋଜନ ଅନ୍ୟ ଏକ ହୋଟେଲରେ ଶେଷ କରିଥିଲୁ । ନୈନିତାଳ ଶିବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ‘ସତୀ’ଙ୍କ ନାମ ସହିତ ଜାହିତ । ଦକ୍ଷ ଯଜ୍ଞ ପରେ ଶିବସତୀଙ୍କ ଶବଧରି ଦେଶସାରା ବୁଲିଥିଲେ । ସତୀଙ୍କ ଶରୀର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ଲାନରେ ପଡ଼ି ତାହା ହିତୁମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥୟକ ହେଲା । ସତୀଙ୍କ (ନୈନା) ନୟନ ନୈନିତାଳରେ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ଅଛ କିଛି କିଣା କିଣି କରି ନୈନିତାଳର ଗୋପ ଫ୍ରେଣ୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁଁ । ମୁଁ ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ନୈନିତାଳ ଆସିଥିଲି - ସେତେବେଳେ ଏଠାରେ ଗୋପଫ୍ରେଣ ଥିଲା । ଭ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଏବେ ଗୋପଭାଣ୍ୟ

ତିଆରି କରାଯାଇଛି । ଗୋପତ୍ୟରେ ଦୁଇଟି କୋଚ ଯିବା ଆସିବା କରେ । ଚିକାଟ
କଣିବା ପରେ କେଉଁ ଟ୍ରିପରେ ତୁମେ ଯିବ ତାହା ନମ୍ବର ଆକାରରେ ମିଳେ । ସେଠାରେ
ଅପେକ୍ଷା କରିବା ସମୟ ପ୍ରାୟ ୧୦%, ଘଣ୍ଟା । ଗୋପତ୍ୟରେ ଆମେ ଏକ ପାହାଡ଼
ଶୀର୍ଷ ଦେଶକୁ ଗଲୁଁ - ସେଠାରୁ ନୈନିତାଳର ଦୃଶ୍ୟ ଉପରୁ ଦେଖି ବେଶୀ ଖୁସି
ହେଲୁଁ ।

ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଟିଏ କାଟିଲୁଁ । ଭ୍ରମଣକାରୀଙ୍କୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ
ଉପର ପାହାଡ଼ରେ ଯୋଡ଼ା ଚଢା, ବନ୍ଧୁକ ଖେଳ, ବିଚିନ୍ତି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଗେମ୍ ଓ ନୈନିତାଳର
ତିଆରି ଜିନିଷର ଷଳ, ତା ଜଳଖୁଆ ଦୋକାନ ଭତ୍ୟାଦି ଅଛି । ଫଟୋଗ୍ରାଫରମାନେ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପୋକାକ ପିନ୍ହାଇ ଫଟୋ ଉଠାନ୍ତି ଓ ତାହା ମଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ
ପାଇଁ ଏକ ମନେ ରଖିବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ।

ଏଠାରେ ଉପରାଞ୍ଚଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିହାଦେବୀ ତା ବିକ୍ରୀ ହେଉଥିଲା । ସେଥରୁ
.କିଛି ତା କଣି ଆମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁଁ ।

ବାଟରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଜୋଜନ ସାରି ଦିଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରାୟ ରାତି ୧୦ ଘଟିକାରେ
ପହଞ୍ଚିଲୁଁ ।

● ● ●

ଆମେରିକା ଡାଏରୀ

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଷ୍ଟଷ୍ଠ ଦଶକରେ ପ୍ରାୟ ୭ ବର୍ଷ କାଳ ଆମେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲୁ । ସେ ସମୟରେ ଯୁଗୋପର ଫ୍ରାନ୍ସ, ଇଟାଲୀ, ସୁତ୍ରଜଗଳେଣ୍ଟ ଓ ଜର୍ମାନୀ ଆଦି ଦେଶ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ସାରା ପୃଥିବୀରେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରିଗରୀ କୌଶଳରେ ଶର୍ଷସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଆମେରିକା ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଆମକୁ ମିଳିନଥିଲା । ଆମେରିକାରେ ରହୁଥିବା ଉଚ୍ଚର ସାନ ଭରଣୀ ନର୍ମଳା (ଚୁନି)ର ବଡ଼ ପୁଅ ଆତ୍ରେୟ (ଆତ୍ରୁ)ର ବିବାହ ୧୦୦୭ ଜୁନ ମାସରେ ହେବାର ଛିର କରାଯାଇଥିଲା । ଚୁନିର ନିମନ୍ତଣ ଥିଲା - ଉଚ୍ଚ ଓ ମୁଁ ଏ ବାହାଘରରେ ନିର୍ମଳ ଯୋଗଦେବୁ - ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ ଆମେରିକାରେ ବୁଲାବୁଲି କରିବାର ସବୁ ସୁବିଧା ସେ ଆମ ପାଇଁ କରିଦେଇପାରିବ । ଏ ନିମନ୍ତଣକୁ ଆମେ ଅତି ଆସ୍ରମ୍ଭ ସହକାରେ ଗ୍ରହଣ କଲୁ ।

ଆମର ପୁରୁଣା ପାସପୋର୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଆଉ ନ ଥିଲା । ହୁଆ କରି ପାସପୋର୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକା ଯିବୁ ଆମେ ମନେ ମନେ ଠିକ କଲୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାନାଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତି ଓ ଫେରିବା ବାଟରେ ଆମର ପୂର୍ବସ୍ଥାନ ଲଣ୍ଠନରେ ଆମେ ରହିଥିବା ସବୁ ଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହେଲେ ଦେଖନ୍ତି । ସେ ପାଇଁ ହୁଆ ପାସପୋର୍ଟ ସହିତ ଆମେରିକା, କାନାଡ଼ା ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ ପାଇଁ ଭିପାମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ଯେକଙ୍କ କଲୁ ।

ଜୁନ ୧୭ ତାରିଖ ୧୦୦୭ରେ ଆମର ଆମେରିକା ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଉଚ୍ଚର ୨ୟ ଭାର ନିଟ୍ୟାନନ୍ଦ (ତୁଳ), ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ନାହାର ଓ ସେମାନଙ୍କର ୨ୟ ଝିଅ ସୁନୀତାଙ୍କ ସହିତ ଉଚ୍ଚ, ମୁଁ ଓ ଉଚ୍ଚର ୨ୟ ନାନୀ (ସୁବାସିନୀ) କୁନିନାନୀ ଏହିତି ଆମେ ଛ ଜଣ ଏକତ୍ର ଆମେରିକା ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ତୁଳ ଓ ତା' ପରିବାର ଡିଶା ବୁଲିବାକୁ ଆମେରିକାରୁ ଆସିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଫେରନ୍ତା ଯାତ୍ରାରେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଲୁ । ତୁଳ ତା' ପରିବାର ସହିତ ବହୁତ ଦିନରୁ ଆମେରିକାରେ ଅଛି - ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ମାସାତ୍ରସେରର ହୃଦୟରେ ହୃଦୟରେ ସେ ରହେ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ହସକିନ୍ତର୍ବ ଯିବାର ଛିର ହୋଇଥିଲା ।

ମାମା, ବାସ୍ତ୍ଵ, ଦେବୁ, କଲ୍ୟାଣୀ ଓ କୁନ୍ତବାପା ଆଦି ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ବିଦ୍ୟାୟକଳାନ ଦେଖା କରିବାକୁ ଏଯାରପୋର୍ଟ ଆସିଥିଲେ । ରାତି ୧୦ଟାରେ ସେମାନେ ଫେରିଗଲେ । ଚେକକର, ଜମିଗ୍ରେସନ ଓ ସିକ୍ରିଟି ଆଦି କାମ ଶେଷକରି ଆମେମାନେ ଉଡ଼ାଇହାଜ ଭିତରକୁ ଆସିଲୁ । ସକାଳ - ୨-୪୫ରେ ବି.୧. ୧୪୨ ଘେନ ଆମକୁ ନେଇ ଲଣ୍ଠନ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲା । ଉଡ଼ାଇହାଜ ଭିତରେ ଶୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଛାନୀୟ ସମୟ ସକାଳ ୭.୩୦ରେ ଆମେ ଲଣ୍ଠନର ହିଥରୋ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ୧୯୭୮ ମସିହାରେ ଏହି ହିଥରୋ ଏଯାରପୋର୍ଟରୁ ଆମେ ସ୍ଵଦେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲୁ । ସେ ସମୟର ହିଥରୋ ଓ ଏବେକାର ହିଥରୋ ଦେଖୁ ମୋତେ ଲାଗିଲା ଏବେକାର ହିଥରୋର ଆକାର ବହୁଗୁଣରେ ବଡ଼ । ହିଥରୋରେ ଆମକୁ ଲମ୍ବା ରାସ୍ତା ଢାଳିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବ୍ୟାଚାରୀଗାଳିତ ଗାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କଲୁ । ଚଂଗେର ସୁବିଧା ସେଠାରେ ଉପଲବ୍ଧି କଲୁ । କହି ଜଳଶୂଆ ଖାଇ ବୋଷନକୁ ଆସୁଥିବା ଉଡ଼ାଇହାଜରେ ଦିନ ୧୧ ଟାରେ ଉଠିଲୁ । ଛାନୀୟ ସମୟ ଓପରେଲି ୨.୩୦ରେ ବୋଷନର ଲୋମାନ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । କାଷମ ଚେକ, ଜମିଗ୍ରେସନ ଆଦି ପାରିଛେବାକୁ ଆମର କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ଆମକୁ ଛ ମାସ ପାଇଁ ଭିତା ମିଳିଥିଲା ।

ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖିଲୁ ଅମୁନା ସେଠାରେ ଉପଲବ୍ଧି ଅଛି । ଅମୁନା ଉରର ବଡ଼ ଭିଣୋଇ ସିନ୍ଧୁ ଭାଇନାଙ୍କର ୨ୟ ପୁଅ । ସେ ମଧ୍ୟ ତା ପରିବାର ସହିତ ବହୁତ ଦିନରୁ ଆମେରିକାରେ ଅଛି ଓ ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ତୁକର ବଦୋବସ୍ତ ଅନୁସାରେ ଆମର ତୁକ ଘର ହୃଦୀବିଚନରେ ରହିବା କଥା । ଅମୁନାର ଜେବରେ ଆମର ୧୭ଟି ଲଗେଇ ଓ ଆମେ ଛ ଜଣ ଭଲରେ ବସିପାରିଲୁ । ଅମୁନା ଆମକୁ ତୁକ ଘରେ ଛାଡ଼ି ତା ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଗଲା । ତୁକ ଘରେ ସେ ରାତିରେ ମୁଁ ଭଲରେ ଶୋଇଥିଲି । ତାପରଦିନ ଆମେ ହୃଦୀନିନର ପାଖାପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲିଥିଲୁ । ସାଉଥିବରୋ ମେଡ଼ିକେଲ ଗ୍ରୂପ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏକ ସ୍ଥାନ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ନିଜକୁ ପିଇ ରଖିବାକୁ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟାଯାମର ସୁବିଧା ଏଠାରେ ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଚେବ କହି ଦୋକାନରେ କହି ପିଇଲୁ ଓ ଗୋଟିଏ ପର୍ମାସିକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଏ ମଧ୍ୟ ଏକ ଚେବ ପାର୍ମାସି ଯେକି ସାରା ଆମେରିକାରେ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟେଲ ଷ୍ଟୋର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛି ।

● ● ●

(୨୨୨)

ଆତ୍ମର ବିବାହ ଉତ୍ସବ

ଚୁନି ପୁଅ ଆତ୍ମର ବିଭାଗର ଆମେରିକାର ପଣ୍ଡିମ ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ହାଷିଂଚନ ବିଦରେ ହେବାର ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଲସଏଞ୍ଜଲିସ ନିକଟବର୍ଜୀ ଓ ଅରେଂଜକାଉଣ୍ଟରେ । ନିକଟରେ ଏଯାରପୋର୍ଟ ସାନ୍ତାଆନା । ୨୦ ଡାରିଶ ଦିନ ବଢ଼ିସକାନ୍ତୁ ୫.୩୦ରେ ତୁକ ଆମକୁ ବୋଷନ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ଛାଡ଼ିଥିଲା । ବିଶେଷ ଭାବରେ ସିକ୍ରିଟି ଚେକ ପରେ ଉଡ଼ାଇହାଜ ଭିତରକୁ ଗଲୁ । ସିକ୍ରିଟି ଚେକରେ ଆମ ଜୋଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଖୋଲିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ଉର ଓ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବନ ଓ କପିରେ ଜଳଖୁଆ କଲୁ । ଶର୍କ ହେଲା ୫ ତଳାର ୨୧ ସେଣ୍ଟ । ଉଡ଼ାଇହାଜ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଛାଡ଼ିଲା - ସକାଳ ୭-୧୦ରେ ନୁୟର୍ ଏଯାର ପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ୩-୪୫ରେ । ଅଧିକାର ବାଟ । ନୁୟର୍କରେ ଆମକୁ ଉଡ଼ାଇହାଜ ବଦଳ କରି ଅରେଞ୍ଜ କାଉଁଟି ଏଯାରପୋର୍ଟ ସାନ୍ତାଆନା ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ । ନୁୟର୍ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ନନ୍ଦ ପମି (ଉରେ ସାନ ଉତ୍ତରୀ ପ୍ରମିଳା ଓ ତାର ସ୍ୱାମୀ)ଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେମାନେ ଆଗରୁ ଆସି ତାଙ୍କ ପୁଅ ସଞ୍ଚୟ ଓ ବୋହୁ ଲାଲି ପାଖରେ ନିଉ ଜାଗରିବିରେ ଥିଲେ ।

ଅରେଞ୍ଜ କାଉଁଟିର ସାନ୍ତାଆନା ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ଚୁନି ଓ ଆତୁ ଆମକୁ ରେଟିଲେ । ଆମେ ରହିବା ପାଇଁ ହାଷିଂଚନ ବିରର ଏକ ହୋଟେଲ (ଜି.ଏବ.)କୁ ଆଣିଲେ । ଏହି ହୋଟେଲ ଜନେକ ଗୁରୁତାରୀ ପଟେଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଚିଚାଲିତ । ଆମେ ସେତାରେ ରହିଲୁ ।

ଏହାପରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦେବା ଥିଲା ଆମର କାମ ।

କନ୍ୟାପିତା ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନିରୋଦ ମହାନ୍ତି - ସେ ଜଣେ ଇଂଜିନିୟର । ତୁକ ବୁଲ୍ଲାରେ ଇଂଜିନିୟାରିଂ ପଢ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ବୁଲ୍ଲାରେ ଥିଲେ ବୋଲି ଆମେ ତୁବଠାରୁ ଶୁଣିଲୁ । ତାଙ୍କ ଘର ଡିଶାର ସୋଗୋରେ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘର କଟକର ରାଜାବରିତା ପାଖ ବାଞ୍ଚିଯାଇ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମେରିକାରେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଅବସ୍ଥାନ କରି ଆସୁଛନ୍ତି ଓ ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ଆତ୍ମର ବାପା ସ୍ୱାମନାଥ କାଳପର୍ମିଯାରେ

କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ନିରୋଦବାବୁଙ୍କ ପରିବାର ଓ ସୋମନାଥ ଚୁନିଆଦି ପରିସରକୁ ଜାଣିଥିଲେ । ପୁଅର ଏ ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ସୋମନାଥ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । କିଛି ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରେନ ଚୁମ୍ବରେ ତାଙ୍କ ଦେହାତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସୋମନାଥଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସମ୍ପର୍କ ଆଗରୁ କହିସାରିଛି ।

ବିବାହର ପ୍ରୁଥମକାର୍ଯ୍ୟ ମୋହେନ୍ଦ୍ରୀ ଉତ୍ସବରେ ଆମେ ଯୋଗଦେଲୁ । ମେହେନ୍ଦ୍ରୀ କାମ ନିରୋଦବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ଘରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପାଳିତ ହେଲା । ରାତ୍ରିଭୋଜନ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ହେଲା । ଏହି ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଆମକୁ ଅତି ଭଲ ଲାଗିଲା ଯେ ପୂର୍ବପରିଚିତ ବହୁତ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁଙ୍କ ସେଠାରେ ଦେଖିଲୁ ଓ ବୃତ୍ତନ ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କଲୁ । ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଞ୍ଜି (ଅଞ୍ଜଳିକା) ଓ ତା'ର ସ୍ଵାମୀ । ଅଞ୍ଜି ବିଜ୍ଞ୍ୟାତ ଓଡ଼ିଆ ଔପନ୍ୟାାସିକ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ କନ୍ୟା । କ୍ୟାପିଚେଲ ହସ୍ତପିଣାଳରେ ମୋ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କାମ କରୁଥିଲା । ବହୁତ ଦିନ ତଳର କଥା - ୧୯୭୦-୭୧ ସାଲ କଥା । ତା'ର ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଆମେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲୁ । ତା'ପରେ ବାରିପଦାର ହରିଷ୍ଟ୍ର ମିଶ୍ରଙ୍କ ଝିଅ ସୁନୀତି ଓ ତା'ର ସ୍ଵାମୀ ସରୋଜବାବୁ । ହରିଷ୍ଟ୍ର ମିଶ୍ର ମୋର ଅଜା ସମ୍ପର୍କୀୟ । ଇନ୍ଦ୍ରଭୂଷଣ ମିଶ୍ର ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଇନ୍ଦ୍ରଭୂଷଣ ମିଶ୍ର ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର ଜିଲ୍ଲାଜକ୍ଷ ପୁଅ । ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋ ମା'ର ମାଉସୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ । ଏହି ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ପୁଣି ସୁହୃଦ ଲସଏଞ୍ଜେଲିସରେ ଆମକୁ ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ଦେଲା । ପରେ ହୋଲେକୁ ଫେରିଲୁ ।

ତା' ପର ଦିନ ନିରୋଦବାବୁଙ୍କ ଘରେ କିଛି ସମୟ କାଟିଲୁ - ସେଠାରେ ଚାପିଇଲୁ । ପରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଲୁଥେଗାବ ଚର୍ଚକୁ ଗଲୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନିରୋଦବାବୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନର ବଦୋବସ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସମୟରେ ଆମେ ଆତୁର ଷ୍ଟୁଲସାଙ୍ଗ ତାନେକୁ ଭେଟିଲୁ । ସେ ବର୍ଜମାନ ସପ୍ତୀକ କାନାଡ଼ାରେ ବସବାସ କରୁଛି । ବିବାହରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଆସିଛି । ସେ ମେହେନ୍ଦ୍ରିକୋର ଏମେରିକାନ ଇଣ୍ଡିଆନମାନଙ୍କର ସାଂସ୍କାରିକ ଦିଗରେ ଗବେଷଣା କରିଥିଲା । ଆମେ ଆଉ ଏକ ଓଡ଼ିଆ ଦମ୍ପରିଙ୍କୁ ଏଠାରେ ଭେଟିଲୁ । ସେମାନେ ହେଲେ ଶ୍ରୀ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ଦସବର୍ମା । ଶ୍ରୀମତୀ ଦସବର୍ମା କଲିପର୍ଶ୍ଵାର ଗୋଟିଏ ମେହେନ୍ଦ୍ରିକାଳ କଲେଜରେ ଏନାଟୋମି ପଡ଼ାନ୍ତି ।

ଦିତ୍ତ (ଆଦିତ୍ୟ) ଚନ୍ଦ୍ର ୨ୟ ପୁଅ । ସେ ସେଦିନ ଓପରାଙ୍କି ଆସିପହଞ୍ଚିଲା । ତା' ଠାରୁ ଶୁଣିଲି ସେ ଆମକୁ ୧୪ ତାରିଖ ସୋମବାର ଠାରୁ ୪/୪ ଦିନ ପାଇଁ ଆରିଜୋନା ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ରୁଲେଇ ନେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କରିଛି ।

୪୧ରେ ଧୀରେ ପରିବାରର ଆଉ ସମସ୍ତ ଲୋକେ ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଅମୁନା ଓ ତା' ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ସେହି ଓପରାଙ୍କି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ ତା, ବନ୍ଧୁମିଳନ ଓ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ମଧ୍ୟ ସେଇ କୁଥେରାନ ଚର୍ଚରେ ନିରୋଦବାବୁଙ୍କ ଚରଫ୍ରା ଯୋଗାଡ଼ି କରାଯାଇଥିଲା । ବନ୍ଧୁମିଳନରେ ସଂଗୀତ ସମ୍ମିଳନୀ ଓ ଛୋଟ ଏକାଙ୍କିକା ଆଦି ସେଠାରେ ପରିବାରର ଲୋକେ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଯୋଜିତ ହେଲା । ଓଡ଼ିଶୀ ସଂଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ ବେଶ ଚିରାକର୍ଷକ ହେଲା । ସୁନ୍ଦର କାଲିପର୍ଣ୍ଣିଆରେ ଓଡ଼ିଆ ଗହଳ ଭିତରେ ଓଡ଼ିଶୀ ଗୀତ ଓ ନାଚ ଦେଖୁ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି ପାଇଁ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲୁ । ରାତି ୧୨ ଟାରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଛୁ ।

ଆତ୍ମର ବିବାହ ପାଇଁ ଗହଳ ବଢ଼ିବା ବେଶ ଜଣା ପଡ଼ୁଥାଏ ।

୨୦ ତାରିଖ ଜୁନ ୨୦୦୨ - ଆଜି ଆତ୍ମର ବିବାହ ଦିନ । ସେ ଦିନ ସକାଳେ ଆମେ ସବୁ କଷ୍ଟୁରୀ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । କଷ୍ଟୁରୀ ଚନ୍ଦ୍ରର ବନ୍ଧୁ । କଷ୍ଟୁରୀ ମଧ୍ୟ ବସନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ (କାଉଁଲିର ସ୍ଵାମୀ)ର ଭାଣେଜୀ । ବସନ୍ତର ବଳାଙ୍ଗୀରରେ ବିବାହ କରିଥିବା ନାନୀଙ୍କର ଝିଅ । ବନ୍ଧୁତ ଦିନ ଆମେରିକାରେ ଅଛି । ତାର ସ୍ଵାମୀ ଜଣେ ଇଂରିଯିର । ଆମେରିକାରେ ନିଜର କର୍ମମଧ୍ୟ ଜୀବନ ଶେଷରେ ଅବସର ନେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ନାମ ଦେବ ମହାପାତ୍ର । ଦେବବାବୁ ଓ କଷ୍ଟୁରୀଙ୍କ ଘରୁ ବର ଅନୁକୂଳ ହେବା କଥା । ଆମେ କଷ୍ଟୁରୀ ଘରେ ସକାଳ ୯-୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଦେବବାବୁଙ୍କ ସହ ସତ୍ତନା, ନନ୍ଦ ଓ ମୁଁ ୧୪ କି.ମି. ଦୂରରେ ଥିବା ଏକ ଭାରତୀୟ ଦୋକାନରୁ ବରା ଓ ଇତିଲି ଆଣିବାକୁ ଗଲୁ । ବରଯାତ୍ରୀ ଦଳ ବରା, ଇତିଲି ଜଳଶୁଆ ଖାଇ ୧୧-୪୪ରେ ବାହାରିଲେ । ହାଓଡ଼ ରିଜେସ୍ଟ୍ରେ ହୋଟେଲରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେବା କଥା । ବରଯାତ୍ରୀ ଦଳ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ୧୨ ଟା ସୁନ୍ଦା ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ହାୟତ ରିଜେସ୍ଟ୍ରେ ଏକ ବିରାଟ ହୋଟେଲ । ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରସେଷନ ସେ ହୋଟେଲ ହତା ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିଧୀ ଧରି ଚାଲିଲା । ହୋଟେଲର ଏକ ବିରାଟ ସଳରେ

ବିବାହ କର୍ମ ସମ୍ପଦ ହେଲା । ବୈଦିକମତରେ ବିବାହ ହେଲା - ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଜଣେ ପୁରୋହିତ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । ବରକର୍ତ୍ତା ହିସାବରେ ଅଛ ସମୟ ପାଇଁ ବେଦିରେ ମୁଁ କିଛି ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳେଇଥିଲି । ଓପରଓଳି ୪ଟାରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବା ପରେ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଯୋଗର ବଯୋବସ୍ଥ କରାଯାଇଥିଲା । ବିବାହ ଭୋକି ସେବିନ ରାତିରେ ସେହି ହୋଲେଇରେ ହେଲା । ନିମନ୍ତିତ ଭବ୍ୟକ୍ରିୟା ପ୍ରାୟ ୪୦୦ । ନିମନ୍ତିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଡିଆ, କିଛି ଭାରତୀୟ ଓ କିଛି ଏମେରିକାନ ଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ନିରୋଦ ବାବୁଙ୍କ ଜଣାଶୁଣା । ଭାରତୀୟ ମେନ୍ଦ୍ରରେ ବିବାହ ଭୋକି ହୋଇଥିଲା । ପାନୀୟ, ମିଠା, ଓ କେବଳ ଆଦି ମଧ୍ୟ ବଯୋବସ୍ଥ ଥିଲା । ଅଛ ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା । ବିବାହ ଭୋକି ଉଷ୍ଣବରେ କନ୍ୟା ପିତା ଏକ ଭାଷଣ ଦେଲେ । ବର ତରଫରୁ ଦିନ୍ଦୁ ବେଶ ଚିତ୍ତକର୍ଷକ ଏକ ଛୋଟ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲା । ପରେ ବହୁତ ଫଟୋ ଉଠିଲା ଓ ନୃତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଚାଲିଲା । ବହୁତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ନୃତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ । ରାତି ୧୦ଟାରେ ଆମେ ହୋଲେକୁ ଫେରିଲୁ ।

ଯେଉଁ ବିବାହ ଉଷ୍ଣବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଆମକୁ ଚାନ୍ଦିର ନିମନ୍ତଣ ଥିଲା ତାହା ଏବେ ଶେଷ ହେଲା ।

ଏହା ପର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା ଆମେରିକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ଲାନ ଦେଖିବା ଓ ଆମର ନିଜ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ କିଛି କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ କରିବା ।

ବିବାହ ପର ଦିନ ସକାଳେ ତୁକ ଆମକୁ ଯୋଗଦାଆଶ୍ରମ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଲୟେଙ୍ଗେଲସ ନେଇଥିଲା । ସକାଳ ୧୧ଟାରୁ ଓପର ଓଳି ଗୋଟାଏ ଯାକେ ଆଶ୍ରମର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦେଲୁ । ପ୍ରବଚନ ଶୁଣିଲୁ ଓ ଆଶ୍ରମର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଥାଓ-ଚାଇନିଜ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦେବ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ ଓ ସେଠାରେ ରାତ୍ରିଭୋଜନ କଲୁ ।

● ● ●

୩୩

ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ ଯାତ୍ରା

୧୪.୭.୨୦୦୭ରେ ଆମର ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆମର ଏ ଯାତ୍ରାର ପରିଚାଳକ ଥିଲା ଦିତୁ । ହାଣ୍ଡିଂଟନ ବିଚରୁ ସକାଳ ଡିଗରେ ଏକ ନିଜେ ଚଳାଇ ଯିବା ପାଇଁ ଭଡ଼ାରେ ଚେହ୍ନି ଯୋଗେ ଆମ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲା । ଗାଡ଼ିର ଚାଳକ ଥିଲା ଦିତୁ ।

ହାଣ୍ଡିଂଟନ ବିଚରୁ ବାହାରିବା ପରେ ପ୍ରଥମେ ଉଭର ଦିଗକୁ ଓ ପରେ ପୂର୍ବଦିଗକୁ ବିଭିନ୍ନ ରାଜରାସ୍ତାରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କେଉଁ କେଉଁ ରାଷ୍ଟାରେ ଯିବାକୁ ହେବ ଦିତୁ ତାର ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପ୍ରିଣ୍ଟ ଯୋଗାଡ଼ି କରିଥିଲା । ଘଣ୍ଟାକୁ ପ୍ରାୟ ୭୫ ମାରଳ ବେଗରେ ଗାଡ଼ି ଚାଲୁଥିଲା - ଏଠାକାର ରାଷ୍ଟା ଓ ଗାଡ଼ି ଏହି ବେଗରେ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ତେଳ ନେବା ପାଇଁ, ଚା, ଜଳଖୁଆ ଓ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଆମେ ବାଟରେ ଅଚକ୍ରଥିଲୁ । ଶେଷରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟାରେ ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ ପହଞ୍ଚିଲା । ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନର ଓଡ଼ାପାଇ ଲଇରେ ଆମର ରହିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଗ୍ରାଣ୍ଡ କ୍ୟାନିୟନ ଆରିଜୋନା ଷେଚର ଉଭର ପଣ୍ଡିମ ପଟେ ଅବଶିତ । କଳରାତୋ ନଦୀର ଉପତ୍ୟକା । ବହୁବର୍ଷ ଧରି ସେଡ଼ିମେଣ୍ଟାରି ରକ କାଟି କାଟି କଳରାତୋ ନଦୀ ଉପତ୍ୟକା ଦୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି ଉପତ୍ୟକାର ଲମ୍ବା ୩୪୦ କି.ମି. ଓ ଓସାର (୭-୩୦) କି.ମି., ଗ୍ରେନ୍ କେନିୟନର ସେଣ୍ଟଲା ପାର୍କ ଗଢାରରେ ୧୫୦୦ ମିଟର । ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତର ପ୍ରସ୍ତ ଉପତ୍ୟକାର ପାର୍ଶ୍ଵରେ ଦେଖାଯାଏ ତା'ର ଉପର ଅଂଶ ସେଡ଼ିମେଣ୍ଟାରି ରକ, ପାର୍ଶ୍ଵର ତଳ ଅଂଶରେ ସେଣ୍ଟ ଷୋନ ଓ ଲାଇମ ଷୋନ ଆଦି ନରମ ପଥର ପ୍ରସ୍ତ ଦେଖାଯାଏ ।

ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ ପୃଥିବୀର ଏକ ଆଶ୍ରମ୍ୟ ଜନକ ସୁଷ୍ଟି । ୧୯୦୮ରୁ ଏହାକୁ ଆମେରିକାର ଜାତୀୟ ସଂପତ୍ତି ହିସାବରେ ଗଣ୍ୟାଉଛି । ଏହାକୁ ୧୯୧୯ରେ ନେସନାଲ ପାର୍କ କ୍ରୂହାୟାଇଥିଲା । ଉବ୍-ଲପେଜ ଡି କାର୍ଡିନେନସ ଏହାକୁ ୧୯୪୦ ମସିହାରେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ।

ତା'ପର ଦିନ ଆମେ ବସରେ ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନର ପଣ୍ଡିତ କୁଳରେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ପଣ୍ଡିତ ପଚର ବିଭିନ୍ନ ଘାନରେ ଆମେ ଅଟକୁ ଥିଲୁ - ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଉପରୋଗ କରିବାକୁ । ଆମେ ହାରମିର ଗୋଡ଼ ବସ ବୁରରେ ଯାଇଥିଲୁ । ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଘାନରେ ଆମେ ଅଟକିଗଲୁ ସେ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ହେଲା ବ୍ରାଜର ଏହଙ୍କେଳ ପଏଣ୍ଡ, ମେରିକୋପା ପଏଣ୍ଡ, ପାଉଏଲ ପଏଣ୍ଡ, ହରପଏଣ୍ଡ । ହର ପଏଣ୍ଡରେ ଆମେ ନଦୀରେ ଅଣ୍ଡେସାରିଆ ଅଛି ଜଳ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଏଠାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଷ୍ଟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାଦୟ ଦେଖିବାକୁ ଲୋକେ ଭିଡ଼ କରିଥାନ୍ତି । ତା'ପରେ ମହାରବ ପଏଣ୍ଡ, ପିମା ପଏଣ୍ଡ ଓ ଶେଷରେ ହାରମିର ପଏଣ୍ଡ । ଫେରିବା ବେଳକୁ ସିଧା ବ୍ରାଜରେନକେଳସ ପଏଣ୍ଡକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବସ ପରିବର୍ଗନ କରି ଆମେ ହୋଇଲେ ଓଡ଼ିପାଇ ଲଜକୁ ଆସିଲୁ । ହୋଇଲେରୁ ବଜାର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗଲୁ । ଘାନୀୟ ପୋଷ୍ଟ ଅପିସରୁ କାଢ଼ି କିଣିଲୁ । ଦେଶକୁ ଚେଲିଫୋଦ କଲୁ ଓ କିଛି ସୋଜେନିର ମଧ୍ୟ କିଣିଲୁ ।

ଓପରଓଳି ଆଇମେହୁ ଥୁଏଟର ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଗ୍ରାଣ୍ଡ କେନିୟନ ବିଷୟରେ ଏକ ଘଣ୍ଟା ସିନ୍ମେମା ସୋ ଦେଖିଲୁ । ୪୦୦୦ ବର୍ଷରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାଉଏଲଙ୍କ ୧୯୧୮ ସର୍ଭେକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ସିନ୍ମେମାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଥିଲା । ପାଉଏଲ କଳରାଡୋ ନଦୀର ଅବବାହିକା ସର୍ଭେ କରିଥିଲେ । ତା'ର ଫଳାଫଳ ହେଲା ଏ ନଦୀର ବନ୍ଦ ତିଆରି ଓ ବିଜ୍ଞଳିଶତ୍ର ଉପର । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆଉଥରେ ହରପଏଣ୍ଡ ଯାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟାଷ୍ଟ ଦେଖିଲୁ । ବାୟୁ ମଞ୍ଚକରେ ଧୂଳିକଣା ନଥବାରୁ ଅଷ୍ଟକାଳୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏଠାରେ ବେଶ ଉଚ୍ଚଳ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ଏମିଥୁଏଟରରେ ଗ୍ରାଣ୍ଡକେନିୟନ ଉପରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ବଢ଼ତା ଶୁଣିବାକୁ ସମୟ ଅଭାବରୁ ଯାଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ ।

ତା' ପରଦିନ ସକାଳ ୨.୩୦ରେ ଆମେ ଲାସ ଭେଗାସ ଯିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ । ଲାସ ଭେଗାସ ନେବେଡ଼ା ଷ୍ଟେଟରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏଯାକେ ଆମେ କାଲିପର୍ଣ୍ଣିଆ ଓ ଏରିଜୋନା ଦେଖି ସାରିଲୁଣି - ତେଣୁ ନେବେଡ଼ା ଆମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଷ୍ଟେଟ । ପ୍ରଥମରେ ତ ଆମେ ମାସାବୁସେଟର ବୋଷନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲୁ - ତେଣୁ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ୪ର୍ଥ ଷ୍ଟେଟ - ଲାସଭେଗାସ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ହୁପାର ତେମ ଦେଖିଲୁ । ହୁପାର ତେମ ଆଗରୁ କୁହାଯାଉଥିବା କଳରାଡୋ ନଦୀର ବନ୍ଦ । ସେ ପାଣି ରିଜାର୍ଡରୁ ବିଜ୍ଞଳି ଶତ୍ର ଉପର ହେଉଛି । ଏହି ବନ୍ଦ ଓ ବିଜ୍ଞଳି ଶତ୍ର ଉପର ହେବାରେ ବହୁତ

ଜଂକିନିଆରିଂ କୌଣସି ବ୍ୟବହାର ହୋଇଛି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ୧୨ ତାରେ ଲାସଭେଗାସ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପ୍ରଥମେ ଏମ.କ୍ରି.ଏମ. ଗ୍ରେଷ୍ଟ ହୋଟେଲ କେସିନୋକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ଗାଡ଼ି ପାର୍କ୍ ପାଇଁ ପଇସା ପଡ଼ିନଥିଲା । କେସିନୋରେ ବୁଲାବୁଲି କଲୁ ଓ ଖେଳିଲୁ ମଧ୍ୟ । ପଇସା କୁଆ ଖେଳିବା ପ୍ଲାନ ହେଲା କେସିନୋ । ଆମର ଅଛି କିଛି ଡଳାର ନଷ୍ଟ ହେଲା - ଜିତି ପାରିଲୁନି । ଗିଫ୍ଟ ଦୋକାନରୁ ଗୋଟିଏ ସୋଉନିର କିଣିଲୁ । ଗାନ୍ଧୀ ଉତ୍ସିଥାନ କୁଇଜିରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତାଟି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦୋକାନ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନା । ତାପରେ ଆମେ କାଳିପର୍ଶ୍ଵଆର ବିଶପ ନାମକ ଏକ ପ୍ଲାନ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲୁ । ପ୍ରଶନ୍ତ ଗାନ୍ଧର ଭୂମି - ଜନ ବସତି ନାହିଁ - କୃଷି ବା ଶିକ୍ଷର କୌଣସି ଆଭାସ ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱପ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି ଜଙ୍ଗଳ ଦେଖିଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୭-୧୪ରେ ବିଶ୍ୱପ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବିଶ୍ୱପରେ ଓର୍ବେଲାରୁ ଜନ ନାମକ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ବିଶ୍ୱପର କମ୍ୟୁନିଟି ପାର୍କରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୁଲିଲୁ ।

ଯୋସୋମାଟି ନେସନାଲ ପାର୍କ ଓ ସିକୋଯା ନେସନାଲ ପାର୍କ

ତା'ପରଦିନ ସକାଳ ୮.୩୦ରେ ଯୋସୋମାଟି ନେସନାଲ ପାର୍କ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ରାଜପଥର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ଵରେ ଘନ ବଣ ଜଙ୍ଗଳ, ଝରଣା, ଜଳ ପ୍ରପାତ ଓ ତୁଷ୍ଟାରବୃତ୍ତ ପାହାଡ଼ ଦେଖିଲୁ । ଘନ ପାଇଦି ଜଙ୍ଗଳ । ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଅତି ଚୃଯିକର । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାକୃତିକ ବ୍ରୁଦ୍ଧ ଦେଖିଲୁ । ତା'ର ନାମ ଥିଲା ଜଳାରୀ ବ୍ରୁଦ୍ଧ । ଏହା ସମ୍ବ୍ରଦ୍ଧ ପରିନ ଠାରୁ ୯୪୦୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଜଳ ପ୍ରପାତ ଦେଖିଲୁ - ତା'ର ନାମ ଥିଲା ବ୍ରାଜତେଲପଳ । ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ମିଟର ଉପରୁ ପାଣି ତଳକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ପାଣିର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଣୁ ଧୂଆଁ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଆମେ ସାଜରେ ପେକେଟ୍ ଲକ୍ଷ ଆଣିଥିଲୁ । - ତାହା ସେଠାରେ ଖାଇଲୁ । ଓପରଓଳି ୩-୪୦୦ରେ ମେରିପୋଷି ଇବରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ମେରିପୋଷିର ଅର୍ଥ ପ୍ରଜାପତି ବୋଲି ଜାଣିଲୁ । ଏହା ଏକ ସେନିସ୍ ଶବ୍ଦ । ଆମର ଯାହା ସବୁ ଅସନା ଲୁଗାଥିଲା, ତାକୁ ସେଠାରେ ଲଞ୍ଛେଚରେ ସଫାକଲୁ । ଆମେ ଆମେରିକା ଯିବା ସମୟରେ ନାତୁଣୀ ଶିବାନୀର ବରାହ ଥିଲା ଆଶକ୍ତୁ - ଆମେରିକାରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ପତ୍ର ଓ ପଥର ଆଣିବାକୁ । ଉର ତା' ପାଇଁ ବାରବୁ ଜଙ୍ଗଳି ଫୁଲ, ପତ୍ର ଓ ପଥରଙ୍ଗୁଡ଼ କରିଥିଲା । ରାତିରେ ଚାଇନିଜ ହାଉସ ହୋଟେଲରେ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କଲୁ । ମେରିପୋଷି ଲକ୍ଷ

ମେରିକୋପା ସହରରେ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକାର ପଣ୍ଡିମ ଉପକୁଳରେ ସୁନାର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଥିଲା - ସେହି ସମୟରେ ମେରିକୋପାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଥିଲା । ତା' ପରଦିନ ସିକୋଯା ଜଙ୍ଗଳ ଭିତର ଦେଇ ଆମେ ମେରିକୋପାରୁ ବାହାରିଲୁ ।

ସିକୋଯା ଏକ ଲମ୍ବ ଓ ଦୀଘକାଯ ବୃକ୍ଷ । ସିକୋଯା ନେସନାଲ ପାର୍କ ଭିତର ଦେଇ ଆମେ ଚାଲିଲୁ । ପୁଥିବାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସିକୋଯା ଗଛ ଭିତରୁ ଗୁଡ଼ ଏହି ନେସନାଲ ପାର୍କରେ ଅଛି । ଗଛର ମୋଟେର ୧୦୭ ଫୁଟ, ଉଚ୍ଚତା ୨୭୭ ଫୁଟ । ଏ ସବୁ ଗଛର ବୟସ ୩୦୦୦ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ । ଏ ସବୁ ଗଛମାନଙ୍କର ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ଯଥା - ସାମନା, ଗ୍ରାଣ୍ଡ, ଓ୍ୟାଏଂଗନ, ଓ ଲିନ୍କନ୍ ଜତ୍ୟାଦି । ଆମେରିକାକୁ ରଖା କରିଥିବା, ପବିତ୍ର ଓ ଜୀବନ୍ତ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ନାମରେ ଏ ଗଛ ସବୁ ନାମିତ କରାଯାଇଛନ୍ତି । ପେକେଟ୍ ଲଞ୍ଚ ଖାଇ ଆସେମାନେ ଲସାଏଞ୍ଜେଲିସ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୮ ଟାରେ ଲସାଏଞ୍ଜେଲିସ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଓ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦେବ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲୁ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କଷ୍ଟୁରୀ ଆମ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ଖାଦ୍ୟ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରି ରଖିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି କାମରେ ସାନପ୍ରାନସିଷ୍ଟୋ ଯାଇଥିଲେ । ସୁଦ୍ଧାତ୍ମ ଖାଦ୍ୟ ରାତିରେ ଖାଇଲୁ ଓ କଷ୍ଟୁରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କଲୁ ।

ଡିସନିଲେଣ୍ଟ ଦର୍ଶନ

ପରଦିନ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଦେବ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶ୍ରି ଲଞ୍ଚ ଓ ଚାତ୍ରିଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲୁ । ଲାଞ୍ଚ ପରେ ଡିସନିଲେଣ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ତୁନି ଡିସନିଲେଣ୍ଟ ପାଇଁ ଆମର ଚିକେଟ ବଦୋବସ୍ତ କରିଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଚିକେଟ ଦର ଯାହା, ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ତାଠାରୁ ୨ ଡଳାର କମ ଥିଲା ।

ଡିସନିଲେଣ୍ଟ ଓ୍ୟାଲିଟାର ଜଳାସ୍ତ ଡିସନିଙ୍ ସୃଷ୍ଟି - ସେ ଥିଲେ କାର୍ତ୍ତୁନ ତିଆରି କରିବା ଶିଷ୍ଟା ଓ ବହୁ କାଟୁନ ଫିଲ୍ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ଜୀବଜନ୍ମଙ୍କ ଚରିତ୍ର ହିସାବରେ ମିକି ମାଉସ, ଡୋନାଲଡ୍ ଡାକ ଜତ୍ୟାଦି ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି । ତାଙ୍କ ପରେ ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଟୁନ ଶିଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଡିସନିଲେଣ୍ଟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଭିତରେ ଆମେ ଗୁଡ଼ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଦେଖିଲୁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା - ପାଇଁରେ ଅପ କାରାବିଦ୍ୟାନ, ଏତଭେଦଚାର ଅପ ଜଣିଆନ । ଜୋନ୍, ଜନଷ୍ଟିର୍ଯ୍ୟର ଅପ ଜମାଟିନେସନଙ୍କର ଖେଳ ଓ ଜଙ୍ଗଳ କୁଇଜ ଜତ୍ୟାଦି ।

ଓ'পৰওলি ষণারে যমন্ত্ৰ তিদূনিলেষ্ট কোককৰ এক গঞ্জান প্ৰয়েষন
আমে দেশ্মুৰ । যে দৃশ্য বেশ ভল লাগিথলা । রাতিৰে মহাপাত্ৰ বাবুক
ঘৰে বিশ্বাম নেলু ।

তা'পৰদিন যকালে পমি নহ সঞ্চয় ঘৰকু নুয়ৰ্ক গলে । মহাপাত্ৰ
বাবু যেমানকু সাত্তাআনা এয়াৱপোৰ্চৰে ছাড়িথলে ।

মহাপাত্ৰ বাবুক পহিচ মুঁ ও উৱ জলশুথা পৱে হাষ্টিংচনবিচকু
আযিলু । যোগদা আশুমৰ এক পৰ্যৱেৰে আমে যোগদান কলু । ব্ৰহ্মচাৰী
হিতিষ যেথৰে প্ৰবচন দেলে । আমেৰিকা বাপীক যোগদা আশুম প্ৰতি
আকৰ্ষণ দেশ্ম আমে আষ্যৰ্য হেলু । দেশৱে যোগানন্দক প্ৰতি এতাবৃশ
আদৰ অছি কি নাৰ্হি মনৱে পদেহ আযিলা ।

নিগোদবাবুক ঘৰে মধাহু জোজন কলু । ওপৰওলি নিগোদবাবু
আমকু হলিউড় বুলাই নেৱথলে ।

হলিউড় লঘবাঞ্চলিষ্টৰ উৱৱ পচে অভিষ্ঠিত । এহা বহুদিন ধৰি
আমেৰিকা পিলু জৰুৰিক কেন্দ্ৰস্থল হিসাবৱে অছি । বিভিন্ন পিলু খুড়িও যেতাৱে
অছি - খালি যেতিকি নুছোঁ বহুত প্ৰযীৰ্ষ অভিনেতা অভিনেত্ৰী মধ্য যেতাৱে
ৱহুত । অভিনেতা অভিনেত্ৰীমানে রহুথৰা ছানৱ নাম - বিভাৰলি হিল ।
হলিউড় গাপ্তাৱে কেতেক লিমোৱিন কাৰ আম দৃষ্টিৰে পড়িথলা ।

হলিউড়ৰ ফ্ৰেণ্ডা পৱে হাষ্টিংচন বেলাবুমিৱে কিছি যমন্ত্ৰ কাৰ্ত্তিলু ।
যন্ত্যাৱে নিগোদবাবু আমকু সাত্তাআনা এয়াৱপোৰ্চৰে ছাড়িথলে ।

আম পূৰ্ব প্ৰোগ্ৰাম অনুযাবে আমৱ মধ্য নিউজাৰ্সৰে সঞ্চয় ও
লালিঙ্ক ঘৰকু আযিবাৰ থলা । তেশু আমে মধ্য নুয়ৰ্ক এয়াৱ পোৰ্চৰে
ওয়ালুৱলু । যেতাৱে যকাল ৪-৩০ৱে পহাঞ্চলু । আমেৰিকাবে পৰ্যৱেক্ষণৰু
পূৰ্বপচকু আযিলে যমন্ত্ৰ কমি কমি যাএ । তেশু রাতিৰে শোৱবাকু যমন্ত্ৰ ন
থলা । এয়াৱ পোৰ্চৰু পঞ্চয় আমকু তা ঘৰকু নেলা । পমি ও নহ আগৱু

ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚ ସାରିଥିଲେ । ତ୍ରୁକଳିନିରେ ମୋର ବନ୍ଦୁ ଉମା ଓ ବନ୍ଦୁ ପହାଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରହନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟ ଘରେ ନିଉଜର୍ବିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଫୋବ କଲି । ସେମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆମକୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ନେଇଯିବେ ବୋଲି କହିଲେ । ଜଳଖାଆ ପରେ ସଞ୍ଜୟ ସହିତ ଆମେ ଷେର୍ବ୍ୟ ଅଫ ଲିବାର୍ଟୀ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ ।

ଷେର୍ବ୍ୟ ଅଫ ଲିବାର୍ଟୀ ବେଡ଼ିଲୋ ଦ୍ୱୀପରେ ଅବସିତ । ଏହା ୧୪୦ ପୁଚ୍ଛ ଉଚ୍ଚ - ତମାରେ ତିଆରି । ଆମେରିକା ଓ ପ୍ରାଚ୍ୟ ରିଭଲ୍ୟୁସନର ପ୍ରତାକ ବୂପେ ଏହା ଛାପନା କରାଯାଇଛି । ଏହାକୁ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଏଥ.୧.ବାର୍ଥୋଲାତ୍ତି ଡିଜାଇନ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମନ୍ୟମେଣ୍ଟର ଭିତର ଅଂଶ ଚାର୍ଟିରେ ଥିଲା । ଆମେ ଭାବିଲୁ ସିକ୍ର୍ୟରିଟି କାରଣରୁ ଏହାକୁ ଚାର୍ଟିରେ ରଖାଯାଇଛି । ବାହାରୁ ବୁଲି ତାହା ଦେଖିଲୁ । ତଙ୍ଗାରୁ ଆମେ ଏଲିସ୍ ଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିଲୁ ।

ସଞ୍ଜୟ ସହ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ ଓ ରାତି ଅନିଦ୍ରା କିଛି ପରିମାଣରେ ଶୋଇବା ଦ୍ୱାରା ଦୂର କରି ପାରିଲୁ ।

ଡ. ଉମାଶକ୍ତର ପତି ଓ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଟାରେ ନେଇଗଲେ । ତା' ପରେ ଆମର ନିଉୟର୍କ ରହଣି ଓ ନିଉୟର୍କ ଦର୍ଶନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଡା: ପତି ଓ ଡା: ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୋର ସହପାଠୀ । ମେଡିକାଲ କଲେଜରେ ଗୋଟିଏ ଚେତ୍ରଲରେ ଶବ ବ୍ୟବଛେତ୍ର କରୁଥିଲୁ । ଆମ ସହିତ ଡ. ସକ୍ରିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ଡ. ସନାତନ ରଥ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ - ଏମିତି ଆମେ ପାଞ୍ଜଣି ୧୯୪୭ରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ । ଏକଥା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି । ଛାତ୍ର ସମୟର ବନ୍ଦୁତା ବେଶ ନିବିଦ୍ଧ ଥିଲା । ତେଣୁ ସ୍ଵଭାବରେ ଆମକୁ ଆତିଥ୍ୟ ଦେବାକୁ ସେମାନେ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ ।

ନିଉୟର୍କ

ନିଉୟର୍କ ସିଟି ଉଚ୍ଚ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ ଗଠିତ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ମାନସାଚବ୍ଦ, ବ୍ରନସ୍ଟ, ବୁକଲିନ୍, କୁଇନ୍ସ, ନାସୋ, ସାଫୋକ ଓ ସ୍କ୍ରାବଟେନ୍ । ହାଡ଼ସନ ନଦୀ, ମାନ ହାର୍ଟନ ଓ ବ୍ରନସ୍ଟକୁ ଜୀବସିଦ୍ଧିତାରୁ ଅଳଗା କରୁଛି । ଲକ୍ଷ ରିଭର, ବୁକଲିବ, କୁଇନ୍ସ, ନାସୋ ଓ ସାଫୋକକୁ ଅଳଗା କରୁଛି । ଏ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳର ଦକ୍ଷିଣରେ ସ୍କ୍ରାବଟେନ୍ । ନିଉୟର୍କ ପୃଥିବୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃଦ୍ଧଜମନ ନଗରୀ ।

ତା'ପରଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସହ ମୁଁ ଓ ଉର ନିଉୟକର କିଛି କିଛି ଥଂଶ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ । ପ୍ରଥମେ ମାନହୃତବରେ ଥିବା ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ଅଫିସ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ପୁରା ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ଅଫିସ ବୁଲିବାକୁ ଜଣେ ଗାଇବୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥିଲୁ । ସିକ୍ରିୟରିଟି କାଉବସିଲ ହଲ, ଚର୍କ୍ଷିମାନଙ୍କର ମିଟିଂ ହଲ, ସର୍ୟମାନଙ୍କର ସୋସିଓ ଜକୋନମିତ୍ତ ମିଟିଂ ହଲ ଓ ବହୁତ ଏକଜିବିର ବିଭିନ୍ନ ଥଂଶରେ ଦେଖିଲୁ । ବହି ଦୋକାନ, ଯୋଷ ଅଫିସ, ମଧ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ଅଛି । ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ଧର୍ମ ଛବି ଥିବା ପୋଷକାର୍ତ୍ତ ସେଠାରୁ ଦେଶକୁ ପୋଷି କଲୁ ।

ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ଅଫିସ ଦେଖିଲା ପରେ ଆମେ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଜିଗୋ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ୧୦୦୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୧ ତାରିଖରେ ଆମେରିକାରେ ଅତି ଦୁର୍ବାତ ଆତକବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଧ୍ୟାନିଲୀଲା ସାଧୁତ ହୋଇ ଥିଲା । ଆତକବାଦୀମାନେ ୨ଟି ଯାତ୍ରୀବାସୀ ଜେର ଉଡ଼ାଇଯାଇବାକୁ ବିଶ୍ଵ ବାଣିଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ବହୁତଳ ବିଶିଷ୍ଟ ସୁଉଦ୍‌ଯୁଗର କୋଠାରିତରକୁ ନେଇଯାଇଥିଲେ । ଏହି ବିମାନ ଦ୍ୱାରା ଯୁଗୀ ପ୍ରାସାଦର ଧ୍ୟାନ ହେବା ସହିତ ସେଠାରେ କାମ କରୁଥିବା ୩୦୦୦ ଲୋକଙ୍କର ମୁହୂୟ ହୋଇଥିଲା । ପେଇଁ ଛାନରେ ବିଶ୍ଵ ବାଣିଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଅବସ୍ଥା ଥିଲା, ତା'ରି ନାମ ଏବେ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଜିଗୋ । ସେ ଛାନ ଦେଖିଲେ ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ସେ ଧ୍ୟାନିଲୀଲା ମନକୁ ଆସେ । ଏହା ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । ସେହି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସ୍ଵାମୀ ଡ୍ୟାଲର୍ ଟ୍ରେଟ ସେଷାର ଧ୍ୟାନ ହେବା ସମୟରେ ସେଠାରେ କାମ କରୁଥିଲେ ଓ ସେହିଠାରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ଦେହାତ ହୋଇଥିଲା ।

ତା ପରଦିନ ବ୍ରକ୍ଳିନର ଉଭାପ ୧୭°F ହେଲା - ଏତେ ଗରମରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଓପରଙ୍ଗି ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏକ ଦୋକାନରେ କିମ୍ବି କିଣାକିଣି କଲୁ । ଦେଶରେ ୧୦୪°F ରେ ଆମେ ବାହାରେ ବେଶ କାମ ଦାମ କରିପାରୁଥିଲୁ ।

ନିଉୟକର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦର୍ଶନୀୟ ଛାନ ଭିତରେ ୧୯୪୦ ଫ୍ରୁଟ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ଏମାୟାର ଷେର ବିଲଢ଼ିଂ । ଲିନକବ ସେଷାର ଫରପାରପରମ୍ ଆର୍ଟ, ବ୍ରତ ଡେୟ ଆଦି ଦେଖିଲୁ । ଏହା ଥ୍ରେଟାର ଓ ଅପେରା ଆଦି ପାଇଁ ପୃଥିବୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଛାଡ଼ସବ ନଦୀ ମୁହାଁଶରେ ଅବସ୍ଥା ନିଉୟକ ଆମେରିକାର ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କେନ୍ଦ୍ର । ମାନହୃତନରେ ଆକାଶତୁମ୍ଭ ବହୁତ କୋଠାଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ନିଉୟକକୁ ବିଶ ଏପଲ ବେଳି କୁହାଯାଏ ।

ଓ'শিংচন ও প্রবাসী ওড়িଆ এন্ডিলনা।

৪ তারিখ কুলাই যুগ্মরাষ্ট্র আমেরিকার স্বাধীনতা দিবস। এই স্বাধীনতা দিবস উপলক্ষে আমেরিকারে অপ্রিয়, দোকান বজার বিশ্ব দিন ছুটাৰে বন্দ রহে। ঘেৰি ঘৰণৰে আমেরিকারে বাস করুথৰা ওড়িଆমানে তাঙ্কৰ বাৰ্ষিক এন্ডিলনা কৰন্তি। ঘেৰি এন্ডিলনাৰে যোগ দেবাকু মুঁ ও উৱ তা. পতি ও লক্ষ্মীক পছিত ওয়াষিংচন যাইথ্রু। ঘেৰিবৰ্ষ ওয়াষিংচনৰে ওঁৱা বা ওড়িশা ঘোষাইচি অপ আমেরিকার বাৰ্ষিক অধুবেশন হৈথুথলা। আমেরিকারে রহুথৰা ওড়িশাৰ বহুত কোকে ঘোৱাৰে একত্ৰিত হৈবে – ঘৰণানক ভিতৰে আমৰ পৰিচিত কেতেক কোককু দেখুবাৰ সুযোগ পাই আমৰ আগ্ৰহ বক্তৃতা। বাটৰে গোটিএ গোৱ ষেষনৰে গাঢ়িৰে তেল পঢ়িলা ও পৱে আৰ গোটিএ ছানৰে আমো জলখুআ কলু। মধ্যাহ্ন ১৯.৩০ৱে ওয়াশিংচন পহুঁচু ও ষেচেল মেঝিনৰে রহিলু। ওপৰওলি ৪.৩০ৱে এন্ডিলনা উদয়াচিত ষেলা। পুৱৰীৱ গজপতি মহারাজা দিব্যবিহু দেব যে এন্ডিলনাৰু নিমন্ত্ৰিত হোৱ আধিথলে। তা'পৰদিন পকাল ১০টা পৰ্যন্ত আমো এন্ডিলনাৰে যোগদেলু – পৱে এন্ডিলনা তৱপৰ যোগাড় কৰায়াৰথৰা বস্বৰে ওয়াশিংচন বুলিবাকু গলু। বহুত দৰ্শনীয় ছান দেখলু।

যুগ্মরাষ্ট্র আমেরিকার রাজধানী হৈলা ওয়াশিংচন তি.এি। এহা প্ৰস্তু কেন্দ্ৰৱজৰে অবস্থিত। ঘৰণৰ এক পাখৰে ক্যাপিটল হিল উপৱে অবস্থিত কংগ্ৰেসৰ অপিয় ঘৰ ও অন্য পচৰে ওয়াশিংচন মন্ত্ৰমণ্ডল ও লিব্ৰেক্ৰ মেমোৰিল। মলৰ উৱৰ পচে হুৱৰ হুৱৰ বা আমেরিকার রাষ্ট্ৰপতিক পৰকাৰা নিবাস। এ পম্পত আমো দেখলু। তা এহিত আমো দ্বিথোৱিয়ম মুক্তিযোৱাৰ কেবল মহাকাশ বিভাগ দেখলু।

ওয়াশিংচন মন্ত্ৰমণ্ডল ও লিব্ৰেক্ৰ মেমোৰিল এহিত আমো জেপাৰয়ন মোৰিল মধ্য দেখলু। কেনেতি ঘৰণাৰ ও ওয়াচাৰগোঠ অপিয় আদি দেখু মধ্যে ঘৰণাৰ কেবল ফ্ৰেজিআধিলু।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା - ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କଲେ ତଡ଼କାଳୀନ ଭାଗତର ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ବର୍ଷପୁତ୍ର ଲକିତ ମାନସିଂ୍ହ । ରାଜନାଟିଙ୍ଗ ଶରତ କର ଥିଲେ ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ଦା । ଓଡ଼ିଶାର କୃଷ୍ଣ ମହା ଓ ଗଜପତି ମହାରାଜା ମଧ୍ୟ ଏ ଉଷ୍ମବରେ ଉପସିତ ଥିଲେ ।

୭ ତାରିଖ ଦିନ ଭିକାରୀବଳ ଭଜନ ପରିବେଶଣ କଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କରିତ ଉପରେ ଜନେକ ସ୍ଥାନିକୀ ଓ ଗଜପତି ମହାରାଜା ଭାଷଣ ଦେଲେ ।

ପ୍ରଗତି ଓଡ଼ିଶା ଚରଫ୍ରା ଏକ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର ହେଲା । ଏଥରେ ବହୁତ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ । ଅବସରପ୍ରାସ୍ତ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନ ସେବାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଧାକାନ୍ତ ନାଏକ ମଧ୍ୟ ଏଥରେ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ ।

୭ ତାରିଖ ସକାଳେ ଆମେ ନିଉୟର୍କ ଫେରିଲୁ । ଆସିବା ସମୟରେ ବାଟରେ ଆଚଳାଶିକ୍ଷା ସିଟି ପଡ଼ିଲା । ସେଠାରେ କେସିନୋରେ ଖେଳାଖେଳି କଲୁ । ତ୍ରୁପ୍ତ ତାକମହଳ ହୋଟେଲରେ ଏହି କେସିନୋ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା ।

ବହୁ ଡା. ଉମାଶଙ୍କର ପଢି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏ ଯାତ୍ରାର ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆମେ ଆମର କୃତଙ୍ଗତା ଝାପନ କରୁଛୁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୮.୩୦ରେ ଆମେ ନିଉୟର୍କ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଏହାପରେ ଆମର ବୋଷନ ଫେରିବାର ଆଲୋଚନା କଲୁ । ସଞ୍ଚୟ ତା କାମ ସରିବା ପରେ ଆମକୁ ଡା. ପତିଙ୍କ ଘରୁ ତା ଘରକୁ ନେବ ଓ ରାଜି (ଉରର ୨ୟ ଭଉଣୀ କୁନିନାନୀଙ୍କ ପୁଅ) ଆମକୁ ସଞ୍ଚୟ ଘରୁ ତା ଘରକୁ ନେବ । ରାଜି ଘରେ ସେତେବେଳକୁ କୁନିନାନୀ ଥିଲେ । ରାଜି ପରିବାରରେ ଗୋଟିଏ ରାତି ଆମେ କାଟିବା ପରେ ରାତି ଆମକୁ ନୁହୁର୍କ ଏମାରପୋର୍ଟରେ ଛାଡ଼ିବ । ସେଠାରୁ ଆମେ ବୋଷନ ଫେରିବୁ - ତୁକ ଓ ନୀହାର ଆମକୁ ବୋଷନରୁ ତାଙ୍କ ଘର ହପକିବନ୍ଦବକୁ ନେବେ ।

ସଞ୍ଚୟ ଜାର୍ଦିର ଏଲିଂଟନ୍ରେ ରହେ । ଉର ସେଠାରେ ଡେକି ପାଇଁ କିଛି ନନ୍ଦିକ ବାସନ କିଣିଥିଲା ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଠିକ୍ ଭାବରେ ପାଳିତ ହେଲା - ରାଜି ପରିବାର ସହିତ ଗୋଟିଏ ରାତି କଟେଇ ଆମେ ହିସକିହଟନରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ତୁଳ ଘରେ ୨ ଦିନ କାଟିଲୁ । ଗୋଟିଏ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟାଲ ଯେତରୁ କିଛି ବଚିତା ଯତ୍ତପାତି, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନର୍ତ୍ତରୀରୁ କିଛି ମଞ୍ଜି ଦେଶକୁ ଆଣିବାକୁ କିଣିଲୁ । ସ୍ଥିଲଟପ ପାର୍ମରୁ ନାଳ କିଣି ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସତିବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୀମା (ଲୀନାର ବାପା ଓ ମା') ସିନ୍ ଓ ଲୀନା ଗାନ୍ଧିଭାଜନ ପାଇଁ ତୁଳ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ।

ତ' ପରେ ଆମେ ସତ୍ତନା ଘର ଶୁସବ୍ୟାରିକୁ ଥାପିଲୁ । ହସକିରଣରୁ ଶୁସବାରା ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାକର ବାଟ । ଆମର ପୂର୍ବ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ସତ୍ତନା ଘରେ ଆମର କିଛି ଦିନ କାଟିବାର ଥିଲା ।

ନିର୍ଭୋର୍ତ୍ତ ଓ ଷାରବ୍ରିଜ ଗ୍ରାମ

ସତ୍ତନା ଘରୁ ଉପରଫେଲି ଆୟେମାନେ ଚୋଡ଼ସ୍ତ ଆଇଲେଣ୍ଟର ନିର୍ଭୋର୍ତ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ନିର୍ଭୋର୍ତ୍ତର ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ଏକ ମାର୍ବଲ କୋଠା । ଭେଣ୍ଟର ବିଲୁଟି ନାମକ ଜନେକ ଧନାଢ୍ୟ ଆମେରିକାନ ଏହି ପ୍ରାସାଦ ତିଆରି କରାଉଥିଲେ । ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କ ଗ୍ରୀନ୍ ନିବାସ । ସେ ସମୟରେ ଧନାଢ୍ୟ ଆମେରିକା ବାସୀ ଏପରି ବୃଦ୍ଧତ ବୃଦ୍ଧତ ପ୍ରାସାଦ ତିଆରି କରାଉଥିଲେ । ମାର୍ବଲ ପ୍ରାସାଦର ଚାକଚକ୍ୟ, ବିଭିନ୍ନ ଫେଣ୍ଟି ଓ ବିଶାଳତା ଦେଖି ଆମେ ମୁସ୍ତ ହେଲୁ ।

ନିର୍ଭୋର୍ତ୍ତର ଗୋଟିଏ ଝୁଲାପୋଇ ଦେଖିଲୁ - ତା ମଧ୍ୟ ଥିଲା ଏକ ଦର୍ଶନୀୟ ଘାନ । ସନ୍ଧ୍ୟା ୮.୩୦ରେ ସତ୍ତନା ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

ତା' ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସତ୍ତନା ଘରେ ଗୋଟିଏ ପାରିବାରିକ ମିଳନ ହେଲା ଲୀନା, ସିନ୍, ସତିବାବୁ, ସୀମା, ସରୋଜ, ତା ପୁଅ ଅରୂପ, ସୁବୁନ୍, ଗୀତୁ ଓ ତାଙ୍କ ଛିଅ ଅନନ୍ୟା ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ମଞ୍ଜି ମଞ୍ଜିରେ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେବା ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ବେଶ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ।

ପରଦିନ ଜଳଖୁଆ ପରେ ଦୋଳା ଓ ସତ୍ତନା ସହ ଷାରବ୍ରିଜ ଗାଁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ନିର୍ଭ ଜଂଲଣ୍ଟର ପ୍ରଥମ ଅଧିବାସୀମାନେ କିପରି ଭାବରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ ତାହା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଏ ଗାଁଟି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ଜଂଲଣ୍ଟର ଯେଉଁ ଅଧିବାସୀମାନେ କୃତନ ପୃଥିବୀରେ ବସବାସ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ଆମେରିକାର ପୂର୍ବ ଉପକୂଳରେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ

ନିଉଇଂଲେଣ୍ଡ କୁହାୟାଏ । ଷାରଟ୍ରିଜ ଗ୍ରାମରେ ଚାଷଘର, କୁମାରଶାଳ, କମାରଶାଳ, କରତକଳ, ଗୋଶାଳା, କୁକୁଡ଼ାଘର, ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖିଲୁ । ପ୍ରତିଚି ସ୍ଥାନରେ ଲୋକ ରହି ସେ ସବୁର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଷୟ ବ୍ରାହ୍ମିତାଙ୍କୁ ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଏହା ସହିତ ଆମେ ଆମେରିକାନ-ଇଣ୍ଡିଆନମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଦେଖିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ୧୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ଜଳର ସଂସ୍ଥାତର ଚିତ୍ର ସେଠାରେ ଥିଲା । ଆମେରିକାର ଜନସଂଖ୍ୟାର ୧୪% ହେଲେ ଏମେରିକାନ ଇଣ୍ଡିଆନ । ନିଜର ଜଞ୍ଚା ଅନୁସାରେ ବାହିଥିବା ଥୁରୁଳରେ ସେମାନେ ବସବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବିବାହ ଦ୍ୱାରା କିଛି କିଛି ଯୁରୋପିଯ ଏମାରିକାନ ଓ ଆଫ୍ରିକାନ ଏମେରିକାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶାମିଶି କଲେଣି । ଏମାରିକାନ ଇଣ୍ଡିଆନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶକୁ ଦେଶାନ୍ତରୀତ ଜୟଗୋପିଯାନମାନେ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । କେତେକଙ୍କୁ ବସନ୍ତଗୋର ଜୀବାଶ୍ଵରେ ସଂକ୍ରମିତ କରାଇ ହତ୍ୟାକରାଯାଇଛି ବୋଲି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସତ୍ତନା ଘରକୁ ଫେରିବୁ ।

ସତ୍ତନା ଘରୁ ଆମେ ଅମ୍ବନା ଘର ଏକଟନଙ୍କୁ ଆସିଲୁ । ଅମ୍ବନା ଆମକୁ ଶୁସବ୍ୟାରୀରୁ ଏକଟନ ଆଣିଥିଲା । ଅମ୍ବନା ଘର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ହ୍ରଦ ସେହିନ ଓପରଓଳି ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଜେକଟ ମାଇନି ପରେ ଏ ହ୍ରଦର ସୁଷ୍ଠି - କରସାଟ ଓ ବଣଭୋଜୀ ପାଇଁ ଏ ଛାନକୁ ସେଠାକାର ଲୋକେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ବୋଷନ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ

ତା'ପରଦିନ ଅମ୍ବନା ସହିତ ବୋଷନ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଥମେ କେନ୍ତିଜ ଦେଖିଲୁ । ଏହି କେନ୍ତିଜରେ ହାବାର୍ଡ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅବଶିଷ୍ଟ । ହାବାର୍ଡ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ । ଏହା ୧୭୩୭ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ହତାତିତରେ ବୁଲିଲୁ - ସେଠାରେ କିଛି ଫଳେ ଉଠାଇଲୁ । କେତେକ ପୋଷର ଲାଗିଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ସବୁଠାରୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ପୋଷରରେ ଲେଖାଥିଲା । - ୨୭୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କ୍ରୀଡ଼ାସ ପ୍ରଥା ଲୋପ କରିପାରିନାହୁଁ ।

ତା' ପରେ ଆମେ ମାସାବୁସେଚ୍ ଜହଣ୍ଠିତ୍ୟର ଅଥ ଚେକନୋଲୋଜି ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହା ୧୮୭୯ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା ଓ ୧୯୧୭ ସାଲରେ ହାବାର୍ଡ ସହିତ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ମୁଖ୍ୟ କୋଠା ସାମନାରେ ଆମର ଫଟୋ ତୋଳା ହେଲା । ଏମ.ଆଇ.ଟି.ର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ଦେଖିଲୁ । ଆମେ ଶୁଣିଲୁ ଓଡ଼ିଶାର ଓଡ଼ିଶୀ ନାଟ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଶ୍ରୀମତୀ ସଂଯୁତ୍ରା ପାଣିଗ୍ରାହୀ ସେଠାରେ ଓ ହାବାର୍ଡରେ ତାଙ୍କର ନୃତ୍ୟ ପରିବେଶର କରିଥିଲେ । ରବିଶଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ସୀତାର ବାଦନ କରିଥିବାର ଶୁଣିଲୁ । ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ବେଶ ବଡ଼ ଆକାରର ଥିଲା ।

ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ଏମ.ଆଇ.ଟି ଓ ହାବାର୍ଡକୁ ମିଶାଇ ସେ ହୁଇଛି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ସେ ଯାକେ ୪୯ ଜଣ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ କେମ୍ବିଜରେ ବା ପାଖାପାଖୁ ସହରରେ ବାସ କରନ୍ତି । ହାବାର୍ଡ ବିଜିନେସ ସ୍କୁଲ ଓ ମାସାବୁସେଚ୍ ଜନ୍ମିତ୍ୟର ଅପ ଚେକନୋଲୋଜି ଆମେରିକାର ଶିକ୍ଷ ଓ ବ୍ୟବସାୟିକତାର ପ୍ରତାକ ।

ଏହାପରେ ସେଠାରେ ଥିବା ମିନାହୁ ଥୁଏଟର ଦେଖିଲୁ । ନାହିଁ ଫିଲ୍ ଲାଉନିଟ୍ରୁ ଭିଜିଗାରୁ କିମାନଜେରୋ ଦେଖିଲୁ । ସ୍କ୍ରିନ ଥିଲା ଅର୍ଦ୍ଦ ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ।

ଏହାପରେ ସାଇନ୍ସ ମିଉଜିଯମ ଓ ନେଚ୍ରାରାଲ ହିସ୍ଟ୍ ମ୍ୟୁଜିଯମ ଦେଖି ଏକଟମ୍ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ଗରୀର ସମ୍ବୁଦ୍ଧରେ ତିମି ଦେଖିବା

ତା'ପରଦିନ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା ସମ୍ବୁଦ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାକୃତିକ ବାସୟଳୀରେ ତିମି ଦେଖିବା । ଅମ୍ବନା ଆମକୁ ଗୋକ୍ଷର ବନ୍ଦରକୁ ନେଲା । ଆମ ସହିତ ସୁରଭି (ଅମ୍ବନାର ବଡ଼ ଛିଅ) ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ପାଓ୍ୟାର ବୋଟରେ ଗରୀର ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଗଲୁ । ଗରୀର ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ହିଁ ତିମି ମାଛଙ୍କ ବାସୟଳା । ବୋଟରେ ଟିକଟ ଟିକେ ମହଜା ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଇଁ ୪୦ ଡଳାର ଟିକଟ ଖର୍ଚ୍ । ଆମକୁ ଦେଢ଼ିଯଷ୍ଟା ସମୟ ଲାଗିଲା - ତିମିଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ । ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଶାର୍କ ଦେଖିଲୁ । ଆକାରରେ ବେଶ ବଡ଼ - ଶୁଣିଲୁ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଶାର୍କ ସେଠାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ଆମେ ଦେଖିଥିବାର ଶାର୍କର ପ୍ରକାର ଆମକୁ କେହି କହି ପାରିଲେନି । ଲିଓପାର୍କ ଶାର୍କ, (ଦେହରେ ଗୋଲ ଗୋଲ ଚିହ୍ନ ଥାଏ) । କୁହେଡ଼ ଶାର୍କ, ଆଦି ୩୭୪ ପ୍ରକାରର

ଶାର୍କ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିଲୁ । ଶାର୍କଟିକୁ ଦେଖୁ ସାରିଲାପରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତିମିମାଛ ଦେଖିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକାର ତେବେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଜାଣିଲୁ ନାହିଁ - କିନ୍ତୁ ଅତି କମରେ ୩୦ ଟି ଖଣ୍ଡ ତିମି ମାଛ ଦେଖିଲୁ । ସମୁଦ୍ର ଭିତରୁ ଉଠି ପାଣି ସହିତ ସମାନରାକ ଗଢ଼ିରେ ଯିବା ବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ସବୁ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ଭିତରେ ସ୍ଵଳ୍ପଦରେ ରହି ପାରୁଥିବା ଜୀବ ଏହି ତିମି । ତିମି ଜାତୀୟ ଜୀବ ସ୍ତରପାୟୀ, ଓ୍ୟାର୍ମ ଖୁବେହି ଓ ନିଶ୍ଚାସରେ ବାୟୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ତିମି ସାଧାରଣତଃ ୨ ପ୍ରକାରର ଦାନ୍ତ ଥିବା ତିମି, ଓ ବେଳିନ ବା ପାଉଁଶିଆ ତିମି । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଉପଶ୍ରେଣୀର ତିମି ଅଛନ୍ତି ।

ଶାର୍କ ଓ ଦାନ୍ତଥିବା ତିମି ହେଉଛନ୍ତି ଶିକାରୀ ଶ୍ରେଣୀଯ ଜଳଜନ୍ତୁ । ଆସେମାନେ ବୋଟର ବିଭିନ୍ନ ପଚରୁ ତିମି ଦେଖିବାକୁ ପାଉଥିଲୁ । ସୁରଭା ତିମିଙ୍କର ବହୁତ ଫଳୋଗ୍ରାହ ନେଲା ।

ଗ୍ରୋଷାର ମାଛଧରାକୀଙ୍କର ଆଗଳାଷିକ ମହାସାଗରର ଏକ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସହର । ମାଛଧରାକୀଙ୍କର ସ୍ରୀଜର ଏକ ସ୍ଥାନିକ ପାଖରେ ଆମେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଫଳୋ ନେଲୁ । ଗ୍ରୋଷାରରେ ତୁକ କିଛିଦିନ କାମ କରିଥିଲା ବୋଲି ଆମେ ଅମୁନା ପାଖରୁ ଶୁଣିଲୁ । ଏଠାରେ ଏତେରା ଭେଦିସନ୍ତ କମାନୀରେ ସେ ଥିଲା ।

ଶୁଭଙ୍କର ଜନ୍ମ -

ତାପର ଦିନ ଆମେ ଦେଶରୁ ଏକ ଶୁଭଖବର ପାଇଲୁ । ଭାରତୀୟ ସମୟ ୧୨-୧୪ରେ ଦେବୁର ୨ୟ ପୁତ୍ର ଭୂମିଷ ହେଲା । ମା' ଓ ପିଲା ଜଳ ଅଛନ୍ତି । ସବୁ ପରମାନନ୍ଦ ହସପିଟାଲରେ ପିଲା ଜନ୍ମ ହେଲା । ପିଲାର ଜନ୍ମ ପରେ ପରେ ଫଳୋ ନେଇ ବାୟୁ ଓ ମାମା ତାକୁ ଆମକୁ ଜ-ମେଲରେ ପଠାଇଥିଲେ - ତା ମଧ୍ୟ ପାଇଲୁ । ତା ନାମ ଦିଆଗଲା ଶୁଭଙ୍କର ।

ଏମ. ଆଇ. ଟି. ର ଲମ୍ବେଳ କଲେଜ -

ପରଦିନ ସକାଳୁ ତୁକ ଓ ନୀହାର ଅମୁନା ଘରକୁ ଆସିଲେ - ତାଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଲାଖିଲ କଲେଜକୁ ଗଲୁ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପଲିମାର ଲେବୋରିଟେରିକୁ ଗଲୁ - ସେଠାରେ ମଲିକୁଲାର ବାଓଲୋଜୀ ଓ ବାଓ ଚେକନୋଲୋଜି କାମ ହୁଏ ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଓଡ଼ିଆ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସନାତନ ଟ୍ରିପାଠୀଙ୍କୁ ଏଠାରେ ସମ୍ପେ ଜାଣନ୍ତି । ସେ ପିଙ୍ଗକୁରେ ଆଇ ଆଇଟି ଖଡ଼ଗପୁରୁ ଏମ. ଏସ. ସି. କରି ଆମେରିକା ଆସିଥିଲେ ।

ଚିକାଗୋ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପଲିମାର ସାଇନ୍ସରେ ଡକ୍ଟରେଟ୍ କଲେ । ଲେଖକ ପଲିମାର ସାଇନ୍ସ ବିଭାଗ ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ଗଢ଼ାଯାଇଛି କୁହାୟିବ । ଲେଖକ କଲେଜ ମାସାବ୍ଦୀରେ ଉତ୍ସବରେ ଅପା ଚେକନୋଲୋଜୀର ଗୋଟିଏ କଲେଜ । ଲେଖକ କଲେଜର ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଗବେଷକ ଡକ୍ଟର କୁମାରଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ସେଠାରୁ ଆମେ ତୁକ ଘରକୁ ହପବିହନନ ଫେରିଲୁ ।

ମାଉଷ ଓ୍ଯାଶିଂଟବ ଓ ନିର୍ଭବ ହେମସାୟାର -

୨୪ କୁଳାଇ ସକାଳେ ସତ୍ତନା ଓ ଦୋଳା ଆମକୁ ତୁକ ଘରୁ ନେଇ ମାଉଷ ଓ୍ଯାଶିଂଟନ ବୁଲିବାକୁ ଗଲେ । ମାଉଷ ଓ୍ଯାଶିଂଟନ ଯିବାକୁ ହେଲେ ହେମସାୟାରର ସ୍ଵାଇର ମାଉଷେନ ପାଖ ଦେଇଯିବାକୁ ହୁଏ । ହୋମସାୟାର ଯୁତ୍ରଗାନ୍ତ୍ରର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଷେର । ମାଉଷ ଓ୍ଯାଶିଂଟନର ଶାର୍ଶ ଭାଗକୁ ଆମେ ଯାଇଥିଲୁ - ତାର ଉଚ୍ଚତା ୨୨୮୮ ଫୁଟ । ଶୀତଦିନରେ ପାହାଡ଼ର ଶାର୍ଶଦେଶ ଓ ସବୁ ରାସ୍ତାମାଟ ବରପାଛାଦିତ ରହିଥାଏ । ଏହି ପାହାଡ଼ରେ ସିଂ ପାଇ ଖାନ ଅଛି ଓ ଏହା ଏକ ଶୀତକାଳୀନ ଖେଳ । ପାହାଡ଼ର ଶାର୍ଶଦେଶକୁ ଆମ ଗାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ପାହାଡ଼ର ଶାର୍ଶ ଦେଶରୁ ଦେଖିଲେ ନିମ୍ନାଶ ବେଶ ମନୋରମ ଦେଖାଯାଏ । ପାହାଡ଼ର ଶାର୍ଶଦେଶକୁ ଯିବା ଏକ ଗୌରବ ବୋଲି ଆମକୁ ଲାଗିଲା - କାରଣ ଉପରୁ ଫେରୁଥିବା ପ୍ରତି ଗାଡ଼ିରେ ସେ ଗାଡ଼ି ଯେ ଶାର୍ଶଦେଶକୁ ଯାଇଛି ବୋଲି ପୋଷାର ଲାଗିଥିବାର ଦେଖିଲୁ ।

ଫେରନ୍ତା ରାସ୍ତାରେ ଏକ ଆଛାଦିତ ଫୋଲ ଦେଖିଲୁ । ତାର ନାମ ଥିଲା କଭାଡ଼ ବ୍ରିଜ ଅପା କେକସନ । ଏହା ୧୭୭୭ରେ ତିଆରି ହୋଇଛି ବୋଲି ଲେଖାଥିଲା । ପରେ ଜାଣିଲୁ ନିର୍ଭବ ହେମସାୟାରରେ କଭାଡ଼ବ୍ରିଜ ଏକ ବିଶେଷତା । କଭାଡ଼ବ୍ରିଜକୁ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ କୋର୍ଟେସିପୁ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଆର୍ଟ ଗେଲେରୀ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ।

ସେ ଥିଲା ମାର୍କ ମାର୍କନଙ୍କ ଆର୍ଟ ଗେଲେରୀ । ସେଠାକାର ସବୁ ଫେରିଂ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର - କିନ୍ତୁ କିଣିବା ପାଇଁ ବେଶ ମହଙ୍ଗା ।

ସତ୍ତନା ଘରକୁ ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ ଯୁତ୍ରଗାନ୍ତ୍ରର ଆଉ ଏକ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଏହା ଥିଲା ମୋଜନ୍ମ ଷେରର ଯର୍କ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ।

ମାଉଷ ଓ୍ୟଶିଂଚନ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଆମେ ଘନ ପାଇନ ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରେ
ଦେଇ ଯାଇଥିଲୁ । ଜଙ୍ଗଳ ଭିତରେ ପପଲାର, ମେଘଳ ଓ ବାର୍ଛ ଆଦି ଗଛ ଟହିପାରିଲୁ ।
ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷ ଦେଶକୁ ଯିବାକୁ ବେଶ ଆତକଜନକ ଥିଲା ।

ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଚାଇନିଜ ରେଷ୍ଟ୍ରୁଗାଣ୍ଟରେ ରାତ୍ରିଭୋଜନ କରି
ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସାରାଦିନ ଆମେ ୪୫୦ ମାଇଲ ବୁଲିଥିଲୁ ।

ତା'ପରେ ଦିନ ସତ୍ତନା ଟିଅ ଲୀରା ଆମକୁ ପାଖାପାଖୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲାଇବାକୁ
ନେଇଗଲା । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଗଲୁ ଉଷ୍ଣାରର ଏକ ହ୍ରଦ ଦେଖିବାକୁ । ଏ ହ୍ରଦର ନାମ
କୁଇନ ସିଗାମଣ୍ଡ (ଏହା ଆମେରିକାର ଜଣିଆନମାନଙ୍କ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ) । ଏହା ଏକ
ବିରାଟ ହ୍ରଦ । ଏଥରେ ଲୀରା ଆଗରୁ ଆହୁଲା ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗାଚାଳନା କରିଛି
ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ସେବିନ ବହୁତ ଲୋକ ଏ ହ୍ରଦରେ ନୌକାଚାଳନା କରିବାର ଆମେ
ଦେଖିଲୁ । ରାସ୍ତାରେ ଫେରିବା ବେଳକୁ ମାସାଚୁଷେର ହେଲାଥ ସେଷାର ପାଖ ଦେଇ
ଆସିଲୁ । ଆମର ଅନୁମତି ନ ଥିବାରୁ ଆମେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଚାରଗେଟ
ନାମକ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଷ୍ଟେରରୁ ଉର ଦୀପାପାଇଁ ଏକ ଡ୍ରେସ କିଣିଲା । ଓପରଓଳି
ମଧ୍ୟ କିଛି ଜିନିଷ କିଶାକିଣିରେ ସମୟ କାଟିଲୁ ।

ପରଦିନ ତୁକ ଘରକୁ ଆସିଲୁ । ସେ ଦିନ ନୀହାର ସହିତ ଉର ବଜାରକୁ
ଯାଇ କିଛି କିଶା କିଣି କରିବା କଥା – ମୁଁ ଘରେ ରହିଲି । ଆମେରିକାରେ ରହିଥିବା
ଓଡ଼ିଆ ତା: ଘନଶ୍ୟାମ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ଆମ୍ବଜୀବନୀ ପଢ଼ିଲି । କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର
ସେ ହେଲେ ପ୍ରଥମ ବେବର ଛାତ୍ର । ତାଙ୍କ ଲେଖାରୁ କଲେଜର ସମସାମୟିକ ଶିକ୍ଷକ,
ଛାତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବେଶ ବିଷୟରେ ଆଭାସ ପାଇଲି । ଝୁମାଲାହିରୀଙ୍କ ବହିର କିଛି
ଗଜ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିଲି । ସେ ବର୍ଷ ଝୁମାଲାହିରୀ ପୁଲିଜାର ପ୍ରାଇଜ ପାଇଥିଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦୋଲା, ସତ୍ତନା, ତୁକ ଘରକୁ ଆସିଲେ । ତା' ପର ଦିନ ଆମର
ସୁବୁଲି ଘରକୁ ଆସି କାନାଡ଼ା ଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା । ଓ ତାହା ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ
ହେଲା ।

ଆମେରିକାରେ ଉରର ଭାଇ ଭରଣୀ ଓ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନେ ଆମର ଏତେ
ଯହୁ ନେଲେ, ଏତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆଦର ଦେଖାଇଲେ ଯାହାକି ଆମକୁ ଅସୀମ ତୃପ୍ତି

ଦେଇଛି । ମଣିଷର ମଣିଷ ପ୍ରତି ସେହି, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ନିଜ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରୁ ସେହି ଆଦର ଏକ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ଆନନ୍ଦରେ ଜୀବନକୁ ଉଚ୍ଚପୂର କରିଦିଏ । ବେଳେ ବେଳେ ମନକୁ ସଦେହୁ ଆସେ ଆମେ କଣ ଏସବୁ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ?

କାନାଡ଼ାର ମଣ୍ଡିଯଳ ଓ ଓଟାଓୟା :-

ସକାଳ ୧୦.୩୦ ରେ କାନାଡ଼ାର ମଣ୍ଡିଯଳ ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ । ସୁରୁଲି, ଗୀତ, ଅନନ୍ୟା (ସୁରୁଲିର ୨ ବର୍ଷର ଝିଅ) ଉର ଓ ମୁଁ । ଚାରିଘଣ୍ଠା ଗାଡ଼ି ଚାଲିବା ପରେ ଅନନ୍ୟା ବାଟିକଳା - ବୋଧହୁଏ ତାର ମୋସନ ସିକନେସ ହେଲା । ଏତେ ଛୋଟ ପିଲା - ତା'ର ଯେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବାକୁ ଯାଉଛି ସେ ଆମକୁ ଜାଣିବାକୁ ଦେଇ ନଥିଲା । ଅସମ୍ବଦ ତାର ସହନ ଶତ୍ରୁ । ତାକୁ ସଫାସୁତୁରା କରି ପୁଣି ଚାଲିଲୁ । ବାଟରେ ସ୍ବାହଚନରେ ଆମର ଇମିଗ୍ରେସନ ଚେକ ଆଦି ହେଲା । କାଷାମଚେକ ମଧ୍ୟ ହେଲା । ଆମର ପାସପୋର୍ଟ ଷାପ କରାଗଲା । ସ୍ଵାନଟନ ପରେ ଆମକୁ ମଣ୍ଡିଯଳ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଆହୁରି ଦେବିଘଣ୍ଠା ଲାଗିଲା ।

ରାତ୍ରା ଦୁଇପଟେ କାନାଡ଼ାରେ ବହୁତ ଚାଷ ଜମି ଦେଖିଲୁ । ଜନ ବସତି ପ୍ରାୟ ସେତେ ନାହିଁ କହିଲେ ଚକିବ । ଗହମ, ମକା ଇତ୍ୟାଦି ଚାଷ ହେଉଥିବାର ଜାଣିଲୁ ।

ମଣ୍ଡିଯଳ ସେଷଳରେନ୍ଦ୍ର ନଦୀ କୁଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ନଦୀର ଗୋଟିଏ କୁଳରୁ ଅନ୍ୟକୁଳକୁ ଚାହିଁଲେ ବିଶାଳ ଜଳଭାଗ ଆମକୁ ଆଶ୍ରଯ୍ୟ କଲା । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ ଆମେ ସେଷଳରେନ୍ଦ୍ର ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣକୁଳକୁ ଗଲୁ । ଆମେ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ମୁରାଷ୍ଟରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ମଣ୍ଡିଯଳରେ ଯେଉଁ ହୋଟେଲରେ ଆମେ ରହିଲୁ ତା ନାମ ଥିଲା କ୍ରେଜଲ ଇନ୍ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ତୋଭାଳ କହନ୍ତି ଓ ଏହା ଏଯାରପୋର୍ଟକୁ ପାଖ ।

ସକାଳେ ମଣ୍ଡିଯଳର ମୁଖ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଥମେ ଗଲୁ ମେଘରିଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ-କାନାଡ଼ାର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ । ମେଘରିଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅମୃନାର ଝିଅ ସ୍ଵରତୀ ଓ ଦୁଲାଳର ପୁଅ ପଢ଼ୁଥିଲେ ବୋଲି ଆମେ ଆଗରୁ ଶୁଣିଥିଲୁ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ପ୍ରବେଶ କଲାଷଣ ଆମେମାନେ ମେଘରିଲଙ୍କର ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରସ୍ତର

ମୂରଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ମେଘଗିଲ ଥିଲେ ରଣେ ସତଳେଷର ବ୍ୟବସାୟ । ମଣ୍ଡିଯଳ
ଉପତ୍ୟକାର ଅଧାଜମି ସେ ନିଜ ଆୟରରେ ରଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦାନ ଜମିରେ ଏ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାକୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାକୟ ପାଖାପାଖ ଅନ୍ୟ ବହୁତ ଦର୍ଶନୀୟ ଛାନ ଥିଲା ।
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାକୟକୁ ଯାଉଥିବା ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରାର ଏକ ପଚରେ ବହୁତ ପେଣ୍ଠି, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍
ଆଦି ସଜା ଛୋଇଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ‘ଉପରୁ ପୃଥିବୀ’ ଏକ ଅତିସୁନ୍ଦର ଛବି ଥିଲା ।
ପୃଥିବୀର ବହୁ ଦେଶର ପେଣ୍ଠି ଓ ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଆସେମାନେ ସେଠାରେ ଦେଖିବାକୁ
ପାଇଲୁ । ଏଠାରେ ବାଜାଲାଦେଶ, ରାଜପ୍ରାନ୍ତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଆପ୍ରିକା, ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକା,
ମେକ୍ସିକୋ ଆଦି ଛାନର ବିଭିନ୍ନ ଛବି ଦେଖିଲୁ । ଓଡ଼ିଶାର ଚିଲିକାରେ ମାଛଧରା ଜାଲର
ଛବି ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିଲୁ । ସେଠାରୁ ଛବିଥିବା ଛ’ଟି ପୋଷକାର୍ତ୍ତ କିଣିଲୁ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରାର ଅନ୍ୟ ପଚରେ ଅନ୍ୟଏକ ବିରାଟ ପ୍ରସ୍ତର ମୂରଁ ଦେଖିଲୁ । ସେଥିରେ
ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କର ମୂରଁଥିଲା । ଏଥିରେ ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାରର ପରିବର୍ତ୍ତନ
ସୂଚୀତ ହେଉଛି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ପୁଣି ଶୁଣିଲୁ ଏଥିରୁ ଆଲୋକ, ଝାନ, ବିଶ୍ୱଜଳା ଓ
ବିପୁଳ ସୂଚୀତ ହେଉଛି - ଏସବୁ ବୁଝିବାକୁ ମୁଁ ଅକ୍ଷମ ଥିଲି ।

ମାଟିତଳେ ଯିବା ଆସିବା ରେଳଗାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ମଣ୍ଡିଯଳରେ ଥିଲା । ମେଘଗିଲ
ସେସନରେ ମାଟିତଳ ରେଳପଥ ଓ ରେଳଗାଡ଼ି ଦେଖିଲୁ । ବହୁତଳ ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ
ବଜାରପ୍ଲଟୀ ସେଠାରେ ଦେଖିଲୁ । ଏ ବଜାର ଭୂତଳ ଓ ଭୂପୁଷ୍ଟରେ ଥିଲା । ତାକୁ
ମଧ୍ୟ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଏ ସବୁ ମେଘଗିଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାକୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିଲା ।

ତା’ପରେ ଆମେ ତକ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗଲୁ । ମଣ୍ଡିଯଳ କାନାଡ଼ାର ଏକ ବିରାଟ
ବନ୍ଦର । ପୋର୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ, କାନାଡ଼ାର ପୁରୁଣା ଅଞ୍ଚଳ । ପୋର୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ଥିଲା ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ ଆସେମାନେ ଓଚ୍‌ଓୟାକୁ ବାହାରିଲୁ । ମଣ୍ଡିଯଳରୁ
ଓଚ୍‌ଓୟା ଦୁଇଘରାର ବାଟ । ଓଚ୍‌ଓୟା କାନାଡ଼ାର ରାଜଧାନୀ ବୋଲି ପିଲାଦିନରୁ ଭୂଗୋଳ
ବହିରୁ ପଡ଼ିଥିଲି ।

ଓଚ୍‌ଓୟାରେ କାନାଡ଼ାର ପାର୍ଲ୍ୟାମେଣ୍ଟ ହାଉସ ବାହାର ପଢ଼ୁ ଦେଖିଲୁ । ରିତୋ
ସେଷାରରେ ବୁଲିଲୁ - ରିତୋ ସେଷାରରେ କଂଗ୍ରେସ ଅବସ୍ଥିତ । କଂଗ୍ରେସ ବୁକର

ମାଟିତଳେ ମାକେଂଟ କଣ୍ଠେକୁ ଦେଖିଲୁ । ରିଡୋ ଗୋଡ଼ରେ ବୁଲିଲୁ । ରିଡୋ କେନାଳ ଦେଖିଲୁ । ରିଡୋ କେନାଳ ଓ ଓଡୋଓୟାନଦୀର ସଂଗମ ଛଳି ଦେଖିଲୁ । ଶୀତଦିନେ ରିଡୋ କେନାଳ ଓ ଓଡୋଓୟାନଦୀର ସଂଗମ ଛଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବରଫରେ ପରିଣତ ହୁଏ ଓ ସେଚିଂ ପାଇଁ ସଂଘୋଗ ହୁଏ ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଓଡୋଓୟା ଏକ ସୁନ୍ଦର ନଗର । ଏହାର ସଫା ସୁତ୍ରରା ନିର୍ଭୟକ ଠାରୁ ଉଣା । ଆକାଶ ଚୁମ୍ବି ବହୁତ ପ୍ରାସାଦ ଓ ଚାନ୍ଦାରେ ଅଛି - କିନ୍ତୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ମଞ୍ଚିଯଳଠାରୁ କମ୍ ହେବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୨.୩୦ରେ ମଞ୍ଚିଯଳ ଫେରିଲୁ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ହୋଟେଲରେ ରାତ୍ରିଯାପନ କରି ତା ପରଦିନ ଜଳଖୁଆ ପରେ ଭାରମଣ୍ଡ ଅଭିମୁଖ୍ୟ ଯାତ୍ରା ଆଗମ କଲୁ - ସକାଳ ୧୦.୨୦ ରେ ।

ଭାରମଣ୍ଡ-ଚୁନି ଘରେ

ଭାରମଣ୍ଡ ସୁତ୍ରରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଷ୍ଟେର । ଭାରମଣ୍ଡର ବାଲ୍ମୀକିନରେ ଚୁନି ଓ ସୋମନାଥ ବହୁତ ଦିନରୁ ବାସ କରିଆସିଛନ୍ତି । ଏହିଠାରେ ବ୍ରେବ ଚୁମ୍ବାରରେ ସୋମନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା । ଆତୁ ଓ ଦିତ୍ତଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଏହି ଭାରମେଣ୍ଟରେ । ଭାରମେଣ୍ଟ ମେଡିକାଲ କଲେଜରୁ ସେମାନେ ଉଭୀର୍ଷ ହୋଇଛନ୍ତି । ପିଲାମାନେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ବାହାରେ ରହିବା ପରେ ଚୁନି ଏକୁଚିଆ ଭାରମେଣ୍ଟରେ ରହେ । ଆତୁ ବିବାହ ପରେ ତା ଘରେ ଆମେ ଅଧିକ ଦିନ ତା ସହିତ କାଟିବୁ ବୋଲି ଆଗରୁ ଠିକ କରିଥିଲୁ ।

ମଞ୍ଚିଯଳରୁ ଆସିବା ବାଟରେ କାଷମ ଓ ଜମିଗ୍ରେସନ ଚେକ ପାଇଁ ଆମକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟା ୧୪ ମିନିଟ୍ ଲାଗିଲା । ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ଗାଡ଼ି ଲମ୍ବାଧାଡ଼ିରେ ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ଥିଲେ । ଆମ ପାଇଁ ଅଛ ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ହେଲା - ବୋଷନରେ ଲେଣିଂ ପରେ ଆମ ପାଶପୋର୍ଟରେ ଝାମ ପଡ଼ିନଥିଲା । ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭୁଲରେ । କିନ୍ତୁ ଲେଣିଂର ଅନ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଦେଖାଇ ସେଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ପାଇଲୁ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ୧.୩୦ରେ ଚୁନି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପମି ନନ୍ଦ ସେଠାରେ ଆଗରୁ ଥିଲେ । ଗାତ୍ର ଓ ସୁବୁଲି ଲଞ୍ଚ ପରେ ଏକଟବ୍ ଫେରିଗଲେ ।

ସେଠାରେ ତୁଳ ପାଖରୁ ଖବର ପାଇଲୁ ଯେ ମାମା ତାର ପି.୬୮.ଡ଼. ପରାକ୍ଷାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି । ଆମ ଲକ୍ଷନ ରହଣୀ ସମ୍ପର୍କରେ ତା: ସୀତା ସାହୁଙ୍କ ଠାରୁ ଉତ୍ତର ଆସିଛି । ଦୁଇଟି ଯାକ ଥିଲା ଆମ ପାଇଁ ଭଲ ଖବର ।

ଚୁନି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ଚୁନି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ତା ପାଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳ
ବୁଲାଇବାକୁ ନେଲା ।

ପ୍ରକୃତିର ଯୌନର୍ୟରେ ଭରପୁର ଯୁଦ୍ଧ ଗଣ୍ଡର ଓ କାନାଡ଼ାର ସିମାରେ ଅବସ୍ଥିତ
ଜାରମଣ୍ଡ । ପର୍ବତ, ଜଙ୍ଗଲ, ନଦୀ ଓ ହ୍ରଦ ଆଦିରେ ଏହା ଭରପୁର । ପ୍ରଥମେ ଚୁନି
ଆମକୁ ତା ଘର ପାଖ ଚେଷ୍ଟଲେବ ହ୍ରଦ ଦେଖିବାକୁ ନେଲା । ଏହି ହ୍ରଦରେ ବୋଟର
ଛୁଇବଂ ହୁଏ । ନିଯୁନର୍କ ଯିବାକୁ ଏକ କାର ଫେରି ମଧ୍ୟ ଏ ହ୍ରଦରେ କାମ କରୁଛି ।
ଭ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ହ୍ରଦ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ।

ପାଖରେ ଥିବା ବଜାର ଅଞ୍ଚଳ ଦେଖିଲୁ । ଖରାଦିନ ବୋଲି ଦୋକାନ ସବୁ
ରାଷ୍ଟ୍ରା କଢ଼ରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଜିନିଷ ପତ୍ର ସଜାଇ ରଖିଥିଲେ । ଆମର ଗୋଟିଏ
ମେଳା ପରି ଲାଗିଲା ।

କିଛି ଜିନିଷ କିଶ୍ରାକିଶି କରି ଚୁନି ଆମକୁ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲା ।

ତା' ପରଦିନ ଆମେ ଘରେ ରହିଲୁ ଓ ଚୁନିର ବରିଚା ସଫାସୁତ୍ତରା କଲୁ ।
ଏ ଜିତରେ ଚୁନିର ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ତାକୁ ଏନାଟୋମି ଓ ଫିରିଓଲେଜିର କେତୋଟି
ସିଷାମ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଟିକେ ସାହାୟ୍ୟ କଲି । ତା ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ ଭଲ କଳା
ବୋଲି ଶୁଣିଲି । ନେହୁରୋପାଥୂରେ ସେ ଡିପ୍ଲୋମା କରି ଆମେରିକାରେ ପ୍ରାକ୍ତିଷ୍ଠ
କରିବା କଥା ।

୩୧.୭.୨୦୦୭ ସକାଳ ଖବର କାଗଜ 'ବାର୍ଲଂଟନ ପ୍ରିପୋଷ' ରେ
କ୍ଲିଭଲେଣ୍ଟ ଖବର ହିସାବରେ ପଡ଼ିଲୁ - ଜେମସ ଏ. ଟ୍ରେଟିକାଷ୍ଟ ଚୁନିଯର ଏକ ସପ୍ତାହ
ପୂର୍ବରୁ କଂଗ୍ରେସରୁ ବହିଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିବୁଦ୍ଧରେ କରାୟସନ ଚାର୍ଜ ଥିଲା ।
ଏମେରିକାର ଡିସ୍ଟ୍ରିକ୍ ଜଲ ଲେସଲି ଓ୍ଯେଲସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁହଁ ବର୍ଷ ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ହେଲା ।
ଏହା ଥିଲା ପ୍ରସିଦ୍ଧ୍ୟନର ପରାମର୍ଶ । ସବୁଠାରୁ କମ ଦଣ୍ଡ ଥିଲା ସାତବର୍ଷ ତିନିମାସ ।
କିନ୍ତୁ ଜଲଙ୍କ ମତରେ ସବୁଠାରୁ କମ ଦଣ୍ଡରୁ ତାକୁ ଅଧିକ ଦଣ୍ଡ ଦେବାର କାରଣ - ସେ
ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ବାନକୁ ନିମ୍ନଗାମୀ କଲେ । ଡିସ୍ଟ୍ରିକ୍ ଏଗେର୍ଷ୍ଣକୁ ମିଥ୍ୟା କହିଥିଲେ ।
ଏଥୁସହ ଜଲ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ୧୪ ହଜାର ଟଳାର ଗୋରିମାନା କରିଥିଲେ । ଏହା ସହିତ
ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ୧୭ ହଜାର ଟଳାର ଥିଲା । କାରଣ ଅସାଧୁ ଉପାୟରେ ସେ ଏହି
ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ଗୋରିଗାର କରିଥିଲେ ଓ ତାହା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ହେବା ଉଚିତ ।
ଟ୍ରେଟିକେଷଙ୍କ ଦୋଷ ଲାଞ୍ଛନେବା, କର ଫାଙ୍କିବା ଓ ଅସାଧୁ ପ୍ରଚାର । ସେ ତାଙ୍କ
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କର୍ମ୍ୟରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଲଗାଉଥିଲେ - ସେମାନଙ୍କ ବଳାରୁ ଲାଞ୍ଛ ନେଉଥିଲେ ।

ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ନଗଦଚଙ୍କା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁରିଧା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ ଓ ସେ ବାବଦରେ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଡ୍ୟଶିଂଚନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ତ୍ରେତୀକାଷ୍ଟ କହୁଥିଲେ - ସେ ଜେଳରୁ ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ିବେ ଓ ସେ ଜୟପୁତ୍ର ହେବେ । ହାତକଡ଼ା ପକାଯାଇତାଙ୍କୁ ଜେଳକୁ ନିଆଯାଉଥିଲା । ଏପିଲ କରିବାଯାକେ ତାଙ୍କୁ ମୁଗାଳିକା ମିଳିନଥିଲା ।

ଏଥୟଥ ଆଉ ଏକ ସମ୍ବାଦ ଥିଲା - ନିଉଜାର୍ଟ ଡିମୋକ୍ରେଟିକ ସିନେଟାର ରୋବାର୍ ଟେରିସେଲି, ସିନେଟ ଏଥୁଙ୍କ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତା ହୋଇ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ସେ ଚାଙ୍ଗଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଟେଲିରିଜନ ଏକଷ୍ଟରିଓ ଓ କେତେକ ଜିନିଷର ସିଦ୍ଧି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଚାଙ୍ଗ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜେଳରେ ଅଛନ୍ତି - କାରଣ ସେ ୧୯୯୭ରେ ଟେରିସେଲିଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ଅନୈତିକ ଚାନ୍ଦା ଦାନ କରିଥିଲେ । ସେହି ୨ ଟିର ଉଚିତ ଦାମ ଠାରୁ ସେ କମ ଦାମ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏ ଦୁଇଟି ସମ୍ବାଦ ପଢ଼ି ଆମେରିକାରେ ଥିବା ରାଜନୈତିକ ଭ୍ରମାଚାର ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେଲି । ଗରିବ ଦେଶରେ ଭ୍ରମାଚାରର କାରଣ ଯଦି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ତା ହେଲେ ଆମେରିକା ଭଜି ସ୍ଵଳ୍ଳକ ଦେଶରେ ଭ୍ରମାଚାର କାହିଁକି ? ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ହୁଏତ ସବୁଠାରେ ସମାନ । ଭ୍ରମାଚାର ପାଇଁ ଉପୟୁତ ପଦବୀରେ ଥିଲେ ମଣିଷ ଏ କାମ କରିବାକୁ ପଛମୁଖୀ ଦିଏ ନାହିଁ । ଅବା ଏହାର ଅନ୍ୟ କିଛି ଉଭର ଆଇପାରେ ।

ଚୁନି ଘରେ ଥିବା ସମୟରେ ଦିନେ ଚୁନି ଆମଙ୍କୁ ‘ଷ୍ଟେ’ ଅଞ୍ଚଳ ବୁଲାଇବାକୁ ନେଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ଆମେମାନେ ତ୍ରେସ୍ ଫେମିଲି ଲଇ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗଲୁ । ଏହି ଛାନଟି ଏକ ମନୋରଞ୍ଜନକାରୀ ଶୈଳ ନିବାସ । ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ବିଷ୍ୟାତ ଇଂରାଜୀ ସିନେମା ସାଇଷ୍ଟ ଅପ ମ୍ୟାଜିକର ସ୍ଟାର୍ ଏହି ଛାନରେ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଏ ଛାନର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଅଛନ୍ତି । ସାଇଷ୍ଟ ଅପ ମ୍ୟାଜିକର ମୁଖ୍ୟ ନାଯିକା ମୋରିଯାଟ୍ରେପସଙ୍କୁ ଏଠାରେ ସମାଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଅତି ସୁତ୍ର ଫୁଲ ବରିଚା ଦେଖିଲୁ । ଚାରିପଟେ ପାହାଡ଼ ଘେରା ଏ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଦେଖିଲେ ସୁଇଜାରଲେଣ୍ଟର ଘୋର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ତୁଳନା କରିବାକୁ ଜାଇଲୁ ହୁଏ ।

ଏହାପରେ ଆମେମାନେ ମେନସପିଲତ୍ର ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗଲୁ । ଏହି ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷ ଦେଶକୁ ଗଣ୍ଡୋଲାରେ ଗଲୁ । ଏହାର ଉଚ୍ଚତା ୪୩୩୮ ଫୁଟ । ଗୋପାଳପୁରରେ ଗଣ୍ଡୋଲା ଉପରକୁ ଯାଏ ଓ ତଳକୁ ଖେସେ । ପାହାଡ଼ର ଉପରଥିରେ ଘୋର୍ଯ୍ୟ ଉପତୋଗ କଲୁ ଓ ପିକନିକ ଲାଙ୍ଘ ଖାଇଲୁ ।

ଫେରିବା ବାଗରେ ଓ୍ୟାଚାରବେରିତାରେ ଭାରମଣ୍ଡର ସବୁଠାକୁ ସୁନ୍ଦାରୁ
ଆଇସିକ୍ରିମ ଖାଇଲୁ । ଆଇସିକ୍ରିମ ଦୋକାନର ନାମ ଥିଲା ବେବୁ ଓ ଜେବି ଆଇସିକ୍ରିମ
ସପ ।

ଫେରିବା ରାତ୍ରାରେ ଭାରମଣ୍ଡର ରାଜଧାନୀ ମଣ୍ଡ ପିଲିଆରୟ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ।
ନଦିବାବୁ କିଛି ଫଟୋ ଡିଟାଇଲେ ।

କିଛି କିଣାକିଣି କରି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୨.୩୦ ହେଲା ।

ଚୁନି ଘରେ ପାରିବାରିକ ମିଳନ

ତା' ପରଦିନ ଆମେ ସବୁ ଘରେ ଥିଲୁ । ଚୁନିର ବଚିତା ପ୍ରାୟ ଶତକଢ଼ା ୨୪
ଭାଗ ସଫା କଲୁ । ତା ପରେ ଚୁନିର ଅନୁଗୋଧ ଆସିଲା - ତା ଗେରେଇକୁ ସଫା
କରିବାକୁ । ଚୁନିର ଅନୁଗୋଧ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥିଲା ।
ବିଶେଷତଃ ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଏବେ ଏକୁଚିଆ ରହୁଛି ଓ ସେ ସବୁ ସଫା
କରାଯାଇପାରୁଛି । ଆମେ ଯଦି ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବୁ ତା ହେଲେ ନିଶ୍ଚଯ କରିବୁ ।
ଅନଙ୍ଗୀସତ୍ତ୍ଵ ନଦ ମଧ୍ୟ ମୋ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଲା । ଏ ଗେରେଇ ନିଶ୍ଚଯ ବହୁ ଦିନରୁ
ସଫା ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ଯେଉଁକି ଅଦରକାରୀ ଜିନିଷ ଥିଲା ତାକୁ ବାହାର କଲୁ । ବାହାରେ ତାକୁ ଝଡ଼ା
ଝଡ଼ି କରି ସଫା କଲୁ । ଗେରେଇ ଭିତରେ ଥିବା ଅଳ୍ପତ୍ତି ସଫା କଲୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଜିନିଷରୁ ଧୂଳି ଖାଡ଼ିଲୁ । ତଳ ସଫା କଳାପରେ ବାହାରକୁ ଯାଉଥିବା ଜିନିଷ ଝଡ଼ା ଝଡ଼ି
ପରେ ଭିତରେ ରଖିଲୁ । ଆମକୁ ୪ ଘଣ୍ଟା ଏ କାମରେ ଲାଗିଥିବ । ଗେରେଇ ଏତେ
ସଫା ହେଲା ଯେ ପରଦିନ ଏହା ଆମର କକ୍ଷଚେଲପାର୍ଟି ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲା ।

ଚୁନିର ପୁଣି ଅନୁଗୋଧ ଆସିଲା - ତାର ତଳ ଫ୍ଲୋରର ଟାଙ୍କେଲେଟ୍ ସଫା
କରିବାକୁ । ସେ ବୁମର କାନ୍ଦ ଟାଙ୍କେଲେଟ୍ ଚାରିପଟ ଭଲ ଭାବରେ ସଫା ହେବ । ଏ
କାମର ଦାଯିତ୍ବ ମୁଁ ନେଲି ଓ ସବୁ ସଫାକଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭେକ୍ୟମ କ୍ଲିନାର ଲଗାଇ ଚୁନି
ନିଜର ବସିବା ଘର, ଗୋଷେଇ ଘର ଓ ଉପର ତାଲାର ସବୁ ବୁମ ସଫା କଲା ।

ହଠାତ୍ ଚୁନିର ଘର ସଫା ପାଇଁ ଏତେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିବାର କାରଣ ଆମେ ପରେ
ଜାଣିଲୁ । ସଫା ସୁତ୍ରରା ସରିଲା ପରେ ଚୁନି ଜଣେ ବହୁକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଉଛି କହି
ଘର ଚାଲିଗଲା ।

ସେ ଫେରିଲା ଆତୁ ଲିପାକୁ ସାଜରେ ଧରି । ଅତି ଆନନ୍ଦର କଥା - ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବେଶ ତାଟକା କରିଦେଲା । ପୁଅ ବୋହୁଙ୍କୁ ଦେଖୁ ସମସ୍ତେ ବେଶ ଖୁସି ହେଲେ । ସ୍ଵିତ୍ ପନ୍ଥତି ଅନୁସାରେ ବନ୍ଦାପନା କରି ପୁଅ ବୋହୁଙ୍କୁ ସମ୍ବନ୍ଧନା ଜଣାଇଲେ । ଦାପ ଜଳିଲା - ଅରୁଆ ଚାଉଳ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଛିଆଗଲା । ବିବାହ ପରେ ପୁଅ ବୋହୁଙ୍କର ଏଥିଲା ପ୍ରଥମ ଗୃହ ପ୍ରବେଶ - ତେଣୁ ମା' ଓ ମାଉସୀମାନେ ଏ ଉଷ୍ବବକୁ ଆନନ୍ଦ ମୁଖ୍ୟ କଲେ ।

ସଞ୍ଜୟ ଓ ଲାଲି ରାତି ୧୯.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ପୂର୍ବ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ମାଛ ଓ ମାଂସ ଧରି ଆସିଥିଲେ ।

ଆସନ୍ତାକାଳି ଚୁନି ଘରେ ପାରିବାରିକ ମିଳନ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛି । ଭାଇ ଭରଣୀ ଭିଣେଇ ଭଣଙ୍ଗା, ଭାଣେଇ୧, ଭଣଙ୍ଗାବୋହୁ ଜତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହେବେ । ଆତ୍ମର ବିବାହରେ ସମସ୍ତେ ଏକ ଭୁଗ ହୋଇଥିଲେ - ପୁଣି କାଳି ଚୁନି ଘରେ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହେବେ । ଆଗ୍ରହର ସହିତ ସମସ୍ତେ ଆସନ୍ତାକାଳିକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

ତା' ପରଦିନ ଅର୍ଥାତ ୩.୮.୨୦୦୭ ଜଳଶ୍ୟା ପରେ ରାଜାବଣିଚାର ମିଶ୍ର ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ଜଣେ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସତ୍ତନା ଦୋଲା, ତୁକ, ନୀହାର, ସୁବୁଲି ଗୀତୁ ଓ ଝିଅ ଅନନ୍ୟା, କୁନିନାନୀ୧, ରାଜି, କେକା ପୁଅ କୁନାଳ ଓ ରୋହନ, ସଗୋଜ ତା ପୁଅ ଅରୁପ ।, ସିନ୍ଧ, ଅମୁନା, ସାଧନା, ସୁରତୀ ଅର୍ପବ ଓ ବୋହିନୀ । ମୋଟାମୋଟି ୨୭ ଜଣ ଏକାଠି ହେଲୁ । ପମି, ନନ୍ଦ, ଉର ଓ ମୁଁ, ଚୁନି, ଲିପା ଓ ଆତୁ ଆଗରୁଡ଼ ଚୁନି ଘରେ ଥିଲା ।

ଚୁନି ଘରେ ସବୁ ରନ୍ଧା ବଢ଼ା ହେଲା । ଚୁନି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲା - ସିନାଟ ପାଏ, ସାଲାଡ଼, ସାଲମନ, ବ୍ରେଡ଼, ଫ୍ଲୂଟ ଓ ଆଇସକ୍ରିମ । ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ପମି ଦହି ବାଇଗଣ ତିଆରିକିଲା, ଉର ସବୁ ମାଛ ଭାଜିଲା । ସଞ୍ଜୟ ମାଂସ ରାଶିଲା । ଭାତ, ଭେଜିଚବଳ କୋର୍ମା, ମିକ୍ରୋ ଭେଜିଚେବୁଳକାରୀ ଓ ଫ୍ରାଇଡ଼ ରାଇସ କେଟାରତାରୁ ଆସିଲା । ରାତ୍ରିଭୋଜନ ବେଶ ଆନନ୍ଦକର ହେଲା - ସମସ୍ତେ ଉପଭୋଗ କଲେ ।

ସୁଦୂର ଆମେରିକାର ଥାଇ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ନିଜର ଲୋକଙ୍କ ସହ ଏକତ୍ରିତ ହେବା, ନିଜ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ଖାଇବା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, ଦେଶରେ ହେଉଥିବା କର୍ମକାର୍ଯ୍ୟର ଆନନ୍ଦତାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ହେଲା । ପରସ୍ତ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଆଦର, ସହଯୋଗୀତା ପରିବାରର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ଦିଏ ।

ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା କଥାବାର୍ଗୀ । ଆଲୋଚନା ଯାହା ସବୁ ହେଲା ସେଇପରିବାରକୁ ନେଇ । ସମସ୍ତେ ଉପଭୋଗ କଲେ ।

ସତ୍ତନା ପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ କଲା - ପିଲାଦିନଠାରୁ ଏଯାକେ ତା ଜୀବନର ମୁରଣୀୟ ଘଟଣା ସବୁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସକାରାମକ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀକୁ ନେଇ ସମସ୍ତେ ଗର୍ବିତ । ସମସ୍ତେ ସମାଜରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । କିନ୍ତୁ କଳାଦାଗ ହିସାବରେ ବାବୁନି କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାବୁନିର କାର୍ଯ୍ୟ ବେଶ ଦୁଃଖ ଦେଇଛି । ତା ପରେ କୁନିନାନୀ ସେହି କଥା କହିଲେ - ରାଜାବଚିତାର ଏତେବଡ଼ କ୍ଷତି କାହିଁକି ହେଲା ? ତା ଉଭର କ'ଣ ମିଳିପାରିବ ? ମିଳିଲେ ବା ଆଉ ଲାଭ କ'ଣ । ଉର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଲା - ରାଜା ବଚିତାର ସମ୍ପର୍କ ନଷ୍ଟ ହେଲା ବୋଲି ଦୁଃଖ ନ କରିବାକୁ । ତା'ର ବ୍ୟକ୍ତବ୍ୟରେ ଥିଲା ରାଜା ବଚିତାର ରକ୍ତ ଆଜି ପୃଥବୀରେ ବିଭିନ୍ନ ଘାନରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓ ସବୁଠାରେ ରାଜା ବଚିତାର ପୂନର୍ଗଠନ ଟାଳିଛି ।

ପମି କହିଲା - ରାଜାବଚିତାର ଲୋପ ଆମ ପାଇଁ ଏକ ବଡ଼ କ୍ଷତି- ଭୁଲି ହେବନି ।

ମୁଁ କହିଥୁଲି ରାଜାବଚିତାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କଲେ ତୁମେ ଦେଖୁବ ପ୍ରତ୍ୟେକର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପ୍ରତି ସମେଦନଶୀଳତା । ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଦେଖୁବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହା ଏକ ସଂସ୍କରିତ - ତାହା ଲୋପ ହେବାର ନାହିଁ ।

ରଙ୍ଗୀନ ସ୍ମୃତି ପ୍ରକ୍ଷେତ୍ର କରି ତୁକ ରାଜାବଚିତାର ପୁରାତନ ସୁତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲା ।

ଏହି ପାରିବାରିକ ଏକତ୍ରୀକରଣ ଅତି ଆନନ୍ଦର କଥା ଥିଲା । ରାତିରେ ଯିଏ ଯେଉଁଠି ପାରିଲେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ରାଜୀ, ଦୋଲା ଓ ସତ୍ତନା ତାଙ୍କର ସଂଗୀତରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅପ୍ୟାୟିତ କଲେ । ବିଭାଗରରେ ସୁବୁଲି ନେଇଥୁବା ଭିଡ଼ିଓ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ।

ପରଦିନ ଯେ ଯାହାଛାନକୁ ଗଲେ । ମୁଁ ଉର ଓ କୁନିନାନୀ ବୁନି ଘରେ ରହିଲୁ - କାରଣ ସରୋଜ ସହିତ ୯ ତାରିଖରେ ଆମର ଆଲବାନି ଯିବାର ପ୍ରୋଗାମ ଥିଲା । ଆଲବାନୀ ଓ ହୋଗୁମା ।

୯ ତାରିଖ ଦିନ ସରୋଜ ଆମକୁ ଚାନ୍ଦି ଘରୁ ତା ଘର ଆଲବାନିକୁ ନେଇଥିଲା । ଆଲବାନି ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ସରୋଜ ନିଶ୍ଚେତକ ବିଭାଗରେ କାମ କରେ । ତା

ସୀ ରୀନା ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ରେଷକ ବିଭାଗରେ କାମ କରେ । ଆମେ ବାଲ୍ମୀକିନୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ତଥାରେ ଛାଡ଼ିଲୁ - ଆଲବାନି ରାତି ୧୧ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ - ୪ ଘଣ୍ଟାରବାଟ । ଗଲା ସମୟରେ ହୃଦର କାର ଫେରିରେ ଆମେ ଆସିଥିଲୁ । ନିୟଯକ ଯିବାକୁ ଏହି ଫେରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ବୋଲି ଆଗରୁ କହିଛି । ଆଲବାନି ନିୟଯକ ଷେଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ସରୋଜ ଆମକୁ ତା ପରିବିନ ହୋ ଗୁମା ଦେଖିବାକୁ ନେଲା । ଆଲବାନିରୁ ଏହା ମତ ମାରଇ ଦୂର । ଲେଷାର ହୋ ଏହି ଗୁମାକୁ ୧୮୪୪ରେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ । ଏହି ଗୁମା ଦେଖିବାକୁ ବହୁତ ଭ୍ରମଶକାରୀ ଆସନ୍ତି - ସେହି ହିସାବରେ ଏହାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି - ଗୁମା ଭିତରେ ଆଲୋକ ଦିଆଯାଇଛି - ଚଳାବାଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଗୁମା ଭିତରେ ବୁଲିବାକୁ ଏକ ଘଣ୍ଟା ୪୪ ମିନିଟ୍ ଲାଗେ ।

ଅଣ ଓସାରିଆ ଏକ ନଦୀ କାର୍ବୋନିଫେରାସ ରକ୍ତ କାଟି କାଟି ଏ ଗୁମା ଚିଆରି କରିଛି । ଏହା ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବର କଥା । ଏହି ଗୁମା ୧୨୭ରୁ ୧୪୪ ପୁଅ ଗରୀର । ତା ଭିତରକୁ ଲିପୁରେ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଚଳାବାରର ପାର୍ଶ୍ଵରେ ଅଣଓରିଆ ନଦୀର ସ୍ତୋତ ଦେଖାଯାଏ । ଗୁମା ପାର୍ଶ୍ଵରେ ମଧ୍ୟ ସେଢ଼ିମେଣ୍ଟରି ରକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଆଉ ଚିକେ ତଳକୁ ଗଲେ ନଦୀର ଧାରା ଓସାରିଆ ଜଣାପଡ଼େ । ନଦୀରେ ନୌକାରେ ଯିବାକୁ ସୁବିଧା କରାଯାଇଛି । ଏହି ନୌକାଯାତ୍ରା ୧୦ ମିନିଟ୍ ଲାଗେ । ଗୁମା ଭିତର ତାପମାତ୍ରା ୨୭° ପେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ । ଗୁମା ଭିତର ଦେଖିବାକୁ ଗରମ ପୋଷାକର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଗୁମା ବୁଲା ସରିଲାପରେ ଆମେ ଆଲବାନି ଫେରିଆସିଲୁ ।

ଏହାପରେ ସରୋଜ ସହିତ ଆଲବାନି ମେଡ଼ିକେଲ କଲେଜ ଦେଖିବାକୁ ଗଲି । ଏଥୁରେ ୪୦୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ତାତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନା ଅଛି । ତା: ପତିଙ୍କ ପୁଅ ତା. ପିଲିପ୍ପ ଏଠାରେ ଭାସୁଲାର ସର୍ଜନ । ତାତ୍ତ୍ଵର କେତୋଟି ଥୁଡ଼ରେ ବୁଲି ଦେଖିଲି । ଓ.ଟି. କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ଟ ମଧ୍ୟ ବାହାରୁ ଦେଖିଲି ।

ଏହାପରେ ଆମେ ଅବୁପର ସୁଲ ଦେଖିଲୁ । ଏଥୁରେ କିଞ୍ଚାରଗାର୍ଟନରୁ ଲ୍ୟାପ-୧୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠପଢ଼ାର ସୁବିଧା ଅଛି ।

ସରୋଜର ମୁଆ ଘର ହେବାର ଛାନ ଦେଖିଲୁ ।

ବୋଷ୍ଟନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ :

ତା'ପରଦିନ ସଗୋଜ ସହିତ ବୋଷ୍ଟନର ବୁକଲାଇନ ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ । ସକାଳ ୮.୩୦ରୁ ବାହାରି ୧୧.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତିନି ଘଷାର ବାଟ । ବୁକଲାଇନରେ ବିଶର ଘର । ସିଂ ଲୀନା ଓ ସାର୍ଥକ ସମସ୍ତେ ଘରେ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୁଅ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ସେ ପିଲା ସାର୍ଥକ ବୟସର । ତା' ବାପା ମା ମାଉଷ ଡ୍ୟୁଶିଂଟନ ତ୍ରେକିଂରେ ଯାଇଥିଲେ । ପୁଅକୁ ଏମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

ବୋଷ୍ଟନ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହା ଯୁଦ୍ଧରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ମାସାବୁସେର ସେତର ରାଜଧାନୀ । ଚାର୍ଲ୍ସ ନଦୀକୁଳ ଓ ମାସାବୁସେର ଉପଦ୍ୟାଗର ସଂଲଗ୍ନରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର କେନ୍ଦ୍ରିୟକ ବିକନ ହିଲ ଅଞ୍ଚଳର ଶୀର୍ଷ ପ୍ଲାନରେ ଗରଣ୍ଟରଙ୍କ ନିବାସ । ବିକନ ହିଲ ଅଞ୍ଚଳ ଏକ ଯୌଧୀନ ଆବାସିକ ପ୍ଲାନ । ନାଲି ଇଚାରେ ଗଠିତ ଏଠାକାର ତ୍ରୁଟିକ ପ୍ରାସାଦ ସବୁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ନିର୍ମିତ । ବନ୍ଦର ଭିତିକ ଅବସ୍ଥିତି, ଶିଙ୍ଗ ବିଘ୍ନ (ଚେବଚାଇଲ, ଇଂଜିନିୟାରି ଓ ଚମଢା)ର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଛଳ, ବେଂକି, ଇନ୍‌ଦିଯାରେନ୍ଦ୍ର ଉନ୍ନତି ଯୋଗୁଁ ବୋଷ୍ଟନ ଏକ ଧନାଢ୍ୟ ନଗରୀ । ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସ ଓ ମ୍ୟାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୋଷ୍ଟନର ପ୍ଲାନ ବେଶ ଉନ୍ନତ ।

ଲକ୍ଷ ପରେ ମାସାବୁସେର ଜେନେଗାଲ ହସପିଟାଲ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହା ପୃଥବୀର ଏକ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ହସପିଟାଲ । ଏହି ତାତ୍ତ୍ଵରଖାନାରେ ତକ୍କର ମୋର୍ଟନ ପ୍ରଥମେ ନିଷ୍ଟାତକ ଇଥାର ବ୍ୟବହାର କରି ବିଶ୍ଵର ପ୍ରଥମ ଦାନ ଓପାଦିଥିଲେ । ଲୀନା ଏହି ହସପିଟାଲରେ ଏସିଷ୍ଟାଣ ପ୍ରଫେସାର ହିସାବରେ କାମକରେ । ସେ ନିଯୁଗୋମେଡ଼ିସିନ ବିଜାଗରେ ଅଛି । ଲୀନା ଆମକୁ ହସପିଟାଲର କିଛି ଅଂଶ ବୁଲେଇ ଦେଖାଇଲା ।

ଏହା ପରେ ଆମେ ବୋଷ୍ଟନ କମନ୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ବୋଷ୍ଟନ କମନ୍ ୧୯ ଏକର ଜମି ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧିକାଂଶରେ ବୃକ୍ଷାଳ୍ପଦିତ ଏକ ସବୁଜ ଘାସ ପଡ଼ିଆ । ୧୭୩୪ ମସିହାରେ ଗୋମହିଷାଦି ଜୀବଙ୍କର ଚାରଣ ଭୂମି ହିସାବରେ ଏହା କିଶ୍ଯାଯାଇଥିଲା । ବୋଷ୍ଟନର ଏକ ପୁରୁଣା ପାର୍କ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ଇଚା, ସିମେଷ ତିଆରି ଏକ ମନ୍ୟମେଷ ଦେଖିଲୁ । ଆମେରିକାର ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନ ଉପର୍ଗ କରିଥିଲେ, ସେହିମାନଙ୍କ ସ୍ବୁତିରେ ତାହା ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉଦେଶ୍ୟରେ ତାହା ସମର୍ପିତ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଗତାରେ ସୁବୁଲି ଘର ଏକଚନକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରେ ରାତି
୧୦ଚାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ସୁବୁଲି ମୋ ପାଇଁ ଲେପଚପ କିଣି ସାରିଥିଲା - ତୁକ, ଅମୁନା ଓ ସେ ନିଜେ
ସେଥରେ କିଛି ସଫ୍ଟ ଉପାର ଭର୍ତ୍ତକଲେ । ଆଉ କିଛି କିଣିବା ପାଇଁ ସୁବୁଲି ଘର ପାଖ
ନିଉହେମସଯାରକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ପରଦିନ ଅର୍ଶବ ସେଥରେ ପାଓ୍ୟାର ପାଏଣ୍ଟ ଭର୍ତ୍ତକଲା ।

ରାତିରେ ସତୁନା ଘର ଶୁସବାରୀକୁ ଆସିଲୁ । ତା ପରଦିନ ସତୁନା ସହିତ
ପୁଣି ବୋଷ୍ଟନ ଗଲୁ । ଆଜମେହୁ ଥୁଏଗାର ଦେଖିଲୁ । ସେଠାରେ ଥ୍ରୀ. ଡି. ଛବି
ସେସ୍‌ସେସନ ଦେଖିଲୁ । ଥୁଏଗର ପରେ ଗଲୁ ବୋଷ୍ଟବର ବିଜ୍ୟାତ ଏକାରିଯାମ ।
ସେଠାରେ ତମି ମାଛର କଙ୍କାଳ, ଶାର୍କର କଙ୍କାଳ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାଛ ଦେଖିଲୁ । ସି
ଲୁହନର କିଛି ଖେଳ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଦେଖିଲୁ ।

ତା' ପର ଦିନ ଲାଞ୍ଚ ପରେ ତୁକ ଘରକୁ ଆସିଲୁ - ଚାନ୍ଦି ମଧ୍ୟ ଆମ ସାଜାରେ
ଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ଆମେରିକୀୟ ପରିବାରରେ

ତୁକ ଓ ନାହାର ସହିତ ଆମେ ସେବିନ ଥୁଓଡ଼ୋର ନାଇଟଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ ।
ସେ ରୋଡ଼ସ ଆଇଲାଣ୍ଡରେ ରହନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ତୁକର ବଡ଼ ଝିଅ ବିନୀତାର ଭାବି
ଶଶ୍ଵର ବା ମେଥୁୟସର ବାପା । ମେଥୁୟସକୁ ଆମେ ଆତ୍ମ ବିଭାଗରେ ହାଣ୍ଡିଚନ
ବିହରେ ଦେଖିଥିଲୁ । ଶ୍ରୀମତୀ ନର୍ମାନାଇଟ ଥୁଓଡ଼ୋରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ । ସେ ବହୁତ ସ୍ନେହୀ ।
ନାଇଟ ପରିବାର ଟ୍ରିଶ ଏମେରିକାର - ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଶହ ବର୍ଷ ତଳୁ ଜଂଳଣ୍ଡରୁ ଆମେରିକା
ଆସିଥିଲେ । ଥୁଓଡ଼ୋର ନାଇଟ ଜଣେ ଇଂରାଜି ପ୍ରଫେସାର - ସେ ନୂତନ ବହି ଆଦିର
ସମାଲୋଚକ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଜଣେ ଶିକ୍ଷୟତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଏବେ ଅବସର ନେଲେଣି ।
ମିଂ ନାଇଟ ଆମକୁ ତାଙ୍କର ଘର ବାଢ଼ି, ବର୍ତ୍ତିତା, ସୁରମ୍ଭିପୁଲ ଆଦି ଦେଖାଇଲେ । ଘର
ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କୋଠରୀ ଆମକୁ ଦେଖାଇଲେ । ପରିବାରର କିଛି ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଓ
ଖେଳନା ଆଦି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇଲେ । ଗୋଟିଏ କଣ୍ଠେରର ଖର ଦେଖାଇଲେ - ସେଇ
ଖରରେ ନର୍ମାଙ୍କର ଜେଜେମା ପିଲାଦିନେ ଖେଳୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଚାପାନ କଲୁ ଓ
ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫେରି ଆସିଲୁ । ବିନିତା ଓ ମେଥୁୟଙ୍କ ବିବାହ ନଭେମର ମାସରେ
ହେବାର ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । ଆମେ କିନ୍ତୁ ସେ ବାହାଘରକୁ ରହି ପାରିନଥିଲୁ - ତା'
ଆଗରୁ ଦେଶକୁ ଫେରି ଆସିଲୁ । ଆମ ପରିବାରରେ ଆନ୍ଦରେଶୀୟ ବିବାହରେ ଏହା
ହେବ ପ୍ରଥମା ।

ନାୟଗାରା ଜଳ ପ୍ରପାତ

ନାୟଗ୍ରା ଜଳ ପ୍ରପାତ ନାୟଗ୍ରା ନଦୀରେ ଅବସ୍ଥିତ । ନାୟଗ୍ରା ନଦୀ ଆମେରିକାର ଉତ୍ତର ସୀମାରେ - ଇରି ପ୍ରଦ୍ଵୁଷ ବାହାରି ଅଣ୍ଟେରିଓ ପ୍ରଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବାହିତ । ଗୋଟ ଦ୍ୱୀପ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଦ୍ୱୀପ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଛି । ଘୋଡ଼ା ପାଦ ପ୍ରପାତ କାନାଡ଼ା ପଚେ ଅବସ୍ଥିତ । ଆମେରିକା ପଚେ ଥିବା ପ୍ରପାତରେ ପାଣି ୧୬୭ ଫୁଟ ଲେକ୍ଜୁ ପଡ଼ୁଛି । କାନାଡ଼ା ପଚେ ଥିବା ପ୍ରପାତ ପାଣି ୧୪୮ ଫୁଟ ଲେକ୍ଜୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ଉଦ୍‌ବିବାର ୧୮.୮.୨୦୦୭ ସକାଳ ୯.୩୦ରେ ଆମେ ଏହି ଜଳପ୍ରପାତ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ହୃଦକିନିଚକ୍ର ନାୟଗ୍ରା ୪୭୪ ମାଇଲ ଦୂର । ତୁଳ ଆମକୁ ତା ଗାଡ଼ିରେ ନେଇଥିଲା - ନୀହାରର କାମ ସୋମବାର ୦୮୦୦ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଥିଲା । ଦେଶୁ ସେ ଆମ ସହିତ ଆସି ପାଇଲିଥିଲା ।

ନାୟଗ୍ରା ଆସିବା ରାତ୍ରାରେ ତୁଳ ରାତ୍ରାର ଦୁଇପଚେ ଆମେରିକାରେ ଥିବା ପୁରୁଣା କେନାଳ ସିଷ୍ଟାମର କିନ୍ତି ଅଂଶ ଦେଖାଇଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ଜଳ ସେବନ ଓ ମାଳ ବୁଝି ପାଇଁ ଏ କେନାଳ ସବୁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ବୋଲି କହିଥିଲା । ଏବେ ଆଉ ସେ କେନାଳ ମାଳକୁହା କାମରେ ଲାଗିନି । ଆମର କେତ୍ରାପଡ଼ା କେନାଳ ଓ ପାରଦାପ କେନାଳ କଥା ମୋ ମନକୁ ଆସିଥିଲା ।

ବାଫେଲୋ ଆର୍ମହଷ୍ଟରେ ମିହିରର ଘର - ସେ ତୁଳର ୨ୟ ଶଙ୍କା । ଆମେ ତା ଘରେ ଓପରଙ୍କି ୪.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତା ଖାଇବାରି ଇରି ପ୍ରଦ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ । ଇରି ପ୍ରଦ କୁଳେ କୁଳେ ଆମେ ନାୟଗାରା ପ୍ରପାତ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲୁ । ନାୟଗାରା ପ୍ରପାତ ପାଖରେ ରାତ୍ରି ୯ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଆମେରିକା ପଚେ ଥିବା ପ୍ରପାତ, ବ୍ରାହ୍ମତେଳ ପ୍ରପାତ, ଓ ଘୋଡ଼ା ପାଦ ଆକାରର ପ୍ରପାତ କିନ୍ତି ଅଂଶ ଦେଖିଲୁ । ଏ ସବୁ ଗୋଟ ଆଇଲେଣ୍ଡର ଦେଖିଲୁ । ରାତି ୧୦ ଟାରେ ସେଠାରେ ବାଣ ପୁଣିଲା ଓ ତାହା ଦେଖିବା ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା । ୧୧ ଟା ରାତିରେ ମିହିର ଘରକୁ ଫେରି ଅଧିକ ଦିନଟିଏ ନାୟଗ୍ରାରେ ରହିବାକୁ ଠିକ କଲୁ । ବିଶ୍ୱାମ କଲୁ । ତ' ପରଦିନ ତ. ପତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଫୋନ କଲୁ । ଆମେ ଅଧିକ ଦିନଟିଏ ନାୟଗ୍ରାରେ କାଟି ମଙ୍ଗଳବାର ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଦିନ ୧୦ଚାରେ ନାଏଗ୍ରା ପାଇଁ ବାହାରିପଡ଼ିଲୁ । ନାଏଗ୍ରାର ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଚିକଟ କଲୁ । କୋଚରେ ସବୁ ବୁଲି ବୁଲି ଦେଖିବା କଥା । ଗୋଟିଏ ପଥରୁ ଅନ୍ୟ ପଥର ଯାକେ କୋଚରେ ଯିବା କଥା । ଯେଉଁଠି କୋଚ ରହିବ ସେଠାରେ ବୁଲି ଦେଖିବା କଥା । ଯେଉଁ ଅଢ଼ିଗୋରିଯମରେ ନାଏଗ୍ରାର ଜତିହାସ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ସେଠାକୁ ପ୍ରଥମେ ଗଲୁ । ତା' ପରେ ଅବଜାରଭେଷନ ଟାଓରକୁ ଗଲୁ - ସେଠାରୁ ଆମେରିକାନ ପ୍ରପାତ, ବ୍ରାଜତେଳ ପ୍ରପାତ ଓ ଘୋଡ଼ାପାଦ ପ୍ରପାତ ଦେଖିଲୁ । ପ୍ରଥମ ଦୂଇଟି ଆମେରିକା ପଟେ କିନ୍ତୁ ଶଯଟି କାନାଡ଼ା ପଟେ ଅଛି । ଲଘାରେ କାନାଡ଼ା ପଟ ପ୍ରପାତ ଆମେରିକା ପଟ ପ୍ରପାତ ଠାରୁ ଅଧିକ । ପ୍ରପାତରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପାଣି ପରିମାଣ ଆମେରିକା ପଟଠାରୁ କାନାଡ଼ା ପଟେ ଅଧିକ । ସେହି ପରିମାଣରେ କାନାଡ଼ା ପଟେ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ଉପାଦନ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ।

ଆମେମାନେ 'ମେଡ଼ ଅପ ଦି ମିଷ୍ଟ' ଦେଖିବାକୁ ଡଙ୍ଗାରେ ଗଲୁ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟସବୁଠାରୁ ଭଲ ଥିଲା । ସାମନାରୁ ସବୁ ଜଳ ପ୍ରପାତ ଦେଖିପାରିଲୁ । ନାଏଗ୍ରାରୁ କିଛି ଛବି ଓ ପୋଷକାର୍ତ୍ତ କିଣି ମିହିର ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୪ଟାରେ ।

ତା' ପରଦିନ ମିହିର ଘର ବାଫେଲୋ (ଆମ୍ବାଷ୍ଟ)ରୁ ଆମେ ନିଯୁନ୍ତର୍କ ଆସିଲୁ ।

ନିଯୁନ୍ତର୍କରେ ତ. ପତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଘରେ ରହିଲୁ - ସେମାନେ ଆମ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଡିଉଟି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ ।

ତା ପର ଦିନ ତୁକ ଘର ହସକିନ ଟନଙ୍କୁ ଆସିଲୁ । ଉରର ବାମ ଆଶ୍ଵ କଷ୍ଟକର ହେଲା । କ୍ରୂପ ବେଣ୍ଣେଇ ଓ ପେନ କିଲାର ହାରା ଚିକେ ଉପସମ ହେଲା । ହସକିନ ଟନରେ ଓପରାଞ୍ଚି ୪ଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଆମେରିକାରେ ଯୋଗ (ସଂଗୃହୀତ)

ସ୍ଥାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ୧୮୯୩ ମସିହାରେ ଆମେରିକାରେ ଭାରତୀୟ ଯୋଗଗୁରୁ ହିସାବରେ ପ୍ରଥମେ ପଦାର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଚିକାଗୋ ଭାଷଣ ପରେ ଆମେରିକାରେ ଭାରତ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ଆଚମ୍ଭ ହେଲା ।

ତାପରେ ୧୯୨୦ ମସିହାରେ ପରମାହିସ ଯୋଗାନନ୍ଦ ବୋଷନରେ ଧାର୍ମିକ ସମ୍ପଦାୟ ଉଦାର ଗୋକ୍ଷି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ସେ କ୍ରୀଯା ଯୋଗର

ସଦେଶ ପଣ୍ଡିମ ଜଗତକୁ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ଆମ୍ବକାହାଣୀ (ଜଣେ ଯୋଗୀଙ୍କ ଆମ୍ବଚରିତ) ଉକ୍ତର୍ଷ ଆଧ୍ୟାମିକ ପୁସ୍ତକ ହିସାବରେ ଗଣାହେଲା ।

ଆମେରିକା ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ଦେଶାନ୍ତରୀ ଆଗ୍ରହୀ ଭାରତୀୟଙ୍କ ପାଇଁ କଟକଣା ଜାରି କଲା । ତେଣୁ ଆମେରିକା ଅଧ୍ୟାସୀମାନେ ଝାନ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଭାରତକୁ ଆସିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଥିଲେ - ଥୁଓସବାନାଡ଼ । ଥୁଓ ବାର୍ଷାଢ଼ ଆମେରିକା ପ୍ରତ୍ୟୋବର୍ଗନ ପରେ ହଜ୍‌ଯୋଗ - ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭୂତିରେ ହଜ୍‌ଯୋଗ ନାମକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ୧୯୫୦ ମସିହା ପରତାରୁ ଏହା ଏକ ଅଗ୍ରଣୀୟ ଯୋଗ ପୁସ୍ତକ ହିସାବରେ ଆଦର ପାଇଲା ଓ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବହୁଲୋକେ ପାଠ କରୁଛନ୍ତି ।

୧୯୫୦ ମସିହାରେ ଜନ୍ମାଦେବୀ ହଳିଉଡ଼ରେ ଏକ ଯୋଗ ଷ୍ଟିଟୁଓ ଉଦୟାନ କଲେ । ସେ ପାଶାତ୍ୟ ଜଗତର ପ୍ରଥମ ମହିଳା ଯେ କି କୃଷ୍ଣମାଚାରୀଙ୍କ ସହ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ତାଙ୍କ ମତକୁ ପାଖାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଆଣିଥିଲେ । ଏହା ପରେ କୃଷ୍ଣମାଚାରୀ ଆମେରିକାର ଯୋଗ ଜଗତରେ ପିତାମହ ହିସାବରେ ଗଣା ହେଲେ ।

ତାଙ୍କ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ - ବି.କେ.ଏସ୍. ଆୟାଜାର, ପଇଅର ଯୋଏସ, ଚି.କେ.ରି. ଦେଶୀକାଚାରୀ ଆଦି ମୁଖ୍ୟ ।

୧୯୫୦ ମସିହାରେ ରିଚାର୍ଡ ହିଟଲମେହଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚେଲିଭିଜନରେ ଯୋଗକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଧ୍ୟାମିକତା ଛାନରେ ଯୋଗର ଶାରିରୀକତାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଲା । ହିଟଲମେନ ରମନ ମହର୍ଷଙ୍କ ଶିକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲେ । ଆମେରିକାର ପଣ୍ଡିମ ଉପକୂଳ କାର୍ଲପର୍ଶିଆର ସାନ ପ୍ରାନସିଷ୍ଟେରେ ବେଶ୍ଵିଷ୍ଟ ସୃଦ୍ଧିଓରେ ୧୯୫୦-୧୯୫୦ ଭିତରେ ଓ୍ୟାଲପ ଓ ମାଗାନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଓ୍ୟାଲପ ପିତା ସ୍ଥାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଶିକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲେ । ଓ୍ୟାଲପ ଓ ମାଗାନା ଯୋଗାନନ୍ଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ମଧ୍ୟ ପ୍ରତାବିତ ହୋଇଥିଲେ । ପରିବାରରେ ଯୋଗ ବଂଶଗତ ଭାବରେ ଚାଲି ଆସିଛି
- ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ବେରନ ଓ ସେବି ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ।

୧୯୪୮ ମସିହାରେ ସ୍ଵାମୀ ଶିବାନୟ ସରସ୍ଵତୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଵାମୀ ବିଷ୍ଣୁ ଦେବାନୟ
କଜାକାର ପିତାରମେନଙ୍କ ପୃଷ୍ଠାପୋଷକତାରେ ସାନ ପ୍ରାନସିଦ୍ଧୋ ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ
ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ସମୂର୍ଖ ଛବିଳ ଯୋଗାଭ୍ୟାସ ଆମେରିକାରେ ବହୁତ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥାର
କରନ୍ତି ।

ସେ କାନାଡ଼ାର ମଣ୍ଡିଯିଲରେ ଶିବାନୟ ଯୋଗ ଦେବାନ୍ତ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଯ୍ୟାପନା
କରିଥିଲେ । ପୃଥିବୀର ସବୁତାରୁ ବୁଝଦ ଯୋଗ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଗୋଟିଏ
ବିଶେଷଭାବରେ ବିସ୍ତୃତ ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଷଷ୍ଠ ଦଶକରେ ମହାବୁଷି ମହେଶ ଯୋଗୀଙ୍କର
ତ୍ରାନ୍ତିଡେଣ୍ଟେଲ ମେଡିଚିସନ ଆମେରିକାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଏହି ସଂସ୍ଥାର ଚାଲିଶ ହଜାର
ଶିକ୍ଷକ ଓ ୪୦ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷ୍ୟ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ
ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଯୋଗକେନ୍ଦ୍ରର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୦୦ ଓ ୨୧୦୮ ଦେଶରେ ଏହା
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ୧୯୭୭ରେ ବି.ନେ.ଆୟାଜରଙ୍ଗର ବହି
ଯୋଗାଲୋକ ଆମେରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ଏହାକୁ ଆସନାଭ୍ୟାସର ବାଜବେଳ
ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏଥରେ ଶରୀରଗଠନ ବିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ
ଆମେରିକାର ବହୁତ ଯୋଗ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରତାବିତ କରିଛି ।

୧୯୭୪ରେ ଜମିଗ୍ରେସନ ଆଇନ୍ ୧୯୭୪ରେ ଜମିଗ୍ରେସନ ଆଇନକୁ
କୋହଳ କଲା । ବୁଢ଼ନ ଯୋଗ ଗୁରୁମାନେ ଆମେରିକା ଆସିଲେ । ୧୯୭୭ରେ ଅମୃତ
ଦେଶାଇ ପେନସିଲ୍ଡେନିଆ ଯୋଗ ସୋସାଇଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ ଏବଂ ପରେ କୁପାକୁ
ଯୋଗ ଅଶ୍ରୁମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ସ୍ଵାମୀ ରାମ, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମେନିନଗାର
ପାଉଣ୍ଡେସନର ଗବେଷକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତାବିତ କଲେ । ବିଭିନ୍ନ ପରାମା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ହେଲା ଯେ ସେ ନିଜର ସୁନ୍ଦର ଚାଲିତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ନିଜର ବୁଢ଼ପିଣ୍ଡର ଗତି,
ନାଡ଼ୀର ଗତି ଓ ଚର୍ମର ତାପକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ୧୯୭୭ରେ ସ୍ଵାମୀ ସଜ୍ଜିଦାନୟ
(ଶିବାନୟଙ୍କ ଶିକ୍ଷ୍ୟ) ନିର୍ମାଣକୁ କେତେବିନ ପାଇଁ ଆସି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆମେରିକାରେ

ରହିଲେ । ତାଙ୍କର ଜଣିଗ୍ରେନ୍ ଯୋଗ ଉନ୍ନତିଚୁଟ୍ଟେ ସହିତ ଭାରତିନିଆର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରମ ସହିତ ସାରା ପୃଥ୍ବୀରେ ତାଙ୍କର ୪୦ଟି ଶାଖା ଅଛି ।

ସେ ୧୯୭୨ରେ ଜଡ଼ିଷ୍ଠେନ ଉତ୍ସବ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ୭୫ ବର୍ଷ ପୂର୍ବର ସମର୍ପନ ଭାଷଣ ଆମେରିକାର ପ୍ରିୟ ଭାଇ ଓ ଉତ୍ସବମାନେ ଏଥରେ ପ୍ରତିଧିନିତ ହୋଇଥିଲା ।

ରାମଦାସ ହାବାଡ଼ରେ ଏକ ପ୍ରଫେସର ହେଲେ ଓ ତାର୍ଥ୍ୟାତ୍ମା ପାଇଁ ଷ୍ଣେଷ ଦଶକର ଶେଷଭାଗରେ ଭାରତକୁ ଯାତ୍ରା କଲେ ତାଙ୍କର ନୂତନ ନାମ ରିଚାର୍ଡ ଆଲପାର୍ଟ ହିସାବରେ । ତାଙ୍କର ପୁଷ୍ଟକ (ବି ହିଅର ନାଓ) ଯୋଗର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଶରେ ତୃତୀୟ ଦିଗନ୍ତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲା ।

୧୯୭୦ ସାଲ ବେଳକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶିକ୍ଷା ଓ ଯୋଗାଭ୍ୟାସ ଆମେରିକାର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାକୁ ମିଳୁଛି ।

କାଲିପର୍ଶ୍ଵାର ସାନ୍ତ୍ବାନ୍ତ ନିକଟରେ ହରି ଦାସ ମାଉଷ ମୋହୋନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଆବାସିକ ଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଚାଲୁ କଲେ ।

୧୯୭୪ରେ ପଚାରି ଜୟେଷ୍ଠ ପ୍ରଥମେ ଯୁଦ୍ଧରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଆସି ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ବିନ୍ୟାସ ଯୋଗ ବନାଗ୍ରୀ ରୂପରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଟି.କେ.ରି. ଦେଶାକାଗାରି ତାଙ୍କର ବିନିଯୋଗ ପଣ୍ଡିମ ଗୋଲାଞ୍ଚକୁ ଆଣିଲେ ସେ.ଟି. କୃଷ୍ଣମାତାରାଙ୍କ ପୁଅ । ୧୯୭୪ରେ ଆମେରିକାର ପ୍ରଥମ ଯୋଗ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।

ଆମେରିକାରୁ ବିଦ୍ୟାୟ

ମାମା ଓ ଦେବୁଙ୍କୁ ଆମାର ଫେରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ଇ-ମେଲ କଲୁ ।

୨୨.୮.୨୦୦୨ - ଶେଷ କାଳୀନ ଆଉ କିଛି କିଣା କିଣି କଲୁ ।

ସତ୍ତନୀ ଘରକୁ ଆସିଲୁ । ସତ୍ତନୀ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ପଚୋ ଏଲବାମ ଉପରୀ ଦେଲା - ତ ସହିତ ଆମେରିକାର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଛାନ ଆମେଯାଇଥିଲୁ ସେ ସବୁର ଛବି ସେଥରେ ଥିଲା । ବିନାତ ବିବାହରେ ଉପରୀ ଦେବାକୁ ଉର ଦେଲାପାରୁ ୪ଟି ପଚୋ ଚମ୍ପା ସୁବିଧା ଥିବା ଏକ ପଚାପ୍ରେମ କଣିଲା । ତୁଳ ଓ ନିଷ୍ଠର ସେଇଟିକୁ ପପନ କଲେ ।

୨୩-୮-୨୦୦୯ ଶନିବାର ଦିନ ତୁକ ଘରେ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ପୁଣି ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ।

ସତ୍ତନା, ଦୋଳା, କୁକୁ ଜିଗା, ସୁରୁଳି ଗୀତୁ ଓ ଅନନ୍ୟା ଏବଂ ଅମୁନା ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଆସିଥିଲେ । ଏହା ଆମର ବିଦାୟ କାଳୀନ ଆଉ ଏକ ପାରିବାରିକ ମିଳନ ।

ଆମ ଲେପଚପେ ସ୍ତରରେ ସୁରୁଳି ଘେରଁ ଗୁପପଚାଟିକୁ ରଖିଥିଲା - ତା' ଥିଲା ଆମ ବଳିଂଟନରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ମିଶିଥିବା ସମୟର ଫଟାଗ୍ରାଫ୍ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁତ୍ତିଏ ଆମେ ଆମ ମନରେ ତଥା ଆମର ଲେପଚପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସାଇତି ରଖିବୁ ।

୨୪.୮.୨୦୦୯ ରବିବାର - ଆମେରିକାରେ ଆମର ଶେଷଦିନ । ୧୨.୭.୨୦୦୯ରେ ଆମେ ଆମେରିକା ଆସିଥିଲୁ । ହିସାବ କଲେ ଦ୍ରୁଜମାସରୁ ଆଠଦିନ ଅଧିକ ହେଲାଣି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମେଲରେ ଏ ସମୟ ଅତି ଚଞ୍ଚଳ ଅତିବାହିତ ହେବାର ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।

ସତ୍ତନା ଦୋଳା ତୁକ ନୀହାର ଆମଙ୍କୁ ବୋଷନର ଲୋଗାନ ଏଯାରପୋର୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସିରୁଚିଟି ଚେକ ପରିଷ୍କାର ଯାକେ ଆସି ସେଠାରୁ ସେମାନେ ଆମଠାରୁ ବିଦାୟ ଦେଗଲ । ନିହାତି ଭାବବିହ୍ଵୋଳ ପରିବେଶ - ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖରେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା ।

ଆମେରିକାରେ ୨ ମାସରୁ ଅଧିକ କାଳ ଅତିବାହିତ କଲୁ । ଆମେରିକା ଦେଖିବାର ବହୁତ ଦିନର ଆଶା ପରିପୂରଣ ହେଲା । କାଲିପର୍ଶିଆରେ ଓଡ଼ିଆ ବାହୀନର, ଏରିଜୋନାରେ କଲରାଡୋନଦୀର ଅବବାହିକା ବା ଗ୍ରେଣ୍ଟ କେନିଯବ । ନେତ୍ରେଡ଼ା ମହାଭୂମିରେ ଲେସଭେଗାସ, ଯୋସମାଟିର ଘନ ଜଙ୍ଗଳ, ପୃଥିବୀର ବୃଷ୍ଟତମ ବୃକ୍ଷ ସିକୋଯା, ଜଙ୍ଗଳ, ତା' ସହିତ ହ୍ରଦ, ପ୍ରପାତ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ, ଯୁଦ୍ଧଗାସ୍ତର ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କେନ୍ତ୍ର ନିୟମକର୍ତ୍ତ, ରାଜଧାନୀ ଓ୍ଯକ୍ତିଗତିର ଆମେରିକାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ସନ୍ନିଲାଭୀ, ଆଗଲାର୍ଥିକ ଉପକୂଳର ବୋଷନ, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗବେଷଣାରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହାବାର୍ଟ ଓ ମାସାବୁସେଟ ଜନକ୍ରିୟାତମ ଅପ ଚେକୋନୋଲୋଜି, ଗଭାର ସମୁଦ୍ରରେ ତମି ଓ ଶାର୍କ, କାନାଡ଼ାର ମଣ୍ଡିଯଳ ଓ ଓଟାଓ୍ୟା, ଥାବି ଯାହା ଦେଖିଲୁ ସେ ସବୁ ମୁଣ୍ଡି ଅଭୁଲା ହୋଇ ଆମଠାରେ ରହିବ । ସର୍ବୋପରି ଆକର୍ଷଣର ବିଷୟ ଉରର ଭାଇ ଜଭଣୀ, ଝିଆରୀ, ପୁତ୍ରଗା ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରର

ଅକ୍ଷୁତ୍ରିମ ଦେଖନ୍ତିବା । ଆମ ସହିତ ମିଶିବାକୁ ସମୟେ ଏକାଧିକବାର ଏକପ୍ରିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆମକୁ ପ୍ଲାନ ଦେଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ପୁଅ ଝିଅ ଆମେରିକାରେ ନାହାଁନ୍ତି-ତଥାପି ଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଆଦରରେ ଆମେ ପୁଅ ଝିଅ ନ ଥିବା କଥା ମନକୁ ଆଣିପାରିନ୍ତି । ଏହି ଅକ୍ଷୁତ୍ରିମ, ଅନାବିଳ ସେହି ଓ ଶ୍ରୀମା ପାଇବା ପ୍ରକୃତରେ ଦୁନିଆରେ ବୁଝୁଛ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମର ଚଳାପଥର ମୂତ୍ରି ।

ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ଲକ୍ଷ୍ଣନରେ

୨୭.୮.୨୦୦୭ ସକାଳ ୨.୩୦ରେ ଆମେ ହିଥରୋ ଏଯାର ପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଆମେରିକାରୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଆମର ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ଲକ୍ଷ୍ଣନ ନଗରାକୁ ଆଉଥରେ ଦେଖିବାକୁ ଆମେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କରିଥିଲୁ ।

କାଷାମ ଓ ଜମିଗ୍ରେସନ କିମ୍ବାର କରି ଆମେ ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖିଲୁ - ଡା. ସୀତା ସାହୁ ଓ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀଦେବ ନାହାର ମହାନ୍ତି ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଡକ୍ଟର ସୀତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ମୋତେ ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ସହଜରେ ଚିହ୍ନିପାରିଲେ । ସୀତା ସହ ପ୍ରାୟ ୨୨ ବର୍ଷ ଉଲେ ମୁଁ ପାରାହୀପ ପୋର୍ଟର୍କ୍ରିଷ୍ଟ ହସପିଟାଲରେ କାମ କରୁଥିଲି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଅନୁଗୋଧ କରିଥିଲି - ଆମ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ଣନରେ ସୁନ୍ଦରାଳୀନ କୌଣସି ଏକୋମଡେସନ ଠିକ୍ କରିବାକୁ । ଉଭରରେ ସେ କହିଥିଲେ - ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ପ୍ରଶନ୍ତ ଘର ନ ହେଲେ ସୁନ୍ଦା ଆମେ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହିବାକୁ ସେ ଜାହା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏ ଆତିଥ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ମୋ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଥିଲି ।

ସୀତା ଓ ନାହାରବାବୁ ରହୁଥିଲେ ଲକ୍ଷ୍ଣନର ଇନଫୋର୍ମେସନ ରେ । ତାଙ୍କର ଠିକଣା ଥିଲା ୩ - ମିଡ଼େସଲେନ୍ସ, ସେଭେନ୍ କିଂଗସ, ଇଲଫୋର୍ଡ ଏସେକ୍ । ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ଆମେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲୁ । ୨୭ ତାରିଖ ଅଗଷ୍ଟ ସେବିନ ଇଂଲକ୍ଷର ବେଙ୍କ ଛୁଟି ଥିଲା । ଲାଞ୍ଚ ପରେ ସେମାନେ ଆମକୁ ଲକ୍ଷ୍ଣନ ବୁଲେଇ ନେଲେ । ମୁଁ ଓ ଉର ଲକ୍ଷ୍ଣନର ରାଷ୍ଟ୍ରାଘାଟ ସହିତ ବେଶ ପରିଚିତ ଥିଲା । ଆଗରୁ କହିଛି ୧୯୭୦ ରୁ ୧୯୭୮ ଯାକେ ଆମେ ଇଂଲକ୍ଷର କାଳ କାଟିଥିଲୁ ।

ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ଣନରେ ଆମର ପ୍ରଥମ ବସାଘର ୨ - ଗେନସବରୋ ଗୋଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏଠାରେ ଥିଲା ବେଳେ ମାମାର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ।

ଗେନସବରୋ ରୋଡ଼ ଲକ୍ଷନର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ ଓ ଇଲପୋର୍ତ୍ତକୁ ପାଖ । ତେଣୁ ସେଠାକୁ ଆଣିବାକୁ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ସୁବିଧା ହେଲା । ୨-ଗେନସ ବରୋ ରୋଡ଼ ଦେଖିଲା ପରେ ଥର୍ପ କୁମ୍ବ - ମେଟାରନିଟି ହସପିଟାଲ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ - ସେଇଟି ଥିଲା ସେଇ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ - ଓ୍ୟାଲଥାମ୍ପୋରେ । ସେହି ହସପିଟାଲରେ ମାମାର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇଟି ଯାକ ଛାନ ଆମ ଜୀବନର ଏକ ମୁଁ ପିଠି । ପୁରୁଣା ମୁଁ ମନେ ପଳେଇ ଏ ଛାନ ଦେଖିବାକୁ ଠିକ କରିଥିଲୁ । ୨-ଗେନସବରୋ ରୋଡ଼ରେ ମାଲିକାନା ବଦଳି ଯାଇଛି । ଥର୍ପକୁମ୍ବମେଟାରନିଟି ହସପିଟାଲ ଗୋଟିଏ ମାନସିକ ରୋଗ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଦୁଇଟିଯାକ ଘର ବାହ୍ୟରୁ ପୂର୍ବତଳି ଦେଖାଯାଉଥିଲା - ଭିତରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଇପାରେ ।

ତା' ପରିବିନ ଜଳଖ୍ଯାଆ ପରେ ମୁଁ ଓ ଉର ଆମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁଁ ତି ଜଢ଼ିତ ଛାନ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । କାହାରି ସାହାଯ୍ୟ ନେବା ଦରକାର ପଡ଼ିଲାନି । ପ୍ରଥମେ ଗଲୁ ବାଲହମ । ଏହି ଘରେ ଥିବା ବେଳେ ଦେବୁର ଜନ୍ମ । ୧୯୭୩ର ତୃଷ୍ଣାରପାତ ଓ ମୁଗ୍ନ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଏହି ଘରୁ ଦେବୁକୁ ଦେଶକୁ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲୁ । ପୁରୁଣା ମୁଁ-କୁଳିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୁଏହୁଏ । ୨୩-ଏଲମ-ବୋର୍ଡ ରୋଡ଼ର ମାଲିକାନା ବଦଳି ଥିବାର ଜାଣିଲୁ - ଘରକୁ ବାହ୍ୟରୁ ଦେଖୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ତା' ପରେ ଆମେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲୁ । ସେଣ୍ଟାଲ ପିନଟିଲି ପାଖରେ ଥିଲା ୨-ରେଡ଼ିବୋର୍ଡ ଏରିନ୍ୟ । ଏହି ଘରେ ଆମେ ଦେଶକୁ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିଲୁ । ଏହି ଘରେ ପାଦ ଦେଲାପରେ ଆମ ଜୀବନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଜଳ ଆଡ଼କୁ ଆସିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେ ଘରର ଓ ପରିପାର୍ଶ୍ଵରେ ବହୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲୁ - ନିଶ୍ଚଯ ମାଲିକାନା ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଇଥିବ । ଘରର ପୂର୍ବମାଳିକ ମି: ମୁଖ୍ୟଥିଲେ ବେଶ ବନ୍ଧୁ - ତେଣୁ ସେ ଯେ ଆଉ ନ ଥିବେ ତାହା ମଧ୍ୟ ମନକୁ ଆସିଲା ।

ପିନଟିଲି ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିଲୁ । ପୁରୁଣା ସେନସବାରି, ଉଲ୍‌ଓର୍ଧ୍ବ ଆହି ଦୋକାନ ଆଉ ସେଠାରେ ନାହିଁ - ସେ ଛାନରେ ମୁଖ୍ୟ ଦୋକାନ ଦେଖିଲୁ । ୧୯୮୯ରେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ବ୍ରିଟିଶ କାଉରସିଲଙ୍କ ଜରିଆରେ ଲକ୍ଷନ ଆସିଥିଲି - ସେ ସମୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ଫନଟିଲିକୁ ଆସିଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ଉର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ

ଦୋକାନକୁ ପାର୍ଶ୍ଵିକ କିଣି ଥିଲି - ସେ ଦୋକାନଟି ଉଚକୁ ଦେଖାଇଲି । ସେ ଏଥର ମଧ୍ୟ ସେଠାରୁ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ କିଣିଥିଲା ।

ତା'ପରେ ଆମେ ଚାଲିଲୁ ବେକାରଷ୍ଟିର ଟିୟବ ସେସନ । ବେକାରଷ୍ଟିରୁ ଗଲୁ ରିଜେଷ୍ଟ୍ର ପାର୍କ । ରିଜେଷ୍ଟ୍ର ପାର୍କ ମଧ୍ୟ ତା' ପୂର୍ବର ସୌନ୍ଦର୍ୟ ରକ୍ଷା କରି ନ ପାରିବାର ଦେଖିଲୁ । ପାର୍କର ଲହରେ ଚକ୍ରବାକାଗଛ ଉଚପୁର ଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ପୂର୍ବର ସେ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଭରା ଫୁଲ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁନି । ପୁରୁଣା ବେଡ଼ ଫୋର୍ଡ କଲେଜରେ ରିଜେଷ୍ଟ୍ର କଲେଜ ନାମରେ ଫଳକ ଲାଗିଛି । ସେ କଲେଜ ଭିତରକୁ ଯାଇପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଏହି ବେଡ଼ ଫୋର୍ଡ କଲେଜରେ ଉଚ ୪ ବର୍ଷ ଧରି ପି.ଏଚ.ଡି. ପାଇଁ କାମ କରିଥିଲା । ଶୁଣିଲୁ ରିଜେଷ୍ଟ୍ର କଲେଜ କେଉଁ ଆମେରିକାନ ମେନେଜମେଣ୍ଟରେ ଅଛି ।

ତା' ପରେ ମାଡ଼ାମ ଚୁପୋ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହା ଆମକୁ ତୁଆ ନ ଥିଲା - ସେଠାରେ ଥିବା ଲକ୍ଷନ ପ୍ଲାନଟୋରିଯମ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ମାଡ଼ାମ ଚୁପୋରେ ରାତିଗାନ୍ଧୀ, ମହାମାଗାନ୍ଧୀ ଓ ଅମିତାଭବନଙ୍କ ପ୍ରତିମ୍ରିତ ଦେଖିଲୁ ।

ତା' ପରଦିନ ବୁଧବାର - ସେଣ୍ଟାଲ ଲକ୍ଷନର ଆଉ କିଛି ଛାନ ଦେଖିଲୁ । ଯାର୍ଲାମେଣ୍ଟ ସ୍ଥାନସ, ବିରବେନ୍, ଡେସ୍ଟ ମିନିସର ବ୍ରିଜ, ଆଏ ଅଫ ଲକ୍ଷନ (ଆଗରୁ ନ ଥିଲା) - ମିଲେନିୟମ ଟାଓ୍ୟାର (ଆଗରୁ ନ ଥିଲା) ଆଦି ଦେଖି ଅବଫୋର୍ଡ ସର୍କରସ, ସେଠାରୁ ରାସେଲ ସ୍କ୍ଵେଯାର, ଲିବକରସ ଇନ୍ ଫିଲ୍ (ରୟଲ କଲେଜ ଅପ ସର୍ଜନ) ଆଦି ଦେଖି ଇଲାଫୋର୍ଡ ଫେରିଲୁ ।

୨୯.୮.୨୦୦୭ ଶୁରୁବାର ଆମର ଲକ୍ଷନ ଛାଡ଼ିବାର ଦିନ । ସକାଳ ୫.୨୦ରୁ ତ. ସୀତା ସାହୁଙ୍କ ଘର ଛାଡ଼ିଲୁ । ନିଷ୍ଠାରବାବୁ ଆମକୁ ନିୟମାବାରି ଚୁୟିବ ଷେସନରେ ଛାଡ଼ିଲେ । ସେଠାରୁ ବେଂକ, ବେରନସ କୋର୍ଟ ଦେଇ ହିଥରୋରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଟାରମିନାଲ-୪କୁ ପ୍ଲାନ କରିଥିଲୁ । ଚୁୟିବ ସ୍ଥେସନରେ ଏକା ଘେନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା - ଉପର ତଳ ହେବାକୁ ପଢ଼ିବନି । ତେଣୁ ଆମ ଯାତ୍ରା ସହଜ ହେଲା । ଆମ ଲାଗେଇ ଯାହା ସବୁ ଲେପୁ ଲଗେଇରେ ଥିଲା ତାକୁ ଆଣି ଚେକରାବିରାମ କଲୁ । ସୀତା ସାହୁଙ୍କ ଖବର ଦେଲୁ ଯେ ଏଯାରପୋର୍ଟରେ ଭଲରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । କର୍ପ ଓ ବିସକ୍ରମ ଖାଇ ସକାଳ ୯.୧୫ରେ ଉଡ଼ାଗାହାଜ ଭିତରକୁ ଗଲୁ ।

ସେ ପ୍ରେନ ଦିଲ୍ୟୁରେ ଗାତି ୧୦.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲା (ସାନୀୟ ସମୟ) କାଷମ ଓ ଇମିଗ୍ରେସନ ପରେ ବାହାରକୁ ଆସି ଦେବୁ ଓ କୁନ୍ତ ବାପାଙ୍କୁ ଜେଟିଲୁ । ମାମା ଓ କଳ୍ୟାଣୀଙ୍କୁ ଆମ ପହଞ୍ଚିବା ଖବର ଦେଲୁ ।

ଦେବୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ଚପିଯାଇ ଥିଲା । ଗାତି ୧୨.୩୦ ।

ପରିଶତ ବୟସରେ ମୁଁ ଓ ଉର ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ସ୍ଵର୍ଗକ ଦେଶ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରିଗରି ଆନରେ ମଧ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ଶର୍ଷରେ ଅବସ୍ଥିତ ଆମେରିକା ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ । ଏହା ଆମ ପକ୍ଷେ ଏକ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା । ଆମେରିକାର ସମୃଦ୍ଧି ପୃଥିବୀର ବିଚିନ୍ତି ଦେଶରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେ ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି ସେଥିରେ ସଫେହ୍ନ ନାହିଁ ।

ଆମେରିକାରେ ସୁଜ ସମୟ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କଳାପରେ ପରେ ମୋତେ ଜୀବନରେ ରୂପନ ଆହାନର ସମ୍ମାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଛି ସେଇଟି ହେଲା -

ଜୀବନର ଚଳାପଥରେ ଯାହାର ସାହାଯ୍ୟ, ସାହାରାଯ୍ୟ, ସେହୁ, ଆଦର, ସହନ୍ତୁତିକୁ ପାଥେୟ କରି ମୁଁ ଜୀବନରେ ଆହାନର ସମ୍ମାନ ହେଉଥିଲି - ସେହି ମୋ ଅତି ନିଜର ପ୍ରାଣର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ, ସଂଗିନୀ ଅର୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ଉର୍ମିଲା (ଉର)ର ଶାରିରକ ଅସୁନ୍ଦରତା ମୋତେ ମର୍ମାହତ କରିଛି ।

ଆମେରିକାରୁ ଫେରିବାର ୧୫ ଦିନ ଭିତରେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଉରର ଖାଦ୍ୟନଳୀରେ କ୍ୟାନସାର ।

● ● ●

ଉରର କ୍ୟାନସର କାହାଣୀ

ସୁମ୍ମ ଓ ସବଳ ଅବସ୍ଥାରେ ୧୦୦୭ ଜୁନ ମାସରେ ଉର ଓ ମୁଁ ଆମେରିକା ଯାତ୍ରା କରିଥିଲୁ । ଆମେରିକା ଚନ୍ଦଣୀ ଆମର ଥିଲା ଠିକ ୨ ମାସ ମୁଁ ଦିନ । ଦେଶକୁ ଫେରିବାର ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଖାଦ୍ୟ ଢୋକିବାରେ କଷ ହେଉଛି ବୋଲି ଉର ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ୨୮ ତାରିଖ ଅଗଷ୍ଟ ଲଞ୍ଚ ସମୟରେ ଲଣ୍ଠନର ଅବସ୍ଥାରେ ନିକଟରେ ଏକ ପାର୍କରେ ଆମେ ସେଷ୍ଟିଇଜବ ଖାଇବା ସମୟରେ ତୋକି ନପାରି ତାକୁ ପରିଚ୍ୟାଗ କଲା ଖାଇବି ତା ପିଇଲା । ମୋ ମନ ଆଶଙ୍କାରେ ଭରିଗଲା । ଦେଶକୁ ଫେରିଲେ ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଠିକ କଲି । ଖାଦ୍ୟ ତୋକି ନ ପାରିବା ଏକ ଭୟକର ରୋଗ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି । ୨୯ ତାରିଖରେ ଆମେ ଭାରତ ଫେରିଲୁ । ଦେଶର ନୃଆ ଘର ଦେଖିବା ତାର ୨ୟ ପୁତ୍ର ଶୁଭକରର ଜନ୍ମ ଉପଲକ୍ଷେ ବନ୍ଧୁମିଳନ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦାନ କରି ତାପର ଦିନ ମାମା ଘରକୁ ଆସିଲୁ । ଉରର ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା ଦିଲ୍ଲୀର ଚାରଥରାମ ଶାହା ହସପିଟାଲରେ । ଜୋଇଁ ବାପୁ ଉପୋଷ୍ଟେଗୋଷ୍ଟେପି ନିଜେ କଲେ । ଉପୋଷ୍ଟେଗୋଷ୍ଟେପିରେ ଖାଦ୍ୟନଳୀ କ୍ୟାନସର ଜଣାପଡ଼ିଲା - ଅଧିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ସେଠାକୁ ଟିକିଏ ମାଂସ ନିଆଗଲା । ଅଧିକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଖାଦ୍ୟନଳୀର କ୍ୟାନସର । ଉଜ୍ଜଳ ଦିବାଲୋକରୁ ଏକ ଅନ୍ଧକାରମାୟ ସୁତ୍ତଙ୍ଗ ଭିତରେ ପଶିଗଲା ପରି ମୋତେ ଲାଗିଲା । ସତେ କଣ ଆଉ ଆଲୋକର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବ ? ଏହା ଥିଲା ମୋ ମନରେ ଏକ ବିଚାର ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ।

ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧ ଉପାୟରେ ଉରର ଚିକିତ୍ସା ଠିକ କରାଗଲା । ଉରର ଦିଲ୍ଲୀର ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀ କ୍ୟାନସର ସଂପାଦିତ ଏକ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ରରେ ରେଡ଼ିଓଥୋରାପି ଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ଡାକ୍ତରମାନେ ମତ ଦେଲେ ରୋଗ ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି - ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଆମ ପାଇଁ ସେ ଥିଲା ଏକ ବଡ଼ ସାନ୍ତ୍ଵନା । ରେଡ଼ିଓ ଥୋରାପି ନେଇ ଛଥ ସପ୍ତାହ ପରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଲକ୍ଷଣ ଅଧିକ ଜଣାପଡ଼ିବାରୁ ପୁଣି ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ । ରୋଗ ଲେଉଚିନାର୍ହୀ ବୋଲି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତାମତ

ଶୁଣି ପୁଣି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଲକ୍ଷଣ ମାତ୍ରାଧିକ ହେଲା ପରେ ପୁଣି ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ ଓ ଏଥର ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ମତାମତ ହେଲା କ୍ୟାନସର ଲେଉଟିଛି ବା ପୁନଃ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଛି । ପରାମର୍ଶ ଥିଲା - କେମୋଥେରାପି । ସେଇ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ କ୍ୟାନସର ସଂସ୍ଥାରେ କେମୋଥେରାପି ଦିଆଗଲା । ନାଚି ଥେରାପି ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । କେମୋଥେରାପି ଦେଲା ପରେ ତିନି ସପ୍ତାହ ଛାଡ଼ି ୨ୟ ଥେରାପି ଦିଆଯାଏ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଟିନୋଟି କେମୋଥେରାପି ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀ ସଂସ୍ଥାର ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ଦିଆଗଲା । ତା ପରେ ପୁଣି ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ । ଲକ୍ଷଣ ଦୂର ନ ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଆଉ କେମୋଥେରାପି ଦିଆ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ହେଲା ।

ନାଗପୁରରୁ ବଡ଼ନାନୀଙ୍କ ଝିଅ ମୀରା ଖବର ଦେଲା- ଦିଲ୍ଲୀର ସରେଇ-କାଳେ-ଖାଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସିଦ୍ଧ ଚିକିତ୍ସକ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାମ ବୃହସ୍ପତି ଦେବ ତ୍ରିଗୁଣା । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଓ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆଦିଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେ ଚିକିତ୍ସକ । ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଉଚକୁ ଦେଖାଇ ପାରିବା କି ? ଭାସିଗଲା ଲୋକ କୁଟାଖୁଅକୁ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ରଯକରେ । ଆମେ ତାହା ହିଁ କଲୁ ଓ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇଲୁ । କୌଣସି ଉପକାର ହେଲାନି - ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଉଚର ଅବସ୍ଥା ଆହୁରି ସଜଢାପନ ହେଲା । ଶେଷରେ ଅକ୍ଷୋବର ୨୩ ତାରିଖ ୨୦୦୩ ସକାଳ ୯ଟାରେ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କଲା ।

ଏହା ହେଲା ଉଚ ବେମାରୀର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ।

୨୦୦୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରୁ ୨୦୦୩ ଅକ୍ଷୋବର ଯାକେ ଉଚ କ୍ୟାନସର ବେମାରୀରେ ପାଇଥିତା ଥିଲା । ତାର ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ ଚିକିତ୍ସା ସର୍ବେ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଏହି କଷ୍ଟ ଭିତରେ ଉଚର ଜୀବନ୍ୟାତ୍ରା କେମିତି ଥିଲା, ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ରୋଗର କଷ୍ଟରେ ମୁହଁର୍ଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଲେ ରୋଗୀଙ୍କୁ ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ଗରେ ମୁହଁୟକୁ ସାମନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ମନୋବିଳା ଦ୍ୱାରା, କଷ୍ଟକୁ ଭୁକ୍ଷେପ ନ କରି ଜୀବନପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନକାଳ କାଟିବାରେ ଆନନ୍ଦ ମିଳିଥାଏ । ଏହାକୁ ମୁଁ କହିବି ସକାରାମ୍ବକ ଜୀବନ୍ୟାତ୍ରା । ଉଚ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଯାଇଛି ଏକ ସକାରାମ୍ବକ ସଫଳ ଜୀବନ୍ୟାତ୍ରା ।

ଉରର କଷ୍ଟ ଭିତରେ ଥୁଲା ପିଠିରେ ବ୍ୟଥା, ଢୋକିବାରେ କଷ୍ଟ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ କାଶ, କେମୋଥେରାପି ଯୋଗୁଁ ହାତ ଓ ପାଦରୁ ସର୍ଶ ଶତ୍ରୀର ଅଭାବ, ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ହୃଦ୍ୟିଯିବା, ଦୁର୍ବଲତା ଜତ୍ୟାଦି । ପ୍ରଥମରୁ ଅଛ ଅଛ ଲକ୍ଷଣ ସହ ପରେ ଏ ସବୁ କଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କଟିନ ମନୋବିଜ୍ଞାନ ଯୋଗୁଁ ସେ କଷ୍ଟକୁ ଭୂଷେପନକରି ତାର ଦୈନିକିନ ଜୀବନ ଯାତ୍ରାରେ ସେ ବ୍ରତୀ ଥିଲା । ରୋଗ ନ ଥିଲେ ସେ ଯାହା କରିଥାନ୍ତା, ରୋଗର କଷ୍ଟ ସହେ ସେ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରିଛି ।

ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିବା ପରେ ତାର ଦୈନିକିନ ସକାଳ ପ୍ରାତିଃ ତ୍ରୁମଣ ଚଲୁ ରଖିଥିଲା । କାହାକୁ ଜାଣିବାକୁ ଦେଇନି ତାର କଷ୍ଟ – ସମସ୍ତେ ଭାବିଛନ୍ତି ଉରର ବେମାରୀ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଛି । ଭାଣେଜୀ ଡେଜିର ବିବାହ ପାଇଁ ଦିନ ନିର୍ମଣ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଆଲୋଚନା ବରଘର ସହିତ କରିଛି । ମାଝୁଁ ହିସାବରେ ସେ ଏଥରେ ପୂର୍ବପ୍ରାଣରେ ଲାଗିଛି । ପୁରାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କରିଛି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା କରିଛି । ପଚିଆ ଜମି ବିନ୍ଦୁୟୀ ନେଇ ଆମ ଟେସ୍ଟ୍ କମ୍ବସାଲଟେଷ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ମାଣବସା ଗୁରୁବାର ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଯେମିତି କରୁଥିଲା, ସେମିତି ପାଳନ କରିଛି । ଖୀରି, ଖେଚୁଡ଼ି, ମଣ୍ଡା, କାକରା ଦିନିଭାତ ଯେମିତି ହୁଏ ସେମିତି କରିଥିଲା । ଭଉଣୀବେଙ୍ଗ, ଭାଣେଜୀ ଡେନି, ଭାଇ ଓ ଭାଉଜ (କୁନିଆ ଓ ମିନ୍ଦୁ)କୁ ଆମନ୍ତରଣ କରି ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରସାଦ ସେବନ କରିଛନ୍ତି । ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ସମସ୍ତେ ଖାଇବାରେ ଉରର ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ସେ ଆନନ୍ଦ ସେ ଉପଭୋଗ କରିଛି । ପଚିଆ ଜମି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ପାଇଁ କରେବାକୁ ଯାଇଛି । ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଆମ ଘରେ ଭିଡ଼ ବଡ଼ିଥିଲା । ବଡ଼ନାନୀ, ବଡ଼ନାନୀଙ୍କ ପୁଅ ଉମେଶ, ସାନ ଭଉଣୀ ପୁଅ ଆତ୍ମ ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଲିସା ଥାବି ଆସିଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଚିତ ଚର୍କା ସେ କରିଥିଲା । ନିଜର ଅସୁବିଧାକୁ ଖାତିର ନକରି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲା । ଏ ସମୟରେ ଜୋଇଁ ବାପୁ ନାତୁଣୀ ଶିବାନୀ ମଧ୍ୟ ଆସିଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଯଥୋତ୍ତମ ଯନ୍ତ୍ର ସେ ନେଇଛି । ଦେହ ଭଲଥିଲା ବେଳେ ସମସ୍ତ ନିଜଲୋକଙ୍କ ଘରକୁ ଯେମିତି ବୁଲି ଯାଇଥିଲା, ଶରୀରର ଅସୁବିଧା ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ତାହା କରିଛି । ଭଉଣୀ ପମି ଘର, ମୋ ଭଉଣୀ ବେଙ୍ଗ ଘର, ଝିଆରୀ ଗୀତା ଘରକୁ ଯାଇଛି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସାନ୍ତିଧ୍ୟ ଲାଭ କରି ଆନନ୍ଦ ପାଇଛି ।

ଜୋଇଁଙ୍କ ବଡ଼ ଉତ୍ତରୀ ନିନାଙ୍କର ନାହୁଣୀ ପାଇଁ ମେଗିଥି ହୋଟେଲରେ ନିନା ପାର୍ଟ୍ ଦେଇଥିଲେ । ଝିଅ ପାଇଁ ରୂପାଗିଲାସ ଓ ଚାମୁଚ, ବୋହୁ ପାଇଁ ରୂପାର ବ୍ରେସଲେଟ ଉପହାର ଦେଲା । ନିଜର ଅସୁବିଧା ସବେ ଚାରି ପାଞ୍ଚଟି ଦୋକାନରୁ ବାହି ବାହି ଉର କିନିଷ କିଣିଥିଲା । ଏହା ଥିଲା ତାର ଆନନ୍ଦ, ସେ କାମ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଆମ ଦିଲ୍ଲୀ ରହଣି ସମୟରେ, ଦେବୁ କଲ୍ୟାଣୀଙ୍କ ବିବାହ ବାର୍ଷିକୀ ପାଇଁ ଉପହାର, ନିଜର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପହାର, କନୋର ଘେସର କଟେବ ଉଣ୍ଡକ୍ରିକ୍ ସେଷ୍ଟରକୁ ଯାଇ ଉର କିଣା କିଣି କରିଥିଲା । ତା ଦେହ ଠିକ୍ ଥିଲେ ସେ ଯେମିତି କରିଥାନ୍ତା ଏବେ ଅସୁନ୍ନତା ସବେ, ଅସୁନ୍ନତାକୁ ଖାତିର ନ କରି ସେ ସେମିତି କରିଗାଲିଥିଲା । ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ଆମ ଘରେ କାମ କରୁଥିବା ବାସନ୍ତୀ ପାଇଁ, ଶିବ ପାଇଁ, ଆମ ଦୁଧବାଲା ଓ ତ୍ରାଜଭର ପାଇଁ କିଛି କିଛି ଉପହାର କିଣିଥିଲା । ସବୁ କିଣାକିଣି ସେ ନିଜେ କରିଥିଲା - ସେଇ ଥିଲା ତାର ଆନନ୍ଦ ।

ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିବା ପରେ ତାତ୍ରର ସୀତା ସାହୁ ଓ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାମୀ ନିହାର ବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଆମ ଘରେ ଆପାୟିତ କରିଛି - ଉର ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଘର ବାପୁଜୀନଗରକୁ ଆମେ ଯାଇଛୁ । ଡା: ସୀତା ଓ ନିହାର ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଆମେ ଆମେରିକାରୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଜଂଲଷ୍ଟରେ ରହିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆତିଥ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଉର ଏହା କରି ଅପାର ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିଲା । ନିଜ ବେମାରୀ କଥା ମନଙ୍କୁ ଆଣି ନ ଥିଲା । ଜାନୁଆରୀ ୨୦୦୩ରେ ମିନି ନାନୀଙ୍କ ପୁଅ ସୁହଲ୍ଲି, ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଗୀତୁ ଓ ଝିଅ ଅନନ୍ୟା ପୁରୁଣା ହୁବନେଶ୍ୱର ଶିରିଡ଼ିପାହି ମନିରରେ ପୂଜା କରିଥିଲେ । ଉର ସହିତ ମୁଁ ସେଠାକୁ ଯାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲୁ ଓ ଆମର ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ବ ପୁରଣ କରିଥିଲୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରସାଦ ମଧ୍ୟ ସେବନ କରିଥିଲୁ । ଏଥରେ ଉର ଅପାର ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିଲା । ୨୦୦୨-୨୦୦୩ ମସିହାରେ ଉର ଥିଲା ରେତେନ୍ଦ୍ରା କଲେଜର ବଚାନି ଏପୋର୍ଟିଏସନର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ସ । ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ତାଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ଅଧ୍ୟବେସନ କଟକରେ ହେଲା । ସେ ଅଧ୍ୟବେସନ ପରିଚାଳନା କରିବା ସଭାମେତ୍ରୀ ହିସାବରେ ଥିଲା ଉରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେ ଦାୟିତ୍ବରେ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ସମାଦନ କରିଥିଲା । ସେ ଅଧ୍ୟବେସନରେ ଉରଙ୍କୁ

ସମ୍ବାଦିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏକ ଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ସେ ନିଜର ଅଭିଭାଷଣ ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିଥିଲା - କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ ଉଚର ଶାରୀରିକ ଅସୁନ୍ଦରତା । ଏହି କାମ ପାଇଁ ଉଚକୁ ୪/୪ ଘଣ୍ଟା ବାହାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷନା କଲେ ବସ୍ତୁତ କିଛି କୁହାଯାଇପାରିବ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ନିଜର ପାରିବାରିକ, ସାମାଜିକ ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ସେ ନିଜର ଶାରୀରିକ ଅସୁବିଧା ଆଜ ମଧ୍ୟ ପାଳନ କରିଛି ନିଜର କଷ୍ଟକୁ ଖାତିର ନ କରି ।

ଡେକ୍କି ବାହାଘରର ମିଠା ଆଦି ଫେବ୍ର କରିବା, ବିଳମ୍ବିତ ରାତିରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବରନ୍ଧନ୍ୟାକୁ ଆଶାର୍ବାଦ ଓ ଉପହାର ଦେବା । ସାନ ଭଉଣୀ ପମ୍ପିର ସାନ ପୁଅର ନିର୍ବିଶ ଉସ୍ବବରେ ଯୋଗଦାନ, ସ୍କୁଲ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ବନ୍ଦୁ ମିଳନକୁ ନିଜ ଘରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଇବା ଯୋଗାଡ଼ି ଓ ଉପହାର ଦେବା ସେ ନିଜେ କରିଥିଲା ।

ସାଇମାନଙ୍କ ସହିତ କପିଳାସ ଭ୍ରମଣ ଓ ସେଠାରେ ଶିରିଡ଼ି ସାଇ ବାବାଙ୍କ ତୁଆ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ସମ୍ମୂର୍ଖ ଦିନଟିଏ ବାହାରେ କାଟିଥିଲା । ଆମ ଘର ଠାକୁର ଓ ଗାଁ ମହାଦେବଙ୍କ ପୂଜା କରିବାକୁ ଗାଁକୁ ଯିବା ସେ ହସି ହସି କରିଥିଲା । ଆମ ଗାଁ ତୁବନେଶ୍ୱରରୁ ୨୫୦ କି.ମି.- ବାରିପଦାରେ କ୍ୟାନସରରେ ମୃତ ମୋ ବନ୍ଦୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ ବାରିପଦାରେ ଦେଖିବାକୁ ଯିବା ତାର ସାମାଜିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପାଳନର ଆଉ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦା ତାର ମାନସିକ ଶତ୍ରୁ ପୂର୍ବପରି ବେଶ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଥିଲା । ମୋ ସାନଭାର ଝିଅ ପୁଷ୍ଟିର ବିବାହ, ଉଚ ସାନ ଭାଇ ଝିଅ ମିତ୍ରର ବିବାହ, ଭଉଣୀ ପୁଅ ସମ୍ମିତର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଗହଣା କଥା ଭାବି ସବୁର ଯୋଗାଡ଼ି ସେ କରିଥିଲା । ମାମା ଘରେ ଥିବା ସ୍ଵପ୍ନାର ବିବାହ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କାନପୁଲ ଉପହାର ଦେବାକୁ ସେ ଭୁଲି ନ ଥିଲା ।

ଶାରୀରିକ ଅସୁନ୍ଦରତା ସବୁ ସେତେବେଳକୁ ଉଚର ଅମ୍ବଜାନ ସେବନ ଦିନକୁ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ୨୦୦ଣ ମସିହା ଦୁର୍ଗାପୂଜା ସମୟରେ ଆମ ଘର ପାଖ ଦୁର୍ଗାମେଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ପୁଅ ଦେବୁ ସହ ସେ ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦୁର୍ଗାପୂଜାରେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ତାର ଏକ ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣ । ଏ ବର୍ଷ ତା ନ ହେବ କେମିତି ?

ସଂକ୍ଷେପରେ ପୁଣି ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଗୋଗ ଚିହ୍ନଟ ହେବା ପରେ ଯେଉଁ ୧୩ ମାସରେ ଆମ ସହିତ ଥିଲା - ଗୋଗର କଷ୍ଟକୁ ଖାତିର ନ କରି ଜୀବନ ପାଇଁ

ସକାରାମ୍ବୁଦ୍ଧ ମନୋଭାବ ନେଇ ସେ ତାର ସେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ କାଳକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଉପଭୋଗ କରିଛି । ସେ କୌଣସି ଦୁରାଗୋଗ୍ୟ ରୋଗୀ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଆଦର୍ଶର ଜୀବନ ।

ଉର ଆଉ ଆମ ସହିତ ନାହିଁ ସତ - କିନ୍ତୁ ତାର କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁତା ଓ କଷ୍ଟ ସହିତ ଜୀବନ ଉପଭୋଗ ମୋ ହୃଦୟ ଓ ମନରେ ଅଳିଭା ଦାଗ ପକେଇ ପାରିଛି । ତା ଆମ୍ବା ଶାନ୍ତିରେ ରହୁ ।

ଉର ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲାପରେ ମୋ ଦୁଃଖ କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବା ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ । ମୋର ସଫଳ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ହଠାତ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ମୋତେ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ମୋର ସମସ୍ତ ଦୟିତ ତୁଳେଇବାକୁ ମୁଁ ଅଯୋଗ୍ୟ । ମୋ ଜୀବନ ଚାଲନାର ଶକ୍ତି ଥିଲା ସେହି ଉର୍ମିଲା - ତା ଅନୁପାନ୍ତିରେ ସବୁ କାମ ପାଇଁ ମୁଁ ଅକ୍ଷମ । ଶରୀରର ବଳ ଉତ୍ତେଜିଗଲା - ମାନସିକ ପ୍ରରଗେ ମୁଁ ବସୁତ ଅସାଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କଲି । ମୋର ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନକାଳ ମୁଁ କେମିତି କାଟିବି ?

ଉରର କ୍ରିୟା ଶେଷ ହେଲା ପରେ ପୁଅ ବୋହୁ, ଝିଅ ଜୋଇଁ ନାତି ନାତୁଣୀ ସମସ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଷଳକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମୋର ନିର୍ଜନତା ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ବଡ଼ନାନୀ, କୁନିନାନୀ ଓ ଉରର ସାନ ଭଉଣୀ ଚାନ୍ଦି ଆଉ ଅଧିକ କେତେ ଦିନ ମୋ ସାଇରେ ରହିଲେ । କିନ୍ତୁ ମାସେ ହୁଲ୍କ ମାସ ପରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ବାସଷଳକୁ ଗଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପଡ଼ି ରହିଲି ମୁଁ ଏକୁଚିଆ - ଆମରି ଘରେ ।

ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲି ଉରର ମୁଁତିକୁ ଜୀବନ୍ତ କରିବାକୁ ମୁଁ କିଛି କାମ କରିବି । ଏହି ଭାବନା ମନରେ ଉତ୍ତ୍ରେକ ହେଲା ପରେ ମୋତେ ଟିକେ ଶାନ୍ତି ମିଳିଲା ।

ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୁଷ୍ପକରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସେ ସମସ୍ତ କେବଳ ଉରର ମୁଁତିକୁ ଜୀବନ୍ତ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ।

‘କ୍ୟାନସର ଘେରରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଉର୍ମିଲା’ ଉର ଜୀବନର ଶେଷ ତେର ମାସର ଜୀବନ କାହାଣୀ ।

ଉର୍ମିଲା କ୍ୟାନସର ପ୍ଲାରକାତ୍ରଷ ଜନ୍ମ ନେଲା ଉରର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରାନ୍ତ ବାର୍ଷିକୀରେ । ସମାଜରେ କ୍ୟାନସର ସତ୍ୟନାତା ଚୃଦ୍ଧି କରି, କ୍ୟାନସରର ସହଳ ନିରୂପଣ ଏ ପ୍ରକାଶର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ପରେ ଏ ବିଷୟ ଆଲୋଚିତ ହେବ ।

● ● ●

ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟବିଜ୍ଞାଗରେ ଦୁର୍ମାତି – ଏକ ବିହଙ୍ଗା ବଲୋକନ ଓ ତାର ନିରାକରଣ

ନିଜର କର୍ମମୟ ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ଚିକିତ୍ସା ଓ ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଜ୍ଞାଗରେ ବହୁତ ଅଗ୍ରଗତି ହେବାର ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି । ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଶୟାସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି, ଡାଗର, ବିଶେଷଜ୍ଞ, ନର୍ସିଷ୍ଟ, ପାରାମେଡିକାଲ ଷାପଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବହୁ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଦାନର ସୁବିଧା ପାଇଁ ବହୁତ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଚିକିତ୍ସାକ୍ଷେତ୍ରର ଯୋଗ୍ୟତା ଅନୁସାରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଉପକ୍ରେମିତ୍ଵ ମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ଵପ୍ରଗତି, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ନିଜସ୍ଵପ୍ରଗତି ଓ ନୂତନ ଔୱଢ଼ ଆଦି ସଂଘୋଗ କରାଯାଇଛି । ସବୁତିଭିଜନ ଓ ଜିଲ୍ଲା ସଦର ମହିନ୍ଦ୍ରମା ହସପିଟାଲ ଗୃହର ଆଧୁନିକାକରଣ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ ବାସଗୃହ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ବିପୁଲ ଅଗ୍ରଗତି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟସେବାରେ ଗୁଣାମ୍ବଳ ମାନବୁଦ୍ଧି ପାଇଛି କି ନାହିଁ ବିଚାର କରିବା କଥା । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଜ୍ଞାଗରେ ଶାସନଗତ ଦୁର୍ମାତି, ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର, ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ତୋଷଣ, ଲାଞ୍ଛ, ମିଛ ଆଦି କେତେ ପରିମାଣରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନେବା ଉଚିତ । ପୂର୍ବରୁ କହିଛି – ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଜ୍ଞାଗ ସହିତ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ୪୦ ବର୍ଷରୁ ଜର୍ବି ସମୟ ଧରି ପର୍ଯ୍ୟବସିତ । ପ୍ରବେଶକାଳୀନ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟସେବା ଓ ବିଦ୍ୟାୟକାଳୀନ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ତୁଳନାମ୍ବଳ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଏକ ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ ହେବ ସିନା – କିନ୍ତୁ ପରିସଂଖ୍ୟାନର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ମୋର ମତାମତକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ସମ୍ଭବପର ହେବ ନାହିଁ । ନୂତନ କାରିଗରୀ କୌଶଳ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ହୋଇଛି ସତ କିନ୍ତୁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ପବିତ୍ରତା ଆଉ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହେଉନାହିଁ । ସେବାପ୍ରଦାନରେ ଆମେ ଆଗେଇଛୁ – କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ମାତିର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ମହାନତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଛି । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଜ୍ଞାଗରେ ନୂତନଭାବେ ଯୋଗ ଦେଉଥିବା ଅଭିନେତାମାନଙ୍କୁ ଏ ସମର୍କରେ ସତେତନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିଛି ଲେଖିବାକୁ ଆଗେଇଛି ।

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁଣାମ୍ବକ ମାନ୍ଦ୍ରବ୍ରି ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଦୈନିକ ସମାଦପତ୍ରର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟସେବା ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମାଦ ପରିବେଶଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ । ସମାଜର ଲୋକମତ ଦୈନିକ ସମାଦପତ୍ରରେ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ପ୍ରତିପଳିତ ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ବିଗତ ୪୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟସେବା ପାଇଁ ଯେତିକି ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାରେ ଗୁଣାମ୍ବକ ମାନ୍ଦ୍ରବ୍ରି ପରିମାଣରେ ସେତିକି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇନାହିଁ । କେତୋଟି ସମାଦ ପରିବେଶଣକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଉ ।

ଭୁଲ ଚିକିତ୍ସା ଯୋଗୁଁ ଗୋଟାର ମୁଣ୍ଡ୍ୟ, ଗୋଟାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଓ ଆମ୍ୟୀୟ ଲୋକେ କର୍ମରତ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କଲେ, ଭୁଲ ଅପରେସନ ପରେ ଡାକ୍ତର ଅତର୍କାନ ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ୍ରୁ ଘେରାଉ, ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଡଙ୍ଗାରୁଜା, ଗାଁ ଲୋକେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଚାବି ପକାଇ ଦେଲେ ଇତ୍ୟାଚି ସମାଦ କାଳକ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ଦେଖାଯାଉଛି । କଦବା କେବେ ଏ ଜାତୀୟ ସମାଦ ପରିବେଶଣ ହେବା ଠାରୁ ସମୟକ୍ରମେ ଏ ଜାତୀୟ ସମାଦ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ଆଉ ଯାହାକିଛି କାରଣ ଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ଗୁଣାମ୍ବକ ମାନ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ହ୍ରାସ ପାଉଛି ବୋଲି ମନକୁ ଆସିବାରେ କିଛି ବିଚିତ୍ରତା ନାହିଁ ।

ଗୋଟାର ଚିକିତ୍ସା ଏକ ପବିତ୍ର ସେବା - ଚିକିତ୍ସକ୍ରୁ ଡଗବାନଙ୍କ ସହିତ ତୁଳନା କରିବାର ସଂସ୍ଥାତି ସମାଜରେ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ସମାଜରେ ଆଉ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ସୁନାମ ନାହିଁ - ତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ନାମରେ ବସ୍ତୁତ କୁଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଗୋଟା ଚିକିତ୍ସା ଏକ କିଶା ବିକା ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ସମାନ ହେଲାଣି । ଯାରେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ନାତିଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତି କାରଣ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଡ଼ିବାରେ ସେମାନଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ସରକାରଙ୍କର ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପଇସାରେ ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ଲୋକଙ୍କୁ ମାଗଣାରେ ଚିକିତ୍ସାଦେବା ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସେଠାରେ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସମୀଳନ ନୁହେଁ । ନିଜ ପଦବୀର ଅପବ୍ୟବହାର କରି ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାଭ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରନ୍ତି ତାକୁ ଦୁର୍ଲାଭ କୁହାଯାଏ । ତେଣୁ ଏହି ନୈତିକ ତୃତୀ ଯୋଗୁଁ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ଏବେ ଦୁର୍ଲାଭରେ ଭରପୁର । କେବଳ ଚିକିତ୍ସା ସେବାରେ

ଦୁର୍ନୀତି ନୁହେଁ, ମିଛ ମୋଡ଼ିକେଳ ସାର୍ଟିଫିକେଟ, ମିଛ ଆଷଧ ବିଲ ମଞ୍ଚୁରୀରେ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ସମ୍ବଦ ପରିବେଶରେ ଚାଞ୍ଚଳ୍ୟକର ଖବରର ମୂଳକାରୀଙ୍କ ହେଲା ଏହି ଦୁର୍ନୀତି ।

ଅପସଂସ୍ଥିତ ଉପବୁଦ୍ଧକୁ ଆସିବା ଅତି ସହଜ । ଡାକ୍ତରଙ୍ଗାନାରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଲିପୁ ଥିବାର ଜଣାପଦେ । ପାରାମେଡ଼ିକେଳ ଷାପ ମଧ୍ୟ ଏଥରୁ ବାଦ ପଢ଼ନାହୁଁଛି । ନିଜର ଘେଉଁ ପଦବୀ ହେଉ, ତାର ଅପବ୍ୟବହାର କରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାଭ ଉଠାଇବାର ଦୃଷ୍ଟିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି ।

ପାରାମେଡ଼ିକାଳ ଷାପଙ୍କର ଦୁର୍ନୀତିର ଏକ ନମ୍ବନା ଦେବାକୁ ଇଲ୍ଲା କରୁଛି । ଏ ଘରଣାଟି ଘରିଥିଲା ଏକ ବଡ଼ ହସପିଟାଲର ଭ୍ଲାଡ ବେଜରେ । ଆଶ୍ରୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଏକ ଶିଶୁର ରତ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା – ଡାକ୍ତର ସେ ଶିଶୁ ପାଇଁ ୧୯୪ ମି.ଲି. ରତ୍ନ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ସେ ଶିଶୁର ପିତାଙ୍କର ରତ୍ନ ଶିଶୁର ରତ୍ନ ସହିତ ମୋଳ ଖାଇଲା । ପିତାଙ୍କ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରି ଶିଶୁକୁ ଦେବାର କଥା । ଗଣେ ବୟସ ଲୋକଙ୍କୁ ରତ୍ନ ଦେବାକୁ ହେଲେ ଏକ ଇନ୍ଦିରି ବା ୨୫୦ ମି.ଲି. ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ ଶିଶୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ତା ବାପାଙ୍କ ୦ାରୁ ୧୯୪ ମିଲି ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ ହେବା କଥା । ବୁଢ଼ ବେଂକରେ ଥିବା ତଙ୍କାଙ୍କୀନ ଲେବ ଚେକନିସିଯାନ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ୧୯୪ ମି.ଲି. ରତ୍ନ ଗୋଟିଏ ବୋତଳରେ ରଖୁ, ତା ପରେ ପରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବୋତଳରେ ଅଧିକ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

୨ୟ ବୋତଳରେ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଦେଖୁ ଶିଶୁର ପିତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ରତ୍ନ ନେଇଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ପାଟି କଲେ । ପାଖରେ ଥିବା କିଛି ଲୋକ ବୁଢ଼ବେଂକ ଭିତରକୁ ପରିଶିଳେ ଓ ଶିଶୁର ପିତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣିଲେ । ଏ ଭିତରେ ଚେକନିସିଯାନ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ୨ୟ ବୋତଳରୁ ଝରକା ପଟେ ବାହାରକୁ ଫୋପାଦି ଦେଲେ ଓ ଅଧିକ ରତ୍ନ ସଂଗ୍ରହ କରି ନାହୁଁଛି ବୋଲି କହିଲେ । ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଶୁଣି ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ସେଠାକୁ ଗଲେ ଓ ସବୁ ଶୁଣିଲେ । ତଳ ବଚିଚାରୁ

ଫୋପଡ଼ା ଯାଇଥିବା ରତ୍ନ ବୋତଳ ସଂଗ୍ରହ ହେଲା । ଦୋଷ ପ୍ରମାଣ ହେଲା - ଗେକନିୟମାନ ସରକାରୀ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଦର୍ଶିତ ହେଲେ । ଏମିତି ଅନ୍ତେତିକ କାମ ଯେ ଆଗରୁ ନ ହୋଇଛି ତା କହିବା କଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଏକ ଚରମ ଦୋଷ ହିସାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲି ।

ସମାଦପତ୍ରରେ ବୃକ୍ଷ ପ୍ରତିରୋପଣ ନେଇ ଏବେ ତାତ୍ତ୍ଵରୀ ପେଣାର ବହୁ ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ବୃକ୍ଷ ଭଲି ରତ୍ନ ମଧ୍ୟ ଶରୀରର ଏକ ଅଙ୍ଗ । ରତ୍ନଦାନରେ ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ଚିକିତ୍ସା ସେବାକୁ ଆହୁରି ନିମ୍ନଗାମୀ କହୁଛି ।

ଆହୁରି ତଳକୁ ଗଲେ, ତଳ ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ମଧ୍ୟ ସହଜରେ ଆଖିରେ ପଢ଼ିଥାଏ । ଖାଲି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କିଞ୍ଚାଗ କାହିଁକି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ଏତାହାର ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସତରେ ଅବା ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ଏକ ସର୍ବଜନ ସମର୍ଥତ କାର୍ଯ୍ୟ ।

କନ୍ୟା ଭୃଣ ହତ୍ୟା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଚରମ ଦୂର୍ଜ୍ଞତି । ସମାଦପତ୍ରରେ ଏ ସମର୍କରେ ବିଶେଷ ପରିପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗ ସହିତ ତାଳ ମିଳାଇ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ଦୂର୍ଜ୍ଞତି ବଦଳି, ପଦୋନ୍ନତି ଓ ଚାକିରୀରେ ପ୍ରବେଶ ସମୟରେ ନେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବଦଳି ପରିପେକ୍ଷାରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତିନିୟମ ଅନୁସରଣ କରାଯିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ କୌଣସି ପ୍ଲାନରେ ନ ରହିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ପଦବୀ ଓ ପ୍ଲାନରେ ରହିବାର ବହୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବଦଳି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ବା ସମ କରିବାକୁ ଲାଞ୍ଚର ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଦ୍ୟଙ୍ଗମ କରାଯାଇପାରୁଛି । ପଦ ଅନୁସାରେ ପ୍ଲାନ ଅନୁସାରେ ବଦଳି ପାଇଁ ଲାଞ୍ଚର ପରିମାଣ ଅପ୍ରକାଶିତ ଭାବେ ଛିରାକୁଟ ହେଲାପରି ଜଣାପଡ଼େ । ପ୍ଲାନ ଓ ପଦବ ଗୁରୁତ୍ବ ଉପରେ ୫ ହଜାରରୁ ୫୦ ହଜାର ବା ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ପ୍ରମାଣ ସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ସରକାରୀ ପ୍ରତରେ ବଦଳି କରିବା କ୍ଷମତା

ସବୁ ବିଭାଗୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ବା ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ । ଏହି ବଦଳି ଜନିତ ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଲାଞ୍ଛ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଲାଞ୍ଛ ଦେବା ଲୋକ ଓ ଲାଞ୍ଛ ନେବା ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ କାରବାର । ଅବସ୍ଥା ନେଇ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ଏଥରେ ଭାଗିଦାର ହୁଅନ୍ତି । ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଲାଞ୍ଛଦେଇ ସୁବିଧା ହୋଇଲକଣେ, ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ପଦବୀର ଅପବ୍ୟବସାର କରି ଲାଞ୍ଛ ଗୁହଣ କରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧା କରେ । ଏହା ଅନୈତିକତାର ଏକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ - ଜ୍ୟାନସାର ବେମାରି ପରି କ୍ରମ ବନ୍ଦିଷ୍ଟୁ ।

ମୋ ଜାଣିବାରେ ୧୯୭୮ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ବାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗରେ ବଦଳି ନେଇ ଲାଞ୍ଛର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା' ପରେ ପରେ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ତାହା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ରାଜନୈତିକ ପୃଷ୍ଠାପୋଷକତା ଯେ ଏହି ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ତାହା ସର୍ବଜନ ବିଦିତ । ବଦଳି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ କରି ବୋଧହୁଏ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ତତ୍କାଳୀନ ସ୍ବାଷ୍ଟ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପାହ୍ୟ ଯୋଗୁ ସରକାରୀ ମଞ୍ଚରୀ ପାଇଥିଲା । ସେହି ନିୟମ ଅନୁସାରେ ମା ମାସ ଲାଗି ୩୦୦ରୁ ଭର୍ଷ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବଦଳୀ ଲିଖ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଅଧିକାଂଶ ବଦଳି ଅର୍ଦ୍ଧର ସେ ଲିଖ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାଇଲାନି ନାହିଁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ମଧ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ପୃଷ୍ଠାପୋଷକତା ଯୋଗୁ ହେଉଥିଲା ।

ଶକିରାରେ ପଦୋନ୍ନି ବୁଝ କେତ୍ରରେ ଦୁର୍ନୀତିରୁ ମୁହଁ ହୁଏ । ଶକିରା ନିୟୁତି ପାଇଁ ପଦବୀ ଅନୁସାରେ ଲାଞ୍ଛ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଲାଞ୍ଛନର ଉପଭୋକ୍ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେଉ ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ହେଉ, ସେ ଯେ ରାଜନେତା, ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଖୋଲାକଥା । ଲାଞ୍ଛ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଭିତରେ ବହୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ଏ ରୋଗ ଦୁରକର୍ତ୍ତାର ଉପାୟ କ'ଣ ? ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ସର୍ବଥିଲା, ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିନଥିବା ଗୋଟିଏ ପରିଵାରରୁ ସୋରିଷ ଗଣେ ଆଶିବକୁ ତାହା ସମବ ହୋଇନଥିଲା । ଏବେ ସମାଜରେ ସେହି ଅବସ୍ଥା ପ୍ରକ୍ରିୟ । ଦୁର୍ନୀତି କରୁନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରେ କଣ ଆଉ ଅଛନ୍ତି ?

ତଥାପି ସରକାରୀ ଶାସନ କଳରୁ ଦୁର୍ନୀତି ଦୁରାକରଣ ହେବ କିପରି ? କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ସ୍ବାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଔଷଧ କିଣା, ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣାକିଣି ବ୍ୟାପାରରେ ଦୁର୍ନୀତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ସ୍ବାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ଆସୁଥିବା ଆନ୍ତର୍ଜାମୀ ସାହାଯ୍ୟ ବା ରଣ

ଚଙ୍ଗା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଲାଞ୍ଚ ହିସାବରେ ଆସୁଛି । ଏଥରେ ମଧ୍ୟ ରାଜନେତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସଦେହୁର ଘେର ଭିତରକୁ ଆସୁଛି ।

ଦୁର୍ନୀତି କ'ଣ ଆମ ସମାଜରେ ଦୁରାଗୋଗ୍ୟ ହୋଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆମ ସହିତ ରହିବ ? ତାର ପ୍ରତିକାର ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ । ସମାଜରେ ଦୁର୍ନୀତି ହୃଆ ନୁହେଁ - ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଜନ୍ମର ୩୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ କୌଟିଲ୍ୟ ସମାଜରେ ଦୁର୍ନୀତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭାଷାରେ-ପାଣି ଭିତରେ ମାଛ କେତେବେଳେ ପାଣିପିଉଛି ଯେମିତି ଜାଣିବା ଅସମ୍ଭବ - ସେପରି ସରକାରୀ ଅର୍ଥ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା କର୍ମଚାରୀ କେତେବେଳେ ଅର୍ଥ ଆମ୍ବାତ କରୁଛି- ଜାଣିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ।

କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ନୀତିର ପରିମାଣତ ହ୍ରାସ କରାଯାଇ ପାରିବ । ତାହା କେମିତି ହେବ ? ପ୍ରବାଦ ଅଛି - କ୍ଷମତା ଲୋକଙ୍କୁ ଦୁର୍ନୀତିଶ୍ରୁତ କରାଏ, ଯେତେ ବେଶୀ କ୍ଷମତା ଲୋକ ପାଖରେ ହେବ, ସେ ସେତେ ବେଶୀ ପରିମାଣରେ ଦୁର୍ନୀତିଶ୍ରୁତ ହେବ । ଜଣକ ହାତରେ ଅଧିକ କ୍ଷମତା ଶାସନରେ ଅପାରଗତାର ଏକ କାରଣ । ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଛାନରେ ରଖିବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଦୁର୍ନୀତିହ୍ରାସ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାର ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶାସନଗତ କ୍ଷମତା ରାଜଧାନୀରେ ରଖୁ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗର ଶାସନ ପରିଚାଳନା କରିବା ଏକ ଦୁରୁଷ ବ୍ୟାପାର । ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ବିଭାଗର ଆକାର ଏ ଭିତରେ ବହୁପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା, ତାତ୍ରର ଓ ସହାୟକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା, ରୋଗୀ ସଂଖ୍ୟା ଓ ଔଷଧ ଓ ଯତ୍ନପାତି କିଣିବା ପରିମାଣ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଏ ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ରାଜ୍ୟର ସଦର ମହିନାରୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ଏକ ଦୁରୁଷ ବ୍ୟାପାର । ତେଣୁ ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପରିଚିତରେ ଜିଲ୍ଲାପ୍ରଚାରକୁ ସବୃଦ୍ଧିଭିତନ ପ୍ରଚାରକୁ ଓ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଚାରକୁ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ କରିବା ନିଷ୍ଠାତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ସ୍ଥାନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ୭୦ ବର୍ଷ ପରେ ଅନ୍ତତଃ ଆମର ଶିକ୍ଷା କରିବାର ଅଛି ଯେ ଅମଲାତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ଜରିଆରେ ଜନସାଧାରଣୀଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରଦାନରେ ଅପାରଗତା, ଅସାଧୁତା, ଭରପୁର ହୋଇ ରହୁଛି । ଯଦି ଶାସନକଳ ସବୁଠାରୁ ନିମ୍ନସ୍ତରକୁ ବା ପଞ୍ଚାୟଟିକାଙ୍କୁ ସଞ୍ଚାରିତ ହୁଏ, ଏ ସବୁ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତିଗୋଧ କରାଯାଇପାରିବ ।

ପଞ୍ଚାୟତ୍ତିରାଜ ଶାସନ ଚାଲୁ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର । ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ବୁଝିବାର ସମୟ ଥାଏଇଛି ।

କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ପାର୍ଲିଯାମେଣ୍ଟରେ ବିଧୁବନ୍ଦ ଭାବରେ ସମିଧାନର ୩୩ ତମ ସଂଶୋଧନ ବିଲ୍ ପାଶ କରି ତ୍ରିଷ୍ଟରାୟ ପଞ୍ଚାୟତ୍ତି ରାଜ ଶାସନର ପଥ ଉତ୍ସୋହନ କରିଛନ୍ତି । ସମିଧାନର ଏକାଦଶ ସିତ୍ତ୍ୟଳରେ ଯେଉଁ ୨୯ ଗୋଟି ବିଷୟର ବିକେହ୍ରୀକରଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ତା' ଭିତରେ ସ୍ଥାପିତ, ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ହସପିଚାଳ, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ଥାପନକେନ୍ଦ୍ର, ଉତ୍ସପେନ୍ଦ୍ରସେରିଜ, ପରିବାର ମଜାଳ, ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ, ପାନୀୟ ଜଳ ଆଦି ଅନ୍ତର୍ଗତ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିଧାନ ସଭାରେ ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ବିଲ୍ ପାଶ କରି ପଞ୍ଚାୟତ୍ତକୁ କ୍ୟମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା କଥା । ଏହା ସମ୍ବାଦିତ ହେଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରାଯାଇପାରିବ । ଶାସନ କଳ ଲୋକର ନିକଟତର ହେବ । ଲୋକମାନଙ୍କର ହୃଦୟବୋଧ ହେବ ଯେ ସ୍ଥାପନ ସେବା ପ୍ରଦାନ ଓ ସ୍ଥାପନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରିଚାଳନା ସେମାନଙ୍କ କାମ । ସେମାନେ ସ୍ଥାପନ ସମୟକୁ ସମସ୍ୟାର ନିଷ୍ଠା କରିବେ ଓ ତାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାରେ ଭାଗିଦାରୀ ହେବେ । ଆଞ୍ଚଳିକ ଗଣତନ୍ତ୍ର, ଜାତୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅପେକ୍ଷା ଦକ୍ଷତାର ଆଶା କରାଯାଏ । ଦୁର୍ମାତି ଉପରୁ ତଳକୁ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଛି - ଏହି ବିକେହ୍ରୀକରଣରେ ଦୁର୍ମାତି ନିବାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ତକୁ ଉପରକୁ ପ୍ରଶମିତ ହେବ । ମହାମ୍ୟାଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଗ୍ରାମ ସ୍ଵାଧୀନତାର ସ୍ଵପ୍ନ ଏହାଦ୍ୱାରା ପୂରଣ ହେବ । ସ୍ଵାୟତ୍ତଶାସନ ପରିଚାଳନାରେ ପଞ୍ଚାୟତର ସମ୍ବାଦ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ସଫେଦ୍ର ଅବକାଶ ରଖିବା ଅନୁରୂପିତ । ସ୍ଵାଧୀନ ଭାରତର ନେତାଗଣ ଯେ ଭାରତର ଶାସନ ପରିଚାଳନା କରିପାରିବେ ବୋଲି ବ୍ରିତ୍ତିଶ ସରାକରଙ୍କର ସଦେହ ଥିଲା । ଆଜି ଭାରତୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ସୁରହୁତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ବ୍ରିତ୍ତିଶ ନେତାଙ୍କର ସେ ସମ୍ବାଦନାକୁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣ କରିଛି ।

୧୯୯୭ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପଞ୍ଚାୟତ୍ତରାଜ ଶାସନ ଚାଲିଛି । ସେଠାରେ ସ୍ଥାପନ ବିଭାଗର ବିଭିନ୍ନ ସୁଚନାଙ୍କ କୁ ଦେଖିଲେ ସ୍ଥାପନକେନ୍ଦ୍ର ଓ ସ୍ଥାପନ ଶାସନ ଯେ ସୁପଳ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଆର୍ଥିକ ନିରାକଶଣ (financial Audit) ଓ ସାମାଜିକ ନିରାକଶଣ (Social Audit) ଯୋଗୁ ଦୁର୍ମାତି ହ୍ରାସ ପାଇଛି ।

ଆନ୍ତରିକ ପ୍ରଦେଶ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହା
କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସେଲାଣି ।

ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ସ୍ଥାନ୍ୟ ମିଶନ ୧୦୦୪ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୧୭ ତାରିଖରୁ
ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ଭାରତର ୧୯ ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଭାରତ
ସରକାରଙ୍କର ଏକ ଉଚ୍ଚାକଂକ୍ଷାତ, ସମସ୍ତକୁ ସମାନ ସେବା ଦେବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ସ୍ଥାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସମର୍ପିତ, ବିକେନ୍ଦ୍ରାବୃତ ଏକ
ଯୋଜନା । ସମିଧାନର ପଞ୍ଚାୟତରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସମାଜକୁ
ଏଥରେ ସମିଲି କରି ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ
ସ୍ଥାନ୍ୟ ସେବା ପରିଚାଳନା, ଉତ୍ତିରୁମିରେ ଉନ୍ନତି ଓ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତି ଆଦି ସମସ୍ୟାକୁ
ଘୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ପାନୀୟଙ୍କଳ, ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ପୁଣ୍ଡିଯାଧନ, ବେସରକାରୀ
ସଂସାମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ, ଆଦି ଉପାଦାନ ଏଥରେ ସଂୟୁକ୍ତ ଅଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ
୨୦୧୨ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁଛେବ । ସମିଧାନ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥାନ୍ୟ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ
ପଞ୍ଚାୟତ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ସ୍ଥାନ୍ୟ ମିଶନ
ଏକ ଯୁଗ୍ୟୁକ୍ତ ପୂର୍ବ ପଦକ୍ଷେପ ପରି ମନେହୁଏ । ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଲୋକଙ୍କ
ହାତକୁ ସ୍ଥାନ୍ୟସେବା ଦାୟିତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ।

* ୨୭.୧୦.୨୦୦୮ ଏବଂ ୨.୧୧.୨୦୦୮ ଦିନଲିପିରେ ପ୍ରକାଶିତ

● ● ●

୩୭

ରାଜାବଗିତାର ସ୍କ୍ରିପ୍ଟ

କଟକର କାଠଯୋଡ଼ି କୁଳରୁ ପୁରାଘାଟ, ତଳ ତେଲେଜାବଜାର, ବାମ୍ପି ସାହି
ଓ ଖାଞ୍ଚିରମଙ୍ଗଳା ଆଦି ଅଞ୍ଚଳର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀଶ୍ଵର ରାଜାବଗିତା । ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ
ସେବାର ଅବସର ପ୍ରାସ୍ତୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷାରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଘର ସେହି
ରାଜାବଗିତାରେ । ଅଠେଛଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଏହି ଘର ସ୍ଥିତ ମୋର ସମକ୍ଷ ଛାପିତ
ହେଲା - ୧୯୪୯ ମସିହାରେ । ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ କନ୍ୟା ଉନ୍ନିଲା ସ୍ଥିତ
ମୋର ବିବାହ ପରେ ମୋ ପାଇଁ ରାଜାବଗିତାର ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘର ହେଲା ଆଉ
ଏକ ଘର । ପିତାଙ୍କ ମୃଦୁୟପରେ ବାରିପଦାର ଭବତୋଷ ଦାଶଙ୍କ ଘର ଥିଲା ମୋ
ପାଇଁ ଏକ କୃତନୟର । ଜୀବନରେ ପିତୃହରାର ଯେଉଁ ସାହାଯ୍ୟ, ସହାନୁଭୂତି, ସ୍ନେହ,
ଆଦର ଆବଶ୍ୟକ, ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଘର ମୁଁ ସେ ସବୁ ଅୟାଚିତ ଭାବରେ ପାଇଥିଲି
- ପିତୃ ସେବର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଭିଭ୍ୟକ୍ତି ଥିଲା ମୋର ବିବାହ ପାଇଁ କନ୍ୟା ନିର୍ବିପଣ ଓ
ବିବାହ ଆୟୋଜନ । ବାରିପଦାର ଭବତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରେ ରାଜାବଗିତାର ଭାବଗ୍ରାହୀ
ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ସେ ସମକ୍ଷ ଛାପିତ ହେଲା । ଏ ସବୁ ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି । କାଳକ୍ରମେ
ମୋ ଅଗୋଚରରେ ମୋ ଶାଶ୍ଵତ ଶଶ୍ଵତଙ୍କ ସ୍ନେହ ଆଦରର ନାବିଦ୍ଧତା ମୋ ପାଇଁ ମୋ
ଶଶ୍ଵତରକୁ ଆଉ ଏକ କୃତନୟ ଘରରେ ପରିଣତ କରିଥିଲା । ଅଛି ବୟସରୁ ପିତୃହାନ
ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ପିତୃ ସୁଲଭ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସ୍ନେହ, ଆଦର, ସହାନୁଭୂତି ପାଇବା ମୋ
ପାଇଁ ଉଣା ହୋଇନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଛାଥ ଛିଅ ଓ ଚାରିପୁଅ । ମୋ ବିବାହ ସମନ୍ନ
ହେବା ବେଳକୁ ପ୍ରଥମ ତିନି ଛିଅଙ୍କର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ।
ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଛିଅ ପୁଅ ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ହୋଇଥିଲା । ବଡ଼ ଜୋଇଁ କୃପାସିନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର ଜଣେ ମାଇନିଂ ଇଂଜିନିୟର । ଭାରତ
ସରକାରଙ୍କର ଖଣ୍ଡି ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ହିସାବରେ ଅବସର ନେଇ ପରେ ମାଇନିଂ ସମକ୍ଷୀୟ
ବହୁ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ସୁନାମ ସ୍ଥିତ କାମ କରିଥିଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଜୋଇଁ ଶ୍ରୀକର ରଥ
ଇଣିଆନ୍ ଅଏକର ଉଚ୍ଚ ଅଧ୍ୟକ୍ଷାରୀ ହିସାବରେ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ତୃତୀୟ ଜୋଇଁ

(୩୧୭)

ଶାକ୍ୟସିଂହ ପାଣି ରାଉରକେଳା ଇନ୍ଦ୍ରାତ କାରଖାନାର ମୁଖ୍ୟ ମୋଟାଲାଙ୍ଗିଷ୍ଠ ଓ ପରେ ରାଉରକେଳା ଆଞ୍ଚଳିକ ଜଂଜିନିୟରିଂ କଲେଜରୁ ପ୍ରଫେସର ହିସାବରେ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ମଧ୍ୟ କନ୍ୟା ଜଣେ ଶିଶୁ ଗୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ତାଙ୍କର ଓ ରାଉରକେଳାରେ ନିଜର କୁନ୍ତିକରେ ରୋଗୀ ସେବା କରନ୍ତି । ମୁଁ ଚତୁର୍ଥ ଜୋଇଁ - ଶଲ୍ୟ ବିଶାରଦ - ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହିସାବରେ ଅବସର ନେଇଥିଲି । ପଞ୍ଚମ ଜୋଇଁ ନନ୍ଦ କିଶୋର ଶତପଥୀ - ଜଂଜିନିୟର ସୁପରିନିଷେଷ୍ଟ ଜଂଜିନିୟର ହିସାବରେ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ଷଷ୍ଠ ଜୋଇଁ ଜଂଜିନିୟର ସୋମାନାଥ ଦାଶ - ଆମେରିକାରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କାର୍ଯ୍ୟ ଆଇ.ବି.ୱେବରେ କରୁଥିଲେ - ଅପରିପକ୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁଛେଳା - ବ୍ରେବ ଚ୍ଯମର ଯୋଗୁଁ । ଷଷ୍ଠ କନ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଆମେରିକାରେ - ଆମେରିକା ନାଗରିକ ।

୪ର୍ଥ କନ୍ୟା ଉର୍ମିଲା ଲଣ୍ଡନ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଡକରେଟ କରି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରୁ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ପଦରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ୫ମ କନ୍ୟା ପ୍ରମିଲା (ପମି) ଏକ୍ଜୁକେସନରେ ଡକରେଟ - ଭୁବନେଶ୍ୱର ଟି.ୱେବ ସ୍କୁଲରୁ ଶିକ୍ଷୟତ୍ତି ହିସାବରେ ଅବସର ନେଲେ ।

ବଢ଼ ପୁଅ ହଳଧର (ବାବୁନି) କଟକରେ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି । ୨ୟ ପୁତ୍ର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ (ତୁଳି) ମେକାନିକେଲ ଜଂଜିନିୟର - ଏବେ ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ତୃତୀୟ ପୁତ୍ର ଧନଞ୍ଜୟ (କୁନିଆ) ଜଂଜିନିୟର - ଜଲେଟ୍ରିକେଲ ମୁଖ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରୀଭାବରେ ଅବସର ନେଲେ । ଚତୁର୍ଥ ପୁତ୍ର ସତ୍ୟକୃତ (ସତ୍ୟନା) ମୋନେଜମେଣ୍ଟରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ - ଆମେରିକାରେ ଓ ବର୍ଷମାନ ଆମେରିକାର ନାଗରିକ ।

ପ୍ରଥମ ପୁତ୍ରବଧୁ - ରେଣ୍ଟବାଲା, ଓଡ଼ିଆରେ ଡକରେଟ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ୨ୟ ପୁତ୍ର ବଧୁ ନୀହାର ବାଲା - ଆମେରିକାରେ ଏକାଉଷ୍ଟିଂ କାମରେ ନିଜର ବ୍ୟବସାୟ ତୁଳାଇଛନ୍ତି । ୩ୟ ପୁତ୍ରବଧୁ ଦେବଶ୍ରୀ (ମିତ୍ର) ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଡକଟରେଟ । ରମାଦେବୀ ମହିଳା କଲେଜ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରାଧ୍ୟାପିକା । ଚତୁର୍ଥ ପୁତ୍ରବଧୁ ସଂସ୍କୃତରେ ଏମ.୧.୬. ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବୁଢ଼ିଗତ ଧ୍ୟାନରେ ନିଯୋଜିତ ।

ମୋଟାମୋଟି ଦେଖିଲେ - ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଉଛ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଉଛ ଆସନରେ ଅଧିକିତ ।

ଭାଜାବଣିତାର ଭାବଗ୍ରାସୀବାବୁଙ୍କର ଘର ବିଷୟରେ ଅଛ କିଛି ବିବରଣୀ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।

ପ୍ରାୟ ଦେହ ଏକର ଜମିରେ ମଧ୍ୟେଷ୍ଠରେ ବାସଗୃହ । ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଘର । ଲମ୍ବାରେ ଛ ଟି କୋଠରୀ - ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ଶୋଇବା ଘର । ପୂର୍ବପଟକୁ ତିନୋଟି କୋଠରୀ - ଶ୍ଵେରବୁମ, ଗୋଷେଇ ଘର ଓ ଅନ୍ୟ ଏକ ମଞ୍ଚିଘର । ଗୋଷେଇ ଘରକୁ ଲାଗି ଦକ୍ଷିଣକୁ ରନ୍ଧାରଣ୍ଠି ପାଇଁ ଆଉ ଏକ କୋଠରୀ । ଉଭର ପଟେ ୨ଟି କୋଠରୀ - ଗୋଟିଏ ଠାକୁର ଘର ଓ ଅନ୍ୟଟି ଶୋଇବା ଘର । ସାମନାରେ ଓ ଉତ୍ତରପଟକୁ କୋଠରୀମାନକୁ ଲାଗି ବେଶ ଓସାରିଆ ଓ ଲମ୍ବା ବାରଣ୍ଠା । ମଞ୍ଚିରେ ବିରାଟ ଅଗଣା - ୧୫୦ ପୁଟରେ ଶହେ ପୁଟ ଆକାରର ଅଗଣାର ଉଭରପଟକୁ ଉଠା ପାଇଖାନା ଓ ଗାଧୁଆ ଘର ।

ଘରଟିକୁ ଦେଖିଲେ ବେଶ ଅନୁମାନ କରିଛେବ ଏହା ଏକ ପୁରୁଣା ଖାଦନ୍ତଦାହ ପରିବାରର ଘର ।

ଛଥ ଝିଅ ଓ ଚାରିପୁଅଙ୍କ ସହିତ ଚାକର ଚାକରାଣୀ ପୁଜାରୀ ଆଦିକୁ ନେଇ ଏ ଘର ସବୁବେଳେ ଆନନ୍ଦମୁଖର ଥିଲା ।

ଘର ବାଢ଼ିରେ ଏକ ବିରାଟ ପୋଖରୀ - ପୋଖରୀ କୁଳରେ ଆୟଗଛ ଓ ନଡ଼ିଆ ଗଛ । ବିରିନ ପ୍ରକାର ଆୟ ଗଛରେ ଭରପୂର ଥିଲା । ସପେଟା, ପିଙ୍ଗଳ ଆଦି ଫଳଗଛରେ ଘରବାଢ଼ି ଭରିଥିଲା । ଅନ୍ୟନ ୧୫-୨୦ ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଥିଲା ଏ ଘର ବାଢ଼ିରେ । ପୋଖରୀରେ ମାଛ ଚାଷ । ପୋଖରୀ କୁଳରେ ପନିପରିବା ଚାଷ ଆଦି ଏକ ସମୟରେ କରାଯାଉଥିଲା । ଗାଢ଼ି ପାଇଁ ଗେରେଇ ମଧ୍ୟ ସେହି ଘରବାଢ଼ି ଭିତରେ । ଘରର ପୂର୍ବପରୁ ଯେଉଁ ଜମିଥିଲା - ସେଥରେ ଥିଲା ଏକ ଗାଇ ଗୁହ୍ବାଳ । ଦୁଧାଳୀ ଗାଇଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଘରେ ଦୁଧ, ଦହି, ଘିଆ, ଲବଣୀର ଅଭାବନଥିଲା । ଘର ବାଢ଼ି କଥା ବୁଝିବାକୁ ମାଳୀ ମଧ୍ୟ ଘର ବାଢ଼ିରେ ଚାଲିଆ କରି ରହୁଥିଲା ।

ଏକ ସମ୍ବ୍ରାନ୍ତ ସ୍ଵିଲ୍ଲକ ପରିବାର । ଛଥିଅ ଚାରିପୁଅ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜନ୍ମ ଏଇଠି ଏହି ଘରେ ସମସ୍ତେ ବଢ଼ିଛନ୍ତି - ବଢ଼ି ପରିବାର - ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ମିଳିମିଶି, ଆନନ୍ଦ ଦୁଃଖ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଭାଗ କରି, ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଭାତ୍ରି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପରିବାରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୁରୁଜନ, ଅତିଥି, ଅଭ୍ୟାଗତଙ୍କ ଚର୍ଚା କରି, ପାରିବାରିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଭିତରେ

ସେମାନେ ନିଯନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ଜୀବନର ଆଦ୍ୟକାଳ ଏଇଠି ଅତିବାହିତ କରିଛନ୍ତି । ପିତାମାତାଙ୍କ ଅକୃତ୍ତିମ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଓ ସହ ଉପଦେଶ ସମସ୍ତକୁ ଉବିଷ୍ୟତରେ ଉତ୍ତମ ନାଗରିକ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି । ଭାବଗ୍ରାହୀ ବାବୁଙ୍କର ଜଣେ ପୁତ୍ରଗା ସେ ମଧ୍ୟ ସେ ଘରେ ପିଲାଙ୍କ ପରି ବଡ଼ିଥିଲେ ଓ ବୟସରେ ସମସ୍ତକଠାରୁ ବଡ଼ ହିସାବରେ ବଡ଼ ଭାଇ ଛାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ବାମଦେବ ମିଶ୍ର ବା ବାମଦେବ ଭାଇନା । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ଭାଇ ହିସାବରେ ସମ୍ମାନ ଦେଉଥିଲେ ଓ ବଡ଼ଭାଇ ହିସାବରେ ସେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତକୁ ଅତି ଆଦର କରୁଥିଲେ ଓ ସୁଶିକ୍ଷାପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ସେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ଲୋକସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରୁ ଅବସର ନେଲେ ।

ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ପିତାଙ୍କ ନାମ ଥୁଲା ମୁରାରି ମିଶ୍ର । ଘର ଥୁଲା ତଦାନୀତନ କଟକ ଜିଲ୍ଲା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ସବ୍ରତିଭିଜନ୍ମର କରିଲୋ ପାଟଣା । ଲୁଣା ଓ କରଣ୍ଣିଆ ନଦୀ ମଧ୍ୟବର୍ଗୀ ଛାନରେ କରିଲୋ ଓ ପାଟଣା ଦୁଇଟି ଗାଁ । ଧୋଇଯା ଅଞ୍ଚଳ । ଲୁଣା ଓ କରଣ୍ଣିଆ ଚିତ୍ରୋପ୍ଲକାର ଶାଖାନଦୀ ।

ପ୍ରତିବର୍ଷ ନଈବଢ଼ିରେ ଘର, ବାଢ଼ି ଆଦି ବୁଡ଼ିଯାଏ । ମୁରାରୀ ମିଶ୍ର ଥିଲେ କ୍ରିଟିଶ ଅମଳର ଡେପ୍ରେସ୍ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେସର । କଟକରେ ରହୁଥିଲେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି । ଅଞ୍ଚ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ମୁହଁ୍ୟ ଫୋଇଥୁଲା । ଗାଁ ଖବର ଗୁମାନ୍ତା ବୁଝୁଥୁଲା - ଘର ବାଢ଼ି ଚାଷ ବାସ ଇତ୍ୟାଦି । ଧୋଇଯା ଅଞ୍ଚଳର ୨୦/୨୪ ଏକର ଉର୍ବର ଜମି ବର୍ଷକୁ ୨/୩ଟି ଫ୍ରେଶ ନିଶ୍ଚଯ ହୁଏ । ଧାନ ତ ନିଶ୍ଚଯ ତା ସହିତ ବିରି ମୁଗ ଚିନାବାଦାମ ଆଦି ମଧ୍ୟ ଚାଷ ହୁଏ ।

ଗାଁ ଚାଷଜମି ଗୋଇଗାରରେ ଗାଁର ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଳି କଟକକୁ ମଧ୍ୟ ଚାଉଳ, ପନିପରିବା, ବିରିମୁଗ ଚିନାବାଦମ ଆଦି ଆସୁଥୁଲା ।

କଟକ ସହରର ପୁରୀଘାଟରେ ଭାବଗ୍ରାହୀମିଶ୍ରଙ୍କ ଏକ କୋଠାଘର ଥୁଲା - ଶୁଦ୍ଧ ସମ୍ବବ ସେ ଘରଟି ତାଙ୍କ ପିତା ମୁରାରୀ ମିଶ୍ର କିଣି ଥିଲେ ।

ଭାବଗ୍ରାହୀ ବାବୁଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାରେ ମଧ୍ୟ ଘର ତିଆ ଥୁଲା - ତାଙ୍କର ଚାକିରୀ କାଳରେ ସେ ଗାଁରେ କିଛି ସମ୍ପତ୍ତି ଯୋଗ କରିଥିଲେ ।

ପାଟଣା ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନରେ ଏମ. ଏସ.ସି କରି ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ର ଡେପ୍ରେସ୍ କଲେକ୍ଟର ହିସାବରେ କ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ସମୟରେ ସରକାରୀ

ଚାକିରୀରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ । ପୁରାଜିଲ୍ଲୁ ନିମାପଡ଼ା ପାଖ ଭୁବନସୁର ଗାଁର ଲୋକନାଥ ଦାଶକର କନ୍ୟା ସରସ୍ଵତୀ ଦେବାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ସରସ୍ଵତୀ ଦେବୀ ପିଲାଦିନେ ତାଙ୍କ ଦଦେଇ ମଧୁସୁଦନ ଦାଶକ ପାଖରେ ରହି ପାଠ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ମଧୁସୁଦନ ଦାଶ ଥିଲେ ଅପୁତ୍ରିକ । ସେ ସେ ସେହି ସମୟରେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ସେତ୍ରମାଣ୍ଡର ଥିଲେ ।

ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ର ଚାକିରୀ ଆରମ୍ଭରେ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଭିନ୍ନ ଥିଲା - ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଚାକିରୀ ହିସାବରେ ହଜାରିବାଗ ଠାରେ ପୋଷିଂ ହୋଇଥିଲା - ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ସମୟଲାପୁର, ଭଦ୍ରକ ଆଦି ଯ୍ୟାନରେ ପୋଷିଂ । ଦେଶ ସ୍ବାଧ୍ୟାନତା ପ୍ରାସ୍ତି ପରେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାରେ ଅଧିକତ ହୋଇ କଟକ କଲେକ୍ଟର, ଗର୍ଭରଙ୍ଗ ସଚୀବ ଓ ଆରବିତ୍ରେନସନ ଟ୍ରିଭ୍ୟୁନାଳକୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କଟକ ରାଜା ବରିଚାର ଘର ତାଙ୍କର ସ୍ବ ଉପାର୍ଜିତ । କରିଲୋ ପାଚଣା ଓ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ରୋଜଗାରରୁ କିଛି ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗ କରି ପାରିଥିଲେ । ପୁରୁଣା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଘର ଢିହୁ ଥିଲା ।

ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ର ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନସମୟର ଜଣେ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ । ମଧ୍ୟବିର ପରିବାର - ବିଳାସ ବ୍ୟସନ ମଧ୍ୟରେ ନ ଥିଲେ । ସ୍ଵଭାବିତ ଧନରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ଲାଜନ ପାଳନ କରି ଉପୟୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଛିଡ଼ା କରାଇପାରିଥିଲେ । ନିଜର ଶାରୀରିକ ଅସୁନ୍ଦର ଯୋଗୁଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହୁକ ଚିକିତ୍ସାର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ୁଥିଲା । ନିଜର ଅର୍ଜିତ ସମ୍ବଲ ଭିତରେ ସେ ସବୁ କରାଯାଇପାରୁଥିଲା ।

ସରକାରୀ ଅଫିସର ହିସାବରେ ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ ପ୍ରଶାସକ । ଅବସର ସମୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଭାରଣରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୋ ବିବାହ ବେଳକୁ ମୋ ଜାଣିବାରେ ରାଜାବରିଚାରେ ନନା ବୋଉଙ୍କ ପରିବାର ଥିଲା ଏକ ସୁଖୀ ପରିବାର । ଉର ଥିଲା ଗେତେକ୍ଷା କଲେଜରେ ୪ମ ବାର୍ଷିକୀ ଛାତ୍ରୀ । ପମି, ଚୁନି କଲେଜରେ । ନନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଵତ୍ତିକ ଡିସ୍ଟ୍ରିବ୍ୟୁଟାରରେ ବାବୁନିର ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ତୁଳ, କୁନିଆ, ସତୁନା ସମସ୍ତେ ଥିଲେ ସ୍କୁଲରେ ।

୧୯୪୯ ଶଶ ଭାଗରେ ମୁଁ ଉପାଧ୍ୟେତର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଜଂଲଷ୍ଟ ଚଳି -
୧୯୭୧ରେ ଉର ମୋ ସହିତ ବିଳାତରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ଦେଶରେ ଆମର ଅନ୍ତର୍ମଲ୍ଲିତି
ସମୟରେ ରାଜା ବରିଚା ଖାଲି ମୋ ପାଇଁ କାହିଁକି ମୋ ପରିବାର ପାଇଁ ଥିଲା ଏକ
ଆଶ୍ରୟଷ୍ଟଳ । ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଭାଇଙ୍କର ଅଛେ ସମୟ ଭିତରେ ନନା ବୋଉଙ୍କ ସହିତ
ପରିଚୟ ହେଲା । ମୋର ଯାହା ମନେପଦ୍ଧତି- ନନାବୋଉ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଘରର
କୋଇଁ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିଲେ । ୧୯୭୩ରେ ଦେବ୍ତ୍ଵ ୨୦%, ମାସର
ପିଲା ବିଳାତରୁ ସେଇ ରାଜାବରିଚାକୁ ଆସିଲା । ଅଜା ଆଜ ମାଉସୀ ଓ ମାମୁକ୍ତର
ଅସୀମ ସେହି ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ପାଇଲା । ମୋ ସାନ ଭଉଣୀ କାହିଁଲି ମଧ୍ୟ
ରାଜା ବରିଚାରେ ଆଉ ଏକ ଝିଅ ହିସାବରେ ରହିଲା ଓ ତାର ପାଠପଢାର ଅବିଛିନ୍ନତା
ରଖାଯାଇପାରିଥିଲା । ଗାଁରୁ ମା'ର ଯେବେ ଇଛା ହୁଏ ସାନ ଭଉଣୀ ବେଙ୍ଗକୁ ଧରି
ସେ ମଧ୍ୟ ଆସୁଥିଲା କଟକ ଓ ରାଜା ବରିଚାରେ କିଛି ଦିନ କଟେଇ ପୁଣି ଗାଁକୁ
ଚାଲିଯାଉଥିଲା । ଏମିତି ଭାବରେ ଦେଖିଲେ ଖାଲି ମୋ ପାଇଁ କାହିଁକି ମୋ ପରିବାର
ପାଇଁ ରାଜାବରିଚା ହେଲା ଅନ୍ୟ ଏକ ଆଶ୍ରୟଷ୍ଟଳ । ନନା ବୋଉଙ୍କର ମହନୀୟତା,
ତାଙ୍କର ପୌହାର୍ଦ୍ଦ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ମୋ ଜୀବନରେ ମୋ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଅସୀମ ଦୟା ।

୧୯୭୮ ସାଲରେ ବିଳାତରୁ ଫେରିଲା ପରେ ସେଇ ରାଜା ବରିଚା ହେଲା
ଆମର ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ଆଶ୍ରୟଷ୍ଟଳ । ମୁଁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ, ଝିଅ ପୁଅ ସେଇଠି ଆଶ୍ରୟ ନେଇଁ । କଟକ
ବିମେଦବିହାରୀରେ ଘରଭଡ଼ା ନେଇ ୨/୩ ସପ୍ତାହ ପରେ ଭଡ଼ା ଘରକୁ ଗନ୍ଧୀ । କଟକ
ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ପ୍ରାୟ ୩/୪ ମାସ କାମ କଲା ପରେ ମୋର ହୃଦନେଶ୍ଵର
କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲରେ ଶଳ୍ୟ ବିଶାରଦ ହିସାବରେ ପୋଷିଂ ହେଲା । ଉର ମଧ୍ୟ
ରମାଦେବୀ ମହିଳା କଲେଜରେ ଯୋଗ ଦେଲା । କ୍ୟାପିଟେଲ ହସପିଟାଲ କେଷାସରେ
ମୋତେ ସରକାରୀ ଘର ମିଲିଲା ଓ ମୋ ପରିବାର, ଯଥା ଆମ ଦୁଇଙ୍କଣଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇଟି
ପିଲା, ମୋ ମା, ଦୁଇ ଭଉଣୀ ଓ ଗୋଟିଏ ଭାଇ ଆମେ ସରକାରୀ ଘରକୁ ଉଠି ଆସିଲୁ ।

ଯେଉଁ ସମୟର କଥା କୁହାଯାଉଛି ସେ ସମୟରେ ରାଜା ବରିଚାର ବାସିଦା
ହେଲେ ନନା ବୋଉ, ବାବୁନି ରେଣୁ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ପୁଅ ମୁନ୍ଦି । ତୁକ ନେସନାଲ
ହାଇଟ୍ରେ ସହକାରୀ ଜଂକିନିୟର ଓ ଘରେ ରହୁଥିଲା । କୁନିଆ ରାଉରକେଲା ଆଞ୍ଚଳିକ
ଜଂକିନିୟଟିଂ କଲେଜର ଛାତ୍ର । ସତୁନା ରେଡ଼େନ୍ସ୍ କଲେଜରେ ଷ୍ଟେ ବାର୍ଷିକ ଛାତ୍ର ।

ପମି ରୁନି ତାଙ୍କ ବିବାହ ପରେ ରାଜା ବଗିଚା ଛାଡ଼ି ସାରିଥିଲେ । ବାବୁନିକୁ ଛାଡ଼ି ଆଉସବୁ ପୁଅ ଅବିବାହିତ ଥିଲେ ।

ପମି ନନ୍ଦ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ, ଉର ଓ ମୁଁ ଆମ ପରିବାର ସହିତ ଥିଲୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ । ଛୁଟିଦିନ ମାନଙ୍କରେ, ଲମ୍ବା ଛୁଟିରେ ବା ସ୍ତୁଲ କଲେଜ ଛୁଟିରେ, ରାଜାବଗିଚାରେ ବିବାହ ବ୍ରତ ଆଦି ଉଷ୍ଣବ ପାଳିତ ହେଲେ ରାଜା ବଗିଚା ଥିଲା ଆମ ସବୁ ପରିବାର ପାଇଁ ସବୁଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ । ବଡ଼ନାନୀୟ, ଭାଇନା, ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର, ଶ୍ରୀକର ଭାଇନା, କୁନିନାନୀୟ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର, ମିନିନାନୀୟ ଭାଇନା ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର, ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ନନ୍ଦ ପମି ପରିବାର ଓ ଆମ ପରିବାର ନିୟମିତ ଭାବରେ ରାଜା ବଗିଚା ଯାଉଥିଲୁଁ ।

ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପାସିତିରେ ରାଜାବଗିଚା ଆନନ୍ଦ ମୁଖର ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ପିଲାମାନଙ୍କ କୋଳାହଳ, ଶ୍ରୀକର ଭାଇନା, ମୀରା, ରାଜି ଆଦିଙ୍କ ସଙ୍ଗାତ ପରିବେଶଣ, ପୋଖରୀରୁ ମାଛଧରା, ମାଛ ଭଜା ଖାଇବାର ଆନନ୍ଦ, ସତରଞ୍ଜ ପକାଇ ଖାଦ୍ଯିଆ ଆହୁରିରେ ସିନ୍ଧୁ ଭାଇନାଙ୍କ ଭାଷାରେ ଜମାତ କରିବା - ଭିତର ବାରଣାରେ ଲମ୍ବାରେ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ, ବା ପଙ୍ଗତ, ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ଓ ସେଥିରେ ନନା ବୋଉଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ଜତ୍ୟାଦି ବହୁ ଆନନ୍ଦରେ ଭରପୁର ଥିବା ଦିନ ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ପୂଜା ଛୁଟିରେ ଅଷ୍ଟମୀୟ ପୂଜା ନନା ବରାବର କରୁଥିଲେ - ସେ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ରାଜାବଗିଚା ଆନନ୍ଦ ମୁଖର ହୋଇଥିଲେ ।

ପରେ ପୁଅମାନଙ୍କର ଜଣକ ପରେ ଜଣକର ବିବାହ ଉଷ୍ଣବ ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ତୁକ ବାହାଘରରେ ରାଜା ବଗିଚା ମିଶ୍ର ପରିବାରର ସମସ୍ତ ବହୁବର୍ଗ କୌଳାସ ମଇସାଙ୍କର ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ନଡ଼ିଆ ବଗିଚାକୁ ଉଷ୍ଣବ ମୁଖର କରିଥିଲେ । ଧାରା ଶ୍ରାବଣର ମୃଷ୍ଟଳ ବର୍ଷାରେ କୁନିଆ ବାହାଘର ବେଳେ ଅର୍ତ୍ତିରାମ ମଇସାଙ୍କ ଭୋକିଉଷ୍ଣବ ବା ରାଜାବଗିଚାର ଭୋକି ଉଷ୍ଣବକୁ ସଂକୁଚିତ କରି ପାରିନଥିଲା - ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ଭରପୁର ଥିଲେ ।

ସତୁନାର ବିବାହ ଉଷ୍ଣବ ମଧ୍ୟ ସାରା ପରିବାରକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଭରପୁର କରିଥିଲା । ଚୁନିର ଦୁଇପୁଅ ଆତୁ ଦିତୁଙ୍କ ବ୍ରତଘର ଲୁବୁର ବ୍ରତଘର ମଧ୍ୟ ସେହି ରାଜା ବଗିଚାରେ ସମାହିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଖାଲି ସେତିକି ହୁହେଁ - ଆମ ମାନଙ୍କ ପରିବାରର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ରାଜା ବଗିଚାଥିଲା ଏକ ଆକର୍ଷଣର ଶାନ । ମାମା ଶଶୁର ଓ ଶାଶୁ ଶାତିକଷ ମିଶ୍ର ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ରାଜା ବଗିଚାରେ ଅନ୍ତମୀ ପୂଜା ଉପତୋଗ କରି ବେଶ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲେ । ସୀପ୍ରା ବାହାଘର ପରେ ସିନ୍ଧୁ ଭାଇନାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଓ ମାରାର ଶାଶୁ ଶଶୁର ଶ୍ରୀ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ଶିଖଷ୍ଠେ ମଧ୍ୟ ରାଜା ବଗିଚାରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

୨ୟ ପିତ୍ରୀର ବା ଭଣେଜାଙ୍କ ପାଇଁ, ତାଙ୍କ ସାଜୀପାଥୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅତା ଆଇ ମାମ୍ବୁ ମାଇଁ କିଛି କମ୍ ଆକର୍ଷଣର ବ୍ୟକ୍ତି ନ ଥିଲେ । ମାମାର ସାଜ ସୁଜାତା ଜେନା, ସୁଜାତା ମିଶ୍ର ରାଜାବଗିଚା ଆସି ଅଜା ଆଶି, ମାମ୍ବୁ ମାଇଁଙ୍କର ଆଦର ପାଉଥିଲେ ।

ଶିଥିମାନଙ୍କ ବାହାଘର ପରେ ସମୟ କ୍ରମେ ପୁଅମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜା ବଗିଚା ଛାଡ଼ିବାକୁ ବସିଲେ । ୨ୟ ପୁଅ ତୁଳ (ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ) ଅଧିକ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ପାଇଁ ଆମେରିକା ଗଲା - ଭିଶୋଇ ସୋମନାଥ ତାକୁ ସବସାର କଲେ । ପରେ ତୁଳ ସହିତ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ନିହାର ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା ଗଲା । ଧନଞ୍ଜୟ (କୁନିଆ)ର ବିବାହ ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ରାଜା ବଗିଚା ଛାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାସ କଲେ । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାଙ୍କରେ ଥାର୍ମେଲ ଓ ପରେ ବାଲିମେଲା ପ୍ରଜେକ୍କରେ ବହୁଦିନ କାମ କରିଥିଲା । ସତ୍ୟବ୍ରତ (ସତ୍ରୁନା) ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ସମୟ କ୍ରମେ ରାଜା ବଗିଚା ପରିଚ୍ୟାଗ କରି ଆମେରିକା ଗଲେ । ବଢ଼ି ପୁଅ ବାବୁନି (ହଳଧର) ତା ସ୍ତ୍ରୀ ରେଣୁ ଓ ତାଙ୍କର ଦୁଇପୁଅ ମୁନ୍ତ୍ର ଓ ସସି, ନନା ଓ ବୋଉ ରହିଲେ ରାଜା ବଗିଚାରେ । ରାଜା ବଗିଚାର ଦୁଇ ବିଶିଷ୍ଟ ବାସିଯା ଜୟୀନନା (ଗୋଷେଇ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାରିବାରିକ ସେବାକାରୀ), ଓ ମାଣିକ (ଘର ଝଡ଼ା ପୋଛା, ବାସନ ଓ ପିଲାଙ୍କର ସେବା) ମଧ୍ୟ ରାଜା ବଗିଚାରେ ରହିଲେ । ଜୟୀ ଓ ମାଣିକ ରାଜା ବଗିଚାର ସୃଷ୍ଟି ସହ ସେଥୁସହ ଜଡ଼ିତ - ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ସଠିକ୍ ଭାବରେ କହିପାରିବେନି ସେମାନେ କେବେବୁ ସେ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଅବଶିଷ୍ଟ ଏତିକି ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ରାଜାବଗିଚାର ରୂପ ବେଶ ସୁଖକର ଥିଲା । ଶିଅ ଜୋଇଁ, ନାତିନାତୁଣୀ, ପୁଅ ବୋହୁ, ସମସ୍ତେ ରାଜା ବଗିଚା ସହିତ ସ୍ଵେଚ୍ଛ ବନ୍ଧନରେ ବାହି ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ପୁଅବୋହୁ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ କଟକ ଆସିଲେ ଘର

ବୋଲି ରାଜା ବଚିତା ତାଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରୁଥିଲା । ଆମେରିକାରୁ ପୁଅବୋହୁ ବା ଚାକିରୀ ସ୍ନାନରୁ ପୁଅବୋହୁ ଆସିଲେ ରାଜା ବଚିତା ଘରେ ମାନସିକ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ତାଙ୍କୁ ମିଳିପାରୁଥିଲା । ଝିଅ ଜୋଇଁ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହ ନାଗପୁରରୁ ଆସନ୍ତୁ ବା ଚେନାର ବା ମୁଧାର ବା କଳିକତାରୁ ଆସନ୍ତୁ ବା ରାଉରକେଳାରୁ ଆସନ୍ତୁ, କିବା ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସନ୍ତୁ ରାଜା ବଚିତା ସ୍ଵତଃ ଯାଉଥିଲେ ଓ ନନା ବୋଉ ବାବୁନୀ ଓ ରେଣ୍ଟୋରୁ ଅସୀମ ଦେସ୍ତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଭାଗୀ ହେଉଥିଲେ । ଜୟୀ ମାଣିକଙ୍କର ବି ଆଦର ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା ।

୧୯୭୪ ମସିହାରେ ନନାଙ୍କର ପାରାଲିସିସ - ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ପଟ ଅଚଳ, ସେ ଅଚେତ - ପୁଅ ବୋହୁ ଝିଅ ଜୋଇଁଙ୍କ ସେବାରେ ସେ ତିନିମାସ ପରେ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଆଗୋଗ୍ୟ ହେଲେ - ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଗରୁ କହୁଛି । ପରିବାରର ବୁଝାମଣା ସହ ସହାବସ୍ଥାନ ଏତେ ଶକ୍ତ ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପରିବାରଠରୁ ଅଟି ଉଚକୋଟିର ଥିଲା । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି, ନନା ଆଗୋଗ୍ୟ ହେବା ଓ ରେଣ୍ଟ ବାବୁନିଙ୍କ କୌଣସି ଏକ ବିବାହ ବାର୍ଷିକୀ ପ୍ରାୟ ଏକ ସମୟରେ ପଡ଼ିବାରେ ସମ୍ଭବ ପରିବାର ମହା ଆନନ୍ଦରେ ପାଳନ କରିଥିଲେ ।

ଭାବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ରଙ୍କର ପରିବାରର ଝିଅ ଜୋଇଁ, ପୁଅ ବୋହୁ, ନାତି ନାତୁଣୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାଜା ବଚିତା କଟକ ସହରର କେବଳ ଯେ ଏକ ଭୌଗୋଳିକ ଅଞ୍ଚଳ ତା କୁହେଁ - ରାଜାବଚିତା କହିଲେ ସମସ୍ତେ କୁହୁଥିଲେ ରାଜା ବଚିତାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଭାବଗ୍ରାହମିଶ୍ରଙ୍କର ଘର । ଦେସ୍ତି, ଆଦର ଓ ମମତାର ଏକ ଫରଣା । ଦୁଇହାତ ବଢାଇ ସବୁଦିନେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ଵାଦର ଆଜ୍ୟର୍ଥନା କରେ । ଯେଉଁଠିକୁ ପଶିଗଲେ ସେମାନେ ଦିନ ରାତିର ତପାତ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ - ସବୁବେଳେ ଉନ୍ନଳ ଦିନର ଆକୁଥରେ ସେ ଘର ଉଦ୍ଧାସିତ ହୁଏ । ଯେ କୌଣସି କାରଣରୁ କେବେ ଯଦି କାହାରି କଟକ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼େ ସେ କାମଶେଷ କରି ରାଜାବଚିତାରେ ପଶି ନ ଆସିଲେ ମନ ଶାନ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନନା ବୋଉଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଘରର ନିଯନ୍ତ୍ରଣ ଥିଲା ବାବୁନି ଓ ରେଣ୍ଟ ହାତରେ । ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଘରର ଚଳାଚଳ ଓ ଘର ଥିଲା ସବୁବେଳେ ଆନନ୍ଦ ମୁଖର । ସବୁ ପୁଅଝିଅ ରାଜା ବଚିତା ଛାଡ଼ି ତାଙ୍କ କର୍ମଷ୍ଟାନରେ ରହୁଥିଲେ ।

ନନା ବୋଉଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁପରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେ ଆନନ୍ଦ ସାଗରରେ ଭଣା ପଡ଼ିବା ଆମେ ଉପଳହି କଲୁଁ । ଏମିତି ହେଲା କାଳ କ୍ରମେ ରାଜା ବଶିଚାର ଛିତି ମଧ୍ୟ ଲୋପ ପାଇଗଲା । ପରିବାରର ଏହି ଅବନ୍ଧନ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବାବୁନି ମୋ ସ୍ଵୀ ଉରଠାରୁ ଦୁଇବର୍ଷ ଛୋଟ । ମୋର ଯାହା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ବା ଉରଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଛି, ଏକାଧିକ ଚେଷ୍ଟାକରି ମଧ୍ୟ ବାବୁନି ବି.ଏସ.ସି. ପାଶ କରି ପାରିନଥିଲା । ତାର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତାରେ ଉଣା ହେବାର ଦେଖୁ, ନନା ବାବୁନିର ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ଚିତ୍ତିତ ଥିଲେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ । ତାଙ୍କର ଅବସର କାଳୀନ ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ଖଟର ଏକ ଔଷଧର ତିଷ୍ଠିବ୍ୟୁଟର ସିମ ଆମୟ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ବାବୁନାକୁ ଏହି ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ଜଣେ ଅବସର ପ୍ରାପ୍ୟ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ଅଫିସର, ଔଷଧ ବ୍ୟବସାୟରେ ପଶିବା ସେ ସମୟରେ ଏତୋ ସାମାଜିକ ସ୍ବାକ୍ଷ୍ରତ୍ତ ପାଇ ନ ଥିଲା । ତଥାପି ବାବୁନିର ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ହୁଏତ ନନା ଏହି ପଛା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟବସାୟ ପଛରେ ନିଜକୁ ରଖୁ, ବାବୁନିକୁ ମାର୍ଗ ପରିଦର୍ଶନ କରାଇଥିଲେ । ଔଷଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ନାମ ଥିଲା ସ୍ଵପ୍ତିକ ତିଷ୍ଠିବ୍ୟୁଟର । କଟକ ସହଚର ମଧ୍ୟପ୍ଲଟରେ ଏକ ଭଡ଼ା ଘରେ ତିନିକୋଣିଆ ବଚିଚାରେ ଏହା ଚାଲିଥିଲା । ସରକାରୀ ଯୋଗାଣ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଔଷଧ ଦୋକାନାକୁ ରିଟେଲ ସେଲ ପାଇଁ ଔଷଧ ଯୋଗାଣ ଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର କାମ ଥିଲା । ଯୁବ ସୁଲଭ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶତି ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ନେଇ, ବାବୁନି ମଧ୍ୟ ସରକାରୀ ଅର୍ଦ୍ଦର ବେଶ କିଛି ସଂଗ୍ରହ କରିପାରୁଥିଲା । ମୋ ବିବାହ ସମୟ ବେଳକୁ ସ୍ଵପ୍ତିକ ତିଷ୍ଠିବ୍ୟୁଟର କଟକ ତିନିକୋଣିଆ ବଚିଚାର ଏକ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଥିଲା । ଏହି ବ୍ୟବସାୟର ହିସାବ ନିକାଶ ପାଇଁ କେତେକ ଅଭିଜ୍ଞ ଲୋକଙ୍କୁ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଉର ଓ ମୁଁ ବିଳାତରୁ ଫେଟିଲୁ ୧୯୭୮ ମସିହାରେ । ସେତେବେଳକୁ ବାବୁନି ବିବାହିତ । ବାବୁନି ଓ ରେଣ୍ଟକର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇସାରିଥାଏ । ସ୍ଵପ୍ତିକ ତିଷ୍ଠିବ୍ୟୁଟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପରିଚାଳନା ସମ୍ମର୍ଶ ଭାବେ ବାବୁନି ହାତରେ ଥିଲା ପରି ଆମକୁ ମନେ ହେଉଥାଏ । ଆମେ ଯାହା ଖବର ପାଇଲୁ ସେ ବ୍ୟବସାୟ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା । ଧାରେ ଧାରେ ନନା ସେ ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ବରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ନେଇ ପାରିଥିଲେ ।

ଏହି ବ୍ୟବସାୟ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ପମି, ଚାନ୍ଦି ଓ ବାବୁନିର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ ହୋଇଥିଲା । ନନାଙ୍କର ସଞ୍ଚତ ଅର୍ଥ ଓ ବ୍ୟବସାୟର ଗୋଜଗାର ଯୋଗୁଁ ଏହି ସବୁ କାମ ହୋଇପାରିଥିଲା ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ବାବୁନିର ଉନ୍ନତି ହେବା ଆମେ ଦେଖିଛୁ । ନିଜର ବ୍ୟବସାୟ ଗୋଜଗାରରୁ ନିଜର ଯିବା ଆସିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ସୁଚର ଓ ପରେ ଗୋଟିଏ ଏମ୍ବାସାଡ଼ାର କାର ସେ କିଣିଥିଲା । ସେଥିରୁ ତାର ସ୍ଵଳ୍ଳକତା ଅଛି ବୋଲି ଆମେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲୁଁ । ବ୍ୟବସାୟର ଗୋଜଗାର, ନନାଙ୍କ ପେନସନ ଓ ଆମେରିକାରୁ ୨ୟ ଶଳା ତୁଳ ନନା ବୋଉଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଚକା ନିୟମିତ ପଠାଉଥିଲା, ସେଥିରେ ପରିବାରର ପରିଚାଳନା ବେଶ ଭଲ ଭାବରେ ଚାଲିଥିଲା । ବାହାରକୁ ସମ୍ମାନ ପରିବାରର ଚାଲିଚଳନ ବେଶ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହେଉଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଭେଲୋର ଡାକ୍ତରଙ୍ଗାନାରେ ନନାଙ୍କର ଫୁସଫୁସ ଅପରେସନର ସମ୍ପର୍କରେ ପରିବାରର ଗୋଜଗାର, ନନାଙ୍କ ପୁରୁଣା ହୃଦନେଶ୍ଵରରେ ଥିବା ଘର ତିହାର ବିକ୍ରୀ ପଇସାରେ ସୁରକ୍ଷାରୁରେ କରାଯାଇ ପାରିଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟରୁ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ଘର ତିହାର ବିକ୍ରୀରୁ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା, ସେ ହିସାବ ଆମେ ବାହାରୁ ଜାଣିପାରିନଥିଲୁଁ ।

୧୯୭୪ରେ ନନାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟର କରାଯାଇଥିଲା - ଘରେ ସମସ୍ତ ଚିକିତ୍ସାର ବଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଔଷଧ, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରିଜ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯାହା ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ସବୁ ଘର ଗୋଜଗାରରୁ ଚକିଥିଲା । ଭଉଣୀମାନେ ବା ଅନ୍ୟଭାଇମାନେ ଅଛି କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଆଇପାରନ୍ତି । ବ୍ୟବସାୟର ସ୍ଵଳ୍ଳକତା ବାହାରକୁ ଏମାକେ ବେଶ ଭଲ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

୧୯୮୩ ମସିହାରେ ନନାଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ହେଲା - ହୃଦୟାତରେ । ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । କୁନ୍ତିଆର ସହଯୋଗ ଓ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର କିଛି ସହଯୋଗ ଏ ପାଇଁ ଥିଲା । ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ସମାଦନରେ କୌଣସି ଗଣା ହେବାର ପରିଳକ୍ଷିତ ହୋଇନଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ନନାଙ୍କ ଦେହାବସାନ ପରେ ପରିବାରର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଯେ ସେତେ ଭଲ ନୁହେଁ, ତା ଅନ୍ୟଭାଇମାନଙ୍କୁ ଓ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ବାହାରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ନନାଙ୍କ ମୂତ୍ର୍ୟପରେ ନନାଙ୍କ ପେନସନ ବନ୍ଦ ହେଲା, ଆମେରିକାରୁ ୨ୟ ଶଳା ତୁଳ, ଯେଉଁ ଚକା ନନାଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ପଠାଉଥିଲା - ତା ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ପାଚନାରସିଧି ପାର୍ମର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା । ଯେଉଁ ପଚାନାରସିଧି ନନା, ବୋଉ ଓ ବାବୁନିକୁ ନେଇ ସାମିତ ଥିଲା - ସେଥିରେ ବାବୁମା, ବାବୁନାର ୨ୟ ପୁତ୍ର ଶେଷ ଓ ଅନ୍ୟଭାଇଶେ ସମର୍କୀୟକ ନାମ ଶୁଣିବାକୁ

ମିଳିଲା । ପଚାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ସେ ସମର୍କୀୟ ପାର୍ଟନାର ହୋଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ପରେ ବ୍ୟବସାୟର ଖରାପ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ବୋଧହୃଦୟ ସେ ସେଥିରୁ ଓହରିଗଲେ । ସୁଧମୂଳ ସବୁ ସେ ସ୍ଵପ୍ତିକ ଉତ୍ସିବ୍ୟଚରି ଆଦୟ କଲେ ।

ଆଗରୁ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ବେଳେ ଅପ ବଗୋଦାରେ ସ୍ଵପ୍ତିକ ଉତ୍ସିବ୍ୟଚରି କେସକ୍ରେଡ଼ିଟ ପରିମାଣ ଥିଲା ଥେବେ ହଜାର ଟଙ୍କା ତା ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସାୟର ଆବଶ୍ୟକତା ହେଲେ ଥେବେ ହଜାର ଟଙ୍କା ବାକିରେ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ନନାଙ୍କ ମୁହୂୟପରେ ବାବୁନୀର ଅନୁରୋଧରେ ମୁଁ ସ୍ଵପ୍ତିକ ଉତ୍ସିବ୍ୟଚରି ଗେରାଷ୍ଟାର ହେଲି । ସେତେବେଳେ ବାବୁନୀ କେସ କ୍ରେଡ଼ିଟ ବୃଦ୍ଧି କରି ହୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ବ୍ୟାଙ୍କର ମଞ୍ଚୁରୀ ଆଣିଥିଲା ।

ନନାଙ୍କ ମୁହୂୟପରେ ବୋଉକୁ ସାଜରେ ଧରି ଏକାଧୁକବାର ବାବୁନୀ କଚେରୀକୁ ଯିବାର ଆମେ ଶୁଣିଛୁ । ସେ ସବୁ ଉଭରାଧୁକାରୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଇଥାଇପାରେ । ତା ପରେ ପରେ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଛୁ ଗାଁରେ ଜମି ବିକ୍ରିବଢା ଓ ନନାଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଥିବା ମିଆଦି ଟଙ୍କା ଉଠାଣ ସମର୍କରେ ବୋଉକୁ ଧରି ବାବୁନୀ କଚେରି ଯିବା ଆସିବା କରିଛି । ପରେ ଆମେ ଏ ବିଷୟରେ ଖବର ପାଇଲୁ - ଆମେରିକାରେ ଥିବା ପୁଅମାନଙ୍କୁ ବୋଉ ଏ ଖବର ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଥରୁ ବୁଝିବା କଥା ଯେ ସେ ସମୟରେ ବାବୁନୀର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵର୍ଗଲଭା ଆଉ ପୂର୍ବପରି ନ ଥିଲା ।

ନନା ତାଙ୍କ ମୁହୂୟ ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ସମର୍ଗ ପୁଅମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଭାଗ କରିଦେଇଥିଲେ । ଭାଗବନ୍ଧୀ ଦଲିଲର ବାକିଆ କାମ ସମୂର୍ଷ କରିବାକୁ ନନାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ଆମେରିକାରେ ରହୁଥିବା ପୁଅ ତୁଳ ଓ ସତୁନା ବାବୁନୀଙ୍କୁ ପାଓ୍ୟାର ଅପ ଏଗୋର୍ଷ ଦେଇଥିଲେ । ପରେ ଏହି ଦଲିଲ ଭାଜା ବର୍ତ୍ତିତ ସମର୍ଗ ବିନର୍ବୟ ହେବାରେ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲା । ମଧ୍ୟ ପୁଅ କୁନିଆ ଭାରତରେ ରହୁଥିବାରୁ ତାର ପାଞ୍ଚାର ଅପ ଏଗୋର୍ଷ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ତା ଭାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା ସମର୍ଗ ଉଚିତ ପ୍ରଶାଳୀରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରିଥିଲା । ନାନା ଭାଇନା ସ୍ଥିବାରେ ଏ ବିକ୍ରିରେ ଆମେ ସହଯୋଗ କରିଥିଲୁ ।

ବୋଉଙ୍କ ମୁହୂୟ ହେଲା - ୧୯୯୭ ମସିହା ମେ ମାସରେ । ଏହି ମୁହୂୟ ପରେ ଆମେ ସବୁ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ଭାବରେ ଦେଖିପାରିଲୁ ଯେ ଭାଜା ବର୍ତ୍ତିତ ସେ ପରିବାରର

ଆର୍ଥିକ ମେବୁଦ୍ଧ ଜାଗିଯାଇଛି । ଆଗରୁ ଯାହା ସଦେହ କରୁଥିଲୁ, ଏବେ ତାଙ୍କ ଜଳ ହୋଇ ଆମକୁ ଦିଶିଲା । କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥିକ ଦୂରାବସ୍ଥା କଥା ବାବୁନି ମୁହଁରୁ ଆମେ ଏ ଯାକେ ଶୁଣି ନଥିଲୁଁ ବରଂ ଯାହା ଶୁଣୁଥିଲୁ ତା ଥିଲା ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵର୍ଗକତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ଏକ ଅଭିନୟ ।

ଆଉ କେତୋଟି ଘଟଣା ମୋର ମନକୁ ଆସୁଛି - ଯେଉଁଥିର ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵର୍ଗକତା ନ ଥାର ମଧ୍ୟ ବାବୁନି ଯେ ସ୍ଵର୍ଗ ଅଛି ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁ ଥିଲା । ତୁକ ଆମେରିକାରୁ ଆସିବାର ଖବର ପାଇଲା ପରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଫିର୍ଦେ ଗାଡ଼ି କିଣିଲା - ନଗଦ ଟଙ୍କାରେ କିଣିଛି ବୋଲି ଆମକୁ କିଣିଲା । କିନ୍ତୁ ତ ଥିଲା କିମ୍ବି ହିସାବରେ ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିବା କଥା । ପ୍ରଥମ କିମ୍ବି କିମ୍ବି ଦେଲାପରେ ଆଉ ରଣ ପରିଶୋଧ ହେଲାନି । କଥାନୀ ଗାଡ଼ିଟିକୁ ନେଇଗଲେ । ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ତଳ ନ ଥିଲା ଜାଣି ପୁରୀ ଏମିତି ଗଢ଼ିକିଶା ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଅଭିନୟ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ କଥାଟି ହେଲା - ବଡ଼ ପୁଅ ମୁନ୍ଦୁ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମଚର ବାଇକ କିଣିବ । ତିକିଶ ଚାଲିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ମୁନ୍ଦୁ ପାଇଁ ମଚର ବାଇକର ଆବଶ୍ୟକତା ମୁଁ ବୁଝିନଥିଲି । ମୋତେ ଲାଗିଲା - ଏହା ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତକୁ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵର୍ଗକତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ଏକ ଅବଳମ୍ବନ । ଅଛୁ କେତେ ସମୟ ପରେ ସେ ମଚର ବାଇକ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରୀ ହେଲା - ମୋ ମଚରେ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଅନାବଶ୍ୟକ ଖର୍ଚ୍ଚ ।

ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ତଳ ନ ଥିବା ସମୟରେ ବାବୁନି ସବୁ ଜରଣୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦାମିକା ଶାଢ଼ୀ ଉପହାର ଦେବାର ଆମେ ଜାଣିବୁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ବାହାରେ ଦେଖାଇ ହେବାର ଏକ ଅଭିନୟ ସେ ମୋ ଅବସ୍ଥା କିମ୍ବି ଖରାପ ନାହିଁ ।

ରାତ୍ରାବର୍ତ୍ତିର ଘରବାତି ନନା ଭାଗ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଘର ସହ ପୂର୍ବ ପଚରେ ଥିବା ଜମିଥିଲା ବାବୁନିର । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଦେଖିଲୁଁ - ପୂର୍ବ ପଚ ଜମିରେ ଘର ତିଆରି ହେଉଛି । ସେ ଘର କିଏ ତିଆରି କରୁଛି ବୋଲି ଆମେ ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବୁ । ତାର ଉରର ଥିଲା, ବାବୁନି ମୁହଁରୁ ଯେ ସେ ସେଠାରେ ଏକ ବହୁତକ ବିଶିଷ୍ଟ ଘର ତିଆରି କରୁଛି । ସେଥରେ ଥିବା ଫ୍ଲାଟ ସବୁ ବିକ୍ରି ହେବ । କିନ୍ତୁ ଘରର ନଷ୍ଟା, ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର କରିପାରୁ ଅଛି ସେ କହିପାରିନଥିଲା । କହିବା ବାହୁନ୍ୟ ଯେ ବାବୁନିର ଏ ଉରର ସତ୍ୟ ନ ଥିଲା । ପରେ ଶୁଣିଲୁ ସେ ଜମି ବିକ୍ରୀ ହେଲା ପରେ କ୍ରେତା ସେଠାରେ ଘର ତାକିଥିଲେ ।

ପରେ ଦେଖିଲୁ ରାଜା ବଚିତା ଘରର ପୂର୍ବ ପଟେ ଥୁବା ଗୋଷେଇ ଘର ଓ ରନ୍ଧାଶାଳକୁ ଲାଗି ଘରକୁ ଘରର ଅନ୍ୟ ଅଂଶଠାରୁ ବିଭାଜନ କରି ଜଣେ ଦରଙ୍ଗୀକୁ ଦିଆଗଲା । ବାବୁନୀର ଉଭର ଥିଲା ସେ ଅଂଶଟି ସେ ଡଡ଼ାରେ ଦେଇଛି । ପରେ ଦେଖିଲୁ ସେ ଅଂଶଟିକୁ ସେ ଦରଙ୍ଗୀ ଅଧିକାର କଲେ । ଜାଣିଲୁଁ ଦରଙ୍ଗୀ ପାଖରୁ ଆଣିଥୁବା ରଣ ଓ ସୁଧବାବଦକୁ ଏହି ଅଂଶଟି ବାବୁନୀ ଦରଙ୍ଗୀକୁ ବିକ୍ର୍ମୀ କରିଛି । ରଣର ପରିମାଣ କେତେ, ସୁଧ କେତେ ଓ ସେ ଅଂଶର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ମେଳ ଖାଉଥିଲା ନାହିଁ - ତାହା କେବଳ ବାବୁନୀକୁ ଜଣା ।

ଏ ଭିତରେ ବାବୁନୀର ଦୁଇପୁଅଙ୍କ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । କନ୍ୟାପିତମାନେ ଯୌତୁକ ହିସାବରେ ହଜାର ଅଙ୍କର ଯୌତୁକ ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁଁ । ରାଜା ବଚିତାର ପରିପରା ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ସେ ପରିବାରରେ ପୁଅଙ୍କ ପାଇଁ ଯୌତୁକର ପ୍ରଶ୍ନ କେବେ ନ ଥିଲା । ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଯୌତୁକ ଆଣିବା ଆର୍ଥିକ ଦୂରାବସ୍ଥାର ଆଉ ଏକ ସୂଚନା ।

ଭାଇଭଉଣୀମାନେ ବାବୁନୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏକାଧିକବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଆମେରିକାରୁ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନେ ଆସିଲେ ଆମରି ଘରେ ଏକାଧିକବାର ଆଲୋଚନା ସ୍ଥାଇଛି - ପଳାସପଳିରେ ଦିନ୍ତୁଭାଇନାଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା ସ୍ଥାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସଠିକ ଭାବରେ ବାବୁନୀର ରଣ ପରିମାଣ ଜାଣିବାର ଆମର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ସମ୍ପର୍କ ବିକ୍ରିବିଚାରୁ ପରିପାଳନ କେମିତି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ତା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଵର୍ତ୍ତ ହୋଇଗରିଲା । ତା କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜଣାପଡ଼େ ତାର ସତର-ଅଠର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦରକାର ।

ଅନୁମାନରୁ ଆମେ ଜାଣିଲୁଁ - ବାବୁନୀର ରଣ ଆଣିବା କୌଶଳ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ହାତ ଉଧାରି ଅଞ୍ଚଟଙ୍କା ଆଣି ଅତ୍ୟଧିକ ସୁଧ ହେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଆଏ । ପରିଶୋଧ କରିବାର ଉପାୟ ସେ କରିପାରେନି - ବର୍ଷେ ଦେଢ଼ବର୍ଷ ଭିତରେ ରଣ ପରିମାଣ ଦିଗ୍ନିତି ହୁଏ । ଘର ବା ଘରତିହର କିଛି ଅଂଶ ତାକୁ ବିକ୍ରିସ୍ବତ୍ରରେ ଦେଇଦିଏ ।

ବେଳେ ଅପ ବରୋଦା ଥିଲା ବାବୁନୀର ବ୍ୟଙ୍କ - ସେଥିରେ ଯେଉଁ କେସି କ୍ରେଡ଼ିଟି ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା ତାହା ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଆଣି, ତା ଉପରେ ଅଧିକ ଅସି ହଜାର ଟଙ୍କା ରଣ ଆଣି ସାରିଥିଲା । ଏ ସବୁ ପରିଶୋଧ କରିବାର ତାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ତାର ଯୋଜନା ଥିଲା ମୋତେ କୁହାବୁଲା କରି ବ୍ୟାଙ୍କର କେସି କ୍ରେଡ଼ିଟକୁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷରୁ ଚାରି ଲକ୍ଷ କରିବ । ସେ ପାଇଁ ମୋତେ ବହୁତ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା ।

ମୋ ଧାନଭାଇ ବସନ୍ତର ମୁଢ଼୍ୟପରେ ଫେରୁଯାଗୀ ୧୯୫୪ ମସିହାରେ ଆମେ ଗାଁରେ ତାର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ଷାୟା କରିଥିଲୁ । ବାବୁନି ଓ ରେଣୁ ସେତେବେଳେ ଆମ ଗାଁକୁ ଯାଇ ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଗାଁରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ କେସ କ୍ରେଡ଼ିଟକୁ ୪ ଲକ୍ଷ କରିବାରେ ମୁଁ ଯେମିତି ସମ୍ମତି ଦେବି । ମୋର ଉଚର ଥିଲା ଏ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ଷାୟା ଶେଷ ହେଲା ପରେ ତା ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଯାଇ ତାର ଅର୍ଥକ ପରିଷିତିର ପ୍ରକୃତ ଚିତ୍ର ଜାଣିଲା ପରେ ଆମେ ଏ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ।

ବସନ୍ତର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ଷାୟା ପରେ ମୁଁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାକୁ ଯାଇଥିଲି । ଆଗରୁ ଯାହା ଲେଖିଛି ସେ ତଥ୍ୟ ମୁଁ ସେଇଦିନ ଆବିଷ୍ଵାର କଲି । ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଉପରେ ଆହୁରି ଅସି ଛଜାର ଲୋକ । ତା ସହିତ ତାର ସୁଧ ମଧ୍ୟ ହିସାବ କରିବାର କଥା । ଏ ଚିତ୍ର ଦେଖି ମୁଁ ସ୍ମୋର୍ବୂତ ହେଲି - ଓ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କଲି ମୁଁ ସ୍ଵପ୍ନି ତିଷ୍ଠିବୁୟାରର ଗେରେଷାର ହେବାକୁ ଆଉ ଜଙ୍ଗା କରୁନାହିଁ । ବ୍ୟାଙ୍କର ଉଚର ଥିଲା ଲେଖ ଜାଇବାକୁ ।

କିନ୍ତୁ ବାବୁନାକୁ କହିଥିଲି - ତୁମେ ଆସ ଏ ବିଷୟରେ ଭଲ ଭାବରେ କୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିଚାର କରିବା - ବ୍ୟାଙ୍କର ଦୁଇ ଚିନି ଲକ୍ଷ ଲୋକ ପରିଶୋଧ କରିବା ଆମକୁ କଷ୍ଟକର ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାବୁନିର ଅଞ୍ଚଳକାର ବା ସ୍ଵାଭିମାନ ସେ ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଥିଲା । ତାର ଉଚର ଥିଲା - ଗେରେଷାର ହେବେ ବା ନ ହେବେ । ନ ହେଲେ ମନା କରିଦେବେ । ଏଥରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କଣ ? ମୋର ଉଚର ଥିଲା - ମାର୍ଜ ନାୟ ତାରିଖ ସୁନ୍ଦା ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାର ସୁବିଧା ନ ପାଇଲେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାକୁ ଲେଖି ଦେବି ଯେ ମୁଁ ଆଉ ତୁମର ଗେରେଷାର ନୁହେଁ ।

ବାବୁନି ଠାରୁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିଲି ନାହିଁ - ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ମୁଁ ଗେରେଷାର ନୁହେଁ ବୋଲି ଲେଖିଦେଲି ।

ବାବୁନିର ଆର୍ଥକ ଦୁର୍ଗତି ସୁଧାରିବାକୁ ଚାନ୍ଦି ଆମେରିକାରୁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉଚର ନାମରେ ପଠାଇଥିଲା । ଏ ଟଙ୍କା କେମିତି ବାବୁନି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କରାଯାଇପାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ଆମର ଆଲୋଚନା ହେଲା । ସିନ୍ଧୁଭାଇନା, ନାନୀ, କୁନିଆ ଉଚର ମୁଁ ଓ ପମି ଜତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ସେ ବିଷୟ ଶୁଣିଲେ । ବାବୁନିର ହାତ ଉଧାରି ଧାର ବିଷୟରେ ସତ୍ୟତ ଆମକୁ ଅଜଣାଥିଲା । ତେଣୁ ଠିକ କଲୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାର ଟଙ୍କା ପ୍ରଥମେ ପରିଶୋଧ କରିଦେବା ଉଚିତ ହେବ । ତେଣୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲୁ । ଏ କଥା ୧୯୫୮ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସର କଥା ।

ପରେ ଦେଖିଲୁ ରାଜା ବଚିରା ଘରର ପୂର୍ବ ପଟେ ଥିବା ଗୋଷ୍ଠେର ଘର ଓ ରନ୍ଧାଶାଳକୁ ଲାଗି ଘରକୁ ଘରର ଅନ୍ୟ ଅଂଶଠାରୁ ବିଭାଜନ କରି ଜଣେ ଦରଜୀକୁ ଦିଆଗଲା । ବାବୁନୀର ଉତ୍ତର ଥିଲା ସେ ଅଂଶଟି ସେ ଭଡ଼ାରେ ଦେଇଛି । ପରେ ଦେଖିଲୁ ସେ ଅଂଶଟିକୁ ସେ ଦରଜୀ ଅଧିକାର କଲେ । ଜାଣିଲୁଁ ଦରଜୀ ପାଖରୁ ଆଣିଥିବା ରଣ ଓ ସୁଧବାବଦକୁ ଏହି ଅଂଶଟି ବାବୁନୀ ଦରଜୀକୁ ବିକ୍ରୀ କରିଛି । ରଣର ପରିମାଣ କେତେ, ସୁଧ କେତେ ଓ ସେ ଅଂଶର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ମେଲ ଖାଉଥିଲା ନାହିଁ - ତାହା କେବଳ ବାବୁନୀକୁ ଜଣା ।

ଏ ଚିତ୍ତରେ ବାବୁନୀର ଦୁଇପୁଅଙ୍କ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ହେଲା । କନ୍ୟାପିତମାନେ ଯୌତୁକ ହିସାବରେ ହଜାର ଅଳକ ଯୌତୁକ ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିଲୁଁ । ରାଜା ବଚିରାର ପରିମାଣ ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଦେଖାଯିବ ସେ ସେ ପରିବାରରେ ପୁଅଙ୍କ ପାଇଁ ଯୌତୁକର ପ୍ରଶ୍ନ କେବେ ନ ଥିଲା । ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଯୌତୁକ ଆଣିବା ଆର୍ଥିକ ଦୁରାବସ୍ଥାର ଆଉ ଏକ ସୂଚନା ।

ଭାଇଭଉଣୀମାନେ ବାବୁନୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏକାଧିକବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଆମେରିକାରୁ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନେ ଆସିଲେ ଆମରି ଘରେ ଏକାଧିକବାର ଆଲୋଚନା ଘୋଇଛି - ପଳାସପଲିଙ୍କରେ ସିନ୍ଧୁଭାଇନଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା ଘୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବାବୁନୀର ରଣ ପରିମାଣ ଜାଣିବାର ଆମର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ସମ୍ପର୍କ ବିକ୍ରିବତ୍ତାରୁ ପଇସା କେମିତି ଖର୍ଚ୍ ହେଲା ତା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ପତ୍ର ଘୋଇରହିଲା । ତା କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜଣାପଡ଼େ ତାର ସତର-ଅଠର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦରକାର ।

ଅନୁମାନରୁ ଆମେ ଜାଣିଲୁଁ - ବାବୁନୀର ରଣ ଆଣିବା କୌଣ୍ଟଲ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ହାତ ଉଧାରି ଅଞ୍ଚଳକା ଆଣି ଅତ୍ୟଧିକ ସୁଧ ହେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥାଏ । ପରିଶୋଧ କରିବାର ଉପାୟ ସେ କରିପାରେନି - ବର୍ଷେ ଦେବତର୍ଷ ଭିତରେ ରଣ ପରିମାଣ ଦିଗ୍ନିତ ହୁଏ । ଘର ବା ଘରତିହର କିଛି ଅଂଶ ତାକୁ ବିକ୍ରିସ୍ଵତ୍ତରେ ଦେଇଦିଏ ।

ବେଳେ ଅପ ବରୋଦା ଥିଲା ବାବୁନୀର ବ୍ୟକ୍ତ - ସେଥିରେ ଯେଉଁ କେସି କ୍ରେଡ଼ିଟି ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା ତାହା ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଆଣି, ତା ଉପରେ ଅଧିକ ଅସି ହଜାର ଟଙ୍କା ରଣ ଆଣି ସାରିଥିଲା । ଏ ସବୁ ପରିଶୋଧ କରିବାର ତାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ତାର ଯୋଜନା ଥିଲା ମୋତେ କୁହାବୁଲା କରି ବ୍ୟାଙ୍ଗର କେସି କ୍ରେଡ଼ିଟକୁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷରୁ ଟାରି ଲକ୍ଷ କରିବ । ସେ ପାଇଁ ମୋତେ ବହୁତ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା ।

ମୋ ଧାନଭାଇ ବସତର ମୁଦ୍ର୍ୟପରେ ଫେରୁଯାରୀ ୧୯୯୪ ମସିହାରେ ଆମେ ଗାଁରେ ତାର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରୀୟା କରିଥିଲୁ । ବାବୁନି ଓ ରେଣୁ ସେତେବେଳେ ଆମ ଗାଁକୁ ଯାଇ ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଗାଁରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ କେସ କ୍ରେଡ଼ିଟକୁ ୪ ଲକ୍ଷ କରିବାରେ ମୁଁ ଯେମିତି ସମ୍ଭାବିତ ଦେବି । ମୋର ଉଭର ଥିଲା ଏ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରୀୟା ଶେଷ ହେଲା ପରେ ତା ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଯାଇ ତାର ଆର୍ଥିକ ପରିଷିତିର ପ୍ରକୃତ ଚିତ୍ର ଜାଣିଲା ପରେ ଆମେ ଏ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ।

ବସତର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରୀୟା ପରେ ମୁଁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାକୁ ଯାଇଥିଲି । ଆଗରୁ ଯାହା ଲେଖନ୍ତି ସେ ତଥ୍ୟ ମୁଁ ସେଇଦିନ ଆବିଷ୍ଵାର କଲି । ତୁଲ ଲକ୍ଷ ଉପରେ ଆହୁରି ଅସି ଛଜାର ଲୋହ । ତା ସହିତ ତାର ସୁଧ ମଧ୍ୟ ହିସାବ କରିବାର କଥା । ଏ ଚିତ୍ର ଦେଖୁ ମୁଁ ସ୍ମୟାଭୂତ ହେଲି - ଓ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କଲି ମୁଁ ସ୍ମୃତିକ ଡିସ୍ଟ୍ରିବ୍ୟୁୟଟାରର ଗେରେଷାର ହେବାକୁ ଆଉ ଛାଇ କରୁନାହିଁ । ବ୍ୟାଙ୍କର ଉଭର ଥିଲା ଲେଖ ଜଣାଇବାକୁ ।

କିନ୍ତୁ ବାବୁନାକୁ କହିଥିଲି - ତୁମେ ଆସ ଏ ବିଷୟରେ ଭଲ ଭାବରେ ତୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିଚାର କରିବା - ବ୍ୟାଙ୍କର ତୁଲ ଚିନି ଲକ୍ଷ ଲୋନ ପରିଶୋଧ କରିବା ଆମକୁ କଷ୍ଟକର ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାବୁନିର ଅଙ୍ଗକାର ବା ସ୍ଵାଭିମାନ ସେ ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଥିଲା । ତାର ଉଭର ଥିଲା - ଗେରେଷାର ହେବେ ବା ନ ହେବେ । ନ ହେଲେ ମନା କରିଦେବେ । ଏଥରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କଣ ? ମୋର ଉଭର ଥିଲା - ମାର୍କ ୩୧ ତାରିଖ ସୁନ୍ଦା ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାର ସୁବିଧା ନ ପାଇଲେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାକୁ ଲେଖ ଦେବି ଯେ ମୁଁ ଆଉ ତୁମର ଗେରେଷାର ନୁହେଁ ।

ବାବୁନି ଠାରୁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିଲି ନାହିଁ - ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ମୁଁ ଗେରେଷାର ନୁହେଁ ବୋଲି ଲେଖଦେଲି ।

ବାବୁନିର ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଗତି ସୁଧାରିବାକୁ ଚାନ୍ଦି ଆମେରିକାରୁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉର ନାମରେ ପଠାଇଥିଲା । ଏ ଟଙ୍କା କେମିତି ବାବୁନି ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ଆମର ଆଲୋଚନା ହେଲା । ସିନ୍ଧୁଭାଇନା, ନାନୀ, କୁନିଆ ଉର ମୁଁ ଓ ପମି ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ସେ ବିଷୟ ଶୁଣିଲେ । ବାବୁନିର ସ୍ଵାତ ଉଧାରି ଧାର ବିଷୟରେ ସତ୍ୟତ ଆମକୁ ଅଜଣାଥିଲା । ତେଣୁ ଠିକ୍ କଲୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦାର ଟଙ୍କା ପ୍ରଥମେ ପରିଶୋଧ କରିଦେବା ଉଚିତ ହେବ । ତେଣୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବଗୋଦା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲୁ । ଏ କଥା ୧୯୯୮ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସର କଥା ।

ବାବୁନୀର ଓଡ଼ାର ତ୍ରାପ୍ତ ଥିଲା ହଜାର ସହିତ କେସ କ୍ରେଡ଼ିଟ ଦୂଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ସେ ସବୁର ସୁଧ ବ୍ୟାଙ୍କର ବାକିଥିଲା । ଆମେ ନିଷ୍ଠିତ କଲୁ ଓଡ଼ାର ତ୍ରାପ୍ତ ଓ ସୁଧ ଚରଗାସି ହଜାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରିଶୋଧ କରିଦେବୁ ଓ ଦୂଇ ଲକ୍ଷ କେସ କ୍ରେଡ଼ିଟ ପାଇଁ ଏକ ଲକ୍ଷ ବାର ହଜାର ପରିଶୋଧ କରିବୁ । ତାର କାରଣ ଥିଲା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବହୁଦିନରୁ ଯେଉଁ ପଚାଶ ହଜାରର ଫିନ୍ଡର ଡିପୋଜିଟ ଅଛି ତାର ମୂଲ୍ୟ ନିଶ୍ଚଯ ଦ୍ଵିଗୁଣିତ ହେବାରୁ । ତେଣୁ ବାବୁନି ସେ ସବୁର ସଦୁପ୍ୟୁତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ସନ୍ଧାନର ସହିତ ସ୍ଵପ୍ତିକ ଦ୍ରୁଷ୍ଟିବ୍ୟଚାର ବ୍ୟବସାୟର ଅବ୍ୟାହତି ନେଇ ପାରିବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲୁ ଏହି ବ୍ୟବସାୟ ତାକୁ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଦିନ ଭିତରକୁ ନେଇଛି । ସୁଧ ବାବଦରେ ଯଦି ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ ତାର ମଧ୍ୟ ବଦ୍ଦୋବସ୍ଥ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି କହିଥିଲୁ ।

ଏ ସବୁ ପରେ ବାବୁନି କହିଲା - ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତାର ନବେ ହଜାର ଟଙ୍କା ପ୍ରାପ୍ୟବାକି ଅଛି - ତିରିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ସେ ସେଠାରେ ଦେଲେ ନବେ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇବ । ତାର ବ୍ୟାଙ୍କ ଲୋନ ପରିଶୋଧ କରିବାର ଆଗ୍ରହ ଆମର ଏତେ ବେଶୀ ଥିଲା ଯେ ତା ପରଦିନ ତାକୁ ମୁଁ ତିରିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଚେକ ଦେଲି । ପରେ ଜାଣିଲି ବ୍ୟାଙ୍କ ଅପ ବରୋଦାରେ ତାର ବ୍ୟବସାୟର ଅବ୍ୟାହତି ପାଇଁ ସେ କିଛି କରିନାହିଁ ।

୨୦୦୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଚିଠି ପତ୍ର, ଓକିଲ ନୋଟିସ ଲାଭ୍ୟାଦି ଆସୁଥିଲା । ୧୯୯୪ରୁ ଗେରେଖାର ପଦ ଛାଡ଼ି ସୁଦ୍ଧା ବ୍ୟାଙ୍କ ମୋର ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ନଷ୍ଟ କରୁଛି - ବୋଲି ଚିଠି ଦେଲି - ତା ପରଠାରୁ ମୁଁ ଆଉ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଚିଠି ପାଇନି - ଶେଷ ଚିଠିଥିଲା ବେଙ୍ଗର ଲୋନ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ ଏକଲକ୍ଷ ତିରିଶ ହଜାର । ଏ ସବୁ ଖାଲି ସୁଧର ସୁଧ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ।

ଗୁନିର ଦୂଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଯାହା ବଳିଥିଲା ଉର ସେଥିରେ ଆଉ କିଛି ଟଙ୍କା ମିଶାଇ ମୁନ୍ନ ସୁଶିଳ୍କୁ ସମାନ ପରିମାଣରେ ଦେଇଥିଲା ।

ଏହା ପରେ କେତେବେଳେ ଆମ ଜ୍ଞାତରେ କେତେବେଳେ ଅଞ୍ଜାତରେ ରାଜାବର୍ଗିତା ସମ୍ପତ୍ତି ବିନର୍ବ୍ୟୁ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତୁକ, ସତ୍ରନାକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମି, କେଉଁ ଅମିନ ଶଷ୍ଟାରେ ତା' ନାମରେ କରିନେଲା ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଘରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଅଂଶରେ ଲୋନ ଦେଇଥିବା ଲୋକେ ଆସି ରହିଗଲେ । ମୁନ୍ନ ସ୍ବୀ ମିତା ପୁଅକୁ ନେଇ ଗାଡ଼ି ଗେରେଇରେ ଲକ୍ଷନ ଆକୁଥରେ ରାତି କାଟିଲା ବୋଲି ଆମେ ଶୁଣିଲୁ ।

ଶୋହଳଟି ପେଟିରେ ଜିନିସବାନ୍ତି ବାବୁନି ଓ ରେଣୁ ଦୁଇଦିଗାରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି (ପ୍ରଥମେ ରେଣୁ ପରେ ବାବୁନି) କୋଣାର୍କ ଏବୁପ୍ରେସରେ ପୁନା ଗଲେ ।

କିନ୍ତୁ ନନାଙ୍କ ଢୂଳୀୟ ପୁତ୍ର (କୁନିଆ), ତା ଅଂଶର ଘର ତିହା ଉଚିତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ବିକ୍ରି କରି ପାରିଥିଲା ସେ ପଦମେପ ଥିଲା ନିଷାତି ସ୍ଵଳ୍ପ । ନାନୀ ଓ ଭାଉନା ହିସାବରେ ଏ ବିକ୍ରୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତର ସହିତ ଉର ଓ ମୁଁ ସଂପୃଷ୍ଟ ଥିଲୁ । ବାପୁନୀର ଘର ଓ ଘରତିହା ବିକ୍ରୟ ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ କୌଣସି ନାନୀ ଭାଉନା ସଂପୃଷ୍ଟ ଥିବାର ଆମେ ଜାଣିନ୍ତା । ସଂପୃଷ୍ଟ ହେବାର ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିତା ପ୍ରଶ୍ନାବାଟୀ ଭିତରକୁ ଆସିଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସଂପୃଷ୍ଟ ଥିଲେ ସ୍ଵଳ୍ପତା ପରିଷ୍ଟ୍ର ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ।

ପୈତ୍ରକ ସମ୍ପର୍କିତୁ ବିତାଡ଼ିତ ହୋଇ ପୁତ୍ର ଓ ପୁତ୍ରବଧୁ ରାଜାବଚିତା ପରିଚ୍ୟାଗ କଲେ ।

ରାଜାବଚିତାର ଏକ ଏକକରୁ ଅଧିକ ଜମି, ଘର, କଟକର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟେ ଉଚିତ ଦରରେ ବିକ୍ରି ନ ହୋଇ ଶାଗ ମାଛ ଦରରେ ବିକ୍ରି ହୋଇ ଗଲା । ପୈତ୍ରକ ସମ୍ପର୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପିତ୍ରୀ ପାଇଁ ରହି ପାରିଲାନି । ଝିଅମାନଙ୍କର ବାପ୍ଯର ବୋଲି ଶାନତି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଚାଲିଗଲା ।

ମିଶ୍ର ପରିବାରର ଏହା ଏକ କଳା ଅଧ୍ୟୋଯି । ଏହା ପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? ଆଲୋଚନା ବା ବିଶ୍ଲେଷଣ କରି ଆଉ ଲାଭ କଷା ? ଏ ଅଧ୍ୟୋଯତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମାପ୍ତ ।

ପରେ ଯାଏ ଜଣା ପଡ଼ିଲା, ସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକେ ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ, ବାବୁନିର ଅନ୍ୟ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହେଲା କେମିତି ? ସେମାନେ କାହିଁକି ଏ ସମ୍ପର୍କିକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲେନି ?

ଆମକୁ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି - ଭାଇ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ କିଛି ତୁଟି ଆସିଲା କି ?

ଆଗରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି - ବାବୁନିର ସବୁ ଭଉଣୀ ଓ ଭିଣୋଇମାନେ ସମାଜରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ବାବୁନିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଇ ଓ ଭାଉଜମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାଜରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ତତପ୍ରତ୍ୟେ ୨ ପିତ୍ରୀର ଭଣଜା ଭାଣେଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାଜରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସେମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ପରିଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ସୁଦୃଢ଼ । ବାବୁନାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ କେହି କେବେ ପଛ ଘୂଞ୍ଚା ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧ ହେଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ?

(ମମମ)

ମୋର ଯାହା ବିଶ୍ୱାସ ବାବୁନି କେବେ ପ୍ରକୃତ କଥା ବା ସତ କଥା ପ୍ରକାଶ କଲା ନାହିଁ । ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ହେଲା ବେଳକୁ ସେ ସମସ୍ତକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହିଁଲା ତାର ଅବସ୍ଥା ବେଶ ଭଲ ଅଛି । ପରେ ଯେତେବେଳେ ଅବସ୍ଥା ବେଶ ଖରାପ ହେଲା ସେତେବେଳେ ତାର ଅନୁଗୋଧ ଥିଲା ତାର କୋଡ଼ିଏ ବାଇଶି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦରକାର । ସେ ଟଙ୍କା କଷ୍ଟୁ ଆସିଛି, କେମିତି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ତା ସେ କହିବାକୁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା । ସେ ପଇସା କେଉଁ ପରିଷ୍ଠିତରେ ଆସିଛି ଓ କିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ନ ଜାଣି ଭାଇ ଭଉଣୀମାନେ ତାଙ୍କର କଷ୍ଟ ଅର୍ଜିତ ଟଙ୍କା କେଉଁ ଉଦେଶ୍ୟରେ ଦେବେ । ଆର୍ଥିକ ସୁପରିଚାଳନାରେ ବାବୁନି ଯେ ଅକ୍ଷମ ତାହା ସେତେବେଳକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଥିଲା । ଅନ୍ତରତିତରୁ ସୁଛତ ବଜାୟ ରଖି ପଇସା କେମିତି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା, କହିବାର ସତ ସାହାସ ତାର ନ ଥିଲା । ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ସହ ଏକାଧିକ ବାର ଆଲୋଚନା ହେବାର କୌଣସି ସୁଫଳ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ଜାଣିଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଖର୍ଚ୍ଚ କାଟର ବଦୋବସ୍ତ କଲା ନାହିଁ - ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ଅଛି ମୋର ଆର୍ଥିକ ପରିଷ୍ଠିତି ଉଭୟ କହିବା ଅର୍ଥ ଏକ ଅପ୍ରାକୃତିକ ଅନ୍ଧକାର ନା ସ୍ଵାଭିମାନ ।

କଟକ ସହରରେ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ମୁଣ୍ଡ ଗୋଞ୍ଜିବାକୁ ଘାନ ନ ଥିଲା ବେଳେ ନିଜର ବାସଗୁହ ଖଣ୍ଡକୁ ବିକ୍ରି କରିଦେବା ମାନସିକ ଦୂର୍ବଲତାର ସୂଚନା ଦିଏ ।

ସାଧାରଣତଃ ପରିବାରରେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ସ୍ଵାମୀ ସହିତ ସ୍ଵୀସବୁବେଳେ ଭାଗ କରିଥାଏ । ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଛି ଏକଥା କଣ ରେଣୁ କେତେବେଳେ ଜାଣିପାରିଲାନି ? କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ପରିବାରର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ବିଶ୍ୱୟରେ ସେ ଯେ ଅଞ୍ଜ ତା ସବୁବେଳେ ସେ କହିଆସିଛି ।

ଶୁସ୍ତିକୁ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଛିଡ଼ା କରିବାକୁ ବାବୁନିର ଭାଇ ଭଉଣୀ ଓ ଭଣଜାମାନେ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ । ତା ପାଇଁ ନୂଆ ବ୍ୟବସାୟଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ୨ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ମୂଲଧନ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇପାରିଥିଲା - ତାର କାରଣ, ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବାର ଉଦେଶ୍ୟ ବେଶ ପରିସ୍ଥତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ମୋର ଅନ୍ୟ ଏକ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ଥରେ ରେଣୁ ସମସ୍ତକୁ ଶୁଣେଇ କହିଥିଲା - ମୋ ପିଲାମାନେ କାମ ଦାମ ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବାପା (ନନାଙ୍କ ନନା) ଯେତେ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଛନ୍ତି ତାକୁ ବିକି ଜାଣି ଖାଇଲେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ କାଳ କରିଯିବ ।

ଏଥରୁ ଦୁଇଟି କଥା ମୋ ମନକୁ ଆସୁଛି । ପୈତୃକ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ବାପା ମାଜର ଆଶ୍ରୟକ ନୁହେଁ । କାରଣ ପୈତୃକ ସମ୍ପର୍କ ବିକ୍ରି କରି ସେମାନେ ଚଳିବେ । ଏମିତି ଚିନ୍ତାଧାରା ଥିଲା - ବାବୁନି ସ୍ତ୍ରୀ ରେଣ୍ଟର । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରୁ ଜମିବାଢ଼ି ବିକ୍ରି କରିବାରେ ବାବୁନି ଯେ ସହଯୋଗ ପାଇଥିବ ସେଥିରେ ମୋର ସଫେହେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପିଲାମାନେ ବିକିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ରହିଲାନି । ନିଜର ଜୀବତକାଳରେ ବାବୁନି ଏ ସମ୍ପର୍କର ବିଲୋପ ଦେଖିଲା । ତା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନିହାତି ଦୁଃଖ ଦାୟକ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ କଥାଟି ହେଲା - ପୈତୃକ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଏହା ବିକ୍ରି ହେବା କଥା । ଏମିତି ମାନସିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ଥିଲେ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ବେଶ କଷ୍ଟକର କଥା ।

ନେଡ଼ିଗୁଡ଼ କହୁଣାକୁ ବହିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଛି । ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ଭାଉଭାଇଣୀ ବାବୁନି ଓ ରେଣ୍ଟ ସହିତ ବହୁବାର ଆଲୋଚନା କରିଛୁ । ରଜାବଚିତ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ବିନର୍ବ୍ୟୟ ହେବାର ଦୟା ସେହି ରେଣ୍ଟ ଓ ବାବୁନି । ଭାଇ ଭାଉମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇବାକୁ ସେମାନେ ଆନ୍ତରିକ ସ୍ଵଳ୍ପତା ରକ୍ଷା କରିପାରିଲେନି । ସବୁବେଳେ ସତ୍ୟର ଅପଳାପ ହେଲା ।

ଏ କାହାଣୀ ମୋର ବା ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଦବା କାହାଣୀ । ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଆମ ପାଇଁ ଯେତିକି ପ୍ରଭ୍ରାୟ୍, ସମଗ୍ର ମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ ତାର ଗୁରୁତ୍ୱ କିଛି କମ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଭାବନା । କର୍ପୂର ଯାଇ କନା ରହିବା ଏକ ସାଧାରଣ ପ୍ରବଚନ - କର୍ପୂର ସହ କନା ମଧ୍ୟ ଚାଲିଯିବା କିଛି ବିତ୍ତ୍ର ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବତାରୁ ଦୂରେଇ ରହିଲେ, ଅନ୍ତରର ସ୍ଵଳ୍ପତା ରକ୍ଷା କରି ନ ପାରିଲେ, ନିଜକୁ ନିଜେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କରି ଆଶା ମରାଟିକାକୁ ଅବଳମ୍ବନ କଲେ, ସମସ୍ୟା ଜ୍ୟାମିତିକ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧିପାଏ । ସମୟୋପଯୋଗୀ ପଦକ୍ଷେପ ନ ନେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସମୟ ଚେଷ୍ଟରେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇପାରେନା ।

● ● ●

ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସାର ସ୍ଥାରକୀ ପ୍ରକ୍ଷେ

୨୦୦୩ ଅକ୍ଟୋବର ୨୩ ତାରିଖରେ ଉର୍ମିଳା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋ ଠାରୁ ବିଦୟା ନେଲା । ଦୀର୍ଘ ୪୫ ବର୍ଷର ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନକୁ କୁର କାଳ ଛିନ କଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଦିନେ, ସବୁ ମୁହଁର୍ଗରେ ମୋ ମନ ଭିତରେ ଉଚ୍ଚଳ ଆଲୋକର ରଣଶା ପରି ପ୍ରବାହିତ ହେଲା । ସେହି ଉଚ୍ଚଳ ଆଲୋକର ତା' ଜୀବନର ଶେଷ ତେରମାସର ସବୁ ସ୍ମୃତି ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶିଲା । ତା'ର ପରିପ୍ରକାଶ ହେଲା “କ୍ୟାନସର ଘେରରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଉର୍ମିଳା” - ପ୍ରବାଣ ବଯୋଜ୍ଞେ ସାହିତ୍ୟକ ମହାପାତ୍ର ନାଲମଣି ସାହୁ ତା'ର ଭୂମିକା ଲେଖିଲେ - ମୋର ବହୁତ ବହୁ, ଉର୍ମିଳାର ବହୁମାନଙ୍କ ଠାରେ ସେ ବହି ଆଦୃତ ହେଲା । ଦୁରାରୋଧ୍ୟ ରୋଗକୁ ଦୃଢ଼ ସାହସ ସହିତ ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ ସହିତ ସେ ଯେ ସମ୍ମନ୍ଧୀନ ହେଲା ସେ ପୁଷ୍ଟକ ତାହା ଜୀବନ୍ତ କରି ରଖିଲା ।

କିନ୍ତୁ ମୋ ମନ ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲାନି - ଉର୍ମିଳାର ସ୍ମୃତି କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବଞ୍ଚିବା ଉଚିତ - କିନ୍ତୁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ତା'ର ସ୍ମୃତି ଜୀବନ୍ତ ହେବ ? ମୋତେ ଠିକ କରିବାକୁ ସମୟ ଲାଗିଲାନି - ସାଜେ ସାଜେ ମନକୁ ଆସିଲା - ଯେଉଁ କ୍ୟାନସର ବେମାରୀ ତା'ର କାଳ ହେଲା - ଲୋକଙ୍କୁ କ୍ୟାନସର ବିଷୟରେ ସତେତନ କରିବାକୁ ‘କ୍ୟାନସର ଚେତନା’ ନାମକ ମୋର ୨ୟ ପୁଷ୍ଟକ ପ୍ରକାଶ ଲାଜ କଲା । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସେବହି ପଡ଼ି କ୍ୟାନସର ବିଷୟରେ ସତେତନ ହେବା ପାଇଁ ସରଳ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ଭାଷାରେ ତା ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ଅବସର ପ୍ରାସ୍ତୁତ ଭାଗଚୀଯ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀୟୁତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ ଓ ଅବସର ପ୍ରାସ୍ତୁତ ଭାଗଚୀଯ ପୁଲିସ ସେବା ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀୟୁତ ବଚନ୍ତୁ ତ୍ରିପାଠୀ ଏହି ପୁଷ୍ଟକର ମୁଖବନ୍ଧ ଲେଖି ପୁଷ୍ଟକର ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ପରେ ରାଜା ରାମମୋହନ ରାୟ ଫର୍ମଣେ ତରଫରୁ ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଲାଜବ୍ରେରୀ ପାଇଁ ଏ ପୁଷ୍ଟକ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ କିଣି ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତି ଲାଜବ୍ରେରୀକୁ ପଠାଇଲେ ।

ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳ ପୁସ୍ତକରେ ସଚେତନତା ବିଷୟ ଲେଖି ଜଣାଇବା ଠାରୁ ସମାଜରେ ଏ ସଂପର୍କରେ ସେବା ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧା ଗ୍ରହଣ କଲେ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ଉପକାର ହେବ ଓ କ୍ୟାନସରର ସହଳ ଲକ୍ଷଣ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ୟାନସର ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ କ୍ୟାନସର ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଚିକିତ୍ସା କଲେ ସେମାନେ କ୍ୟାନସରରୁ ଆଗୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବେ ।

ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ‘ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ଥାରକୀ ଟ୍ରେଷ୍ଟ’ ଜନ୍ମ ନେଲା - ଉର୍ମିଳାର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରାବ ବାର୍ଷିକୀରେ । ଝିଅ ଜୋଇଁ, ପୁଅ ବୋହୁ ଓ ମୋ ନିଜକୁ ମିଶାଇ ଟ୍ରେଷ୍ଟ ବୋର୍ଡ ଗଠନ କରାଛେଲା - ମୁଁ ନିଜେ ହେଲି ଟ୍ରେଷ୍ଟର ଅଧିକ୍ୟ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ସର୍ବରେଜିଷ୍ଟ୍ରୁର ଅଫିସରେ ଟ୍ରେଷ୍ଟ ରେଜିସ୍ଟ୍ରି ଭୁକ୍ତ ହେଲା । ନଭେମ୍ବର ୨୦୦୪ ମସିହାରେ - ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ନମ୍ବର ୧୯୧୦୦ ।

ଟ୍ରେଷ୍ଟର ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ସହୀଦ ନଗର ସାଂସ୍କୃତିକ ସମିତିର ଅର୍ଦ୍ଧ ନିର୍ମିତ ଖୋଲା ପେଣ୍ଟେଲରେ । ମୋର ସହକର୍ମୀ କେତେଜଣ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ତମାଖୁ ଜନିତ କ୍ୟାନସର, ମୁଖ ଗହୁର କ୍ୟାନସର, ପ୍ରତିନିଧି କ୍ୟାନସର ଓ ଜରାୟ ଗ୍ରୀବା କ୍ୟାନସର ଉପରେ ସଚେତନତା ବଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ଉର୍ମିଳାର ସହପାଠୀ ଓ ପର ଅବସ୍ଥାରେ ସହକର୍ମୀ ସୁଷମା ତେଜ ଏଥୁରେ ପୌରହିତ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ତଦାନିତନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏଥୁରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥ୍ ହିସାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କ୍ୟାନସର ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା ହେବାକୁ ଗହିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସହୀଦନଗରଛିତ ରାଜଧାନୀ ନର୍ତ୍ତ ହୋମରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ସାଇଗୋଲକି ପାଇଁ ମୁଖ ଗହୁର ଓ ଜରାୟ ଗ୍ରୀବା କ୍ୟାନସର ସ୍ୟାମଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରେ ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ଥାରକୀ ଟ୍ରେଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟରେତରେ ସଦର ହସପିଚାଲାଯିତ ରେଡ଼କ୍ରୁସ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ତମାଖୁର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି କ୍ଷତିକାରୀତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥୁରେ ହସପିଚାଲ ଶାପ ଓ କେତେକ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରପୁର ବ୍ଲକ୍ ୧୦ ଛକ୍କାର ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମ୍ୟାଞ୍ଚଳରେ ତମାଖୁ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରାଥମିକ ଛିତି ବିଷୟ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଗଲା । ଅଗନବାଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ

ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସର୍ବେଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା । ସେ ସର୍ବକ୍ଷେଣର ରିପୋର୍ଟ ଭାରତୀୟ ମେଡିକାଲ ଗବେଷଣା ସଂସ୍ଥାର ଦିଲ୍ଲୀ ଅଫିସର ଅସଂକ୍ରମଣୀୟ ରୋଗ ବିଭାଗରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିକରଣ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ପରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭେଷଜ ଗବେଷଣାଗାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଲା । ସେ ରିପୋର୍ଟ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ବାର୍ଷିକ ବୁଲେଟିନରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ସମ୍ବାଦ ପରିବେଷଣ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା ।

ଏହାପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ଲାନରେ କ୍ୟାନସର ସତେତନତା ବୃଦ୍ଧି ଓ ସହଳ କ୍ୟାନସର ନିରୂପଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କରାଗଲା । ୪ଥ୍ ବର୍ଷ ଶେଷ ସୁନ୍ଦା ମୟୁରଭାଞ୍ଜ, ବାଲେଶ୍ଵର, ଚନ୍ଦ୍ର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ଉଚ୍ଚତ୍ସିଂହପୁର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଆଦି ଗଢ଼ି ଜିଲ୍ଲାରେ ତ୍ରୁଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଶିକ୍ଷା ସମ୍ପାଦନ ଥିବା ପ୍ଲାନ ଯଥା ପାରାଦୀପପୋର୍ଟ, ପାରାଦୀପ ପସପ୍ରେର ଆଦି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କରିଛନ୍ତି । ଲାଯନସ କୁବ ଲୋଚାସ ଭୁବନେଶ୍ବର, ଲାଯନ୍ଦୁକୁବ ବାଲେଶ୍ଵର ଓ ଲାଯନ୍ କୁବ ଓ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଆଦିଙ୍କଠାରୁ ତ୍ରୁଷ୍ଟକୁ ବହୁତ ସହଯୋଗ ମିଳିଛି ଓ ସେପରୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ତ୍ରୁଷ୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବୈଶ ସଫଳତାର ସହ ପରିଚାଳନା କରାଯାଇଛି । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଡେଫିଶାର ଅନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାକୁ ତ୍ରୁଷ୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପ୍ରସାରିତ ହେବ ।

ପ୍ରତିବର୍ଷ ବିଶ୍ୱତମାନ୍ ବର୍ଜନ ଦିବସ (ମେ ମାସ ୩୧ ତାରିଖ) ଓ ଜାତୀୟ କ୍ୟାନସର ସତେତନତା ଦିବସ (ନଭେମ୍ବର ୭ ତାରିଖ) ତ୍ରୁଷ୍ଟ ତରଫରୁ ପାଇତ ହୁଏ । ଏହି ଦିବସ ମାନଙ୍କରେ ଦେଇକି ଡେଫିଆ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ କ୍ୟାନସର ସତେତନତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଲୋକ ତ୍ରୁଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ।

କ୍ୟାନସର ସମ୍ବାଦ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୋଷର, ଲିଫ୍ଟଲେଚ୍ ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ସତେତନତା ସରାମାନଙ୍କରେ ମାଗଣାରେ ବିତରଣ କରାଯାଏ ।

ଶହୀଦନଗର ଆଞ୍ଚଳିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ପ୍ରତିମାସ ୨ୟ ବୁଧବାର ଦିନ ସକାଳ ଫ୍ରିଷାରୁ ୧୨୮ ଯାକେ ଏକ କ୍ୟାନସର ନିରୂପଣ କେନ୍ଦ୍ର ତ୍ରୁଷ୍ଟ ତରଫରୁ ଗତ

୨୦୦୭ ଡିସେମ୍ବର ୩୦ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଛେଉଛି ଓ ଏହି କେନ୍ତ୍ରର ଲୋକପ୍ରିୟତା ବଢ଼ିବାର ଜଣା ପଡ଼ୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାରେ ଏଠାକୁ ଆସି ତାଙ୍କର ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ନାରକୀ ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମୂର୍ଖ ଭାବେ ମାଗଣାରେ ଜନସାଧାରଣକୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ଗ୍ରୁଷ୍ଟକୁ ଦେଇଥିବା ବଦାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଦାନ ଆୟକର ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ୮୦ (୮) ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଆୟକର ମୁଢ଼ । ତେଣୁ ବଦାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଗ୍ରୁଷ୍ଟ ନିବେଦନ କରିଥାଏ ।

ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ଆୟବ୍ୟୟ ବୁଝିବାକୁ ଚାର୍ଟାଦ ଏକାଉଚେଷ୍ଟ ନିୟୁତ କରାଯାଉଛନ୍ତି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆୟକର ବିଭାଗକୁ ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ବାର୍ଷିକ ରିଚାର୍ଷ ଦିଆଯାଉଛନ୍ତି ।

ଉଦ୍‌ବିଷ୍ୟତରେ ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ଆକାର ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ବୃଦ୍ଧି ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରାଯାଉଛନ୍ତି । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ଗ୍ରୁଷ୍ଟର ଏକ ପରାମର୍ଶଦାତା ବୋର୍ଡ ଗଠନ କରାଯାଇଛନ୍ତି ।

କ୍ୟାନସର ସତେନତା ବୃଦ୍ଧି ଓ ସହଜ କ୍ୟାନସର ନିରୂପଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମାଜରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ଏକ ସରଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନୁହେଁ । ବହୁତ ବାଧାବିନ୍ଦୁର ସମ୍ବ୍ଲାଙ୍ଘନ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କ୍ୟାନସର ପାଇଁ ଏମାକେ ସମାଜରେ ଅନ୍ତବିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦମୂଳ ଭାବରେ ଅଛି - କ୍ୟାନସର ଦୁରାଗୋଟ୍ୟ । ଲୋକେ କ୍ୟାନସର ନାମ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ - ଛାନେ ଛାନେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ଲୋକେ ବାଧା ବିନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଏ ସମସ୍ତ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ପଥ ନିଶ୍ଚଯ ବେଶ ଲମ୍ବା ହେବ । ଏହି ପଥରେ ଚାଲିଥିବା ପଥକ ନିଶ୍ଚଯ କ୍ଲାନ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବ । ତଥାପି ଏ ପଥରେ ଆଗେଇ ଯିବାର ଅଛି - ଅସରନ୍ତି ପଥରେ ଚାଲ - କ୍ଲାନ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଚାଲ - ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ନାରକୀ ଗ୍ରୁଷ୍ଟ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ।

ଉର୍ମିଳା କ୍ୟାନସର ସ୍ନାରକୀ ଗ୍ରୁଷ୍ଟ ଦୀଘାୟୁ ହେଉ । କାଳିଆ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ତା' ପାଇଁ ସବୁଦିନେ ଥାଉ ।

● ● ●

(୩୩୯)

ଅନୁବନ

ପ୍ରଫେସର ଅଭିନ ସାହୁ

ମହାଜାତିର ବିଷୟ, ପ୍ରଲୟିତ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଜାତି-ନନ୍ଦିଯୋଷ ଚଳାଇବାର ମହାସାରଥୀ ହେଉଛନ୍ତି, ଗାନ୍ଧି-ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭଲି ମହାନାୟକମାନେ । ଏମାନେ ଦିଗଦର୍ଶନ ଦିଅନ୍ତି, ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜୀବନ ଯୋଷ୍ୟାତ୍ମାରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା, ଅଧିକାଂଶ ହେଉଛନ୍ତି, ସର୍ବସାଧାରଣ ଦେଖଣାହାରୀ । ତା' ଭିତରେ ହାତଗଣତା ସ୍ଵର୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ମହାନାୟକଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମାର୍ଗରେ, ଶକ୍ତ ରଥ ଦଉଡ଼ିକୁ ଭିଡ଼ି ଭିଡ଼ି, ଜାତି-ନନ୍ଦିଯୋଷକୁ ଉଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଘାନରେ ପହୁଞ୍ଚାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏମାନେ ବି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଲି, ଦେଖଣାହାରୀ ଭତ୍ରଟିଏ ସାଙ୍ଗ ରଥଠାରୁ, ନିରାପଦ ଦୂରଦୂରେ, ରଥାବୁଡ଼ ଦିଅଁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି, ଆଶ୍ରୁ ମୋଷ ପାଇଁ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରି ପାରନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନ, ଜୀବନଦର୍ଶନ ଓ ଜୀବନ ମାର୍ଗ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଆରା । ଜୀବନ ଏକ ଆହାନ, ତାକୁ ମୁହଁ ମୁହଁ ହେବାକୁ ଏମାନେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଜୀବନର ତ ଅନ୍ୟନାମ ସଂଗ୍ରାମ-ସଂଘର୍ଷ । ଜୀବନର ସଂଗ୍ରାମ-ସଂଘର୍ଷ ଦଳାକଚଟାକୁ ଏମାନଙ୍କର ଭଯ ନ ଥାଏ, ଜାତି ନନ୍ଦିଯୋଷର ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡରେ ଥିବା, ଖାଲ ଖମା ବାଧା-ପ୍ରତିବାଧକକୁ ଏମାନଙ୍କର ଖାତର ନ ଥାଏ । ଜାତିର ମହାନାୟକ, ମହାମନାୟକର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଯାତ୍ରା ପଥରେ, ନିରତର ମଣିଷ ଜାତିକୁ ଆଗେଇ ନେବାରେ ଏଇମାନେ ହିଁ ବସ୍ତୁତଃ ସହ୍ୟାତ୍ମା ସହ୍ୟୋଗୀ, ନିରବ କର୍ମ୍ୟୋଗୀ - ଏଇଥରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦ । ଜାତି ଜାତିହାସରେ ଏମାନଙ୍କ ନାଁର ଖଢ଼ିଗାର ପଡ଼େନି, ପଞ୍ଜୀକରଣ ହୁଏନି । ଅଥଚ ଗଲଦୟମ ହୋଇ, ନିରତର ଶେଷ ନିଃଶ୍ଵାସ ଯାଏ, ଜାତି ନନ୍ଦିଯୋଷର ଦଉଡ଼ି ନ ଚାଣୁଥିଲେ, ଜାତି ପ୍ରଗତିର ରଥ-ଚକ୍ର, ଲଞ୍ଛେ ମଧ୍ୟ ଘୁଞ୍ଚନ୍ତା ନାହିଁ । ଏଭଳି ଆମ ଜାତି-ଜାତିହାସର ଜଣେ ଅଗୋଷିତ ଆମ୍ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିହୀନ ନନ୍ଦିଯୋଷ ଦଉଡ଼ିଚଣା ନିରବ-ନିରହଙ୍କାରୀ, ସକ୍ରିୟ ସହ୍ୟୋଗୀ ସହ୍ୟାତ୍ମୀ, କର୍ମ୍ୟୋଗୀ ହେଉଛନ୍ତି ଶଂସିତ ଜୀବନ-ଚରିତ, ନାୟକ, ତକ୍ତର ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମିଶ୍ର ଯେ ଜୀବନର ସାଯାହକୁ ସ୍ଵିକାର ନ କରି, ଏବେ ବି ଯୌବନ-ଦୀପ୍ତ କର୍ମ ପ୍ରେରଣାରେ, ହତାଶ - ନିରାଶ ଗୋଗୀଙ୍କ ମୁହଁରେ ହୁସ ପୁରାଇବାପାଇଁ ଉପର୍ଗିତ ସେବାକୁ ହିଁ ସ୍ଵଧର୍ମ ମନେ କରନ୍ତି ।

ଜୀବନ ଚରିତ୍ରଟି ପଡ଼ିଲେ, ଆପାଦତଃ ମନେହେବ, ଅନ୍ୟ ଜୀବନଚରିତ
ଭଲି ଏହା ଲେଖକଙ୍କର ବାଲ୍ୟ, କୈଶୋର, ଯୌବନ ଓ ସାଯାହ୍ନର ଧାରାବାହିକ
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାହାଣୀ । ମାତ୍ର ଏଇ ଅଙ୍ଗେଳିଭା କାହାଣୀ ଅନ୍ତରାଳରେ ଅନ୍ତେସଳୀକା
ଫୁଲଗୁ ଭଲି, ତଥକାଳୀନ ସାମାଜିକ-ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବିଷାସର ବିବର୍ଣ୍ଣତ ସ୍ଵର୍ଗଧାରା
ପ୍ରବାହିତ । ସମାନ୍ତରାଳଭାବେ ପରାଧୀନ, ସ୍ଵାଧୀନ ଓ ସ୍ଵାଧୀନୋଭାବର ଭାରତର
ଧାରାବାହିକ ସାମାଜିକ-ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବିଷାସ ଏଥରେ ପ୍ରତିପଳିତ । ସ୍ଵାଧୀନତା,
ସଂଗ୍ରାମର ଝଲକ, ଆକୁମାରୀ ହିମାଚଳ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବ ଓ ଜନଜୀବନ
ତଥା ଲେଖକଙ୍କ ଉପରେ ତାର ପ୍ରାଘୋରିକ କ୍ରିୟା-ପ୍ରତିକ୍ରିୟା, ପ୍ରାସତ୍ତିକତା କ୍ରମେ
ସୂଚିତ । ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନର ଏଇ ଅଙ୍ଗେଳିଭା ବିବର୍ଣ୍ଣନର
ସଂକେତ ଏଥରେ ସମ୍ଭବ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଲେଖକୀୟ ଜୀବନର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ-ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ଏକକ
ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ୟ ହେଉଛି, ଭାରତର ନିପଟ ଗଡ଼ିଜାତର ଏକ ଅଖ୍ୟାତ ପଲ୍ଲୀ ଦୁର୍ଗାପୁରରେ
ଜନ୍ମ, ଲାକିତପାଳିତ; ବାରିପଦା ସହରରେ ଶିକ୍ଷା କୈଶୋର ଓ ଆବ୍ୟଯୋବନ । ପରେ
ପରେ କଟକ ନଗରର ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ମେଡ଼ିକାଲ୍ କଲେଜରେ ବୃତ୍ତିଗତ ଶିକ୍ଷା;
ପରିଶେଷରେ ତଥକାଳୀତ ପାଣ୍ଡାଟ୍ୟ ନଗରୀର ମନ୍ଦିରମଣି ଲକ୍ଷ୍ମନ ମହାନଗରୀରେ
ଉଚ୍ଚତମ ବୃତ୍ତିଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଏଫ୍.ଆର.ସି.ସ୍ବ. ଶିକ୍ଷା ସମାପନ ଓ ସେଠାରେ କିଛି
ବର୍ଷ ଚାକିରୀ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ଭାରତର ଅଖ୍ୟାତ ପଲ୍ଲୀରୁ, ବିଶ୍ୱର ବିଖ୍ୟାତ
ମହାନଗରୀ ଲକ୍ଷ୍ମନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ନିବିଡ଼ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅଙ୍ଗେଳିଭା ଅନୁଭୂତି ପରିବ୍ୟାୟ ।
ସ୍ଵଭାବତଃ ଜଣେ ଦରଦୀ, ଜୀବନପ୍ରେମୀ, ମାନବପ୍ରେମୀ ଜୀବନ ଶିକ୍ଷୀ ଭାବେ ଏ
ସବୁର ମୁହଁମୁହଁ ହୋଇଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାପରିସରରୁ ଚାକିରୀ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠି
ଜନଜୀବନ ସହ ନିଜକୁ ସାମିଲ କରିଛନ୍ତି, ରୋମରେ ରୋମାନ୍ (ବି, ଏ ରୋମାହ
ଇବ ରୋମ) ନ୍ୟାୟରେ, ଯେଉଁ ଦେଶକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେ ଫଳ ଖାଇଛନ୍ତି । ଅଥବା ସେ
ସମୟର ବିଲାତ ଫେରନ୍ତା (ସେତେବେଳର ବିଲାତ ଫେରନ୍ତାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ଖାତିର
ଏବେ ଅକ୍ଷମୀୟ) ଚନ୍ଦ୍ରମାରେ ଦେଖ, ନିଜ ଗୌରବୋହୁଳ ପଂଚମା, ଔତ୍ତିହ୍ୟ ଓ
ସାଂସ୍କୃତିକୁ ନାକ ଚେକିନାହାନ୍ତି ମେହ୍ର-ଶ୍ରୀରା ପ୍ରଶନ୍ଦ-ପ୍ରୀତି, ରାଗ-ଅନୁରାଗକୁ ଭୁଲି
ନାହାନ୍ତି । ଉତ୍ତ-ନାନୀ (ସ୍ଵର୍ଗତ ସହଧର୍ମଣୀ ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀମତୀ ଉର୍ମିଳା ମିଶ୍ର) ପ୍ରତି

ତାଙ୍କର ଏଯାବଦି ଉଦ୍‌ବେଳିତ ଅଶ୍ଵଳ ଅନୁଗାଗ, ସେ କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ଦମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଉର୍ଷଣୀୟ ନିଶ୍ଚୟ ।

ବରେଣ୍ୟ ବୈକୁଞ୍ଜ ବାବୁଙ୍କୁ ଜାଣିଛି, ତିନି ଦଶକରୁ ଅଧିକ ବର୍ଷ ତକୁ । ମୋ ସହଧର୍ମୀଣୀ କମଳାଙ୍କ ଘର, କଳା-ଏତିହ୍ୟମୟ ଭଞ୍ଜଭୂମି ବାରିପଦାରେ । ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍ତିଷ୍ଠାସ ଓ ଏତିହ୍ୟକୁ ମଯୁରଭଞ୍ଜର ଅବଦାନ ଅନସ୍ତୀକାର୍ଯ୍ୟ । ମୋତେ ଲାଗେ, ସେଠି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଚରଣ ଓ ଉଚ୍ଚାରଣର ସୌଜନ୍ୟସ୍ଥିତ ଓ କଳାମୟ । ମୋ ସହଧର୍ମୀଣୀଙ୍କ ବଡ଼ଭାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାଇ (ସ୍ଵର୍ଗତ ଶ୍ରୀଯୁତ, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ), କ୍ୟାପିଟାଲ ହସପିଚାଳର ତତ୍କାଳାନ ସି.ଏ.ମ.ଓ. ଡକ୍ଟର ଚେତନ୍ୟ ପ୍ରୟାଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଓ ବୈକୁଞ୍ଜବାବୁ ବାରିପଦାର, ତେଣୁ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ନିବିଡ଼ ସଖ୍ୟ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଥିଲା ଅଧିକ । ସେଇ ସ୍ମୃତରେ ମୁଁ ବୈକୁଞ୍ଜବାବୁଙ୍କୁ ଜାଣିଥାଏ । ମୋ ଶାଶ୍ଵତର ଜଂଘ ହାଡ଼ (ପିମର)ର ପାଥୋଲକ୍ଷିକାଳ ପ୍ରାକତର ହେବାବେଳେ, ବୈକୁଞ୍ଜବାବୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସନ୍ତି । କ୍ରମଶଃ ନିକଟତର ବଳୟରୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ମିତବାହ, ସୌମ୍ୟ-ଦର୍ଶନ, ଶୁଭ୍ରବସନ ପରିହିତ, ଶୁଭ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ । ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାରକର ଯାନ୍ତିକ ଶାଣିମା ପରିବର୍ତ୍ତ, ମାନବୀୟ ଉତ୍ସର୍ଗତ ସେବା ପରାଯଣତା ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଉତ୍ସଳ ଦିଗ । ଧନୀ ଦରିଦ୍ର, ଅଭିଜାତ-ଅନ୍ତିଜାତ ସବୁ ଗୋଗାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମଦୃଷ୍ଟି, ସମ ପ୍ରୟନ୍ତତା । ରାତିଦିନ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ସଦା ଗୋଗୀ-ସେବାତ୍ୟର । ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସକ- ମନୀଷାର ଏହି ଔଜଳ୍ୟ ଶଂସିତ ସ୍ମୂଚି ଅନୁଭୂତିର ବହୁ ଶାନ୍ତରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଦୈନିକିନ ଜୀବନ-ଚର୍ଯ୍ୟାରେ ଏ ଔଜଳ୍ୟ ଅନାକ୍ରାନ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରଲମ୍ବିତ । ଦେବତା-ମହିମାନ୍ତି ତାଙ୍କର ଆଚରଣ, ଶୁଭ୍ର-ଶୁଭ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ ଦେଖିଲେ, ପୁରାଣୟୁଗର ଦେବବୈଦ୍ୟ ଅଶ୍ଵିନୀକୁମାର ସ୍ଵରଣରେ ଆସନ୍ତି । ଏକାନ୍ତ ସରଳ-ନିରାହୁମ୍ଭର, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ସେବାଉତ୍ସର୍ଗତ ଜୀବନ । ବେଶ ପୋଷାକରେ ନୁହେ, ଆଦର୍ଶ ଓ ଆଚରଣରେ ଜାନ୍ମିବାଦୀ । ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ତଳର ଯଶସ୍ଵୀ ବିଳାତପ୍ରେରଣା ଭାବର । ରାଜ୍ୟର ତୁଳନା ଚିକିତ୍ସକ ପଦ-ପଦବୀରେ ଅଧିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ, ସାମାନ୍ୟତମ ଅହୁକାର-ଅହମିକା ସଂଶୋଧନାର୍ଥୀ । ମହିଷ୍ମି ଚରକ ସୁଶ୍ରୁତଙ୍କ ଜଳି ରକ୍ଷି ଜନୋତିତ ଚିକିତ୍ସକର ସେବା ପରାଯଣ ଜୀବନ । ଗୋଗୀ ସେବା ହେଁ ଜୀବନବ୍ରତ, ଜୀବନର ଧ୍ୟାନ ଓ ଧ୍ୟେୟ । ସହଧର୍ମୀ ଉରନାନୀ (ଉର୍ମିକାନାନୀ)ଙ୍କ ମହା ପ୍ରୟାଣ ପରେ, ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି-ସାମର୍ଥ୍ୟ କେବଳ ଏଇଥିରେ ହେଁ ନିଯୋଗିତ ।

ସ୍ଵର୍ଗତା ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ଦୁରାଗୋଗ୍ୟ କ୍ୟାନସର ଘେରରେ ଶେଷ ନିଃଶ୍ଵାସ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ସେଇ ଦୁରାଗୋଗ୍ୟ କ୍ୟାନସର ବିରୋଧରେ ନିରନ୍ତର ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା ପୂର୍ବକ, ହତଭାଗ୍ୟ ପାଢ଼ିତମାନଙ୍କୁ ଗୋଗମୁତ୍ତ, ଗୋଗପ୍ରଶମିତ କରି ହସ ଫୁଟାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ଯୁଦ୍ଧ ବିଜୟୀ ତକ୍ଷର ମିଶ୍ର । ଏହାଠାରୁ ବଳି ସ୍ଵର୍ଗତା ସହଧର୍ମଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ ସାଥୀଙ୍କ, ଅଧିକ ମଧ୍ୟମୀଯ ମୁଠି ଚାରଣ କଣ ବା ଥାଇପାରେ ?

ଲେଖକଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ ଜୀବନର ଆଉ ଏକ, ଏ ଯାବଦ ଅନୁଦର୍ଶାଚିତ୍ତ, ଅନାଲୋକିତ-ଅନାବରଣ ଦିଗ୍ବିଜ୍ୟ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଉତ୍ସକ, ସମ୍ବାବନାମୟ ଲେଖକୀୟ ପ୍ରତିଭା । କୈଶୋର ଓ ଆଦ୍ୟ ଯୌବନରୁ ଏ ପ୍ରତିଭା ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥିଲ, ‘ଡଗର’ ଭଲି ତତ୍କାଳୀନ ଅଭିଜାତ ପ୍ରମୁଖ ପତ୍ରିକା ପୃଷ୍ଠରେ, ତାପୁଣି ଏହାର ଯଶସ୍ୱୀ ସୁଯୋଗ୍ୟ, ପ୍ରବାଣତମ ପ୍ରତିଭା ଦୀପ୍ତ ସୁଲେଖକ ଓ ସୁସଂପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁତ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ସୟେହ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ । ଏଇ ପ୍ରଥମେଶା-ସଂପାଦକ, ଜୀବନୀକାରଙ୍କ ବଳିଷ୍ଠ ଲେଖା ଓ ଲେଖନୀର, ତଥା ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ-ତ୍ୟାଗପୂତ ଜୀବନର ଉତ୍ସବିତ ଭୂଯିସୀ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏବୁ ଅଧିକବର୍ଷ ତଳେ, ତତ୍କାଳୀନ ଅଗ୍ରଣୀ ପତ୍ର-ପତ୍ରିକା, ବିଶେଷଭାବେ ପ୍ରତିବେଶୀ କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ବହୁଜାତାବେ ପ୍ରସାରିତ ଜନପ୍ରିୟ ପତ୍ରିକା ‘ଆସନ୍ତା କାଲିରେ’, ଏହି ସମ୍ବାବନାମୟ ଲେଖନୀ, ଅତି ଉଚ୍ଚକୋଟିର ପ୍ରାତି-ଶାତିର ସ୍ରଷ୍ଟାଭାବେ ସ୍ବୀକୃତି ପାଇଥିଲା । କଠୋର ବ୍ରତଧାରୀ ଚିକିତ୍ସକରେ କ୍ଷୁରଧାରୀଯ ନିଷ୍ଠା ଓ ଏକାଗ୍ରତା, ଏଯାବଦ ଆଛୁନ କରିଥିଲେ ହେଁ, କବିତ୍ବ-ବିଳସିତ ଲେଖକୀୟ ଜୀବନ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନାକ୍ରାନ୍ତ ରହିଛି । ବସ୍ତୁତଃ ଏଇ ପ୍ରତିଭାବାନ ଲେଖକ ଓ ମୋର ନିର୍ବିତ୍ତ ସଂପୃଷ୍ଟି-ସଂପ୍ରୀତି ଓ ସୌଭାଗ୍ୟ ତଥା ଗଭୀର ସଂବେଦନଶୀଳ ଏକାନ୍ତିକତାର ଏହାହିଁ ସାଧାରଣ ଯୋଗସ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଵଭାବତଃ ସେ ଏତେ ବିନ୍ଦୁ, ସୌଭାଗ୍ୟଶୀଳ, ଆମ୍ବିଜିପ୍ତି ବିମୁଖ ଓ ମାତ୍ରାଧୂକ ସଲ୍ଲଜ ଯେ, ଏହା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଲେଖକୀୟ ସ୍ବୀକୃତି ଦେବାରେ ବାଧକ ହୋଇଛି । କନ୍ଦୁରାମୁଗ ନିଜର ଦିଗନ୍ତପ୍ରସାରୀ ସୁରଭୀ ଜାଣି ପାରେନା । ଠିକ ସେଉଳି ନିଜ ଆମ୍ବାବନୀ ‘ଅସରନ୍ତି ପଥ’ରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ-ସର୍ଜନଶୀଳ ଗଞ୍ଜ-କବିତା ବିଷୟରେ ଡକଟର ମିଶ୍ର ବାରମ୍ବାର ନିଷ୍ପତ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାନ୍ତି, “(ଇର ଇର ଥିର ପରିପରି ପରିଲିପି ?), ଏହା ପ୍ରକାଶଯୋଗ୍ୟ ତ ?” ସମ୍ବଦତଃ ଏଇ ଆମ୍ବମାନୀକାମକ ତଥା ଆମ୍ବଚେତନାମିକ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଲେଖାକୁ ଅଧିକ

ସୁପଠନୀୟତା (ରିଡେବିଲିଟି) ଆଣି ଦେଇ ପାରିଛି । ମୋ ପାଇଁ ଅନନ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଓ ଅସାମ ଆମ୍ବସତୋଷର ବିଷୟ, ଏ ଆମ୍ବଜୀବନୀ ‘ଅସରନ୍ତି ପଥ’ ଏବଂ ସ୍ଵଚରିତ ସର୍ଜନାମୁକ ଗଛ ଓ କବିତା ସଂକଳନ ‘ମୋ କଥା ମୋ କବିତା’ ନିକଟରେ ଆମ ପ୍ରକାଶ, କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ମାନ ଓ ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରିବ ।

ଲେଖକଙ୍କର ଆମ ଜୀବନୀକୁ ଗଭୀର ଅଭିନିବେଶ ଓ ବିଶ୍ଵାସତା ସହ ବାରଯାର ପଡ଼ିଛି । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ଆନନ୍ଦ-ଅଶ୍ରୁ, ଅଭେଳିତା ଅନୁଭୂତି ସହ ସାମିଲ ହୋଇଛି, ଏକାମ୍ବ ହୋଇଛି; ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଶୋକରେ କାନ୍ଦିଛି, ସୁଖରେ ହସିଛି । ଆମ୍ବଜୀବନୀ ପଡ଼ି ମନେ ହେଲା, କବି ସମ୍ମାନ ଉପେତ୍ରଭଞ୍ଜ ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସର ବିରହ-ବିଧୂର ରାମ-ସୁତ୍ରୀବଙ୍କ ଭଲି ଆମେ ବୁଝେଁ ସମଦଶାପନ; ବେନିଜନେ ପଡ଼ିଛି ଏକାଦଶା / ବୋଲେ ସୁତ୍ରୀବ ରାମେ କ୍ଲେଶ ଭାଷା, ଉର୍ମିଲା ନାନୀ (ଉର ନାନୀ) ଲେଖକ ତକ୍କର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଅସମ୍ୟରେ ଅକାଳରେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ, ଠିକ୍ ସେମିତି ଏକାନ୍ତ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ଅଚାନକ, ଅକାଳରେ ଦାରୁଣ ହୃଦୟାତରେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ସହଧର୍ମୀଣୀ କମଳା (ନିନି) । ଉଭୟେ ଥିଲେ ପ୍ରୀତି-ଶ୍ରୁତାରେ ଅନନ୍ୟା । ସଂଯୋଗ ବଶତଃ ଉଭୟ ଥିଲେ ରମାଦେବୀ ମହିଳା କଲେଜରେ ଅନୁରାଗିଣୀ..... ଅଭିନ ଆମା ସହଧର୍ମୀଣୀ । ଏଇ ଦାରୁଣ ବିଛେଦ ଆସିବ ବୋଲି ବୋଧକୁସ ଆମ ଉଭୟଙ୍କର ମିଳନର ଯୁଗ୍ମ ଜୀବନ ଥିଲା ମଧୁମୟ, ନିବିଡ଼ତମ । ଆମ କବିତା ଓ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ସେ ସଜଳ ସ୍ନେହି ଏତେ କାରୁଣ୍ୟ-ମାଧ୍ୟମ୍ୟମୟ ଓ ଜୀବନ୍ତ ମେ ସେ ସବୁ କେବଳ ଆଖର ଲୁହରେ ତର୍ପିତ ହୁଏ, ରୋମଣ୍ତିତ ହୁଏ । ସେ ସଜଳସ୍ନେହି ଯେତିକି କ୍ଲାକାମୟ, ତତୋଧୂକ ମଧୁମୟବି । କମଳା ଓ ଦେଖା ପ୍ରୀତିଗୀତିର ଯୁଗଳବନ୍ଦି, ‘ଡୋ ଲାଗି, ତମପାଇଁର ସବୁଠ ଅଧିକ ଅଶ୍ରୁସଜଳ, ଦରଦୀ ପାଠକ ହେଉଛନ୍ତି ତକ୍କର ମିଶ୍ର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରାତିଗୀତି ଓ ଆମ୍ବଜୀବନୀର ସବୁଠ ସଂଦେନନଶୀଳ, ଅଂଶୀଦାର ସମଜାବାପନ ପାଠକ ହେଉଛି ମୁଁ । ତକ୍କର ମିଶ୍ରଙ୍କ ନିବିଡ଼ତମ ନିକଟ ସଂପର୍କରେ ଆସିବା ପରେ, ମୋର ବନ୍ଧୁଲକ ଧାରଣା ହେଲା ସେ ମୂଳତଃ ଓ ପ୍ରକୃତିତଃ ସେ ଜଣେ କବି, କିନ୍ତୁ ‘ମନ କବି ଯଶପ୍ରାର୍ଥୀ ନୁଆନ୍ତି’, ବରଂ ଆମ୍ବପ୍ରଚାର ବିମୁଖ ଜଣେ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ଲାଜକୁଳା କବି । ଜଣେ କବି ହୋଇ ନ ଥିଲେ, କିଏବା ଭଲପାଇବାର ଏମିତି ଅନ୍ତି-ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ, ଶୁଦ୍ଧ ପୁରୁଷଜଳି ଅଧିକ ଝରକୁ ଥାଆନ୍ତା !! ତକ୍କର

ମିଶ୍ରଙ୍କ ଉପରେ, ମୋର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧୂକାର ଆସିବା ପରେ, ମୁଁ ରୀତିମତ ଜେରା ଆରମ୍ଭ କରି କହେ, ଆପଣ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ସ୍ଵଭାବତଃ ଓ ମୂଳତଃ (ବେସିକାଲି ବାଇନେଟର) ଜଣେ କବି, ତା' ପୁଣି ପ୍ରେମିକ କବି ଓ ପ୍ରେମ କବିତା (ପ୍ରେମକୁ ଛାଡ଼ି କଣ କିଏ କବିତା ଲେଖୁଥାରେ ?) ଲେଖନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ସ୍ଵୀକୃତ ପାଇବା ପରେ, ପରମ ଓ ଚରମ ବିମ୍ବନାର ସହ ଆବିଷ୍କାର କଲି ତାଙ୍କ କବିତା । ଆଜିକୁ ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ବର୍ଷତଳେ ‘ତଗର’ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଢ଼ିପ୍ରତିକାରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶାସନିତି ହୋଇଛି । ପ୍ରାକ୍ ଯୌବନର ଉଦ୍‌ବ୍ଲାଦନା ଓ ଉଦ୍‌ବ୍ଲାସରେ ଭରପୂର ଉଦ୍‌ବ୍ଲାନା ପ୍ରୀତିଗୀରିର ସମାନରାଜୀ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣତ, ରଘୋରାରୀର୍ଷତା, ମୁଁ ଅନ୍ୟତ୍ର ଖୋଜି ପାଇନି । ଭାତ ହାଣ୍ଡିରୁ, ଗୋଟିଏ ଭାତ ଚିପିବାଭଳି ବୈକୁଞ୍ଜ-କାବ୍ୟଭଗତରେ ଏହି ଗୋଟିଏ କବିତା ସଂପର୍କରେ ଟିକେ ସୁଚନା ଦେବାର ଲୋଭ ସମରଣ କରି ପାରୁନି । ଶଂସିତ କବିତା ଅଭିଲିପ୍ତୀ, ଆସନ୍ତାକାଲି ପ୍ରତିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ । କବି ଜୀବନ ଓ ଆସ୍ୟ ଯୌବନର ଅଭିସିତ ନାୟିକା ରୂପରସ-ରାନ୍ଧି-ସର୍ଷ ସମନ୍ଦିତା, ଅନ୍ତ ଯୌବନା ଉର୍ବଶୀର ରେଖାଚିତ୍ର ଆଜିବାକୁ ଯାଇ କହୁନ୍ତି ।

“କୁକୁମେ ଦେବି ଲଳାଟେ ତୁମରି ଚିପାଗୋ

କନ୍ଦଳରେଖା ଭଳ ଭଳ ତୁମ ନୟନେ,
ରଜନୀଗଂଧା କବରୀରେ ଆଣି ଖୋସିବି

ଚାରୁମୁଦ୍ରିକା ଅଙ୍ଗୁଳି ପଚେ ମଉନେ ॥”

ନାୟିକାର ଉନ୍ନତବକ୍ଷ, କୁସୁମିତ ହୋଇଛି ଦୁଃଖନୋକୁଣ୍ଡୀ ଗୋଲାପ ମାଳାରେ,
ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵ ଶିଖିତ ହୋଇଛି ତା ନୂପୁରର ମଧୁମୟ ନିକୁଣ୍ଡରେ । ସେହି ମଧୁର ଲବ୍ଧରେ,
କବିଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଭୀପ୍ତା :

ବିଜନପ ନିଶାର ଜଡ଼ତା କାଟି ମୁଁ ତୋଳିବି

ବଂଶୀର ଏକ ଲାଲିତ୍ୟମନ୍ୟ ରାଗିଣୀ,
ଉର୍ବଶୀ ତୁମେ ପାଖେ ପାଖେ ଖାଲି ଥୁବ ଗୋ

ପରାଣେ ମୁଁ ଆଉ ଅଧୂକ ତୁମରୁ ଚାହେଁ ନି ॥

କବିଙ୍କୁ ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ସ୍ଵଭାବ କରାଇ ଦେଇଛି, ବିବାହର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ, ଏଇ ଯେଉଁ
କାବ୍ୟନାୟିକା ଅନ୍ତ ଯୌବନା ଉର୍ବଶୀଙ୍କ ପାଇଁ, ସେ ତପସ୍ୟା କରୁଥିଲେ, ସେ ପରବର୍ତ୍ତୀ
କାଳରେ ଅର୍ଜିନୀ ଉରନାନୀ (ଉରମଳା ନାନୀ) ହୋଇ, ତପସ୍ୟାଗୁର ଯାଙ୍ଗସେନୀ
ବୁଝେ ଆର୍ବିତୃତା ହୋଇ, କବି ଜୀବନକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତାର ସର୍ଷ ଦେଲେ ।

ଏହି କବିତାରେ ହିଁ କବିଙ୍କ ଜୀବନର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦଶନ, ମନ ଓ ମନନ ସୁଗପର
ବିଜୟିତ । କବିଙ୍କ ଆମଜୀବନୀ ବାରଯାର ପୁଣ୍ୟମୂଳପୁଣ୍ୟ ପଡ଼ିବା ପରେ, ମୋର ମନେ
ଛେଲା, ଏହା କେବଳ ତାଙ୍କର ଜୀବନକାବ୍ୟ ନୁହେଁ; ଏକ ପ୍ରାତି ବିଭୋର, ସେହିକାଜାଳ
ନାୟକର ସଂଗ୍ରାମ ସଂଘର୍ଷ, ଶିଳା-ବନ୍ଧୁଚିତ ପ୍ରାତିକାବ୍ୟ । ଏହି କାବ୍ୟର ଏକକ ନାୟକ
ସ୍ଵୟଂ କବି, ଯାହାଙ୍କ ପାଇଁ ଜୀବନ, ବସୋରା ଗୋଲାପର ସୁକୋମଳ ତୁଳିତସ୍ତ ଶୟ୍ୟା
ନୁହେଁ, ସେଥୁରେ ନାଗଫେଣୀ କଷ୍ଟାର କଷ୍ଟକିତ ଦଂଶନ ଅଛି, ବିଜନ ନିଶ୍ଚାର ଅତଚ
ଆଧାର ଓ ହିମଜଡ଼ିତବି ଆଛୁନ କରିଛି । କିନ୍ତୁ କବି ଜୀବନ ବେଶ୍ୱରେ, ପ୍ରଣୀଷ-ପ୍ରାତି,
ସାଧନା-ତ୍ରୈପ୍ୟାରେ ଏଉଳି ସମନ୍ତି ଲାଲିତ୍ୟମଧ୍ୟ, ରାଗିଣୀ ତୋଳିଛନ୍ତି, ଯାହା କଷ୍ଟ-
ଶେଷକୁ ଗୋଲାପ ଶୟ୍ୟାରେ, କଷ୍ଟକର କ୍ଲାକାମଧ୍ୟ ଦଂଶନକୁ ଭଲପାଇବାର ମଧୁମଧ୍ୟ
ସର୍ଗରେ ରୂପାତ୍ମିତ କରିଛି । ଏଥୁରେ ଜୀବନସାଥୀ, ଜୀବନ ସଜ୍ଜିନୀ ଉଚନାମ, କାମ୍ୟାସଙ୍ଗେ
ଛାଯାଭଳି ସଦାସର୍ବଦ୍ଵା ପାଖେ ପାଖେ ଥାଇ, କବିଙ୍କର ବସୁ ଅଭୀପ୍ରେତ ସ୍ଵପ୍ନ, ‘ଉର୍ବଶୀ
ତୁମେ ପାଖେ ପାଖେଥିବ’ ଅଭିୟସାକୁ ବାନ୍ଧବ ରୂପରେଖ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଏହି କବିତା ହିଁ କବିଙ୍କର ସାମନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନର ଭାଷ୍ୟ, ତାଙ୍କ ଜୀବନକୁ
ଯଥାର୍ଥଭାବେ ବୁଝିବାର କୁଞ୍ଚକାଠି । ମଣିଷକୁ ସେ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି, ସେ ଯଥାର୍ଥରେ
ସେହି କାଜାଳ, ପ୍ରେମର ମହାଭିଷ୍ଟୁ । ତାଙ୍କ ଚିରତନ ପ୍ରଣୟିନୀ, ଜୀବନ - ସଜ୍ଜିନୀ
ପାଖେ ଏଇ ସ୍ଵୀକାରୋତ୍ତି :

“କାଜାଳ ମୁଁ ଚିରକାଜାଳ ସଖୀରେ
ଦୁର୍ବିଆଁରେ କାହିଁ କାହାତୁ ପାଇନି ଆଦର,
ସେନେହ ତୁମର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେହି ମୋ ବିଭବ
ବୁଝୁଷ୍ଟି ଏ ପରାଣେ ଚାହୁଁଛି କେବଳ ॥”

କବିଙ୍କ ଜୀବନର ଅସରନ୍ତି ପଥରେ, ଏହାହିଁ ଶେଷହାନ ଅନ୍ତେଷା .....
ପ୍ରାତି-ପ୍ରେମ - ସେହି । ପ୍ରକୃତି, ମଣିଷ, ସୃଷ୍ଟି ସବୁଠ ସେହିକାଜାଳ ଏଇ ମଣିଷଟି
ଖୋଜି ଖୋଜି ଚାଲିଛି, “କାହିଁ ବଂଧୁତା କାହିଁ ପ୍ରେମ ସୁଦର, ଯାଇ ପ୍ରାପତି ଯୋଗୁ
ଦେବତାରେ ନର ?” ଏଇ ଖୋଜିବା ପାଇବାର ତିଳ-ତର୍ଫୁଲିତ ଛାଯା - ଆଲୋକ
ଧୂପ-ଛାଇରେ, ‘ଅସରନ୍ତି ପଥ’ର କ୍ଲିନ୍ହାନ ପଥୁକାଟି, ତ୍ୟାଗସେବା ତ୍ୟାଗିକାର ମହମନ୍ତି
ଜପି, ନିଜେ ନିଜେ ନିଜ ଅଞ୍ଚାତ ସାରରେ, ଦେବତା ପାଲିଛି ।

ଯୋଗାଯୋଗ :
୯୯୭ ପ୍ରକୃତି ବିହାର
ବରମୁଣ୍ଡା, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଚେଲିପୋନ୍ଦ ୦୭୭୪-୨୫୭୫୪୪୪୪

